

สำนักงานคณะกรรมการกิจการโทรคมนาคมแห่งชาติ

การควบรวมและการถือหุ้นไขว้ ในกิจการโทรคมนาคม

สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งแห่งชาติ

การควบคุมและการถือหุ้นไขว้ ในกิจการโทรคมนาคม

สารบัญ

บทที่ 1 การจัดทำหลักเกณฑ์และวิธีการการรวบรวม และการถือหุ้นไว้ในกิจการโทรคมนาคม	9
1. ความเป็นมาของการจัดทำหลักเกณฑ์และวิธีการการรวบรวม และการถือหุ้นไว้ในกิจการโทรคมนาคม	9
2. หลักการและเหตุผลในการออกหลักเกณฑ์และวิธีการ การรวบรวมและการถือหุ้นไว้ในกิจการโทรคมนาคม	12
บทที่ 2 การรวบรวมและการถือหุ้นไว้	21
1. การรวบรวมกิจการ	21
2. การถือหุ้นไว้	28
2.1 มูลเหตุจูงใจในการถือหุ้นไว้	29
2.2 ผลกระทบของการถือหุ้นไว้	31
2.3 ลักษณะของการถือหุ้นไว้	32
2.4 วิธีการและขั้นตอนของการถือหุ้นไว้	33
2.5 ขอบเขตของการถือหุ้นไว้	37
2.6 มาตรการควบคุมการถือหุ้นไว้ในต่างประเทศ	38
2.7 ระดับของมาตรการควบคุมการถือหุ้นไว้	43
บทที่ 3 การรวบรวมกิจการโทรคมนาคมในประเทศไทย	47
1. กรณีศึกษาที่ 1: การซื้อหุ้นเพื่อครอบงำกิจการ (Mandatory Tender Offer) ของบริษัท ยูนิคคอมมูนิเคชั่น อินดัสตรี จำกัด (มหาชน) โดย บริษัท ไทย เทลโค โฮลดิ้งส์ จำกัด	49
2. กรณีศึกษาที่ 2: การซื้อหุ้นเพื่อครอบงำกิจการ (Voluntary Tender Offer) ภายใต้กฎการเข้ามามีอำนาจควบคุมอย่างมีนัยสำคัญ ผ่านการเข้าครอบงำกิจการ (Chain principle rule) ของ บริษัท แอดวานซ์ อินโฟร์ เซอร์วิส จำกัด (มหาชน) โดย บริษัท ชีตาร์ โฮลดิ้งส์ จำกัด และ บริษัท แอสเพน โฮลดิ้งส์ จำกัด	62
3. กรณีศึกษาที่ 3: การซื้อหุ้นบริษัท กรุงเทพอินเตอร์เทเลคอม จำกัด โดยบริษัท เทเลคอมเอเชีย คอร์ปอเรชั่น จำกัด (มหาชน) จากบริษัท เครือเจริญโภคภัณฑ์ จำกัด บริษัท จันเสาะ จำกัด และจากนายวรวิทย์ เจนธนากุล	72
4. ข้อดีและข้อเสียของการรวบรวมกิจการของกิจการโทรคมนาคมในประเทศไทย	85
5. ผลกระทบของการรวบรวมกิจการต่อการแข่งขันในกิจการโทรคมนาคม	91

สารบัญ (ต่อ)

บทที่ 4 กฎหมาย ระเบียบที่เกี่ยวข้องกับการรวบรวมกิจการและการถือหุ้นไว้	95
1. กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับสถานะการจดทะเบียนของกิจการ	95
1.1 กรณีของห้างหุ้นส่วนและบริษัทจำกัด	95
1.2 กรณีของบริษัทมหาชนจำกัด กฎหมายที่เกี่ยวข้อง	98
2. กฎระเบียบหรือข้อบังคับที่กำหนดโดยสำนักงานคณะกรรมการกำกับหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์ (สำนักงาน ก.ล.ต.) และตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย (ตลท.)	109
2.1 พระราชบัญญัติหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์ พ.ศ. 2535	109
2.2 ประกาศคณะกรรมการกำกับหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์	114
2.3 แนวปฏิบัติคณะกรรมการกำกับหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์	126
2.4 ประกาศสำนักงานคณะกรรมการกำกับหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์	129
2.5 ข้อบังคับตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย	134
2.6 แนวปฏิบัติตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย	134
2.7 ประกาศคณะกรรมการตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย	134
3. กฎหมายหรือกฎระเบียบที่ใช้บังคับโดยหน่วยงานที่มีหน้าที่กำกับหรือเกี่ยวข้องกับลักษณะการดำเนินธุรกิจของบริษัทนั้นๆ	134
3.1 พระราชบัญญัติการประกอบกิจการโทรคมนาคม พ.ศ. 2544	134
3.2 พระราชบัญญัติการประกอบกิจการโทรคมนาคม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2549	154
3.3 ประกาศคณะกรรมการกิจการโทรคมนาคมแห่งชาติ	155
3.4 ระเบียบคณะกรรมการกิจการโทรคมนาคมแห่งชาติ	157
4. กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการรวบรวมกิจการและการถือหุ้นไว้ในภาคธุรกิจอื่นๆ	157
4.1 ธุรกิจการเงิน	158
4.2 ธุรกิจประกันภัย	164
5. กฎหมายพิเศษอื่นๆ	165
5.1 พระราชบัญญัติการแข่งขันทางการค้า พ.ศ. 2542	165
5.2 พระราชบัญญัติการประกอบธุรกิจของคนต่างด้าว พ.ศ. 2542	168
5.3 พระราชบัญญัติส่งเสริมการลงทุน พ.ศ. 2520	173
5.4 พระราชบัญญัติส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม พ.ศ. 2543	174
5.5 พระราชบัญญัติล้มละลาย พ.ศ. 2483 (แก้ไขเพิ่มเติมถึงฉบับที่ 6 พ.ศ. 2543)	175

สารบัญ (ต่อ)

บทที่ 5 กรณีศึกษาการรวบรวมและการถือหุ้นไว้ในกิจการโทรคมนาคม ของต่างประเทศ	177
1. บทนำ	177
1.1 ประวัติและพัฒนากิจการโทรคมนาคมในโลก	177
1.2 รูปแบบการกำกับดูแลกิจการโทรคมนาคม	188
1.3 เหตุผลในการคัดเลือกประเทศ สหรัฐอเมริกา อังกฤษ แอฟริกาใต้ และสิงคโปร์	201
2. กิจการโทรคมนาคมในประเทศสหรัฐอเมริกา	203
2.1 อุตสาหกรรมโทรคมนาคมในประเทศสหรัฐอเมริกา	203
2.2 กฎข้อบังคับและข้อกำหนดที่เกี่ยวข้องในธุรกิจ	207
2.3 การควบรวมกิจการ	211
3. กิจการโทรคมนาคมในประเทศแอฟริกาใต้	221
3.1 อุตสาหกรรมโทรคมนาคมในประเทศแอฟริกาใต้	221
3.2 กฎข้อบังคับและข้อกำหนดที่เกี่ยวข้องในธุรกิจ	238
3.3 การควบรวมกิจการ	243
4. กิจการโทรคมนาคมในประเทศอังกฤษ	247
4.1 อุตสาหกรรมโทรคมนาคมในประเทศอังกฤษ	247
4.2 กฎข้อบังคับและข้อกำหนดที่เกี่ยวข้องในธุรกิจ	250
4.3 การควบรวมกิจการ	253
5. กิจการโทรคมนาคมในประเทศสิงคโปร์	257
5.1 อุตสาหกรรมโทรคมนาคมในประเทศสิงคโปร์	257
5.2 รายชื่อบริษัทโทรคมนาคมที่ Singtel มีส่วนถือครองหุ้นในปัจจุบัน	257
5.3 การเปิดเสรีตลาดโทรคมนาคมในยุคนปี 2000	258
5.4 การแข่งขันอุตสาหกรรมโทรคมนาคมในปัจจุบัน	259
5.5 กฎข้อบังคับและข้อกำหนดที่เกี่ยวข้องในธุรกิจ	263
5.6 เกณฑ์การตัดสินใจการควบรวมกิจการของบริษัทโทรคมนาคม ในประเทศสิงคโปร์	264
6. กรณีศึกษาผลการตัดสินของ Communications Commission หรือ FCC ในการควบรวมกิจการของบริษัท Bell Atlantic และบริษัท GTE	294
7. การศึกษาเปรียบเทียบการจัดทำหลักเกณฑ์และวิธีการควบรวม กิจการของกรณีศึกษาต่างประเทศ	299

สารบัญ (ต่อ)

บทที่ 6 เครื่องมือและกลไกในการตรวจสอบ (Monitoring)	305
1. แผนปฏิบัติการใช้บังคับ	305
2. เครื่องมือและกลไกในการตรวจสอบ (Monitoring) การแข่งขัน ในกิจการโทรคมนาคมในส่วนของ การเข้าถือหุ้นในกิจการโทรคมนาคม โดยผ่านการควบรวมกิจการและการถือหุ้นไขว้	306
2.1 เครื่องมือและกลไกในการตรวจสอบ (Monitoring) ก่อนการควบรวมกิจการ	306
2.2 เครื่องมือและกลไกในการตรวจสอบ (Monitoring) ภายหลังการควบรวมกิจการ	309
ภาคผนวก	
ประกาศ กทช. เรื่อง หลักเกณฑ์และวิธีการการควบรวมและการถือหุ้นไขว้ ในกิจการโทรคมนาคม พ.ศ. 2553	313

สารบัญรูปภาพ

รูปที่ 1	แผนผังความสัมพันธ์การถือหุ้นไขว้ระหว่าง 2 บริษัท	33
รูปที่ 2	แผนผังความสัมพันธ์การถือหุ้นไขว้แบบวนกลับ	34
รูปที่ 3	การถือหุ้นไขว้ระหว่างบริษัทในกลุ่ม	35
รูปที่ 4	การถือหุ้นไขว้แบบเครือข่ายโยงแขนง	36
รูปที่ 5	แผนผังการถือหุ้นก่อนการควบรวมกิจการ ของบริษัท ยูไนเต็ลคอมมูนิเคชั่น อินดัสตรี จำกัด (มหาชน) (UCOM)	57
รูปที่ 6	แผนผังการถือหุ้นหลังการควบรวมกิจการ ของบริษัท ยูไนเต็ลคอมมูนิเคชั่น อินดัสตรี จำกัด (มหาชน) (UCOM)	58
รูปที่ 7	แผนผังการถือหุ้นก่อนการควบรวมกิจการ ของบริษัท แอดวานซ์ อินโฟร์ เซอร์วิส จำกัด (มหาชน) (AIS)	70
รูปที่ 8	แผนผังการถือหุ้นหลังการควบรวมกิจการ ของบริษัท แอดวานซ์ อินโฟร์ เซอร์วิส จำกัด (มหาชน) (AIS)	70
รูปที่ 9	แผนผังการถือหุ้นก่อนการควบรวมกิจการ ของ บริษัท เทเลคอมเอเชีย คอร์ปอเรชั่น จำกัด (มหาชน) (TA)	82
รูปที่ 10	แผนผังการถือหุ้นหลังการควบรวมกิจการ ของ บริษัท เทเลคอมเอเชีย คอร์ปอเรชั่น จำกัด (มหาชน) (TA)	82

สารบัญรูปภาพ (ต่อ)

รูปที่ 11	แผนผังการถือหุ้น ณ ปัจจุบัน ของบริษัท เทเลคอมเอเชีย คอร์ปอเรชั่น จำกัด (มหาชน) (TA)	83
รูปที่ 12	ภาพแสดงขั้นตอนดำเนินการเพื่อหาราคาตลาด	143
รูปที่ 13	ห่วงโซ่อุปทานของธุรกิจโทรคมนาคม	177
รูปที่ 14	แผนภูมิสัดส่วนลักษณะการแปรรูปของกิจการ โทรคมนาคมแต่ละประเทศในโลก	179
รูปที่ 15	แผนภูมิสัดส่วนลักษณะการแข่งขันในตลาด ของกิจการโทรคมนาคมในการให้บริการโทรศัพท์พื้นฐาน	179
รูปที่ 16	แผนภูมิสัดส่วนลักษณะการแข่งขันในตลาดของกิจการ โทรคมนาคมในประเภทการให้บริการอื่นๆ	180
รูปที่ 17	ประเทศที่มีอัตราการเติบโตของโทรศัพท์เคลื่อนที่ มากกว่าโทรศัพท์พื้นฐาน (ข้อมูลปี 2544)	180
รูปที่ 18	กราฟแสดงจำนวนผู้ใช้บริการโทรศัพท์เคลื่อนที่ ในทวีปต่างๆ ปี ค.ศ. 2001-2006	181
รูปที่ 19	รูปการเติบโตของหน่วยงานกำกับดูแลกิจการโทรคมนาคม	190
รูปที่ 20	Market Concentration ในกลุ่มอุตสาหกรรมโทรคมนาคม ของประเทศสหรัฐอเมริกา	204
รูปที่ 21	แผนผังแสดงโครงสร้างของ FCC	209
รูปที่ 22	วิวัฒนาการเปิดเสรีอุตสาหกรรมโทรคมนาคม	223
รูปที่ 23	แผนการเปิดเสรีโทรคมนาคมของประเทศแอฟริกาใต้	227
รูปที่ 24	โครงสร้างการกำกับดูแลกิจการโทรคมนาคมของอังกฤษ	252
รูปที่ 25	กิจกรรมการควบรวมกิจการของกิจการโทรคมนาคม ในกลุ่มประเทศสหภาพยุโรป ในปี 1996-2006	256
รูปที่ 26	กราฟแสดงจำนวนผู้จดทะเบียนโทรศัพท์ไร้สายใน สิงคโปร์ต่อจำนวนประชากร	259
รูปที่ 27	กราฟแสดงจำนวนผู้จดทะเบียนโทรศัพท์แบบ 3G ในสิงคโปร์	260
รูปที่ 28	แผนผังแสดงขั้นตอนการใช้บังคับ	305

สารบัญตาราง

ตารางที่ 1	เปรียบเทียบการควบรวมกิจการในอุตสาหกรรมอื่น นอกเหนือจากกิจการโทรคมนาคม	88
ตารางที่ 2	มาตรฐานโครงสร้างการทำงานของหน่วยงาน กำกับดูแลโทรคมนาคมในประเทศที่กำลังพัฒนา	191
ตารางที่ 3	ความแตกต่างโดยทั่วไปของหลักเกณฑ์ทั่วไป และหลักเกณฑ์กำหนดการแข่งขันรายอุตสาหกรรม	194
ตารางที่ 4	แนวโน้มการควบรวมกิจการในประเทศสหรัฐอเมริกา	219
ตารางที่ 5	ตัวอย่างการควบรวมกิจการ	220
ตารางที่ 6	ระดับการเปิดเสรีของประเทศต่างๆ ในยุโรปในปี 1998	222
ตารางที่ 7	ตารางสรุป network access และรายได้ค่าโทรศัพท์ แยกตามผู้ประกอบการ (หน่วย: ล้านยูโร)	254
ตารางที่ 8	ประมาณการยอดขายปลีกจากระบบ โทรศัพท์เคลื่อนที่ (หน่วย: ล้านยูโร)	255
ตารางที่ 9	การควบรวมกิจการของบริษัทในกิจการโทรคมนาคม ในประเทศในกลุ่มสหภาพยุโรปที่มีมูลค่าสูงสุดในปี 2005 และปี 2006	256
ตารางที่ 10	รายชื่อบริษัทโทรคมนาคมที่ Singtel มีส่วนครองถือหุ้นในปัจจุบัน	257
ตารางที่ 11	จำนวนผู้ใช้บริการกิจการโทรคมนาคมประเภทต่างๆ ในสิงคโปร์	261
ตารางที่ 12	จำนวนผู้ให้บริการกิจการโทรคมนาคมในสิงคโปร์	262

บทที่ 1

การจัดทำหลักเกณฑ์และวิธีการการควบคุม และการถือหุ้นไว้ในกิจการโทรคมนาคม

1. ความเป็นมาของการจัดทำหลักเกณฑ์และวิธีการการควบคุม และการถือหุ้นไว้ในกิจการโทรคมนาคม

แผนแม่บทกิจการโทรคมนาคม พ.ศ. 2548-2550 ได้กำหนดให้คณะกรรมการกิจการโทรคมนาคมแห่งชาติ (กทช.) มีหน้าที่กำกับดูแลกิจการโทรคมนาคมของประเทศตามมาตรฐานสากล บนพื้นฐานความเป็นธรรม โปร่งใส และเท่าเทียมกัน ควบคู่กับการพัฒนาศักยภาพอุตสาหกรรมโทรคมนาคมไทยให้ทันสมัย มีคุณภาพ ทัวทั้ง ในราคาที่เหมาะสม และสามารถปรับตัวทันต่อสถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลงอย่างมีประสิทธิภาพ โดยพระราชบัญญัติองค์การจัดสรรคลื่นความถี่และกำกับการวิทยุกระจายเสียง วิทยุโทรทัศน์ และกิจการโทรคมนาคม พ.ศ. 2543 มาตรา 51 (13) และ (14) ได้กำหนดให้ กทช. ดำเนินการกำหนดมาตรการเพื่อป้องกันมิให้มีการกระทำอันเป็นการผูกขาด หรือก่อให้เกิดความไม่เป็นธรรมในการแข่งขันในกิจการโทรคมนาคม และกำหนดมาตรการให้มีการแข่งขันโดยเสรีอย่างเป็นธรรมระหว่างผู้ประกอบการกิจการโทรคมนาคมและกิจการที่เกี่ยวข้อง ตลอดจนพระราชบัญญัติการประกอบกิจการโทรคมนาคม พ.ศ. 2544 และพระราชบัญญัติการประกอบกิจการโทรคมนาคม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2549 ที่กำหนดให้ กทช. มีอำนาจหน้าที่ในการกำหนดมาตรการเฉพาะตามลักษณะการประกอบกิจการโทรคมนาคมมิให้ผู้รับใบอนุญาตกระทำการอย่างใดอันเป็นการผูกขาด หรือลด หรือจำกัดการแข่งขันในการให้บริการโทรคมนาคม แสดงให้เห็นว่า การกำกับดูแลกิจการโทรคมนาคมของประเทศจะต้องคำนึงถึงความเป็นธรรม โปร่งใส โดยยึดหลักการแข่งขันโดยเสรีอย่างเป็นธรรมเป็นที่ตั้ง ซึ่งจะเป็นแนวทางนำไปสู่การแข่งขันทั้งด้านการพัฒนาผลิตภัณฑ์และส่งเสริมการบริการอันจะก่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดแก่ผู้ใช้บริการ ซึ่งได้แก่ประชาชนทั่วไป

นอกจากนี้ แผนแม่บทกิจการโทรคมนาคม พ.ศ. 2548-2550 ข้อ 3.1 ได้กำหนดแนวทางและเป้าหมายการพัฒนากิจการโทรคมนาคมในระยะ 3 ปี ในเรื่องการค้ากับดูแลการประกอบกิจการโทรคมนาคมให้มีการแข่งขันโดยเสรีอย่างเป็นธรรม โดยมีเป้าหมายให้กำหนดหลักเกณฑ์ เงื่อนไข วิธีการดำเนินการ วิธีการป้องกันพฤติกรรมกีดกัน และข้อกำหนดอื่นๆ เพื่อส่งเสริมการเข้าสู่ธุรกิจโทรคมนาคมของผู้ประกอบการรายใหม่ ส่งเสริมและคุ้มครองผู้ประกอบการรายย่อย รวมทั้งป้องกันการผูกขาดและการกีดกันการแข่งขันเพื่อให้เกิดการแข่งขันโดยเสรีอย่างมีประสิทธิภาพ เสมอภาค และเป็นธรรม และในการเปิดเสรีเพื่อการแข่งขันในกิจการโทรคมนาคมนั้น ยังมีความเป็นไปได้ที่จะมีการปรับโครงสร้างภายในกิจการเพื่อสร้างความเข้มแข็งในการบริหารจัดการและการขยายการลงทุน โดยเฉพาะในรูปแบบการควบรวมกิจการ (Merger and Acquisition) การดำเนินการดังกล่าวถือเป็นวิธีการดำเนินการทางธุรกิจเพื่อให้เกิดประสิทธิภาพในแง่เศรษฐกิจมากขึ้น และจะไม่ส่งผลเสียต่ออุตสาหกรรมในภาพรวม หากมีข้อกำหนดที่ชัดเจนเพื่อให้การกระทำดังกล่าวเป็นประโยชน์แก่ผู้ให้บริการ ดังนั้น จึงมีความจำเป็นที่จะต้องจัดให้มีการศึกษาแนวทางการจัดทำหลักเกณฑ์และวิธีการต่างๆ เพื่อป้องกันมิให้เกิดพฤติกรรมกีดกันการเข้าสู่ธุรกิจโทรคมนาคมของผู้ประกอบการรายใหม่ โดยเป็นแนวทางที่ส่งเสริมให้มีผู้ประกอบการรายใหม่เข้าสู่ธุรกิจโทรคมนาคมได้ และเป็นแนวทางที่ส่งเสริมและคุ้มครองผู้ประกอบการรายย่อย เพื่อป้องกันการผูกขาดและการกีดกันทางการค้า โดยเฉพาะอย่างยิ่งการศึกษาถึงโครงสร้างการถือหุ้นในกิจการโทรคมนาคม เพื่อเป็นการป้องกันมิให้เกิดการผูกขาดเชิงนโยบายอันเกิดจากโครงสร้างการถือหุ้นที่ก่อให้เกิดการรวมศูนย์อำนาจไปยังบุคคลหรือกลุ่มบุคคลในวงจำกัด ไม่ว่าจะเกิดขึ้นโดยการควบรวมกิจการ หรือจากโครงสร้างที่มีการถือหุ้นไว้ในกิจการดังกล่าวก็ตาม

จากแนวปฏิบัติด้านการรวบรวมกิจการและการถือหุ้นไขว้ในประเทศไทย จึงอาจถือได้ว่าเป็นปัจจัยสำคัญที่สามารถส่งผลกระทบต่อธุรกิจโทรคมนาคมโดยรวมได้ อาจเป็นการเพิ่มความสามารถในการแข่งขันในตลาดธุรกิจโทรคมนาคมให้เพิ่มขึ้น การพัฒนาผลิตภัณฑ์หรือบริการใหม่ๆ การแข่งขันด้านราคา การร่วมมือทางธุรกิจ และอาจเป็นปัจจัยที่ก่อให้เกิดการผูกขาดในการดำเนินธุรกิจโทรคมนาคมได้ ซึ่งแม้ในบางกรณีจะเป็นประโยชน์ต่อผู้ใช้สินค้าและบริการ แต่ในกรณีที่เกิดการผูกขาดขึ้นจะเป็นการขัดแย้งกับหลักการแข่งขันโดยเสรีอย่างเป็นธรรม อีกทั้ง ธุรกิจโทรคมนาคมยังเป็นผู้ที่เกี่ยวข้องกับความมั่นคงของประเทศ การดำเนินธุรกิจแบบผูกขาดอาจเกิดความเสี่ยงต่อความเสียหายร้ายแรงทั้งทางด้านเศรษฐกิจและความปลอดภัยของประชาชนได้

ในกิจการโทรคมนาคมการถือหุ้นไขว้หรือการถือหุ้นโดยกิจการอื่น อาจทำให้ยากต่อการหาผู้ที่มีอำนาจควบคุมในกิจการที่แท้จริง และกลุ่มบริษัทขนาดใหญ่ที่มีบริษัทย่อยและ/หรือบริษัทรวมจำนวนมาก ครอบคลุมการให้บริการทางโทรคมนาคมหลากหลายประเภท อาจมีความได้เปรียบด้านโครงสร้างพื้นฐานในการให้บริการ จำนวนลูกค้า และต้นทุนการดำเนินงาน ซึ่งเสี่ยงต่อการเกิดการค้าแบบผูกขาดขึ้นในกิจการโทรคมนาคม อีกทั้ง ยังสามารถสร้างการกีดกันทางการค้าต่อผู้ให้บริการรายอื่นๆ ซึ่งขัดต่อหลักการการแข่งขันโดยเสรีอย่างเป็นธรรม ดังนั้น จึงมีความจำเป็นต้องนำการถือหุ้นในกลุ่มบริษัทและรายการค้าหรือการให้ความช่วยเหลือระหว่างกลุ่มบริษัทมาพิจารณาประกอบการออกหลักเกณฑ์การรวบรวมกิจการและการถือหุ้นไขว้

ด้วยเหตุนี้ จึงควรให้มีการกำหนดหลักเกณฑ์และวิธีการการรวบรวมและการถือหุ้นไขว้ในกิจการโทรคมนาคมซึ่งจะถือเป็นการกำหนดแนวทางปฏิบัติอันดี ที่ก่อให้เกิดการแข่งขันโดยเสรีอย่างเป็นธรรมแก่ผู้ประกอบการกิจการโทรคมนาคม ทั้งที่ดำเนินกิจการในปัจจุบันและผู้ประกอบการรายใหม่ที่มีความประสงค์จะเข้าสู่ธุรกิจโทรคมนาคมในอนาคต เพื่อป้องกันการผูกขาดในการดำเนินธุรกิจโทรคมนาคม โดยมีโครงสร้างการถือหุ้นที่ชัดเจนสามารถระบุถึงผู้ที่มีอำนาจควบคุมในแต่ละธุรกิจได้ และเพื่อความโปร่งใสในการกำกับดูแลกิจการโทรคมนาคมให้เป็นไปตามกลไกการแข่งขันภายใต้ระบบธุรกิจการแข่งขันเสรี และสอดคล้องกับแผนแม่บทกิจการโทรคมนาคม

2. หลักการและเหตุผลในการออกหลักเกณฑ์และวิธีการ การรวบรวมและการถือหุ้นไว้ในกิจการโทรคมนาคม

โทรคมนาคมเป็นโครงสร้างพื้นฐานที่สำคัญของประเทศเพื่อประโยชน์สาธารณะ การแข่งขันระหว่างผู้ประกอบการกิจการโทรคมนาคมทำให้ผู้บริโภคได้ประโยชน์จากบริการที่มีประสิทธิภาพ คือบริการจะมีคุณภาพดี มีนวัตกรรม และราคาเหมาะสม อย่างไรก็ตาม การแข่งขันนี้ยากจะเกิดขึ้นได้เนื่องจากตลาดโทรคมนาคมส่วนมากมีลักษณะผูกขาด อันเป็นผลมาจากการที่ธุรกิจโทรคมนาคมจะต้องใช้เงินลงทุนสูง ต้องใช้เวลานานในการก่อสร้างฐานลูกค้า ต้องการสิทธิแห่งทาง และต้องมีความยากลำบากอื่นๆ ในการสร้างโครงข่ายสำหรับให้บริการโทรคมนาคมที่เกี่ยวข้อง

การแข่งขันระหว่างผู้ประกอบการรายเดิมกับผู้ประกอบการรายใหม่มักเป็นไปอย่างไม่เท่าเทียม เพราะผู้ประกอบการรายเดิมสามารถใช้โครงข่ายตนเองที่มีอยู่แล้ว แต่ผู้ประกอบการรายใหม่ต้องสร้างโครงข่ายใหม่หรือต้องใช้โครงข่ายของผู้ประกอบการรายเดิมที่เป็นคู่แข่งโดยตรง ดังนั้น การกำกับดูแลโทรคมนาคมที่มีประสิทธิภาพในการสร้าง “สนามแข่งขันที่เท่าเทียม” สำหรับผู้ประกอบการรายเดิมกับผู้ประกอบการรายใหม่จึงเป็นสิ่งจำเป็นอย่างยิ่ง

การกำกับดูแลโทรคมนาคมมีเป้าหมายประโยชน์สาธารณะหลายประการ ได้แก่ การบริหารทรัพยากรสื่อสาร การกำหนดบริการทั่วถึง การคุ้มครองผู้บริโภค การสนับสนุนความมั่นคงของชาติ และอื่นๆ แต่เป้าหมายที่สำคัญก็คือ การทำให้เกิดการแข่งขันที่เท่าเทียมระหว่างผู้ประกอบการแต่ละรายในตลาด เพื่อให้ได้บริการโทรคมนาคมที่มีประสิทธิภาพ นั่นคือเป็นบริการที่มีคุณภาพดี มีนวัตกรรม มีความทั่วถึง และมีราคาเหมาะสม หากการแข่งขันมีความไม่เท่าเทียมระหว่างผู้ประกอบการแต่ละราย ผู้มีหน้าที่ในการกำกับดูแลโทรคมนาคมจึงจำเป็นต้องส่งเสริมให้เกิด “สนามแข่งขันที่เท่าเทียม” ซึ่งเป็นสนามแข่งขันที่ผู้ประกอบการทุกรายไม่มีความได้เปรียบหรือเสียเปรียบเกิดขึ้น โดยการออกมาตรการส่งเสริมการแข่งขัน รวมทั้งป้องกันและแก้ไขพฤติกรรมกีดกัน การแข่งขันของผู้ประกอบการที่ได้เปรียบผู้ประกอบการรายอื่นๆ

ทั้งนี้ ในการเปิดเสรีเพื่อการแข่งขันในกิจการโทรคมนาคมนั้น มีความเป็นไปได้ที่ผู้ประกอบการจะมีการปรับโครงสร้างภายในกิจการ ทั้งนี้เพื่อสร้างความเข้มแข็งในการบริหารจัดการและการขยายการลงทุน โดยเฉพาะในรูปแบบการควบรวมกิจการ (Merger and Acquisition) การดำเนินการดังกล่าวถือเป็นวิธีการดำเนินการทางธุรกิจอย่างหนึ่ง เพื่อพยายามให้เกิดประสิทธิภาพในแง่เศรษฐกิจมากขึ้น อีกทั้งยังเป็นความพยายามเพิ่มความสามารถในการแข่งขันอีกด้วย อย่างไรก็ตามการดำเนินการควบรวมกิจการก็เป็นสาเหตุหนึ่งที่สามารถมีส่วนทำให้กลไกตลาดไม่เดินไปตามหลักการแข่งขันที่เท่าเทียม อันเป็นผลมาจากการมีอำนาจเหนือตลาด (Market Power) หรือทำให้เกิดการผูกขาด ซึ่งการผูกขาดทำให้ตลาดขาดประสิทธิภาพ เกิดการแข่งขันอย่างไม่เป็นธรรม ค่าบริการโทรคมนาคมมีราคาสูง ส่งผลเสียโดยตรงต่อประชาชนผู้เป็นผู้บริโภคและต่อสาธารณะโดยตรง

คณะกรรมการกิจการโทรคมนาคมแห่งชาติ (กทช.) ในฐานะผู้กำกับดูแลกิจการโทรคมนาคม จึงมีความจำเป็นต้องมีข้อกำหนดหรือหลักเกณฑ์ที่ชัดเจนเพื่อให้การควบรวมกิจการในตลาดโทรคมนาคมไม่ส่งผลเสียต่ออุตสาหกรรมและระบบเศรษฐกิจในภาพรวม ซึ่งข้อกำหนดหรือหลักเกณฑ์ดังกล่าวจะเป็นเครื่องมือช่วยในการกำกับดูแลการควบรวมกิจการโทรคมนาคม ของ กทช. ทั้งในแง่ป้องกันและแก้ไขปัญห (Both preventive and corrective)

อย่างไรก็ตาม ก่อนหน้านี้ได้มีการออกประกาศ กทช. เรื่อง มาตรการเพื่อป้องกันมิให้มีการกระทำอันเป็นการผูกขาดหรือก่อให้เกิดความไม่เป็นธรรมในการแข่งขันในกิจการโทรคมนาคม พ.ศ. 2549 โดยข้อ 8 ของประกาศฉบับดังกล่าวมีเนื้อหาเกี่ยวกับการป้องกันการผูกขาดในกรณีที่ได้รับใบอนุญาตเข้าไปถือครองธุรกิจของผู้รับใบอนุญาตรายอื่น อันมีความคล้ายคลึงกับแนวคิดในการจัดทำหลักเกณฑ์และวิธีการการควบรวมและการถือหุ้นไขว้ในกิจการโทรคมนาคม ซึ่งแม้ว่าแนวคิดของประกาศทั้ง 2 ฉบับจะคล้ายคลึงกัน แต่เนื้อหาของประกาศทั้ง 2 ฉบับนี้ไม่ได้มีความซ้ำซ้อนกันแต่อย่างใด โดยเนื้อหาของหลักเกณฑ์และวิธีการการควบรวมและการถือหุ้นไขว้ในกิจการโทรคมนาคมฉบับนี้ได้เพิ่มเติมหลักเกณฑ์ที่ประกาศ กทช. เรื่อง มาตรการเพื่อป้องกันมิให้มีการกระทำอันเป็นการผูกขาดหรือก่อให้เกิดความไม่เป็นธรรมในการแข่งขันในกิจการโทรคมนาคม พ.ศ. 2549 ไม่ได้กล่าวถึงไว้ ดังต่อไปนี้

1) เมื่อพิจารณาความหมายของคำว่า “การถือครองธุรกิจ” ตามข้อ 8 ของประกาศ กทช. เรื่อง มาตรการเพื่อป้องกันมิให้มีการกระทำอันเป็นการผูกขาดหรือก่อให้เกิดความไม่เป็นธรรมในการแข่งขันในกิจการโทรคมนาคม พ.ศ. 2549 จะพบว่าครอบคลุมเฉพาะการถือครองธุรกิจด้วยการเข้าซื้อหุ้นหรือซื้อสินทรัพย์ของผู้รับใบอนุญาตรายอื่นที่อาจส่งผลต่อการผูกขาดตลาด ซึ่งเป็นการพิจารณาเพียงแค่การควบรวมกิจการแบบ Acquisition แต่ไม่ได้พิจารณาถึงการควบรวมกิจการแบบ Merger ทำให้ข้อ 8 ของประกาศดังกล่าวไม่ได้ครอบคลุมถึงการควบรวมกิจการในทุกกรณีซึ่งแตกต่างกับความหมายของคำว่า “การควบรวมกิจการ” ตามข้อ 2(5) ของหลักเกณฑ์และวิธีการการควบรวมและการถือหุ้นไว้ในกิจการโทรคมนาคมฉบับนี้ที่ครอบคลุมความหมายของการควบรวมกิจการทั้งแบบ Merger และแบบ Acquisition

2) ข้อ 8 ของประกาศ กทช. เรื่อง มาตรการเพื่อป้องกันมิให้มีการกระทำอันเป็นการผูกขาดหรือก่อให้เกิดความไม่เป็นธรรมในการแข่งขันในกิจการโทรคมนาคม พ.ศ. 2549 ได้วางหลักเกณฑ์แต่เพียงให้ผู้รับใบอนุญาตที่เข้าซื้อหุ้นหรือสินทรัพย์มีหน้าที่ต้องแจ้งต่อคณะกรรมการ เพื่อขออนุญาตตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่คณะกรรมการกำหนด แต่ไม่ได้กำหนดหลักเกณฑ์ในการอนุญาตว่าในกรณีใดบ้างที่ถือว่าการถือครองกิจการดังกล่าวทำให้เกิดการผูกขาดตลาดหรือไม่ทำให้เกิดการผูกขาด ซึ่งหลักเกณฑ์และวิธีการการควบรวมและการถือหุ้นไว้ในกิจการโทรคมนาคมฉบับนี้ได้กำหนดหลักเกณฑ์ในการอนุญาตให้ควบรวมกิจการไว้อย่างครอบคลุม

3) ข้อ 8 ของประกาศ กทช. เรื่อง มาตรการเพื่อป้องกันมิให้มีการกระทำอันเป็นการผูกขาดหรือก่อให้เกิดความไม่เป็นธรรมในการแข่งขันในกิจการโทรคมนาคม พ.ศ. 2549 ไม่ได้พิจารณาถึงกรณีที่บางบริษัทอาจใช้วิธีการถือหุ้นไขว้ร่วมกับการควบรวมกิจการ ซึ่งวิธีการถือหุ้นไขว้ดังกล่าวทำให้การตรวจสอบผู้มีอำนาจควบคุมที่แท้จริงในผู้รับใบอนุญาตสามารถทำได้ยาก และส่งผลให้ไม่สามารถรู้ถึงอำนาจการผูกขาดตลาดที่แท้จริงของกลุ่มธุรกิจบางกลุ่มที่เข้ามามีอำนาจควบคุมเหนือผู้รับใบอนุญาต ซึ่งหลักเกณฑ์และวิธีการการควบรวมและการถือหุ้นไว้ในกิจการโทรคมนาคมฉบับนี้ได้กำหนดนิยามและห้ามการถือหุ้นไขว้ระหว่างบริษัทในเครือของผู้รับใบอนุญาต เพื่อป้องกันการนำหุ้นไขว้ไปใช้เป็นเครื่องมือในการอำพรางอำนาจการผูกขาด

นอกจากนี้ การจัดทำหลักเกณฑ์และวิธีการการรวบรวมและการถือหุ้นไว้ในกิจการโทรคมนาคมฉบับนี้ยังสอดคล้องและส่งเสริมการป้องกันการผูกขาดในกรณีของการอุดหนุนการบริการตามมาตรา 21(1) ของพระราชบัญญัติการประกอบกิจการโทรคมนาคม พ.ศ. 2544 เนื่องจากการอุดหนุนการบริการมักจะทำกันระหว่างบริษัทในเครือ เช่น การขายสินค้าหรือบริการระหว่างกันในราคาต่ำกว่าราคาตลาดเพื่อลดต้นทุนในการแข่งขัน ทำให้สามารถผูกขาดตลาดได้ เป็นต้น ซึ่งหลักเกณฑ์และวิธีการการรวบรวมและการถือหุ้นไว้ในกิจการโทรคมนาคมฉบับนี้ได้ห้ามไม่ให้การถือหุ้นไขว้กันระหว่างบริษัทในเครือ โดยสามารถตรวจสอบได้ด้วยการวิเคราะห์โครงสร้างผู้ถือหุ้นและสิทธิออกเสียงเฉพาะกิจการโทรคมนาคมทั้งก่อนและหลังควบรวมกิจการของที่ปรึกษาอิสระตามข้อ 5 ของหลักเกณฑ์ ทำให้สามารถตรวจสอบได้โดยง่ายว่าผู้รับใบอนุญาตมีบริษัทในเครือที่แท้จริงอยู่ที่แห่ง และสามารถตรวจสอบต่อไปได้ว่าธุรกรรมระหว่างบริษัทในเครือถือเป็นการอุดหนุนการบริการหรือไม่ตามหลักเกณฑ์ที่ได้มีการกำหนดไว้แล้วในข้อ 7 ของประกาศ กทช. เรื่อง มาตรการเพื่อป้องกันมิให้มีการกระทำอันเป็นการผูกขาดหรือก่อให้เกิดความไม่เป็นธรรมในการแข่งขันในกิจการโทรคมนาคม พ.ศ. 2549 ดังนั้น การจัดทำหลักเกณฑ์และวิธีการการรวบรวมและการถือหุ้นไว้ในกิจการโทรคมนาคมฉบับนี้ จึงส่งเสริมการบังคับใช้มาตรา 21(1) ของพระราชบัญญัติการประกอบกิจการโทรคมนาคม พ.ศ. 2544 และข้อ 7 ของประกาศ กทช. เรื่อง มาตรการเพื่อป้องกันมิให้มีการกระทำอันเป็นการผูกขาดหรือก่อให้เกิดความไม่เป็นธรรมในการแข่งขันในกิจการโทรคมนาคม พ.ศ. 2549 ให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

จากการศึกษา รวบรวมกฎระเบียบเกี่ยวกับการควบรวมกิจการและการถือหุ้นไขว้ที่ได้มีการจัดทำขึ้นแล้วในประเทศไทย รวมถึงการศึกษาหลักเกณฑ์และวิธีการการรวบรวมและการถือหุ้นไว้ในกิจการโทรคมนาคมของต่างประเทศ สามารถนำกฎระเบียบดังกล่าวมาใช้เป็นแนวทางในการจัดทำหลักเกณฑ์และวิธีการการรวบรวมและการถือหุ้นไว้ในกิจการโทรคมนาคมที่มีความสอดคล้องกับทั้งกฎระเบียบที่ใช้อยู่ภายในประเทศและต่างประเทศ โดยการลำดับเนื้อหาหลักเกณฑ์และวิธีการการควบรวมกิจการโทรคมนาคมได้ใช้ “แนวทางขึ้นนำการควบรวมกิจการในกิจการโทรคมนาคมของประเทศสหรัฐอเมริกา” หรือ Horizontal Merger Guidelines เป็นกรอบแนวคิดและการลำดับเนื้อหา ซึ่งถือได้ว่า

เป็นตัวอย่างกรอบแนวคิดที่ดีและมีการปรับปรุงให้ทันสมัยตลอดเวลา และมีการกำหนดนิยามให้สอดคล้องกับกฎหมายของประเทศสิงคโปร์ ใน Advisory Guidelines governing Consolidation Review Process under Section 10 of the Code of Practice for Competition in the Provision of Telecommunication Services 2005 หรือเรียกโดยย่อว่า “Telecom Consolidation Guidelines” ภายใต้การกำกับดูแลโดย The Info-Communications Development Authority of Singapore (IDA)

นอกจากนี้ ในด้านการแต่งตั้งที่ปรึกษาอิสระและการยื่นคำขออนุญาตควบรวมกิจการนั้น ได้อ้างอิงจากกฎหมายของประเทศแอฟริกาใต้ที่เกี่ยวกับการยื่นคำขอควบรวมกิจการในกรณีที่เมื่อควบรวมกิจการแล้วมีสินทรัพย์น้อยกว่า 200 ล้านแรนด์ (Rand¹) และยอดขายน้อยกว่า 30 ล้านแรนด์ โดยเมื่อนำอัตราแลกเปลี่ยนมาปรับด้วย Purchasing Power Parity แล้วจะได้ตัวคูณคือ 4.116 ทำให้ตัวเลขสินทรัพย์คิดเป็น 823.2 ล้านบาท (ประมาณเป็น 800 ล้านบาท) และยอดขายคิดเป็น 123.48 ล้านบาท (ประมาณเป็น 120 ล้านบาท) และได้มีการกำหนดหน้าที่ของที่ปรึกษาอิสระซึ่งสอดคล้องกับกฎหมายของประเทศสหรัฐอเมริกาใน Horizontal Merger Guidelines ภายใต้การกำกับดูแลโดย U.S. Department of Justice and the Federal Trade Commission และสอดคล้องกับกฎหมายของประเทศสิงคโปร์ใน Telecom Consolidation Guidelines

ในการจัดทำหลักเกณฑ์และวิธีการการควบรวมและการถือหุ้นไขว้ในกิจการโทรคมนาคมฉบับนี้ ได้มีการนำเอาหลักเกณฑ์ Chain Principle หรือหลักการดูอำนาจควบคุมของนิติบุคคลหนึ่งเหนืออีกนิติบุคคลอื่น มาประกอบการพิจารณาการควบรวมกิจการและการถือหุ้นไขว้ โดยอ้างอิงมาจากหลักการพิจารณาอำนาจควบคุมในประกาศสำนักงานคณะกรรมการกำกับหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์ (กลต.) ที่ กจ. 53/2545 เรื่อง หลักเกณฑ์ เงื่อนไข และวิธีการในการเข้าถือหลักทรัพย์เพื่อครอบงำกิจการ ที่ได้มีการพิจารณาอำนาจควบคุมในกิจการผ่านการถือหุ้นในนิติบุคคลกลางไม่ว่าจะทอดเดียวหรือหลายๆ ทอดต่อกัน ซึ่งในการพิจารณาอำนาจควบคุมของนิติบุคคลหนึ่งเหนืออีกนิติบุคคลอื่นในหลักเกณฑ์และวิธีการการควบรวมและการถือหุ้นไขว้ในกิจการโทรคมนาคมฉบับนี้ จะต้องมีการถือหุ้นในแต่ละทอดไม่ต่ำกว่าร้อยละ 50 จึงจะถือว่าบุคคลที่ถือหุ้นนั้นมีอำนาจควบคุมเหนือนิติบุคคลนั้นๆ และหากมีการถือหุ้นกันเกินกว่า 1 ทอด หากการถือหุ้น

¹ Rand : หน่วยเงินของประเทศแอฟริกาใต้

ในทศวรรษที่มีจำนวนน้อยกว่าร้อยละ 50 ให้ถือว่าสายการมีอำนาจควบคุมนั้นๆ ขาดลง แต่ทั้งนี้ การดูจำนวนการถือหุ้นไม่สามารถใช้ได้ ในกรณีที่สามารถพิสูจน์ได้ว่าบุคคลนั้นมีอำนาจควบคุมเหนือนิติบุคคลนั้นอย่างชัดเจน เช่น การมีกรรมกรเป็นตัวแทนเกินกว่ากึ่งหนึ่ง การเข้ามามีการบริหารอย่างเด่นชัด หรือการให้ความช่วยเหลือทางการเงินเป็นสัดส่วนจำนวนมาก เป็นต้น

ด้านการวิเคราะห์การครอบงำตลาด เห็นว่ากฎหมายของประเทศสหรัฐอเมริกาใน Horizontal Merger Guidelines ภายใต้แนวคิดในการวิเคราะห์สภาพการแข่งขันของตลาดที่มีการใช้การพิจารณาจากการรวมตัวของตลาดด้วยดัชนีเฮอร์ฟิנדาล-เฮิร์ชแมน (HHI) ซึ่งเป็นดัชนีที่ใช้วัดขนาดขององค์กร (Corporate) เทียบกับขนาดของอุตสาหกรรม และเป็นดัชนีที่ใช้วัดความสามารถในการแข่งขันของตลาดในอุตสาหกรรมนั้นๆ และดัชนี Concentration ratio หรือ CR ซึ่งเป็นเครื่องมือที่ antitrust ใช้เพื่อการประเมินการแข่งขันในตลาดนั้นๆ ซึ่งการวิเคราะห์การคำนวณดัชนีทั้งสองประเภทมีดังนี้

Herfindahl-Hirschman Index เป็นดัชนีที่ใช้วัดขนาดขององค์กร (Corporate) เทียบกับขนาดของอุตสาหกรรม ซึ่งเป็นดัชนีที่ใช้วัดความสามารถในการแข่งขันของตลาดในอุตสาหกรรมนั้นๆ ยกตัวอย่างเช่น ในอุตสาหกรรมกระดาษมี 5 องค์กร โดยแต่ละองค์กรมีส่วนแบ่งการตลาดกิจการละ 20% แสดงว่า

$$HHI_{\text{อุตสาหกรรมกระดาษ}} = 5 * 0.2^2 = 0.2$$

ส่วนอุตสาหกรรมการผลิตเหล็กมี 5 องค์กร เหมือนอุตสาหกรรมกระดาษ แต่องค์กรแรกมีส่วนแบ่งการตลาด 80% อีก 4 รายมีส่วนแบ่งการตลาดรายละ 5% ดังนั้น

$$HHI_{\text{อุตสาหกรรมเหล็ก}} = 0.8^2 + 0.05^4 = 0.8$$

แสดงได้ว่าตลาดของอุตสาหกรรมกระดาษมีการแข่งขันในลักษณะเข้มข้น ในขณะที่ตลาดอุตสาหกรรมเหล็กเป็นตลาดผูกขาด

Concentration Ratio เป็นดัชนีที่ใช้วัดความเข้มข้นของตลาดในลักษณะเดียวกันกับ HHI โดยเป็นการวัดขนาดส่วนแบ่งการตลาดจากผลบวกของ 4 องค์กรที่มีส่วนแบ่งการตลาดสูงที่สุด โดยสามารถแบ่งการแข่งขันของตลาดออกเป็น 4 กลุ่ม คือ

- ก. ตลาดแข่งขันสมบูรณ์ (Perfect competition) CR มีค่าต่ำกว่า 40%
- ข. ตลาดกึ่งแข่งขัน กึ่งผูกขาด (Monopolistic competition) CR มีค่าระหว่าง 40%-60%
- ค. ตลาดผู้แข่งขันน้อยราย (Oligopoly) CR มีค่าสูงกว่า 60%
- ง. ตลาดผูกขาด (Monopoly) CR มีค่าเข้าใกล้ 100%

ยกตัวอย่างเช่น อุตสาหกรรมกระดาษมี 5 องค์กร โดยแต่ละองค์กรมีส่วนแบ่งการตลาดกิจการละ 20% แสดงว่า

$$CR_{\text{อุตสาหกรรมกระดาษ}} = 80\%$$

ส่วนอุตสาหกรรมการผลิตเหล็กมี 5 องค์กร เหมือนอุตสาหกรรมกระดาษ แต่รายแรกมีส่วนแบ่งการตลาด 80% อีก 4 รายมีส่วนแบ่งการตลาดรายละ 5% ดังนั้น

$$CR_{\text{อุตสาหกรรมเหล็ก}} = 95\%$$

ในที่นี้แสดงให้เห็นว่าอุตสาหกรรมกระดาษเป็นตลาดที่มีผู้แข่งขันน้อยราย ส่วนอุตสาหกรรมเหล็กเป็นตลาดผูกขาด

จะเห็นว่าดัชนีทั้งสองชี้วัดความเข้มข้นของตลาดแต่มีค่าตลาดเคลื่อนไหวแตกต่างกัน เมื่อจำนวนองค์กรในตลาดแข่งขันมีจำนวนน้อยราย ยกตัวอย่างเช่น อุตสาหกรรมโทรคมนาคม เป็นต้น ดังนั้นจะเห็นได้ชัดว่าในการประเมินการแข่งขันของตลาดในอุตสาหกรรมโทรคมนาคม ที่มีผู้แข่งขันน้อยรายนั้นควรจะใช้ดัชนี Herfindahl-Hirschman ซึ่งให้ความแตกต่างของค่าดัชนีที่คำนวณได้ระหว่างตลาดที่มีการแข่งขันและตลาดผูกขาดอย่างชัดเจน อีกทั้งในการคำนวณดัชนี Herfindahl-Hirschman ยังได้ให้ความสำคัญแก่ผู้แข่งขันในตลาดทุกราย โดยมีได้เน้นเฉพาะองค์กรที่มีส่วนแบ่งการตลาดขนาดใหญ่เท่านั้น เช่น ดัชนี Concentration Ratio ซึ่งจะเห็นได้ใน Horizontal Merger Guidelines ของประเทศสหรัฐอเมริกายังได้เลือกใช้ดัชนี Herfindahl-Hirschman เป็นหลัก

สำหรับแนวปฏิบัติกรณีที่เห็นว่าการควบรวมกิจการทำให้เกิดการครอบงำตลาดนั้น เป็นการอ้างอิงจากกฎหมายของประเทศสิงคโปร์ใน Telecom Consolidation Guidelines ซึ่ง IDA สามารถมีแนวทางการตัดสิน ดังนี้

1. ให้อนุญาตการควบรวมกิจการแบบมีเงื่อนไข โดย IDA จะให้อนุญาตการควบรวมกิจการแบบมีเงื่อนไข ในกรณีที่สามารถทำให้การแข่งขันภายหลังจากการควบรวมกิจการไม่ได้รับผลกระทบอย่างมีนัยสำคัญ
2. ให้อนุญาตการควบรวมกิจการแบบไม่มีเงื่อนไข โดย IDA จะให้อนุญาตการควบรวมกิจการแบบไม่มีเงื่อนไข ในกรณีที่ไม่มีผลกระทบต่อการแข่งขันจากการควบรวมกิจการ
3. ไม่อนุญาตการควบรวมกิจการ โดย IDA จะไม่อนุญาตให้บริษัทที่มีการควบรวมกิจการ ในกรณีที่เห็นว่าการควบรวมกิจการจะมีผลกระทบต่อการแข่งขันภายหลังจากการควบรวมกิจการที่มีนัยสำคัญ และเงื่อนไขต่างๆ ที่สามารถกำหนดเพื่อแก้ไขปัญหา ไม่สามารถดำเนินการได้ หรือไม่สามารถป้องกันปัญหาด้านการแข่งขันได้อย่างมีประสิทธิภาพ

จากหลักการและเหตุผลดังกล่าวข้างต้น จะเห็นได้ว่า การจัดทำหลักเกณฑ์และวิธีการการควบรวมและการถือหุ้นไขว้ในกิจการโทรคมนาคม เป็นการกำหนดแนวทางในการปฏิบัติที่ดี ซึ่งจะนำไปสู่การแข่งขันโดยเสรีและเป็นธรรมแก่ผู้ประกอบการกิจการโทรคมนาคม ทั้งที่ดำเนินกิจการอยู่ในปัจจุบัน และผู้ประกอบการรายใหม่ที่มีความประสงค์จะเข้าสู่ธุรกิจโทรคมนาคมในอนาคต เพื่อความโปร่งใสในการกำกับดูแลกิจการโทรคมนาคม ให้การแข่งขันเป็นไปตามกลไกตลาดภายใต้ระบบตลาดเสรีอย่างแท้จริง ซึ่งหลักเกณฑ์ฯ นี้จะได้ใช้บังคับครอบคลุมผู้รับใบอนุญาตจากสำนักงาน กทช. ทุกรายไม่ว่าจะเป็นกิจการขนาดใหญ่หรือกิจการขนาดเล็กก็ตาม

บทที่ 2

การควบรวมและการถือหุ้นไขว้

1. การควบรวมกิจการ

การควบรวมกิจการ (Merger and Acquisition หรือ M&A) และการถือหุ้นไขว้ (Companies with subsidiary and/or associate) ในประเทศไทยมีการดำเนินการโดยภาคธุรกิจต่างๆ มาอย่างต่อเนื่อง โดยจากหนังสือ Telecommunication Regulation Handbook นั้นได้สรุปรูปแบบในการควบรวมกิจการไว้ 3 รูปแบบด้วยกัน² ได้แก่

1. การควบรวมกิจการแบบแนวนอน (Horizontal Merger and Acquisition) คือ การควบรวมกิจการกับกิจการที่ทำธุรกิจเดียวกัน เช่น การควบรวมกิจการระหว่าง บริษัท ยูทีวี เคเบิล เน็ตเวิร์ค จำกัด (มหาชน) (UTV) กับ บริษัท อินเตอร์เนชั่นแนล บรอดคาสติ้ง คอร์ปอเรชั่น จำกัด (มหาชน) (IBC) ซึ่งเป็นผู้ให้บริการเคเบิลทีวีระบบบอกรับสมาชิกเช่นกันทั้งคู่ เป็นต้น

2. การควบรวมกิจการแบบแนวตั้ง (Vertical Merger and Acquisition) คือ การควบรวมกิจการกับกิจการที่ทำธุรกิจที่ส่งเสริมกันหรือต่อเนื่องกัน เช่น การเข้าซื้อหุ้น บริษัท อุตสาหกรรมปิโตรเคมีกัลไทย จำกัด (มหาชน) (TPI) โดยบริษัท ปตท. จำกัด (มหาชน) (PTT) ตามแผนฟื้นฟูกิจการ (ฉบับแก้ไข) ซึ่ง PTT เป็นธุรกิจต้นน้ำของอุตสาหกรรมปิโตรเคมีคอล และ TPI เป็นธุรกิจปลายน้ำของอุตสาหกรรมปิโตรเคมีคอล เป็นต้น

3. การควบรวมกิจการแบบอื่นๆ (Other Merger and Acquisition) คือ การควบรวมกิจการกับกิจการที่ทำธุรกิจที่ไม่เกี่ยวข้องกันเลย เช่น บริษัท คอมลิงค์ จำกัด ซึ่งทำธุรกิจโทรคมนาคมเข้าซื้อหุ้นสามัญของบริษัท โรงแรมราชดำริ จำกัด (มหาชน) (RHC) ซึ่งทำธุรกิจโรงแรม เพื่อเป็นการลงทุน เป็นต้น

² “Telecommunications Regulation Handbook” โดย Hank Intven and McCarthy Tetrault, Infodev, 2000, หน้า 5-34

สำหรับวิธีการการควบรวมกิจการนั้นมีหลายวิธีด้วยกัน ได้แก่ การเข้าซื้อหุ้นโดยตรง ด้วยเงินสด การเข้าซื้อทรัพย์สินของกิจการเป้าหมาย หรือการออกหุ้นเพื่อแลกกับหุ้นของกิจการเป้าหมาย (share swap) ซึ่งแต่ละวิธีต่างก็มีข้อดีและข้อเสียแตกต่างกันไป แต่หลักการและเหตุผลโดยรวมนั้นเหมือนกันทั้งสิ้น กล่าวคือ เพื่อเป็นการขยายธุรกิจให้เติบโตขึ้นอย่างรวดเร็ว ไม่ว่าจะเป็นการขยายธุรกิจในแนวตั้ง (Vertical expansion) หรือการขยายธุรกิจในแนวนอน (Horizontal expansion) โดยการควบรวมกิจการในทุกธุรกิจ เป็นทั้งการสร้างพันธมิตรทางธุรกิจ การเพิ่มความสามารถในการแข่งขันของธุรกิจซึ่งผลักดันให้เกิดการแข่งขันภายในอุตสาหกรรมมากขึ้น รวมไปถึงการสร้างแนวโน้มที่อาจทำให้เกิดการค้าผูกขาดได้ อย่างไรก็ตาม อาจมีบางธุรกิจที่มีหน่วยงานของรัฐทำการควบคุมมิให้เกิดการควบรวมกิจการที่อาจทำให้เกิดการค้าผูกขาดซึ่งจะส่งผลกระทบต่อผู้บริโภคโดยตรงได้ เช่น ธุรกิจธนาคารพาณิชย์ เป็นต้น

ในธุรกิจโทรคมนาคม คณะกรรมการกิจการโทรคมนาคมแห่งชาติ (กทช.) ในฐานะหน่วยงานกำกับดูแลกิจการโทรคมนาคมจึงให้ความสำคัญกับการควบรวมกิจการทั้งในแบบแนวนอนและแนวตั้ง เนื่องจากกิจการโทรคมนาคมมีลักษณะพิเศษในตัวเอง เป็นธุรกิจที่ต้องการเงินลงทุนสูงและมีความซับซ้อนในแง่ความเชื่อมโยงของธุรกิจในหลายรูปแบบ ตั้งแต่ธุรกิจระดับโครงสร้างพื้นฐานจนถึงธุรกิจระดับผู้ใช้บริการรายย่อยทั้งหมด ซึ่งการควบรวมกิจการระหว่างผู้ที่ทำธุรกิจโทรคมนาคมแบบเดียวกันและการควบรวมกิจการระหว่างผู้ที่ทำธุรกิจโทรคมนาคมที่ส่งเสริมกัน จึงอาจก่อให้เกิดการค้าผูกขาดทางการค้าได้

ในมุมมองทางด้านกฎหมาย การควบรวมกิจการ เป็นคำที่ใช้โดยทั่วไป สำหรับการควบรวมกิจการหรือควบรวมบริษัทตั้งแต่สองบริษัทขึ้นไป ทั้งกรณีของการควบรวมบริษัทเข้าด้วยกันเหลือเพียงบริษัทเดียวในรูปแบบของ Merger และในกรณีที่บริษัทหนึ่ง (ผู้ซื้อ) เข้าไปซื้อกิจการของอีกบริษัทหนึ่ง (ผู้ถูกซื้อ) ด้วยวิธีการซื้อหุ้นหรือซื้อสินทรัพย์ของบริษัทผู้ถูกซื้อนั้น โดยที่ทั้งผู้ซื้อและผู้ถูกซื้อยังคงสถานะเป็นบริษัทอยู่ทั้งคู่ในรูปแบบของ Acquisition ซึ่งความหมายของการควบรวมกิจการทั้งแบบ Merger และแบบ Acquisition ปรากฏอยู่ในความหมายของคำว่า “การรวมธุรกิจ” ในมาตรา 26(1) (2) และ (3) ของพระราชบัญญัติการแข่งขันทางการค้า พ.ศ. 2542 ซึ่งหมายถึง

- (1) การที่ผู้ผลิตรวมกับผู้ผลิต ผู้จำหน่ายรวมกับผู้จำหน่าย ผู้ผลิตรวมกับผู้จำหน่าย หรือผู้บริกรรวมกับผู้บริกร อันจะมีผลให้สถานะของธุรกิจหนึ่งคงอยู่และธุรกิจหนึ่งสิ้นสุดลง หรือเกิดเป็นธุรกิจใหม่ขึ้น
- (2) การเข้าซื้อสินทรัพย์ทั้งหมดหรือบางส่วนของธุรกิจอื่นเพื่อควบคุมนโยบายการบริหารธุรกิจการอำนวยความสะดวก หรือการจัดการ
- (3) การเข้าซื้อหุ้นทั้งหมดหรือบางส่วนของธุรกิจอื่นเพื่อควบคุมนโยบายการบริหารธุรกิจ การอำนวยความสะดวก หรือการจัดการ

การควบรวมกิจการแบบ Merger และ Acquisition มีความหมายแตกต่างกัน ซึ่งความหมายของการควบรวมกิจการแบบ Merger นั้นตรงกับความหมายของการรวมธุรกิจตามมาตรา 26 (1) สำหรับความหมายของการควบรวมกิจการแบบ Acquisition นั้นตรงกับความหมายของการรวมธุรกิจตามมาตรา 26 (2) และ (3) โดยสามารถแยกความแตกต่างได้ดังต่อไปนี้

1. การควบรวมกิจการแบบ Merger หมายถึง การที่กิจการหรือบริษัทตั้งแต่ 2 บริษัทขึ้นไป ตกลงรวมธุรกิจกันเหลือเพียงบริษัทเดียว โดยบริษัทที่เกิดจากการรวมกันอาจเป็นบริษัทเดิมแห่งใดแห่งหนึ่งหรือเกิดเป็นบริษัทใหม่ ขึ้นอยู่กับรูปแบบของการควบรวมซึ่งสามารถแบ่งได้เป็น 2 รูปแบบ ดังนี้

รูปแบบที่ 1 คือ การที่บริษัทตั้งแต่ 2 แห่งขึ้นไป ตกลงรวมกิจการกัน แล้วเหลือเพียงบริษัทใดบริษัทหนึ่งเพียงบริษัทเดียว ส่วนบริษัทที่เหลือก็สิ้นสภาพบริษัทไป เช่น บริษัท A ควบรวมกับบริษัท B แล้วกลายเป็นบริษัท A ส่วนบริษัท B นั้นเลิกกิจการไป

รูปแบบที่ 2 คือ การที่บริษัทตั้งแต่ 2 แห่งขึ้นไป ตกลงรวมกิจการกันตั้งขึ้นเป็นบริษัทใหม่ และปิดกิจการบริษัทเดิมทั้งหมด การรวมกิจการลักษณะนี้มักจะเรียกอีกชื่อหนึ่งว่า “Consolidation” เช่น บริษัท A ควบรวมกับบริษัท B แล้วกลายเป็นบริษัท C ส่วนบริษัท A และ B ก็เลิกกิจการไปทั้งคู่ โดยบริษัท C จะออกหุ้นใหม่ให้กับผู้ถือหุ้นในบริษัท A และ B ที่ปิดกิจการไป

2. **การควบรวมกิจการแบบ Acquisition** หมายถึง การที่กิจการหรือบริษัทหนึ่ง (ผู้ซื้อ) เข้าไปซื้อกิจการของอีกบริษัทหนึ่ง (ผู้ถูกซื้อ) ด้วยวิธีการเข้าซื้อหุ้นหรือซื้อสินทรัพย์ของบริษัทผู้ถูกซื้อนั้น โดยที่ผู้ซื้อและผู้ถูกซื้อยังคงสถานะเป็นบริษัทอยู่ทั้งคู่ โดยมีรูปแบบที่สำคัญ 2 รูปแบบ ดังนี้

รูปแบบที่ 1 คือ การที่บริษัทหนึ่งเข้าไปซื้อสินทรัพย์ของอีกบริษัทหนึ่งเพียงอย่างเดียว โดยบริษัทที่ขายสินทรัพย์ยังคงดำเนินธุรกิจต่อไปได้ การซื้อกิจการลักษณะนี้เรียกว่า “Asset Acquisition”

รูปแบบที่ 2 คือ การที่บริษัทหนึ่งเข้าไปซื้อทั้งสินทรัพย์และหนี้สินของอีกบริษัทหนึ่ง ด้วยการซื้อหุ้น โดยบริษัทที่ขายหุ้นยังคงดำเนินธุรกิจต่อไปได้ แต่ผู้ถือหุ้นเดิมจะสูญเสียอำนาจในการบริหารให้กับบริษัทที่เข้าไปซื้อหุ้น การซื้อกิจการลักษณะนี้เรียกว่า “Share Acquisition” หรือ “Takeover” โดยทั่วไปการ Takeover อาจแบ่งได้เป็น 2 กรณี คือ

- กรณีที่ 1 บริษัทที่ถูกซื้อกิจการไม่เต็มใจ แต่ถูกอีกบริษัทหนึ่งกว้านซื้อหุ้นจนกระทั่งผู้ถือหุ้นเดิมสูญเสียอำนาจในการออกเสียงและควบคุมกิจการไป เรียกว่า “Hostile Takeover” หรือ การซื้อกิจการแบบไม่เป็นมิตร

- กรณีที่ 2 บริษัทที่ถูกซื้อกิจการสมัครใจขายหุ้นให้กับพันธมิตร เพื่อให้กิจการสามารถดำเนินการต่อไปได้ เรียกว่า “Friendly Takeover” หรือ การซื้อกิจการแบบเป็นมิตร

หากพิจารณาวิธีการควบรวมกิจการแบบ Acquisition จากวิธีการเข้าซื้อหุ้นหรือซื้อสินทรัพย์ของบริษัทผู้ถูกซื้อแล้วจะพบว่า**วิธีการควบรวมกิจการแบบ Acquisition เป็นวิธีการเดียวกับ “การถือครองธุรกิจ” ตามข้อ 8 ของประกาศ กทช. เรื่อง มาตรการเพื่อป้องกันมิให้มีการกระทำความผิดเป็นการผูกขาดหรือก่อให้เกิดความไม่เป็นธรรมในการแข่งขันในกิจการโทรคมนาคม พ.ศ. 2549** โดยข้อ 8 วรรคหนึ่งของประกาศ กทช. ดังกล่าวได้กำหนดไว้ว่า “การถือครองธุรกิจในบริการประเภทเดียวกัน โดยการเข้าซื้อหรือถือหุ้นเกินกว่าร้อยละสิบของจำนวนหุ้นทั้งหมดของผู้รับใบอนุญาตรายอื่น หรือการเข้าซื้อสินทรัพย์ทั้งหมดหรือบางส่วนเพื่อควบคุมนโยบายหรือการบริหารธุรกิจของผู้รับใบอนุญาตรายอื่น”

จึงอาจสรุปได้ว่า การถือครองธุรกิจ หมายถึง การเข้าซื้อหรือถือหุ้น หรือเข้าซื้อสินทรัพย์ของบริษัทอื่น เพื่อควบคุมนโยบายหรือบริหารธุรกิจของบริษัทผู้ถูกซื้อหุ้นหรือสินทรัพย์นั้น โดยจำนวนหุ้นหรือสินทรัพย์ที่ซื้อต้องมากเพียงพอที่จะสร้างอำนาจการควบคุมธุรกิจให้กับบริษัทผู้ซื้อ ซึ่งตามข้อ 8 ของประกาศ กทช. ดังกล่าวถือว่าการเข้าไปซื้อหุ้นตั้งแต่ร้อยละสิบของจำนวนหุ้นทั้งหมดของบริษัทผู้ถูกซื้อ เป็นจำนวนที่มีนัยสำคัญเพียงพอที่ทำให้บริษัทที่เข้าไปถือหุ้นมีอำนาจควบคุมเหนือบริษัทผู้ถูกซื้อหุ้นได้ จึงกำหนดให้บริษัทผู้ซื้อที่มีหน้าที่ต้องขออนุญาตต่อ กทช.

แม้ว่าโดยหลักการทั่วไป การถือครองธุรกิจจะใช้วิธีการเข้าซื้อหุ้นหรือเข้าซื้อสินทรัพย์ของบริษัทอื่นเช่นเดียวกับการควบรวมกิจการแบบ Acquisition ด้วยวัตถุประสงค์เหมือนกัน คือ เพื่อเข้าไปควบคุมหรือบริหารบริษัทผู้ถูกซื้อ แต่สิ่งที่แตกต่างกันก็คือการกำหนดจำนวนหุ้นหรือจำนวนสินทรัพย์ที่เข้าไปซื้อว่าจำนวนมากน้อยเพียงใดจึงจะสร้างอำนาจควบคุมให้กับบริษัทผู้ซื้อเหนือบริษัทผู้ถูกซื้อ ซึ่งตามข้อ 8 ของประกาศ กทช. ดังกล่าวได้กำหนดจำนวนหุ้นอย่างชัดเจนไว้ที่ร้อยละสิบของจำนวนหุ้นทั้งหมดของบริษัทผู้ถูกซื้อ การกำหนดจำนวนหุ้นอย่างชัดเจนดังกล่าวมีความแตกต่างกับหลักการทั่วไปของการควบรวมกิจการแบบ Acquisition ที่ไม่จำเป็นต้องกำหนดจำนวนหุ้นอย่างชัดเจน โดยมาตรา 26 (3) ของพระราชบัญญัติการแข่งขันทางการค้า พ.ศ. 2542 ได้ให้ความหมายของการรวมธุรกิจด้วยวิธีการเข้าซื้อหุ้นไว้ว่า หมายถึง “การเข้าซื้อหุ้นทั้งหมดหรือบางส่วนของธุรกิจอื่นเพื่อควบคุม นโยบายการบริหารธุรกิจ การอำนวยการ หรือการจัดการ” ซึ่งมาตราดังกล่าวไม่ได้กำหนดจำนวนหุ้นที่ชัดเจนว่ามากน้อยเพียงใดจึงจะถือว่าเป็นการเข้าซื้อหุ้นอันถือเป็นการควบรวมกิจการแบบ Acquisition

สำหรับการกำหนดจำนวนสินทรัพย์นั้น การถือครองธุรกิจมีความหมายเหมือนกับการควบรวมกิจการแบบ Acquisition คือไม่ได้กำหนดไว้อย่างชัดเจน โดยมาตรา 26(2) ของพระราชบัญญัติการแข่งขันทางการค้า พ.ศ. 2542 ได้ให้ความหมายของการรวมธุรกิจด้วยวิธีการเข้าซื้อสินทรัพย์ไว้ว่า หมายถึง “การเข้าซื้อสินทรัพย์ทั้งหมดหรือบางส่วนของธุรกิจอื่นเพื่อควบคุม นโยบายการบริหารธุรกิจ การอำนวยการ หรือการจัดการ” ซึ่งการเข้าซื้อสินทรัพย์ทั้งหมดของบริษัทผู้ถูกซื้อย่อมทำให้บริษัทผู้ซื้อ มีอำนาจเหนือสินทรัพย์ทั้งหมดของบริษัทผู้ถูกซื้อและมีอำนาจควบคุมเหนือบริษัทผู้ถูกซื้อด้วย ส่วนการเข้าซื้อ

สินทรัพย์บางส่วนของบริษัทผู้ถูกซื้อไม่ได้กำหนดอย่างชัดเจนว่าจำนวนมากน้อยเพียงใด จึงจะถือว่ามีอำนาจควบคุมเหนือบริษัทผู้ถูกซื้อ ดังนั้นอาจต้องอาศัยข้อเท็จจริงประกอบ ด้วยว่าสินทรัพย์ที่ถูกซื้อมีความสำคัญต่อการประกอบธุรกิจของบริษัทผู้ถูกซื้อ มากน้อยเพียงใด หากสินทรัพย์ดังกล่าวมีความสำคัญและจำเป็นต่อการประกอบธุรกิจของบริษัทผู้ถูกซื้อ อย่างมาก การเข้าซื้อสินทรัพย์ดังกล่าวอาจทำให้บริษัทผู้ซื้อที่มีอำนาจควบคุมเหนือ บริษัทผู้ถูกซื้อได้

เมื่อเปรียบเทียบความหมายของการควบรวมกิจการแบบ Acquisition และการ ถือครองธุรกิจแล้ว พบว่า ความหมายของการควบรวมกิจการแบบ Acquisition มีความหมาย ที่กว้างกว่า เนื่องจากไม่ได้ระบุถึงจำนวนหุ้นที่เข้าซื้อหรือถือครองว่าต้องมีจำนวนตั้งแต่ เท่าใดขึ้นไปจึงจะถือว่าเป็นการควบรวมกิจการแบบ Acquisition ในขณะที่การถือครอง ธุรกิจมีการระบุถึงจำนวนหุ้นอย่างชัดเจนว่าต้องมีจำนวนเกินกว่าร้อยละสิบของจำนวนหุ้น ทั้งหมดของผู้รับใบอนุญาตรายอื่นจึงถือว่าเป็นการถือครองธุรกิจ

ดังนั้น หลักเกณฑ์ที่ปรากฏในข้อ 8 ของประกาศ กทช. เรื่อง มาตรการเพื่อป้องกัน มิให้มีการกระทำอันเป็นการผูกขาดหรือก่อให้เกิดความไม่เป็นธรรมในการแข่งขันในกิจการ โทรคมนาคม พ.ศ. 2549 ที่พิจารณาแต่เพียงการถือครองกิจการด้วยการเข้าซื้อหุ้นหรือ ซื้อสินทรัพย์ของผู้รับใบอนุญาตรายอื่นที่อาจส่งผลต่อการผูกขาดตลาด จึงเป็นการพิจารณา แต่เพียงการควบรวมกิจการแบบ Acquisition แต่ไม่ได้พิจารณาถึงการควบรวมกิจการ แบบ Merger ทำให้ข้อ 8 ของประกาศดังกล่าวไม่ได้ครอบคลุมถึงการควบรวมกิจการ ในทุกกรณี นอกจากนี้ในข้อ 8 ของประกาศดังกล่าวได้วางหลักเกณฑ์แต่เพียงให้ผู้รับ ใบอนุญาตที่เข้าซื้อหุ้นหรือสินทรัพย์มีหน้าที่ต้องแจ้งต่อ กทช. เพื่อขออนุญาตตาม หลักเกณฑ์และวิธีการที่ กทช. กำหนด แต่ไม่ได้กำหนดหลักเกณฑ์ในการอนุญาตว่า ในกรณีใดบ้างที่ถือว่าการถือครองกิจการดังกล่าวทำให้เกิดการผูกขาดตลาดหรือไม่ทำ ให้เกิดการผูกขาด อีกทั้งข้อ 8 ของประกาศดังกล่าวก็ไม่ได้พิจารณาถึงกรณีที่บางบริษัท อาจใช้วิธีการถือหุ้นไขว้ร่วมกับการควบรวมกิจการ ซึ่งวิธีการถือหุ้นไขว้ทำให้การตรวจสอบ ผู้มีอำนาจควบคุมที่แท้จริงในผู้รับใบอนุญาตสามารถทำได้ยาก และส่งผลให้ไม่สามารถรู้ ถึงอำนาจการผูกขาดตลาดที่แท้จริงของกลุ่มธุรกิจบางกลุ่มที่เข้ามามีอำนาจควบคุมเหนือ

ผู้รับใบอนุญาต จึงมีความจำเป็นต้องมีการจัดทำหลักเกณฑ์และวิธีการการควบรวมและการถือหุ้นไว้ในกิจการโทรทัศน์ฉบับนี้ขึ้น เพื่อใช้พิจารณาทั้งการควบรวมกิจการแบบ Merger & Acquisition และการถือหุ้นไขว้ ซึ่งมุ่งเน้นหลักเกณฑ์ที่ใช้ในการพิจารณาว่าการควบรวมกิจการกรณีใดบ้างที่ทำให้เกิดการครอบงำตลาด

อย่างไรก็ตาม ความหมายของการถือครองธุรกิจอาจมีความหมายคล้ายคลึงกับการเข้าถือหุ้นเพื่อเข้าไปมีอำนาจควบคุมเหนือบริษัทผู้ถูกซื้อในกฎหมายบางฉบับ เช่น คำว่า “การครอบงำกิจการ” ซึ่งเป็นคำที่ใช้ในมาตรา 247 ของพระราชบัญญัติหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์ พ.ศ.2535 หมายถึง การที่บุคคลใดหรือบริษัทใดเข้าซื้อและเป็นผู้ถือหุ้นของบริษัทมหาชนจำกัดอื่นตั้งแต่ว่ายละยี่สิบห้าขึ้นไปของจำนวนหุ้นที่จำหน่ายแล้วทั้งหมดของบริษัทนั้น โดยการเข้าถือหุ้นเพื่อครอบงำกิจการจะต้องปฏิบัติตามเงื่อนไขและวิธีการที่คณะกรรมการหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์ (ก.ล.ต.) เป็นผู้กำหนด โดยความหมายของการครอบงำกิจการดังกล่าวมีความหมายบางส่วนเหมือนกับความหมายของการถือครองธุรกิจ คือ เป็นการเข้าซื้อหรือถือหุ้นของบริษัทอื่นเพื่อควบคุมหรือครอบงำกิจการของบริษัทนั้น แต่มีความแตกต่างกันตรงที่จำนวนหุ้นที่เข้าไปซื้อหรือถือครอง ซึ่งการถือครองธุรกิจกำหนดจำนวนหุ้นที่ร้อยละสิบของจำนวนหุ้นทั้งหมดของบริษัทผู้ถูกซื้อ ขณะที่การครอบงำกิจการกำหนดจำนวนหุ้นที่ร้อยละยี่สิบห้าของจำนวนหุ้นทั้งหมดที่จำหน่ายได้แล้วของบริษัทผู้ถูกซื้อ นอกจากนี้การครอบงำกิจการกำหนดแต่เพียงการเข้าไปมีอำนาจควบคุมด้วยวิธีการเข้าไปซื้อหรือถือหุ้น แต่ไม่ได้กล่าวถึงการเข้าไปซื้อสินทรัพย์ ซึ่งแตกต่างกับความหมายของการถือครองธุรกิจที่พิจารณาทั้งการซื้อหรือถือหุ้น และการซื้อสินทรัพย์ของบริษัทผู้ถูกซื้อ

ดังนั้น ความหมายของการครอบงำกิจการจึงแคบกว่าการถือครองธุรกิจ และการควบรวมกิจการแบบ Acquisition เนื่องจากความหมายการถือครองธุรกิจและการควบรวมกิจการแบบ Acquisition พิจารณาทั้งในแง่ของหุ้นและสินทรัพย์ ในขณะที่การครอบงำกิจการพิจารณาเฉพาะหุ้นเพียงอย่างเดียว หรืออาจกล่าวได้ว่า การครอบงำกิจการเป็นเพียงรูปแบบหนึ่งของการควบรวมกิจการแบบ Acquisition ด้วยวิธีการเข้าถือหุ้นแบบ Share acquisition เท่านั้น

อย่างไรก็ตาม มีการรวบรวมกิจการบางรูปแบบที่ไม่ถือเป็นการรวบรวมที่ต้องให้ความสำคัญ ดังนี้

- การรวบรวมกิจการแบบอื่นๆ (Other Merger and Acquisition) ซึ่งเป็นการรวบรวมกิจการโทรคมนาคมกับธุรกิจอื่นที่ไม่เกี่ยวข้องกับการโทรคมนาคม ซึ่งมีได้ทำให้เกิดพฤติกรรมที่จำเป็นต้องการกำกับดูแล

- การรวบรวมกิจการที่มีวัตถุประสงค์ในการปรับโครงสร้างองค์กรเป็นการภายใน กล่าวคือ เป็นการรวบรวมกิจการของธุรกิจที่อยู่ภายใต้บุคคลผู้มียุทธศาสตร์ร่วมกัน ซึ่งการรวบรวมกิจการเพื่อปรับเปลี่ยนโครงสร้าง มิได้ก่อให้เกิดการถ่ายโอนอำนาจควบคุม จึงอาจกล่าวได้ว่า การรวบรวมกิจการดังกล่าวอาจไม่ก่อให้เกิดพฤติกรรมซึ่งจำเป็นต้องการกำกับดูแลแต่อย่างใด

นอกจากการรวบรวมกิจการในรูปแบบต่างๆ ที่ได้กล่าวมาแล้ว ยังมีความร่วมมือทางธุรกิจวิธีอื่นๆ อีก เช่น การร่วมลงทุนทางธุรกิจในรูปแบบของนิติบุคคลต่างๆ กิจการร่วมค้า (Joint Venture) หรือเงินกู้โครงการซึ่งถือเป็นความร่วมมือทางธุรกิจที่ผู้ให้กู้มีอิทธิพลในการดำเนินงานเช่นกัน ซึ่งความร่วมมือทางธุรกิจเหล่านี้ล้วนเป็นความร่วมมือทางธุรกิจที่อาจมีผลกระทบต่อการแข่งขันในกิจการโทรคมนาคมทั้งสิ้น

2. การถือหุ้นไขว้

การถือหุ้นไขว้ หมายถึง การที่บริษัทตั้งแต่สองบริษัทขึ้นไปถือหุ้นซึ่งกันและกัน วิธีการถือหุ้นไขว้มักจะถูกนำมาใช้เพื่อการเกาะกลุ่มทางธุรกิจ หรือเพื่อการสร้างโครงสร้างของกลุ่มบริษัท โดยเฉพาะโครงสร้างในลักษณะของบริษัทโฮลดิ้งที่มีบริษัทหนึ่งทำหน้าที่ควบคุมนโยบายการบริหาร การเงิน การจัดการ ตลอดจนดูแลการถือหุ้นของบริษัทในเครือ ให้มีบุคคลนอกกลุ่มเข้ามาครอบงำกิจการได้ การถือหุ้นไขว้เป็นวิธีการที่สามารถนำมาใช้ได้ทั้งกับการถือหุ้นซึ่งกันและกันระหว่างบริษัทในเครือเดียวกัน และบริษัทนอกเครือเดียวกัน ดังนั้นวิธีการถือหุ้นไขว้จึงอาจเป็นวิธีการที่นำมาใช้ร่วมกับการรวบรวมกิจการแบบ Acquisition รวมถึงการถือครองธุรกิจ และการครอบงำกิจการ โดยบริษัทผู้ซื้อและบริษัทผู้ถูกซื้ออาจมีการถือหุ้นซึ่งกันและกันภายใต้ข้อตกลงต่างตอบแทน (Reciprocal agreement)

อย่างไรก็ตาม การถือหุ้นไขว้ก็อาจเป็นโอกาสและช่องทางให้ฝ่ายบริหารของบริษัทนำมาใช้เพื่อเป็นเครื่องมือในการแสวงหาผลประโยชน์ได้ เช่น นำวิธีการถือหุ้นไขว้มาใช้เพื่อสร้างภาพสถานะทางการเงินของบริษัทให้ดูดีโดยบิดเบือนจากความเป็นจริง หรือนำมาใช้เพื่อรักษาอำนาจในการควบคุมบริษัทของฝ่ายจัดการเอง โดยให้บริษัทในเครือซึ่งตนเป็นผู้ควบคุมอยู่เข้าแย่งการครอบงำกิจการจากการประชุมใหญ่ผู้ถือหุ้น หรือนำมาใช้เพื่ออำพรางการเป็นเจ้าของบริษัทในเครือซึ่งทำให้ยากแก่การตรวจสอบความสัมพันธ์ระหว่างบริษัทในเครือ เป็นต้น

2.1 มุมเหตุจูงใจในการถือหุ้นไขว้

การถือหุ้นไขว้อาจเกิดจากมูลเหตุจูงใจของผู้ประกอบการ ซึ่งสามารถแบ่งได้ดังนี้

2.1.1 เพื่อบริหารทางการเงินของบริษัทในเครือเดียวกัน

กรณีที่บริษัทใดบริษัทหนึ่งในเครือเดียวกันประสบปัญหาทางการเงินหรือมีความต้องการใช้เงินทุนเป็นจำนวนมาก การถือหุ้นไขว้ระหว่างบริษัทในเครือเดียวกันสามารถช่วยแก้ไขปัญหาดังกล่าวได้ โดยไม่ต้องอาศัยแหล่งเงินทุนจากภายนอกที่อาจมีต้นทุนที่สูงกว่า เช่น กรณีที่บริษัทแม่เพิ่มทุนโดยผู้ถือหุ้นเดิมไม่ต้องการถือหุ้นเพิ่ม และไม่สามารถหาบุคคลอื่นเข้ามาร่วมทุนได้ ก็สามารถให้บริษัทย่อยเป็นผู้ถือหุ้นเพิ่มทุนได้ นอกจากนี้อาจมีบางกรณีที่บริษัทต้องการให้สถาบันการเงินเข้ามาถือหุ้นในกลุ่มเพื่อสนับสนุนด้านการเงินแก่บริษัทในกลุ่ม ก็อาจใช้วิธีถือหุ้นไขว้กันระหว่างบริษัทในเครือกับสถาบันการเงินก็ได้

2.1.2 เพื่อแก้ไขปัญหาข้อจำกัดทางกฎหมายว่าด้วยการถือหุ้นตนเอง

ในบางกรณี บริษัทมีความจำเป็นต้องเป็นเจ้าของหรือถือหุ้นของตนเอง เช่น กรณีที่ไม่สามารถหาผู้ลงทุนรายใหม่เข้ามาถือหุ้นได้ หรือต้องการถือหุ้นคืนเพื่อรักษาระดับราคาหุ้นในตลาดหลักทรัพย์เพื่อให้ราคาดัชนีต่ำกว่ามูลค่าทางบัญชีที่แท้จริง แต่พระราชบัญญัติบริษัทมหาชนจำกัด พ.ศ. 2535 กำหนดให้บริษัทมหาชนจำกัดสามารถถือหุ้นของตนเองคืนได้เพียงบางกรณีภายใต้เงื่อนไขที่กฎหมายกำหนดเท่านั้น ในกรณีดังกล่าวบริษัทอาจให้บริษัทในเครือถือหุ้นของตนเองเพื่อแก้ไขปัญหาดังกล่าวได้

2.1.3 เพื่อให้จำนวนผู้ถือหุ้นเป็นไปตามข้อกำหนดของกฎหมาย

ตามมาตรา 1237 ของประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ได้กำหนดว่า หากบริษัทมีผู้ถือหุ้นลดน้อยลงจนเหลือไม่ถึง 7 คน ศาลอาจสั่งให้เลิกบริษัทได้ และตามมาตรา 155 ของพระราชบัญญัติบริษัทมหาชนจำกัด พ.ศ. 2535 ได้กำหนดว่าหากบริษัทมีผู้ถือหุ้นลดน้อยลงจนเหลือไม่ถึง 15 คน ศาลอาจสั่งให้เลิกบริษัทได้ ซึ่งหากเกิดกรณีดังกล่าวขึ้น บริษัทอาจให้บริษัทในเครือเข้ามาซื้อหุ้นเพื่อให้บริษัทของตนเองยังคงสภาพอยู่ได้

2.1.4 เพื่อป้องกันการถูกครอบงำกิจการ

ในกรณีที่บริษัททราบว่ามีความเสี่ยงต่อการเข้ามามีอำนาจของบุคคลภายนอกต่อการเข้ามามีอำนาจของหุ้นของบริษัท เพื่อแย่งการบริหาร แต่บริษัทไม่สามารถซื้อหุ้นของตนเองได้เนื่องจากไม่เข้าเงื่อนไขที่กำหนดตามกฎหมาย บริษัทอาจให้บริษัทในเครือเข้ามาซื้อหุ้นของตนเองเพื่อป้องกันการถูกครอบงำกิจการได้

2.1.5 เพื่อรักษาตลาดสินค้า

กรณีที่บริษัทต้องการรักษาตลาดสินค้าโดยเพิ่มประสิทธิภาพทางด้านการผลิตโดยร่วมมือกับผู้ประกอบการอื่นๆ ในขั้นการผลิต (Stage of production) เดียวกัน บริษัทสามารถใช้วิธีการถือหุ้นไขว้ระหว่างบริษัทแบบแนวดิ่งเพื่อสร้างความสัมพันธ์ในฐานะหุ้นส่วนร่วมกับผู้ประกอบการรายอื่น เพื่อการจัดสรรการใช้ทรัพยากรในระหว่างกลุ่มผู้ประกอบการด้วยกันเองอย่างเต็มที่

2.1.6 เพื่อสร้างกลุ่มทางธุรกิจ

การถือหุ้นไขว้สามารถนำมาใช้เป็นเครื่องมือในการสร้างกลุ่มธุรกิจ ที่มีความเกี่ยวโยงและรวมตัวกันแบบหลวมๆ กว่ากลุ่มธุรกิจแบบบริษัทโฮลดิ้ง เนื่องจากเป็นกลุ่มบริษัทที่เกิดจากการเจรจาตกลงแลกหุ้นกันโดยไม่มีการควบคุมจากส่วนกลาง แต่มีการตกลงร่วมกันเพื่อเข้าไปมีส่วนได้เสียซึ่งกันและกันหรือมีผลประโยชน์ร่วมกัน ซึ่งเป็นการสร้างกลุ่มธุรกิจด้วยวิธีการหาพันธมิตรทางธุรกิจอีกรูปแบบหนึ่ง

2.2 พลานุภาพของการถือหุ้นไขว้

การถือหุ้นไขว้อาจถูกใช้เป็นเครื่องมือด้วยเจตนาที่ไม่สุจริตเพื่อการอำพรางทุนที่แท้จริงของบริษัท หรืออำพรางโครงสร้างการถือหุ้นที่แท้จริง หรือใช้สร้างอำนาจในการครอบงำตลาดผ่านการอำพรางโครงสร้างการถือหุ้นที่แท้จริง ซึ่งอาจสร้างผลกระทบต่อผู้ที่เกี่ยวข้อง ดังต่อไปนี้

2.2.1 ผลกระทบต่อเจ้าหนี้ของบริษัท

เป็นผลกระทบที่เกิดจากการนำวิธีการถือหุ้นไขว้มาใช้เพื่ออำพรางทุนจดทะเบียนของบริษัท เนื่องจากบริษัทที่ถือหุ้นไขว้กันนั้นต่างมีสถานะความเป็นนิติบุคคลแยกต่างหากจากกัน การพิจารณาจำนวนทุนจดทะเบียนของทั้งสองบริษัทที่แม้จะซ้ำซ้อนกัน แต่ก็ไม่นำมาพิจารณารวมกัน ทำให้การสร้างภาพทางด้านเงินทุนเพื่อแสดงว่าบริษัทมีเงินทุนจดทะเบียนหรือทุนชำระแล้วในจำนวนที่สูงกว่าเม็ดเงินที่บริษัทมีอยู่จริงเป็นไปได้โดยง่าย ซึ่งการสร้างภาพทางด้านเงินทุนอาจทำขึ้นเพื่อนำไปใช้แสดงต่อเจ้าหนี้เพื่อขอความสนับสนุนทางการเงิน โดยหากต่อมาบริษัทประสบปัญหาทางธุรกิจจนต้องปิดกิจการ เงินทุนที่แท้จริงของบริษัทอาจไม่พอเพียงที่จะชำระคืนต่อเจ้าหนี้ เนื่องจากเม็ดเงินที่แท้จริงของบริษัทที่มีอยู่มีน้อยกว่าทุนจดทะเบียนที่ชำระแล้วที่แสดงต่อเจ้าหนี้ ทำให้เจ้าหนี้เกิดความเสียหาย โดยวิธีการสร้างภาพด้านเงินทุนอาจทำได้ทั้งการให้บริษัทในเครือซื้อหุ้นจากผู้ถือหุ้นเดิม หรือการให้บริษัทในเครือซื้อหุ้นเพิ่มทุนของบริษัทแม่อีกได้

2.2.2 ผลกระทบต่อผู้ถือหุ้นเกี่ยวกับอำนาจในการครอบงำการจัดการบริษัท

เป็นผลกระทบที่เกิดจากการนำวิธีการถือหุ้นไขว้มาใช้เพื่ออำพรางโครงสร้างการถือหุ้นของบริษัท ทำให้ไม่สามารถทราบได้ว่าผู้ใดเป็นผู้มีอำนาจการควบคุมที่แท้จริงได้ เนื่องจากผู้ที่มีอำนาจการควบคุมที่แท้จริงอาจใช้อำนาจควบคุมผ่านการใช้สิทธิในการลงคะแนนเสียงในหุ้นที่ถือไขว้กัน ซึ่งการครอบงำการจัดการของบริษัทผ่านการถือหุ้นไขว้ดังกล่าวอาจสร้างความเสียหายให้แก่ผู้ถือหุ้นรายอื่นที่ไม่เห็นด้วยกับนโยบายการดำเนินงานแต่ไม่มีสิทธิในการลงคะแนนเสียงเพียงพอที่จะคัดค้านการดำเนินการดังกล่าวได้

2.2.3 ผลกระทบต่อเศรษฐกิจและผู้บริโภคทั่วไป

เป็นผลกระทบที่เกิดจากการนำวิธีการถือหุ้นไขว้มาใช้สร้างอำนาจในการผูกขาดหรือครอบงำตลาดผ่านการอำพรางโครงสร้างการถือหุ้นที่แท้จริง โดยบริษัทที่ต้องการผูกขาดตลาดอาจใช้บริษัทในเครือที่ถือหุ้นไขว้กันอยู่เข้าไปซื้อหุ้นในบริษัทอื่นที่อยู่ในตลาดสินค้าหรือบริการเดียวกับตนเองเพื่อมีอำนาจควบคุมเหนือบริษัทนั้น ส่งผลให้บริษัทตนเองมีส่วนแบ่งการตลาดสูงขึ้นโดยทางอ้อมและสามารถอำพรางอำนาจในการผูกขาดหรือครอบงำตลาดสินค้าและบริการดังกล่าวได้ ซึ่งการกระทำดังกล่าวส่งผลกระทบต่อเศรษฐกิจและผู้บริโภคโดยตรง เนื่องจากบริษัทผู้ที่มีอำนาจเหนือตลาดสามารถกำหนดราคาสินค้าหรือบริการได้ตามอำเภอใจ

2.3 ลักษณะของการถือหุ้นไขว้

หากพิจารณาจากประเภทหรือสถานะทางธุรกิจของบริษัทที่ทำการถือหุ้นไขว้ต่อกันสามารถแบ่งแยกลักษณะของการถือหุ้นไขว้ ได้ดังต่อไปนี้

2.3.1 การถือหุ้นไขว้ระหว่างบริษัทแบบแนวนอน (Horizontal cross holding)

เป็นรูปแบบการถือหุ้นไขว้ระหว่างผู้ประกอบการในธุรกิจหรืออุตสาหกรรมที่แตกต่างกัน แต่สามารถที่จะเอื้อประโยชน์ระหว่างกันได้ เช่น การถือหุ้นไขว้กันระหว่างกลุ่มบริษัทภาคอุตสาหกรรมการผลิตกับสถาบันการเงินที่ให้การสนับสนุนด้านการเงินแก่บริษัทในกลุ่มนั้น โดยทั้งบริษัทผู้ผลิตและสถาบันการเงินอาจไม่ได้ถือหุ้นไขว้กันเพื่อหวังกำไรจากการขายหุ้นมากนัก แต่หากกิจการของบริษัทผู้ผลิตสามารถดำเนินไปได้ด้วยดีก็ทำให้มูลค่าหุ้นทางบัญชีของบริษัทผู้ผลิตที่ธนาคารถืออยู่ดีขึ้นด้วย

2.3.2 การถือหุ้นไขว้ระหว่างบริษัทแบบแนวตั้ง (Vertical cross holding)

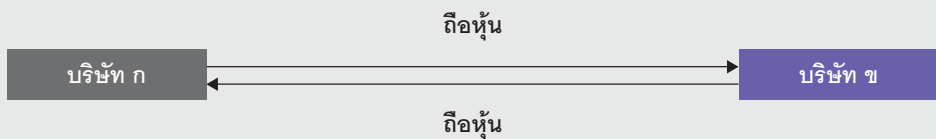
เป็นรูปแบบการถือหุ้นไขว้ระหว่างผู้ประกอบการในธุรกิจหรืออุตสาหกรรมประเภทเดียวกัน แต่มีสถานะที่แตกต่างกันในขั้นการผลิต (Stage of production) ของอุตสาหกรรมนั้นๆ ซึ่งขั้นการผลิตของแต่ละอุตสาหกรรมอาจมีลำดับขั้นไม่เท่ากัน ตัวอย่างเช่น ขั้นการผลิตอาจประกอบด้วย ผู้ผลิตวัตถุดิบ โรงงานผลิตสินค้า ผู้ค้าส่ง ผู้ค้าปลีก เป็นต้น การถือหุ้นไขว้ระหว่างผู้ประกอบการในแต่ละขั้นการผลิตทำให้เกิดการจัดสรร

การใช้ทรัพยากรในระหว่างกลุ่มผู้ประกอบการด้วยกันเองอย่างเต็มที่ เพราะการถือหุ้นไขว้ระหว่างกันทำให้เกิดการเกื้อหนุนกันในฐานะหุ้นส่วนธุรกิจ นำมาซึ่งการพัฒนา ระบบ Supply chain ภายใต้การแบ่งปันข้อมูลร่วมกันเพื่อทำให้เกิดประสิทธิภาพในการผลิตและการตอบสนองความต้องการของลูกค้าที่ดีขึ้น

2.4 วิธีการและขั้นตอนของการถือหุ้นไขว้

วิธีการถือหุ้นไขว้อาจทำได้ทั้งในรูปแบบที่บริษัทเข้าไปถือหุ้นบริษัทอื่นโดยตรง ซึ่งบริษัทผู้ถือหุ้นอาจมีสถานะเป็นบริษัททั่วไปหรือเป็นบริษัทโฮลดิ้งก็ได้ และรูปแบบที่บริษัทเข้าไปถือหุ้นบริษัทอื่นโดยอ้อมผ่านการถือหุ้นของผู้บริหารของบริษัท โดยวิธีการและขั้นตอนของการถือหุ้นไขว้สามารถแยกตามความซับซ้อนของการถือหุ้นไขว้ระหว่างกัน ได้ดังต่อไปนี้

2.4.1 การถือหุ้นไขว้ระหว่าง 2 บริษัท

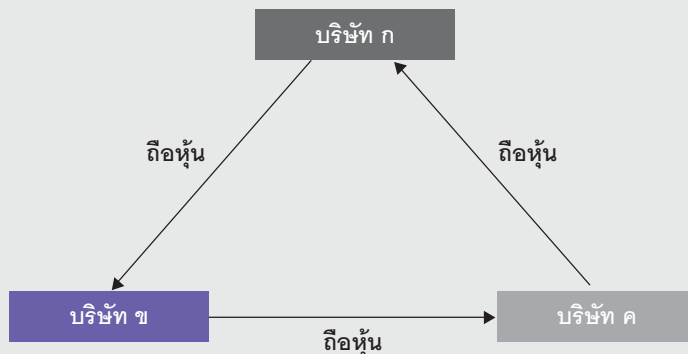
รูปที่ 1 แผนผังความสัมพันธ์การถือหุ้นไขว้ระหว่าง 2 บริษัท

เป็นการถือหุ้นไขว้ที่ไม่มีความซับซ้อน สามารถตรวจสอบการถือหุ้นไขว้ได้จากสมุดทะเบียนผู้ถือหุ้นของ 2 บริษัท ภายใต้อัตราส่วนการถือหุ้นเท่าใดก็ได้ เช่น บริษัท ก ถือหุ้นในบริษัท ข เท่ากับที่บริษัท ข ถือหุ้นในบริษัท ก หรือบริษัท ก ถือหุ้นในบริษัท ข มากกว่าโดยบริษัท ก ถือหุ้นในบริษัท ข มากกว่าร้อยละ 50 ส่วนบริษัท ข ถือหุ้นในบริษัท ก น้อยกว่าร้อยละ 50 ก็สามารถทำได้เช่นกัน

2.4.2 การถือหุ้นไขว้ระหว่างบริษัทมากกว่า 2 บริษัทขึ้นไป

เป็นการถือหุ้นไขว้ที่มีความซับซ้อนมากขึ้น ซึ่งสามารถแยกพิจารณาได้ ดังนี้

(ก) การถือหุ้นไขว้แบบวนกลับ

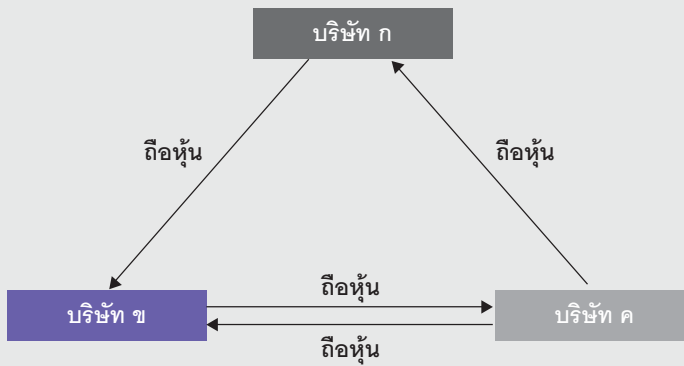

รูปที่ 2 แผนผังความสัมพันธ์การถือหุ้นไขว้แบบวนกลับ

เป็นการถือหุ้นไขว้ที่มีความซับซ้อนมากขึ้น เช่น บริษัท ก เข้าไปถือหุ้นในบริษัท ข ส่วนบริษัท ข เข้าไปถือหุ้นในบริษัท ค และบริษัท ค ก็เข้าไปถือหุ้นในบริษัท ก ซึ่งวิธีนี้แม้ว่าบริษัท ข ไม่ได้ถือหุ้นกลับไปบริษัท ก โดยตรงแต่ก็เข้าไปถือในบริษัท ก โดยอ้อมผ่านบริษัท ค ที่บริษัท ข ถือหุ้นอยู่ การถือหุ้นของบริษัท ข จึงเสมือนว่าได้ถือหุ้นกลับไปบริษัท ก เช่นกัน ส่วนบริษัท ก แม้ว่าไม่ได้ถือหุ้นกลับไปบริษัท ค โดยตรงแต่ก็เข้าไปถือในบริษัท ค โดยอ้อมผ่านบริษัท ข ที่บริษัท ก ถือหุ้นอยู่ การถือหุ้นของบริษัท ก จึงเสมือนว่าได้ถือหุ้นกลับไปบริษัท ค เช่นกัน

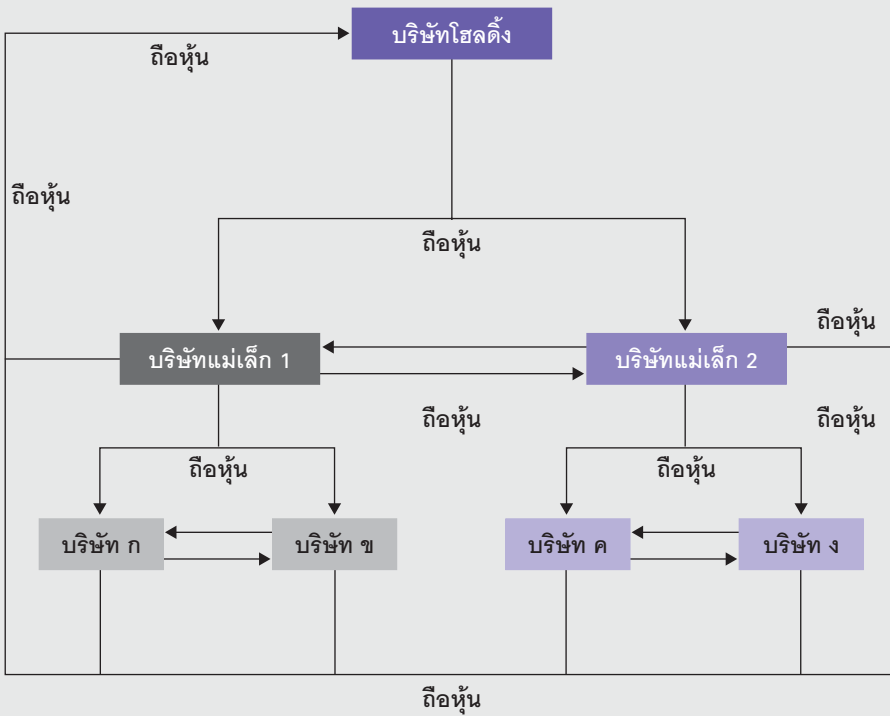
(ข) การถือหุ้นไขว้โยงใยระหว่างบริษัทในกลุ่ม

เป็นการถือหุ้นไขว้ที่มีความซับซ้อนมาก ไม่สามารถตรวจสอบได้โดยง่าย และมักจะเป็นกรณีที่กลุ่มบริษัททั้งกลุ่มนั้นอยู่ภายใต้การควบคุมหรือบริหารงานหรือกำหนดนโยบายโดยบริษัทแม่ของกลุ่ม ซึ่งบริษัทแม่ของกลุ่มนั้นอาจเป็นได้ทั้งบริษัทที่มีการประกอบธุรกิจและมีการถือหุ้นบริษัทอื่นหรือบริษัทโฮลดิ้ง หรือบริษัทแม่ที่ไม่มีการประกอบธุรกิจใด แต่มีการถือหุ้นและควบคุมบริษัทในกลุ่มเพียงอย่างเดียว จะเรียกว่า บริษัทเพียวโฮลดิ้ง (Pure Holding Company) ซึ่งสามารถแยกพิจารณาได้ ดังนี้

รูปที่ 3 การถือหุ้นไขว้ระหว่างบริษัทในกลุ่ม

การถือหุ้นไขว้ระหว่างบริษัทในกลุ่มที่มีความซับซ้อนมากพอสมควร โดยบริษัท ก ซึ่งอาจเป็นทั้งบริษัทที่ประกอบธุรกิจและเป็นบริษัทโฮลดิ้ง เข้าไปถือหุ้นในบริษัท ข และบริษัท ค ซึ่งอยู่ในกลุ่มบริษัทเดียวกัน โดยบริษัท ข และบริษัท ค มีการถือหุ้นไขว้ระหว่างกัน ด้วยวิธีนี้อำนาจการควบคุมหรือบริหารภายในกลุ่มจะอยู่ที่บริษัท ก

รูปที่ 4 การถือหุ้นไขว้แบบเครือข่ายใยแมงมุม

การถือหุ้นไขว้ระหว่างบริษัทในกลุ่มที่มีความซับซ้อนมาก โดยอำนาจการควบคุมหรือบริหารภายในกลุ่มจะอยู่ที่บริษัทโฮลดิ้งซึ่งมักจะไม่ได้ประกอบธุรกิจ หรืออาจเรียกว่าบริษัทเพียวโฮลดิ้ง โดยบริษัทโฮลดิ้งจะเข้าไปถือหุ้นในบริษัทแม่ลำดับที่รองลงมา หรืออาจเรียกว่าบริษัทแม่เล็ก ซึ่งบริษัทแม่เล็กดังกล่าวมักจะประกอบธุรกิจและเป็นบริษัทโฮลดิ้งที่เข้าไปถือหุ้นในบริษัทลูกอื่นๆ อีกทอดหนึ่ง โดยระหว่างบริษัทแม่เล็กด้วยกันก็มีการถือหุ้นไขว้ระหว่างกัน รวมทั้งบริษัทลูกที่บริษัทแม่เล็กเข้าไปถือหุ้นอยู่ เช่น บริษัท ก และ ข หรือบริษัท ค และ ง ก็มีการถือหุ้นไขว้ระหว่างกันด้วย นอกจากนี้บริษัทโฮลดิ้งก็มักจะเข้าไปถือหุ้นในบริษัทลูกอย่างบริษัท ก ข ค และ ง โดยตรงด้วย นอกเหนือจากการเข้าไปถือหุ้นโดยอ้อมผ่านทางบริษัทแม่เล็ก ดังนั้นการถือหุ้นไขว้วิธีนี้จึงมีลักษณะเหมือนเครือข่ายใยแมงมุมที่มีความซับซ้อนการตรวจสอบเป็นไปได้ยาก เนื่องจากการถือหุ้นต่อกันเป็นทอดๆ ทำให้การพิจารณาอำนาจการควบคุมที่แท้จริงผ่านจำนวนหุ้นที่ถือทั้งโดยตรงและโดยอ้อมสามารถทำได้ยาก

2.5 ขอบเขตของการถือหุ้นไขว้

เมื่อพิจารณาจากลักษณะและวิธีการถือหุ้นไขว้แล้ว สามารถแบ่งแยกขอบเขตการถือหุ้นไขว้ ได้ดังต่อไปนี้

2.5.1 การถือหุ้นไขว้ภายในเครือบริษัท

การถือหุ้นไขว้อาจจะซับซ้อนหรือไม่ซับซ้อนก็ได้ แต่จำกัดขอบเขตอยู่เพียงการถือหุ้นไขว้กันระหว่างบริษัทแม่และบริษัทลูกภายในเครือ หรืออีกนัยหนึ่งคือระหว่างบริษัทแม่ บริษัทย่อย บริษัทร่วม และผู้ถือหุ้นรายใหญ่ ซึ่งการถือหุ้นไขว้ภายในเครือสามารถทำได้ง่ายกว่าการถือหุ้นไขว้ภายนอกเครือ เนื่องจากบริษัทแม่มีอำนาจควบคุมบริษัทลูกทำให้สามารถกำหนดหรือปรับเปลี่ยนนโยบายและโครงสร้างการถือหุ้นได้อย่างรวดเร็ว อย่างไรก็ตาม การถือหุ้นไขว้ภายในเครือบริษัทมักจะถูกนำมาใช้เพื่ออำพรางโครงสร้างการถือหุ้นที่แท้จริงรวมถึงการสร้างภาพพจน์ของบริษัทที่มากเกินไปจนจริงผ่านการถือหุ้นระหว่างบริษัทในเครือ เพื่อทำให้นักลงทุนหรือผู้ให้เงินมีความเชื่อถือในความแข็งแกร่งทางธุรกิจของบริษัทมากขึ้น

2.5.2 การถือหุ้นไขว้ภายนอกเครือข่าย

ขอบเขตของการถือหุ้นไขว้จะเกี่ยวข้องกับบริษัทอื่นที่อยู่ภายนอกเครือข่าย ซึ่งการถือหุ้นไขว้ระหว่างบริษัทภายนอกเครือข่ายอาจมีได้ทั้งแบบแนวนอนและแบบแนวตั้ง ขึ้นอยู่กับวัตถุประสงค์ของการถือหุ้นไขว้ การถือหุ้นไขว้ภายนอกเครือข่ายมีประโยชน์ในการสร้างพันธมิตรทางธุรกิจ เพื่อสร้างความแข็งแกร่งให้กับบริษัทที่มีการถือหุ้นไขว้ระหว่างกัน โดยการถือหุ้นไขว้ภายนอกเครือข่ายแบบแนวนอนช่วยให้บริษัทสามารถขยายธุรกิจไปยังธุรกิจอื่นที่บริษัทไม่มีประสบการณ์ หรือช่วยเพิ่มความมั่นคงทางการเงินของบริษัทได้ในกรณีที่มีการถือหุ้นไขว้ระหว่างบริษัทกับธนาคารหรือสถาบันทางการเงิน ส่วนการถือหุ้นไขว้ภายนอกเครือข่ายแบบแนวตั้งช่วยให้บริษัทมีความแข็งแกร่งทางธุรกิจที่บริษัททำอยู่มากขึ้น โดยเฉพาะบริษัทที่เป็นส่วนหนึ่งในขั้นตอนการผลิตของอุตสาหกรรมใด อุตสาหกรรมหนึ่ง

2.6 มาตรการควบคุมการถือหุ้นไขว้ในต่างประเทศ

2.6.1 ประเทศอังกฤษ

กฎหมายของประเทศอังกฤษ ในปี ค.ศ. 1985 ได้มีการแก้ไขในปี ค.ศ. 1989 (The Company Act of 1985) ซึ่งมีข้อกำหนดเกี่ยวกับการถือหุ้นไขว้ไว้ดังนี้

1. การถือหุ้นไขว้ในระดับที่ไม่สามารถทำได้

มาตรา 23 (เพิ่มเติมโดย The Company Act 1989 มาตรา 129) กำหนดห้ามมิให้บริษัทย่อยเป็นผู้ถือหุ้นในบริษัทแม่ของตนเอง และการจัดสรรและการโอนหุ้นใดๆ ของบริษัทแม่ให้แก่บริษัทย่อยเป็นโมฆะ เว้นแต่จะเป็นการถือหุ้นบริษัทแม่ในลักษณะดังต่อไปนี้

1.1 บริษัทย่อยถือหุ้นบริษัทแม่ไว้แทนบุคคลอื่นหรือเป็นการถือในนามของผู้ดูแลผลประโยชน์ (Trustee) แต่ถ้าผู้รับผลประโยชน์เป็นบริษัทแม่หรือบริษัทย่อยนั้นเองก็ถูกห้ามเช่นเดียวกัน

1.2 บริษัทย่อยถือหุ้นบริษัทแม่ในการประกอบธุรกิจหลักทรัพย์สินของ บริษัทย่อยและได้หุ้นบริษัทแม่มาโดยสุจริตจากการประกอบธุรกิจปกติของตน หรือเป็นการ ถือในฐานะของการเป็นผู้ดูแลสภาพคล่อง (Market Maker)

2. ข้อจำกัดสิทธิในหุ้นที่บริษัทย่อยถือในบริษัทแม่

โดยหลักการแล้วบริษัทย่อยไม่สามารถถือหุ้นในบริษัทแม่ได้ แต่มี บางกรณีที่สามารถถือหุ้นไขว้ระหว่างบริษัทแม่กับบริษัทย่อยได้ 2 กรณี ดังนี้

2.1 ในกรณีที่บริษัทย่อยถือหุ้นบริษัทแม่ก่อนวันที่ 1 กรกฎาคม ค.ศ. 1948 หรือถือหุ้นในระหว่างวันที่ 1 กรกฎาคม ค.ศ. 1948 ถึง วันที่ 1 พฤศจิกายน 1990 โดยไม่ถูกห้ามตามมาตรา 23 เดิม แต่ถูกห้ามตามมาตรา 23 ที่ออกในปี ค.ศ. 1990 นี้ (เนื่องจากการเปลี่ยนแปลงความหมายของคำว่า “บริษัทแม่” และ “บริษัทย่อย” ในปี ค.ศ. 1990) บริษัทย่อยนั้นยังคงถือหุ้นในบริษัทแม่ต่อไปได้และมีสิทธิได้รับหุ้นโบนัส แต่จะไม่มี สิทธิในการลงคะแนนเสียงในหุ้นดังกล่าว

2.2 ในกรณีที่บริษัท ก ถือหุ้นบริษัท ข อยู่แล้ว แต่ต่อมาบริษัท ข กลับมาเป็นบริษัทแม่ของบริษัท ก บริษัทย่อยนั้นยังคงถือหุ้นในบริษัทแม่ต่อไปได้และ มีสิทธิได้รับหุ้นโบนัส แต่จะไม่มีสิทธิในการลงคะแนนเสียงในหุ้นดังกล่าว

3. การเปิดเผยการถือหุ้นไขว้ในงบการเงินรวมของบริษัทแม่ (Group Account)

ตามบัญชีแนบท้ายหมายเลข 5 (Schedule 5) แนบท้ายกฎหมายบริษัท กำหนดให้บริษัทแม่ต้องเปิดเผยหุ้นที่บริษัทย่อย (Subsidiary Undertaking) หรือตัวแทนของ บริษัทย่อยที่ถือในบริษัทแม่

2.6.2 ประเทศสหรัฐอเมริกา

ในขณะที่กฎหมายบริษัทของประเทศอังกฤษควบคุมการถือหุ้นไขว้โดยกำหนด ห้ามมิให้มีการถือหุ้นไขว้ในระดับของบริษัทแม่และบริษัทย่อย แต่ในประเทศสหรัฐอเมริกา จะมีลักษณะยืดหยุ่นกว่า กล่าวคือให้มีการถือหุ้นไขว้ระหว่างบริษัทแม่และบริษัทย่อยได้ แต่หุ้นบริษัทแม่ที่บริษัทย่อยถืออยู่นั้น จะเป็นหุ้นที่ไม่มีสิทธิในการลงคะแนน

กฎหมายบริษัทแม่แบบ Model Business Corporation Act (MBCA) แก้ไขในปี ค.ศ. 1984 มีข้อกำหนดเกี่ยวกับการถือหุ้นไขว้ระหว่างบริษัทไว้ในมาตรา 7.21 (b) ซึ่งกำหนดไว้ว่า

“เว้นแต่จะอยู่ภายใต้สถานการณ์พิเศษ หุ้นของบริษัทจะไม่มีสิทธิในการลงคะแนนเสียง ถ้าหุ้นนั้นเป็นเจ้าของไม่ว่าโดยทางตรงหรือทางอ้อมโดยบริษัท ข ไม่ว่าบริษัท ข จะเป็นบริษัทในประเทศหรือต่างประเทศ ที่บริษัท ก เป็นเจ้าของหุ้น (ไม่ว่าโดยทางตรงหรือทางอ้อม) เกินกว่ากึ่งหนึ่งของหุ้นที่มีสิทธิในการลงคะแนนเสียงเลือกตั้งกรรมการของบริษัท ข”

2.6.3 ประเทศญี่ปุ่น

ตามกฎหมายบริษัทของประเทศญี่ปุ่นนั้น ได้มีข้อกำหนดมาตรการควบคุมการถือหุ้นไขว้ไว้ 2 ลักษณะ คือ

1. กรณีห้ามมิให้มีการถือหุ้นไขว้โดยเด็ดขาด

ตามประมวลกฎหมายพาณิชย์ของญี่ปุ่น ค.ศ. 2000 (The Commercial Code of Japan) มาตรา 211-2 กำหนดว่า

“หุ้นของบริษัทหนึ่ง (บริษัทแม่) ซึ่งเป็นผู้ถือหุ้นในจำนวนเกินกว่ากึ่งหนึ่งของจำนวนหุ้นที่ออกจำหน่ายทั้งหมดของอีกบริษัทหนึ่ง (บริษัทย่อย) จะถูกถือโดยบริษัทย่อยไม่ได้ เว้นแต่

1.1 เป็นการได้มาจากการแลกหุ้น โอนหุ้น แยกหุ้น รวมบริษัท หรือซื้อกิจการทั้งกิจการของบริษัทอื่น

1.2 เป็นการได้มาจากการใช้สิทธิของบริษัทที่จำเป็นเพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ของบริษัท

ในกรณีที่บริษัทย่อยได้มาซึ่งหุ้นของบริษัทแม่ตามกรณีดังกล่าวข้างต้น บริษัทย่อยจะต้องจำหน่ายหุ้นนั้นภายในเวลาอันสมควร ซึ่งรวมถึงกรณีที่บริษัทหนึ่งถือหุ้นในบริษัทแม่อยู่เวลาที่ได้ทราบว่าตนมีสถานะเป็นบริษัทย่อยของอีกบริษัทหนึ่งด้วย

ในกรณีที่บริษัทแม่และบริษัทย่อยหรือบริษัทย่อยถือหุ้นในจำนวนเกินกว่ากึ่งหนึ่งของจำนวนหุ้นที่ออกจำหน่ายทั้งหมดของอีกบริษัทหนึ่ง (บริษัทย่อยชั้นที่ 2) ให้ถือว่าบริษัทย่อยชั้นที่ 2 เป็นบริษัทย่อยของบริษัทแม่ด้วย หลักเกณฑ์ให้ใช้กับกรณีที่บริษัทแม่และบริษัทย่อยหรือบริษัทย่อยถือหุ้นเกินกว่ากึ่งหนึ่งในบริษัทเอกชนด้วย”

2. กรณีที่ถือหุ้นไขว้ได้แต่ไม่มีสิทธิในการลงคะแนนเสียง

ตามประมวลกฎหมายพาณิชย์ของญี่ปุ่น ค.ศ. 2000 (The Commercial Code of Japan) มาตรา 241 กำหนดว่า “ผู้ถือหุ้นแต่ละรายมีสิทธิออกเสียงได้ โดยหนึ่งหุ้นมีหนึ่งเสียงบริษัทไม่มีสิทธิออกเสียงในหุ้นของบริษัทที่ตนเองถืออยู่

ในกรณีที่บริษัทแม่และบริษัทย่อย หรือบริษัทย่อย ถือหุ้นเกินกว่าหนึ่งในสี่ของหุ้นทั้งหมดที่ได้ออกจำหน่ายแล้วของบริษัทหรือบริษัทเอกชน บริษัทหรือบริษัทเอกชนดังกล่าวไม่มีสิทธิลงคะแนนเสียงในหุ้นของบริษัท บริษัทแม่และบริษัทย่อย หรือบริษัทย่อยดังกล่าว”

จากบทบัญญัติทั้ง 2 มาตราดังกล่าวทำให้การถือหุ้นไขว้ระหว่างบริษัทที่ไม่มีรายใดถือหุ้นในอีกบริษัทหนึ่งเกินกว่า 25% เป็นการถือหุ้นไขว้ที่สามารถทำได้และเป็นหุ้นที่มีสิทธิในการลงคะแนนเสียง

นอกจากนั้น มาตรา 240 ของประมวลกฎหมายพาณิชย์ของญี่ปุ่น ค.ศ. 2000 (The Commercial Code of Japan) ได้กำหนดไว้ว่า หุ้นที่ไม่มีสิทธิในการลงคะแนนเสียงจะเป็นหุ้นที่ไม่ถือว่าเป็นหุ้นที่ออกจำหน่ายแล้ว

2.6.4 ประเทศฝรั่งเศส

ตามกฎหมายเกี่ยวกับหุ้นส่วนบริษัทของฝรั่งเศสนั้นมีการแบ่งประเภทของบริษัทไว้หลายประเภทแตกต่างกัน ซึ่งสามารถแบ่งได้เป็น 2 กลุ่มใหญ่ๆ คือ บริษัทกลุ่มที่มีเงินทุนจดทะเบียนใช้ในการประกอบกิจการ (société commerciale de capitaux ou par actions) กับบริษัทกลุ่มที่จัดตั้งขึ้นโดยไม่มีเงินทุนจดทะเบียนในการประกอบธุรกิจ (société civile) ตามกฎหมายฝรั่งเศสนั้น หากบริษัทใดถือหุ้นในอีกบริษัทหนึ่งเกินกว่าร้อยละ 50 ขึ้นไปจะถือว่าเป็นบริษัทแม่ และบริษัทที่ถูกถือหุ้นนั้นเป็นบริษัทย่อย ซึ่งเมื่อพิจารณาถึงกฎเกณฑ์การถือหุ้นไขว้ตามกฎหมายฝรั่งเศสแล้ว พบว่าประเทศฝรั่งเศสยินยอมให้มีการถือหุ้นไขว้ได้ แต่ทั้งนี้ต้องอยู่ในระดับที่ไม่เกินกว่าที่กฎหมายได้กำหนดไว้ดังต่อไปนี้

การถือหุ้นไขว้ตามกฎหมายฝรั่งเศส อยู่ภายใต้บทบังคับแห่งมาตรา 233-29 และมาตรา 233-30 ของประมวลกฎหมายพาณิชย์ (Code de Commerce : la loi du 24 juillet 1966) ซึ่งถือเป็นหลักกฎหมายสำคัญในการวางกฎเกณฑ์เกี่ยวกับจำนวนสัดส่วนการถือหุ้นไขว้ ซึ่งกฎหมายฝรั่งเศสได้กำหนดหลักเกณฑ์การถือหุ้นไขว้ไว้ 2 กรณี ดังนี้

1. หุ้นไขว้ระหว่างบริษัททุน (société par actions) ด้วยกันเอง

มาตรา 233-29 ของประมวลกฎหมายพาณิชย์ (Code de Commerce: la loi du 24 juillet 1966) วางหลักว่า ห้ามไม่ให้บริษัท ก เข้าถือหุ้นในบริษัท ข หากว่าบริษัท ข ได้ถือหุ้นในบริษัท ก อยู่ก่อนหน้าแล้วจำนวนเกินกว่าร้อยละ 10

2. หุ้นไขว้ระหว่างบริษัททุน (société par actions) กับบริษัทประเภทอื่น

มาตรา 233-30 ของประมวลกฎหมายพาณิชย์ (Code de Commerce: la loi du 24 juillet 1966) ได้วางหลักไว้ 2 กรณี คือ

2.1 หากบริษัททุน (société par actions) ได้ถือหุ้นมีจำนวนเกินกว่าร้อยละ 10 ของทุนจดทะเบียนในบริษัทอื่น ห้ามไม่ให้บริษัทที่ถูกถือหุ้นนั้นเข้าถือหุ้นในบริษัททุน

2.2 หากบริษัททุน (société par actions) ได้ถือหุ้นมีจำนวนเท่ากับหรือต่ำกว่าร้อยละ 10 ของทุนจดทะเบียนในบริษัทอื่น ห้ามไม่ให้บริษัทที่ถูกถือหุ้นนั้นเข้าถือหุ้นในบริษัททุนเกินกว่าร้อยละ 10 ของทุนจดทะเบียนของบริษัททุน

2.7 ระดับของมาตรการควบคุมการถือหุ้นไขว้

การกำหนดมาตรการควบคุมการถือหุ้นไขว้นั้น มีระดับความเข้มงวดของการควบคุมในหลายลักษณะที่แตกต่างกัน ซึ่งสามารถสรุปได้ ดังต่อไปนี้

2.7.1 กรณีที่ห้ามเด็ดขาด

การใช้มาตรการห้ามการถือหุ้นไขว้อาจเป็นการห้ามโดยเด็ดขาด หรือเป็นการห้ามถือหุ้นไขว้ระหว่างกันเกินกว่าอัตราที่กำหนด โดยแบ่งได้ดังต่อไปนี้

1. กำหนดห้ามมิให้มีการถือหุ้นไขว้ระหว่างบริษัทที่มีอำนาจควบคุมในอีกบริษัทหนึ่ง หรืออีกนัยหนึ่งคือ กำหนดห้ามการถือหุ้นไขว้ระหว่างบริษัทแม่กับบริษัทย่อย เช่น มาตรการที่ใช้ในประเทศอังกฤษ ประเทศญี่ปุ่น และประเทศไทย (ตามข้อ 14(2) ของประกาศคณะกรรมการกำกับหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์ที่ กจ. 27/2546 เรื่อง การขออนุญาตและการอนุญาตให้เสนอขายหุ้นที่ออกใหม่ (ฉบับที่ 7))

2. กำหนดห้ามมิให้ถือหุ้นไขว้ระหว่างกันเกินอัตราที่กำหนด เช่น ร้อยละ 10 ตามมาตรการที่ใช้กับบริษัททุนในประเทศฝรั่งเศส

2.7.2 กรณีที่ให้ถือหุ้นไขว้ได้แต่มีข้อจำกัด

การใช้มาตรการที่ยอมให้มีการถือหุ้นไขว้ได้ในระดับหนึ่ง แต่หุ้นที่ไขว้กันนั้นจะถูกจำกัดสิทธิบางประการ เช่น เป็นหุ้นที่ไม่มีสิทธิออกเสียงลงคะแนนและ/หรือไม่นับเป็นองค์ประชุมผู้ถือหุ้น ซึ่งมาตรการนี้มักจะใช้กับการถือหุ้นไขว้ที่เกิดขึ้นระหว่างบริษัทที่มีความสัมพันธ์กันระดับหนึ่ง อาจแบ่งได้ดังต่อไปนี้

1. อนุญาตให้มีการถือหุ้นไขว้ระหว่างบริษัทที่มีอำนาจควบคุมในอีกบริษัทหนึ่งได้ หรืออีกนัยหนึ่งคือ อนุญาตให้มีการถือหุ้นไขว้ระหว่างบริษัทแม่กับบริษัทย่อยได้ เช่น มาตรการที่ใช้ในประเทศสหรัฐอเมริกา ที่กำหนดให้บริษัทย่อยสามารถถือหุ้นไขว้กลับมาที่บริษัทแม่ได้ แต่หุ้นที่ถือไขว้นั้นจะเป็นหุ้นที่ไม่มีสิทธิออกเสียงลงคะแนนและไม่นับเป็นองค์ประชุมผู้ถือหุ้น

2. อนุญาตให้มีการถือหุ้นไขว้ระหว่างบริษัทที่มีความสัมพันธ์กันในระดับหนึ่ง แต่ความสัมพันธ์นั้นไม่ใช่ลักษณะของการเป็นบริษัทแม่และบริษัทย่อย เช่น มาตรการที่ใช้ในประเทศญี่ปุ่น กำหนดให้ในกรณีที่บริษัท ก และ ข ไม่ใช่บริษัทแม่และบริษัทย่อยกัน หากบริษัท ก ถือหุ้นเกินกว่าร้อยละ 25 ในบริษัท ข แล้ว บริษัท ข สามารถถือหุ้นบริษัท ก ได้ แต่หุ้นที่บริษัท ข ถือในบริษัท ก จะเป็นหุ้นที่ไม่มีสิทธิออกเสียงลงคะแนนและไม่นับเป็นองค์ประชุมผู้ถือหุ้น

2.7.3 กรณีที่สามารถถือหุ้นไขว้ได้โดยไม่มีข้อจำกัด

นอกเหนือจากกรณีตามข้อ 2.7.1 และข้อ 2.7.2 ข้างต้นแล้ว สามารถถือหุ้นไขว้ได้โดยไม่มีข้อจำกัด โดยเฉพาะการถือหุ้นไขว้ระหว่างบริษัทที่ไม่ได้มีความสัมพันธ์ระหว่างกันย่อมสามารถทำได้โดยอิสระ

สำหรับระดับของมาตรการควบคุมการถือหุ้นไขว้ที่เหมาะสมที่จะนำมาใช้ ประกาศ กทช. เรื่อง หลักเกณฑ์และวิธีการการควบคุมและการถือหุ้นไขว้ในกิจการโทรคมนาคม พ.ศ. 2553 จัดทำขึ้นเพื่อใช้ป้องกันการควบคุมกิจการระหว่างผู้รับใบอนุญาต อันอาจส่งผลให้เกิดการผูกขาดหรือครอบงำตลาดโทรคมนาคม ดังนั้น การกำหนดระดับของมาตรการควบคุมการถือหุ้นไขว้จึงต้องพิจารณาผลกระทบจากการนำวิธีการถือหุ้นไขว้มาใช้อำพรางโครงสร้างการถือหุ้นของผู้รับใบอนุญาต เพื่อประโยชน์ในการอำพรางส่วนแบ่งการตลาดซึ่งเป็นตัวชี้วัดอำนาจการผูกขาดตลาดของผู้รับใบอนุญาต จึงจำเป็นต้องพิจารณาว่าการถือหุ้นไขว้กรณีใดบ้างสามารถถูกนำมาใช้เป็นเครื่องมือในการอำพรางโครงสร้างการถือหุ้นดังกล่าว

เมื่อพิจารณาจากขอบเขตของการถือหุ้นไขว้แล้ว พบว่า การถือหุ้นไขว้ภายใน
เครือบริษัทเดียวกันสามารถนำมาใช้อำนาจโครงสร้างการถือหุ้นได้โดยง่าย เนื่องจาก
ผู้บริหารของบริษัทแม่ในเครือบริษัทเดียวกันสามารถใช้อำนาจการควบคุมเหนือบริษัทลูก
หรือบริษัทย่อยเพื่อจัดสรรโครงสร้างการถือหุ้นในแบบที่ตนเองต้องการได้ ดังนั้น จึงจำเป็นต้อง
ต้องเข้ามาตราการควบคุมการถือหุ้นไขว้ระหว่างกันภายในเครือบริษัทเดียวกัน นอกจากนี้ยังพบว่า
การถือหุ้นไขว้ระหว่างผู้รับใบอนุญาตประกอบกิจการโทรคมนาคมด้วยกันยังก่อให้เกิด
โครงสร้างการถือหุ้นที่ยากต่อการตรวจสอบผู้ที่มีอำนาจควบคุมเหนือกิจการโทรคมนาคมต่างๆ
ผ่านลักษณะการถือหุ้นที่ดูสับสนและซับซ้อนซึ่งอาจนำไปสู่การผูกขาดหรือครอบงำตลาด
โทรคมนาคมได้ ดังนั้น หากพิจารณาจากระดับของมาตรการแล้ว พบว่าการใช้ระดับ
ของการห้ามการถือหุ้นไขว้ทั้งภายในเครือบริษัทและระหว่างผู้รับใบอนุญาตด้วยกัน
อย่างเด็ดขาดเป็นระดับที่เหมาะสมที่สุด โดยการห้ามการถือหุ้นไขว้ภายในเครือบริษัทก็คือ
การห้ามการถือหุ้นไขว้ระหว่างบริษัทแม่ ผู้ถือหุ้นรายใหญ่ บริษัทย่อย และบริษัทร่วม
ของผู้รับอนุญาต การห้ามการถือหุ้นไขว้ระหว่างผู้รับใบอนุญาตด้วยกันก็คือการห้ามถือ
หุ้นไขว้ระหว่างบริษัทผู้รับใบอนุญาตประกอบกิจการโทรคมนาคมตามกฎหมายว่าด้วยการ
ประกอบกิจการโทรคมนาคม โดยการห้ามการถือหุ้นไขว้ให้พิจารณาจากอำนาจควบคุม
อย่างมีนัยสำคัญเหนือบริษัทอื่นเป็นหลัก เนื่องจากมาตรการห้ามการถือหุ้นไขว้ดังกล่าว
สามารถป้องกันปัญหาการอำพรางโครงสร้างผู้ถือหุ้นได้อย่างมีประสิทธิภาพโดยเป็นการ
ห้ามถือหุ้นไขว้กันในกิจการที่มีอำนาจควบคุมเหนือบริษัทอื่น ในระดับนโยบาย หรือใน
ระดับการบริหารเท่านั้น ในขณะที่การอนุญาตให้ถือหุ้นไขว้ได้แต่มีข้อจำกัดอาจสร้างภาระ
ในการตรวจสอบโครงสร้างการถือหุ้นให้กับหน่วยงานที่กำกับดูแล

บทที่ 3

การรวบรวมกิจการโทรคมนาคมในประเทศไทย

ภาพรวมการรวบรวมกิจการในกิจการโทรคมนาคมในประเทศไทย

กิจการโทรคมนาคมในประเทศไทยมีการดำเนินงานมาเป็นระยะเวลายาวนาน เริ่มดำเนินการโดยรัฐเป็นผู้ลงทุนรายแรก และมีการผูกขาดการดำเนินงานโดยรัฐ ทั้งด้วยเหตุผลด้านเงินลงทุนที่มีจำนวนสูง และด้านการกำหนดราคาที่รัฐต้องการให้ประชาชนใช้บริการโทรคมนาคมอย่างทั่วถึง ต่อมา เมื่อตลาดโทรคมนาคมมีความต้องการเพิ่มมากขึ้น ตลอดจนมีการขยายขนาดของผู้ให้บริการอย่างกว้างขวางขึ้น จึงได้มีการให้สัมปทานการให้บริการโทรคมนาคมแก่บริษัทเอกชนไปดำเนินการเพิ่มเติมจากการให้บริการของภาครัฐและเมื่อเทคโนโลยีมีความก้าวหน้า ก่อให้เกิดรูปแบบโทรคมนาคมใหม่ๆ เช่น โทรศัพท์เคลื่อนที่ อินเทอร์เน็ต เป็นต้น ก็ทำให้มีเอกชนผู้ให้บริการโทรคมนาคมอื่นๆ เข้าให้บริการใหม่ๆ อีกเป็นจำนวนมาก ซึ่งการให้บริการที่เปลี่ยนแปลงไปตามเทคโนโลยีนี้เองที่ทำให้ผู้ประกอบการเอกชนเหล่านั้นต้องก้าวให้ทันกระแสเทคโนโลยีซึ่งจำเป็นต้องใช้เงินลงทุนจำนวนมาก ประกอบกับการแข่งขันที่รุนแรงทั้งในด้านราคา การตลาด และการส่งเสริมการขาย ทำให้ผู้ประกอบการหลายรายมองหาพันธมิตรเพื่อเสริมธุรกิจโทรคมนาคมให้มีความแข็งแกร่ง ไม่ว่าจะเป็นด้านการเงินหรือความสามารถในการแข่งขันกับผู้ประกอบการรายอื่นให้เพิ่มมากขึ้น เหตุผลเหล่านี้ล้วนเป็นหนึ่งในเหตุผลหลักในการรวบรวมกิจการของกิจการโทรคมนาคมในประเทศไทย

การควบรวมกิจการนับเป็นวิธีการที่นิยมใช้ในการขยายธุรกิจให้เติบโตอย่างรวดเร็ว จากหนังสือ Telecommunication Regulation Handbook ได้สรุปรูปแบบในการควบรวมกิจการไว้ 3 รูปแบบด้วยกัน³ ดังที่กล่าวไว้แล้วในบทที่ 2 ได้แก่ การควบรวมกิจการแบบแนวนอน (Horizontal Merger and Acquisition) การควบรวมกิจการแบบแนวตั้ง (Vertical Merger and Acquisition) และการควบรวมกิจการแบบอื่นๆ (Other Merger and Acquisition) โดยที่วิธีการการควบรวมกิจการนั้นมีได้หลายวิธีด้วยกัน ได้แก่

1. การเข้าซื้อหุ้นโดยตรงด้วยเงินสด (cash purchase)
2. การเข้าซื้อทรัพย์สินของกิจการเป้าหมาย (asset acquisition)
3. การออกหุ้นเพื่อแลกกับหุ้นของกิจการเป้าหมาย (share swap)
4. การรวมกิจการสองกิจการเข้าด้วยกันเป็นกิจการใหม่กิจการเดียว (amalgamation)

การควบรวมกิจการโดยการเข้าซื้อหุ้นด้วยเงินสดและการเข้าซื้อทรัพย์สินนั้นจะทำให้ผู้ซื้อกลายเป็นผู้มีอำนาจควบคุมในกิจการผ่านการถือหุ้นหรือการเป็นเจ้าของทรัพย์สินนั้นๆ และรวมถึงอำนาจในการบริหารกิจการหรือทรัพย์สินนั้นๆ ด้วย ซึ่งต่างจากการแลกหุ้น (share swap) และการรวมกิจการ (amalgamation) ซึ่งอำนาจในการบริหารจัดการกิจการจะแบ่งกันไปตามสัดส่วนการถือหุ้นที่เกิดจากการควบรวมตามวิธีดังกล่าว

การควบรวมของกิจการโทรคมนาคมในประเทศไทยมีจำนวนมากและหลากหลายวิธีการ เช่น การควบรวมกิจการระหว่างบริษัท ซี.เอส. คอมมิวนิชั่น จำกัด “CS” กับบริษัท ล็อกซ์เลย์ อินฟอร์เมชั่น เซอร์วิส จำกัด “Loxserve” ซึ่งเป็นการควบรวมกิจการโดยใช้วิธีการออกหุ้นใหม่ของ CS ให้แก่ผู้ถือหุ้นของ Loxserve เพื่อแลกกับหุ้นที่ผู้ถือหุ้นของ Loxserve ถืออยู่ (share swap) ซึ่งภายหลังจากการแลกหุ้นดังกล่าว CS ได้เปลี่ยนชื่อกิจการเป็นบริษัท ซี.เอส. ล็อกซ์อินโฟ จำกัด ซึ่งต่อมาได้แปลงสภาพเป็นบริษัทมหาชนจำกัด เพื่อเข้าจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์ในปี 2547 นอกจากนี้ ยังมีการควบรวมของกิจการโทรคมนาคมอื่นๆ ในรูปแบบอื่นๆ อีกมาก เช่น การเข้าซื้อสินทรัพย์ และการซื้อหุ้นด้วยเงินสดโดยตรง แต่เป็นข้อมูลที่มีข้อจำกัดในด้านความน่าเชื่อถือทั้งด้านปริมาณและคุณภาพ ดังนั้น จึงได้จำกัดเพียงข้อมูลจากแหล่งที่เป็นกลางและสามารถตรวจสอบได้ถึงความถูกต้องและรายละเอียดด้านปริมาณและคุณภาพของข้อมูลเท่านั้น โดยเลือกการควบรวมกิจการในกิจการโทรคมนาคมในประเทศไทย 3 กรณีศึกษา ซึ่งเป็นการควบรวมกิจการ

³ “Telecommunications Regulation Handbook” โดย Hank Intven and McCarthy Tetraut, Infodev, 2000, หน้า 5-34

ระหว่างบริษัทผู้ให้บริการเครือข่ายโทรศัพท์เคลื่อนที่ของประเทศไทย และกลุ่มทุนยักษ์ใหญ่จากต่างประเทศ แสดงให้เห็นถึงการปรับตัวเพื่อให้เข้ากับกระแสการแข่งขันที่รุนแรงมากขึ้น ในกิจการโทรคมนาคมในประเทศไทย โดยเฉพาะอย่างยิ่งธุรกิจโทรคมนาคมที่เกี่ยวข้องกับเทคโนโลยีที่ก้าวหน้าอย่างไม่หยุดยั้ง เช่น ธุรกิจโทรศัพท์เคลื่อนที่

1. กรณีศึกษาที่ 1

การซื้อหุ้นเพื่อครอบงำกิจการ (Mandatory Tender Offer) ของบริษัท ยูไนเต็ดคอมมูนิเคชั่น อินดัสตรี จำกัด (มหาชน) โดย บริษัท ไทย เทลโคโฮลดิ้งส์ จำกัด

1.1 แนวความคิดและเหตุผลในการรวบรวมกิจการ

บริษัท ยูไนเต็ดคอมมูนิเคชั่น อินดัสตรี จำกัด (มหาชน) (“UCOM” หรือ “บริษัท”) เป็นบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย ภายใต้สัญลักษณ์ “UCOM” ดำเนินธุรกิจหลักด้านโทรคมนาคม ให้บริการสื่อสารข้อมูลความเร็วสูง และบริการเชื่อมต่ออินเทอร์เน็ตความเร็วสูง (Broadband) ตลอดจนการให้บริการด้านวิศวกรรม รวมทั้งการบริการด้านการศึกษาผ่านเครือข่ายคอมพิวเตอร์และโทรคมนาคม (e-learning) และการพัฒนาเนื้อหาข้อมูล (Content) บนเว็บไซต์และโทรศัพท์เคลื่อนที่ แก่องค์กรทั้งภาครัฐและภาคเอกชน รวมถึงบุคคลทั่วไป จากพันธะสัญญาที่ประเทศไทยให้ไว้กับองค์การการค้าโลกนั้น จะต้องมีการเปิดเสรีภาคธุรกิจโทรคมนาคม โดยทุกประเทศรวมทั้งประเทศไทยจะต้องดำเนินการเปิดเสรีธุรกิจโทรคมนาคมภายในปี 2549 ซึ่งคาดว่าจะมีผู้ให้บริการรายใหม่ๆ ที่มีศักยภาพในการแข่งขันเข้าสู่ธุรกิจมากยิ่งขึ้น นอกจากนี้การบริหารจัดการองค์การ การจัดทำแผนแม่บทการพัฒนากิจการโทรคมนาคม การวางกรอบกติกากำกับดูแลใหม่ การออกกฎระเบียบ และการวางกลไกการตรวจสอบและประเมินผล ภายใต้คณะกรรมการกิจการโทรคมนาคมแห่งชาติ (กทช.) การตีความและการบังคับใช้กฎหมายที่เกี่ยวข้อง เทคโนโลยีที่เปลี่ยนไป อาจทำให้ภาพธุรกิจอุตสาหกรรมโทรคมนาคมของไทยเปลี่ยนไปจากปัจจุบันอย่างสิ้นเชิง

จากการพิจารณาการดำเนินธุรกิจต่างๆ ของ UCOM พบว่าการเปิดเสรีธุรกิจโทรคมนาคม จะส่งผลให้เกิดการแข่งขันเพิ่มมากขึ้น สำหรับธุรกิจบริการโทรศัพท์เคลื่อนที่ แม้ว่าในปี 2548 จะยังคงมีการแข่งขันสูงมาโดยตลอด โดยมีผู้นำตลาด ได้แก่ AIS DTAC และ TA Orange (ชื่อในขณะนั้น) ที่มีส่วนแบ่งการตลาดรวมกันกว่าร้อยละ 97 ของตลาดรวม ผู้ให้บริการทุกรายต่างนำกลยุทธ์ต่างๆ มาใช้เพื่อรักษาส่วนแบ่งการตลาด รวมทั้งพยายามขยายฐานลูกค้าของตนเองให้มากที่สุด ดังนั้น จึงเป็นที่แน่นอนว่าแนวทางการแข่งขันในอนาคตจะต้องทวีความรุนแรงมากขึ้น ผู้ประกอบการจึงจำเป็นต้องเสริมศักยภาพในการดำเนินงาน สร้างมูลค่าเพิ่มและความหลากหลายในบริการของตนเอง รวมถึงการขยายเครือข่ายและปรับปรุงคุณภาพสัญญาณเพื่อรุกตลาดเพิ่มขึ้น ทั้งนี้ UCOM มองว่าแนวโน้มการแข่งขันจะเป็นไปในด้านการให้บริการมากกว่าการแข่งขันด้านราคา และจะต้องมีการผลิตและพัฒนาเนื้อหา (Content) รูปแบบใหม่ๆ เพื่อเข้าถึงการบริการเฉพาะกลุ่มมากขึ้น

สำหรับธุรกิจจัดจำหน่ายโทรศัพท์เคลื่อนที่ (Mobile Distribution) แม้ว่าจะเป็นธุรกิจที่มีอัตราการเติบโตค่อนข้างสูง ในปี 2547 มีอัตราการเติบโตของธุรกิจนี้ประมาณร้อยละ 17 และมีอัตราการใช้โทรศัพท์เคลื่อนที่ต่อจำนวนประชากร (Penetration Rate) ประมาณร้อยละ 41 แต่คาดว่าเป็นอัตราที่เริ่มอิ่มตัว ทำให้ตลาดขายเครื่องโทรศัพท์เคลื่อนที่ที่มีการพึ่งพิงเครื่องโทรศัพท์ทดแทนหรืออีกนัยหนึ่งคือการเปลี่ยนตัวเครื่องโทรศัพท์ของผู้ที่ใช้โทรศัพท์เคลื่อนที่อยู่แล้วและต้องการซื้อเครื่องโทรศัพท์ใหม่แทนเครื่องโทรศัพท์เดิม ซึ่งเป็นพฤติกรรมของผู้ใช้โทรศัพท์เคลื่อนที่ที่ยังคงนิยมเปลี่ยนเครื่องใหม่ตามเทคโนโลยี หรือแฟชั่นที่เปลี่ยนแปลง การแข่งขันด้านราคาในตลาดโทรศัพท์เคลื่อนที่จึงยังคงทวีความรุนแรง ส่งผลให้กำไรขั้นต้นของผู้ประกอบการในธุรกิจลดลง

นอกจากนี้ ธุรกิจอื่นๆ ของ UCOM ได้แก่ ธุรกิจบริการเครือข่ายสื่อสารข้อมูลความเร็วสูง (Broadband) และธุรกิจบริการออกแบบและจัดจำหน่ายอุปกรณ์ระบบสื่อสารโทรคมนาคมครบวงจร (Network Solution) ซึ่งเป็นธุรกิจที่ภาครัฐบาลมีนโยบายส่งเสริมอย่างชัดเจน จากการจัดตั้งกระทรวงเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร (ICT) ขึ้นเพื่อส่งเสริมและยกระดับเทคโนโลยีสารสนเทศของหน่วยงานทั้งภาครัฐและเอกชน ทำให้เกิดการเติบโตของธุรกิจดังกล่าว พร้อมไปกับคู่แข่งที่เพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง ทำให้ UCOM

จำเป็นต้องพัฒนาศักยภาพการแข่งขันให้สูงขึ้น โดย Network Solution นั้น ในปัจจุบันเป็นการประมูลโครงการเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพของระบบงานเป็นหลัก ทำให้ผู้ประกอบการรายย่อยสามารถเข้าสู่ตลาดได้ง่ายขึ้น นอกจากนี้ การจัดประมูลในลักษณะออนไลน์ซึ่งเริ่มมีบทบาทมากขึ้นในขณะนั้น เป็นอีกปัจจัยหนึ่งที่ทำให้การประกวดราคาสะดวกและทำให้มีผู้เข้าร่วมประมูลงานมากขึ้น ส่งผลให้ธุรกิจมีการแข่งขันมากขึ้น

ส่วนธุรกิจ Broadband นั้น ผู้ให้บริการต้องสร้างมูลค่าเพิ่มให้กับธุรกิจของตน อาทิ การพัฒนาคุณภาพของระบบให้สามารถรองรับข้อมูลได้อย่างหลากหลาย การโทรศัพท์ผ่านระบบ IP การถ่ายทอดสดบนเครือข่ายอินเทอร์เน็ต อื่นๆ นอกจากนี้ ผู้ให้บริการจำเป็นต้องพัฒนาคุณภาพของสัญญาณให้มีความชัดเจน รวดเร็ว และมีพื้นที่การให้บริการครอบคลุมทั่วประเทศ อีกทั้งจะต้องมีการบริการหลังการขายที่รวดเร็ว ตอบสนองได้ตลอด 24 ชั่วโมง และครอบคลุมทุกจุดที่ให้บริการ ซึ่งจะต้องใช้ประสบการณ์และเงินลงทุนอย่างต่อเนื่อง

UCOM มีความเห็นว่า ในอนาคต ผู้ประกอบการโทรคมนาคม โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ธุรกิจบริการโทรศัพท์เคลื่อนที่ซึ่ง UCOM ให้บริการผ่านบริษัทร่วมคือ บริษัท โทเทิล แอ็คเซ็ส คอมมูนิเคชั่น จำกัด (มหาชน) (TAC) จะต้องปรับตัวอย่างเต็มที่เพื่อรองรับการเปลี่ยนแปลงทั้งที่เกิดจากการเปิดเสรีภาคธุรกิจโทรคมนาคม เทคโนโลยี และความต้องการที่เปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วของผู้บริโภค ผู้ประกอบการในประเทศอาจต้องแข่งขันโดยตรงกับผู้ประกอบการข้ามชาติขนาดใหญ่ที่มีประสบการณ์ ความชำนาญ เทคโนโลยี และฐานเงินทุน UCOM เชื่อว่าภายใต้การสนับสนุนของกลุ่มเทเลนอร์ ซึ่งเป็นผู้ประกอบการข้ามชาติ ซึ่งมีความรู้ความชำนาญโดยตรงทั้งในอุตสาหกรรมโทรคมนาคม รวมทั้งธุรกิจโทรคมนาคมไร้สาย มีการลงทุนในประเทศต่างๆ ทั่วโลกกว่า 10 ประเทศ และมีความรู้ความเข้าใจในการดำเนินธุรกิจของ UCOM จากความเป็นผู้ถือหุ้นเดิม คือ เทเลนอร์ เอเชีย ฟิฟตี แอลทีดี ซึ่งถือหุ้น UCOM อยู่เดิมในสัดส่วนร้อยละ 24.85 ดังนั้น UCOM ภายใต้การสนับสนุนของกลุ่มเทเลนอร์ จึงน่าจะสามารถแข่งขันกับผู้ประกอบการรายอื่น ภายใต้ภาวะการแข่งขันที่เปลี่ยนแปลงไปได้

ดังนั้น เมื่อวันที่ 20 ตุลาคม 2548 บริษัท ไทย เทลโค โฮลดิ้งส์ จำกัด (“ไทย เทลโค” หรือ “ผู้ซื้อ”) ซึ่งถือหุ้นใหญ่ทั้งทางตรงและทางอ้อมโดยกลุ่ม เทเลนอร์ ซึ่งเป็นบริษัทชั้นนำ ประกอบธุรกิจโทรคมนาคมในประเทศนอร์เวย์และเป็นบริษัทมหาชนที่ทำการซื้อขายอยู่ใน ตลาดหลักทรัพย์ Oslo Stock Exchange ในประเทศนอร์เวย์ และตลาด NASDAQ ใน ประเทศสหรัฐอเมริกา ได้ลงนามในสัญญาซื้อขายหุ้นกับ นายวิชัย เบญจรงค์กุล, นางวรรณ จิรจิตติ และนายบุญชัย เบญจรงค์กุล (รวมเรียกว่า “ผู้ขาย”) เพื่อซื้อหุ้นสามัญของ UCOM จำนวน 173,331,750 หุ้น คิดเป็นสัดส่วนการถือหุ้นร้อยละ 39.88 ของจำนวนหุ้นที่จำหน่าย ได้แล้วทั้งหมดของกิจการ และร้อยละ 39.88 ของสิทธิออกเสียงทั้งหมดของกิจการ (หุ้นสามัญของกิจการ 1 หุ้นมีสิทธิออกเสียงเท่ากับ 1 เสียง) ดังนั้น เพื่อให้เป็นไปตาม ประกาศคณะกรรมการกำกับหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์ (กลต.) ที่ กจ. 53/2545 เรื่องหลักเกณฑ์ เงื่อนไข และวิธีการในการเข้าถือหลักทรัพย์เพื่อครอบงำกิจการ (ประกาศที่ กจ. 53/2545) บริษัท ไทย เทลโค โฮลดิ้งส์ จำกัด จึงมีหน้าที่ทำคำเสนอซื้อหลักทรัพย์ทั้งหมด ของ UCOM (Mandatory Tender Offer) โดยจำนวนหุ้นสามัญของกิจการที่เสนอซื้อในครั้งนี้ มีจำนวน 261,336,457 หุ้น คิดเป็นร้อยละ 60.12 ของจำนวนหุ้นที่จำหน่ายได้แล้วทั้งหมด ของกิจการ ซึ่งเป็นจำนวนหุ้นของกิจการที่กลุ่มผู้ซื้อมิได้ถือหุ้นโดยตรง อย่างไรก็ตาม ในจำนวนนี้ มีหุ้นสามัญของกิจการอยู่จำนวน 108,000,000 หุ้น คิดเป็นร้อยละ 24.85 ของ จำนวนหุ้นที่จำหน่ายได้แล้วทั้งหมดของกิจการ ที่ถือโดย Citibank Nominee Singapore Pte Ltd-Tele ในนามของ Telenor Asia Pte Ltd “Telenor Asia” ซึ่งเป็นบริษัทที่มีการ ถือหุ้นทางอ้อมโดยกลุ่มเทเลนอร์ร้อยละ 100 ทั้งนี้ Telenor Asia ได้แสดงเจตนาที่จะไม่ ขายหุ้นที่ถืออยู่ทั้งหมดในการเสนอซื้อในครั้งนี้ ทำให้เหลือหุ้นที่ผู้ซื้อจำต้องรับซื้อทั้งหมด เป็นจำนวน 153,336,457 หุ้น คิดเป็นร้อยละ 35.28 ของจำนวนหุ้นที่จำหน่ายได้แล้วทั้งหมด ของกิจการ ในราคาหุ้นละ 53 บาท คิดเป็นจำนวนเงินที่ใช้สำหรับการเสนอซื้อในครั้งนี้ เท่ากับ 8,126,832,221 บาท

ที่มา: ความเห็นของที่ปรึกษาทางการเงินอิสระ (บริษัทหลักทรัพย์ไทยพาณิชย์ จำกัด) ต่อคำเสนอซื้อหลักทรัพย์ของบริษัท ยูไนเต็ดคอมมูนิเคชั่น อินดัสตรี จำกัด (มหาชน) โดยบริษัท ไทย เทลโค โฮลดิ้งส์ จำกัด ลงวันที่ 14 พฤศจิกายน 2548

1.2 รายละเอียดการรวบรวมกิจการ

1.2.1 ลักษณะการดำเนินธุรกิจก่อนการรวบรวมกิจการ

บริษัท ยูไนเต็ดคอมมูนิเคชั่น อินดัสตรี จำกัด (มหาชน) (UCOM) เป็นบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย ภายใต้สัญลักษณ์ “UCOM” โดยมีการดำเนินธุรกิจหลักด้านโทรคมนาคม ให้บริการสื่อสารข้อมูลความเร็วสูง และบริการเชื่อมต่ออินเทอร์เน็ตความเร็วสูง (Broadband) ตลอดจนการให้บริการด้านวิศวกรรม รวมทั้งการบริการด้านการศึกษาผ่านเครือข่ายคอมพิวเตอร์และโทรคมนาคม (e-learning) และการพัฒนาเนื้อหาข้อมูล (Content) บนเว็บไซต์และโทรศัพท์เคลื่อนที่ แก่องค์กรทั้งภาครัฐและภาคเอกชน รวมถึงบุคคลทั่วไป

ธุรกิจของกลุ่ม UCOM ประกอบด้วย

- กลุ่มบริการเครือข่ายสื่อสารข้อมูลความเร็วสูง (Broadband) ดำเนินธุรกิจโดยบริษัท ยูไนเต็ด อินฟอรม์ชั่น ไฮเวย์ จำกัด และบริษัท ยูไนเต็ดบรอดแบนด์ เทคโนโลยี จำกัด ให้บริการเช่าวงจรสื่อสารสัญญาณความเร็วสูง สื่อสารข้อมูลออนไลน์ในการรับส่งข้อมูลและมัลติมีเดีย (ภาพและเสียง) ด้วยระบบดิจิทัลผ่านโครงข่ายใยแก้วนำแสงที่ครอบคลุมพื้นที่บริการทุกจังหวัดทั่วประเทศ รวมถึงให้บริการ ADSL และ VDSL นอกจากนี้ยังให้บริการติดตั้งโครงข่ายใยแก้วนำแสง พร้อมบริหารเครือข่ายฯ ให้แก่บริษัท โทเทิล แอ็คเซ็ส คอมมูนิเคชั่น จำกัด (มหาชน) (TAC)
- กลุ่มบริการออกแบบและจัดจำหน่ายอุปกรณ์ระบบสื่อสารโทรคมนาคมแบบครบวงจร (Network Solutions) ดำเนินธุรกิจโดยบริษัท ยูไนเต็ด เทเลคอม เซลส์ แอนด์ เซอร์วิส จำกัด ประกอบธุรกิจให้บริการออกแบบ ติดตั้ง จำหน่าย ให้เช่า ให้คำปรึกษา และบำรุงรักษาอุปกรณ์ สื่อสัญญาณโทรคมนาคมเทคโนโลยีสารสนเทศ อุปกรณ์ระบบแพรวภาพและกระจายเสียง และระบบเครือข่าย

- กลุ่มบริหารการขายและการจัดจำหน่ายโทรศัพท์เคลื่อนที่ (Mobile Distribution) ดำเนินธุรกิจโดยบริษัท ยูไนเต็ด ดิสทริบิวชั่น บิซิเนส จำกัด (UD) ประกอบธุรกิจ จัดจำหน่ายโทรศัพท์เคลื่อนที่ อุปกรณ์เสริม บัตรโทรศัพท์พร้อมใช้ และบัตรเติมเงิน ผ่านร้านดีแทค ตัวแทนจำหน่ายอิสระ สถานีบริการน้ำมัน JET ทุกสาขาทั่วประเทศ ร้านรักบ้านเกิด และช่องทางการจำหน่ายอื่นๆ เช่น ร้านสะดวกซื้อ ร้านค้าปลีกขนาดใหญ่ เป็นต้น รวมทั้งให้บริการรับชำระค่าสินค้า ค่าบริการ ค่าสาธารณูปโภคต่างๆ ผ่านจุดชำระค่าบริการภายใต้ชื่อ “PAYPOINT” นอกจากนี้ UD ได้ร่วมกับบริษัท อินเทอร์เน็ต ประเทศไทย จำกัด บริหารบริษัท คอนเนคชั่น จำกัด ในการดำเนินธุรกิจให้บริการข้อมูลต่างๆ ตลอดจนแอปพลิเคชันต่างๆ บนเว็บไซต์ และทางโทรศัพท์เคลื่อนที่ครบวงจรทั้งในด้านเนื้อหาสาระ ด้านความบันเทิง ตลอดจนเป็นศูนย์ข้อมูลด้านบริการต่างๆ เพื่อดาวน์โหลด ภายใต้เว็บไซต์ชื่อ www.U-Nee.com

- กลุ่มธุรกิจให้บริการโทรศัพท์เคลื่อนที่ (Mobile Operator) ดำเนินธุรกิจโดยบริษัท โทเทิล แอ็คเซ็ส คอมมูนิเคชั่น จำกัด (มหาชน) “TAC” ประกอบธุรกิจให้บริการโทรศัพท์เคลื่อนที่ในย่านคลื่นความถี่ 800 MHz และ 1800 MHz ภายใต้สัญญาร่วมการทำงานที่ได้รับจาก บมจ. กสท โทรคมนาคม

- กลุ่มธุรกิจอื่นๆ (Other Business)

- ธุรกิจให้บริการวิทยุสื่อสารเฉพาะกลุ่ม (Trunked Radio)

ดำเนินธุรกิจโดย UCOM โดยในปี 2535 UCOM ได้รับอนุญาตให้บริการสื่อสารทั้งเสียงและข้อมูลผ่านเครือข่ายวิทยุเฉพาะกลุ่มจากการสื่อสารแห่งประเทศไทยเป็นเวลา 15 ปี ภายใต้ชื่อทางการค้า “เวลด์เรดิโอ” การให้บริการวิทยุเฉพาะกลุ่มดังกล่าวสามารถให้บริการแก่กลุ่มบุคคลตั้งแต่ 2 คนขึ้นไป โดยสามารถสื่อสารได้ทั้งระบบบุคคลต่อบุคคล (one-to-one basis) และระบบกระจายเสียง (one-to-many basis) ซึ่งผู้ใช้สามารถส่งการสื่อสารไปยังสมาชิกทั้งกลุ่มได้ นอกเหนือจากการให้บริการดังกล่าว เวลด์เรดิโอ ยังเป็นผู้จัดจำหน่ายวิทยุสื่อสารเพื่อใช้ในธุรกิจเฉพาะกลุ่ม

- ธุรกิจให้บริการเนื้อหาข้อมูลผ่านสื่อความเร็วสูง (Broadband Content) กิจการได้ให้บริการคอนเทนท์ผ่านเว็บไซต์ <http://www.bbblife.in.th> และ <http://content.ucom.co.th> โดยแบ่งการให้บริการข้อมูลออกเป็น 6 หมวดดังนี้
 - หมวดบันเทิง (Entertainment) นำเสนอความบันเทิงในรูปแบบต่างๆ เช่น ภาพยนตร์ ละคร เพลง Music VDO และคาราโอเกะ
 - หมวดศิลปะและวัฒนธรรม (Arts & Culture) เป็นรายการที่นำเสนอผลงานหรือเรื่องราวของศิลปวัฒนธรรมในแขนงต่างๆ
 - หมวดชีวิตที่หลากหลาย (Outlook) เป็นรายการที่นำเสนอไลฟ์สไตล์ (Lifestyle) ในรูปแบบต่างๆ และรายการกีฬา
 - หมวดธรรมะและการปฏิบัติสมาธิ (Meditation) เป็นรายการเผยแพร่ความรู้เกี่ยวกับธรรมะ และการทำสมาธิ
 - หมวดข้อมูลและข่าวสาร (News & Information) เป็นรายการประเภทข่าว ข้อมูลแผนที่ และเส้นทางเดินรถ รวมถึงสถานที่ที่น่าสนใจต่างๆ
 - หมวดการศึกษา (Education) เป็นการให้บริการการเรียนการสอนผ่านเว็บไซต์ <http://www.learn2gether.in.th> และข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับแวดวงการศึกษา โดย UCOM ได้เริ่มพัฒนาการให้บริการ e-Learning มาตั้งแต่ไตรมาสที่ 2 ของปี 2546 โดยให้บริการการเรียนการสอนผ่านระบบออนไลน์แก่ผู้สนใจและบุคคลทั่วไป รวมถึงการให้บริการบริหารระบบการเรียนการสอนผ่านระบบออนไลน์สำหรับสถาบันการศึกษาหรือองค์กรต่างๆ เพื่อการเรียนการสอนและการฝึกอบรมบุคลากร ภายใต้อัฒิชื่อว่า “L2G Corporate & University Solution” โดยเลือกใช้ซอฟต์แวร์ที่ได้มาตรฐานในการบริหารจัดการระบบ ปัจจุบัน Learn2gether มีหลักสูตรให้บริการ 5 หมวดวิชารวม 68 หลักสูตร ได้แก่ หมวดบริหาร และการจัดการ หมวดการเงินและการบัญชี หมวดเทคโนโลยีสารสนเทศและโทรคมนาคม หมวดระดับมัธยม และหมวดภาษาต่างประเทศ

ที่มา: คำเสนอซื้อหลักทรัพย์ของบริษัท ยูไนเต็ดคอมมูนิเกชั่น อินดัสตรี จำกัด (มหาชน) โดยบริษัท ไทย เทลโค โฮลดิ้งส์ จำกัด ซึ่งจัดเตรียมคำเสนอซื้อโดยบริษัทหลักทรัพย์ ฟินันซ่า จำกัด

1.2.2 แผนการดำเนินการภายหลังการควบรวมกิจการ

ผู้ซื้อไม่มีความประสงค์ที่จะดำเนินการเพิกถอนกิจการจากการเป็นบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยในช่วงระยะเวลา 12 เดือน นับจากสิ้นสุดระยะเวลาการซื้อขาย ยกเว้น กรณีที่มีเหตุให้กิจการไม่สามารถดำรงสภาพการเป็นบริษัทจดทะเบียนตามหลักเกณฑ์ของตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยได้ และตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยสั่งเพิกถอนหุ้นสามัญของกิจการจากการเป็นหลักทรัพย์จดทะเบียน

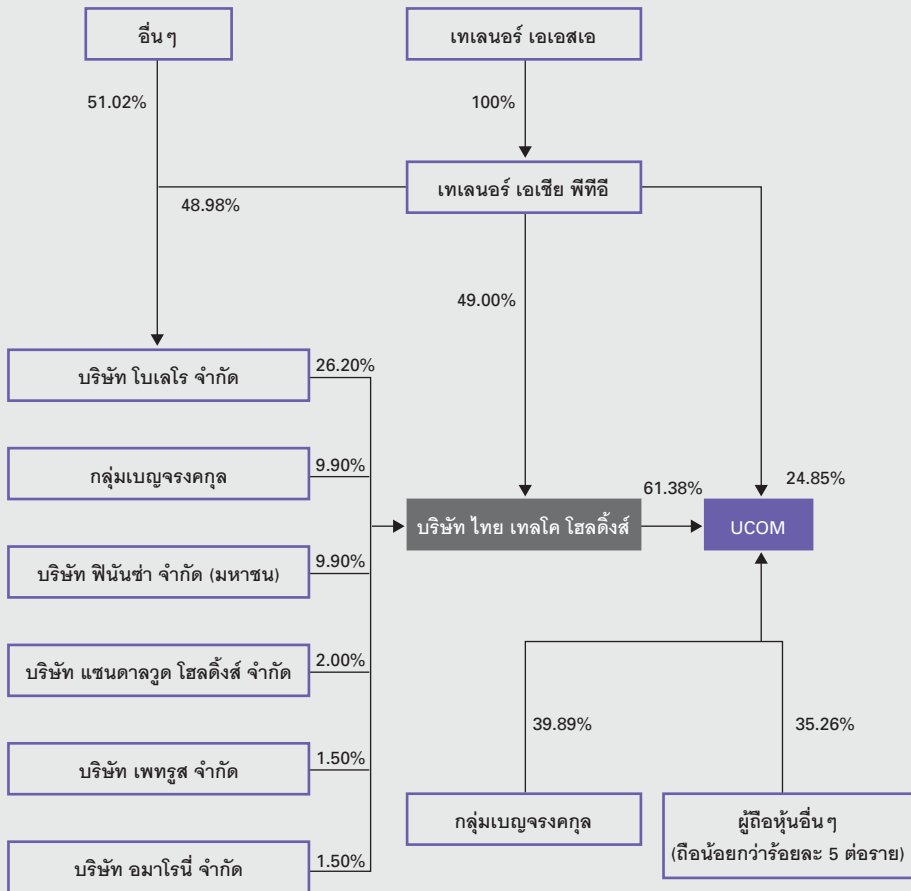
ผู้ซื้อมีความตั้งใจที่จะมุ่งเน้นการดำเนินธุรกิจของกิจการในธุรกิจที่มีการเติบโตสูง ซึ่งรวมถึงธุรกิจโทรคมนาคมไร้สาย ในการนี้ เมื่อมีโอกาสทางธุรกิจเกิดขึ้น ผู้ซื้ออาจจะพิจารณาซื้อทรัพย์สิน และ/หรือ ธุรกิจใหม่ ที่เป็นไปตามวัตถุประสงค์ดังกล่าว หรือ อาจจะพิจารณาขายทรัพย์สิน และ/หรือ ธุรกิจ รวมถึงการปรับโครงสร้างของธุรกิจ เพื่อเพิ่มศักยภาพการแข่งขันของกิจการในธุรกิจที่มีการเติบโตสูง ทั้งนี้ผู้ซื้อจะเข้าไปศึกษาข้อมูลการดำเนินงานของกิจการในรายละเอียด เพื่อกำหนดแผนการดำเนินธุรกิจอย่างละเอียดของกิจการ

แผนการดำเนินงานเบื้องต้น เพื่อปรับปรุงประสิทธิภาพในการดำเนินการ และเพิ่มศักยภาพในการทำกำไรในระยะสั้น และระยะยาว รวมถึงเรื่องต่างๆ ดังต่อไปนี้

- ผู้ทำคำเสนอซื้อจะสนับสนุนให้กิจการทำการขยายกิจการในธุรกิจที่มีการเติบโตสูง
- ผู้ทำคำเสนอซื้ออาจจะทำการจัดโครงสร้างทางการเงินของกิจการ เพื่อลดต้นทุนทางการเงินของกิจการสัดส่วนหนี้สินต่อส่วนทุนของกิจการอาจถูกปรับปรุงตามความเหมาะสม โดยการจัดหาเงินกู้ใหม่เพื่อชำระคืนเงินกู้เดิม การลงทุน ขายทรัพย์สิน และออกหุ้นเพิ่มทุน
- ผู้ทำคำเสนอซื้อไม่มีแผนการที่จะเปลี่ยนแปลงนโยบายการจ่ายเงินปันผลของกิจการ

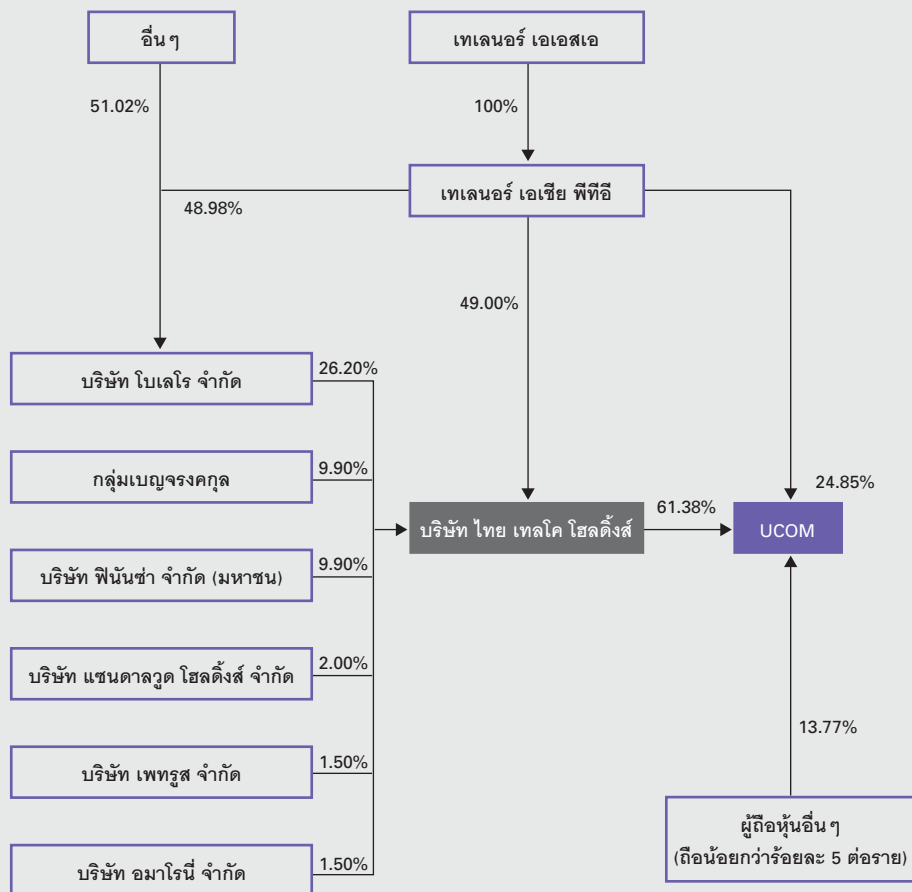
1.3 การถือหุ้นก่อนและหลังการรวบรวมกิจการ

1.3.1 การถือหุ้นก่อนการรวบรวมกิจการ

รูปที่ 5 แผนผังการถือหุ้นก่อนการรวบรวมกิจการ
ของบริษัท ยูไนเต็ดคอมมูนิเคชั่น อินดัสตรี จำกัด (มหาชน) (UCOM)

1.3.2 การถือหุ้นหลังการควบรวมกิจการ

รูปที่ 6 แผนผังการถือหุ้นหลังการควบรวมกิจการ
ของบริษัท ยูไนเต็ดคอมมูนิเคชั่น อินดัสตรี จำกัด (มหาชน) (UCOM)

ที่มา: คำเสนอซื้อหลักทรัพย์ของบริษัท ยูไนเต็ดคอมมูนิเคชั่น อินดัสตรี จำกัด (มหาชน) โดยบริษัท ไทย เทลโค โฮลดิ้งส์ จำกัด ซึ่งจัดเตรียมคำเสนอซื้อโดยบริษัทหลักทรัพย์ ฟินันซ่า จำกัด

1.4 เงื่อนไขการควบรวมกิจการที่ต้องปฏิบัติทั้งก่อนและหลังการควบรวมกิจการ

เนื่องจาก Telenor Asia ผ่านการถือหุ้นแทนโดย Citibank Nominees Singapore Pte Ltd - Tele ซึ่งถือหุ้นสามัญของกิจการอยู่จำนวน 108,000,000 หุ้น ได้แสดงเจตนาที่จะไม่ขายหุ้นที่ถืออยู่ทั้งหมดในการทำข้อเสนอซื้อหลักทรัพย์ครั้งนี้ โดยการออกหนังสือยืนยันเจตนาที่จะไม่ขายหุ้น ดังนั้น เงินทุนที่ใช้สำหรับการเสนอซื้อหลักทรัพย์ที่เหลือทั้งหมดของกิจการจำนวน 153,336,457 หุ้น เท่ากับ 8,126,832,221 บาท โดยผู้ซื้อจะใช้แหล่งเงินทุนของตนเอง และการกู้ยืมจากผู้ถือหุ้น เพื่อใช้ในการชำระเงินตามมูลค่าหลักทรัพย์ที่รับซื้อทั้งหมดในครั้งนี้ โดย Telenor Asia ในฐานะผู้ถือหุ้นรายใหญ่ ได้ออกจดหมายยืนยันว่า Telenor Asia จะจัดหาเงินทุนจำนวนประมาณ 8.2 พันล้านบาท ให้ผู้ซื้อเพื่อนำไปชำระมูลค่าหลักทรัพย์ที่รับซื้อทั้งหมด

ทั้งนี้ ผู้ซื้อและ Telenor Asia ไม่มีแผนที่จะขายหุ้นของกิจการที่ผู้ซื้อถืออยู่ และที่จะได้รับจากการรับซื้อหลักทรัพย์ในการเสนอซื้อในครั้งนี้ออกไปในจำนวนที่มีนัยสำคัญในช่วงระยะเวลา 12 เดือนนับแต่วันสิ้นสุดระยะเวลาเสนอซื้อ เว้นแต่ผู้ซื้อมีหน้าที่ต้องปฏิบัติให้เป็นไปตามกฎหมายและกฎระเบียบที่มีผลบังคับใช้ในขณะนั้น หรือในกรณีที่ผู้ซื้อมีการปรับโครงสร้างทางธุรกิจ หรือโครงสร้างองค์กรภายในกลุ่มบริษัท

นอกจากนี้ การที่ผู้ซื้อได้ทำการซื้อหุ้นสามัญของ UCOM ในสัดส่วนร้อยละ 39.88 ของจำนวนหุ้นที่จำหน่ายได้แล้วทั้งหมดของกิจการ ตามสัญญาซื้อขายหุ้นลงวันที่ 20 ตุลาคม 2548 ทำให้ผู้ซื้อ และ/หรือ Telenor Asia ในฐานะบุคคลที่เกี่ยวข้องกัน (parties acting in concert) ตามคำนิยามของกฎหมายของประเทศสิงคโปร์ ต้องทำข้อเสนอซื้ออันเนื่องมาจากการครอบงำกิจการผ่านนิติบุคคลอื่น สำหรับหลักทรัพย์ทั้งหมดของ TAC ซึ่งผู้ซื้อ Telenor Asia และบุคคลที่เกี่ยวข้องกัน (Concert Parties) ไม่ได้ถืออยู่ในปัจจุบัน (โดย Concert Parties ในที่นี้รวมถึง UCOM ด้วย) ตามกฎหมายและหลักเกณฑ์ของประเทศสิงคโปร์ ปัจจุบัน UCOM ถือหุ้นใน TAC จำนวน 197,538,593 หุ้น (หนึ่งร้อยเก้าสิบเจ็ดล้านห้าแสนสามหมื่นแปดพันห้าร้อยเก้าสิบสามหุ้น) คิดเป็นสัดส่วนการถือหุ้นร้อยละ 41.64 ของจำนวนหุ้นที่จำหน่ายได้แล้วทั้งหมดของ TAC (TAC เป็นบริษัทมหาชนจำกัดที่จัดตั้งขึ้นตามกฎหมายไทย แต่เป็นบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย สิงคโปร์ (SGX))

ผู้ซื้อและ Telenor Asia ได้ประกาศว่าจะทำคำสั่งเสนอซื้อตามหน้าที่แบบไม่มีเงื่อนไข สำหรับหุ้น TAC เมื่อวันที่ 20 ตุลาคม 2548 (วันที่ประกาศว่าจะทำคำสั่งเสนอซื้อ) เพื่อให้เป็นไปตามกฎ Chain Principle ภายใต้ Note 6 กฎข้อ 14.1 แห่ง Singapore Code ว่าด้วยการเข้าถือหลักทรัพย์เพื่อครอบงำกิจการและควบรวมกิจการ โดยเอกสารการทำคำสั่งเสนอซื้อหุ้น TAC จะถูกจัดส่งให้กับผู้ถือหุ้น TAC ภายในระยะเวลาไม่น้อยกว่า 14 วัน แต่ไม่เกินกว่า 21 วัน นับจากวันที่ประกาศว่าจะทำคำสั่งเสนอซื้อ และระยะเวลารับซื้อตามกฎ Chain Principle สำหรับหุ้น TAC จะเริ่มได้ในวันที่จัดส่งเอกสารดังกล่าว โดยมีระยะเวลารับซื้อ 28 วัน หรือระยะเวลาที่อาจขยายออกไป ราคาเสนอซื้อหุ้น TAC เท่ากับ 3.1465 เหรียญสหรัฐอเมริกาต่อหุ้นในรูปของเงินสด สำหรับผู้ถือหุ้น TAC ที่ไม่มีที่อยู่ในประเทศไทย ตามข้อมูลที่ปรากฏในทะเบียนรายชื่อผู้ถือหุ้นของ TAC หรือ 129.0544 บาทต่อหุ้นในรูปของเงินสด สำหรับผู้ถือหุ้น TAC ที่มีที่อยู่ในประเทศไทย ตามข้อมูลที่ปรากฏในทะเบียนรายชื่อผู้ถือหุ้นของ TAC สำหรับหุ้นกู้แปลงสภาพคงค้างที่ออกโดย TAC ในปี 2539 และจะครบกำหนดในปี 2549 ราคาเสนอซื้อเท่ากับ 299.6727 เหรียญสหรัฐอเมริกาในรูปของเงินสด สำหรับทุกๆ 1,000 เหรียญสหรัฐอเมริกาของหุ้นกู้แปลงสภาพ อย่างไรก็ตาม ผลของการทำคำสั่งเสนอซื้ออันเนื่องมาจากการครอบงำกิจการผ่านนิติบุคคลอื่นโดยผู้ทำคำสั่งเสนอซื้อและบุคคลที่เกี่ยวข้องกัน (parties acting in concert) ตามคำนิยามของกฎหมายประเทศสิงคโปร์ อาจจะก่อให้เกิดความเสี่ยงที่จะทำให้ไม่สามารถคงไว้ซึ่งจำนวนผู้ถือหุ้นรายย่อย (free float) ของหุ้น TAC ใน SGX ตามที่กำหนดไว้ภายใต้กฎหมายสิงคโปร์ได้ ทั้งนี้ ขึ้นอยู่กับจำนวนการตอบรับคำสั่งเสนอซื้อ ซึ่งถ้าเกิดเหตุการณ์ดังกล่าว หุ้นของ TAC ใน SGX อาจจะถูกสั่งพักการซื้อขายโดยเจ้าหน้าที่ทางการของสิงคโปร์ หรือหุ้นของ TAC ที่อยู่ใน SGX อาจจะถูกสั่งเพิกถอนจากการเป็นหลักทรัพย์จดทะเบียน

ปัจจุบัน TAC ยังคงสถานะเป็นหลักทรัพย์จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย แสดงว่าภายหลังการทำคำสั่งเสนอซื้อดังกล่าวข้างต้น TAC ยังสามารถคงไว้ซึ่งจำนวนผู้ถือหุ้นรายย่อยได้ตามที่กำหนดไว้ภายใต้กฎหมายประเทศสิงคโปร์

ที่มา: คำเสนอซื้อหลักทรัพย์ของบริษัท ยูนิടെคคอมมูนิเคชั่น อินดัสตรี จำกัด (มหาชน) โดยบริษัท ไทย เทลโค โฮลดิ้งส์ จำกัด ซึ่งจัดเตรียมคำเสนอซื้อโดยบริษัทหลักทรัพย์ ฟินันซ่า จำกัด

1.5 วิเคราะห์ภาพรวมกรณีศึกษาที่ 1

การเข้าซื้อหุ้นใน UCOM ซึ่งมีกิจการหลักได้แก่ TAC ซึ่งเป็นผู้ให้บริการโทรศัพท์เคลื่อนที่รายใหญ่รายหนึ่งในประเทศไทย โดยกลุ่มเทเลนอร์ซึ่งเป็นกลุ่มทุนขนาดใหญ่ดำเนินกิจการโทรคมนาคมจากประเทศนอร์เวย์ แสดงให้เห็นถึงการปรับตัวครั้งใหญ่ของกลุ่ม UCOM โดยมีข้อสังเกตหลักๆ สำหรับการรวบรวมกิจการดังนี้

1.5.1 เป็นการปรับโครงสร้างการถือหุ้นให้มีความแข็งแกร่งมากขึ้น ทั้งทางด้านฐานเงินทุน ด้านเทคโนโลยี ด้านการบริหาร และด้านการตลาด

1.5.2 เป็นการปรับภาพลักษณ์องค์กรให้มีความทันสมัยมากขึ้น โดยการมีพันธมิตรทางธุรกิจจากต่างชาติแสดงให้เห็นถึงความเป็นสากลขององค์กร และเครือข่ายที่กว้างไกล

1.5.3 มีการปรับปรุงประสิทธิภาพการให้บริการ และมีการพัฒนาระบบเครือข่ายการให้บริการ โดยทาง TAC ต้องการพัฒนาเครือข่ายการให้บริการให้เท่าเทียมและสามารถแข่งขันกับทางคู่แข่งหลักๆ ได้

1.5.4 เกิดการกระตุ้นให้เกิดการแข่งขันด้านการให้บริการและด้านราคาเพิ่มมากขึ้น

1.5.5 การแข่งขันที่รุนแรงขึ้นทำให้ผู้ใช้บริการได้ประโยชน์ด้านราคาค่าบริการที่ถูกลง

1.5.6 มีการส่งเสริมการตลาดเพิ่มขึ้นมาก ทำให้ผู้ใช้บริการมีรูปแบบการบริการให้เลือกอย่างหลากหลาย

1.5.7 การยินยอมให้กลุ่มทุนจากต่างชาติเข้าร่วมลงทุนในบริษัทโทรคมนาคมของไทย เป็นการส่งเสริมภาพลักษณ์ด้านการลงทุนของประเทศไทย

1.5.8 เตรียมพร้อมบริษัทโทรคมนาคมของไทยสำหรับการเปิดเสรีทางโทรคมนาคม

1.5.9 ปรับปรุงเทคโนโลยีการสื่อสารของประเทศไทยให้ก้าวทันเทคโนโลยีใหม่ๆ ที่เกิดขึ้นในโลก

2. กรณีศึกษาที่ 2

การซื้อหุ้นเพื่อครอบงำกิจการ (Voluntary Tender Offer) ภายใต้หลักการเข้ามามีอำนาจควบคุมอย่างมีนัยสำคัญผ่านการเข้าครอบงำกิจการ (Chain principle rule) ของบริษัท แอดวานซ์ อินโฟร์ เซอร์วิส จำกัด (มหาชน) โดย บริษัท ซีตาร์ โฮลดิ้งส์ จำกัด และบริษัท แอสเพน โฮลดิ้งส์ จำกัด

2.1 แนวความคิดและเหตุผลในการรวบรวมกิจการ

บริษัท แอดวานซ์ อินโฟร์ เซอร์วิส จำกัด (มหาชน) “AIS” หรือ “กิจการ” เป็นบริษัทมหาชนจำกัดซึ่งจัดตั้งขึ้นในประเทศไทย และเป็นบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย (ตลาดหลักทรัพย์) กิจการประกอบธุรกิจหลักโดยการให้บริการโทรศัพท์เคลื่อนที่ และจัดจำหน่ายอุปกรณ์โทรศัพท์เคลื่อนที่ นอกจากนี้ ยังมีบริษัทย่อยเป็นผู้ให้บริการสื่อสารข้อมูลผ่านเครือข่ายโทรศัพท์ทั่วประเทศ ผู้ให้บริการอินเทอร์เน็ตในเชิงพาณิชย์ และศูนย์บริการข้อมูลทางโทรศัพท์อีกด้วย

ตามโครงสร้างผู้ถือหุ้นของ AIS เมื่อวันที่ 25 สิงหาคม 2548 บริษัท ชิน คอร์ปอเรชั่น จำกัด (มหาชน) (SHIN) เป็นผู้ถือหุ้นใหญ่อันดับ 1 ของ AIS โดยถือหุ้นจำนวน 1,263,712,000 หุ้น คิดเป็นร้อยละ 42.86 ของจำนวนหุ้นที่ออกและจำหน่ายแล้วทั้งหมดของกิจการ ต่อมาในวันที่ 23 มกราคม 2549 บริษัท ซีตาร์ โฮลดิ้งส์ จำกัด (ซีตาร์) และบริษัท แอสเพน โฮลดิ้งส์ จำกัด (แอสเพน) (รวมเรียกว่า “กลุ่มผู้ซื้อ”) ได้ลงนามในสัญญาซื้อขายหุ้นของ SHIN จากนางสาวพินทองทา ชินวัตร, นายบรรณพจน์ ดามาพงศ์, นายพานทองแท้ ชินวัตร และนางสาวยิ่งลักษณ์ ชินวัตร (รวมเรียกว่า “กลุ่มผู้ขาย”) เป็นจำนวน 1,487,740,120 หุ้น คิดเป็นสัดส่วนการถือหุ้นร้อยละ 49.59 ของจำนวนหุ้นที่ออกและจำหน่ายแล้วทั้งหมดของ SHIN ที่ราคาหุ้นละ 49.25 บาท เป็นผลให้กลุ่มผู้ซื้อมีหน้าที่ต้องทำคำเสนอซื้อหลักทรัพย์ทั้งหมดของ SHIN ตามประกาศคณะกรรมการกำกับหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์ที่ กจ. 53/2545 เรื่อง หลักเกณฑ์เงื่อนไขและวิธีการในการเข้าถือหลักทรัพย์เพื่อครอบงำกิจการ (ประกาศ กต. ที่ กจ. 53/2545) และเมื่อวันที่ 1 กุมภาพันธ์ 2549 SHIN ได้รับคำเสนอซื้อหลักทรัพย์ทั้งหมดของ SHIN จากกลุ่มผู้ซื้อแล้ว

นอกจากนี้ กลุ่มผู้ซื้อยังถือรวมเป็นกลุ่มเดียวกับผู้ถือหุ้นใหญ่ของ SHIN อีกรายหนึ่ง ได้แก่ SINGTEL STRATEGIC INVESTMENT PTE LTD ซึ่งถือหุ้นร้อยละ 19.28 เป็นผลให้กลุ่มผู้ซื้อรวมแล้วมีสัดส่วนการถือหุ้นใน SHIN ทั้งหมดร้อยละ 68.87 ดังนั้น เมื่อสิ้นสุดการทำข้อเสนอซื้อหลักทรัพย์ของ SHIN กลุ่มผู้ซื้อจะมีสัดส่วนการถือหุ้นรวมกันมากกว่าร้อยละ 50 ของจำนวนหุ้นที่ออกและจำหน่ายแล้วทั้งหมดของ SHIN ภายใต้กฎการเข้ามามีอำนาจควบคุมอย่างมีนัยสำคัญผ่านการเข้าครอบงำกิจการ (Chain principle rule) กลุ่มผู้ซื้อจึงมีหน้าที่ต้องทำข้อเสนอซื้อหลักทรัพย์ทั้งหมดของ AIS ตามประกาศ กสท. ที่ กจ. 53/2545 เนื่องจาก SHIN ถือว่าเป็นผู้ถือหุ้นใหญ่ของ AIS ในสัดส่วนร้อยละ 42.86 ของจำนวนหุ้นที่ออกและจำหน่ายแล้วทั้งหมดของ AIS และถือว่า SHIN เป็นผู้มีอำนาจควบคุมของ AIS ดังนั้น เมื่อกลุ่มผู้ซื้อได้ทำการซื้อหุ้นร้อยละ 49.59 ของ SHIN เพิ่มเติมจากเดิมที่ถือเพียงร้อยละ 19.28 ทำให้กลุ่มผู้ซื้อกลายเป็นผู้มีอำนาจควบคุมใน SHIN ดังนั้น กลุ่มผู้ซื้อจึงมีหน้าที่ทำข้อเสนอซื้อดังกล่าวอีกด้วย ซึ่งหน้าที่ทำข้อเสนอซื้อของกลุ่มผู้ซื้อตามประกาศ กสท. ที่ กจ. 53/2545 นี้ ไม่เพียงแต่ทำข้อเสนอซื้อหุ้น AIS เท่านั้น แต่กลุ่มผู้ซื้อยังต้องทำข้อเสนอซื้อหุ้นทั้งหมดของบริษัทอื่นๆ ที่ SHIN ถือหุ้นเกินกว่าร้อยละ 50 หรือเป็นผู้มีอำนาจควบคุมอีกด้วย เช่น หุ้นของบริษัท ชินแซทเทลไลท์ จำกัด (มหาชน) (SATTEL) และหุ้นของบริษัท ไอทีวี จำกัด (มหาชน) (ITV) ซึ่งต่างก็เป็นบริษัทที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย เป็นต้น

ดังนั้น กลุ่มผู้ซื้อได้ร่วมกันทำข้อเสนอซื้อหุ้นสามัญทั้งหมดของกิจการที่มีอยู่ในปัจจุบันโดยสมัครใจ (Voluntary Tender Offer) พร้อมกับการทำข้อเสนอซื้อหลักทรัพย์ของ SHIN เป็นจำนวน 2,948,591,108 หุ้น อย่างไรก็ตาม ในจำนวนนี้มีหุ้นสามัญของกิจการอยู่จำนวน 1,263,712,000 หุ้น คิดเป็นสัดส่วนร้อยละ 42.86 ของจำนวนหุ้นที่ออกและจำหน่ายแล้วทั้งหมดของกิจการที่ถือโดย SHIN ทั้งนี้ SHIN ได้แสดงเจตนาที่จะไม่ขายหุ้นของกิจการที่ถืออยู่ทั้งหมดในการทำข้อเสนอซื้อหลักทรัพย์ครั้งนี้ นอกจากนี้ กลุ่มผู้ซื้อจะทำข้อเสนอซื้อหุ้นสามัญที่ออกเพิ่มเติมจำนวน 6,991,478 หุ้น หากมีการใช้สิทธิแปลงสภาพของใบสำคัญแสดงสิทธิที่จะซื้อหุ้นสามัญที่เสนอขายต่อกรรมการและพนักงาน ก่อนวันสิ้นสุดระยะเวลารับซื้อหลักทรัพย์ตามข้อเสนอซื้อหลักทรัพย์ กลุ่มผู้ซื้อมีความประสงค์จะทำข้อเสนอซื้อหลักทรัพย์ทั้งหมดของกิจการโดยสมัครใจ ทั้งนี้เพื่อ

(1) เป็นการหลีกเลี่ยงผลกระทบที่อาจก่อให้เกิดความผันผวนในราคาหุ้นและปริมาณซื้อขายหลักทรัพย์ของกิจการ

(2) ให้ข้อเสนอแก่ผู้ถือหุ้นส่วนน้อยของกิจการล่วงหน้า ด้วยเงื่อนไขเดียวกันกับข้อเสนอที่จะให้หากกลุ่มผู้ซื้อที่มีหน้าที่ต้องทำข้อเสนอซื้อหลักทรัพย์ทั้งหมดของกิจการภายใต้กฎการเข้ามามีอำนาจควบคุมอย่างมีนัยสำคัญผ่านการเข้าครอบงำกิจการ และ

(3) เพื่อลดความสับสนที่อาจเกิดขึ้นแก่ผู้ถือหุ้นส่วนน้อยของกิจการ อันเนื่องมาจากการทำข้อเสนอซื้อหลักทรัพย์ของกิจการในระยะเวลาที่ใกล้เคียงกันกับการทำข้อเสนอซื้อหลักทรัพย์ของ SHIN

กลุ่มผู้ซื้อได้รับการผ่อนผันจากสำนักงานคณะกรรมการกำกับหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์ (สำนักงาน ก.ล.ต.) สำหรับการยกเว้นการทำข้อเสนอซื้อหลักทรัพย์ทั้งหมดของกิจการภายใต้ Chain principle rule ในกรณีที่กลุ่มผู้ทำข้อเสนอซื้อได้มาซึ่งสัดส่วนการถือหุ้นรวมกันเท่ากับหรือมากกว่าร้อยละ 50 ของจำนวนหุ้นที่ออกและจำหน่ายแล้วทั้งหมดของ SHIN หลังจากสิ้นสุดการทำข้อเสนอซื้อหลักทรัพย์ของ SHIN

ที่มา: คำเสนอซื้อหลักทรัพย์ของ บริษัท แอดวานซ์ อินโฟร์ เซอร์วิส จำกัด (มหาชน) ผู้จัดเตรียมคำเสนอซื้อ
โดยบริษัทหลักทรัพย์ ไทยพาณิชย์ จำกัด

2.2 รายละเอียดการรวบรวมกิจการ

2.2.1 ลักษณะการดำเนินธุรกิจก่อนการรวบรวมกิจการ

AIS เป็นหนึ่งในกลุ่มของบริษัท ชิน คอร์ปอเรชั่น จำกัด (มหาชน) (SHIN) ซึ่งประกอบธุรกิจการเข้าลงทุนและมีส่วนร่วมในการบริหารบริษัทที่ดำเนินธุรกิจ ได้แก่ ธุรกิจสื่อสารโทรคมนาคมไร้สาย ธุรกิจดาวเทียม ธุรกิจต่างประเทศ ธุรกิจสื่อและโฆษณา ธุรกิจอิเล็กทรอนิกส์ ธุรกิจสายการบินราคาประหยัด และธุรกิจสินเชื่อผู้บริโภค

AIS ประกอบธุรกิจสื่อสารโทรคมนาคมไร้สาย กิจการมีผู้ถือหุ้นรายใหญ่สองรายคือ บริษัท ชิน คอร์ปอเรชั่น และ Singtel Strategic Investment PTE Ltd. ในสัดส่วนผู้ถือหุ้น ร้อยละ 42.80 และ 19.25 ตามลำดับ ในปี 2548 AIS ลงทุนกับบริษัทในเครือทั้งหมด

11 บริษัท คือ บริษัท ดิจิตอล โฟน จำกัด, บริษัท แอดวานซ์ ดาต้าเน็ตเวิร์ค คอมมิวนิเคชั่น จำกัด, บริษัท แอดวานซ์คอนแทคเซ็นเตอร์ จำกัด, บริษัท ดาต้าเน็ตเวิร์ค โซลูชันส์ จำกัด, บริษัท ดาต้า ลายไทย จำกัด, บริษัท โมบาย ฟรอม แอดวานซ์ จำกัด, บริษัท แอดวานซ์ เอ็มเปีย จำกัด, บริษัท แอดวานซ์ เมจิการ์ด์ จำกัด, บริษัท เอไอเอส ไวร์เลส คอมมิวนิเคชั่น เน็ตเวิร์ค จำกัด, บริษัท เอไอเอส ไวร์ เน็ตเวิร์ค จำกัด และ บริษัท เอไอเอส อินเตอร์เนชั่นแนล เน็ตเวิร์ค จำกัด

1) บริษัท แอดวานซ์ อินโฟร์ เซอร์วิส จำกัด (มหาชน) “AIS”

AIS ดำเนินกิจการให้บริการเครือข่ายโทรศัพท์เคลื่อนที่เซลลูลาร์ เดิมให้บริการในระบบอนาล็อก (analog) NMT ที่ย่านความถี่ 900 MHz ซึ่งได้หยุดให้บริการแล้ว ตั้งแต่ปี 2546 ปัจจุบันให้บริการในระบบดิจิทัล (digital) GSM ที่ย่านความถี่ 900 MHz โดยได้รับอนุญาตให้ดำเนินงานจาก องค์การโทรศัพท์แห่งประเทศไทย (ปัจจุบันแปรรูปเป็น บริษัท ทีโอที จำกัด (มหาชน)) ตามสัญญาร่วมการทำงานแบบบีทีโอ (BTO: Build-Transfer-Operate) ในปี พ.ศ. 2533 เป็นระยะเวลา 20 ปี ต่อมาในปี พ.ศ. 2539 ได้ขยายเวลาของสัญญาร่วมการทำงานเป็น 25 ปี สิ้นสุดปี 2558

ภายใต้สัญญาร่วมการทำงานแบบบีทีโอ AIS มีหน้าที่เป็นผู้ลงทุนในการสร้างเครือข่ายเซลลูลาร์และรับผิดชอบในการหาเงินลงทุนรวมทั้งค่าใช้จ่ายต่างๆ ทั้งหมด และโอนกรรมสิทธิ์ในเครือข่ายให้แก่ผู้ให้สัญญา (ทีโอที) โดย AIS มีหน้าที่และความรับผิดชอบ และหาแหล่งเงินทุนสำหรับงานวิศวกรรมเครือข่าย วางแผนงานด้านเครือข่าย จัดหาอุปกรณ์ พร้อมทั้งติดตั้ง บำรุงดูแลรักษาเครือข่าย ตลอดจนดำเนินกิจกรรมทางธุรกิจ การตลาด และการให้บริการ ทั้งนี้ AIS จะต้องจ่ายผลประโยชน์ตอบแทนในรูปแบบของส่วนแบ่งรายได้ที่ได้รับจากการให้บริการให้แก่ผู้ให้สัญญา โดยรายได้จากการให้บริการแบบชำระค่าบริการหลังการใช้ (Postpaid) AIS ได้จัดแบ่งร้อยละ 30 ของรายได้นั้นให้แก่ ทีโอที และรัฐบาลในรูปของภาษีสรรพสามิต (Excise tax) ส่วนรายได้จากบริการแบบชำระค่าบริการล่วงหน้า (Prepaid) AIS จัดแบ่งให้ ทีโอที และรัฐบาลในรูปของภาษีสรรพสามิตในอัตรา ร้อยละ 20

นอกเหนือจากการดำเนินกิจการโทรศัพท์เคลื่อนที่แล้ว AIS ได้มีการทำธุรกิจที่เกี่ยวข้องกับการสื่อสารโทรคมนาคมผ่านบริษัทย่อย ดังนี้

2) บริษัท ดิจิตอลโฟน จำกัด (DPC)

DPC ถือหุ้นโดย AIS ในสัดส่วนร้อยละ 98.55 มีทุนจดทะเบียนเรียกชำระแล้ว 14,621.86 ล้านบาทประกอบธุรกิจให้บริการเครือข่ายโทรศัพท์เคลื่อนที่ระบบดิจิทัล GSM ย่านความถี่ 1800 MHz โดยได้รับอนุญาตให้ดำเนินกิจการโทรคมนาคม จาก กสท. (ปัจจุบันแปรรูปเป็นบริษัท กสท โทรคมนาคม จำกัด (มหาชน)) ภายใต้สัญญาร่วมทุนแบบบีทีโอ (BTO : Build-Transfer-Operate) ในปี พ.ศ. 2540 เป็นระยะเวลา 16 ปี สิ้นสุดปี พ.ศ. 2556 โดย DPC ต้องจ่ายผลประโยชน์ตอบแทนเป็นร้อยละของรายได้จากการให้บริการให้แก่ กสท. ซึ่งปัจจุบันมีการจัดแบ่งรายได้อยู่ที่ประมาณร้อยละ 20 ของรายได้จากการให้บริการแก่ กสท. และรัฐบาลในรูปของภาษีสรรพสามิต โดยส่วนแบ่งรายได้นี้จะเพิ่มเป็นร้อยละ 25 ณ วันที่ 16 กันยายน พ.ศ. 2549

นอกจากนี้ DPC มีสัญญาการใช้บริการเครือข่ายร่วม (Network Roaming) ระหว่าง AIS กับ DPC ซึ่งจะทำให้ผู้ใช้โทรศัพท์เคลื่อนที่ระบบดิจิทัล จีเอสเอ็ม 1800 สามารถใช้งานได้ทั่วประเทศเหมือนกับผู้ใช้โทรศัพท์เคลื่อนที่ระบบดิจิทัล จีเอสเอ็ม แอดวานซ์ นอกจากนี้ ดีพีซี เป็นผู้นำเข้าและจัดจำหน่ายโทรศัพท์เคลื่อนที่ รวมทั้งอุปกรณ์โทรคมนาคมอื่นๆ โดยจำหน่ายผ่านตัวแทนจำหน่าย ร้านเทเลวิซ และ ตัวแทนจำหน่ายอื่นๆ

3) บริษัท แอดวานซ์ ดาต้าเน็ตเวิร์ค คอมมิวนิเคชั่นส์ จำกัด (ADC)

ADC เป็นบริษัทร่วมลงทุนระหว่าง AIS และ ทีโอที ในสัดส่วนการถือหุ้นร้อยละ 51 และ 45.34 ตามลำดับ ปัจจุบัน ADC มีทุนจดทะเบียนเรียกชำระและ 957.52 ล้านบาท ADC ได้รับอนุญาตให้ดำเนินกิจการโทรคมนาคมจาก ทีโอที ในปี พ.ศ. 2532 โดยภายหลังในปี พ.ศ. 2540 สัญญาสัมปทานได้ขยายไปเป็นระยะเวลา 25 ปี สิ้นสุดในปี พ.ศ. 2565 ADC ดำเนินธุรกิจให้บริการการสื่อสารข้อมูลผ่านเครือข่ายสายโทรศัพท์ (Online Data Communication) ADC ให้บริการหลากหลายในด้านการเชื่อมต่อระบบ Wide Area Network (WAN) ด้วยเทคโนโลยี Gigabit Ethernet, ATM, Frame Relay และ Legacy Protocols อื่นๆ โดยมีพื้นที่ให้บริการและระบบเครือข่าย (Backbone Network) ครอบคลุมทั่วประเทศ

ทั้งนี้ ในเดือนมีนาคม 2548 ADC ได้เปิดให้บริการใหม่ที่เรียกว่า “ความบันเทิงสู่บ้านเรือน” ภายใต้ชื่อ “บัดดี้ บรอดแบนด์ (Buddy Broadband)” ซึ่งรวมบริการด้านบรอดแบนด์ทีวีพร้อมด้วยอินเทอร์เน็ตความเร็วสูงผ่านทางเครือข่ายสายโทรศัพท์ บริการบรอดแบนด์ทีวี รวมถึงโทรทัศน์ช่องปกติ ภาพยนตร์ เพลง ข่าว สารคดี รายการสาระและบันเทิงอื่นๆ อีกมากจากผู้ร่วมให้บริการ (Content Partners) หลายราย นอกจากนี้ ผู้ใช้บริการยังสามารถใช้งานอินเทอร์เน็ตความเร็วสูง (ADSL) และโทรศัพท์พื้นฐานควบคู่ไปพร้อมกันได้ด้วย

4) บริษัท แอดวานซ์ คอนแท็ค เซ็นเตอร์ จำกัด (ACC)

ACC ถือหุ้นโดย AIS ในสัดส่วนร้อยละ 99.99 มีทุนจดทะเบียนเรียกชำระแล้ว 272 ล้านบาท ACC เป็นบริษัทที่เน้นธุรกิจการให้บริการลูกค้าสัมพันธ์เป็นหลัก และดำเนินการเป็นบริษัทศูนย์กลางในการติดต่อระหว่างผู้ใช้บริการ และ บริษัทในเครือ โดยดำเนินธุรกิจให้บริการข้อมูลทางโทรศัพท์ (Call Center) ทั้งในด้านการตอบคำถาม การให้คำแนะนำ และคำปรึกษาแก่ลูกค้าของ AIS และ DPC รวมถึงบริษัทอื่นๆ ในเครือที่ต้องการใช้บริการข้อมูลทางโทรศัพท์

5) บริษัท ดาต้าเน็ตเวิร์ค โซลูชันส์ จำกัด (DNS)

DNS ถือหุ้นโดย AIS ในสัดส่วนร้อยละ 49 และ อีกร้อยละ 51 ถือโดย บริษัท บางกอกเทลคอมเอ็นจิเนียริง จำกัด มีทุนจดทะเบียนเรียกชำระแล้ว 1 ล้านบาท แต่เดิม DNS ให้บริการสื่อสารข้อมูลผ่านสายโทรศัพท์ทั่วประเทศ (Online Data Communication) โดยเน้นการขายและให้เช่าอุปกรณ์แก่ลูกค้าเฉพาะในเขตภูมิภาคเนื่องจากสัมปทานเดิมของ ADC สามารถให้บริการได้เฉพาะในเขตกรุงเทพมหานครเท่านั้น ต่อมา ในปี 2540 ที่โอทีได้อนุญาตให้ DNS เพิ่มพื้นที่บริการได้ครอบคลุมทั่วประเทศ ปัจจุบัน DNS จึงให้บริการเฉพาะลูกค้าเดิมและจำหน่ายอุปกรณ์เพิ่มเติมเท่านั้น

6) บริษัท ดาต้าลายไทย จำกัด (DLT)

DLT ถือหุ้นโดย AIS ในสัดส่วนร้อยละ 65 อีกร้อยละ 32 ถือโดย กสท. มีทุนจดทะเบียนเรียกชำระแล้ว 15 ล้านบาท ดำเนินธุรกิจเป็นผู้ให้บริการเครือข่ายอินเทอร์เน็ตในเชิงพาณิชย์ (ISP) โดยได้รับสิทธิในการให้บริการจาก กสท. ในปี 2540 เป็นระยะเวลา 10 ปี สิ้นสุดปี 2550

7) บริษัท โมบายฟอร์แอ็ดวานซ์ จำกัด (MFA)

MFA เดิมชื่อบริษัท แอดวานซ์ ไวร์เลส มาร์เก็ตติ้ง จำกัด ถือหุ้นโดย AIS ในสัดส่วนร้อยละ 99.99 มีทุนจดทะเบียนเรียกชำระแล้ว 240 ล้านบาท แต่เดิมดำเนินธุรกิจนำเข้าและเป็นตัวแทนจัดจำหน่ายโทรศัพท์เคลื่อนที่ แต่ได้หยุดดำเนินกิจการแล้วตั้งแต่วันที่ 1 ธันวาคม พ.ศ. 2545 และธุรกิจดังกล่าวได้ให้ DPC เป็นผู้ดำเนินการ

8) บริษัท แอดวานซ์ เอ็มเปย์ จำกัด (AMP)

AMP มีทุนจดทะเบียนเรียกชำระแล้ว 300 ล้านบาท เป็นบริษัทร่วมลงทุนระหว่าง AIS และ เอ็นทีที โดโคโม จากญี่ปุ่น ในสัดส่วนผู้ถือหุ้นร้อยละ 70 และ 30 ตามลำดับ โดยบริษัทได้รับอนุญาตจาก ธนาคารแห่งประเทศไทย (ธปท.) ให้ประกอบธุรกิจให้บริการชำระสินค้าและบริการผ่านมือถือแทนการใช้เงินสดหรือบัตรเครดิต ภายใต้ชื่อ “เอ็มเปย์ (mPAY)” ซึ่งเพิ่มความสะดวกและปลอดภัย แก่ลูกค้า AIS ในการทำธุรกรรมทางการเงินผ่านโทรศัพท์เคลื่อนที่ โดยลูกค้าสามารถใช้บริการเอ็มเปย์ในการชำระค่าสินค้าและบริการต่างๆ ผ่านร้านค้าที่เข้าร่วมบริการ เช่น ร้านอาหาร ร้านหนังสือ การซื้อสินค้าออนไลน์ผ่านอินเทอร์เน็ต การชำระค่าบริการโทรศัพท์เคลื่อนที่ทั้งระบบชำระค่าบริการหลังการใช้ (postpaid) และระบบเติมเงิน วัน-ทู-คอล (prepaid) เป็นต้น

9) บริษัท แอดวานซ์ เมจิการ์ด จำกัด (AMC)

AMC ถือหุ้นโดย AIS ในสัดส่วนร้อยละ 99.99 มีทุนจดทะเบียนชำระแล้ว 250 ล้านบาท โดยได้รับอนุญาตจาก ธนาคารแห่งประเทศไทย (ธปท.) ในการประกอบธุรกิจบัตรเครดิต (Cash Card) โดยจุดมุ่งหมายของบัตรเครดิตคือ เป็นสื่อกลางระหว่างธุรกิจต่างๆ ในกลุ่ม ซินคอร์ด ให้การชำระค่าบริการผ่านบัตรใบเดียว โดยลูกค้าสามารถใช้บัตรเครดิตนี้ชำระค่าบริการต่างๆ เช่น การเติมเงินโทรศัพท์เคลื่อนที่ระบบ วัน-ทู-คอล ค่าบริการอินเทอร์เน็ตของซีเอส ล็อกซ์อินโฟร์ เติมเงินบริการบดตี้ บรอดแบนด์ และเกมส์ออนไลน์ของ Shinee เป็นต้น

10) บริษัท เอไอเอส ไวร์เลส คอมมิวนิเคชั่น เน็ตเวอร์ค จำกัด (ACN)

11) บริษัท เอไอเอส ไวร์ เน็ตเวอร์ค จำกัด (AWN)

12) บริษัท เอไอเอส อินเทอร์เน็ต เนชั่นแนล เน็ตเวอร์ค จำกัด (AIN)

ACN AWN และ AIN เป็นบริษัทก่อตั้งใหม่ในปี 2548 ถือหุ้นโดย AIS ในแต่ละบริษัทในสัดส่วนร้อยละ 99.93 และมีทุนจดทะเบียนชำระแล้ว 1 ล้านบาท โดยวัตถุประสงค์ในการก่อตั้งบริษัททั้งสาม เพื่อขอใบอนุญาตในการประกอบธุรกิจจาก กทช. เช่น บริการโทรศัพท์เคลื่อนที่ระบบ 3G, โทรศัพท์พื้นฐาน (fixed-line) และ ธุรกิจโทรศัพท์ทางไกลระหว่างประเทศ (International Gateway)

ที่มา: แบบแสดงรายการข้อมูลประจำปี 2548

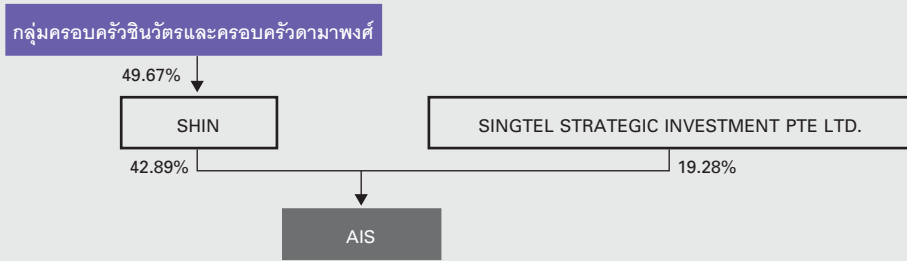
2.2.2 แผนการดำเนินงานภายหลังการควบรวมกิจการ

ปัจจุบัน กลุ่ม Temasek ยังไม่มีความประสงค์ที่จะดำเนินการเพิกถอนกิจการ ออกจากการเป็นบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย ยกเว้นกรณี มีเหตุให้กิจการไม่สามารถดำรงสภาพการเป็นบริษัทจดทะเบียนตามหลักเกณฑ์ของ ตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยได้หรือคณะกรรมการบริษัทเห็นสมควรที่จะเสนอให้ เพิกถอนกิจการจากการเป็นบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย

ผู้ซื้อตั้งใจที่จะทำงานร่วมกับคณะผู้บริหารและพนักงานของกิจการ เพื่อที่จะ พัฒนาการดำเนินงานของกิจการ ในอนาคตผู้ทำคำเสนอซื้อตั้งใจที่จะทำงานร่วมกับ คณะผู้บริหารเพื่อที่จะพิจารณาทบทวนกลยุทธ์การดำเนินธุรกิจของกิจการ ซึ่งรวมถึง ลักษณะธุรกิจหลัก โครงสร้างเงินทุน และการควบรวมกิจการ เพื่อที่จะขยายธุรกิจ เพิ่มความสามารถในการทำกำไร และเพิ่มมูลค่าให้แก่ผู้ถือหุ้นของกิจการ

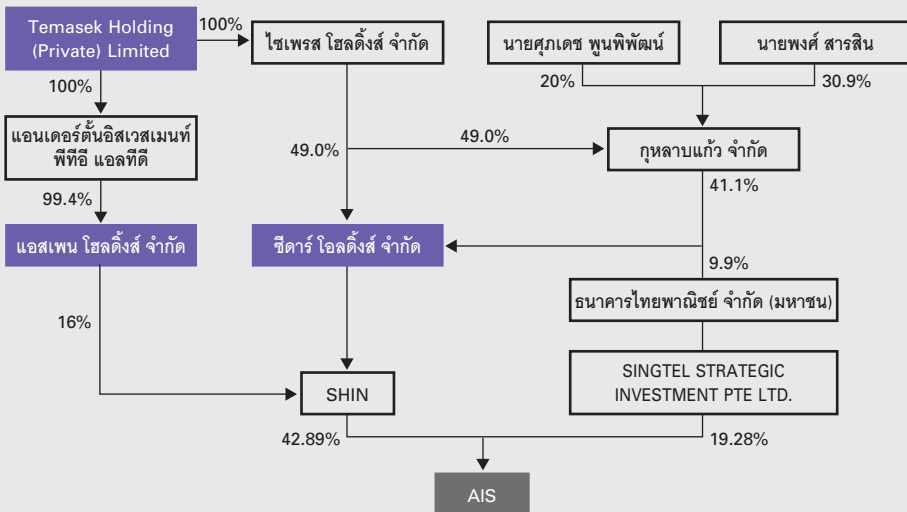
2.3 การถือหุ้นก่อนและหลังการควบรวมกิจการ

2.3.1 การถือหุ้นก่อนการควบรวมกิจการ

รูปที่ 7 แผนผังการถือหุ้นก่อนการควบรวมกิจการ
ของบริษัท แอดวานซ์ อินโฟร์ เซอร์วิส จำกัด (มหาชน) (AIS)

2.3.2 การถือหุ้นหลังการควบรวมกิจการ

รูปที่ 8 แผนผังการถือหุ้นหลังการควบรวมกิจการ
ของบริษัท แอดวานซ์ อินโฟร์ เซอร์วิส จำกัด (มหาชน) (AIS)

ที่มา: ความเห็นที่ปรึกษาทางการเงินอิสระ (บริษัทหลักทรัพย์ เจพีมอร์แกน (ประเทศไทย) จำกัด เกี่ยวกับการทำคำเสนอซื้อหลักทรัพย์

2.4 เงื่อนไขการรวบรวมกิจการที่ต้องปฏิบัติทั้งก่อนและหลังการรวบรวมกิจการ

ผู้ซื้อได้แสดงเจตนาหลักๆ เกี่ยวกับการซื้อหุ้น AIS ดังนี้

1. ผู้ซื้อไม่มีความประสงค์ที่จะดำเนินการเพิกถอนกิจการออกจากการเป็นบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยในช่วงระยะเวลา 12 เดือนนับจากสิ้นสุดระยะเวลาการซื้อ ยกเว้นกรณีมีเหตุให้กิจการไม่สามารถดำรงสภาพการเป็นบริษัทจดทะเบียนตามหลักเกณฑ์ของตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยได้หรือคณะกรรมการบริษัทเห็นสมควรที่จะเสนอให้เพิกถอนกิจการออกจากการเป็นบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย
2. ผู้ซื้อตั้งใจที่จะทำงานร่วมกับคณะผู้บริหารและพนักงานของกิจการ เพื่อที่จะพัฒนาการดำเนินงานของกิจการ และผู้ซื้อตั้งใจที่จะทำงานร่วมกับคณะผู้บริหารเพื่อที่จะพิจารณาทบทวนกลยุทธ์การดำเนินธุรกิจของกิจการ ซึ่งรวมถึงลักษณะธุรกิจหลัก โครงสร้างเงินทุน และการควบรวมกิจการ เพื่อที่จะขยายธุรกิจ เพิ่มความสามารถในการทำกำไร และเพิ่มมูลค่าให้แก่ผู้ถือหุ้นของกิจการ

2.5 วิเคราะห์ภาพรวมกรณีศึกษาที่ 2

การเข้าซื้อหุ้น SHIN ซึ่งเป็นบริษัทแม่ของ AIS ผู้ให้บริการโทรศัพท์เคลื่อนที่รายใหญ่รายหนึ่งในประเทศไทยโดยกลุ่มเทมาเส็ก ซึ่งเป็นกลุ่มบริษัทเพื่อการลงทุนขนาดใหญ่ที่มีผู้บริหารหลักและเจ้าของเงินทุนเป็นรัฐบาลประเทศสิงคโปร์นั้น มีวัตถุประสงค์หลักเกี่ยวข้องกับการลงทุนเพื่อผลตอบแทนเท่านั้น เนื่องจาก SHIN เป็นบริษัทที่มีวัตถุประสงค์เพื่อการลงทุนในบริษัทอื่น (Holding Company) และได้มีการลงทุนในกิจการอื่นๆ นอกเหนือจากการลงทุนใน AIS อีกมากมาย อาทิเช่น การลงทุนในบริษัท ไทยแอร์เอเชีย จำกัด ซึ่งเป็นธุรกิจสายการบิน การลงทุนในบริษัท ไอทีวี จำกัด (มหาชน) ซึ่งเป็นธุรกิจสื่อสารมวลชนและบันเทิง และการลงทุนในบริษัท ชิน แซทเทลไลท์ จำกัด (มหาชน) ซึ่งเป็นกิจการดาวเทียมสื่อสาร เป็นต้น ดังนั้นรายได้ของ SHIN จึงไม่ได้มีหลักใหญ่จาก AIS แต่มีแหล่งมาจากหลากหลายธุรกิจรวมกันนั่นเอง และการเสนอซื้อหุ้น AIS ในกรณีนี้ก็เพียงการปฏิบัติให้ถูกต้องตามกฎหมายของสำนักงาน ก.ล.ต. เท่านั้น (ดูรายละเอียดในหัวข้อ 2.1 แนวความคิดและเหตุผลในการควบรวมกิจการ) โดยมีได้มีนัยในด้านการ

เข้าควบคุมกิจการเฉพาะกับกิจการโทรคมนาคม ได้แก่ AIS แต่อย่างไรก็ตาม ภาพรวมของการเสนอซื้อหุ้น AIS โดยกลุ่มเทมาเส็กในกรณีนี้ 2 นี้ จึงเป็นเพียงการเข้าถือหุ้นในบริษัทแม่เพื่อวัตถุประสงค์ในการลงทุนเพื่อผลตอบแทนจากเงินลงทุนเท่านั้น

3. กรณีศึกษาที่ 3

การซื้อหุ้นบริษัท กรุงเทพอินเตอร์เทเลเทค จำกัด โดยบริษัท เทเลคอมเอเชีย คอร์ปอเรชั่น จำกัด (มหาชน) จากบริษัท เครือเจริญโภคภัณฑ์ จำกัด บริษัท จันเลาะ จำกัด และจากนายวรวิทย์ เชนธนากุล

3.1 แนวความคิดและเหตุผลในการรวบรวมกิจการ

ด้วยบริษัท เทเลคอมเอเชีย คอร์ปอเรชั่น จำกัด (มหาชน) (TA) มีความประสงค์ที่จะมีส่วนร่วมในการทำธุรกิจโทรศัพท์เคลื่อนที่เพื่อขยายฐานธุรกิจเนื่องจากเล็งเห็นว่าธุรกิจโทรศัพท์เคลื่อนที่ในประเทศไทยประสบความสำเร็จอย่างสูง ผู้บริหารของบริษัทจึงได้มีมติให้ TA รับโอนหุ้นสามัญของบริษัท กรุงเทพเทเลเทค จำกัด (BITCO) จำนวน 614,999,956 หุ้น จากบริษัท เครือเจริญโภคภัณฑ์ จำกัด, บริษัท จันเลาะ จำกัด และจากนายวรวิทย์ เชนธนากุล (เสียรวมกันว่า “CP GROUP”) โดยที่ทาง TA ได้ชำระค่าหุ้นของ BITCO โดยการออกหุ้นสามัญใหม่จำนวน 307,499,978 หุ้น พร้อมใบสำคัญแสดงสิทธิที่จะซื้อหุ้นสามัญ (warrant) ของ TA จำนวน 100,000,000 หน่วย (หนึ่งร้อยล้านหน่วย) ให้แก่ CP GROUP เป็นการตอบแทน ซึ่งจากการเข้าซื้อหุ้นสามัญของ BITCO ในครั้งนี้จะทำให้ TA เข้าถือหุ้นใน BITCO จำนวนร้อยละ 41 ของจำนวนหุ้นที่ออกและจำหน่ายแล้วของ BITCO ทั้งหมดและเป็นการเอื้ออำนวยให้ TA สามารถเข้ามีส่วนร่วมในธุรกิจโทรศัพท์เคลื่อนที่ในบริษัท ซีพี ออเร้นจ์ จำกัด “CP Orange” (ภายหลังเปลี่ยนชื่อเป็นบริษัท ทีเอ ออเร้นจ์ จำกัด และเป็นบริษัท ทูมูฟ จำกัด “TRUE MOVE” ตามลำดับ) ผ่าน BITCO เนื่องจาก BITCO ซึ่งเป็นบริษัทร่วมทุนระหว่าง CP GROUP และ กลุ่ม ORANGE SA จากประเทศอังกฤษ นั้น เป็นผู้ถือหุ้นสัดส่วนร้อยละ 99.81 ใน CP Orange โดย CP Orange เป็นบริษัทที่ได้รับสัมปทานจากการสื่อสารแห่งประเทศไทย (หรือบริษัท กสท โทรคมนาคม จำกัด (มหาชน) ในปัจจุบัน) เพื่อให้บริการโทรศัพท์เคลื่อนที่ระบบ GSM 1800 MHz

สำหรับพื้นที่ทั่วประเทศจนกระทั่งถึงปี 2556 และทาง TA คาดว่าจะสามารถได้รับประโยชน์อื่นๆ จากการดำเนินธุรกิจร่วมกับ CP Orange ได้ โดยการใช้เครือข่ายและฐานข้อมูลเกี่ยวกับ พนักงาน ลูกค้า ร่วมกัน

ต่อมาในปี 2547 TA ได้เปลี่ยนชื่อเป็น บริษัท โทร คอร์ปอเรชั่น จำกัด (มหาชน) และใช้สัญลักษณ์การค้าภายใต้ชื่อ “TRUE” โดยในปี 2547 ทาง ORANGE SA ได้มีการเปลี่ยนโครงสร้างผู้ถือหุ้นและปรับนโยบายการลงทุน โดยได้มีการระดมการลงทุนเพิ่มเติมใน BITCO และได้มีการเจรจาขายหุ้นสามัญที่ ORANGE SA ถืออยู่ให้แก่ TA ทำให้ TA เพิ่มสัดส่วนการลงทุนใน BITCO เป็นร้อยละ 83 ในปี 2547 และร้อยละ 93.36 ในปี 2549 ตามลำดับ โดย ณ ปัจจุบัน TRUE เป็นผู้ถือหุ้นใหญ่ใน TRUE MOVE ผ่านทาง BITCO ในสัดส่วนร้อยละ 93.36

3.2 รายละเอียดการรวบรวมกิจการ

3.2.1 ลักษณะการดำเนินธุรกิจก่อนการควบรวมกิจการ

TA ให้บริการโทรศัพท์พื้นฐานและบริการโทรคมนาคมต่างๆ ทั้งในด้านเสียง ภาพ และข้อมูล โดยมีบริการโทรศัพท์พื้นฐานเป็นบริการหลัก ณ วันที่ 31 ธันวาคม 2544 TA มีส่วนแบ่งการตลาดในบริการโทรศัพท์พื้นฐานสูงกว่าคู่แข่งชั้นในเขตพื้นที่กรุงเทพมหานคร และปริมณฑล อันเป็นศูนย์กลางธุรกิจของประเทศ โดย TA มีวัตถุประสงค์ในการให้บริการโทรคมนาคมอย่างครบวงจร เพื่อเพิ่มความสะดวกให้แก่ผู้มาขอใช้บริการของบริษัท รวมทั้งเน้นการให้บริการที่มีประสิทธิภาพ โดยการใช้เทคโนโลยีที่ทันสมัยและบุคลากรที่มีคุณภาพ

โครงข่ายโทรศัพท์พื้นฐานอันเป็นโครงข่ายหลักสำหรับการให้บริการของ TA ประกอบด้วยโครงข่ายใยแก้วนำแสง และระบบเชื่อมโยงความเร็วสูงแบบดิจิทัล ซึ่งนอกจากทำให้บริษัทสามารถให้บริการโทรศัพท์พื้นฐานได้อย่างมีคุณภาพแล้ว ยังทำให้ TA สามารถพัฒนาบริการเสริมอื่นๆ ที่สอดคล้องตามความต้องการของลูกค้าที่เปลี่ยนแปลงไป เช่น บริการโทรศัพท์พื้นฐานพกพา หรือ PCT บริการโครงข่ายมัลติมีเดีย บริการส่งผ่านข้อมูล และ บริการอินเทอร์เน็ตและอีคอมเมิร์ซ นอกจากนี้ บริษัทได้ทำการติดตั้งโครงข่าย ATM (Asynchronous Transfer Mode) และ IP (Internet Protocol) บนโครงข่ายหลัก ซึ่งเป็นการขยายความสามารถในการให้บริการส่งผ่านข้อมูลได้มากขึ้น โดยสามารถให้บริการส่งผ่าน

ข้อมูลที่มีความเร็วสูงขึ้น และมีความหลากหลายตามความต้องการของผู้ใช้บริการ และ TA เชื่อว่า โครงข่ายโทรคมนาคมหลักที่เป็นดิจิทัลและโครงข่ายใยแก้วนำแสง เป็นองค์ประกอบที่สำคัญในการให้บริการโทรคมนาคมในปัจจุบันและในอนาคต ซึ่งมีแนวโน้มที่จะให้บริการด้านเสียง ภาพ และข้อมูล

นอกเหนือจากการมีโครงข่ายโทรคมนาคมพื้นฐานที่ทันสมัยแล้ว TA มีระบบการควบคุมและบริหารโครงข่าย (Network Management System) ซึ่งสามารถตรวจสอบจุดบกพร่องและซ่อมบำรุงได้อย่างรวดเร็วตลอด 24 ชั่วโมง รวมทั้งมีระบบบริการลูกค้า (Computerized Customer Service System : CCSS) ที่ทันสมัย ที่ช่วยให้ TA สามารถให้บริการลูกค้าได้สอดคล้องกับความต้องการ และทำให้ลูกค้าเกิดความพึงพอใจสูงสุดในการใช้บริการของบริษัท

ผลิตภัณฑ์และบริการของ TA จำแนกได้ดังนี้

- 1) บริการโทรศัพท์พื้นฐาน และ บริการเสริม
- 2) บริการโทรศัพท์พื้นฐานพกพา (PCT)
- 3) บริการโครงข่ายมัลติมีเดีย
- 4) บริการส่งผ่านข้อมูล
- 5) บริการอินเทอร์เน็ตและอีคอมเมิร์ซ

1) บริการโทรศัพท์พื้นฐาน และ บริการเสริม

TA ได้รับสัมปทานจากองค์การโทรศัพท์แห่งประเทศไทย (ทศท. หรือ บริษัท ทีโอที จำกัด (มหาชน) ในปัจจุบัน) ให้เป็นผู้ดำเนินการลงทุน จัดหา ติดตั้ง และควบคุม ตลอดจนซ่อมบำรุงและรักษาอุปกรณ์ในระบบในการขยายบริการโทรศัพท์จำนวน 2.6 ล้านเลขหมาย ในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑล เป็นระยะเวลา 25 ปี TA ได้รับรายได้จากธุรกิจบริการโทรศัพท์พื้นฐานและบริการเสริมในรูปของส่วนแบ่งรายได้ โดย ทศท. จะเป็นผู้จัดเก็บรายได้ค่าบริการจากผู้ใช้บริการ แล้วจึงแบ่งรายได้ที่ได้จัดเก็บก่อนหักค่าใช้จ่ายให้แก่ TA ตามสัดส่วนที่ได้ตกลงกันตามสัญญาสัมปทาน โดย TA ได้รับส่วนแบ่งรายได้ในอัตราร้อยละ 84 สำหรับโทรศัพท์จำนวน 2 ล้านเลขหมาย และอัตราร้อยละ 79 สำหรับโทรศัพท์จำนวน 6 แสนเลขหมาย ในส่วนของบริการเสริมต่างๆ ที่ TA ได้ให้บริการอยู่

TA ได้รับส่วนแบ่งรายได้ในอัตราร้อยละ 82 ของรายได้จากบริการเสริมอื่นๆ ยกเว้นบริการโทรศัพท์สาธารณะ ซึ่ง TA ได้รับส่วนแบ่งรายได้ในอัตราร้อยละ 76.5 ณ วันที่ 31 ธันวาคม 2544 TA ได้ติดตั้งและให้บริการโทรศัพท์พื้นฐานแก่ลูกค้าเป็นจำนวนรวม 1,741,345 เลขหมาย

- การให้บริการติดตั้งเลขหมายโทรศัพท์ ผู้ขอเช่าเลขหมายสามารถยื่นเรื่องขอติดตั้งโทรศัพท์กับ TA หลังจากนั้น TA จะจัดสรรเลขหมายที่ได้รับจาก ทศท. ให้แก่ลูกค้าและดำเนินการติดตั้งเดินสายโทรศัพท์จนแล้วเสร็จ และเพื่อการให้บริการแก่ประชาชนได้รวดเร็วและเป็นไปตามเป้าหมาย TA ได้ดำเนินการเพิ่มเติมในการให้บริการแก่ลูกค้าที่ขอติดตั้งโทรศัพท์ โดยลูกค้าสามารถขอติดตั้งโทรศัพท์ผ่านทางสำนักงานบริการโทรศัพท์ของ TA ที่มีอยู่ทั่วไปจำนวน 21 แห่ง หรือผ่านทางศูนย์รับจองทางโทรศัพท์ หมายเลข 0-2900-9000 ของบริษัทได้ตามความต้องการ ในกรณีที่มีเหตุขัดข้อง ผู้ใช้บริการสามารถติดต่อศูนย์แจ้งเหตุขัดข้อง 1177 ได้ โดยจะมีเจ้าหน้าที่รับแจ้งเหตุขัดข้องตลอด 24 ชั่วโมง พร้อมจัดส่งเจ้าหน้าที่ทางด้านเทคนิคไปดำเนินการแก้ไข โดย TA ได้จัดตั้งศูนย์บริการซ่อมบำรุงรักษา ซึ่งมีสถานที่ตั้งกระจายอยู่ทั่วกรุงเทพมหานครและปริมณฑล นอกจากนี้ TA ได้จัดตั้งศูนย์บริการข้อมูลลูกค้า เพื่ออำนวยความสะดวกแก่ลูกค้า ผู้ใช้บริการ และเป็นศูนย์ที่ผู้ให้บริการสามารถสอบถามข้อมูลหรือแจ้งเรื่องร้องเรียนต่างๆ ได้

- การให้บริการเสริม นอกเหนือจากโทรศัพท์พื้นฐาน TA ได้พัฒนาบริการเสริมต่างๆ เพื่อให้บริการแก่ลูกค้า ซึ่งประกอบด้วย การให้บริการโทรศัพท์สาธารณะ บริการรับแจ้งเหตุเสีย (บริการ 1177) และซ่อมบำรุงสายกระจาย บริการรับฝากข้อความ บริการ TA Connex บริการตู้สาขาอัตโนมัติระบบต่อเข้าตรง บริการเลขหมายนำหมู่ และ บริการโครงข่ายการสื่อสารร่วมระบบดิจิทัล

- บริการโทรศัพท์สาธารณะ TA ได้รับอนุญาตจาก ทศท. เพื่อให้บริการโทรศัพท์สาธารณะในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑล จำนวน 20,000 คู่ โดยเริ่มติดตั้งและให้บริการตั้งแต่ ปี 2540 เป็นต้นมา ปัจจุบัน TA เปิดให้บริการครบจำนวน 20,000 คู่ และได้รับอนุญาตให้ติดตั้งเพิ่มเติมในปี 2545 อีกจำนวน 6,000 คู่

- บริการรับแจ้งเหตุเสีย (บริการ 1177) และซ่อมบำรุงสายกระจาย TA ได้รับมอบหมายจาก ทศท. ในการให้บริการรับแจ้งเหตุเสียและซ่อมบำรุงสายกระจายให้แก่ผู้ให้บริการโทรศัพท์ในโครงข่าย 2.6 ล้านเลขหมายของบริษัท นับตั้งแต่ปี 2540 เป็นต้นมา

- บริการรับฝากข้อความอัตโนมัติ (Voice Mailbox) บริการตอบรับโทรศัพท์อัตโนมัติ ซึ่งสามารถรับฝากข้อความในขณะที่สายยังไม่ว่าง หรือไม่มีผู้รับสายโดยไม่ต้องมีอุปกรณ์เพิ่มเติม เนื่องจากใช้อุปกรณ์ส่วนกลาง ผู้ใช้บริการสามารถรับฟังข้อความที่ฝากไว้โดยการโทรติดต่อมายังศูนย์บริการ

- บริการ TA Connex เป็นบริการเสริมพิเศษซึ่งประกอบด้วยบริการต่างๆ เช่น บริการรับสายเรียกซ้อน (Call Waiting) บริการสนทนา 3 สาย (Conference Call) บริการโอนเลขหมาย (Call Forwarding) บริการเลขหมายด่วน (Hot Line) บริการย่อเลขหมาย (Abbreviated Dialing) บริการโทรซ้ำอัตโนมัติ (Automatic Call Repetition) และ บริการจำกัดการโทรออก (Outgoing Call Barring)

นอกจากบริการดังกล่าวข้างต้น TA ยังสามารถรองรับกลุ่มลูกค้าประเภทธุรกิจขนาดใหญ่ที่ต้องการติดตั้งโทรศัพท์เป็นจำนวนมาก และต้องการบริการโทรศัพท์ที่หลากหลาย โดย TA จะจัดส่งเจ้าหน้าที่ออกไปให้บริการ และให้คำแนะนำเกี่ยวกับเทคโนโลยีใหม่ๆ ที่สามารถนำมาใช้กับระบบโทรศัพท์ได้ โดยบริการด้านเทคโนโลยีต่างๆ เหล่านี้ได้แก่

- บริการผู้สาขาอัตโนมัติระบบต่อเข้าตรง (Direct Inward Dialing : DID) เป็นบริการที่ทำให้โทรศัพท์ธรรมดาสามารถเรียกเข้าเลขหมายภายในของผู้สาขาอัตโนมัติได้โดยไม่ต้องผ่านพนักงานสลับสาย (Operator) จึงทำให้เลขหมายภายในทุกเลขหมายเปรียบเสมือนสายตรง

- บริการเลขหมายนำหมู่ (Hunting Group) เป็นบริการที่จัดกลุ่มเลขหมายให้สามารถโทรเข้าได้โดยใช้เลขหมายหลักเพียงเลขหมายเดียว

- โครงข่ายบริการสื่อสารร่วมระบบดิจิทัล (Integrated Service Digital Network : ISDN) เป็นบริการที่ทำให้ผู้ใช้สามารถติดต่อสื่อสารกันได้หลากหลายรูปแบบ ทั้งรับ-ส่งสัญญาณภาพ เสียง และข้อมูลพร้อมกันได้ เช่น การใช้โทรศัพท์ โทรสาร การส่งข้อมูลคอมพิวเตอร์ หรืออุปกรณ์ปลายทางอื่นๆ เชื่อมโยงข้อมูลถึงกันบนคู่สายเพียง 1 คู่สายในเวลาเดียวกัน

นอกจากนี้ บริษัทมีแผนที่จะให้บริการเสริมใหม่ๆ เช่น บริการ Calling Card และ บริการฟรีโฟน 1-800 (Free Phone 1-800) เป็นต้น

2) บริการโทรศัพท์พื้นฐานพกพา (PCT)

TA ร่วมกับ บริษัท เอเชีย ไร้เลส คอมมูนิเคชั่น จำกัด (AWC) ซึ่งเป็นบริษัทย่อย เปิดให้บริการโทรศัพท์พื้นฐานพกพา PCT ขึ้นอย่างเป็นทางการ เมื่อเดือนพฤศจิกายน 2542 โดยบริการ PCT เป็นบริการที่ทำให้ผู้ใช้บริการสามารถพกพาโทรศัพท์บ้านไปใช้นอกบ้านได้ และใช้เลขหมายเดียวกับโทรศัพท์บ้าน จึงง่ายต่อการจำ

ในการให้บริการโทรศัพท์พื้นฐานพกพา PCT บริษัทได้นำ 2 เทคโนโลยีใหม่เข้ามาเพิ่มเติมในโครงข่ายโทรศัพท์พื้นฐานของบริษัท ซึ่งได้แก่ เทคโนโลยีของ Personal Handy Phone System (PHS) ซึ่งพัฒนามาจากการผสมผสานระบบโทรศัพท์ไร้สาย (Cordless Telephone System) เข้ากับโครงข่ายโทรศัพท์พื้นฐาน และอีกเทคโนโลยีหนึ่งคือ Advanced Intelligent Network “AIN” ซึ่งช่วยเพิ่มประสิทธิภาพของชุมสายให้อัตโนมัติต่อการนำเลขหมายโทรศัพท์พื้นฐานติดตัวไปใช้นอกสถานที่ได้

ในปี 2544 บริษัทได้เปิดให้บริการ PCT แบบชำระค่าบริการล่วงหน้า (Pre-paid) ซึ่งบริษัทเชื่อว่าสามารถดึงดูดลูกค้ากลุ่มครอบครัวที่ต้องการจำกัดปริมาณการใช้โทรศัพท์ของสมาชิกในครอบครัว และกลุ่มลูกค้าที่อาศัยในหอพัก อพาร์ทเมนต์ หรือ ห้องเช่า ซึ่งไม่มีโทรศัพท์พื้นฐานเป็นของตนเอง เนื่องจากบริษัทได้ให้บริการโดยผ่านเบอร์โทรศัพท์พื้นฐานของบริษัทซึ่งจะมีการจัดสรรสำหรับการให้บริการประเภทนี้โดยเฉพาะ บริการนี้ได้เปิดให้บริการภายใต้ชื่อ PCT Buddy

การให้บริการ PCT ของบริษัท ได้ดำเนินการภายใต้สัญญาสัมปทานของ ทศท. โดยรายได้ทั้งหมดจะถูกจัดเก็บโดย ทศท. และ ทศท. จะแบ่งรายได้ที่จัดเก็บก่อนหักค่าใช้จ่ายให้บริษัทในอัตราร้อยละ 82 เนื่องจาก บริษัทได้มอบหมายให้ AWC ซึ่งเป็นบริษัทย่อยของบริษัท ดำเนินการให้บริการ PCT แก่ลูกค้า ดังนั้น บริษัทจึงต้องแบ่งรายได้ที่ได้รับมาจาก ทศท. ในอัตราประมาณร้อยละ 70 ของรายได้หลังจากส่วนแบ่งรายได้ที่ ทศท. ได้หักไว้ ให้กับ AWC นอกจากนั้น ทศท. ก็สามารถให้บริการ PCT แก่ผู้ใช้หมายเลขโทรศัพท์ของ ทศท. ได้เช่นกัน แต่เนื่องจากโครงข่าย PCT เป็นของบริษัท ทศท. จึงต้องแบ่งรายได้ส่วนหนึ่งที่ ทศท. ได้รับจากผู้ให้บริการ PCT จากหมายเลขโทรศัพท์ของ ทศท. ให้แก่บริษัท เพื่อเป็นเสมือนค่าเช่าโครงข่าย PCT ของบริษัท โดยในส่วนนี้ ทศท. จะต้องแบ่งรายได้ประมาณร้อยละ 80 ให้แก่บริษัท ในกรณีที่อัตราแลกเปลี่ยนอยู่ที่

ระดับต่ำกว่า 38 บาทต่อ 1 เหรียญสหรัฐ และ ในกรณีที่อัตราแลกเปลี่ยนอยู่ที่ระดับ 38-45 บาท ต่อ 1 เหรียญสหรัฐ ส่วนแบ่งรายได้จะเพิ่มขึ้นเป็นประมาณร้อยละ 82 ทั้งนี้ บริษัทจะต้องจัดแบ่งรายได้ที่บริษัทได้รับให้แก่ AWC ตามที่ได้กล่าวไว้ข้างต้น

3) บริการโครงข่ายมัลติมีเดีย

ธุรกิจมัลติมีเดียของ TA ดำเนินการโดยบริษัท เอเชีย มัลติมีเดีย จำกัด (AM) ซึ่งเป็นบริษัทย่อยของ TA AM เป็นเจ้าของโครงข่ายมัลติมีเดีย Hybrid Fiber-optic Coaxial หรือ HFC ขนาดใหญ่ ซึ่งได้รับอนุญาตจาก ทศท. ให้ดำเนินการให้เข้าวงจร สื่อสัญญาณความเร็วสูงผ่านโครงข่ายมัลติมีเดีย มีกำหนดเวลา 20 ปี ตั้งแต่วันที่ 20 ตุลาคม 2540 AM ทำธุรกิจร่วมกับ บริษัท ยูนิเค็ด บรอดคาสติ้ง คอร์ปอเรชั่น จำกัด (มหาชน) “ยูบีซี” (ปัจจุบันเปลี่ยนชื่อเป็นบริษัท ทูวี่ชั่น จำกัด (มหาชน)) ซึ่งเป็นบริษัทร่วมของ TA และเป็นผู้ประกอบการธุรกิจเคเบิลทีวี โดย AM ได้ทำสัญญากับยูบีซี ในการให้เช่าโครงข่าย HFC ในส่วนที่เป็น Analog จำนวน 35 ช่อง สำหรับการแพร่ภาพ รายการต่างๆ ให้กับลูกค้า นอกจากนั้น AM ยังเป็นตัวแทนจำหน่ายและเป็นผู้ติดตั้ง สายกระจาย (Dropwire) ให้กับลูกค้าของยูบีซีเพื่อที่จะเชื่อมโครงข่าย HFC ของ AM ให้เข้าถึงบ้านเรือนของผู้ที่ขอรับสัญญาณเคเบิลทีวีจากยูบีซี รวมทั้งเป็นผู้ติดตั้งและ บำรุงซ่อมแซมกล่องรับสัญญาณเคเบิลทีวี หรือ Set-top Box ของยูบีซีที่มีอยู่ประจำ ทุกบ้านเรือนที่รับสัญญาณเคเบิลทีวีของยูบีซี

นอกจากการทำธุรกิจร่วมกับยูบีซีแล้ว AM นับเป็นบริษัทแรกในประเทศไทยที่ให้บริการ Broadband Internet Services โดยการใช้เทคโนโลยีจาก Cable Modem ซึ่งทดลองเปิดให้บริการแก่ลูกค้ากลุ่มแรกเมื่อเดือนกรกฎาคม 2542 เทคโนโลยี Cable Modem เป็นอุปกรณ์ภายนอกที่พ่วงต่อกับคอมพิวเตอร์ เพื่อใช้ในการ ส่งและรับข้อมูลผ่านทางโครงข่าย HFC ได้ในเวลารวดเร็ว โดยที่ Cable Modem นี้ สามารถเชื่อมต่อเข้าสู่ระบบอินเทอร์เน็ตด้วยความเร็วที่สูงถึงมากกว่า 100 เท่าของ Modem ทั่วไปที่ใช้กันอยู่ในปัจจุบัน และการที่ Cable Modem นี้ได้เชื่อมต่อเข้ากับอินเทอร์เน็ต อย่างถาวร ผู้ใช้จึงไม่ต้องเสียเวลาในการต่อผ่านทางโทรศัพท์และไม่ต้องใช้สายโทรศัพท์ เพิ่มอีก

4) บริการส่งผ่านข้อมูล

TA นำเสนอการให้บริการส่งผ่านข้อมูลให้กับลูกค้าผ่านทางเลือกต่างๆ ทั้งทางด้านความเร็วและความคล่องตัวในการใช้งาน เพื่อให้ลูกค้าของบริษัทมีสิทธิเลือกเทคโนโลยีที่ตรงตามความต้องการของลูกค้าได้มากที่สุด ภายหลังการติดตั้งโครงข่าย ATM/IP และ Remote Access Server (RAS) เมื่อกลางปี 2543 ทำให้ TA มีความสามารถในการให้บริการส่งผ่านข้อมูลได้เพิ่มขึ้นอย่างมาก ทั้งในด้านการให้บริการที่มีความเร็วสูงกว่าเดิมและให้บริการได้ในระดับความเร็วตามความต้องการของลูกค้า เทคโนโลยีในการส่งผ่านข้อมูลที่ TA ให้บริการ ได้แก่

- โครงข่ายข้อมูลดิจิทัล (Digital Data Network : DDN) เป็นบริการเส้นทางสื่อสารที่เชื่อมโยงการรับส่งข้อมูลภาพและเสียงระหว่างสถานที่ 2 แห่ง ภายใต้โครงข่ายของบริษัท ผู้ใช้บริการสามารถใช้บริการนี้เป็นเส้นทางพิเศษเฉพาะในการออนไลน์ข้อมูลหรือรับส่งสัญญาณ ซึ่งเหมาะกับธุรกิจหรือองค์กรที่มีสาขามากมาย อาทิเช่น ธนาคาร สถาบันการเงิน ฯลฯ ที่จะต้องอาศัยการรับส่งข้อมูลอย่างต่อเนื่อง และถูกต้องแม่นยำ

- ADSL (Asymmetric Digital Subscriber Line) เป็นบริการส่งผ่านข้อมูลความเร็วสูงบนโครงข่ายโทรศัพท์พื้นฐานของบริษัท ซึ่งสามารถให้บริการด้วยความเร็วที่แน่นอน เพื่อให้เหมาะสมตามวิธีการใช้งานของลูกค้าแต่ละราย และยังสามารถใช้งานโทรศัพท์ในการติดต่อสื่อสารได้ในขณะเดียวกัน บริษัทให้บริการ ADSL ภายใต้ชื่อ “TA Express”

- บริการ IP Access Service “IPAS” เป็นบริการภายใต้ชื่อ “TA Megaport” IPAS เป็นอีกทางเลือกหนึ่งของบริการ Trunking Access โดยให้บริการและบริหาร RAS แก่ลูกค้าที่ต้องการใช้บริการในส่วนที่เป็น Access Port จากภายนอกกลุ่มลูกค้าเป้าหมายของ TA Megaport ได้แก่ บริษัทผู้ให้บริการอินเทอร์เน็ต (ISPs) บริษัทผู้ให้บริการด้านข้อมูลบนเว็บไซต์ และกลุ่มลูกค้าธุรกิจ ซึ่งต้องการ Virtual Private Network service (VPN) หรือการเชื่อมต่อระหว่างสาขา โดยลูกค้าจะได้รับประโยชน์จากบริการนี้คือ ไม่ต้องลงทุนในค่าอุปกรณ์และค่าบริหาร สำหรับส่วน Access Port

5) บริการอินเทอร์เน็ตและอีคอมเมิร์ซ

ในเดือนพฤศจิกายน 2539 บริษัท เอเชีย อินโฟเน็ต จำกัด (AI) ซึ่งเป็นบริษัทย่อยของ TA ได้รับอนุญาตจาก กสท. ให้ดำเนินธุรกิจการให้บริการอินเทอร์เน็ต โดยมีกำหนดเวลา 10 ปี AI ดำเนินธุรกิจเป็น Internet Service Provider “ISP” ให้บริการอินเทอร์เน็ตในนาม “เอเชียเน็ต” AI ให้บริการอินเทอร์เน็ตแก่สมาชิกในหลายรูปแบบ ดังนี้ คือ สำหรับผู้ใช้บริการแบบองค์กร AI ให้บริการอินเทอร์เน็ตผ่านวงจรเช่า Leased Line และ ISDN และให้บริการ Web Hosting และสำหรับผู้ใช้บริการรายย่อยทั่วไป AI ได้ให้บริการอินเทอร์เน็ตในรูปแบบต่างๆ กัน ขึ้นอยู่กับความต้องการของลูกค้า เช่น บริการแบบรายเดือน บริการแบบรายชั่วโมง ชุดโปรแกรมสำเร็จรูปที่ผู้ใช้สามารถใช้งานได้ทันที และบริการโรมมิ่งระหว่างประเทศ (International Roaming) ที่ช่วยให้สมาชิกใช้งานอินเทอร์เน็ตได้ทั่วโลก

นอกจาก AI แล้ว บริษัทยังมีเว็บไซต์ชื่อ ClickTA.com ที่เป็นเว็บไซต์ของ TA และให้บริการสำหรับผู้ใช้เลขหมายของ TA เท่านั้น ClickTA.com เป็นบริการอินเทอร์เน็ตในราคาประหยัดสำหรับลูกค้าบริษัท ที่สามารถรับส่งข้อมูลได้รวดเร็ว และเป็นเหมือนประตูหรือทางเข้าหลักเพื่อนำลูกค้าบริษัทเข้าไปสู่ระบบอินเทอร์เน็ต (Portal) ซึ่งเนื้อหาในเว็บไซต์ประกอบด้วยข้อมูลข่าวสารต่างๆ และ ผู้ใช้บริการยังสามารถใช้บริการ Free Email ผ่านทาง ClickTA ด้วย ClickTA.com เป็นการให้บริการผ่านทางเครือข่ายอินเทอร์เน็ตของ AI ซึ่ง TA ได้มอบหมายให้ AI เป็นผู้เรียกเก็บค่าบริการอินเทอร์เน็ตของ ClickTA และรายได้ของ ClickTA จะถูกแบ่งเป็นสัดส่วนระหว่าง TA กับ AI ซึ่งสัดส่วนการแบ่งรายได้ขึ้นอยู่กับจำนวนผู้ใช้บริการของ ClickTA

พร้อมกันนี้ TA ยังให้บริการอีคอมเมิร์ซสำหรับลูกค้าที่เป็นบริษัทหรือสถาบัน ซึ่งประกอบด้วย การให้บริการ End-to-end Web Development Solutions เช่น การให้บริการ Web Design, Web Development Implementation และ Hosting เป็นต้น โดยสามารถให้บริการได้แม้สำหรับเว็บไซต์ที่ต้องการความสลับซับซ้อน ใช้หลายรูปภาพหรือรูปภาพเคลื่อนไหว เสียง และมัลติมีเดียต่างๆ

3.2.2 สภาพการณ์ภายหลังการควบรวมกิจการ

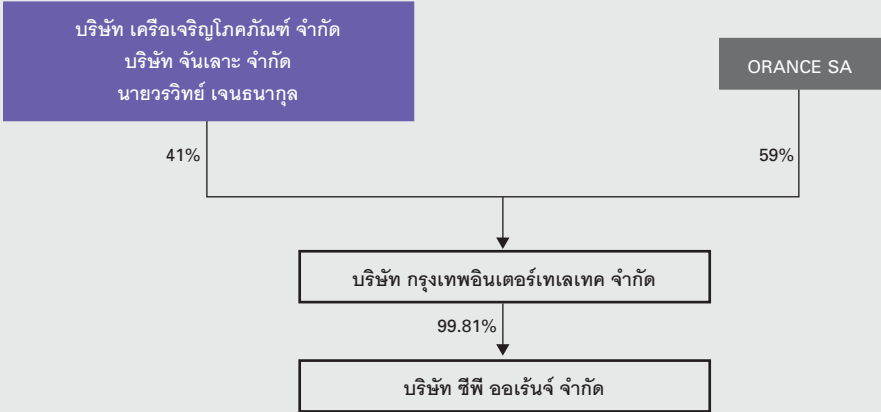
ภายหลังการเข้าถือหุ้นใน BITCO จำนวนร้อยละ 41 ของหุ้นที่ออกและจำหน่ายแล้วทั้งหมดของ BITCO ซึ่ง BITCO เป็นบริษัทร่วมทุนของกลุ่ม ORANGE SA จากประเทศอังกฤษ เป็นผู้ถือหุ้นสัดส่วนร้อยละ 99.81 ใน CP Orange โดย CP Orange (เปลี่ยนชื่อเป็น TA ORANGE ภายหลังจากที่ TA เข้าถือหุ้นใน BITCO) เป็นบริษัทที่ได้รับสัมปทานจากการสื่อสารแห่งประเทศไทย (หรือบริษัท กสท โทรคมนาคม จำกัด (มหาชน) ในปัจจุบัน) เพื่อให้บริการโทรศัพท์เคลื่อนที่ระบบ GSM 1800 MHz สำหรับพื้นที่ทั่วประเทศจนกระทั่งถึงปี 2556 ดังนั้น ด้วยความสนับสนุนด้านเทคโนโลยี การตลาด และการเงินจากกลุ่ม ORANGE SA ทาง TA จึงได้เปิดให้บริการโทรศัพท์เคลื่อนที่ภายใต้ชื่อ ORANGE ในประเทศไทยเป็นครั้งแรก ซึ่งนับเป็นผู้ให้บริการระบบโทรศัพท์เคลื่อนที่รายที่ 3 ในประเทศไทยและเป็นการเสนอทางเลือกใหม่ในการใช้บริการโทรศัพท์เคลื่อนที่ให้แก่ประชาชนชาวไทย

ORANGE ได้เปิดตัวสินค้าซึ่งได้แก่บริการโทรศัพท์เคลื่อนที่ โดยใช้กลยุทธ์ทั้งการโฆษณาประชาสัมพันธ์ การให้ทดลองใช้ การจัดงานแสดงสินค้า และใช้วิธีการต่างๆ อีกมากมาย ทำให้ชื่อของ ORANGE ในฐานะผู้ให้บริการโทรศัพท์เคลื่อนที่รายใหม่เป็นที่รู้จักในระยะเวลาอันสั้น อีกทั้งยังทำให้ธุรกิจโทรศัพท์เคลื่อนที่เพิ่มการแข่งขันในทุกๆ ด้าน เช่น การโฆษณาประชาสัมพันธ์ การลดราคาสินค้า การเพิ่มทางเลือกให้แก่ผู้ใช้บริการ และการเพิ่มประสิทธิภาพของเครือข่ายโทรศัพท์เคลื่อนที่ เป็นต้น

ต่อมาเมื่อมีการเปลี่ยนแปลงทางด้านผู้ถือหุ้นในบริษัท TA ORANGE โดยกลุ่ม ORANGE SA ได้ถอนการลงทุนใน BITCO ออกเกือบทั้งหมด ทำให้ TA ก้าวขึ้นเป็นผู้ถือหุ้นใหญ่ของ TA ORANGE และได้มีการปรับเปลี่ยนสัญลักษณ์การทำธุรกิจของกลุ่ม TA ทั้งหมด เป็นสัญลักษณ์ “TRUE” แทน ทำให้ TA ORANGE เปลี่ยนชื่อเป็น TRUE MOVE และได้ดำเนินธุรกิจให้บริการโทรศัพท์เคลื่อนที่ต่อมาจนถึงปัจจุบันโดยในปัจจุบัน TRUE MOVE เป็นผู้ให้บริการโทรศัพท์เคลื่อนที่ใหญ่เป็นอันดับ 3 รองจาก AIS และ DTAC ตามลำดับ

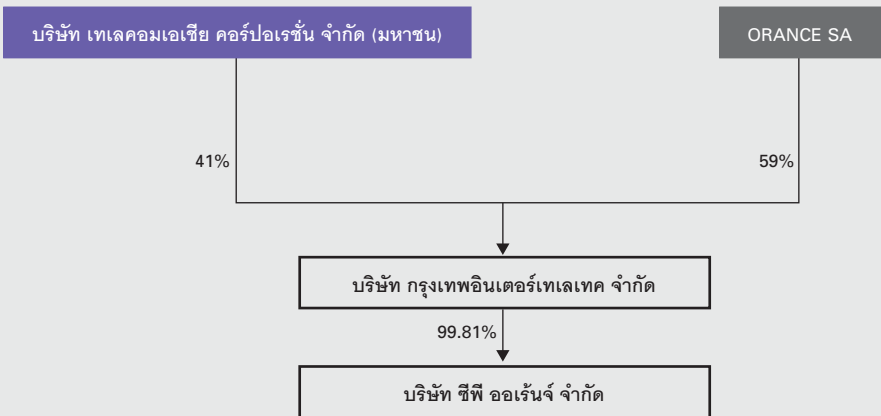
3.3 การถือหุ้นก่อนและหลังการควบรวมกิจการ

3.3.1 การถือหุ้นก่อนการควบรวมกิจการ

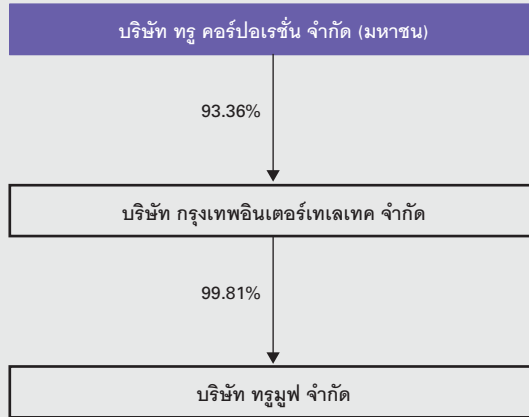
รูปที่ 9 แผนผังการถือหุ้นก่อนการควบรวมกิจการ
ของบริษัท เทเลคอมเอเชีย คอร์ปอเรชั่น จำกัด (มหาชน) (TA)

3.3.2 การถือหุ้นหลังการควบรวมกิจการ

รูปที่ 10 แผนผังการถือหุ้นหลังการควบรวมกิจการ
ของบริษัท เทเลคอมเอเชีย คอร์ปอเรชั่น จำกัด (มหาชน) (TA)

3.3.3 การถือหุ้น ณ ปัจจุบัน

รูปที่ 11 แผนผังการถือหุ้น ณ ปัจจุบัน ของบริษัท เทเลคอมเอเชีย คอร์ปอเรชั่น จำกัด (มหาชน) (TA)

หมายเหตุ:

- บริษัท เทเลคอมเอเชีย คอร์ปอเรชั่น จำกัด (มหาชน) เปลี่ยนชื่อเป็น บริษัท โทร คอร์ปอเรชั่น จำกัด (มหาชน) ในเดือนพฤศจิกายน พ.ศ. 2546
- บริษัท ซีพี ออลล์ จำกัด เปลี่ยนชื่อเป็น บริษัท ทีเอ ออลล์ จำกัด ในเดือนกุมภาพันธ์ พ.ศ. 2545 และเปลี่ยนชื่อเป็น บริษัท โทรูฟ จำกัด ในเดือนกุมภาพันธ์ พ.ศ. 2549

3.4 วิเคราะห์ภาพรวมกรณีศึกษาที่ 3

3.4.1 เป็นการรวบรวมกิจการที่ก่อให้เกิดผู้ให้บริการโทรศัพท์เคลื่อนที่รายใหม่ในตลาดโทรศัพท์เคลื่อนที่ที่มีคู่แข่งชน้อยราย

3.4.2 ตลาดโทรศัพท์เคลื่อนที่ของประเทศไทยในขณะนั้นมีการแข่งขันที่รุนแรงอยู่แล้วระหว่างผู้ให้บริการรายใหญ่ 2 ราย ได้แก่ AIS และ TAC ดังนั้น การเข้าเป็นผู้ให้บริการโทรศัพท์เคลื่อนที่รายใหม่ของ TA ORANGE จึงจำเป็นต้องใช้เงินลงทุนสูง ทั้งทางด้านการลงทุนในเครือข่ายโทรศัพท์เคลื่อนที่ให้ครอบคลุมพื้นที่บริการเป็นวงกว้าง และกิจกรรมทางการตลาดให้ผู้ใช้บริการเลือกใช้บริการของ TA ORANGE ในขณะนั้น

3.4.3 เมื่อมีการประกาศตัวเข้าเป็นผู้ให้บริการโทรศัพท์เคลื่อนที่รายใหญ่อีก 1 รายในตลาดที่มีการแข่งขันรุนแรงอยู่แล้ว ทำให้คู่แข่งที่เป็นเจ้าของส่วนแบ่งทางการตลาดเดิมเพิ่มการแข่งขันทางการตลาดและทำให้การแข่งขันด้านการให้บริการยิ่งทวีความรุนแรงยิ่งขึ้น

3.4.4 การแข่งขันที่รุนแรงส่งผลดีต่อผู้บริโภคทั้งด้านอัตราค่าบริการและความหลากหลายของบริการที่นำเสนอ

3.4.5 ผู้ให้บริการโทรศัพท์เคลื่อนที่ต่างปรับตัวเพื่อปรับปรุงการให้บริการทั้งด้านการขยายพื้นที่ให้บริการและคุณภาพของการสื่อสาร

3.4.6 การควบรวมกิจการกับกลุ่ม ORANGE ที่มีพื้นฐานการทำธุรกิจด้านการสื่อสารโทรคมนาคมอยู่แล้ว ทำให้ความสามารถในการแข่งขันสูงขึ้น โดยมีการถ่ายทอดเทคโนโลยีให้บริการมีประสิทธิภาพเพิ่มขึ้น

3.4.7 การเพิ่มผู้ให้บริการโทรศัพท์เคลื่อนที่รายใหม่ในตลาด เป็นการกระตุ้นการรับรู้บริการโทรศัพท์เคลื่อนที่ให้แก่ผู้บริโภคมากขึ้น

3.4.8 แสดงให้เห็นว่าตลาดโทรศัพท์เคลื่อนที่ในประเทศไทยยังมีช่องว่างพอให้ผู้ให้บริการรายใหม่สามารถเข้ามาดำเนินธุรกิจแข่งขันกับผู้ให้บริการที่มีอยู่เดิมได้ หากมีเงินลงทุนและความเชี่ยวชาญที่เพียงพอ

อย่างไรก็ตาม ในเวลาต่อมาเมื่อกลุ่ม ORANGE มีปัญหาด้านการเงิน ทำให้การสนับสนุนด้านเงินทุนแก่ TA ORANGE หดไป ทางกลุ่ม ORANGE ตัดสินใจขายเงินลงทุนส่วนใหญ่คืนแก่กลุ่ม TA ประกอบกับการเปลี่ยนสัญลักษณ์ทางการค้าของกลุ่ม Telecom Asia จาก TA เป็น TRUE ทำให้สัญลักษณ์ของ TA ORANGE เปลี่ยนเป็น TRUE MOVE ส่งผลให้ TRUE MOVE เป็นผู้ให้บริการโทรศัพท์เคลื่อนที่รายใหญ่เพียงเจ้าเดียวที่มีกลุ่มทุนของประเทศไทยเป็นเจ้าของส่วนใหญ่

4. ข้อดีและข้อเสียของการควบรวมกิจการของกิจการโทรคมนาคมในประเทศไทย

จากกรณีศึกษาทั้ง 3 กรณี จะเห็นได้ว่าการควบรวมกิจการในกิจการโทรคมนาคมของประเทศไทยมีลักษณะเป็นทั้งการควบรวมกิจการแบบแนวนอน (Horizontal Merger and Acquisition) คือการควบรวมกิจการกับกิจการที่ทำธุรกิจเดียวกัน และการควบรวมกิจการแบบแนวตั้ง (Vertical Merger and Acquisition) คือการควบรวมกิจการกับกิจการที่ทำธุรกิจที่ส่งเสริมกันหรือต่อเนื่องกัน โดยกรณีศึกษาที่ 1 ได้แก่การเข้าซื้อหุ้นของ UCOM โดยกลุ่มเทเลนอร์ และ กรณีศึกษาที่ 2 ได้แก่การเข้าซื้อหุ้น AIS โดยกลุ่ม Temasek นั้น สามารถพิจารณาเป็นการควบรวมกิจการแบบแนวนอนได้ เนื่องจากกลุ่มเทเลนอร์และกลุ่ม Temasek ต่างมีการดำเนินธุรกิจหรือมีการลงทุนด้านโทรคมนาคมในรูปแบบเดียวกันในประเทศอื่นๆ นอกจากนี้ ในกรณีศึกษาที่ 3 ได้แก่การเข้าซื้อหุ้น BITCO โดย TA นั้น นับเป็นการควบรวมกิจการแบบแนวตั้ง เนื่องจาก TA เป็นผู้ดำเนินกิจการโทรศัพท์พื้นฐานอยู่แล้ว ดังนั้นการเข้าซื้อหุ้น BITCO เพื่อเริ่มดำเนินกิจการโทรศัพท์เคลื่อนที่ในนาม TA ORANGE จึงเป็นการควบรวมกิจการเพื่อดำเนินธุรกิจที่ส่งเสริมและต่อเนื่องกันอย่างชัดเจน

ทั้งนี้ ในกรณีศึกษาที่ 1 และกรณีศึกษาที่ 2 ได้ใช้วิธีการควบรวมกิจการโดยการเข้าซื้อหุ้นด้วยเงินสดเพื่อให้ได้มาซึ่งสัดส่วนการถือหุ้นที่มีอำนาจควบคุม แต่สำหรับกรณีศึกษาที่ 3 เป็นการใช้วิธีการออกหุ้นเพิ่มทุนเพื่อแลกกับหุ้นของกิจการที่ต้องการควบรวม (Share Swap) เพื่อให้ได้มาซึ่งสัดส่วนการถือหุ้นที่มีอำนาจควบคุมเช่นเดียวกัน ซึ่งจากการพิจารณากรณีศึกษาทั้ง 3 กรณีนี้ สามารถสรุปรวมข้อดีและข้อเสียของการควบรวมกิจการโทรคมนาคมในประเทศไทยได้ดังนี้

4.1 ข้อดีของการควบรวมกิจการ

4.1.1 การควบรวมกิจการกับกลุ่มผู้ลงทุนที่สามารถสนับสนุนทั้งด้านเงินทุน เทคโนโลยี และการตลาดทำให้กิจการโทรคมนาคมมีการพัฒนามากขึ้น

4.1.2 เกิดการแข่งขันเพิ่มขึ้น ทั้งทางด้านคุณภาพการให้บริการ ราคา และความหลากหลายของผลิตภัณฑ์ ซึ่งส่งผลดีต่อผู้ใช้บริการ

4.1.3 การควบรวมกิจการที่ทำให้มีคู่แข่งรายใหม่ เช่นกรณี TA ORANGE ทำให้ตลาดมีความตื่นตัว ทั้งทางด้านการแข่งขัน และอัตราการใช้ของผู้บริโภค ส่งผลให้ตลาดขยายตัวเพิ่มมากขึ้น

4.1.4 การที่มีกลุ่มเงินทุนจากต่างประเทศเข้าร่วมลงทุนในกิจการโทรคมนาคมในประเทศไทย เป็นการแสดงให้เห็นว่าประเทศไทยยังมีศักยภาพเพื่อการลงทุนเพิ่มเติมอีกมาก เป็นการสนับสนุนการลงทุนจากต่างประเทศอีกทางหนึ่ง

4.1.5 เป็นการเปิดโอกาสให้กิจการโทรคมนาคมในประเทศไทยมีการปรับตัวเพื่อรองรับการเปิดเสรีทางโทรคมนาคมที่จะเกิดขึ้นในอนาคตอันใกล้

4.2 ข้อเสียของการควบรวมกิจการ

4.2.1 การควบรวมกิจการระหว่างผู้ให้บริการโทรคมนาคมรายใหญ่ 2 ราย อาจก่อให้เกิดการกระทำที่มีลักษณะเป็นการผูกขาดทางการตลาด (Monopoly Behavior) ได้ เช่น การขึ้นราคาสินค้า การจำกัดทางเลือกสำหรับผู้บริโภค เป็นต้น แม้ว่ากรณีดังกล่าวจะไม่เคยเกิดขึ้นในตลาดโทรศัพท์เคลื่อนที่ก็ตาม

4.2.2 การควบรวมกิจการกับกลุ่มผู้ลงทุนที่มีฐานเงินทุนแข็งแกร่ง และสามารถพัฒนาให้ความช่วยเหลือทั้งทางการเงิน เทคโนโลยี และการตลาดแก่กิจการโทรคมนาคมที่มีส่วนแบ่งการตลาดมากอยู่แล้ว ทำให้การเข้าร่วมตลาดของผู้ให้บริการรายใหม่ที่มีความยากมากขึ้น เนื่องจากการรุกเข้าตลาดโทรคมนาคมที่มีผู้คุมส่วนแบ่งการตลาดหลักๆ ที่มีฐานเงินทุนแข็งแกร่งอยู่แล้ว จะต้องใช้เงินลงทุนจำนวนมากและต่อเนื่อง จึงจะสามารถเข้ามีส่วนแบ่งทางการตลาดได้

4.2.3 การเปิดโอกาสให้กลุ่มเงินทุนจากต่างประเทศเข้าลงทุนในกิจการโทรคมนาคมในประเทศไทย อาจทำให้กิจการโทรคมนาคมในประเทศตกอยู่ในความควบคุมของชาวต่างชาติเป็นส่วนใหญ่

ทั้งนี้ เพื่อให้เห็นภาพรวมเกี่ยวกับผลของการควบรวมกิจการอย่างทั่วถึง จึงได้คัดเลือกการควบรวมกิจการอีกสองกรณีในอุตสาหกรรมอื่น นอกเหนือไปจากกิจการโทรคมนาคม เพื่อเป็นการเปรียบเทียบในเบื้องต้นกับการควบรวมกิจการในกิจการโทรคมนาคม โดยเลือกการควบรวมกิจการแบบแนวนอน (Horizontal Merger and Acquisition) หรือการควบรวมกิจการกับกิจการที่ทำธุรกิจเดียวกัน เนื่องจากต้องการแสดงให้เห็นถึงผลกระทบของการควบรวมกิจการต่อการแข่งขันในอุตสาหกรรมอย่างชัดเจน ดังนี้

รายการ	ชื่อ	คำอธิบาย
กรณีเปรียบเทียบที่ 1	MAJOR + EGV	การซื้อหุ้นเพื่อครอบงำกิจการ (Mandatory Tender Offer) ของบริษัท อีจีวี เ็นเตอร์เทนเมนต์ จำกัด (มหาชน) โดย บริษัท เมเจอร์ ซินีเพล็กซ์ กรุ๊ป จำกัด (มหาชน)
กรณีเปรียบเทียบที่ 2	AST + ASSET	การซื้อหุ้นเพื่อครอบงำกิจการ (Mandatory Tender Offer) ของบริษัทหลักทรัพย์ แอสเซทพลัส จำกัด (มหาชน) โดย บริษัทหลักทรัพย์ เอบีเอ็น แอมโร เอเชีย จำกัด (มหาชน)

ตารางที่ 1 เปรียบเทียบการรวบรวมกิจการในอุตสาหกรรมอื่นนอกเหนือจากกิจการโทรคมนาคม

รายการ		MAJOR + EGV	AST + ASSET
ประเภทธุรกิจ		โรงพยาบาลนคร	นายหน้าซื้อขายหลักทรัพย์
วิธีการรวบรวมกิจการ		MAJOR ออกหุ้นใหม่แลกกับหุ้นและใบสำคัญแสดงสิทธิของ EGV (share swap) ในอัตราส่วน 1 หุ้น MAJOR ต่อ 2.27426 หุ้นของ EGV และ 1 หุ้น MAJOR ต่อใบสำคัญแสดงสิทธิ 11.44905 หน่วยของ EGV ทั้งนี้ MAJOR มิได้เสนอทางเลือกอื่นที่เป็นตัวเงิน (No Cash Alternative)	AST ออกหุ้นใหม่แลกกับหุ้นของ ASSET (share swap) ในอัตราส่วน 1 หุ้น ASSET ต่อ 1.0833333 หุ้นของ AST ทั้งนี้ AST มิได้เสนอทางเลือกอื่นที่เป็นตัวเงิน (No Cash Alternative)
วัตถุประสงค์ในการรวบรวมกิจการ		เพื่อเป็นการขยายธุรกิจให้มีความแข็งแกร่ง โดยภายหลังจากการรวบรวมกิจการจะทำให้กลุ่ม MAJOR ใหม่ มีส่วนแบ่งการตลาดของตลาดโรงภาพยนตร์ร้อยละ 70 ของตลาดโดยรวม และสามารถลดต้นทุนหลายๆ ด้าน เช่น ต้นทุนการโฆษณาประชาสัมพันธ์และต้นทุนการนำหนังจากต่างประเทศเข้ามาฉาย รวมถึงสามารถกระจายการให้บริการโรงภาพยนตร์ได้อย่างทั่วถึง และสามารถเข้าถึงกลุ่มเป้าหมายได้โดยตรงโดยลดความซ้ำซ้อนของสถานที่	เพื่อเป็นการเสริมสร้างธุรกิจซึ่งกันและกัน โดย 1. AST เป็นนายหน้าซื้อขายหลักทรัพย์ที่มีส่วนแบ่งการตลาดติดอันดับ 1 ใน 5 ของตลาดนายหน้าซื้อขายหลักทรัพย์ที่มีกว่า 30 บริษัท และมีการแข่งขันที่รุนแรง และ 2. ASSET เป็นบริษัทหลักทรัพย์ที่มีชื่อเสียงด้านบริการวาณิชธนกิจ (Investment Banking) ดังนั้น การรวมสองบริษัทเข้าด้วยกันจะเป็นการเสริมให้ฐานลูกค้านายหน้าซื้อขายหลักทรัพย์ของ AST ให้สามารถให้บริการวาณิชธนกิจที่มีประสิทธิภาพและทำให้ลูกค้าด้านวาณิชธนกิจของ ASSET มีช่องทางการระดมเงินทุนผ่านหลักทรัพย์ต่างๆ อย่างมีประสิทธิภาพผ่านทางลูกค้าซื้อขายหลักทรัพย์ของ AST

รายการ	MAJOR + EGV	AST + ASSET
ลักษณะการแข่งขัน ในอุตสาหกรรม	แข่งขันน้อยราย: ผู้ประกอบการในธุรกิจโรงภาพยนตร์ระบบมัลติเพล็กซ์ (Multiplex) ในปัจจุบันเฉพาะรายที่มีสาขามากกว่า 2 สาขา มีอยู่เพียง 2 ราย เท่านั้น	แข่งขันมากรายและรุนแรง: ผู้ประกอบการในธุรกิจจำหน่ายหลักทรัพย์ในปัจจุบันมี 41 ราย โดยผู้ครองส่วนแบ่งการตลาด 5 รายแรก มีส่วนแบ่งการตลาดรวมกันไม่ถึงร้อยละ 35
ประโยชน์ที่ได้รับภายหลัง การควบรวมกิจการ	- เสริมสร้างความแข็งแกร่งในธุรกิจโรงภาพยนตร์ โดยภายหลังการควบรวมจะทำให้ MAJOR เป็นผู้ประกอบการธุรกิจโรงภาพยนตร์ที่มีเครือข่ายที่ใหญ่และครบวงจรที่สุดในประเทศ - มีความคล่องตัวในการบริหารงานเพิ่มมากขึ้น เช่น สามารถบริหารรอบฉายและระยะเวลาการเข้าฉายของหนังแต่ละเรื่องในแต่ละสาขา เพื่อให้สอดคล้องกับความต้องการของกลุ่มเป้าหมายได้ดีขึ้น ซึ่งการบริหารรอบฉายนอกจากจะส่งผลต่อผลกำไรดำเนินงานแล้ว ยังช่วยสร้างความพึงพอใจให้แก่พันธมิตรทางธุรกิจอีกด้วย - สามารถผสมผสานจุดเด่นในการบริหารงานเข้าด้วยกัน และเพิ่มประสิทธิภาพในการบริหารต้นทุนและค่าใช้จ่ายจากการลดความซ้ำซ้อนของงานที่มีอยู่ โดยเฉพาะอย่างยิ่งค่าใช้จ่ายทางการตลาด - สร้างความโปร่งใสด้านโครงสร้างการถือหุ้น เนื่องจากผู้ถือหุ้นใหญ่ของ MAJOR และ EGV เป็นญาติสนิทกัน	การควบรวมกิจการในครั้งนี้ถือว่าเป็นการเสริมจุดแข็งให้กันและกัน และมีการดำเนินกิจกรรมธุรกิจหลักทรัพย์ที่ครบวงจร โดยทำให้กิจการมีศักยภาพที่โดดเด่นในทั้งด้านวณิชธนกิจ ด้านนายหน้าซื้อขายหลักทรัพย์ที่มีฐานลูกค้าจำนวนมาก การให้คำปรึกษาด้านการลงทุน การบริหารกองลงทุนต่างๆ ช่วยให้บริการที่มีศักยภาพในการแข่งขันในธุรกิจหลักทรัพย์ได้ขึ้น ซึ่งจะทำให้กิจการสามารถเข้าร่วมประมูลหรือหาโครงการขนาดใหญ่ได้มากยิ่งขึ้น โดยเฉพาะทางด้านพาณิชย์

รายการ	MAJOR + EGV	AST + ASSET
ข้อเสียภายหลัง การควบรวมกิจการ	• สถานประกอบการบางแห่งมีการทับซ้อนกัน ซึ่งสามารถแก้ไขได้โดยการวางนโยบายการบริหารให้ชัดเจนยิ่งขึ้น • มีผลกระทบทางด้านตัวเลขทางบัญชี ซึ่งหากไม่มีการล้างตัวเลขทางบัญชีดังกล่าว อาจทำให้กิจการไม่สามารถจ่ายเงินปันผลให้แก่ผู้ถือหุ้นได้	• ลูกค้านบางส่วนมีการทับซ้อนกัน • ปัญหาด้านโครงสร้างบุคลากรที่มีการทับซ้อนกัน • มีผลกระทบทางด้านตัวเลขทางบัญชี ซึ่งหากไม่มีการล้างตัวเลขทางบัญชีดังกล่าว อาจทำให้กิจการไม่สามารถจ่ายเงินปันผลให้แก่ผู้ถือหุ้นได้
ผลกระทบต่อการแข่งขัน	กิจการภายหลังการรวมกัน จะเป็นผู้ที่มีส่วนแบ่งการตลาด โดยเฉพาะอย่างยิ่งในธุรกิจโรงพยาบาลและไบริลิง ในสัดส่วนที่สูงค่อนข้างมาก ทำให้มีประเด็นความเสี่ยงว่าอาจเข้าข่ายเป็นผู้มีอำนาจเหนือตลาดตามพระราชบัญญัติการแข่งขันทางการค้า พ.ศ. 2542	เนื่องจากธุรกิจหลักทรัพยากรเป็นธุรกิจที่มีการแข่งขันสูง และมีคู่แข่งในตลาดจำนวนมาก ดังนั้น การควบรวมกันของ AST และ ASSET จึงมีผลกระทบต่อการแข่งขันน้อย โดยเฉพาะอย่างยิ่งในด้านส่วนแบ่งการตลาด แต่การควบรวมกิจการครั้งนี้ ได้สร้างผลกระทบด้านจิตวิทยาในการแข่งขันเพิ่มมากขึ้น โดยทำให้คู่แข่งมีการปรับองค์กรให้สามารถแข่งขันในตลาดเพิ่มขึ้น นอกจากนี้ การควบรวมนี้ ยังเป็นกรณีที่แสดงให้เห็นว่าอุตสาหกรรมหลักทรัพยากร ยังเป็นอุตสาหกรรมที่มีการแข่งขันสูง บริษัทในอุตสาหกรรมจะต้องมีการปรับตัวเพื่อให้สามารถอยู่รอดได้ในธุรกิจดังกล่าว

5. พลกระทบของการรวบรวมกิจการต่อการแข่งขัน ในกิจการโทรคมนาคม

กิจการโทรคมนาคมในประเทศไทย เริ่มต้นด้วยการลงทุนของรัฐ เพื่อให้มีการให้บริการที่ครอบคลุมทุกพื้นที่ในราคาที่ย่อมเยา จึงเป็นการเริ่มต้นที่การผูกขาดทางการตลาด ดังที่ได้กล่าวไปแล้วข้างต้น ต่อมา เมื่อมีการขยายตัวของประชากร และมีการพัฒนาระบบเทคโนโลยีสารสนเทศ จึงได้มีการลงทุนของบริษัทเอกชนต่างๆ แต่กระนั้นจำนวนผู้ลงทุนในกิจการโทรคมนาคมหลักๆ เช่น โทรศัพท์พื้นฐาน และโทรศัพท์เคลื่อนที่ ก็ยังมีจำนวนจำกัด ดังนั้น หากมีการควบรวมกิจการระหว่างผู้ให้บริการโทรคมนาคมรายหลักจำนวนสองรายขึ้นไป ก็อาจทำให้เกิดการผูกขาดในตลาดการให้บริการโทรคมนาคมนั้นๆ ได้ ซึ่งการผูกขาดมักไม่ส่งผลดีต่อตลาดโทรคมนาคมโดยรวม กล่าวคือ จะไม่มีการแข่งขันด้านราคาคุณภาพการให้บริการ และไม่มีทางเลือกหลายของผลิตภัณฑ์ เนื่องจากขาดการแข่งขันระหว่างผู้ให้บริการ นอกจากนี้ การมีผู้ให้บริการรายใหญ่ซึ่งมีส่วนแบ่งการตลาดมากจนมีลักษณะกึ่งผูกขาด อาจเป็นผลทำให้ผู้ให้บริการรายเล็กไม่ต้องการลงทุนในลักษณะของการรุกทางการตลาด เนื่องจากไม่มีความคุ้มค่าในการลงทุน ซึ่งไม่เป็นผลดีต่อกิจการโทรคมนาคมในประเทศไทยเช่นเดียวกัน

อย่างไรก็ตาม ตลาดโทรคมนาคมของประเทศไทย ยังคงไม่มีการผูกขาดทางการตลาดโดยเอกชนแต่อย่างใด และการควบรวมกิจการที่ผ่านมา เป็นลักษณะการเข้าลงทุนของกลุ่มเงินทุนจากต่างประเทศที่เล็งเห็นศักยภาพในตลาดโทรคมนาคมของไทยเป็นหลัก ทำให้เกิดการแข่งขันที่เพิ่มมากขึ้น และส่งผลดีต่อผู้ใช้บริการในภาพรวม หากแต่การแข่งขันที่รุนแรง กลับเป็นปรกาการที่ทำให้เกิดผู้ร่วมให้บริการรายใหม่ๆ ไม่มากนัก เนื่องจากธุรกิจโทรคมนาคม เป็นธุรกิจที่ต้องใช้เงินลงทุนสูง และหากมีการแข่งขันรุนแรง การลงทุนทางด้านการตลาดก็ยิ่งต้องสูงเพิ่มขึ้น ซึ่งจะทำให้อัตราผลตอบแทนลดต่ำลง จึงเป็นภาพรวมที่ผู้ต้องการเข้าทำธุรกิจโทรคมนาคม ต้องพิจารณาให้รอบคอบยิ่งขึ้น ซึ่งความยากของการเกิดคู่แข่งใหม่ๆ ทำให้ผู้ให้บริการโทรคมนาคมของประเทศไทยในปัจจุบันมีจำนวนไม่มาก และเกิดความเสี่ยงที่ผู้ให้บริการเหล่านั้น จะทำการรวมตัวกันเพื่อกำหนดอัตราค่าใช้บริการที่สูงกว่าอัตราที่เกิดจากการแข่งขันที่แท้จริงได้

ดังนั้น จึงตกเป็นหน้าที่ของหน่วยงานผู้กำกับดูแลกิจการโทรคมนาคม เช่น คณะกรรมการกิจการโทรคมนาคมแห่งชาติ (กทช.) ที่จะต้องกำกับดูแลมิให้เกิดการกระทำลักษณะดังกล่าวได้ เพื่อให้กิจการโทรคมนาคมมีการให้บริการที่ดี มีคุณภาพ พร้อมไปกับการคิดค่าบริการในอัตราที่เป็นธรรม ไม่มีการผูกขาดทางการตลาด และเป็นการเปิดเสรีในธุรกิจโทรคมนาคมอย่างแท้จริง ซึ่งการออกกฎเกณฑ์เพื่อควบคุมการควบรวมกิจการของผู้รับใบอนุญาตประกอบกิจการโทรคมนาคมก็เป็นอีกแนวทางหนึ่งที่สำนักงาน กทช. ควรได้มีไว้เพื่อเป็นการป้องกันมิให้เกิดการครอบงำตลาดอันเป็นผลจากการควบรวมกิจการได้

อย่างไรก็ตาม การออกกฎเกณฑ์เพื่อควบคุมการควบรวมกิจการเพื่อป้องกันการครอบงำตลาดโดยผู้ประกอบการรายใดรายหนึ่งนั้น อาจเป็นเพียงการป้องกันปัญหาที่ปลายเหตุ เนื่องจากผู้ประกอบการรายต่างๆ อาจได้มีการกระทำอื่นๆ ที่เป็นการเล็งข้อบังคับต่างๆ เหล่านั้น ทั้งนี้แนวทางในการกำกับดูแลที่ดีในเบื้องต้นในการป้องกันการครอบงำตลาดผ่านการควบรวมกิจการควรอยู่ในรูปแบบของการเก็บข้อมูลเกี่ยวกับผู้ประกอบการกิจการโทรคมนาคม เพื่อศึกษาให้เข้าใจถึงลักษณะการดำเนินงาน โครงสร้างกลุ่มบริษัท และโครงสร้างการถือหุ้นของแต่ละบริษัทหรือกลุ่มบริษัท โดยสามารถระบุได้ถึงผู้มีอำนาจควบคุมกำหนดนโยบายการบริหารงานและแนวทางการดำเนินงานในอนาคตของแต่ละบริษัท และมีการติดตามดูภาพในองค์กรรวมและดูในรายละเอียดปลีกย่อยของผู้ประกอบการแต่ละรายอีกด้วย ซึ่งมีวิธีการในการติดตามข้อมูลต่างๆ ดังนี้

1. เก็บข้อมูลเกี่ยวกับผู้รับใบอนุญาตในเบื้องต้น และให้ผู้รับใบอนุญาตรายงานเกี่ยวกับการถือหุ้นในบริษัทโทรคมนาคมอื่นๆ หรือความเกี่ยวข้องกับบริษัทโทรคมนาคมอื่นๆ ไม่ว่าจะเป็นการถือหุ้นโดยผู้ที่เกี่ยวข้องตามมาตรา 258 ของประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ เพื่อเป็นหลักฐาน โดยสร้างเครือข่ายความเชื่อมโยงผ่านการถือหุ้นและให้รายงานดังกล่าวเป็นฐานข้อมูลเบื้องต้น

2. จัดให้ผู้รับใบอนุญาตประกอบกิจการโทรคมนาคมมีหน้าที่รายงานการเปลี่ยนแปลงการถือหุ้น โดยอาจใช้เกณฑ์อ้างอิงจากมาตรา 246 พระราชบัญญัติ หลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์ พ.ศ. 2535 ว่าด้วยเรื่องของการรายงาน การได้มา หรือจำหน่ายหลักทรัพย์ โดยระบุให้ผู้ที่มีการเปลี่ยนแปลงการถือครองหลักทรัพย์ ทุกๆ ร้อยละ 5 จะต้องรายงานการเปลี่ยนแปลงการถือครองหลักทรัพย์ดังกล่าวให้ สำนักงาน กทช. เพื่อเป็นการปรับฐานข้อมูลโครงสร้างการถือหุ้นให้เป็นปัจจุบัน และ เพื่อเป็นการพิจารณาว่าผู้ประกอบการกิจการโทรคมนาคมได้มีการเปลี่ยนแปลงโครงสร้าง การถือหุ้นในรูปแบบที่อาจก่อให้เกิดการครอบงำตลาดหรือไม่

3. จัดทำรายงานการประเมินสภาพตลาดการสื่อสารโทรคมนาคมรายปี เพื่อ เป็นการตรวจสอบสภาพการแข่งขันภายในตลาด และเป็นบรรทัดฐานให้แก่ผู้ประกอบการ กิจการโทรคมนาคมในการจัดทำรายงานเพื่อขออนุมัติการควบรวมกิจการ

4. เนื่องจากเทคโนโลยีสารสนเทศในปัจจุบันมีการพัฒนาอย่างไม่หยุดยั้ง ทำให้ กิจการโทรคมนาคมมีการผสมผสานไปกับเทคโนโลยีรูปแบบอื่นๆ ดังนั้น การปรับปรุง เกณฑ์การกำกับดูแลให้สอดคล้องกับเทคโนโลยีที่รวดเร็ว จึงมีความจำเป็นอย่างยิ่ง ซึ่งเกณฑ์ดังกล่าวควรกำกับดูแลในส่วนที่อาจทำให้เกิดการครอบงำตลาด แต่ในขณะ เดียวกันก็ได้เป็นการปิดกั้นให้เกิดการลงทุนใหม่ๆ หรือการพัฒนาผลิตภัณฑ์ ดังนั้น จึงควรมีการติดต่อสอบถามกับผู้ประกอบกิจการโทรคมนาคมอย่างใกล้ชิด เพื่อเป็นการเก็บ ข้อมูลเกี่ยวกับการประกอบกิจการของผู้รับใบอนุญาตประกอบการกำกับดูแลกิจการ

บทที่ 4

กฎหมาย ระเบียบที่เกี่ยวกับการรวบรวมกิจการ และการถือหุ้นไว้

กฎระเบียบหรือกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการรวบรวมกิจการและการถือหุ้นไว้ที่ใช้ในประเทศไทยมีหลายฉบับ ทั้งกฎระเบียบที่เกี่ยวข้องโดยตรงกับการรวบรวมกิจการ และกฎระเบียบในกฎหมายพิเศษที่เกี่ยวข้องโดยทางอ้อมซึ่งต้องนำมาพิจารณาควบคู่กับกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการรวบรวมกิจการโดยตรง จึงสามารถแบ่งการศึกษา กฎระเบียบดังกล่าวออกเป็น 4 หัวข้อหลักๆ ตามรูปแบบการใช้บังคับ ดังนี้

1. กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับสถานะการจดทะเบียนของกิจการ

1.1 กรณียของห้างหุ้นส่วนและบริษัทจำกัด

กฎหมายที่เกี่ยวข้อง คือ ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ (ปพพ.) ซึ่งเป็นกฎหมายที่ใช้บังคับทั่วไป โดยมีบทบัญญัติที่เกี่ยวข้องกับการรวบรวมกิจการ ดังต่อไปนี้

1.1.1 นิติกรรมสัญญา (ปพพ. มาตรา 149-193/35 และ 354-394)

การรวบรวมกิจการสามารถทำได้โดยการซื้อหุ้นหรือทรัพย์สินของกิจการ ซึ่งมักเกิดจากการทำนิติกรรมกันระหว่างผู้ซื้อและผู้ขายในรูปของสัญญาซื้อขายหุ้น หรือ สัญญาซื้อขายทรัพย์สิน ซึ่งข้อกำหนดสิทธิและหน้าที่ของคู่สัญญาจะเป็นไปตามหลักของกฎหมายสัญญา

1.1.2 หนี้ (ปพพ. มาตรา 194-353)

เมื่อทั้งผู้ซื้อและผู้ขายหุ้นได้เข้าทำนิติกรรมแล้วก็จะเกิดสิทธิและหน้าที่ระหว่างกัน โดยหน้าที่ของผู้ซื้อคือการชำระค่าหุ้นให้แก่ผู้ขาย และหน้าที่ของผู้ขายคือการโอนและส่งมอบใบหุ้นให้แก่ผู้ซื้อ ซึ่งหากเกิดการผิดสัญญาก็ต้องบังคับกันตามกฎหมายหนี้

1.1.3 เอกเทศสัญญาซื้อขาย (ปปพ. มาตรา 453-517)

การทำสัญญาซื้อขายหุ้นหรือทรัพย์สิน ต้องพิจารณาถึงลักษณะสัญญาซื้อขายด้วย โดยเฉพาะการซื้อขายสินทรัพย์ที่เป็นอสังหาริมทรัพย์ต้องทำเป็นหนังสือและจดทะเบียนต่อเจ้าหน้าที่

1.1.4 ทรัพย์สิน (ปปพ. มาตรา 1289-1434)

การซื้อขายทรัพย์สินต้องพิจารณาในเรื่องกรรมสิทธิ์ สิทธิครอบครอง ภาระจำยอม หรือภาระติดพันในอสังหาริมทรัพย์ ตามกฎหมายว่าด้วยทรัพย์สิน

1.1.5 หุ้นส่วนและบริษัท (ปปพ. มาตรา 1012-1273)

ในการซื้อขายหุ้นของบริษัทจะเกี่ยวข้องกับกฎหมายลักษณะหุ้นส่วนและบริษัทเสมอ เช่น ขั้นตอนการโอนหุ้น การแก้ไขหนังสือบริคณห์สนธิ ข้อบังคับของบริษัท ความรับผิดชอบของบริษัทต่อบุคคลภายนอกและเจ้าหนี้ เป็นต้น

การควบบริษัทตามประมวลแพ่งและพาณิชย์นี้ใช้ในกรณีการรวมบริษัทเดิมตั้งแต่สองบริษัทขึ้นไปเข้ากันเป็นบริษัทซึ่งจดทะเบียนขึ้นใหม่ มีบริษัทใหม่เกิดขึ้นและบริษัทเดิมเลิกไป ซึ่งเป็นการรวมในลักษณะ Amalgamation หรือ Consolidation โดยบริษัทใหม่จะดำเนินกิจการของบริษัทเดิมต่อไป โดยรับทรัพย์สิน หนี้สิน สิทธิ ความรับผิดชอบ ตลอดจนทุนและผู้ถือหุ้นของบริษัทเดิมมา ส่วนในกรณีการรวมบริษัทโดยไม่ได้มีบริษัทใหม่เกิดขึ้น แต่เป็นการรวมโดยบางบริษัทเลิกไปและรวมกิจการเข้าไปอยู่ในอีกบริษัทหนึ่งซึ่งมีอยู่เดิม เสมือนว่าบริษัทหนึ่งกลืนอีกบริษัทหนึ่ง ซึ่งเป็นการรวมในลักษณะ Merger นั้น ประมวลแพ่งและพาณิชย์ไม่ได้กล่าวถึงการรวมในลักษณะนี้ไว้

หลักเกณฑ์ที่สำคัญในการควบบริษัทตามกฎหมายลักษณะหุ้นส่วนบริษัทตามประมวลแพ่งและพาณิชย์ มีดังต่อไปนี้

1. บริษัทจะควบเข้ากันได้ เว้นแต่จะเป็นไปโดยมติพิเศษ (มาตรา 1238)
2. เจ้าหนี้ต้องไม่คัดค้านการควบรวมเข้าด้วยกัน โดยกฎหมายได้กำหนดวิธีการโฆษณาและบอกกล่าวให้เจ้าหนี้ทราบ เพื่อให้เจ้าหนี้มีโอกาสคัดค้าน ตลอดจนกำหนดเวลาคัดค้านของเจ้าหนี้ไว้ดังนี้

2.1 การโฆษณาและบอกกล่าวเจ้าหนี้ ต้องโฆษณาในหนังสือพิมพ์แห่งท้องที่อย่างน้อย 7 ครั้ง และส่งคำบอกกล่าวไปยังบรรดาผู้ซึ่งบริษัทรู้ว่าเป็นเจ้าหนี้ของบริษัทด้วยจดหมายลงทะเบียนไปรษณีย์ (มาตรา 1240 วรรคแรก) โดยคำโฆษณาและหนังสือบอกกล่าวต้องบอกรายการที่บริษัทจะควบเข้ากันและขอให้เจ้าหนี้ผู้มีข้อคัดค้านส่งคำคัดค้านไปภายใน 6 เดือนนับแต่วันบอกกล่าว (มาตรา 1240 วรรคแรก)

2.2 ถ้าเจ้าหนี้ไม่คัดค้านภายใน 6 เดือนนับแต่วันบอกกล่าว ถือว่าไม่มีคำคัดค้าน บริษัทก็ดำเนินการควบเข้ากันต่อไปได้ (มาตรา 1240 วรรคสอง)

2.3 ถ้าเจ้าหนี้คัดค้าน บริษัทยังควบเข้ากันไม่ได้จนกว่าจะได้ชี้แจงหรือหาประกันเพื่อนี้ยรายนั้น (มาตรา 1240 วรรคสาม)

เมื่อได้ชำระหนี้หรือให้ประกันจนเจ้าหนี้พอใจไม่คัดค้านแล้ว บริษัทก็ดำเนินการควบเข้ากันต่อไปได้ ถ้าเจ้าหนี้ยังคัดค้านอยู่โดยไม่เหตุและนายทะเบียนไม่ยอมจดทะเบียนควบให้โดยไม่เหตุสมควร บริษัทก็อาจฟ้องศาลห้ามการคัดค้านของเจ้าหนี้และให้นายทะเบียนจดทะเบียนการควบเข้ากันได้

3. การจดทะเบียนการควบบริษัท ซึ่งต้องจดทะเบียนทั้งมติพิเศษของแต่ละบริษัทที่จะควบเข้ากัน ภายใน 14 วันนับแต่วันลงมติตามมาตรา 1239 และต้องมีการจดทะเบียนบริษัทใหม่ขึ้นแทนบริษัทเก่าทั้งหมดที่ควบเข้ากันด้วย (มาตรา 1241) โดยบริษัทใหม่ย่อมต้องมีการจดทะเบียนหนังสือบริคณห์สนธิและข้อบังคับใหม่ด้วย

4. ผลของการควบบริษัทเข้ากัน นอกจากทำให้บริษัทเดิมสิ้นสภาพไป และเกิดบริษัทใหม่ขึ้นมาแทนแล้ว ผู้ถือหุ้นของทุกบริษัทที่ควบเข้ากันก็กลายเป็นผู้ถือหุ้นของบริษัทใหม่ ทุนเรือนหุ้นของทุกบริษัทก็รวมกันเป็นทุนเรือนหุ้นของบริษัทใหม่ (มาตรา 1242) สิทธิและความรับผิดชอบของแต่ละบริษัทก็รวมเป็นของบริษัทใหม่ (มาตรา 1243) บริษัทใหม่จึงกลายเป็นเจ้าหนี้หรือลูกหนี้ตามสัญญาซึ่งบริษัทเดิมแต่ละบริษัททำไว้

หลักเกณฑ์ที่เกี่ยวข้องกับการควบรวมกิจการและการถือหุ้นไขว้ ได้แก่ ส่วนที่ 9 การควบบริษัทจำกัดเข้ากัน (มาตรา 1238-1243)

มาตราที่สำคัญ

มาตรา 1238 อันบริษัทจำกัดนั้นจะควบเข้ากันได้ เว้นแต่จะเป็นไปโดยมติพิเศษ

มาตรา 1239 มติพิเศษซึ่งวินิจฉัยให้ควบบริษัทจำกัดเข้ากันนั้น บริษัทต้องนำไปจดทะเบียนภายในสิบสี่วันนับตั้งแต่วันลงมติ

มาตรา 1240 บริษัทต้องโฆษณาในหนังสือพิมพ์แห่งท้องที่เจ็ดครั้งเป็นอย่างน้อย และส่งคำบอกกล่าวไปยังบรรดาผู้ซึ่งบริษัทรู้ว่าเป็นเจ้านั้นของบริษัท ด้วยจดหมายลงทะเบียนไปรษณีย์ บอกรายการที่ประสงค์จะควบบริษัทเข้ากัน และขอให้เจ้านั้นผู้มีข้อคัดค้านอย่างหนึ่งอย่างใดในการควบบริษัทเข้ากันนั้นส่งคำคัดค้านไปภายในหกเดือนนับแต่วันที่บอกกล่าว

ถ้าไม่มีใครคัดค้านภายในกำหนดเวลาเช่นนั้น ก็ให้พึงถือว่าไม่มีคัดค้าน

ถ้าหากมีเจ้านั้นคัดค้าน บริษัทจะจัดการควบเข้ากันได้ จนกว่าจะได้ใช้หนี้หรือได้ให้ประกันเพื่อหนี้รายนั้น

มาตรา 1241 บริษัทได้ควบเข้ากันแล้วเมื่อใด ต่างบริษัทต้องนำความไปจดทะเบียนภายในสิบวันนับแต่วันที่ควบเข้ากัน และบริษัทจำกัดอันได้ตั้งขึ้นใหม่ด้วยควบเข้ากันนั้นก็ต้องจดทะเบียนเป็นบริษัทใหม่

มาตรา 1242 จำนวนทุนเรือนหุ้นของบริษัทใหม่นั้น ต้องเท่ากับยอดรวมจำนวนทุนเรือนหุ้นของบริษัทเดิมอันมาควบเข้ากัน

มาตรา 1243 บริษัทใหม่นี้ย่อมได้ไปทั้งสิทธิและความรับผิดชอบบรรดาหนี้ผูกพันบริษัทเดิมอันได้มาควบเข้ากันนั้นทั้งสิ้น

1.2 กรณียกของบริษัทยกมาจนจำกัด กฎหมายที่เกี่ยวข้อง ได้แก่

1.2.1 พระราชบัญญัติบริษัทมหาชนจำกัด พ.ศ. 2535

วัตถุประสงค์การประกาศใช้ เพื่อประโยชน์ในการบริหารงานตลาดทุน

หลักเกณฑ์ที่เกี่ยวข้องกับการควบรวมกิจการและการถือหุ้นไขว้ ได้แก่ หมวด 5 หุ้นและผู้ถือหุ้น (มาตรา 50-66) หมวด 7 การประชุมผู้ถือหุ้น (มาตรา 98-108) หมวด 10 การเพิ่มทุนและการลดทุน (มาตรา 136-144) และหมวด 12 การควบบริษัท (มาตรา 146-153)

หมวด 5 หุ้นและผู้ถือหุ้น (มาตรา 50-66)

มาตราที่สำคัญ

มาตรา 57 วรรค 1 บริษัทจะกำหนดข้อจำกัดใดๆ ในการโอนหุ้นมิได้ เว้นแต่ข้อจำกัดนั้นๆ จะเป็นไปเพื่อรักษาสีทธิและผลประโยชน์ที่บริษัทจะพึงได้รับตามกฎหมาย หรือเพื่อเป็นการรักษาอัตราส่วนการถือหุ้นของคนไทยกับคนต่างด้าว

มาตรา 58 วรรค 1 การโอนหุ้นย่อมสมบูรณ์เมื่อผู้โอนได้สลักหลังใบหุ้น โดยระบุชื่อผู้รับโอนและลงลายมือชื่อของผู้โอนกับผู้รับโอนและส่งมอบใบหุ้นให้แก่ผู้รับโอน การโอนหุ้นนั้นจะใช้นับบริษัทได้เมื่อบริษัทได้รับคำร้องขอให้ลงทะเบียนการโอนหุ้นแล้ว แต่จะใช้นับบุคคลภายนอกได้เมื่อบริษัทได้ลงทะเบียนการโอนหุ้นแล้ว ในการนี้หากบริษัทเห็นว่าการโอนหุ้นนั้นถูกต้องตามกฎหมาย ให้บริษัทลงทะเบียนการโอนหุ้นภายในสิบสี่วันนับแต่วันที่ได้รับคำร้องขอ นั้น หรือหากบริษัทเห็นว่าการโอนหุ้นนั้นไม่ถูกต้องสมบูรณ์ ให้บริษัทแจ้งแก่ผู้ยื่นคำร้องภายในเจ็ดวัน

หมวด 7 การประชุมผู้ถือหุ้น (มาตรา 98-108)

มาตราที่สำคัญ

มาตรา 107 เว้นแต่พระราชบัญญัตินี้จะบัญญัติไว้เป็นอย่างอื่น มติของที่ประชุมผู้ถือหุ้นนั้นให้ประกอบด้วยคะแนนเสียงดังต่อไปนี้

- (1) ในกรณีปกติ ให้ถือคะแนนเสียงข้างมากของผู้ถือหุ้นซึ่งมาประชุมและออกเสียงคะแนน ถ้ามีคะแนนเสียงเท่ากันให้ประธานในที่ประชุมออกเสียงเพิ่มขึ้นอีกเสียงหนึ่งเป็นเสียงชี้ขาด
- (2) ในกรณีดังต่อไปนี้ ให้ถือคะแนนเสียงไม่น้อยกว่าสามในสี่ของจำนวนเสียงทั้งหมดของผู้ถือหุ้นซึ่งมาประชุมและมีสิทธิออกเสียงลงคะแนน
 - (ก) การขายหรือโอนกิจการของบริษัททั้งหมดหรือบางส่วนที่สำคัญให้แก่บุคคลอื่น
 - (ข) การซื้อหรือรับโอนกิจการของบริษัทอื่นหรือบริษัทเอกชนมาเป็นของบริษัท
 - (ค) การทำ แก้วไข หรือเลิกสัญญาเกี่ยวกับการให้เช่ากิจการของบริษัททั้งหมดหรือบางส่วนที่สำคัญ การมอบหมายให้บุคคลอื่นเข้าจัดการธุรกิจของบริษัท หรือการรวมกิจการกับบุคคลอื่นโดยมีวัตถุประสงค์จะแบ่งกำไรขาดทุน
- (3) ในกรณีที่บริษัทมีข้อบังคับกำหนดไว้ว่ามติของที่ประชุมผู้ถือหุ้นในเรื่องใดต้องประกอบด้วยคะแนนเสียงเกินจำนวนที่กำหนดไว้ใน (1) หรือ (2) ก็ให้เป็นไปตามนั้น

หมวด 10 การเพิ่มทุนและการลดทุน (มาตรา 136-144)

มาตราที่สำคัญ

มาตรา 136 บริษัทจะเพิ่มทุนจากจำนวนที่จดทะเบียนไว้แล้วได้โดยการออกหุ้นใหม่เพิ่มขึ้น

การออกหุ้นเพิ่มตามวรรคหนึ่งจะกระทำได้เมื่อ

- (1) หุ้นทั้งหมดได้ออกจำหน่ายและได้รับชำระเงินค่าหุ้นครบถ้วนแล้ว หรือในกรณีหุ้นยังจำหน่ายไม่ครบ หุ้นที่เหลือต้องเป็นหุ้นที่ออกเพื่อรองรับหุ้นกู้แปลงสภาพ หรือใบสำคัญแสดงสิทธิที่จะซื้อหุ้น
 - (2) ที่ประชุมผู้ถือหุ้นลงมติด้วยคะแนนเสียงไม่น้อยกว่าสามในสี่ของจำนวนเสียงทั้งหมดของผู้ถือหุ้นซึ่งมาประชุมและมีสิทธิออกเสียงลงคะแนน และ
 - (3) นำมตินั้นไปจดทะเบียนเปลี่ยนแปลงทุนจดทะเบียนต่อนายทะเบียนภายในสิบวันนับแต่วันที่ที่ประชุมลงมติดังกล่าว
- ทั้งนี้ ให้นำหมวด 3 และหมวด 5 มาใช้บังคับโดยอนุโลม

หมวด 12 การควบบริษัท (มาตรา 146-153)

มาตราที่สำคัญ

มาตรา 146 วรรค 1 บริษัทตั้งแต่สองบริษัทขึ้นไป หรือบริษัทกับบริษัทเอกชนจะควบกันเป็นบริษัทก็ได้ โดยที่ประชุมผู้ถือหุ้นของแต่ละบริษัทที่จะควบกันลงมติด้วยคะแนนเสียงไม่น้อยกว่าสามในสี่ของจำนวนเสียงทั้งหมดของผู้ถือหุ้นซึ่งมาประชุมและมีสิทธิออกเสียงลงคะแนน และในกรณีที่เป็นการควบกับบริษัทเอกชน ต้องมีมติพิเศษตามที่กำหนดไว้ในประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์

มาตรา 152 เมื่อนายทะเบียนรับจดทะเบียนการควบบริษัทแล้ว ให้บริษัทเดิมหมดสภาพจากการเป็นนิติบุคคล และให้นายทะเบียนหมายเหตุไว้ในทะเบียน

มาตรา 153 บริษัทที่ควบกันและจดทะเบียนแล้วย่อมได้ไปทั้งทรัพย์สินหนี้ สิทธิหน้าที่และความรับผิดชอบของบริษัทเหล่านั้นทั้งหมด

1.2.2 พระราชบัญญัติบริษัทมหาชนจำกัด (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2544

วัตถุประสงค์การประกาศใช้ เพื่อแก้ไขบทบัญญัติเดิมของพระราชบัญญัติบริษัทมหาชนจำกัด พ.ศ. 2535 ให้มีประสิทธิภาพ เป็นประโยชน์ต่อการบริหารงานของบริษัท และจูงใจนักลงทุน รวมทั้งให้มีส่วนร่วมช่วยในการฟื้นฟูและเพิ่มประสิทธิภาพของตลาดทุน

หลักเกณฑ์ที่เกี่ยวข้องกับการควบคุมกิจการและการถือหุ้นไขว้ ได้แก่ มาตรา 3-8

มาตราที่สำคัญ

มาตรา 4 ให้เพิ่มความต่อไปนี้เป็นมาตรา 54/1 แห่งพระราชบัญญัติบริษัทมหาชนจำกัด พ.ศ. 2535

“มาตรา 54/1 บทบัญญัติมาตรา 54 วรรคสอง มิให้นำมาใช้บังคับกับกรณีของบริษัทปรับโครงสร้างหนี้โดยการออกหุ้นใหม่เพื่อชำระหนี้แก่เจ้าหนี้ตามโครงการแปลงหนี้เป็นทุน ซึ่งได้รับอนุมัติจากที่ประชุมผู้ถือหุ้นด้วยคะแนนเสียงไม่น้อยกว่าสามในสี่ของจำนวนเสียงทั้งหมดของผู้ถือหุ้นซึ่งมาประชุมและมีสิทธิออกเสียงลงคะแนนการออกหุ้นเพื่อชำระหนี้ และโครงการแปลงหนี้เป็นทุนตามวรรคหนึ่ง ให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่กำหนดในกฎกระทรวง”

มาตรา 5 ให้เพิ่มความต่อไปนี้เป็นมาตรา 66/1 แห่งพระราชบัญญัติบริษัทมหาชนจำกัด พ.ศ. 2535

“มาตรา 66/1 บทบัญญัติมาตรา 66 ในส่วนที่เกี่ยวกับการที่บริษัทเป็นเจ้าของหุ้นของตนเอง มิให้นำมาใช้บังคับในกรณีต่อไปนี้

- (1) บริษัทอาจซื้อหุ้นคืนจากผู้ถือหุ้นที่ไม่เห็นด้วยกับมติของที่ประชุมผู้ถือหุ้นซึ่งแก้ไขข้อบังคับของบริษัทเกี่ยวกับสิทธิในการออกเสียงลงคะแนนและสิทธิในการรับเงินปันผล ซึ่งผู้ถือหุ้นเห็นว่าตนไม่ได้รับความเป็นธรรม
- (2) บริษัทอาจซื้อหุ้นคืนเพื่อบริหารทางการเงินเมื่อบริษัทมีกำไรสะสมและสภาพคล่องส่วนเกินและการซื้อหุ้นคืนนั้นไม่เห็นเหตุให้บริษัทประสบปัญหาทางการเงิน

หุ้นที่บริษัทถืออยู่นั้นจะไม่นับเป็นองค์ประชุมในการประชุมผู้ถือหุ้น รวมทั้งไม่มีสิทธิในการออกเสียงลงคะแนนและสิทธิในการรับเงินปันผลด้วย

หุ้นที่ซื้อคืนตามวรรคหนึ่ง บริษัทจะต้องจำหน่ายออกไปภายในเวลาที่กำหนด ในกฎกระทรวง ถ้าไม่จำหน่ายหรือจำหน่ายไม่หมดภายในเวลาที่กำหนด ให้บริษัทลดทุนที่ชำระแล้วโดยวิธีตัดหุ้นจดทะเบียนส่วนที่จำหน่ายไม่ได้

การซื้อหุ้นคืนตามวรรคหนึ่ง การจำหน่ายหุ้น และการตัดหุ้นตามวรรคสาม ให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่กำหนดในกฎกระทรวง”

1.2.3 กฎกระทรวงกำหนดหลักเกณฑ์และวิธีการว่าด้วยการซื้อหุ้นคืน การจำหน่ายหุ้นที่ซื้อคืน และการตัดหุ้นที่ซื้อคืนของบริษัท พ.ศ. 2544

วัตถุประสงค์การประกาศใช้ เพื่อกำหนดหลักเกณฑ์และวิธีการว่าด้วยการซื้อหุ้นคืน การจำหน่ายหุ้นที่ซื้อคืน และการตัดหุ้นที่ซื้อคืนของบริษัท ตามความในมาตรา 14 (4) แห่งพระราชบัญญัติบริษัทมหาชนจำกัด พ.ศ. 2535 และมาตรา 66/1 แห่งพระราชบัญญัติบริษัทมหาชนจำกัด พ.ศ. 2535 ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติบริษัทมหาชนจำกัด (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2544

หลักเกณฑ์ที่เกี่ยวข้องกับการรวบรวมกิจการและการถือหุ้นไขว้ ได้แก่
ข้อ 1-14

มาตราที่สำคัญ

ข้อ 1 ก่อนการประชุมเพื่อแก้ไขข้อบังคับของบริษัทเกี่ยวกับสิทธิในการออกเสียงลงคะแนนและสิทธิในการรับเงินปันผล ให้บริษัทซึ่งประสงค์จะซื้อหุ้นคืนจากผู้ถือหุ้นบอกกล่าวการเสนอซื้อหุ้นคืนไว้ในหนังสือนัดประชุมผู้ถือหุ้นด้วยว่า ผู้ถือหุ้นที่ออกเสียงไม่เห็นด้วยกับมติของที่ประชุมผู้ถือหุ้นอาจขายหุ้นของตนให้แก่บริษัทได้ ผู้ถือหุ้นที่ออกเสียงไม่เห็นด้วยและประสงค์จะขายหุ้นคืนให้บริษัท ต้องแจ้งความประสงค์ที่จะขายหุ้นของตนภายในห้าวันนับแต่วันที่ที่ประชุมลงมติแก้ไขข้อบังคับ

ข้อ 2 ภายในเวลาสิบวันนับแต่กำหนดเวลาตามข้อ 1 วรรคสอง สิ้นสุดลง ให้บริษัทส่งคำแนะนำซื้อหุ้นคืนแก่ผู้ถือหุ้นซึ่งแจ้งความประสงค์จะขายหุ้นคืน โดยระบุราคาหุ้น หลักเกณฑ์ในการกำหนดราคาหุ้น วัน เวลา สถานที่ วิธีการซื้อหุ้นคืน และกำหนดเวลาที่จะซื้อหุ้นคืน กำหนดเวลาที่จะซื้อหุ้นคืนตามวรรคหนึ่ง ให้เริ่มนับจากวันถัดจากวันครบกำหนดเวลาตามวรรคหนึ่ง และต้องมีระยะเวลาไม่น้อยกว่าสิบวันแต่ไม่เกินยี่สิบวัน

ข้อ 3 ราคาหุ้นที่บริษัทเสนอซื้อแก่ผู้ถือหุ้นแต่ละรายตามข้อ 2 ต้องเป็นราคาเดียวกันสำหรับหุ้นประเภทเดียวกัน โดยให้นำมูลค่าตามบัญชีและมูลค่าตลาดมาประกอบการพิจารณากำหนดราคาหุ้นด้วย

ข้อ 4 ให้บริษัทเปิดเผยข้อมูลการซื้อขายหุ้นคืนดังต่อไปนี้แก่สาธารณะชน

- (1) วัน เวลา สถานที่ที่มีการประชุมผู้ถือหุ้นและมติของที่ประชุมซึ่งแก้ไขข้อบังคับของบริษัทเกี่ยวกับสิทธิในการออกเสียงลงคะแนนและสิทธิในการรับเงินปันผล
- (2) รายละเอียดเกี่ยวกับผู้ถือหุ้นและจำนวนหุ้นของผู้ถือหุ้นที่ออกเสียงไม่เห็นด้วยกับมติของที่ประชุมผู้ถือหุ้นและประสงค์จะให้บริษัทซื้อหุ้นของตนคืน
- (3) ราคาหุ้น หลักเกณฑ์ในการกำหนดราคาหุ้น วัน เวลา สถานที่วิธีการซื้อหุ้นคืน และกำหนดเวลาที่จะซื้อหุ้นคืน
- (4) ผลกระทบต่อผู้ถือหุ้นและบริษัทภายหลังการซื้อขายหุ้นคืน
- (5) กำหนดเวลาในการจำหน่ายและตัดหุ้นที่ซื้อคืนการเปิดเผยข้อมูลให้กระทำโดยปิดประกาศ ณ ที่ทำการสำนักงานแห่งใหญ่และสำนักงานสาขาของบริษัท (ถ้ามี) ในวันที่ส่งคำเสนอซื้อหุ้นคืน ความในวรรคหนึ่งและวรรคสองมิให้ใช้บังคับในกรณีที่มีกฎระเบียบ หรือข้อบังคับอื่นตามกฎหมายว่าด้วยหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์ กำหนดให้มีการเปิดเผยข้อมูลเกี่ยวกับโครงการซื้อหุ้นคืนซึ่งมีรายการไม่น้อยกว่าที่กำหนดไว้ตามวรรคหนึ่ง และ บริษัทได้ปฏิบัติตาม กฎ ระเบียบ หรือข้อบังคับนั้นแล้ว

ข้อ 5 เมื่อการซื้อขายหุ้นคืนเสร็จสิ้นแล้ว ให้บริษัทมีหนังสือแจ้งรายละเอียดของจำนวนหุ้นที่บริษัทได้ซื้อคืนมาต่อนายทะเบียน พร้อมปิดประกาศรายละเอียดดังกล่าวไว้ ณ ที่ทำการสำนักงานแห่งใหญ่และสำนักงานสาขาของบริษัท (ถ้ามี) ภายในกำหนดสิบวันนับแต่เมื่อการซื้อขายหุ้นในแต่ละครั้งเสร็จสิ้นบริษัทอาจจะไม่ปิดประกาศรายละเอียดตามวรรคหนึ่งก็ได้ ในกรณีที่มีกฎ ระเบียบ หรือข้อบังคับอื่นตามกฎหมายว่าด้วยหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์ กำหนดให้มีการเปิดเผยข้อมูลเกี่ยวกับหุ้นที่

ซื้อคืนมา ซึ่งมีรายการไม่น้อยกว่าที่กำหนดไว้ตามวรรคหนึ่งและบริษัทได้ปฏิบัติตาม กฎ ระเบียบ หรือข้อบังคับนั้นแล้ว

ข้อ 6 การซื้อหุ้นคืนตามมาตรา 66/1 (2) เมื่อบริษัทมีกำไรสะสมและสภาพคล่องส่วนเกิน ให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์ ดังต่อไปนี้

- (1) ให้พิจารณาสภาพคล่องส่วนเกินของบริษัทจากความสามารถของบริษัท ในการชำระหนี้ที่จะถึงกำหนดได้ภายในหกเดือนข้างหน้านับแต่วันที่เริ่มซื้อหุ้นคืน
- (2) ให้บริษัทจัดทำโครงการซื้อหุ้นคืนซึ่งอย่างน้อยต้องมีรายการ ดังนี้
 - (ก) ข้อมูลแสดงกำไรสะสมของบริษัทและความสามารถในการชำระหนี้ ของบริษัทที่จะถึงกำหนดภายในหกเดือนข้างหน้านับแต่วันที่เริ่มซื้อหุ้นคืน
 - (ข) เหตุผลในการซื้อหุ้นคืน
 - (ค) จำนวนหุ้นที่จะซื้อคืน และหลักเกณฑ์ในการกำหนดราคาหุ้น วิธีการซื้อหุ้น และกำหนดเวลาที่จะซื้อหุ้นคืน ในกรณีหุ้นที่จะซื้อคืนเป็น หลักทรัพย์จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย ให้นำ ราคาหุ้นเฉลี่ยย้อนหลังสามสิบวันก่อนวันที่บริษัทจะทำการเปิดเผย ข้อมูล ตามข้อ 9 มาประกอบการพิจารณากำหนดราคาหุ้นด้วย
 - (ง) ผลกระทบต่อผู้ถือหุ้นและบริษัทภายหลังการซื้อหุ้นคืน
 - (จ) กำหนดเวลาในการจำหน่ายและการตัดหุ้นที่ซื้อคืน

ข้อ 7 วิธีการซื้อหุ้นคืนตามข้อ 6 ให้ดำเนินการ ดังนี้

- (1) กรณีหุ้นที่เป็นหลักทรัพย์จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย และหุ้นที่จะซื้อคืนตามโครงการมีจำนวนไม่เกินร้อยละสิบของหุ้นที่ จำหน่ายได้ทั้งหมด วิธีการซื้อหุ้นคืนอาจเสนอซื้อในกระดานหลักของ ตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย หรือเสนอซื้อจากผู้ถือหุ้นเป็นการ ทั่วไปก็ได้

- (2) กรณีหุ้นที่จะซื้อคืนตาม (1) มีจำนวนเกินกว่าร้อยละสิบของหุ้นที่จำหน่ายได้ทั้งหมด หรือกรณีหุ้นที่ไม่เป็นหลักทรัพย์จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย ให้ซื้อหุ้นคืนโดยเสนอซื้อจากผู้ถือหุ้นเป็นการทั่วไป การซื้อหุ้นคืนโดยวิธีการซื้อในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยจะต้องมีระยะเวลาดำเนินการไม่เกินหกเดือน

ดังนี้

- ข้อ 8 การซื้อหุ้นคืนโดยเสนอซื้อจากผู้ถือหุ้นเป็นการทั่วไป ให้ดำเนินการดังนี้
- (1) ให้บริษัทส่งคำเสนอซื้อไปยังผู้ถือหุ้นล่วงหน้าไม่น้อยกว่าสิบวันก่อนวันเริ่มซื้อหุ้นคืน โดยหนังสือดังกล่าวอย่างน้อยต้องมีรายการ ดังนี้
- (ก) รายละเอียดของโครงการซื้อหุ้นคืน
 - (ข) จำนวนและราคาหุ้นที่บริษัทเสนอซื้อ
 - (ค) วัน เวลา สถานที่ และวิธีการแสดงเจตนาขายหุ้นคืนให้แก่บริษัท และการส่งมอบใบหุ้น
 - (ง) วิธีการจัดสรรหุ้น ในกรณีมีผู้เสนอขายมากกว่าหุ้นที่บริษัทประสงค์จะซื้อคืน ให้ใช้วิธีจัดสรรหุ้นที่รับซื้อตามสัดส่วนของจำนวนหุ้นที่เสนอขาย แต่อาจมีการปิดเศษจำนวนหุ้นที่รับซื้อ เพื่อให้ผู้ถือหุ้นเหลือจำนวนหุ้นที่ไม่ได้รับจัดสรรเท่ากับหน่วยการซื้อขายในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยด้วยก็ได้
 - (จ) วัน เวลา สถานที่ และวิธีการชำระเงินค่าหุ้นให้แก่ผู้ถือหุ้น

- (2) ราคาที่เสนอซื้อแก่ผู้ถือหุ้นแต่ละรายต้องเป็นราคาเดียวกันสำหรับหุ้นประเภทเดียวกัน
- (3) ระยะเวลาในการรับซื้อต้องไม่น้อยกว่าสิบวันและไม่เกินยี่สิบวัน

ข้อ 9 ให้บริษัทเปิดเผยข้อมูลตามที่ระบุไว้ในข้อ 6 (2) แก่สาธารณชนล่วงหน้าไม่น้อยกว่าสิบวันก่อนวันซื้อหุ้นคืน ทั้งนี้ ให้นำความในข้อ 4 วรรคสองและวรรคสาม มาใช้บังคับโดยอนุโลม

ข้อ 10 เมื่อการซื้อหุ้นคืนเสร็จสิ้นแล้ว ให้นำบทบัญญัติข้อ 5 มาใช้บังคับแก่บริษัทโดยอนุโลม

ข้อ 11 การซื้อหุ้นตามโครงการซื้อหุ้นคืนครั้งใหม่จะกระทำได้เมื่อพ้นกำหนดระยะเวลาหนึ่งปีนับแต่วันสิ้นสุดโครงการซื้อหุ้นคืนครั้งหลังสุด

ข้อ 12 ให้บริษัทจำหน่ายหุ้นที่ซื้อคืนได้เมื่อพ้นกำหนดหกเดือนนับแต่การซื้อหุ้นคืนในแต่ละคราวตามหมวด 1 หรือหมวด 2 เสร็จสิ้น และต้องจำหน่ายให้หมดภายในระยะเวลาที่กำหนดไว้ในการซื้อหุ้นคืน ทั้งนี้ ต้องไม่เกินสามปีนับแต่การซื้อหุ้นคืนเสร็จสิ้นและต้องจำหน่ายหุ้นที่ซื้อคืนให้เสร็จสิ้นก่อนที่จะมีการจำหน่ายหุ้นใหม่

ข้อ 13 วิธีการจำหน่ายหุ้น ให้ดำเนินการ ดังนี้

- (1) กรณีหุ้นที่เป็นหลักทรัพย์จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย ให้เสนอขายในกระดานหลักของตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย หรือเสนอขายต่อประชาชนเป็นการทั่วไป ตามกฎหมายว่าด้วยหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์
- (2) กรณีหุ้นที่ไม่เป็นหลักทรัพย์จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย ให้เสนอขายต่อประชาชนเป็นการทั่วไปตามกฎหมายว่าด้วยหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์

ข้อ 14 เมื่อพ้นกำหนดระยะเวลาที่ต้องจำหน่ายหุ้นที่ซื้อคืนให้หมดตามข้อ 12 ถ้าบริษัทไม่จำหน่าย หรือจำหน่ายไม่หมด ให้บริษัทลดทุนที่ชำระแล้วโดยวิธีตัดหุ้นจดทะเบียนที่ซื้อคืนและยังมิได้จำหน่าย ทั้งนี้ ให้บริษัทปิดประกาศรายละเอียดดังกล่าวไว้ที่ทำการสำนักงานใหญ่และสำนักงานสาขาของบริษัท (ถ้ามี) และดำเนินการจดทะเบียนเปลี่ยนแปลงทุนจดทะเบียนภายในสิบสี่วันนับแต่วันตัดหุ้นดังกล่าวบริษัทอาจจะไม่ปิดประกาศรายละเอียดตามวรรคหนึ่งก็ได้ ในกรณีที่มิใช่กฎ ระเบียบ หรือข้อบังคับอื่นตามกฎหมายว่าด้วยหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์ กำหนดให้บริษัทเปิดเผยข้อมูลเกี่ยวกับการจำหน่ายหุ้นที่ซื้อคืนมา ซึ่งมีรายการไม่น้อยกว่าที่กำหนดไว้ตามวรรคหนึ่ง และบริษัทได้ปฏิบัติตามกฎ ระเบียบ หรือข้อบังคับนั้นแล้ว

1.2.4 กฎกระทรวงกำหนดหลักเกณฑ์และวิธีการว่าด้วยการออกหุ้นเพื่อชำระหนี้และโครงการแปลงหนี้เป็นทุนในการปรับโครงสร้างหนี้ของบริษัท พ.ศ. 2544

วัตถุประสงค์การประกาศใช้ เพื่อกำหนดหลักเกณฑ์และวิธีการว่าด้วยการซื้อหุ้นคืน การจำหน่ายหุ้นที่ซื้อคืน และการตัดหุ้นที่ซื้อคืนของบริษัท ตามความในมาตรา 14 (4) แห่งพระราชบัญญัติบริษัทมหาชนจำกัด พ.ศ. 2535 และมาตรา 54/1 แห่งพระราชบัญญัติบริษัทมหาชนจำกัด พ.ศ. 2535 ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติบริษัทมหาชนจำกัด (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2544

หลักเกณฑ์ที่เกี่ยวข้องกับการควบคุมกิจการและการถือหุ้นไว้ ได้แก่ ข้อ 1-3

มาตราที่สำคัญ

ข้อ 1 การออกหุ้นเพื่อชำระหนี้ตามโครงการแปลงหนี้เป็นทุนในการปรับโครงสร้างหนี้ของบริษัทตามมาตรา 54/1 จะต้องเป็นการออกหุ้นใหม่ของบริษัทและให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์และวิธีการ ดังต่อไปนี้

- (1) คณะกรรมการต้องจัดส่งโครงการแปลงหนี้เป็นทุนให้แก่ผู้ถือหุ้น พร้อมกับหนังสือนัดประชุมเพื่อพิจารณาอนุมัติการออกหุ้นใหม่เพื่อชำระหนี้แก่เจ้าหนี้ตามโครงการแปลงหนี้เป็นทุน
- (2) โครงการแปลงหนี้เป็นทุนต้องมีรายการอย่างน้อยดังต่อไปนี้
 - (ก) นโยบายและวิธีดำเนินการโครงการแปลงหนี้เป็นทุน เหตุผล ผลดี ผลเสีย และประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับจากการดำเนินการตามโครงการแปลงหนี้เป็นทุน
 - (ข) สรุปรายการย่อของงบการเงินของปีที่ทำโครงการแปลงหนี้เป็นทุน ซึ่งแสดงสินทรัพย์ หนี้สิน ส่วนของผู้ถือหุ้น รายได้รวมและกำไรขาดทุนของบริษัท
 - (ค) สรุปรายการย่อของงบการเงินประจำปีที่ผ่านมาการตรวจสอบจากผู้สอบบัญชีแล้วย้อนหลังสามปีล่าสุดก่อนปีที่ทำโครงการแปลงหนี้เป็นทุน ซึ่งแสดงสินทรัพย์ หนี้สิน ส่วนของผู้ถือหุ้น รายได้รวม และกำไรขาดทุนของบริษัท ในกรณีที่บริษัทจัดตั้งไม่ครบสามปี ให้สรุปรายการย่อดังกล่าว ย้อนหลังตามจำนวนรอบปีบัญชีที่มี

- (ง) ชื่อ ที่อยู่ และจำนวนหุ้นของเจ้าหนี้แต่ละรายที่บริษัทประสงค์จะออกหุ้นใหม่เพื่อชำระหนี้ตามโครงการแปลงหนี้เป็นทุน ทั้งนี้หนี้นั้นต้องมีหลักฐานและอาจกำหนดจำนวนเงินได้โดยแน่นอนในกรณีที่เจ้าหนี้เป็นกรรมการ หรือผู้จัดการ หรือรองผู้จัดการของบริษัทเป็นผู้ถือหุ้นที่ถือหุ้นเกินกว่าร้อยละสิบของจำนวนหุ้นที่มีสิทธิออกเสียงทั้งหมดของบริษัท หรือเป็นคู่สมรสหรือบุตรที่ไม่บรรลุนิติภาวะของบุคคลดังกล่าวข้างต้น ให้ฐานะของเจ้าหนี้เช่นว่านั้นไว้โดยชัดเจนด้วย การนับจำนวนหุ้นดังกล่าวให้นับรวมหุ้นที่ถือโดยคู่สมรสและบุตรที่ยังไม่บรรลุนิติภาวะของผู้ถือหุ้นด้วย
 - (จ) ชื่อและจำนวนหุ้นของเจ้าหนี้รายอื่นแต่ละรายนอกจากเจ้าหนี้ตาม (ง) ที่มีจำนวนหนี้สูงสุดอย่างน้อยสิบลำดับ
 - (ฉ) ชนิดและจำนวนหุ้นที่บริษัทจะออกใหม่เพื่อชำระหนี้แก่เจ้าหนี้แต่ละราย ตามโครงการแปลงหนี้เป็นทุน
 - (ช) ราคาหุ้นที่ออกใหม่และหลักเกณฑ์ในการกำหนดราคาหุ้น
- (3) การออกหุ้นใหม่เพื่อชำระหนี้แก่เจ้าหนี้ตามโครงการแปลงหนี้เป็นทุนต้องได้รับอนุมัติจากที่ประชุมผู้ถือหุ้นด้วยคะแนนเสียงไม่น้อยกว่าสามในสี่ของจำนวนเสียงทั้งหมดของผู้ถือหุ้นที่มาประชุมและมีสิทธิออกเสียงลงคะแนน

ข้อ 2 เมื่อได้รับอนุมัติจากที่ประชุมผู้ถือหุ้นแล้ว ให้บริษัทเปิดเผยสรุปรายการย่อของโครงการแปลงหนี้เป็นทุนตามข้อ 1 (2) โดยปิดประกาศ ณ ที่ทำการสำนักงานใหญ่และสำนักงานสาขาของบริษัท (ถ้ามี) โดยไม่ชักช้า ความในวรรคหนึ่งมิให้นำมาใช้บังคับในกรณีที่มิใช่ ระเบียบ หรือข้อบังคับอื่นตามกฎหมายว่าด้วยหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์กำหนดให้บริษัทที่มีหลักทรัพย์จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยเปิดเผยข้อมูลเกี่ยวกับการออกหุ้นเพิ่มทุนซึ่งมีรายการไม่น้อยกว่าที่กำหนดไว้ในข้อ 1 (2) และบริษัทได้ปฏิบัติตามกฎ ระเบียบ หรือข้อบังคับนั้นแล้ว

ข้อ 3 ให้บริษัทจดทะเบียนเปลี่ยนแปลงทุนชำระแล้วของบริษัท โดยแนบสำเนาโครงการแปลงหนี้เป็นทุนพร้อมสำเนาเอกสารหลักฐานการชำระเงินค่าหุ้นโดยการแปลงหนี้เป็นทุน และบัญชีรายชื่อผู้ถือหุ้นเฉพาะหุ้นที่ออกใหม่ตามโครงการแปลงหนี้เป็นทุน ให้นายทะเบียนบันทึกจำนวนหุ้นที่ออกใหม่ตามโครงการแปลงหนี้เป็นทุนไว้ในทะเบียนด้วย

2. กฎระเบียบหรือข้อบังคับที่กำหนดโดยสำนักงานคณะกรรมการกำกับหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์ (สำนักงาน ก.ล.ต.) และตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย (ตลท.)

2.1 พระราชบัญญัติหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์ พ.ศ. 2535

วัตถุประสงค์การประกาศใช้ เพื่อกำหนดหลักเกณฑ์และจัดตั้งองค์กรที่มีอำนาจหน้าที่วางนโยบายการส่งเสริมและพัฒนา ตลอดจนกำกับดูแลในเรื่องหลักทรัพย์ ธุรกิจหลักทรัพย์ ตลาดหลักทรัพย์ ศูนย์ซื้อขายหลักทรัพย์ และธุรกิจที่เกี่ยวข้องขององค์กรที่เกี่ยวข้องกับธุรกิจหลักทรัพย์ การออกหรือเสนอขายหลักทรัพย์ต่อประชาชน การเข้าถือหลักทรัพย์เพื่อครอบงำกิจการและการป้องกันการกระทำอันไม่เป็นธรรมเกี่ยวกับการซื้อขายหลักทรัพย์

สำหรับประเด็นทางกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการควบคุมกิจการและการถือหุ้นไว้ตามพระราชบัญญัติหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์ พ.ศ. 2535 สามารถแยกพิจารณาได้ ดังนี้

• การรายงานหลักทรัพย์ของกิจการ

(1) การรายงานการได้มาหรือจำหน่ายหลักทรัพย์ของกิจการ หลักเกณฑ์ในเรื่องการรายงานการได้มาหรือจำหน่ายหลักทรัพย์ของกิจการภายใต้พระราชบัญญัติหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์ พ.ศ. 2535 ครอบคลุมถึงการได้มาและจำหน่ายหลักทรัพย์ของกิจการที่เป็นบริษัทมหาชนจำกัดไม่ว่าจะมีสถานะเป็นบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์หรือไม่ก็ตาม ซึ่งคำว่า “หลักทรัพย์” หมายถึง หุ้น ใบสำคัญแสดงสิทธิที่จะซื้อหุ้น หรือหลักทรัพย์อื่นที่อาจเปลี่ยนแปลงสภาพแห่งสิทธิเป็นหุ้นได้ เช่น หุ้นกู้เปลี่ยนแปลงสภาพเป็นหุ้นสามัญ เป็นต้น

พระราชบัญญัติหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์ พ.ศ. 2535 กำหนดให้บุคคลที่ได้มาหรือจำหน่ายหลักทรัพย์ของกิจการใดในลักษณะที่ทำให้ตนหรือบุคคลอื่นเป็นผู้ถือหลักทรัพย์ในกิจการนั้นเพิ่มขึ้นหรือลดลงเมื่อรวมกันแล้วมีจำนวนทุกร้อยละ 5 ของจำนวนหลักทรัพย์ที่จำหน่ายได้แล้วทั้งหมดของกิจการนั้น ไม่ว่าจะมีการลงทะเบียนการโอนหลักทรัพย์นั้นหรือไม่ และไม่ว่าการเพิ่มขึ้นหรือลดลงของหลักทรัพย์นั้นจะมีจำนวนเท่าใดในแต่ละครั้งบุคคลนั้นต้องรายงานถึงจำนวนหลักทรัพย์ในทุกร้อยละ 5 ดังกล่าวต่อสำนักงาน ก.ล.ต. ทุกครั้งที่ได้มาหรือจำหน่ายหลักทรัพย์ภายในวันทำการถัดจากวันที่ได้มาหรือจำหน่ายหลักทรัพย์ของกิจการนั้น

(2) การรายงานการถือหลักทรัพย์ของผู้บริหารและผู้สอบบัญชี พระราชบัญญัติหลักทรัพย์กำหนดหน้าที่ให้ผู้บริหารและผู้สอบบัญชีของบริษัทที่ออกหลักทรัพย์ต้องจัดทำและเปิดเผยรายงานการเปลี่ยนแปลงการถือหลักทรัพย์ของคู่สมรส และบุตรที่ยังไม่บรรลุนิติภาวะ ทั้งนี้เพื่อความโปร่งใสโดยต้องจัดทำและส่งรายงานต่อสำนักงานคณะกรรมการ ก.ล.ต. ภายใน 3 วันทำการนับแต่วันที่มีการซื้อ ขาย โอน หรือรับโอนหลักทรัพย์นั้น

• การทำคำเสนอซื้อหลักทรัพย์ทั้งหมดของกิจการ

พระราชบัญญัติหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์ พ.ศ. 2535 กำหนดให้ผู้ที่ได้มาซึ่งหลักทรัพย์ของกิจการจนถึงหรือข้ามจุดที่ถือว่าการเปลี่ยนแปลงอำนาจในการควบคุมกิจการ ได้แก่ ข้ามจุดร้อยละยี่สิบห้า ร้อยละห้าสิบ หรือร้อยละเจ็ดสิบห้าของสิทธิออกเสียงทั้งหมดของกิจการต้องทำคำเสนอซื้อหลักทรัพย์ทั้งหมดกิจการ เพื่อเปิดโอกาสให้ผู้ถือหลักทรัพย์ที่เห็นว่าตนจะเสียประโยชน์จากการเปลี่ยนแปลงอำนาจในการครอบงำกิจการนั้นสามารถขายหุ้นเพื่อออกจากการเป็นผู้ถือหุ้นของกิจการนั้นได้ในราคาที่เป็นธรรม

อย่างไรก็ตาม หากบริษัทมหาชนซื้อหุ้นคืนจนทำให้บุคคลใดบุคคลหนึ่งเปลี่ยนแปลงสัดส่วนของสิทธิออกเสียงจนถึงจุดที่ต้องทำคำเสนอซื้อข้างต้น บุคคลดังกล่าวไม่ต้องทำคำเสนอซื้อจนกว่าบุคคลนั้นได้หันมาเพิ่มจึงต้องทำคำเสนอซื้อ

• การทำคำเสนอซื้ออันเป็นผลจากการครอบงำผ่านนิติบุคคลอื่น

ผู้ที่เข้าครอบงำบริษัทเป้าหมายผ่านนิติบุคคลอื่นโดยลักษณะใดลักษณะหนึ่งดังต่อไปนี้ ต้องทำคำเสนอซื้อหลักทรัพย์ทั้งหมดของบริษัทเป้าหมาย ได้แก่ ผู้ที่ได้มาซึ่งหุ้นหรือสิทธิออกเสียงในนิติบุคคลที่ถือหุ้นในกิจการตั้งแต่ร้อยละ 25 ขึ้นไปของจำนวนหุ้นที่จำหน่ายได้แล้วทั้งหมด (นิติบุคคลกลาง) และบุคคลดังกล่าวถือหุ้นหรือมีสิทธิออกเสียงในนิติบุคคลกลางนั้นตั้งแต่ร้อยละ 50 ขึ้นไปของจำนวนหุ้นที่จำหน่ายได้แล้วทั้งหมดหรือสิทธิออกเสียงทั้งหมดของนิติบุคคลกลางนั้น หรือผู้ที่ส่งบุคคลหรือมีพฤติกรรมในการส่งบุคคลเข้าเป็นกรรมการในจำนวนที่มีนัยสำคัญเพื่อควบคุมการบริหารงานหรือการดำเนินกิจการของนิติบุคคลกลางนั้นหรือบริษัทเป้าหมาย

• กรณีที่ได้รับยกเว้นการทำคำเสนอซื้อหลักทรัพย์ทั้งหมดของกิจการ

บุคคลที่ได้มาซึ่งหุ้นของบริษัทเป้าหมายจนถึงหรือข้ามจุดที่ต้องทำคำเสนอซื้อ อาจได้รับยกเว้นการทำคำเสนอซื้อหลักทรัพย์ทั้งหมดของบริษัทเป้าหมาย ในกรณีดังต่อไปนี้

1) เป็นการได้มาโดยทางมรดก กิจการจ่ายหุ้นปันผล การใช้สิทธิซื้อหุ้นเพิ่มทุนตามส่วนจำนวนหุ้นที่ตนมีอยู่หรือเป็นการได้มาซึ่งกองทุนรวมเพื่อผู้ลงทุนซึ่งเป็นคนต่างด้าว หรือเป็นการได้มาของบริษัทที่ได้รับอนุญาตให้เสนอขายใบแสดงสิทธิในผลประโยชน์ที่เกิดจากหลักทรัพย์อ้างอิงไทย เป็นต้น

2) มีการลดสัดส่วนของการถือหุ้นของบริษัทเป้าหมายลงให้ต่ำกว่าจุดที่ต้องทำคำเสนอซื้อภายใน 7 วันทำการนับแต่วันที่มิหน้าที่ต้องยื่นรายงานการได้มาซึ่งหุ้น และมีการงดเว้นการใช้สิทธิออกเสียงในกิจการสำหรับหุ้นในส่วนที่ถืออยู่เกินกว่าจุดที่ต้องทำคำเสนอซื้อ

3) เป็นกรณีที่ได้รับการผ่อนผันให้ทำคำเสนอซื้อบางส่วน

4) เป็นกรณีที่ได้รับการผ่อนผันโดยผู้ขอสามารถยื่นคำขอผ่อนผันต่อสำนักงานคณะกรรมการ ก.ล.ต. หรือต่อคณะอนุกรรมการวินิจฉัยการเข้าถือหลักทรัพย์เพื่อครอบงำกิจการ เพื่อขอรับข้อยกเว้นไม่ต้องทำคำเสนอซื้อหลักทรัพย์ทั้งหมดของกิจการ ทั้งนี้บุคคลที่ได้รับการผ่อนผัน ต้องดำเนินการเพื่อให้ได้มาเพื่อซึ่งหุ้นของกิจการภายใน 6 เดือนนับแต่วันที่ได้รับการผ่อนผัน

สำนักงานคณะกรรมการ ก.ล.ต. มีอำนาจในการพิจารณาคำขอผ่อนผันในกรณีต่างๆ ได้แก่

- (1) การได้มาจะไม่มีผลเปลี่ยนแปลงอำนาจในการควบคุมกิจการ
- (2) การได้มาเพื่อวัตถุประสงค์เพื่อช่วยเหลือหรือฟื้นฟูกิจการ
- (3) การได้มาซึ่งหลักทรัพย์ที่ออกใหม่ และที่ประชุมผู้ถือหุ้นของกิจการมีมติให้ออกหลักทรัพย์ดังกล่าวให้แก่บุคคลนั้นโดยไม่ต้องทำคำเสนอซื้อหลักทรัพย์ทั้งหมดของกิจการ
- (4) กรณีอื่นใดซึ่งคณะกรรมการวินิจฉัยการเข้าถือหลักทรัพย์เพื่อครอบงำกิจการได้มีแนววินิจฉัยเป็นบรรทัดฐานไว้แล้ว หรือ
- (5) กรณีมีเหตุจำเป็นและสมควรประการอื่น ในขณะที่อนุกรรมการวินิจฉัยการเข้าถือหลักทรัพย์เพื่อครอบงำกิจการมีอำนาจในการพิจารณาการขอผ่อนผันในกรณีอื่น เช่น กรณีที่ได้มาซึ่งอำนาจควบคุมอย่างมีนัยสำคัญในนิติบุคคลที่เป็นผู้ถือหุ้นของกิจการ มิได้มีวัตถุประสงค์สำคัญเพื่อการครอบงำกิจการหรือกรณีอื่นใดที่สำนักงาน ก.ล.ต. เห็นว่าควรได้รับการพิจารณาโดยคณะกรรมการวินิจฉัยการเข้าถือหลักทรัพย์เพื่อครอบงำกิจการ เป็นต้น

• การประกาศต่อสาธารณชน

ในกรณีที่ผู้ประสงค์จะทำคำเสนอซื้อได้แจ้งต่อสาธารณชนว่าตนจะเสนอซื้อหุ้นของกิจการ ซึ่งจะทำให้เข้าข่ายต้องทำคำเสนอซื้อ ผู้นั้นมีหน้าที่ต้องประกาศเจตนาการทำคำเสนอซื้อ ภายใน 3 วันทำการถัดจากวันที่แจ้งต่อสาธารณชน แต่หากความประสงค์จะซื้อหุ้นดังกล่าวยังต้องขึ้นกับเงื่อนไขหรือเงื่อนไขที่ยังมาไม่ถึง กฎหมายก็จะยังไม่บังคับให้ต้องมีหน้าที่ดังกล่าว แต่ให้รอจนกว่าเงื่อนไขหรือเงื่อนไขที่ได้กล่าวไว้บรรลุเสียก่อน ทั้งนี้ การประกาศต่อสาธารณชนว่าจะมีการเข้าถือหลักทรัพย์เพื่อครอบงำกิจการสามารถทำได้โดยวิธีการต่างๆ ดังนี้ โฆษณาผ่านสื่อมวลชน แจ้งต่อกรรมการหรือผู้จัดการของกิจการนั้น แจ้งต่อผู้ถือหุ้นรายหนึ่งหรือหลายรายซึ่งมีสิทธิออกเสียงรวมกันตั้งแต่วันละสิบขึ้นไป ของจำนวนสิทธิออกเสียงทั้งหมดของกิจการนั้น แจ้งต่อตลาดหลักทรัพย์ฯ หรือแจ้งต่อสำนักงานคณะกรรมการ ก.ล.ต.

หลักเกณฑ์ที่เกี่ยวข้องกับการควบคุมกิจการและการถือหุ้นไว้ ได้แก่ หมวด 8 การกระทำอันไม่เป็นธรรมเกี่ยวกับการซื้อขายหลักทรัพย์และการเข้าถือหลักทรัพย์เพื่อครอบงำกิจการ (มาตรา 238-259)

มาตราที่สำคัญ

มาตรา 246 บุคคลใดได้มาหรือจำหน่ายหลักทรัพย์ของกิจการใดในลักษณะที่ทำให้ตนหรือบุคคลอื่นเป็นผู้ถือหลักทรัพย์ในกิจการนั้นเพิ่มขึ้นหรือลดลงเมื่อรวมกันแล้วมีจำนวนทุกร้อยละห้าของจำนวนหลักทรัพย์ที่จำหน่ายได้แล้วทั้งหมดของกิจการนั้นไม่ว่าจะมีการลงทะเบียนการโอนหลักทรัพย์นั้นหรือไม่ และไม่ว่าการเพิ่มขึ้นหรือลดลงของหลักทรัพย์นั้นจะมีจำนวนเท่าใดในแต่ละครั้งบุคคลนั้นต้องรายงานถึงจำนวนหลักทรัพย์ในทุกร้อยละห้าดังกล่าวต่อสำนักงานทุกครั้งที่ได้มาหรือจำหน่ายหลักทรัพย์ภายในวันทำการถัดจากวันที่ได้มาหรือจำหน่ายหลักทรัพย์ของกิจการนั้น เว้นแต่ในกรณีการจำหน่ายที่ไม่มีผลทำให้มีการเปลี่ยนแปลงผู้บริหารหรือธุรกิจของกิจการตามหลักเกณฑ์ และวิธีการที่คณะกรรมการ ก.ล.ต. ประกาศกำหนด

การรายงานตามวรรคหนึ่ง ให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่คณะกรรมการ ก.ล.ต. กำหนด

มาตรา 247 บุคคลใดเสนอซื้อหรือกระทำการอื่นใดอันเป็นผลให้ตนได้มาหรือเป็นผู้ถือหลักทรัพย์ถึงร้อยละสิบห้าขึ้นไปของจำนวนหลักทรัพย์ที่จำหน่ายได้แล้วทั้งหมดของกิจการ ให้ถือว่าเป็นการเข้าถือหลักทรัพย์เพื่อครอบงำกิจการ เว้นแต่เป็นการได้มาโดยทางมรดก

การเข้าถือหลักทรัพย์เพื่อครอบงำกิจการตามวรรคหนึ่งให้ปฏิบัติตามหลักเกณฑ์เงื่อนไข และวิธีการที่คณะกรรมการ ก.ล.ต. ประกาศกำหนด ในการนี้ คณะกรรมการ ก.ล.ต. จะกำหนดให้บุคคลดังกล่าวจัดทำคำเสนอซื้อหลักทรัพย์ก็ได้

ในกรณีที่คณะกรรมการ ก.ล.ต. กำหนดให้จัดทำคำเสนอซื้อหลักทรัพย์ตามวรรคสอง คำเสนอดังกล่าวต้องยื่นต่อสำนักงาน และให้มีผลใช้บังคับเมื่อพ้นกำหนดเวลาตามที่คณะกรรมการ ก.ล.ต. ประกาศกำหนด

2.2 ประกาศคณะกรรมการกำกับหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์

2.2.1 เรื่อง หลักเกณฑ์ เงื่อนไข และวิธีการในการขออนุญาต และการอนุญาตให้บริษัทมหาชนจำกัดออกหุ้น หุ้นกู้แปลงสภาพและใบสำคัญแสดงสิทธิที่จะซื้อหุ้น เสนอขาย แก่กรรมการหรือพนักงาน ประกาศ ณ วันที่ 28 มิถุนายน พ.ศ. 2538 (กจ. 12/2538)

2.2.2 เรื่อง การแก้ไขเพิ่มเติมหลักเกณฑ์ เงื่อนไข และวิธีการในการขออนุญาตเสนอขายหลักทรัพย์ที่ออกใหม่ ประเภทใบสำคัญแสดงสิทธิ และหุ้นหรือหุ้นกู้ที่ออกใหม่เพื่อรองรับใบสำคัญแสดงสิทธิและการอนุญาต ประกาศ ณ วันที่ 6 ตุลาคม พ.ศ. 2538 (กจ. 19/2538)

2.2.3 เรื่อง การแก้ไขเพิ่มเติมหลักเกณฑ์ เงื่อนไข และวิธีการในการขออนุญาตเสนอขายหลักทรัพย์ที่ออกใหม่ ประเภทใบสำคัญแสดงสิทธิ และหุ้นหรือหุ้นกู้ที่ออกใหม่เพื่อรองรับใบสำคัญแสดงสิทธิ และการอนุญาต (ฉบับที่ 2) ประกาศ ณ วันที่ 22 ธันวาคม พ.ศ. 2538 (กจ. 28/2538)

2.2.4 เรื่อง การแก้ไขเพิ่มเติมการยื่นแบบแสดงรายการข้อมูลการเสนอขายหลักทรัพย์ ที่ออกตามประกาศคณะกรรมการกำกับหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์ ที่ กจ.12/2538 ประกาศ ณ วันที่ 12 กันยายน พ.ศ. 2539 (กจ. 14/2538)

2.2.5 เรื่อง หลักเกณฑ์ เงื่อนไข และวิธีการในการขอผ่อนผันการทำคำเสนอซื้อหลักทรัพย์ทั้งหมดของกิจการ โดยอาศัยมติที่ประชุมผู้ถือหุ้นของกิจการ (ฉบับที่ 2) ประกาศ ณ วันที่ 31 ตุลาคม พ.ศ. 2540 (สจ. 40/2540)

2.2.6 เรื่อง หลักเกณฑ์ เงื่อนไข และวิธีการในการขอผ่อนผันการทำคำเสนอซื้อหลักทรัพย์ทั้งหมดของกิจการ โดยอาศัยมติที่ประชุมผู้ถือหุ้นของกิจการ (ฉบับที่ 3) ประกาศ ณ วันที่ 11 พฤศจิกายน พ.ศ. 2540 (สจ. 41/2540)

2.2.7 เรื่อง หลักเกณฑ์ เงื่อนไข และวิธีการในการเข้าถือหลักทรัพย์เพื่อครอบงำกิจการ (ฉบับที่ 2) ประกาศ ณ วันที่ 11 มิถุนายน พ.ศ. 2541 (กจ. 25/2541)

2.2.8 เรื่อง หลักเกณฑ์ เงื่อนไข และวิธีการในการขอผ่อนผันการทำคำเสนอซื้อหลักทรัพย์ทั้งหมดของกิจการ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อช่วยเหลือหรือฟื้นฟูกิจการ ประกาศ ณ วันที่ 25 มิถุนายน พ.ศ. 2541 (อจ. 8/2541)

2.2.9 เรื่อง หลักเกณฑ์ เงื่อนไข และวิธีการในการขอผ่อนผันการทำคำเสนอซื้อหลักทรัพย์ทั้งหมดของกิจการ โดยอาศัยมติที่ประชุมผู้ถือหุ้นของกิจการ (ฉบับที่ 4) ประกาศ ณ วันที่ 30 มิถุนายน พ.ศ. 2541 (สจ. 32/2541)

2.2.10 เรื่อง หลักเกณฑ์เกี่ยวกับการเสนอขายหลักทรัพย์ที่ออกใหม่ พร้อมการทำ
คำเสนอซื้อหลักทรัพย์เดิมของบริษัท ประกาศ ณ วันที่ 6 มกราคม พ.ศ. 2543 (กจ. 6/2543)

2.2.11 เรื่อง หลักเกณฑ์ เงื่อนไข และวิธีการในการขอผ่อนผันการทำคำเสนอซื้อ
หลักทรัพย์ทั้งหมดของกิจการ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อช่วยเหลือหรือฟื้นฟูกิจการ (ฉบับที่ 2)
ประกาศ ณ วันที่ 25 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2543 (อจ. 5/2543)

2.2.12 เรื่อง แบบคำขออนุญาตเสนอขายหลักทรัพย์ที่ออกใหม่ พร้อมกับการทำ
คำเสนอซื้อหลักทรัพย์เดิม ของบริษัทจดทะเบียน เพื่อปรับโครงสร้างการถือหุ้น และ
การจัดการเอกสารหลักฐานประกอบคำขออนุญาต และรายละเอียดข้อมูลในหนังสือ
นัดประชุมผู้ถือหุ้น ประกาศ ณ วันที่ 2 มีนาคม พ.ศ. 2543 (สจ. 7/2543)

2.2.13 เรื่อง การขออนุญาตและการอนุญาตให้เสนอขายหุ้นที่ออกใหม่ ประกาศ
ณ วันที่ 22 มีนาคม พ.ศ. 2543 (กจ. 12 /2543)

2.2.14 เรื่อง การแก้ไขเพิ่มเติมหลักเกณฑ์ เงื่อนไข และวิธีการในการขออนุญาต และ
การอนุญาตให้บริษัทมหาชนจำกัดออกหุ้น หุ้นกู้แปลงสภาพ หรือใบสำคัญแสดงสิทธิ
ที่จะซื้อหุ้นเสนอขายแก่กรรมการหรือพนักงาน (ฉบับที่ 3) ประกาศ ณ วันที่ 22 มีนาคม
พ.ศ. 2543 (กจ. 13/2543)

2.2.15 เรื่อง แบบคำขออนุญาตเสนอขายหุ้นที่ออกใหม่ และวิธีการยื่นคำขออนุญาต
ประกาศ ณ วันที่ 18 เมษายน พ.ศ. 2543 (สจ. 12/2543)

2.2.16 เรื่อง การขออนุญาตและการอนุญาตให้เสนอขายหุ้นที่ออกใหม่ (ฉบับที่ 3)
ประกาศ ณ วันที่ 26 ตุลาคม พ.ศ. 2543 (กจ. 45/2543)

2.2.17 เรื่อง การแก้ไขเพิ่มเติมการยื่นแบบแสดงรายการข้อมูลการเสนอขาย
หลักทรัพย์ที่ออกตามประกาศคณะกรรมการกำกับหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์
ที่ กจ. 12/2538 (ฉบับที่ 2) ประกาศ ณ วันที่ 26 ตุลาคม พ.ศ. 2543 (กจ. 48/2543)

2.2.18 เรื่อง หลักเกณฑ์ เงื่อนไข และวิธีการในการเข้าถือหลักทรัพย์เพื่อครอบงำ
กิจการ ประกาศ ณ วันที่ 26 ตุลาคม พ.ศ. 2543 (กจ. 50/2543)

2.2.19 เรื่อง หลักเกณฑ์เกี่ยวกับการเสนอขายหลักทรัพย์ที่ออกใหม่ พร้อมกับการ
ทำคำเสนอซื้อหลักทรัพย์เดิมของบริษัทจดทะเบียน เพื่อปรับโครงสร้างการถือหุ้นและ
การจัดการ (ฉบับที่ 2) ประกาศ ณ วันที่ 26 ตุลาคม พ.ศ. 2543 (กจ. 52/2543)

2.2.20 เรื่อง การขออนุญาตและการอนุญาตให้เสนอขายหุ้นที่ออกใหม่ (ฉบับที่ 4)
ประกาศ ณ วันที่ 4 กรกฎาคม พ.ศ. 2544 (กจ. 18/2544)

2.2.21 เรื่อง การขออนุญาตและการอนุญาตให้เสนอขายหุ้นที่ออกใหม่ (ฉบับที่ 5) ประกาศ ณ วันที่ 19 ตุลาคม พ.ศ. 2544 (กจ. 35/2544)

2.2.22 เรื่อง หลักเกณฑ์ เงื่อนไข และวิธีการในการเข้าถือหลักทรัพย์เพื่อครอบงำกิจการ ประกาศ ณ วันที่ 18 พฤศจิกายน พ.ศ. 2545 (กจ. 53/2545)

หลักเกณฑ์ที่สำคัญ ได้แก่ หมวด 1 กรณีที่ต้องทำคำเสนอซื้อหลักทรัพย์ทั้งหมดของกิจการและหลักทรัพย์ที่ต้องรับซื้อ ซึ่งมีหลักเกณฑ์ ดังนี้

ข้อ 5 บุคคลใดซื้อหรือกระทำการอื่นใดอันเป็นผลให้ตนได้มาซึ่งหุ้นหรือเป็นผู้ถือหุ้นของกิจการใด ณ สิ้นวันใดวันหนึ่ง ในลักษณะใดลักษณะหนึ่งตามที่กำหนดในข้อ 6 ข้อ 7 หรือข้อ 8 บุคคลนั้นต้องทำคำเสนอซื้อหลักทรัพย์ทั้งหมดของกิจการนั้น ตามหลักเกณฑ์ที่กำหนดในประกาศนี้ เว้นแต่จะเข้ากรณีที่ได้รับยกเว้นตามหมวด 2

ข้อ 6 บุคคลใดซื้อหรือกระทำการอื่นใดอันเป็นผลให้ตนได้มาซึ่งหุ้นหรือเป็นผู้ถือหุ้นของกิจการใด ณ สิ้นวันใดวันหนึ่งเพิ่มขึ้นจนถึงหรือข้ามจุดดังต่อไปนี้ บุคคลนั้นต้องทำคำเสนอซื้อหลักทรัพย์ทั้งหมดของกิจการ

- (1) ร้อยละยี่สิบห้าของจำนวนหุ้นที่จำหน่ายได้แล้วทั้งหมดของกิจการนั้นและในกรณีที่กิจการมีการออกหุ้นบริษัทธิที่มีสิทธิออกเสียงน้อยกว่าหนึ่งเสียงต่อหนึ่งหุ้น ให้รวมถึงการได้หุ้นสามัญเพิ่มขึ้นจนถึงหรือข้ามร้อยละยี่สิบห้าของจำนวนหุ้นสามัญที่จำหน่ายได้แล้วทั้งหมดของกิจการด้วย ในกรณีที่บุคคลใดมีการได้มาหรือเป็นผู้ถือหุ้นจนถึงจุดที่ต้องทำคำเสนอซื้อตามวรรคหนึ่ง แต่สิทธิออกเสียงของหุ้นทั้งหมดที่บุคคลดังกล่าวถืออยู่ ไม่ว่าจะโดยทางตรงหรือทางอ้อม ไม่ถึงร้อยละยี่สิบห้าของสิทธิออกเสียงทั้งหมดของกิจการ บุคคลดังกล่าวต้องทำคำเสนอซื้อหลักทรัพย์ทั้งหมดของกิจการก็ต่อเมื่อบุคคลนั้นได้มาหรือเป็นผู้ถือหุ้นของกิจการเพิ่มขึ้นอีกจนเป็นผลให้มีสิทธิออกเสียงถึงหรือข้ามร้อยละยี่สิบห้าของสิทธิออกเสียงทั้งหมดของกิจการ
- (2) ร้อยละห้าสิบของสิทธิออกเสียงทั้งหมดของกิจการ

- (3) ร้อยละเจ็ดสิบห้าของสิทธิออกเสียงทั้งหมดของกิจการในกรณีที่กิจการมีการซื้อหุ้นคืน และยังมีได้จำหน่ายหรือตัดหุ้นที่ซื้อคืนมานั้นออกจากหุ้นจดทะเบียนชำระแล้ว ในการคำนวณจำนวนหุ้นที่จำหน่ายได้แล้วทั้งหมดของกิจการ หรือการคำนวณสิทธิออกเสียงทั้งหมดของกิจการ ให้หักหุ้นที่กิจการซื้อคืนและยังคงค้างอยู่ ณ วันสิ้นเดือนของเดือนก่อนเดือนที่มีการได้มาในครั้งนั้น ออกจากฐานในการคำนวณ

ข้อ 7 ในกรณีที่กิจการมีการซื้อหุ้นคืน และเป็นผลให้บุคคลใดเป็นผู้ถือหุ้นในกิจการนั้นเพิ่มขึ้นจนถึงหรือข้ามจุดที่ต้องทำคำเสนอซื้อตามข้อ 6 บุคคลดังกล่าวต้องทำคำเสนอซื้อหลักทรัพย์ทั้งหมดของกิจการ หากในเวลาต่อมาบุคคลนั้นได้มาซึ่งหุ้นของกิจการเพิ่มขึ้นอีกไม่ว่าในจำนวนใดๆ โดยเป็นการได้มาเพิ่มขึ้นในขณะที่และยังคงเป็นผลให้บุคคลนั้นเป็นผู้ถือหุ้นของกิจการข้ามจุดที่ต้องทำคำเสนอซื้อ

ข้อ 8 บุคคลใดเข้ามามีอำนาจควบคุมอย่างมีนัยสำคัญในนิติบุคคลที่เป็นผู้ถือหุ้นของกิจการอยู่ก่อนแล้ว (chain principle) ไม่ว่าการมีอำนาจควบคุมนั้นจะเกิดขึ้นโดยตรงหรือโดยทางอ้อมผ่านการถือหุ้นหรือการควบคุมในนิติบุคคลอื่นเป็นทอดๆ จนถึงนิติบุคคลที่เป็นผู้ถือหุ้นของกิจการ บุคคลนั้นต้องทำคำเสนอซื้อหลักทรัพย์ทั้งหมดของกิจการหากเข้าลักษณะดังต่อไปนี้

- (1) การเข้ามามีอำนาจควบคุมในนิติบุคคลดังกล่าวทำให้เมื่อนับรวมจำนวนหุ้นที่ถือโดยบุคคลดังกล่าว นิติบุคคลในทุกทอดตลอดสายจนถึงนิติบุคคลที่เป็นผู้ถือหุ้นของกิจการ และบุคคลตามมาตรา 258 ของบุคคลเหล่านั้นแล้ว มีจำนวนถึงหรือข้ามจุดที่ต้องทำคำเสนอซื้อตามข้อ 6
- (2) การเข้ามามีอำนาจควบคุมในนิติบุคคลที่เป็นผู้ถือหุ้นของกิจการนั้น ให้อรวมถึง
 - (ก) การถือหุ้นและมีสิทธิออกเสียงตั้งแต่ร้อยละห้าสิบขึ้นไปของสิทธิออกเสียงทั้งหมดของนิติบุคคลที่เป็นผู้ถือหุ้นของกิจการ (ในกรณีที่เป็นการควบคุมทางตรง) หรือของนิติบุคคลที่ถูกถือหุ้นต่อกันในแต่ละทอดทุกทอดตลอดสายจนถึงนิติบุคคลที่เป็นผู้ถือหุ้นในกิจการ (ในกรณีที่เป็นการควบคุมทางอ้อม) หรือ

- (ข) การส่งบุคคลหรือมีพฤติกรรมในการส่งบุคคลเข้าเป็นกรรมการในจำนวนที่มี
นัยสำคัญเพื่อควบคุมการบริหารงานหรือการดำเนินงานของนิติบุคคลหรือ
ของกิจการ เพื่อประโยชน์ตามวรรคหนึ่ง ให้นับรวมจำนวนหุ้นทั้งหมด
ที่ออกโดยกิจการและถือโดยบุคคลตามวรรคหนึ่ง นิติบุคคลในทุกทอด
(ถ้ามี) จนถึงนิติบุคคลที่เป็นผู้ถือหุ้นของกิจการ และบุคคลตามมาตรา 258
ของบุคคลเหล่านั้น เป็นหุ้นของบุคคลในกลุ่มเดียวกัน ตลอดระยะเวลาที่
บุคคลดังกล่าวยังคงมีอำนาจควบคุมในนิติบุคคลที่เป็นผู้ถือหุ้นของกิจการ

ข้อ 9 ให้หลักทรัพย์ดังต่อไปนี้เป็นหลักทรัพย์ที่ต้องเสนอซื้อในกรณีที่เป็นการทำ
คำเสนอซื้อหลักทรัพย์ทั้งหมดของกิจการ

- (1) หุ้นสามัญและหุ้นบุริมสิทธิที่จำหน่ายได้แล้วทั้งหมดของกิจการ แต่ไม่รวมถึงหุ้น
ที่กิจการได้ซื้อคืนมาแล้ว และยังมีได้จำหน่ายหรือตัดออกจากหุ้นจดทะเบียน
ชำระแล้ว
- (2) ใบสำคัญแสดงสิทธิทั้งหมดที่ออกโดยกิจการเพื่อให้สิทธิซื้อหุ้นของกิจการนั่นเอง
ไม่ว่าจะเป็นใบสำคัญแสดงสิทธิที่จะซื้อหุ้น หรือใบแสดงสิทธิในการซื้อหุ้น
เพิ่มทุนที่โอนสิทธิได้วันแต่ใบสำคัญแสดงสิทธิที่มีลักษณะอย่างใดอย่างหนึ่ง ดังนี้
- (ก) ใบสำคัญแสดงสิทธิที่ราคาใช้สิทธิซื้อหุ้นตามใบสำคัญแสดงสิทธินั้นเท่ากับ
หรือสูงกว่าราคาเสนอซื้อหุ้นประเภทเดียวกับที่จะได้จากการใช้สิทธิดังกล่าว
และบุคคลดังกล่าวไม่เคยได้มาซึ่งใบสำคัญแสดงสิทธินั้นโดยมีค่าตอบแทน
ในระหว่างระยะเวลาเก้าสิบวันก่อนวันที่ยื่นคำเสนอซื้อต่อสำนักงาน
ใบสำคัญแสดงสิทธิที่ระยะเวลาการใช้สิทธิครั้งสุดท้ายสิ้นสุดลงก่อน
หรือในวันเดียวกับวันสิ้นสุดระยะเวลารับซื้อตามคำเสนอซื้อ
- (ข) ใบสำคัญแสดงสิทธิที่มีการกำหนดเงื่อนไขจำกัดบุคคลผู้ใช้สิทธิซึ่งเป็นผลให้
ผู้ทำคำเสนอซื้อไม่อาจใช้สิทธิตามใบสำคัญแสดงสิทธิดังกล่าวได้
- (3) หุ้นกู้แปลงสภาพทั้งหมดที่ออกโดยกิจการและอาจแปลงสภาพเป็นหุ้นของกิจการ
นั่นเอง เว้นแต่หุ้นกู้แปลงสภาพที่มีลักษณะอย่างใดอย่างหนึ่ง ดังนี้

- (ก) หุ่นแปลงสภาพที่ราคาแปลงสภาพเมื่อคำนวณจากอัตราค่าแปลงสภาพของหุ่นแปลงสภาพนั้น เท่ากับหรือสูงกว่าราคาเสนอซื้อหุ่นประเภทเดียวกับที่จะได้จากการแปลงสภาพนั้น และบุคคลดังกล่าวไม่เคยได้มาซึ่งหุ่นแปลงสภาพนั้นโดยมีค่าตอบแทนในระหว่างระยะเวลาเก้าสิบวันก่อนวันที่ยื่นคำเสนอซื้อต่อสำนักงาน
- (ข) หุ่นแปลงสภาพที่ระยะเวลาการใช้สิทธิครั้งสุดท้ายสิ้นสุดลงก่อนหรือในวันเดียวกับวันสิ้นสุดระยะเวลารับซื้อตามคำเสนอซื้อ
- (ค) หุ่นแปลงสภาพที่ชำระดอกเบี้ยและเงินต้นเป็นเงินตราต่างประเทศ
- (4) หุ่นที่จะได้มาจากการใช้สิทธิตามหลักทรัพย์ที่อาจแปลงสภาพแห่งสิทธิเป็นหุ่นได้ ซึ่งผู้ถือหลักทรัพย์แต่ละประเภทนั้นได้ใช้สิทธิในการซื้อหรือแปลงสภาพแล้ว ก่อนสิ้นสุดระยะเวลารับซื้อตามคำเสนอซื้อ

2.2.23 เรื่อง หลักเกณฑ์ เงื่อนไข และวิธีการในการจัดจำหน่ายหลักทรัพย์ ประกาศ ณ วันที่ 11 กรกฎาคม พ.ศ. 2546 (กธ. 14/2546)

2.2.24 เรื่อง การขออนุญาตและการอนุญาตให้เสนอขายหุ่นที่ออกใหม่ (ฉบับที่ 7) ประกาศ ณ วันที่ 27 ตุลาคม พ.ศ. 2546 (กจ. 27/2546)

หลักเกณฑ์ที่สำคัญ ได้แก่ ข้อ 6 ซึ่งมีหลักเกณฑ์ ดังนี้

ข้อ 6 ให้ยกเลิกความในข้อ 13 ข้อ 14 และข้อ 15 แห่งประกาศคณะกรรมการกำกับหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์ ที่ กจ. 12 /2543 เรื่อง การขออนุญาตและการอนุญาตให้เสนอขายหุ่นที่ออกใหม่ ลงวันที่ 22 มีนาคม พ.ศ. 2543 ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยประกาศคณะกรรมการกำกับหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์ ที่ กจ. 11/2546 เรื่อง การขออนุญาตและการอนุญาตให้เสนอขายหุ่นที่ออกใหม่ (ฉบับที่ 6) ลงวันที่ 11 กรกฎาคม พ.ศ. 2546 และให้ใช้ความต่อไปนี้แทน

“ข้อ 13 เว้นแต่กรณีที่กำหนดไว้ในข้อ 19 ผู้ขออนุญาตจะได้รับอนุญาตให้เสนอขายหุ่นที่ออกใหม่ต่อประชาชนได้ ต่อเมื่อแสดงให้เห็นได้ว่า มีคุณสมบัติเป็นไปตามหลักเกณฑ์ในเรื่องการกำกับดูแลกิจการที่ดี และหลักเกณฑ์คุณสมบัติอื่นๆ ดังต่อไปนี้

- (1) การรักษาสิทธิของผู้ถือหุ้น และปฏิบัติต่อผู้ถือหุ้นอย่างเป็นธรรม
- (ก) มีโครงสร้างการถือหุ้นที่ชัดเจน เป็นธรรม และเป็นไปตามหลักเกณฑ์ในข้อ 14

- (ข) ผู้บริหารและผู้ถือหุ้นรายใหญ่ ไม่มีผลประโยชน์อื่นที่อาจขัดแย้งกับผลประโยชน์ที่ดีที่สุดของกิจการ เว้นแต่ผู้ขออนุญาตสามารถแสดงได้ว่า มีกลไกที่จะทำให้เชื่อมั่นได้ว่าการบริหารจัดการของบริษัทจะเป็นไปเพื่อประโยชน์ที่ดีที่สุดของกิจการและผู้ถือหุ้นโดยรวม
 - (ค) ข้อบังคับของผู้ขออนุญาตและบริษัทย่อยเป็นไปตามหลักเกณฑ์ในข้อ 15
 - (ง) ไม่มีเหตุที่ทำให้สงสัยว่ากลไกการบริหารจัดการจะไม่สามารถรักษาสภาพของผู้ถือหุ้น หรือไม่สามารถปฏิบัติต่อผู้ถือหุ้นอย่างเป็นธรรม
- (2) บทบาท หน้าที่ และความรับผิดชอบของผู้บริหารและผู้มีอำนาจควบคุม
- (ก) คณะกรรมการเข้าใจบทบาทหน้าที่ และความรับผิดชอบของตนที่มีต่อผู้ถือหุ้นซึ่งเป็นประชาชนทั่วไปเป็นอย่างดี และแสดงได้ว่าจะสามารถปฏิบัติหน้าที่ดังกล่าวได้
 - (ข) โครงสร้างคณะกรรมการและการจัดการมีการตรวจสอบและถ่วงดุล (check and balance) กันอย่างเพียงพอ โดยอย่างน้อยต้องเป็นไปตามหลักเกณฑ์ในข้อ 16
 - (ค) ผู้บริหารและผู้มีอำนาจควบคุมไม่มีลักษณะต้องห้ามตามที่กำหนดในข้อ 17 ในกรณีและผู้ขออนุญาตเป็นสถาบันอุดมศึกษาเอกชนตามกฎหมายว่าด้วยสถาบันอุดมศึกษาเอกชน กรรมการของสภาสถาบันอุดมศึกษาเอกชนดังกล่าวต้องไม่มีลักษณะต้องห้ามตามที่กำหนดในข้อ 17 ด้วย โดยอนุโลม
- (3) การเปิดเผยข้อมูล
- (ก) ข้อมูลที่เปิดเผยต่อประชาชนต้องครบถ้วน เพียงพอต่อการตัดสินใจลงทุน และไม่มีข้อความที่อาจทำให้ผู้ลงทุนสำคัญผิด
 - (ข) งบการเงินของผู้ขออนุญาตและงบการเงินรวม ประจำปีบัญชีล่าสุด และงบการเงินไตรมาสสุดท้ายก่อนยื่นคำขอ ต้องถูกต้อง น่าเชื่อถือ และเป็นไปตามหลักเกณฑ์ในข้อ 17/1
 - (ค) ไม่มีเหตุที่ทำให้สงสัยว่าผู้ขออนุญาตไม่มีระบบเพียงพอที่จะทำให้สามารถจัดทำและเปิดเผยข้อมูลตามหลักเกณฑ์ที่กำหนดได้อย่างต่อเนื่อง และน่าเชื่อถือ

(4) คุณสมบัติอื่นๆ

- (ก) ธุรกิจหลักเป็นประโยชน์ต่อเศรษฐกิจและสังคมของประเทศ ไม่มีส่วนเกี่ยวข้องกับธุรกิจที่ไม่ชอบด้วยกฎหมาย และไม่มีเหตุที่ทำให้สงสัยว่าจะไม่สามารถดำเนินงานได้อย่างต่อเนื่องในระยะยาว
- (ข) การประกอบธุรกิจของผู้ขออนุญาตและบริษัทย่อย ไม่มีผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมเกินกว่าขอบเขตที่กฎหมายกำหนดอย่างมีนัยสำคัญ หรือไม่อยู่ระหว่างถูกกล่าวหาจากหรือมีข้อพิพาทกับหน่วยงานของรัฐในเรื่องดังกล่าว
- (ค) ไม่มีประวัติการฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามเงื่อนไขการอนุญาตให้เสนอขายหลักทรัพย์ในเรื่องที่มีนัยสำคัญ
- (ง) ได้รับมติโดยชัดแจ้งจากที่ประชุมผู้ถือหุ้นของบริษัทอนุมัติการเสนอขายหุ้นในครั้งนี้ และมตินั้นได้มาแล้วไม่เกินหนึ่งปีจนถึงวันยื่นคำขออนุญาต

ข้อ 14 โครงสร้างการถือหุ้นของผู้ขออนุญาต บริษัทย่อย และบริษัทร่วมต้องเป็นไปตามหลักเกณฑ์ ดังต่อไปนี้

- (1) สามารถสะท้อนอำนาจในการควบคุม และส่วนได้เสียของผู้ถือหุ้นได้อย่างชัดเจน
- (2) ไม่มีการถือหุ้นไขว้ระหว่างผู้ขออนุญาต ผู้ถือหุ้นรายใหญ่ บริษัทย่อย และบริษัทร่วม
- (3) ไม่มีบุคคลที่อาจมีความขัดแย้งของผู้ขออนุญาตถือหุ้นในบริษัทย่อยหรือบริษัทร่วมเกินร้อยละสิบของจำนวนหุ้นที่จำหน่ายได้แล้วทั้งหมดของบริษัทย่อยหรือบริษัทร่วมนั้น เว้นแต่แสดงได้ว่า การจัดโครงสร้างการถือหุ้นของบริษัทย่อยหรือบริษัทร่วมดังกล่าวเป็นไปเพื่อประโยชน์ที่ดีที่สุดของผู้ขออนุญาตแล้ว

ข้อ 15 ข้อบังคับของผู้ขออนุญาตและบริษัทย่อยต้องมีข้อกำหนดเกี่ยวกับการขอความเห็นชอบจากผู้ถือหุ้นในการทำรายการที่เกี่ยวข้องกัน และการได้มาหรือจำหน่ายไปซึ่งหลักทรัพย์ที่สำคัญของผู้ขออนุญาตหรือบริษัทย่อย ในลักษณะที่สอดคล้องกับข้อบังคับตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยในเรื่องดังกล่าว

ในกรณีที่บริษัทย่อยมีเหตุจำเป็นที่ไม่สามารถจัดให้ข้อบังคับเป็นไปตามวรรคหนึ่ง ผู้ขออนุญาตต้องแสดงได้ว่ามีมาตรการที่จะสามารถควบคุมดูแลให้บริษัทย่อยพิจารณาการทำรายการดังกล่าวโดยปฏิบัติให้สอดคล้องกับข้อบังคับตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย”

2.2.25 เรื่อง ข้อกำหนดตามบทบัญญัติว่าด้วยการเข้าถือหลักทรัพย์เพื่อครอบงำกิจการสำหรับผู้ถือใบแสดงสิทธิในผลประโยชน์ที่เกิดจากหลักทรัพย์อ้างอิงไทย ประกาศ ณ วันที่ 27 ตุลาคม พ.ศ. 2546 (กจ. 31/2546)

2.2.26 เรื่อง หลักเกณฑ์ในการขอผ่อนผันการทำคำเสนอซื้อหลักทรัพย์ทั้งหมดของกิจการ โดยอาศัยมติที่ประชุมผู้ถือหุ้นของกิจการ ประกาศ ณ วันที่ 17 พฤศจิกายน พ.ศ. 2546 (สจ. 36/2546)

2.2.27 เรื่อง หลักเกณฑ์ เงื่อนไข และวิธีการในการจัดจำหน่ายหลักทรัพย์ (ฉบับที่ 2) ประกาศ ณ วันที่ 3 ธันวาคม พ.ศ. 2546 (กธ. 40/2546)

2.2.28 เรื่อง การขออนุญาตและการอนุญาตให้เสนอขายหุ้นที่ออกใหม่ (ฉบับที่ 9) ประกาศ ณ วันที่ 15 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2548 (กจ. 15/2548)

2.2.29 เรื่อง การยื่นและกรายกเว้นการยื่นแบบแสดงรายการข้อมูลการเสนอขายหลักทรัพย์ ประกาศ ณ วันที่ 15 พฤศจิกายน พ.ศ. 2549 (กจ. 32/2549)

หลักเกณฑ์ที่สำคัญ ได้แก่ ข้อ 3 ซึ่งแสดงค่านิยม ดังต่อไปนี้

ข้อ 3 ในประกาศนี้และในแบบแสดงรายการข้อมูลท้ายประกาศนี้

- (1) “หลักทรัพย์” หมายความว่า หุ้น หรือใบสำคัญแสดงสิทธิ
- (2) “ใบสำคัญแสดงสิทธิ” หมายความว่า ใบสำคัญแสดงสิทธิที่จะซื้อหุ้น ใบแสดงสิทธิในการซื้อหุ้นเพิ่มทุนที่โอนสิทธิได้ หรือใบสำคัญแสดงสิทธิอนุพันธ์
- (3) “ผู้ลงทุนสถาบัน” หมายความว่า
 - (ก) ธนาคารพาณิชย์
 - (ข) บริษัทเงินทุน
 - (ค) บริษัทหลักทรัพย์เพื่อเป็นทรัพย์สินของตนเอง หรือเพื่อการบริหารกองทุนส่วนบุคคลหรือเพื่อการจัดการโครงการลงทุนที่จัดตั้งขึ้นตามกฎหมายว่าด้วยการประกอบธุรกิจเงินทุนธุรกิจหลักทรัพย์ และธุรกิจเครดิตฟองซิเอร์
 - (ง) บริษัทเครดิตฟองซิเอร์
 - (จ) บริษัทประกันภัย
 - (ฉ) ส่วนราชการและรัฐวิสาหกิจตามกฎหมายว่าด้วยวิธีการงบประมาณ หรือนิติบุคคลอื่นที่มีกฎหมายเฉพาะจัดตั้งขึ้น
 - (ช) ธนาคารแห่งประเทศไทย

- (ข) สถาบันการเงินระหว่างประเทศ
 - (ค) กองทุนเพื่อการฟื้นฟูและพัฒนาระบบสถาบันการเงิน
 - (ง) กองทุนบำเหน็จบำนาญข้าราชการ
 - (จ) กองทุนสำรองเลี้ยงชีพ
 - (ฉ) กองทุนรวม
 - (ช) ผู้ลงทุนต่างประเทศซึ่งมีลักษณะเดียวกับผู้ลงทุนตาม (ก) ถึง (ง) โดยอนุโลม
- (4) “การใช้สิทธิตามใบสำคัญแสดงสิทธิ” หมายความว่า การใช้สิทธิซื้อหุ้นตามใบสำคัญแสดงสิทธิที่จะซื้อหุ้น การใช้สิทธิซื้อหุ้นตามใบแสดงสิทธิในการซื้อหุ้นเพิ่มทุนที่โอนสิทธิได้ หรือการใช้สิทธิตามใบสำคัญแสดงสิทธิอนุพันธ์ แล้วแต่กรณี
- (5) “แบบแสดงรายการข้อมูล” หมายความว่า แบบแสดงรายการข้อมูลการเสนอขายหลักทรัพย์
- (6) “บริษัท” หมายความว่า บริษัทจำกัด บริษัทมหาชนจำกัด และให้หมายความรวมถึงนิติบุคคลตามกฎหมายเฉพาะ
- (7) “บริษัทจดทะเบียน” หมายความว่า บริษัทที่มีหุ้นจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย
- (8) “นิติบุคคลตามกฎหมายเฉพาะ” หมายความว่า นิติบุคคลที่มีกฎหมายเฉพาะจัดตั้งขึ้นโดยมีวัตถุประสงค์ในการประกอบธุรกิจ
- (9) “บริษัทใหญ่” หมายความว่า
- (ก) บริษัทที่ถือหุ้นในผู้ออกหลักทรัพย์เกินกว่าร้อยละห้าสิบของจำนวนหุ้นที่มีสิทธิออกเสียงทั้งหมดของผู้ออกหลักทรัพย์
 - (ข) บริษัทที่ถือหุ้นในบริษัทตาม (ก) เกินกว่าร้อยละห้าสิบของจำนวนหุ้นที่มีสิทธิออกเสียงทั้งหมดของบริษัทนั้น
 - (ค) บริษัทที่ถือหุ้นต่อไปเป็นทอดๆ โดยเริ่มจากบริษัทที่ถือหุ้นในบริษัทตาม (ข) โดยการถือหุ้นของบริษัทดังกล่าวในแต่ละทอดมีจำนวนเกินกว่าร้อยละห้าสิบของจำนวนหุ้นที่มีสิทธิออกเสียงทั้งหมดของบริษัทที่ถูกถือหุ้นนั้น
 - (ง) บริษัทที่ถือหุ้นในผู้ออกหลักทรัพย์ไม่ว่าโดยทางตรงหรือทางอ้อมรวมกันเกินกว่าร้อยละห้าสิบของจำนวนหุ้นที่มีสิทธิออกเสียงทั้งหมดของผู้ออกหลักทรัพย์นั้น

การถือหุ้นของบริษัทตาม (ก) (ข) (ค) หรือ (ง) ให้นำรวมหุ้นที่ถือโดยผู้ที่เกี่ยวข้องด้วย

(10) “บริษัทย่อย” หมายความว่า

- (ก) บริษัทที่ผู้ออกหลักทรัพย์ถือหุ้นเกินกว่าร้อยละห้าสิบของจำนวนหุ้นที่มีสิทธิออกเสียงทั้งหมดของบริษัทนั้น
- (ข) บริษัทที่บริษัทตาม (ก) ถือหุ้นเกินกว่าร้อยละห้าสิบของจำนวนหุ้นที่มีสิทธิออกเสียงทั้งหมดของบริษัทนั้น
- (ค) บริษัทที่ถูกถือหุ้นต่อไปเป็นทอดๆ โดยเริ่มจากการถือหุ้นของบริษัทตาม (ข) ในบริษัทที่ถูกถือหุ้น โดยการถือหุ้นของบริษัทดังกล่าวในแต่ละทอดมีจำนวนเกินกว่าร้อยละห้าสิบของจำนวนหุ้นที่มีสิทธิออกเสียงทั้งหมดของบริษัทที่ถูกถือหุ้นนั้น
- (ง) บริษัทที่ผู้ออกหลักทรัพย์หรือบริษัทตาม (ก) (ข) หรือ (ค) ถือหุ้น ไม่ว่าจะโดยทางตรงหรือทางอ้อมรวมกันเกินกว่าร้อยละห้าสิบของจำนวนหุ้นที่มีสิทธิออกเสียงทั้งหมดของบริษัท ที่ถูกถือหุ้นนั้น
- (จ) บริษัทที่ผู้ออกหลักทรัพย์หรือบริษัทตาม (ก) (ข) (ค) หรือ (ง) มีอำนาจควบคุมในเรื่องการกำหนดนโยบายทางการเงินและการดำเนินงานของบริษัทเพื่อให้ได้มาซึ่งประโยชน์จากกิจกรรมต่างๆ ของบริษัทนั้น

การถือหุ้นของผู้ออกหลักทรัพย์หรือของบริษัทตาม (ก) (ข) (ค) หรือ (ง) ให้นำรวมหุ้นที่ถือโดยผู้ที่เกี่ยวข้องด้วย

(11) “บริษัทร่วม” หมายความว่า

- (ก) บริษัทที่ผู้ออกหลักทรัพย์หรือบริษัทย่อยถือหุ้นรวมกันตั้งแต่ร้อยละสิบ แต่ไม่เกินร้อยละห้าสิบของจำนวนหุ้นที่มีสิทธิออกเสียงทั้งหมดของบริษัทที่ถูกถือหุ้นนั้น
- (ข) บริษัทที่ผู้ออกหลักทรัพย์หรือบริษัทย่อยมีอำนาจในการมีส่วนร่วมตัดสินใจเกี่ยวกับนโยบายทางการเงินและการดำเนินงานของบริษัท แต่ไม่ถึงระดับที่จะควบคุมนโยบายดังกล่าว และไม่ถือเป็นบริษัทย่อยหรือกิจการร่วมค้า

การถือหุ้นของผู้ออกหลักทรัพย์หรือบริษัทย่อยให้นำรวมหุ้นที่ถือโดยผู้ที่เกี่ยวข้องด้วย

(12) “ผู้ที่เกี่ยวข้อง” หมายความว่า บุคคลหรือห้างหุ้นส่วนตามมาตรา 258(1) ถึง (7) โดยอนุโลม

- (13) “บุคคลที่อาจมีความขัดแย้ง” หมายความว่า บุคคลดังต่อไปนี้
- (ก) ผู้บริหารของผู้ออกหลักทรัพย์
 - (ข) ผู้ถือหุ้นรายใหญ่ของผู้ออกหลักทรัพย์
 - (ค) ผู้มีอำนาจควบคุมของผู้ออกหลักทรัพย์
 - (ง) บุคคลที่มีความสัมพันธ์ทางสายโลหิต ทางการสมรส หรือโดยการจดทะเบียนตามกฎหมายกับบุคคลตาม (ก) (ข) หรือ (ค) ซึ่งได้แก่ บิดา มารดา คู่สมรส บุตร หรือญาติสนิทอื่น
 - (จ) นิติบุคคลใดๆ ที่บุคคลตาม (ก) (ข) หรือ (ค) ถือหุ้น หรือมีอำนาจควบคุมหรือมีส่วนได้เสียอื่นใด ไม่ว่าโดยทางตรงหรือทางอ้อมอย่างมีนัยสำคัญ
- (14) “ผู้บริหาร” หมายความว่า กรรมการ ผู้จัดการ หรือผู้ดำรงตำแหน่งระดับบริหาร สี่รายแรกนับต่อจากผู้จัดการลงมา ผู้ซึ่งดำรงตำแหน่งเทียบเท่ากับผู้ดำรงตำแหน่งระดับบริหารรายที่สี่ทุกราย และให้หมายความรวมถึงผู้ดำรงตำแหน่งระดับบริหารในสายงานบัญชีหรือการเงินที่เป็นระดับผู้จัดการฝ่ายขึ้นไป หรือเทียบเท่า
- (15) “ผู้ถือหุ้นรายใหญ่” หมายความว่า ผู้ถือหุ้นในผู้ออกหลักทรัพย์เกินกว่าร้อยละสิบ ของจำนวนหุ้นที่มีสิทธิออกเสียงทั้งหมดของผู้ออกหลักทรัพย์ การถือหุ้นดังกล่าวให้นับรวมหุ้นที่ถือโดยผู้ที่เกี่ยวข้องด้วย
- (16) “ผู้มีอำนาจควบคุม” หมายความว่า ผู้ถือหุ้นหรือบุคคลอื่นซึ่งโดยพฤติการณ์ มีอิทธิพลต่อการกำหนดนโยบาย การจัดการ หรือการดำเนินงานของบริษัท อย่างมีนัยสำคัญ ไม่ว่าอิทธิพลดังกล่าวจะสืบเนื่องจากการเป็นผู้ถือหุ้น หรือได้รับมอบอำนาจตามสัญญา หรือการอื่นใดก็ตาม โดยเฉพาะอย่างยิ่งคือ บุคคลที่เข้าลักษณะข้อใดข้อหนึ่ง ดังนี้
- (ก) บุคคลที่มีสิทธิออกเสียงไม่ว่าโดยทางตรงหรือทางอ้อมเกินกว่าร้อยละสิบห้า ของจำนวนหุ้นที่มีสิทธิออกเสียงทั้งหมดของบริษัท
 - (ข) บุคคลที่ตามพฤติการณ์สามารถควบคุมการแต่งตั้งหรือถอดถอนกรรมการ ของบริษัทนั้นได้

- (ค) บุคคลที่ตามพฤติการณ์สามารถควบคุมผู้ซึ่งรับผิดชอบในการกำหนดนโยบาย ผู้บริหารการจัดการหรือการดำเนินงานของบริษัทให้ปฏิบัติตามคำสั่งของตนในการกำหนดนโยบายการจัดการหรือการดำเนินงานของบริษัท
- (ง) บุคคลที่ตามพฤติการณ์มีการดำเนินงานในบริษัทหรือมีความรับผิดชอบในการดำเนินงานของบริษัทเยี่ยงผู้บริหาร รวมทั้งบุคคลที่มีตำแหน่งซึ่งมีอำนาจหน้าที่เช่นเดียวกับบุคคลดังกล่าวของบริษัทนั้น
- (17) “บุคคลภายในของบริษัทที่ออกหุ้นอ้างอิง” หมายความว่า บุคคลภายในของบริษัทที่ออกหุ้นอ้างอิงตามประกาศคณะกรรมการกำกับหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์ว่าด้วยการขออนุญาตและการอนุญาตให้เสนอขายใบสำคัญแสดงสิทธิอนุพันธ์ที่ออกใหม่
- (18) “หุ้นอ้างอิง” หมายความว่า หุ้นอ้างอิงตามประกาศคณะกรรมการกำกับหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์ว่าด้วยการขออนุญาตและการอนุญาตให้เสนอขายใบสำคัญแสดงสิทธิอนุพันธ์ที่ออกใหม่
- (19) “งบการเงินรวม” หมายความว่า งบการเงินรวมของผู้ออกหลักทรัพย์และบริษัทย่อย
- (20) “ข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์” หมายความว่า ข้อความที่ได้สร้าง ส่ง รับ เก็บรักษา หรือประมวลผล ด้วยวิธีการทางอิเล็กทรอนิกส์
- (21) “สำนักงาน” หมายความว่า สำนักงานคณะกรรมการกำกับหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์

2.3 แนวปฏิบัติคณะกรรมการกำกับหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์

2.3.1 เรื่อง แนวทางการพิจารณาคำขออนุญาตเสนอขายหลักทรัพย์ของบริษัทที่มีโครงสร้างการถือหุ้นหรือการบริหารบริษัทในกลุ่มในลักษณะอำพราง ลงวันที่ 16 เมษายน พ.ศ. 2539 (กลต.จ.ว) 537/2539)

2.3.2 เรื่อง การแก้ไขหลักเกณฑ์การอนุญาตเสนอขายหุ้นต่อประชาชนและการเปิดเผยข้อมูล ลงวันที่ 22 มกราคม 2547 (จ.ว) 2/2547) โดยจดหมายฉบับดังกล่าวได้สรุปหลักเกณฑ์สำคัญ ดังต่อไปนี้

1) เกณฑ์การอนุญาตเสนอขายหุ้น

โดยที่ภาคีรัฐบาลมีนโยบายที่จะส่งเสริมให้บริษัทจดทะเบียนเป็นบริษัทที่มีบรรษัทภิบาลที่ดี สำนักงานจึงได้ปรับปรุงแก้ไขเกณฑ์การอนุญาตเสนอขายหุ้นต่อประชาชน เพื่อให้บริษัทจดทะเบียนที่มีผู้ถือหุ้นเป็นประชาชนทั่วไปต้องมีคุณสมบัติในเรื่องบรรษัทภิบาลที่ดีอย่างน้อยในเรื่อง (1) การรักษาสิทธิและความเป็นธรรมของผู้ถือหุ้น (2) บทบาท หน้าที่ และความรับผิดชอบของกรรมการและผู้บริหาร (3) การเปิดเผยข้อมูล และ (4) การดูแลผู้มีส่วนได้เสีย ทั้งนี้ เกณฑ์ดังกล่าวจะใช้บังคับกับทั้งบริษัทที่เสนอขายหุ้นต่อประชาชนครั้งแรก (IPO) และบริษัทจดทะเบียนที่จะเสนอขายหุ้นเพิ่มทุน หรือหุ้นรองรับหลักทรัพย์แปลงสภาพต่อประชาชน (PO) ด้วย

2) เกณฑ์การเปิดเผยข้อมูล

ได้ปรับปรุงเกณฑ์การเปิดเผยข้อมูลในแบบ filing และแบบรายงานการเปิดเผยข้อมูลประจำปีให้ชัดเจนขึ้นในเรื่อง (1) การเปิดเผยรายชื่อผู้ถือหุ้นที่แท้จริง (ultimate shareholders) และ (2) การรับรองความถูกต้องของข้อมูลโดยแยกตามกรรมการแต่ละประเภท

3) แนวทางการเตรียมความพร้อมเพื่อเสนอขายหุ้นต่อประชาชน

โดยที่เกณฑ์การอนุญาตเสนอขายหุ้นที่แก้ไขในครั้งนี้จะใช้บังคับกับบริษัทจดทะเบียนที่จะเสนอขายหุ้น หรือหุ้นรองรับหลักทรัพย์แปลงสภาพต่อประชาชนด้วย ดังนั้น เพื่อให้การขออนุญาตเสนอขายหลักทรัพย์ดังกล่าว เป็นไปได้อย่างราบรื่น รวดเร็ว บริษัทจดทะเบียนจึงควรเตรียมการเพื่อให้บริษัทมีคุณสมบัติครบถ้วนตามหลักเกณฑ์ที่กำหนดด้วย เช่น

3.1) การรักษาสิทธิและความเป็นธรรมของผู้ถือหุ้น

บริษัทจดทะเบียนควรจัดให้มีกลไกที่จะสามารถรักษาสิทธิและความเป็นธรรมของผู้ถือหุ้นอย่างเพียงพอ และต้องไม่มีประวัติการไม่รักษาสิทธิของผู้ถือหุ้น เช่น การกีดกันการใช้สิทธิออกเสียงของผู้ถือหุ้น รวมทั้งให้ความสำคัญกับประเด็นดังต่อไปนี้ด้วย

(1) โครงสร้างการถือหุ้น

บริษัทจดทะเบียนควรมีโครงสร้างการถือหุ้นที่ชัดเจน ที่แสดงถึงผู้มีอำนาจควบคุมในบริษัทที่แท้จริง โดยโครงสร้างดังกล่าวสามารถป้องกันการถ่ายเทผลประโยชน์ออกจากบริษัท เพื่อให้ผู้ถือหุ้นทุกกลุ่มได้รับผลตอบแทนที่เป็นธรรม โดยเกณฑ์ใหม่นี้กำหนดเพิ่มเติมว่า ผู้ขออนุญาตต้องไม่มีโครงสร้างการถือหุ้นไขว้ ซึ่งทำให้ไม่แสดงถึงอำนาจการควบคุมที่ชัดเจน หรืออาจนำไปสู่การแสดงข้อมูลส่วนของผู้ถือหุ้นไม่ถูกต้อง (ทุนเทียม) สำหรับกรณีบริษัทจดทะเบียนที่มีโครงสร้างการถือหุ้นไขว้อยู่แล้ว ประกาศได้ผ่อนผันระยะเวลาแก้ไขให้จนถึงปี 2551 เว้นแต่แสดงได้ว่า การถือหุ้นไขว้นั้นมีเหตุจำเป็น และไม่ได้ก่อให้เกิดความไม่เป็นธรรมแก่ผู้ถือหุ้น เช่น เป็นผลจากการปรับโครงสร้างหนี้ เป็นต้น

(2) ข้อบังคับของบริษัทและบริษัทย่อย

บริษัทจดทะเบียนควรเตรียมการปรับปรุงแก้ไขข้อบังคับของบริษัทและบริษัทย่อยให้มีข้อกำหนดเกี่ยวกับการทำรายการที่เกี่ยวข้องกัน และการได้มาหรือจำหน่ายไปซึ่งสินทรัพย์ตามข้อบังคับตลาดหลักทรัพย์ฯ ก่อนยื่นคำขออนุญาตเสนอขายหลักทรัพย์ ทั้งนี้ ข้อบังคับตลาดหลักทรัพย์ฯ ได้กำหนดให้บริษัทจดทะเบียนมีข้อบังคับของบริษัทและบริษัทย่อยในลักษณะดังกล่าว โดยให้ระยะเวลาแก้ไขได้ถึงการประชุมสามัญประจำปีในครั้งที่ถึงนี้ด้วย

3.2) บทบาทหน้าที่ของกรรมการ

เกณฑ์ที่แก้ไขใหม่ได้เพิ่มความรู้ความสำคัญกับการพิจารณาความรู้ ความเข้าใจ บทบาท หน้าที่ ความรับผิดชอบของกรรมการ และกรรมการตรวจสอบ

4) การเปิดเผยข้อมูลในแบบรายงานการเปิดเผยข้อมูลประจำปี 2546 ได้เพิ่มเติมหลักเกณฑ์การเปิดเผยข้อมูลในแบบรายงานการเปิดเผยข้อมูลประจำปี (แบบ 56-1) ซึ่งจะมีผลตั้งแต่แบบรายงานประจำปี 2546 ในประเด็นต่อไปนี้

4.1) ผู้ถือหุ้นที่แท้จริง (Ultimate shareholders)

เพื่อให้ผู้ลงทุนทราบผู้มีอำนาจควบคุมในบริษัทที่แท้จริง เกณฑ์ใหม่นี้กำหนดให้บริษัทต้องเปิดเผยรายชื่อผู้ถือหุ้นที่แท้จริง (Ultimate shareholders) ด้วย กล่าวคือ หากบริษัทจดทะเบียนมีผู้ถือหุ้นที่ (1) ถือหุ้นร้อยละ 10 ขึ้นไป (2) ส่งผู้แทนมาเป็นกรรมการหรือผู้บริหาร ทำให้มีส่วนร่วมในการกำหนดทิศทางนโยบายของบริษัท และ (3) ชื่อผู้ถือหุ้นที่เปิดเผยมิได้แสดงสถานะที่แท้จริง เช่น เป็น holding company บริษัทจดทะเบียนต้องเปิดเผยชื่อผู้ถือหุ้นที่แท้จริงของผู้ถือหุ้นรายดังกล่าวด้วย

4.2) การรับรองความถูกต้องของข้อมูล

เกณฑ์ใหม่นี้ได้เพิ่มเติมการรับรองความถูกต้องข้อมูลในงบการเงิน (แบบ 56-3) และปรับปรุงแบบฟอร์มการรับรองความถูกต้องของข้อมูลในแบบ 56-1 ให้สอดคล้องกับความสามารถในการเข้าถึงข้อมูล และขอบเขตอำนาจหน้าที่ของกรรมการและผู้บริหารแต่ละประเภทมากขึ้น และกำหนดให้ผู้บริหารสูงสุดที่รับผิดชอบสายงานบัญชี (CFO) ต้องรับรองข้อมูลดังกล่าวเพิ่มเติมด้วย

2.4 ประกาศสำนักงานคณะกรรมการกำกับหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์

ว่าด้วยการให้ความเห็นชอบที่ปรึกษาทางการเงินและขอบเขตการดำเนินงาน พ.ศ. 2550 ประกาศ ณ วันที่ 17 ธันวาคม พ.ศ. 2550

หลักเกณฑ์ที่สำคัญ ได้แก่ ข้อ 5 ซึ่งมีหลักเกณฑ์ ดังต่อไปนี้

ข้อ 5 ผู้ขอความเห็นชอบเป็นที่ปรึกษาทางการเงินที่ยื่นขอความเห็นชอบตามข้อ 4 จะได้รับความเห็นชอบจากสำนักงานต่อเมื่อเป็นไปตามหลักเกณฑ์ดังต่อไปนี้

- (1) เป็นสถาบันการเงิน หรือนิติบุคคลที่จัดตั้งขึ้นตามกฎหมายไทยซึ่งมีวัตถุประสงค์หลักในการประกอบธุรกิจเป็นที่ปรึกษาทางการเงิน ที่ปรึกษาทางการเงินบัญชี หรือที่ปรึกษาทางด้านกฎหมาย
- (2) มีสายงานที่รับผิดชอบการปฏิบัติงานที่เป็นที่ปรึกษาทางการเงินที่ชัดเจน
- (3) มีหลักเกณฑ์และแนวทางการปฏิบัติงานเป็นที่ปรึกษาทางการเงินที่ชัดเจน รัดกุมและเพียงพอ ทำให้เชื่อถือว่าสามารถควบคุมให้การปฏิบัติงานเป็นที่ปรึกษาทางการเงินเป็นไปตามมาตรฐานและจรรยาบรรณในการประกอบวิชาชีพ และไม่ก่อให้เกิดความขัดแย้งทางผลประโยชน์

(4) ไม่มีลักษณะต้องห้ามดังต่อไปนี้

- (ก) มีเหตุอันควรเชื่อว่ามีหรือเคยมีพฤติกรรมที่เป็นการขาดจรรยาบรรณหรือมาตรฐานในการปฏิบัติงานเป็นที่ปรึกษาทางการเงิน หรือในการเป็นที่ปรึกษาในลักษณะอื่นใดที่ต้องใช้ความรู้และความรับผิดชอบในการทำงานเกี่ยวกับการเป็นที่ปรึกษาทางการเงิน หรือมีหรือเคยมีส่วนร่วมหรือสนับสนุนการกระทำความผิดกล่าวของบุคคลอื่น
- (ข) มีเหตุอันควรเชื่อว่ามีหรือเคยมีพฤติกรรมที่เป็นการจงใจแสดงข้อความอันเป็นเท็จในสาระสำคัญหรือปกปิดข้อความจริงอันเป็นสาระสำคัญที่ควรบอกให้แจ้งในเอกสารใดๆ ที่ต้องเปิดเผยต่อประชาชนหรือต้องยื่นต่อสำนักงานหรือคณะกรรมการ ก.ล.ต. หรือต่อองค์กรที่มีอำนาจกำกับดูแลสถาบันการเงิน หรือมีหรือเคยมีส่วนร่วมหรือสนับสนุนการกระทำความผิดกล่าวของบุคคลอื่น
- (ค) เคยต้องคำพิพากษาถึงที่สุดว่ากระทำความผิดเกี่ยวกับการกระทำอันไม่เป็นธรรมเกี่ยวกับการซื้อขายหลักทรัพย์หรือสัญญาซื้อขายล่วงหน้า หรือการบริหารงานที่มีลักษณะเป็นการหลอกลวง ข้อฉล หรือทุจริต หรือเคยถูกเปรียบเทียบปรับเนื่องจากการกระทำความผิดดังกล่าว
- (ง) อยู่ระหว่างถูกกล่าวโทษหรือถูกดำเนินคดีอาญาโดยหน่วยงานที่มีอำนาจตามกฎหมายในความผิดตาม (ค)

(5) กรรมการ ผู้จัดการ ผู้ดำรงตำแหน่งผู้อำนวยการฝ่ายหรือเทียบเท่าขึ้นไป ที่รับผิดชอบงานด้านที่ปรึกษาทางการเงิน ต้องมีคุณสมบัติและไม่มีลักษณะต้องห้ามดังต่อไปนี้

- (ก) มีจรรยาบรรณในการประกอบวิชาชีพที่ปรึกษาทางการเงิน มีความซื่อสัตย์สุจริต มีความตั้งใจที่จะดำเนินธุรกิจอย่างต่อเนื่อง มีความเข้าใจและรับผิดชอบต่อสาธารณชน
- (ข) ลักษณะต้องห้ามกลุ่มที่หนึ่ง
 1. เป็นบุคคลที่ถูกศาลสั่งพิทักษ์ทรัพย์บุคคลล้มละลาย คนไร้ความสามารถ หรือคนเสมือนไร้ความสามารถ
 2. เป็นบุคคลที่อยู่ระหว่างถูกตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยห้ามเป็นผู้บริหารหรือผู้มีอำนาจควบคุมของบริษัทจดทะเบียน

3. อยู่ระหว่างถูกกล่าวโทษหรือถูกดำเนินคดีอาญาโดยหน่วยงานที่มีอำนาจตามกฎหมาย ในความผิดเกี่ยวกับการกระทำความผิดไม่เป็นธรรมเกี่ยวกับการซื้อขายหลักทรัพย์หรือสัญญาซื้อขายล่วงหน้า หรือการบริหารงานที่มีลักษณะเป็นการหลอกลวง ฉ้อฉล หรือทุจริต
4. อยู่ระหว่างต้องห้ามมิให้เป็นหรือปฏิบัติหน้าที่เป็นกรรมการ ผู้จัดการ บุคคลผู้มีอำนาจในการจัดการ หรือที่ปรึกษาของสถาบันการเงิน
5. อยู่ระหว่างระยะเวลาที่กำหนดตามคำสั่งของสำนักงานให้พัก เพิกถอน หรือห้ามการปฏิบัติงานในตำแหน่งหนึ่งตำแหน่งใดหรือลักษณะงานหนึ่งลักษณะงานใดในการเป็นผู้ควบคุมการปฏิบัติงาน บุคลากรในธุรกิจหลักทรัพย์ หรือบุคลากรในธุรกิจสัญญาซื้อขายล่วงหน้า
6. อยู่ระหว่างระยะเวลาที่กำหนดตามคำสั่งของสำนักงานให้ถอนรายชื่อจากระบบข้อมูลรายชื่อผู้บริหารของบริษัทที่ออกหลักทรัพย์ หรือปฏิเสธการแสดงรายชื่อในระบบข้อมูลรายชื่อผู้บริหารของบริษัทที่ออกหลักทรัพย์เนื่องจากมีลักษณะต้องห้าม
7. อยู่ระหว่างระยะเวลาที่กำหนดตามคำสั่งขององค์กรที่มีอำนาจตามกฎหมายต่างประเทศให้พัก เพิกถอน หรือห้ามการปฏิบัติงานในตำแหน่งหนึ่งตำแหน่งใดหรือลักษณะงานหนึ่งลักษณะงานใด ซึ่งเทียบได้กับการเป็นผู้ควบคุมการปฏิบัติงาน บุคลากรในธุรกิจหลักทรัพย์ หรือบุคลากรในธุรกิจสัญญาซื้อขายล่วงหน้า
8. เคยเป็นกรรมการ ผู้จัดการ หรือบุคคลผู้มีอำนาจในการจัดการของสถาบันการเงิน โดยมีส่วนก่อให้เกิดความเสียหายหรือต้องร่วมรับผิดชอบในความเสียหายที่เกิดขึ้นต่อสถาบันการเงินดังกล่าวซึ่งถูกเพิกถอนใบอนุญาต ถูกควบคุมกิจการ หรือถูกระงับการดำเนินกิจการเนื่องจากแผนแก้ไขฟื้นฟูฐานะหรือการดำเนินงานไม่ผ่านความเห็นชอบของหน่วยงานที่กำกับดูแลสถาบันการเงินนั้น หรือของคณะกรรมการองค์การเพื่อการปฏิรูประบบสถาบันการเงิน หรือถูกสั่งการให้แก้ไขฐานะทางการเงินที่เสียหายด้วยการลดทุนและมีการเพิ่มทุนในภายหลัง โดยได้รับความช่วยเหลือจากหน่วยงานหรือสถาบันการเงินของรัฐ เว้นแต่จะได้รับยกเว้นจากคณะกรรมการ ก.ล.ต.

(ค) ลักษณะต้องห้ามกลุ่มที่สอง

1. เคยต้องคำพิพากษาถึงที่สุดว่ากระทำความผิดตาม (ข) 3. หรือเคยถูกเปรียบเทียบปรับเนื่องจากการกระทำความผิดตาม (ข) 3.
2. มีเหตุอันควรเชื่อว่ามีหรือเคยมีพฤติกรรมที่เป็นการประพฤติผิดต่อหน้าที่ที่ต้องปฏิบัติงานหรือให้บริการด้วยความซื่อสัตย์สุจริตและเป็นธรรมต่อผู้ให้บริการธุรกิจที่ปรึกษาทางการเงิน ธุรกิจหลักทรัพย์ หรือธุรกิจบริการทางการเงินอื่น หรือมีหรือเคยมีส่วนร่วมหรือสนับสนุนการกระทำความผิดกล่าวของบุคคลอื่น
3. มีเหตุอันควรเชื่อว่ามีหรือเคยมีพฤติกรรมที่เป็นการขาดจรรยาบรรณหรือมาตรฐานในการปฏิบัติงานที่เกี่ยวข้องกับธุรกิจที่ปรึกษาทางการเงินซึ่งกำหนดโดยชมรม หรือธุรกิจหลักทรัพย์ซึ่งกำหนดโดยหน่วยงานหรือสมาคมที่เกี่ยวข้องกับธุรกิจหลักทรัพย์ หรือมีหรือเคยมีส่วนร่วมหรือสนับสนุนการกระทำความผิดกล่าวของบุคคลอื่น
4. มีเหตุอันควรเชื่อว่ามีหรือเคยมีพฤติกรรมที่ส่อไปในทางไม่สุจริตหรือฉ้อฉลต่อผู้อื่น หรือมีหรือเคยมีส่วนร่วมหรือสนับสนุนการกระทำความผิดกล่าวของบุคคลอื่น
5. มีเหตุอันควรเชื่อว่ามีหรือเคยมีพฤติกรรมที่เป็นการกระทำอันไม่เป็นธรรมหรือการเอาเปรียบผู้ลงทุน หรือมีหรือเคยมีส่วนร่วมหรือสนับสนุนการกระทำความผิดกล่าวของบุคคลอื่น
6. มีเหตุอันควรเชื่อว่ามีหรือเคยมีพฤติกรรมที่เป็นการจงใจแสดงข้อความอันเป็นเท็จในสาระสำคัญหรือปกปิดข้อความจริงอันเป็นสาระสำคัญที่ควรบอกให้แจ้งในเอกสารใดๆ ที่ต้องเปิดเผยต่อประชาชนหรือต้องยื่นต่อสำนักงานหรือคณะกรรมการ ก.ล.ต. หรือต่อองค์กรที่มีอำนาจกำกับดูแลสถาบันการเงิน หรือมีหรือเคยมีส่วนร่วมหรือสนับสนุนการกระทำความผิดกล่าวของบุคคลอื่น
7. มีเหตุอันควรเชื่อว่ามีหรือเคยมีพฤติกรรมที่เป็นการละเลยการตรวจสอบดูแลตามสมควร เพื่อป้องกันมิให้นิติบุคคลหรือกิจการที่ตนมีอำนาจในการจัดการ หรือผู้ปฏิบัติงานซึ่งอยู่ภายใต้การตรวจสอบดูแล กระทำ

การใดหรือดเว้นกระทำการใดอันเป็นการฝ่าฝืนหรือขัดต่อกฎหมายว่าด้วยหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์ หรือประกาศที่ออกโดยอาศัยอำนาจแห่งกฎหมายดังกล่าว อันอาจก่อให้เกิดความไม่เชื่อมั่นในธุรกิจที่ปรึกษาทางการเงินหรือธุรกิจหลักทรัพย์โดยรวม หรือความเสียหายต่อชื่อเสียง ฐานะ การดำเนินธุรกิจ หรือลูกค้าของธุรกิจนั้น

8. มีเหตุอันควรเชื่อว่ามีหรือเคยมีพฤติกรรมที่แสดงให้เห็นว่าขาดความรับผิดชอบหรือความระมัดระวังหรือความซื่อสัตย์สุจริตในเรื่องเกี่ยวกับการจัดเตรียม การจัดการ หรือการเปิดเผยข้อมูลเพื่อประโยชน์ของผู้ถือหุ้นโดยรวมของบริษัทที่ตนเป็นหรือเคยเป็นผู้บริหาร หรือในการเป็นที่ปรึกษาให้กับบุคคลอื่นอันทำให้บุคคลนั้นมีพฤติกรรมข้างต้นเพื่อประโยชน์ในการพิจารณาการมีลักษณะต้องห้ามตาม (5) “สถาบันการเงิน” หมายความว่า สถาบันการเงินตามกฎหมายว่าด้วยดอกเบี้ยเงินให้กู้ยืมของสถาบันการเงิน
- (6) มีผู้ควบคุมการปฏิบัติงานอย่างน้อยหนึ่งคนซึ่งปฏิบัติงานเต็มเวลา โดยต้องเป็นบุคคลที่ได้รับความเห็นชอบจากสำนักงานตามส่วนที่ 2 ของหมวดนี้
- (7) เป็นผู้มีรายชื่อจดทะเบียนกับชมรมในการประกอบธุรกิจที่ปรึกษาทางการเงินในกรณีที่ที่ปรึกษาทางการเงิน กรรมการ ผู้จัดการ ผู้ดำรงตำแหน่งผู้อำนวยการฝ่ายหรือเทียบเท่าขึ้นไปได้รับผิดชอบงานด้านที่ปรึกษาทางการเงิน มีลักษณะไม่เป็นไปตาม (3) (4)(ก) (ข) หรือ (ค) หรือ (5)(ก) หรือ (ค) และข้อเท็จจริงในกรณีดังกล่าวรับฟังได้ว่า พฤติกรรมอันเป็นการขาดคุณสมบัติหรือมีลักษณะต้องห้ามของบุคคลนั้นมีใช้กรณีร้ายแรงถึงขนาดที่ไม่สมควรให้บุคคลดังกล่าวปฏิบัติงานเป็นที่ปรึกษาทางการเงิน กรรมการ ผู้จัดการ ผู้ดำรงตำแหน่งผู้อำนวยการฝ่ายหรือเทียบเท่าขึ้นไปที่ได้รับผิดชอบงานด้านที่ปรึกษาทางการเงิน หรือเป็นพฤติกรรมที่เกิดขึ้นมาแล้วเกินกว่าสิบห้าปี นับถึงวันที่ยื่นคำขอความเห็นชอบ สำนักงานอาจใช้ดุลพินิจไม่ยกเหตุของการขาดคุณสมบัติหรือการมีลักษณะต้องห้ามในกรณีนั้นมาเป็นเหตุในการห้ามมิให้บุคคลดังกล่าวปฏิบัติงานก็ได้ ในกรณีนี้ สำนักงานอาจกำหนดเงื่อนไขหรือเงื่อนไขที่ใช้บังคับกับบุคคลดังกล่าวเป็นการชั่วคราวด้วยก็ได้

2.5 ข้อบังคับตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย

เรื่อง หลักเกณฑ์ เงื่อนไข และการปฏิบัติการใดๆ ของบริษัทจดทะเบียนในกรณีบริษัทจดทะเบียนถูกครอบงำกิจการ ประกาศ ณ วันที่ 10 พฤษภาคม พ.ศ. 2539 (บจ/ป 14-00)

2.6 แนวปฏิบัติตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย

เรื่อง แนวทางการเปิดเผยสารสนเทศของบริษัทจดทะเบียนเมื่อมีการควบกิจการ ลงวันที่ 10 เมษายน พ.ศ. 2540 (บจ/ป 24-00)

2.7 ประกาศคณะกรรมการตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย

เรื่อง แนวทางการเปิดเผยสารสนเทศของบริษัทจดทะเบียนในกรณีบริษัทจดทะเบียนถูกครอบงำกิจการ ประกาศ ณ วันที่ 10 พฤษภาคม พ.ศ. 2539 (บจ/ป 11-01)

3. กฎหมายหรือกฎระเบียบที่ใช้บังคับโดยหน่วยงานที่มีหน้าที่กำกับหรือเกี่ยวข้องกับลักษณะการดำเนินธุรกิจของบริษัทนั้นๆ

ในกรณีนี้ หน่วยงานที่กำกับดูแลการควบรวมกิจการและการถือหุ้นไว้ในกิจการโทรคมนาคม คือ คณะกรรมการกิจการโทรคมนาคมแห่งชาติ โดยกฎระเบียบที่เกี่ยวข้องมีดังต่อไปนี้

3.1 พระราชบัญญัติการประกอบกิจการโทรคมนาคม พ.ศ. 2544

วัตถุประสงค์การประกาศใช้ เพื่อให้เป็นไปตามที่พระราชบัญญัติจัดตั้งองค์กรจัดสรรคลื่นความถี่ และกำกับกิจการวิทยุกระจายเสียง วิทยุโทรทัศน์ และกิจการโทรคมนาคม พ.ศ. 2543 ซึ่งเป็นกฎหมายที่ตราขึ้นให้เป็นไปตามมาตรา 40 ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2540 ได้บัญญัติให้จัดตั้งคณะกรรมการกิจการกระจายเสียงและกิจการโทรทัศน์แห่งชาติ และคณะกรรมการกิจการโทรคมนาคมแห่งชาติ ขึ้นเป็นองค์กรอิสระทำหน้าที่จัดสรรคลื่นความถี่และกำกับดูแลการประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียง วิทยุโทรทัศน์ และกิจการโทรคมนาคม โดยให้คณะกรรมการกิจการโทรคมนาคมแห่งชาติ

มีอำนาจหน้าที่ในการอนุญาตและกำกับดูแลการประกอบกิจการโทรคมนาคม และให้มีการตรากฎหมายว่าด้วยการประกอบกิจการโทรคมนาคมขึ้นด้วย

หลักเกณฑ์ที่เกี่ยวข้องกับการควบคุมกิจการและการถือหุ้นไว้ ได้แก่ หมวด 1 การอนุญาตประกอบกิจการโทรคมนาคม (ม. 7-24)

มาตราที่สำคัญ

มาตรา 7 ผู้ใดประสงค์จะประกอบกิจการโทรคมนาคมตามลักษณะและประเภทที่คณะกรรมการประกาศ กำหนดตามกฎหมายว่าด้วยองค์การจัดสรรคลื่นความถี่และกำกับการวิทยุกระจายเสียง วิทยุโทรทัศน์ และกิจการโทรคมนาคม ต้องได้รับใบอนุญาตจากคณะกรรมการ

ใบอนุญาตประกอบกิจการโทรคมนาคมให้มีสามแบบ ดังนี้

(1) ใบอนุญาตแบบที่หนึ่ง ได้แก่ ใบอนุญาตสำหรับผู้ประกอบกิจการโทรคมนาคมที่ไม่มีโครงข่ายโทรคมนาคมเป็นของตนเอง และเป็นกิจการที่มีลักษณะสมควรให้มีการบริการได้โดยเสรี ทั้งนี้ เมื่อผู้ประสงค์จะประกอบกิจการลักษณะดังกล่าวได้แจ้งให้คณะกรรมการทราบแล้ว คณะกรรมการต้องออกใบอนุญาตให้ประกอบกิจการได้

(2) ใบอนุญาตแบบที่สอง ได้แก่ ใบอนุญาตสำหรับผู้ประกอบกิจการโทรคมนาคมที่มีหรือไม่มีโครงข่ายเป็นของตนเอง ซึ่งเป็นการประกอบกิจการที่มีวัตถุประสงค์ให้บริการจำกัดเฉพาะกลุ่มบุคคล หรือเป็นการประกอบกิจการที่ไม่มีผลกระทบต่อการแข่งขันโดยเสรีอย่างเป็นธรรม หรือต่อประโยชน์สาธารณะ และผู้บริโภค ทั้งนี้ เมื่อผู้ประสงค์จะประกอบกิจการลักษณะดังกล่าวได้ปฏิบัติถูกต้องครบถ้วน ตามหลักเกณฑ์มาตรฐานที่คณะกรรมการประกาศกำหนดไว้ล่วงหน้าแล้ว คณะกรรมการต้องออกใบอนุญาตให้ประกอบกิจการได้

(3) ใบอนุญาตแบบที่สาม ได้แก่ ใบอนุญาตสำหรับผู้ประกอบกิจการโทรคมนาคมที่มีโครงข่ายเป็นของตนเอง ซึ่งเป็นการประกอบกิจการที่มีวัตถุประสงค์ในการให้บริการแก่บุคคลทั่วไปจำนวนมาก หรืออาจมีผลกระทบต่อการแข่งขันโดยเสรีอย่างเป็นธรรม หรืออาจกระทบต่อประโยชน์สาธารณะ หรือมีเหตุจำเป็นต้องคุ้มครองผู้บริโภคเป็นพิเศษ ทั้งนี้ เมื่อผู้ประสงค์จะประกอบกิจการลักษณะดังกล่าวได้รับการพิจารณาจากคณะกรรมการเห็นสมควรให้ออกใบอนุญาตแล้วจึงจะประกอบกิจการได้

ผู้รับใบอนุญาตแบบที่หนึ่ง แบบที่สอง หรือแบบที่สาม จะมีสิทธิประกอบกิจการโทรคมนาคมในลักษณะหรือประเภทใด รวมทั้งมีขอบเขตการให้บริการเพียงใด ให้เป็นไปตามที่คณะกรรมการประกาศกำหนด ซึ่งต้องสอดคล้องกับลักษณะการประกอบกิจการของใบอนุญาตแต่ละแบบที่กำหนดตามวรรคสอง และต้องคำนึงถึงการพัฒนาการให้บริการกิจการโทรคมนาคมที่หลากหลาย รวมทั้งความเป็นธรรมในระหว่างผู้ประกอบการด้วย

ในการยื่นขอรับใบอนุญาต ผู้ขอรับใบอนุญาตต้องระบุว่าเป็นการขอรับใบอนุญาตแบบใดพร้อมทั้งต้องแจ้งลักษณะหรือประเภทกิจการโทรคมนาคมที่ประสงค์จะดำเนินการด้วย และถ้าประสงค์จะเพิ่มการประกอบกิจการในลักษณะหรือประเภทอื่น ภายหลังจากที่ได้รับอนุญาตแล้วจะต้องแจ้งให้คณะกรรมการทราบก่อนเริ่มประกอบกิจการ ในกรณีเช่นว่านี้ คณะกรรมการจะกำหนดเงื่อนไขให้ผู้ขอรับใบอนุญาตต้องปฏิบัติตามก็ได้

มาตรา 8 ให้คณะกรรมการประกาศกำหนดหลักเกณฑ์การอนุญาตโดยเปิดเผยเป็นการทั่วไป เพื่อให้ผู้ประสงค์จะประกอบกิจการได้ทราบล่วงหน้าเกี่ยวกับคุณสมบัติของผู้ขอรับใบอนุญาต วิธีการขอรับใบอนุญาต และหลักเกณฑ์ในการออกใบอนุญาต ซึ่งจะต้องกำหนดให้แตกต่างกันตามประเภทของใบอนุญาตตามมาตรา 7 และสอดคล้องกับกิจการโทรคมนาคมแต่ละลักษณะและประเภท และต้องเป็นไปตามแนวทางการอนุญาตให้ใช้คลื่นความถี่ และการอนุญาตให้ประกอบกิจการโทรคมนาคมที่กำหนดไว้ในแผนแม่บทกิจการโทรคมนาคมและแผนความถี่วิทยุตามกฎหมายว่าด้วยองค์การจัดสรรคลื่นความถี่และกำกับกิจการวิทยุกระจายเสียง วิทยุโทรทัศน์ และกิจการโทรคมนาคม

ประกาศตามวรรคหนึ่ง ให้คณะกรรมการกำหนดรายละเอียดเกี่ยวกับคุณสมบัติของผู้ขอรับใบอนุญาต วิธีการขอรับใบอนุญาต เอกสารหลักฐานหรือข้อมูลที่ต้องใช้ในการอนุญาต วิธีการพิจารณาในการออกใบอนุญาต ระยะเวลาการพิจารณาอนุญาตของคณะกรรมการ ขอบเขตการอนุญาตให้ประกอบกิจการ กรอบระยะเวลาขึ้นสูงและขั้นต่ำที่จะอนุญาตให้ประกอบกิจการ รวมทั้งเงื่อนไขอื่นที่จำเป็นสำหรับการประกอบกิจการ

ในการกำหนดคุณสมบัติของผู้ขอรับใบอนุญาตต้องเป็นไปตามหลักเกณฑ์ ดังต่อไปนี้

(1) ผู้ขอรับใบอนุญาตแบบที่สองและผู้ขอรับใบอนุญาตแบบที่สามต้องมีชื่อเป็นคนต่างด้าว ตามกฎหมายว่าด้วยการประกอบธุรกิจของคนต่างด้าว และต้องมีสัดส่วนการถือหุ้นของบุคคลผู้มีสัญชาติไทยไม่น้อยกว่าร้อยละเจ็ดสิบห้าของทุนทั้งหมดในนิติบุคคลนั้น

รวมทั้งต้องมีกรรมการไม่น้อยกว่าสามในสี่ของจำนวนกรรมการทั้งหมด และผู้มีอำนาจกระทำการผูกพันนิติบุคคลนั้นต้องเป็นผู้มีสัญชาติไทยด้วย ในกรณี คณะกรรมการอาจกำหนดให้ผู้ขอรับใบอนุญาตสำหรับการประกอบกิจการบางลักษณะ หรือบางประเภทที่เป็นนิติบุคคล จะต้องกำหนดข้อห้ามการกระทำอื่นใดที่มีลักษณะเป็นการครอบงำกิจการโดยบุคคลผู้ไม่มีสัญชาติไทยอีกด้วยก็ได้

(2) ไม่เป็นบุคคลล้มละลาย

(3) ไม่เคยถูกเพิกถอนใบอนุญาตประกอบกิจการโทรคมนาคม

(4) บุคคลผู้เป็นกรรมการผู้จัดการหรือผู้มีอำนาจในการจัดการของผู้ขอรับใบอนุญาตต้องไม่เคยถูกศาลมีคำพิพากษาถึงที่สุดว่ามีความผิดตามพระราชบัญญัตินี้ หรือตามกฎหมายว่าด้วยโทรเลขและโทรศัพท์ กฎหมายว่าด้วยวิทยุคมนาคม หรือกฎหมายว่าด้วยการคุ้มครองผู้บริโภค ภายในระยะเวลาสองปีก่อนการยื่นคำขอรับใบอนุญาต

(5) ผู้ขอรับใบอนุญาตแบบที่สามต้องมีแผนการลงทุนและแผนการให้บริการกิจการโทรคมนาคมที่สามารถให้บริการได้อย่างมีประสิทธิภาพด้วย

(6) มีคุณสมบัติและไม่มีลักษณะต้องห้ามอื่นตามที่คณะกรรมการกำหนดสำหรับการขอรับใบอนุญาตแต่ละประเภทตามมาตรา 7

มาตรา 19 ให้คณะกรรมการมีอำนาจกำหนดมาตรการใดๆ เพื่อสนับสนุนและส่งเสริมให้ผู้รับใบอนุญาตรายใหม่มีโอกาสให้บริการโทรคมนาคมในท้องที่ใดแข่งขันกับผู้รับใบอนุญาตรายอื่นได้อย่างมีประสิทธิภาพ เสมอภาค และเป็นธรรมได้

มาตรา 21 การประกอบกิจการโทรคมนาคม นอกจากต้องอยู่ในบังคับของกฎหมายว่าด้วยการแข่งขันทางการค้าแล้ว ให้คณะกรรมการกำหนดมาตรการเฉพาะตามลักษณะการประกอบกิจการโทรคมนาคมมิให้ผู้รับใบอนุญาตกระทำการอย่างใดอันเป็นการผูกขาดหรือลด หรือจำกัดการแข่งขันในการให้บริการกิจการโทรคมนาคมในเรื่องดังต่อไปนี้

(1) การอุดหนุนการบริการ

(2) การถือครองธุรกิจให้บริการประเภทเดียวกัน

(3) การใช้อำนาจทางการตลาดที่ไม่เป็นธรรม

(4) พฤติกรรมกีดกันการแข่งขัน

(5) การคุ้มครองผู้ประกอบการรายย่อย

มาตรา 22 ผู้รับใบอนุญาตต้องรายงานให้เลขาธิการทราบโดยไม่ชักช้าเมื่อมีเหตุการณ์ดังต่อไปนี้

- (1) ผู้รับใบอนุญาตได้รับความเสียหายอย่างร้ายแรงจนอาจเกิดปัญหาในการให้บริการโทรคมนาคม
- (2) ผู้รับใบอนุญาตจะประกอบกิจการโทรคมนาคมอื่นนอกจากกิจการที่ได้รับอนุญาต
- (3) ผู้รับใบอนุญาตจะทำสัญญาให้บุคคลอื่นมีอำนาจทั้งหมดหรือบางส่วนในการบริหารงานของผู้รับใบอนุญาต
- (4) ผู้รับใบอนุญาตกระทำหรือถูกระทำอันมีลักษณะเป็นการครอบงำกิจการหรือถูกครอบงำกิจการตามกฎหมายว่าด้วยหลักทรัพย์ และตลาดหลักทรัพย์
- (5) กรณีใดๆ ที่มีหรืออาจจะมีผลกระทบต่อการประกอบกิจการหรือการให้บริการของผู้รับใบอนุญาตตามที่คณะกรรมการประกาศกำหนด

การรายงานตาม (2) และ (3) ผู้รับใบอนุญาตต้องกระทำก่อนดำเนินการสำหรับกรณีตาม (1) (4) และ (5) ให้รายงานทันทีที่มีเหตุการณ์ดังกล่าวเกิดขึ้น

เมื่อเลขาธิการได้รับรายงานตามวรรคสองให้เสนอเรื่องต่อคณะกรรมการโดยเร็วในการนี้ ให้คณะกรรมการมีอำนาจกำหนดเงื่อนไขให้ผู้รับใบอนุญาตต้องปฏิบัติตามอย่างใดเพื่อป้องกันความเสียหายต่อประโยชน์สาธารณะได้

หลักเกณฑ์ที่เกี่ยวข้องกับการอุดหนุนบริการตามมาตรา 21 ของพระราชบัญญัติการประกอบกิจการโทรคมนาคม พ.ศ. 2544

ตามมาตรา 21 (1) แห่งพระราชบัญญัติการประกอบกิจการโทรคมนาคม พ.ศ. 2544 ได้บัญญัติห้ามมิให้ผู้รับใบอนุญาตการประกอบกิจการโทรคมนาคมกระทำการอุดหนุนการบริการ ซึ่งถือเป็นพฤติกรรมในการผูกขาด หรือลด หรือจำกัดการแข่งขันในการให้บริการกิจการโทรคมนาคม โดยพฤติกรรมหนึ่งซึ่งอาจเกิดขึ้นในกิจการโทรคมนาคมและอาจถือเป็นการอุดหนุนบริการ คือ การที่บริษัทใหญ่หรือบริษัทย่อยหรือบริษัทรวมของผู้รับใบอนุญาตการประกอบกิจการโทรคมนาคมได้มีการซื้อขายสินค้าหรือบริการระหว่างกันในราคาที่ต่ำกว่าราคาตลาด เพื่อให้ได้เปรียบทางด้านต้นทุนที่ต่ำกว่าคู่แข่งและสามารถกำหนดราคาที่ได้เปรียบคู่แข่งโดยอาศัยต้นทุนที่ต่ำกว่าดังกล่าว ซึ่งการใช้ความได้เปรียบด้านต้นทุนดังกล่าวถือเป็นพฤติกรรมการอุดหนุนการบริการระหว่างกันของบริษัทที่มี

ความสัมพันธ์กันทางธุรกิจเพื่อนำไปสู่การผูกขาด หรือลด หรือจำกัดการแข่งขันของคู่แข่งที่อยู่ในธุรกิจโทรคมนาคมด้วยกัน ดังนั้นจึงมีความจำเป็นอย่างยิ่งที่ต้องพิจารณาว่ารายการซื้อขายสินค้าและบริการระหว่างกันรายการใดที่กำหนดไว้ต่ำกว่ารายการตลาด ซึ่งวิธีการกำหนดราคาสินค้าและบริการระหว่างกันแตกต่างไปจากราคาตลาดดังกล่าวเรียกว่า Transfer Pricing ซึ่งมีความหมาย คือ การที่คู่สัญญาทำธุรกรรมระหว่างกัน โดยกำหนดราคาซื้อขาย สินค้าหรือให้บริการที่แตกต่างไปจากราคาตลาด (Arm's Length Price)

ราคาตลาด (Arm's Length Price) หมายถึง ราคาของค่าตอบแทน ค่าบริการ หรือดอกเบี้ย ซึ่งคู่สัญญาที่เป็นอิสระต่อกันพึงกำหนดโดยสุจริตในทางการค้า กรณีโอนทรัพย์สินให้บริการหรือให้กู้ยืมเงินที่มีลักษณะประเภท และชนิดเดียวกัน ณ วันที่โอนทรัพย์สินให้บริการ หรือให้กู้ยืมเงิน โดยปัญหาในทางปฏิบัติในการคำนวณราคาตลาดเกี่ยวข้องโดยตรงกับกรมสรรพากรซึ่งได้เคยออกคำสั่งกรมสรรพากรที่ ป.113/2545 เรื่อง การเสียภาษีเงินได้ของบริษัทหรือห้างหุ้นส่วนนิติบุคคล กรณีการกำหนดราคาโอนให้เป็นไปตามราคาตลาดเพื่อให้ผู้ประกอบการมีแนวทางในการปฏิบัติที่ถูกต้อง

บทบัญญัติที่เกี่ยวข้องกับการกำหนดราคาตลาดของกรมสรรพากร

ในการป้องกันการหลีกเลี่ยงภาษีอากรกรณีปัญหาการกำหนดราคาโอน (Transfer Pricing) ระหว่างกิจการในกลุ่มเดียวกัน เจ้าพนักงานสรรพากรสามารถนำบทบัญญัติที่เกี่ยวข้องกับการกำหนดราคาตลาดมาปรับใช้ในการพิจารณาการกำหนดราคาซื้อขายสินค้าและบริการ ได้แก่ ประมวลรัษฎากร มาตรา 65 ทวิ (4) (7) มาตรา 65 ตร มาตรา 70 ตร บทบัญญัติแห่งอนุสัญญาเพื่อการเว้นการเก็บภาษีซ้อนที่ประเทศไทยทำกับประเทศต่างๆ และมาตรฐานการบัญชี ฉบับที่ 37 และ ฉบับที่ 47 นอกจากนี้ กรมสรรพากรยังได้ออกคำสั่งกรมสรรพากร ที่ ป. 113/2545 เรื่อง การเสียภาษีเงินได้ของบริษัทหรือห้างหุ้นส่วนนิติบุคคล กรณีการกำหนดราคาโอนให้เป็นไปตามราคาตลาด เพื่อให้เจ้าพนักงานสรรพากร ถือเป็นแนวทางปฏิบัติให้เป็นมาตรฐานเดียวกัน มีเนื้อหาสาระประกอบด้วย

1. หลักเกณฑ์การคำนวณกำไรสุทธิเพื่อเสียภาษีเงินได้ของบริษัทหรือห้างหุ้นส่วนนิติบุคคล
2. การประเมินรายได้หรือรายจ่ายให้เป็นไปตามราคาตลาด
3. วิธีการคำนวณเพื่อให้ได้มาซึ่งราคาตลาด

4. เอกสารหลักฐานที่ควรจัดทำให้เจ้าพนักงานประเมินพิจารณา
5. ผู้ประกอบการสามารถยื่นคำขอทำข้อตกลงเพื่อกำหนดราคาเป็นการล่วงหน้าได้

วิธีการคำนวณราคาตลาดที่ยอมรับตามหลักสากล มีดังนี้

1. Traditional Transaction Methods
 - 1.1 วิธีเปรียบเทียบกับราคาที่มีได้มีการควบคุม (Comparable Uncontrolled Price Method)
 - 1.2 วิธีราคาขายต่อ (Resale Price Method)
 - 1.3 วิธีราคาทุนบวกกำไรส่วนเพิ่ม (Cost Plus Method)
2. Transactional Profit Methods
 - 2.1 วิธีแบ่งกำไร (Profit Split Method)
 - 2.2 วิธีแบ่งกำไรสุทธิเป็นรายธุรกรรม (Transactional Net Margin Method)

สำหรับประเทศไทย วิธีการคำนวณราคาตลาดตามข้อ 1 แบบ Traditional Transaction Methods ทั้งวิธีที่ 1.1-1.3 เป็นวิธีที่ได้รับการยอมรับและนำไปใช้โดยชัดแจ้งจากหน่วยงานราชการอย่างกรมสรรพากร โดยได้กำหนดให้บริษัทหรือห้างหุ้นส่วนนิติบุคคลที่ตั้งขึ้นตามกฎหมายไทย หรือที่ตั้งขึ้นตามกฎหมายของต่างประเทศตามมาตรา 66 และมาตรา 76 ทวิ แห่งประมวลรัษฎากร สามารถเลือกใช้วิธีใดวิธีหนึ่งใน 3 วิธีดังกล่าวสำหรับการคำนวณรายได้หรือรายจ่ายเพื่อให้ได้มาซึ่งราคาตลาด ตามข้อ 3 (1)-(3) ในคำสั่งกรมสรรพากรที่ ป. 113/2545 เรื่องการเสียภาษีเงินได้ของบริษัทหรือห้างหุ้นส่วนนิติบุคคล

ส่วนวิธีการคำนวณราคาตลาดตามข้อ 2 แบบ Transactional Profit Methods กรมสรรพากรก็อนุญาตให้นำมาใช้ได้สำหรับการคำนวณราคาตลาดด้วยวิธีอื่นที่ได้รับการรับรองโดยสากล ตามข้อ 3 (4) ในคำสั่งกรมสรรพากรที่ ป. 113/2545 เรื่องการเสียภาษีเงินได้ของบริษัทหรือห้างหุ้นส่วนนิติบุคคล ในกรณีที่วิธีตามข้อ 3 (1)-(3) ไม่อาจนำมาใช้ในการคำนวณรายได้หรือรายจ่ายเพื่อให้ได้มาซึ่งราคาตลาดของค่าตอบแทน ค่าบริการ หรือดอกเบี้ย

การดำเนินการเพื่อให้ได้มาซึ่งราคาตลาดตามหลักเกณฑ์ของกรมสรรพากร

การดำเนินการเพื่อให้ได้มาซึ่งราคาตลาด ผู้ประกอบการควรดำเนินการในขั้นตอนต่าง ๆ 4 ขั้นตอน ซึ่งจะเชื่อมโยง Arm's Length Principle การเปรียบเทียบ และวิธีการได้มาซึ่งราคาตลาดเข้าด้วยกันอย่างเป็นกระบวนการ โดยคำนึงถึงสภาพข้อเท็จจริงของผู้ประกอบการ ซึ่งจะช่วยให้ผู้ประกอบการสามารถรวบรวมและวิเคราะห์ข้อมูล รวมทั้งจัดทำเอกสารที่แสดงให้เห็นถึงการดำเนินการในแต่ละขั้นตอน

• ขั้นตอนที่ 1

แสดงรายละเอียดของธุรกรรมระหว่างคู่สัญญา ดังนี้

1. ระบุขอบเขต ประเภท มูลค่า และกำหนดระยะเวลาของธุรกรรมระหว่างคู่สัญญา ประกอบด้วย

1.1 ข้อมูลขององค์กร ได้แก่ เอกสารแสดงโครงสร้างและความสัมพันธ์ของกิจการในกลุ่มเดียวกัน แผนการดำเนินงาน รายงานการประชุมของคณะกรรมการ หรือกลุ่มผู้บริหารขององค์กร

1.2 ข้อมูลเกี่ยวกับปัจจัยภายนอกที่มีผลกระทบต่อกิจการ ได้แก่ ลักษณะของอุตสาหกรรมและสภาวะตลาด โครงสร้างและลักษณะของการแข่งขัน สถานภาพของผู้จำหน่าย ลูกค้า และคู่แข่งรายใหม่ รวมถึงปัจจัยทางเศรษฐกิจอื่นๆ ที่มีผลกระทบต่อธุรกิจ

1.3 ข้อมูลเกี่ยวกับการเป็นเจ้าของและการใช้ทรัพย์สินที่ไม่มีรูปร่าง

1.4 ข้อมูลรายละเอียดเกี่ยวกับธุรกรรมที่ทำกับคู่สัญญา โดยให้ระบุลักษณะของธุรกรรม ราคา และเงื่อนไขอื่นๆ ตามที่ระบุไว้ในสัญญา

2. ระบุกิจกรรมที่สำคัญในเชิงเศรษฐกิจ และแจกแจงลักษณะการดำเนินงานของแต่ละกิจการ ดังนี้

2.1 หน้าที่งานที่ทำ (Functions Performed) ให้ระบุหน้าที่งานหรือกิจกรรมที่ทำและความสำคัญในเชิงเศรษฐกิจ

2.2 ทรัพย์สินที่ใช้ (Assets Used) ให้ระบุทรัพย์สินที่ใช้ทั้งทรัพย์สินที่มีรูปร่างและไม่มีรูปร่าง รวมทั้งทรัพยากรมนุษย์ และลักษณะการใช้ทรัพย์สินนั้นๆ

2.3 ความเสี่ยงที่แต่ละกิจการต้องรับภาระ (Risks Assumed)

- ขั้นตอนที่ 2

เลือกวิธีการที่เหมาะสมที่สุดในการคำนวณราคาตลาด

1. จัดหาและแยกแยะข้อมูลซึ่งอาจนำมาใช้เป็นแนวทางในการพิจารณากำหนดราคาตลาดสำหรับการทำธุรกรรมระหว่างคู่สัญญา
2. เลือกวิธีการที่เหมาะสมที่สุดในการคำนวณราคาตลาด ทั้งนี้ ตามข้อเท็จจริงของแต่ละกิจการ

- ขั้นตอนที่ 3

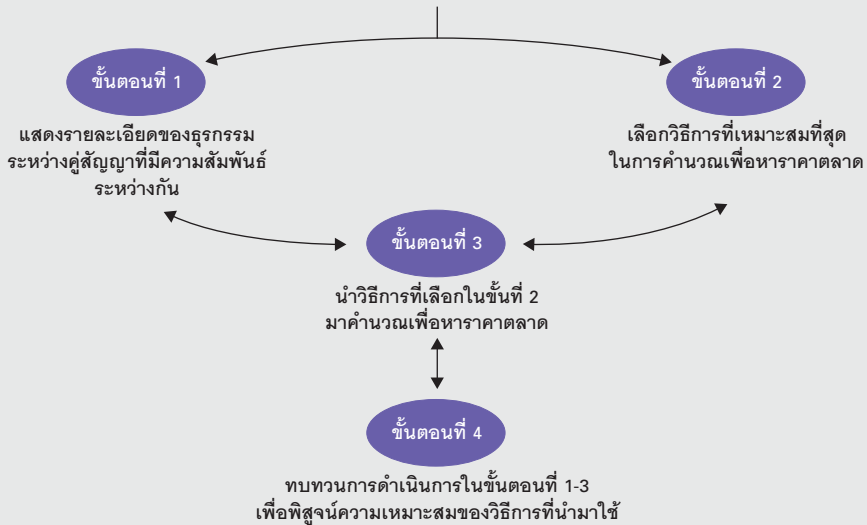
นำวิธีการที่เลือกในขั้นตอนที่ 2 มาคำนวณเพื่อหาราคาตลาด ขั้นตอนนี้เป็นการนำวิธีการที่เลือกไว้ในขั้นตอนที่ 2 มาใช้คำนวณหาราคาตลาด เพื่อให้ได้ราคาตลาดที่สมเหตุสมผลและมีความน่าเชื่อถือ ผู้ประกอบการควรจะต้องพิจารณารายละเอียดข้อมูลที่รวบรวมไว้ในขั้นตอนที่ 1 และเพื่อให้สามารถนำมาเปรียบเทียบกันได้ สิ่งที่ต้องดำเนินการ ได้แก่

1. ปรับปรุงเพื่อขจัดความแตกต่างของข้อมูล เช่น นโยบายการบัญชีที่ใช้อาจมีความแตกต่างกัน
2. จะต้องจัดกลุ่มข้อมูลให้อยู่ในรูปแบบเดียวกัน
3. ควรใช้ข้อมูล 3 - 5 ปี เพื่อให้เห็นถึงผลิตภัณฑ์ที่อาจมีผลกระทบต่อการประกอบธุรกิจ ราคาตลาดที่คำนวณได้ในขั้นตอนนี้อาจเป็นราคาเดี่ยว (Single Price) หรือเป็นช่วงราคา (Range)

- ขั้นตอนที่ 4

ทบทวนการดำเนินการในขั้นตอนที่ 1 - 3 เพื่อพิสูจน์ความเหมาะสมของวิธีการที่นำมาใช้ เมื่อได้ราคาตลาดจากขั้นตอนที่ 3 ไม่ว่าจะเป็นราคาเดี่ยวหรือช่วงราคา ให้ผู้ประกอบการทบทวนการดำเนินการในขั้นตอนที่ 1 - 3 เพื่อพิสูจน์ความเหมาะสมของวิธีการที่นำมาใช้ หากราคาที่คำนวณได้มีความเหมาะสม ให้นำราคานั้นไปใช้กับธุรกรรมที่ทำกับคู่สัญญาทั้งธุรกรรมที่เกิดขึ้นในปัจจุบันหรือที่จะเกิดขึ้นในอนาคต อย่างไรก็ตาม หากเกิดการเปลี่ยนแปลงที่เป็นสาระสำคัญซึ่งจะมีผลกระทบต่อราคาตลาดที่คำนวณได้ เช่น ข้อมูลหรือวิธีการที่เลือกใช้เริ่มล้าสมัย หรือเกิดเหตุการณ์อย่างใดอย่างหนึ่งที่มีผลกระทบโดยตรงต่อสมมติฐานที่ตั้งไว้ หรืออาจปรากฏข้อมูลหรือแหล่งข้อมูลอื่นที่นำมาใช้เปรียบเทียบได้ดีกว่าข้อมูลที่เคยใช้เดิม เป็นต้น ผู้ประกอบการจะต้องดำเนินการในขั้นตอนที่ 1 - 4 อีกครั้งหนึ่ง

ขั้นตอนดำเนินการเพื่อหาราคาตลาด

รูปที่ 12 ภาพแสดงขั้นตอนดำเนินการเพื่อหาราคาตลาด

ข้อสังเกต

1. การรวบรวมและวิเคราะห์ข้อมูลตามขั้นตอนที่ 1 - 4 มิได้เป็นข้อบังคับ หรือข้อกำหนดให้ผู้ประกอบการต้องปฏิบัติตาม แต่สิ่งที่สำคัญที่สุด คือ ผู้ประกอบการจะต้องดำเนินการ เพื่อให้ได้มาซึ่งราคาตลาดให้เหมาะสมกับข้อเท็จจริงของแต่ละกรณี
2. ขอบเขตของการรวบรวมและการวิเคราะห์ข้อมูลควรมีรายละเอียดเพียงพอที่จะพิจารณาราคาตลาด ทั้งนี้ ขึ้นอยู่กับขนาดของกิจการและความซับซ้อนของธุรกรรม
3. ผู้ประกอบการจะต้องนำขั้นตอนที่ 1 - 4 มาใช้อย่างเหมาะสมตามสภาพข้อเท็จจริงของแต่ละกรณี เพื่อให้เพียงพอที่จะพิจารณาราคาตลาดได้
4. ผู้ที่มีความรู้เกี่ยวกับข้อมูลที่เกี่ยวข้องใช้ในการพิจารณาราคาตลาดไม่จำเป็นต้องเป็นบุคลากรในฝ่ายการเงินและบัญชีเท่านั้น
5. ข้อมูลส่วนใหญ่อาจมีการจัดทำเป็นเอกสารทางธุรกิจอยู่แล้ว เช่น รายงานและข้อมูลทางการตลาด แผนงานทางธุรกิจ และงบประมาณ เป็นต้น ดังนั้น ผู้ประกอบการจึงเพียงแต่รวบรวมข้อมูลต่างๆ ให้เป็นหมวดหมู่ โดยไม่จำเป็นต้องทำเอกสารขึ้นใหม่

การจัดทำเอกสาร

ผู้ประกอบการควรจัดทำเอกสารหลักฐานเพื่อแสดงขั้นตอนและเหตุผลในการพิจารณากำหนดราคาตลาด ในขณะที่เหตุการณ์เกิดขึ้นจริงในแต่ละขั้นตอนของการกระทำธุรกรรม และเก็บรักษาไว้ ณ สำนักงานของผู้ประกอบการ รายการเอกสารที่ควรจัดทำและจัดเตรียมไว้ มีดังนี้

1. เอกสารแสดงโครงสร้างและความสัมพันธ์ของกิจการในกลุ่มเดียวกัน รวมทั้งโครงสร้างและลักษณะของการประกอบธุรกิจของแต่ละกิจการ
2. งบประมาณ แผนงานทางธุรกิจ และประมาณการทางการเงิน
3. เอกสารแสดงกลยุทธ์ทางธุรกิจของผู้ประกอบการ และเหตุผลในการใช้กลยุทธ์ดังกล่าว
4. เอกสารแสดงยอดขาย และผลประกอบการของผู้ประกอบการและลักษณะของธุรกรรมที่ทำกับกิจการในกลุ่มเดียวกัน
5. เอกสารแสดงเหตุผลในการจัดทำธุรกรรมระหว่างประเทศที่ทำกับกิจการในกลุ่มเดียวกัน
6. นโยบายการกำหนดราคา ความสามารถในการทำกำไรของผลิตภัณฑ์และข้อมูลทางการตลาด รวมทั้งส่วนแบ่งกำไรของแต่ละกิจการที่เกี่ยวข้อง โดยต้องคำนึงถึงหน้าที่งานทรัพย์สิน และความเสี่ยงของแต่ละกิจการ
7. เอกสารแสดงเหตุผลในการเลือกวิธีการกำหนดราคา
8. กรณีที่อาจเลือกวิธีการกำหนดราคาได้หลายวิธี ให้มีเอกสารแสดงรายละเอียดวิธีการอื่นๆ นอกเหนือจากข้อ 7 และเหตุผลที่ไม่เลือกวิธีการดังกล่าวโดยต้องเป็นเอกสารที่จัดทำขึ้นในขณะเดียวกันกับการตัดสินใจเลือกวิธีการตามข้อ 7
9. เอกสารที่ใช้เป็นหลักฐานแสดงหลักการพื้นฐานและเท่าที่ในการเจรจาของผู้ประกอบการสำหรับธุรกรรมที่ทำกับกิจการในกลุ่มเดียวกัน
10. เอกสารอื่นๆ ที่เกี่ยวข้องกับการกำหนดราคา (ถ้ามี)

หลักเกณฑ์ที่เกี่ยวข้องกับการอุดหนุนบริการ

ได้แก่ ประมวลรัษฎากร มาตรา 65 ทวิ (4) (7) มาตรา 65 ตรี มาตรา 70 ตรี อนุสัญญาเพื่อการเว้นการเก็บภาษีซ้อนที่ประเทศไทยทำกับประเทศต่างๆ คำสั่งกรมสรรพากรที่ ป.113/2545 เรื่อง การเสียภาษีเงินได้ของบริษัทหรือห้างหุ้นส่วนนิติบุคคล กรณีการกำหนดราคาโอนให้เป็นไปตามราคาตลาด และมาตรฐานการบัญชี ฉบับที่ 37

มาตราที่สำคัญ

1. ประมวลรัษฎากร

มาตรา 65 ทวิ การคำนวณกำไรสุทธิและขาดทุนสุทธิในส่วนนี้ให้เป็นไปตามเงื่อนไข ดังต่อไปนี้

(4) ในกรณีโอนทรัพย์สิน ให้บริการ หรือให้กู้ยืมเงินโดยไม่มีค่าตอบแทนค่าบริการ หรือดอกเบี้ย หรือมีค่าตอบแทนค่าบริการหรือดอกเบี้ยต่ำกว่าราคาตลาด โดยไม่มีเหตุอันสมควร เจ้าพนักงานประเมินมีอำนาจประเมินค่าตอบแทน ค่าบริการ หรือดอกเบี้ยนั้นตามราคาตลาดในวันที่โอนให้บริการ หรือให้กู้ยืมเงิน

(7) การคำนวณราคาทุนของสินค้าที่ส่งเข้ามาจากต่างประเทศนั้น เจ้าพนักงานประเมินมีอำนาจประเมินโดยเทียบเคียงกับราคาทุนของสินค้าประเภทและชนิดเดียวกับที่ส่งเข้าไปในประเทศอื่นได้

มาตรา 70 ตรี บริษัทหรือห้างหุ้นส่วนนิติบุคคลใด ส่งสินค้าออกไปต่างประเทศ ให้แก่หรือตามคำสั่งของสำนักงานใหญ่ สาขา บริษัท หรือห้างหุ้นส่วนนิติบุคคลในเครือเดียวกัน ตัวการ ตัวแทน นายจ้างหรือลูกจ้าง ให้ถือว่า การที่ได้ส่งสินค้าไปนั้นเป็นการขายในประเทศไทยด้วย และให้ถือราคาสินค้าตามราคาตลาดในวันที่ส่งไปเป็นรายได้ในรอบระยะเวลาบัญชีที่ส่งไปนั้น

ความในวรรคก่อนมิให้ใช้บังคับในกรณีที่สินค้านั้น

(1) เป็นของที่ส่งไปเป็นตัวอย่างหรือเพื่อการวิจัยโดยเฉพาะ

(2) เป็นของผ่านแดน

(3) เป็นของที่นำเข้ามาในราชอาณาจักร แล้วส่งกลับออกไปให้ผู้ส่งเข้ามาภายในหนึ่งปีนับแต่วันที่สินค้านั้นเข้ามาในราชอาณาจักร

(4) เป็นของที่ส่งออกไปนอกราชอาณาจักร แล้วส่งกลับคืนเข้ามาให้ผู้ส่งในราชอาณาจักรภายในหนึ่งปี นับแต่วันที่ส่งสินค้าออกไปนอกราชอาณาจักร

2. คำสั่งกรมสรรพากรที่ ป. 113/2545 เรื่องการเสียภาษีเงินได้ของบริษัทหรือห้างหุ้นส่วนนิติบุคคล กรณีการกำหนดราคาโอนให้เป็นไปตามราคาตลาด **สั่ง ณ วันที่ 16 พฤษภาคม พ.ศ. 2545**

ข้อ 1 บริษัทหรือห้างหุ้นส่วนนิติบุคคลที่ตั้งขึ้นตามกฎหมายไทย หรือที่ตั้งขึ้นตามกฎหมายของประเทศตามมาตรา 66 และมาตรา 76 ทวิ แห่งประมวลรัษฎากร จะต้องคำนวณกำไรสุทธิเพื่อเสียภาษีเงินได้ตามมาตรา 65 แห่งประมวลรัษฎากร โดยนำรายได้จากกิจการหรือเนื่องจากกิจการที่กระทำในรอบระยะเวลาบัญชี หักด้วยรายจ่ายตามเงื่อนไขที่ระบุไว้ในมาตรา 65 ทวิ และมาตรา 65 ตรี แห่งประมวลรัษฎากร

ในการคำนวณรายได้และรายจ่ายตามวรรคหนึ่งให้ใช้เกณฑ์สิทธิ โดยบริษัทหรือห้างหุ้นส่วนนิติบุคคลจะต้องนำรายได้ที่เกิดขึ้นในรอบระยะเวลาบัญชีใด แม้จะยังไม่ได้รับชำระในรอบระยะเวลาบัญชีนั้นมารวมคำนวณเป็นรายได้ในรอบระยะเวลาบัญชีนั้น และให้นำรายจ่ายทั้งสิ้นที่เกี่ยวกับรายได้นั้น แม้จะยังมิได้จ่ายในรอบระยะเวลาบัญชีนั้นมารวมคำนวณเป็นรายจ่ายของรอบระยะเวลาบัญชีนั้น

ข้อ 2 กรณีบริษัทหรือห้างหุ้นส่วนนิติบุคคลตามข้อ 1 กระทำธุรกรรมกับคู่สัญญาของตนโดยไม่มีรายได้ตอบแทนหรือมีรายได้ตอบแทนต่ำกว่าราคาตลาดโดยไม่มีเหตุอันสมควร หรือกรณีบริษัทหรือห้างหุ้นส่วนนิติบุคคลตามข้อ 1 กระทำธุรกรรมกับคู่สัญญาของตนโดยมีรายจ่ายสูงกว่าราคาตลาดโดยไม่มีเหตุอันสมควร ถ้าบริษัทหรือห้างหุ้นส่วนนิติบุคคลนั้นไม่ได้ปรับปรุงรายได้หรือรายจ่ายให้เป็นไปตามราคาตลาดเพื่อเสียภาษีเงินได้ ให้เจ้าพนักงานประเมินทำการประเมินรายได้หรือรายจ่ายให้เป็นไปตามราคาตลาด

คำว่า “ราคาตลาด” ตามวรรคหนึ่งหมายความว่า ราคาของค่าตอบแทนค่าบริการ หรือดอกเบี้ย ซึ่งคู่สัญญาที่เป็นอิสระต่อกันพึงกำหนดโดยสุจริตในทางการค้า กรณีโอนทรัพย์สิน ให้บริการ หรือให้กู้ยืมเงินที่มีลักษณะ ประเภท และชนิดเช่นเดียวกัน ณ วันที่โอนทรัพย์สิน ให้บริการ หรือให้กู้ยืมเงิน

คำว่า “คู่สัญญาที่เป็นอิสระต่อกัน” หมายความว่า คู่สัญญาที่ไม่มีความสัมพันธ์ระหว่างกันในการจัดการ การควบคุม หรือร่วมทุน โดยทางตรงหรือโดยทางอ้อม

ข้อ 3 ในการคำนวณรายได้หรือรายจ่ายเพื่อให้ได้มาซึ่งราคาตลาดให้ถือปฏิบัติโดยเลือกใช้วิธีใดวิธีหนึ่งดังต่อไปนี้

(1) วิธีเปรียบเทียบกับราคาที่มีได้มีการควบคุม (Comparable Uncontrolled Price Method) โดยให้ทำการเปรียบเทียบกับค่าตอบแทน ค่าบริการ หรือดอกเบี้ยที่เรียกเก็บในทางการค้าระหว่างคู่สัญญาที่เป็นอิสระต่อกันกรณีโอนทรัพย์สินให้บริการ หรือให้กู้ยืมเงินที่มีประเภทและชนิดเดียวกันและอยู่ภายใต้เงื่อนไขเดียวกันหรือคล้ายคลึงกัน

(2) วิธีราคาขายต่อ (Resale Price Method) โดยให้นำค่าตอบแทนในการโอนทรัพย์สินหรือค่าบริการซึ่งผู้ซื้อสินค้าหรือบริการจากผู้ขายได้ขายต่อให้แก่บุคคลอื่นซึ่งเป็นคู่สัญญาที่เป็นอิสระต่อกันหักออกด้วยจำนวนกำไรขั้นต้นที่เหมาะสม

จำนวนกำไรขั้นต้นที่เหมาะสมให้คำนวณจากการคูณราคาขายต่อของทรัพย์สินหรือบริการดังกล่าวด้วยอัตรากำไรขั้นต้นที่เกิดจากการโอนทรัพย์สินหรือให้บริการในลักษณะหรือประเภท หรือชนิดเดียวกันให้แก่คู่สัญญาที่เป็นอิสระต่อกัน

ตัวอย่าง

บริษัท ก. ขายสินค้าให้แก่บริษัท A ซึ่งเป็นบริษัทในเครือในราคา 50 บาท บริษัท A ขายสินค้านั้นต่อให้แก่บริษัท B ซึ่งเป็นบริษัททั่วไปในราคา 90 บาท ทั้งนี้ สมมติให้อัตรากำไรขั้นต้นที่ขายให้แก่คู่สัญญาที่เป็นอิสระต่อกันในตลาดที่ขายสินค้าชนิดเดียวกันนั้น คือ 20% ของราคาขายต่อ

ราคาตลาดที่บริษัท ก. ขายสินค้าให้แก่บริษัท A คำนวณได้โดย

ราคาสินค้าขายต่อให้แก่บริษัททั่วไป = 90 บาท

หัก กำไรขั้นต้น $(90 \times 20\%) = 18$ บาท

ราคาตลาด = 72 บาท

(3) วิธีราคาทุนบวกกำไรส่วนเพิ่ม (Cost Plus Method) โดยให้นำต้นทุนของทรัพย์สินหรือบริการที่ขายให้แก่ผู้ซื้อสินค้าหรือบริการบวกด้วยจำนวนกำไรขั้นต้นที่เหมาะสม

จำนวนกำไรขั้นต้นที่เหมาะสมให้คำนวณจากการคูณต้นทุนของทรัพย์สินหรือบริการดังกล่าวด้วยอัตรากำไรขั้นต้นที่เกิดจากการโอนทรัพย์สินหรือให้บริการในลักษณะหรือประเภท หรือชนิดเดียวกันให้แก่คู่สัญญาที่เป็นอิสระต่อกัน

ตัวอย่าง

บริษัท ก. ขายสินค้าให้แก่บริษัท A ซึ่งเป็นบริษัทในเครือในราคา 75 บาท ต้นทุนสินค้าขายคือ 50 บาท บริษัท ข. ขายสินค้าชนิดเดียวกันให้แก่บริษัท B ซึ่งเป็นบริษัททั่วไปในราคา 100 บาท ต้นทุนสินค้าขายคือ 60 บาท ดังนั้น อัตรากำไรขั้นต้นที่ขายให้แก่คู่สัญญาที่เป็นอิสระต่อกัน คือ 40% ของราคาขายหรือ 66.67% ของต้นทุนสินค้า (40/60)

ราคาตลาดที่บริษัท ก. ขายสินค้าให้แก่บริษัท A คำนวณได้โดย

ต้นทุนสินค้าขายให้แก่บริษัทในเครือ = 50 บาท

บวก กำไรขั้นต้น $(50 \times 66.67\%) = 33.34$ บาท

ราคาตลาด = 83.34 บาท

(4) วิธีอื่น (Other Methods) หากวิธีตาม (1) (2) และ (3) ไม่อาจนำมาใช้ในการคำนวณรายได้หรือรายจ่ายเพื่อให้ได้มาซึ่งราคาตลาดของค่าตอบแทน ค่าบริการ หรือ ดอกเบี้ย ให้ใช้วิธีอื่นซึ่งเป็นวิธีที่รับรองโดยสากลและมีความเหมาะสมตามสภาพข้อเท็จจริงในทางการค้าที่เกี่ยวข้องกับกรณีอินเทอร์เน็ต ให้บริการ หรือให้กู้ยืมเงินนั้น

ข้อ 4 ในการตรวจสอบภาษีอากรของเจ้าพนักงานประเมินสำหรับวิธีคำนวณรายได้หรือรายจ่ายเพื่อให้ได้มาซึ่งราคาตลาดตามข้อ 3 ของบริษัทหรือห้างหุ้นส่วนนิติบุคคลตามข้อ 1 ให้เจ้าพนักงานประเมินพิจารณาเอกสารหลักฐานดังต่อไปนี้ ซึ่งบริษัทหรือห้างหุ้นส่วนนิติบุคคลได้จัดทำขึ้นจริงในแต่ละขั้นตอนของการกระทำธุรกรรมและเก็บรักษาไว้ ณ สำนักงานของบริษัทหรือห้างหุ้นส่วนนิติบุคคล

(1) เอกสารแสดงโครงสร้างและความสัมพันธ์ของกิจการในกลุ่มเดียวกัน รวมทั้งโครงสร้างและลักษณะของการประกอบธุรกิจของแต่ละกิจการ

(2) งบประมาณ แผนงานทางธุรกิจ และประมาณการทางการเงิน

(3) เอกสารแสดงกลยุทธ์ทางธุรกิจของผู้เสียภาษี และเหตุผลในการใช้กลยุทธ์ดังกล่าว

(4) เอกสารแสดงยอดขาย ผลประกอบการของผู้เสียภาษีและลักษณะของธุรกรรมที่ทำกับกิจการในกลุ่มเดียวกัน

(5) เอกสารแสดงเหตุผลในการจัดทำธุรกรรมระหว่างประเทศที่ทำกับกิจการในกลุ่มเดียวกัน

(6) นโยบายการกำหนดราคา ความสามารถในการทำกำไรของแต่ละผลิตภัณฑ์และข้อมูลทางการตลาด รวมทั้งส่วนแบ่งกำไรของแต่ละกิจการ โดยต้องคำนึงถึงหน้าทำงาน ทรัพย์สิน และความเสี่ยงของแต่ละกิจการที่เกี่ยวข้อง

(7) เอกสารแสดงเหตุผลในการเลือกวิธีกำหนดราคา

(8) กรณีที่อาจเลือกวิธีกำหนดราคาได้หลายวิธี ให้มีเอกสารแสดงรายละเอียดวิธีอื่นๆ นอกเหนือจากวิธีตาม (7) และเหตุผลที่ไม่เลือกวิธีดังกล่าว โดยต้องเป็นเอกสารที่จัดทำขึ้นในขณะเดียวกันกับการตัดสินใจเลือกวิธีตาม (7)

(9) เอกสารที่ใช้เป็นหลักฐานแสดงหลักการพื้นฐานและเท่าที่ในการเจรจาของผู้เสียภาษีสำหรับธุรกรรมที่ทำกับกิจการในกลุ่มเดียวกัน

(10) เอกสารอื่นๆ ที่เกี่ยวข้องกับการกำหนดราคา (ถ้ามี)

คำว่า “กิจการในกลุ่มเดียวกัน” ตามวรรคหนึ่งหมายความว่า กิจการในกลุ่มบริษัทหรือห้างหุ้นส่วนนิติบุคคลที่มีความสัมพันธ์ระหว่างกันในการจัดการ การควบคุม หรือร่วมทุน โดยทางตรงหรือโดยทางอ้อม

กรณีบริษัทหรือห้างหุ้นส่วนนิติบุคคลตามข้อ 1 ได้จัดทำเอกสารหลักฐานตามวรรคหนึ่ง โดยมีรายละเอียดเพียงพอที่แสดงให้เห็นว่า วิธีคำนวณรายได้หรือรายจ่ายเพื่อให้ได้มาซึ่งราคาตลาดตามข้อ 3 ของบริษัทหรือห้างหุ้นส่วนนิติบุคคลเป็นวิธีที่เหมาะสมถูกต้อง ให้เจ้าพนักงานประเมินถือปฏิบัติตามวิธีคำนวณรายได้หรือรายจ่ายเพื่อให้ได้มาซึ่งราคาตลาดของบริษัทหรือห้างหุ้นส่วนนิติบุคคลนั้น

ข้อ 5 กรณีบริษัทหรือห้างหุ้นส่วนนิติบุคคลตามข้อ 1 ประสงค์จะทำข้อตกลงการกำหนดราคาเป็นการล่วงหน้ากับกรมสรรพากรสำหรับการกระทำธุรกรรมใดที่ทำกับคู่สัญญาของตน ให้บริษัทหรือห้างหุ้นส่วนนิติบุคคลยื่นคำขอจัดทำข้อตกลงการกำหนดราคาเป็นหนังสือพร้อมเอกสารที่เกี่ยวข้องต่ออธิบดีกรมสรรพากร เพื่อกำหนดหลักเกณฑ์วิธีการ และเงื่อนไขที่บริษัทหรือห้างหุ้นส่วนนิติบุคคลนั้นต้องดำเนินการตามข้อตกลงการกำหนดราคา

3. มาตรฐานการบัญชี ฉบับที่ 37 การรับรู้รายได้

การวัดมูลค่าของรายได้ จะต้องใช้มูลค่ายุติธรรมของสิ่งตอบแทนที่ได้รับหรือ
ค้างรับรายได้ อาจเกิดขึ้นได้จากรายการหรือเหตุการณ์ทางบัญชีดังต่อไปนี้ คือ

1) การขายสินค้า

หลักเกณฑ์ทั่วไป

กิจการต้องรับรู้รายได้จากการขายสินค้าเมื่อเป็นไปตามเงื่อนไขครบถ้วน
ทุกข้อดังนี้

1. ผู้ขายต้องโอนความเสี่ยงและผลตอบแทนที่เป็นสาระสำคัญของความเป็นเจ้าของสินค้าให้แก่ผู้ซื้อแล้ว
2. ผู้ขายไม่เกี่ยวข้องในการบริหารสินค้าอย่างต่อเนื่องในระดับที่เจ้าของพึงกระทำหรือไม่ได้ควบคุมสินค้าที่ขายไปแล้วทั้งทางตรงและทางอ้อม
3. ผู้ขายสามารถวัดมูลค่าของจำนวนรายได้ที่น่าเชื่อถือ
4. มีความเป็นไปได้ค่อนข้างแน่นอนที่ผู้ขายจะได้รับประโยชน์เชิงเศรษฐกิจของรายการบัญชีนั้น
5. ผู้ขายสามารถวัดมูลค่าของต้นทุนที่เกิดขึ้นอันเนื่องมาจากรายการบัญชีนั้นได้อย่างน่าเชื่อถือ

การขายสินค้าในรูปแบบพิเศษ

1. การขายสินค้าแบบมีเงื่อนไข
 - การขายสินค้าโดยมีเงื่อนไขการติดตั้งและการตรวจสอบ กิจการจะรับรู้รายได้ หากผู้ซื้อได้ยอมรับสินค้า เมื่อการติดตั้งและสินค้าได้ผ่านการตรวจสอบแล้ว
 - การขายโดยมีเงื่อนไขที่ผู้ซื้อสามารถคืนสินค้าได้ภายในกำหนดกิจการต้องรับรู้รายได้เมื่อผู้ซื้อยอมรับสินค้าอย่างเป็นทางการ หรือเมื่อพ้นระยะเวลาการคืนสินค้าได้สิ้นสุดลง

2. การฝากขาย

ในการฝากขาย ผู้ขายจะส่งมอบสินค้าให้แก่ร้านค้าตัวกลาง หรือร้านค้าปลีก โดยมีข้อตกลงว่ากรรมสิทธิ์ในสินค้ายังเป็นของผู้ฝากขายอยู่ โดยผู้รับฝากขายจะทำหน้าที่เป็นตัวแทนในการขายสินค้าเท่านั้น และจะ

ได้รับคำตอบแทนจากการขายในรูปของค่านายหน้า โดยจะหักจากเงินที่ผู้รับฝากขายขายสินค้านั้นได้ ในกรณีเช่นนี้ ผู้ฝากขายต้องรับรู้รายได้เมื่อผู้รับฝากขายนั้นขายสินค้าให้กับบุคคลที่สามได้แล้วเท่านั้น

3. การขายสินค้าโดยยังไม่ส่งมอบสินค้าเนื่องจากเป็นความประสงค์ของผู้ซื้อ ทั้งนี้ ผู้ซื้อต้องมีกรรมสิทธิ์ในสินค้าและยอมรับหนี้แล้ว กิจการสามารถรับรู้รายได้ก็ต่อเมื่อ
 - มีความเป็นไปได้ค่อนข้างแน่ที่กิจการจะส่งสินค้าให้แก่ผู้ซื้อ
 - สินค้าที่ขายไปแล้วนั้นอยู่ในความครอบครองของกิจการ ซึ่งกิจการได้ระบุไว้แล้วอย่างชัดเจน และสินค้าพร้อมที่จะส่งมอบให้แก่ผู้ซื้อ
 - ผู้ซื้อมีคำสั่งเลื่อนเวลาการส่งมอบสินค้า
 - เงื่อนไขการชำระเงินเป็นไปตามปกติ
4. การขายแบบจ่ายเงินสดเมื่อส่งมอบ กิจการต้องรับรู้รายได้เมื่อมีการส่งมอบสินค้าให้ผู้ซื้อและได้รับเงินสด
5. การขายในกรณีที่จะส่งมอบสินค้าก็ต่อเมื่อผู้ซื้อได้ชำระเงินครบ กิจการต้องรับรู้รายได้ เมื่อมีการส่งมอบสินค้า หรือเมื่อได้รับเงินมัดจำส่วนใหญ่ โดยสินค้าอยู่ในความครอบครองของผู้ขายและพร้อมที่จะส่งมอบ
6. การขายโดยมีสัญญาซื้อคืน ซึ่งผู้ขายตกลงที่จะซื้อสินค้านั้นคืนในภายหลัง หรือเมื่อผู้ขายมีสิทธิเลือกซื้อคืนหรือผู้ซื้อมีสิทธิเลือกที่จะขายคืนกิจการต้องรับรู้รายได้เมื่อแน่ใจว่าได้โอนความเสี่ยงและผลตอบแทนที่เป็นสาระสำคัญของความเป็นเจ้าของสินค้าให้แก่ผู้ซื้อแล้ว
7. การขายตามสัญญาผ่อนชำระ กิจการต้องรับรู้รายได้ ณ วันที่ขาย ซึ่งราคาขายเป็นราคาที่ไม่รวมดอกเบี้ยและเป็นมูลค่าปัจจุบันของสิ่งตอบแทน ส่วนดอกเบี้ยให้รับรู้ตามเกณฑ์สัดส่วนของระยะเวลาโดยคำนึงถึงอัตราดอกเบี้ยที่กำหนดขึ้น
8. การขายอสังหาริมทรัพย์ ให้ปฏิบัติตามมาตรฐานการบัญชี ฉบับที่ 26 เรื่อง การรับรู้รายได้สำหรับธุรกิจอสังหาริมทรัพย์
9. การแลกเปลี่ยนสินทรัพย์ต่อสินทรัพย์ จะรับรู้รายได้เมื่อกิจการแลกเปลี่ยนสินค้าหรือบริการที่มีลักษณะไม่เหมือนกัน โดยใช้มูลค่า

ยุติธรรมของสินค้าหรือบริการที่นำไปแลก การแลกเปลี่ยนสินค้าหรือบริการที่มีลักษณะและมูลค่าใกล้เคียงกัน ไม่ถือว่าการแลกเปลี่ยนรายการนี้ทำให้เกิดรายได้

2) การให้บริการ

เงื่อนไข

1. กิจการสามารถวัดมูลค่าของจำนวนรายได้ ได้อย่างน่าเชื่อถือตามหลักการบัญชีที่รับรองทั่วไป ตามวิธีการที่เลือกได้ดังนี้
 - 1.1 อัตราส่วนของงานที่ทำเสร็จ
 - 1.2 อัตราส่วนของบริการที่ให้จนถึงปัจจุบันเทียบกับการบริการทั้งหมดที่ให้
 - 1.3 สัดส่วนของต้นทุนที่เกิดขึ้นจนถึงปัจจุบันกับประมาณการต้นทุนทั้งสิ้น
 - 1.4 วิธีเส้นตรง
2. มีความเป็นไปได้ค่อนข้างแน่นอนที่กิจการจะได้รับประโยชน์เชิงเศรษฐกิจของรายการบัญชีนั้น
3. กิจการสามารถวัดขั้นความสำเร็จของรายการบัญชี ณ วันที่ในงบดุลได้อย่างน่าเชื่อถือ
4. กิจการสามารถวัดมูลค่าของต้นทุนได้อย่างน่าเชื่อถือ

การรับรู้รายได้ของการให้บริการ อาจจำแนกได้ตามลักษณะของงานให้บริการในแต่ละกรณีได้ดังต่อไปนี้

1. ค่าติดตั้ง กิจการต้องรับรู้รายได้จากการติดตั้งตามขั้นความสำเร็จของบริการที่ให้ เว้นแต่การติดตั้งนั้นเป็นเพียงส่วนประกอบย่อยของการขาย ซึ่งกรณีนี้ต้องรับรู้รายได้เมื่อขายสินค้าให้รวมเป็นการขายสินค้า
2. ค่าบริการซึ่งรวมอยู่ในราคาของผลิตภัณฑ์ จำนวนค่าบริการที่สามารถระบุจำนวนได้ จะต้องบันทึกเป็นรายได้รอการตัดบัญชี และทยอยรับรู้เป็นรายได้ตลอดเวลาที่มีการให้บริการตามปกติ
3. ค่านายหน้าโฆษณา กิจการต้องรับรู้เป็นรายได้ตามขั้นความสำเร็จของงาน

4. ค่านายหน้าประกันภัย กิจการต้องรับรู้รายได้ค่านายหน้าประกันภัยที่ได้รับหรือค้างรับ เมื่อกรมธรรม์ใหม่มีผลบังคับใช้หรือวันที่ต่ออายุกรมธรรม์ หรืออาจเลือกบันทึกเป็นรายได้รอการตัดบัญชีและทยอยรับรู้เป็นรายได้ตลอดอายุกรมธรรม์ที่มีผลบังคับ
 5. ค่าธรรมเนียมการให้บริการทางการเงิน กิจการต้องรับรู้รายได้ตามวัตถุประสงค์ที่ค่าธรรมเนียมนั้นจัดเก็บและตามเกณฑ์การบันทึกบัญชีสำหรับเครื่องมือทางการเงินที่เกี่ยวข้อง
 6. ค่าผ่านประตู ต้องรับรู้รายได้จากการแสดง จัดเลี้ยง งานรื่นเริงอื่น เมื่องานเหล่านั้นได้สิ้นสุดลง (แสดงจบ)
 7. ค่าธรรมเนียมในการพัฒนาโปรแกรมคอมพิวเตอร์ตามความต้องการของลูกค้า ต้องรับรู้รายได้ตามขั้นความสำเร็จของการพัฒนา ซึ่งขั้นของความสำเร็จดังกล่าวต้องรวมถึงการให้บริการภายหลังการส่งมอบโปรแกรมคอมพิวเตอร์ด้วย
 8. ค่าเล่าเรียน กิจการต้องรับรู้รายได้ค่าเล่าเรียนตลอดระยะเวลาที่มีการสอน
 9. ค่ารับขนส่งสินค้า กิจการต้องรับรู้รายได้เมื่อได้ส่งมอบสินค้าที่รับขนส่งถึงจุดหมายปลายทางแล้ว
- 3) การให้ผู้อื่นใช้ทรัพย์สินซึ่งก่อให้เกิดรายได้
- หลักเกณฑ์
- กิจการต้องรับรู้รายได้ตามเกณฑ์ดังต่อไปนี้
1. ดอกเบี้ย กิจการต้องรับรู้รายได้ตามเกณฑ์สัดส่วนของเวลา โดยคำนึงถึงอัตราผลตอบแทนที่แท้จริงของทรัพย์สิน
 2. ค่าสิทธิ กิจการต้องรับรู้ตามเกณฑ์คงค้าง ซึ่งเป็นไปตามเนื้อหาของข้อตกลงที่เกี่ยวข้องกัน
 3. เงินปันผล กิจการต้องรับรู้เมื่อกิจการมีสิทธิได้รับเงินปันผล เมื่อที่ประชุมผู้ถือหุ้นมีมติอนุมัติการประกาศจ่ายเงินปันผล
- การเปิดเผยข้อมูลในงบการเงิน กิจการต้องเปิดเผยข้อมูลดังต่อไปนี้
1. นโยบายการบัญชีที่กิจการใช้ในการรับรู้รายได้ ซึ่งรวมถึงวิธีการกำหนดขั้นความสำเร็จของรายการที่เกี่ยวข้องกับการให้บริการ

2. จำนวนรายได้ที่เป็นสาระสำคัญ ซึ่งรับรู้ระหว่างงวดตามประเภทดังต่อไปนี้
 - ก. การขายสินค้า
 - ข. การให้บริการ
 - ค. ดอกเบี้ย
 - ง. ค่าสิทธิ
 - จ. เงินปันผล
3. จำนวนรายได้ที่เกิดขึ้นจากการแลกเปลี่ยนสินค้าหรือบริการซึ่งรวมอยู่ในรายได้แต่ละประเภทข้างต้น
4. รายการกำไรหรือขาดทุนที่อาจเกิดขึ้นในภายหลังและเหตุการณ์หลังวันที่ในงบการเงิน

3.2 พระราชบัญญัติการประกอบกิจการโทรคมนาคม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2549

วัตถุประสงค์การประกาศใช้ เพื่อแก้ไขสัดส่วนการถือหุ้นเสียใหม่เพื่อเชื่อมต่อกระดุมทุนจากนักลงทุนต่างประเทศ และกำหนดห้ามผู้รับใบอนุญาตเรียกเก็บเฉพาะเงินประกันและเงินอื่นที่มีลักษณะเป็นเงินประกันเท่านั้น รวมถึงกำหนดให้การสื่อสารแห่งประเทศไทยและองค์การโทรศัพท์แห่งประเทศไทยซึ่งได้เปลี่ยนสถานะไปแล้วตามกฎหมายว่าด้วยทุนรัฐวิสาหกิจ หมายความว่าบริษัทที่จัดตั้งขึ้นโดยการเปลี่ยนทุนเป็นหุ้นเพื่อประกอบกิจการโทรคมนาคม

หลักเกณฑ์ที่เกี่ยวข้องกับการควบคุมกิจการและการถือหุ้นไว้ ได้แก่

มาตรา 3-5

มาตราที่สำคัญ

มาตรา 3 ให้ยกเลิกความใน (1) ของมาตรา 8 วรรคสาม แห่งพระราชบัญญัติการประกอบกิจการโทรคมนาคม พ.ศ. 2544 และให้ใช้ความต่อไปนี้แทน

“(1) ผู้ขอรับใบอนุญาตแบบที่สองและผู้ขอรับใบอนุญาตแบบที่สามต้องมีใช้คนต่างด้าวตามกฎหมายว่าด้วยการประกอบธุรกิจของคนต่างด้าว ในการนี้คณะกรรมการอาจกำหนดให้ผู้ขอรับใบอนุญาตสำหรับการประกอบกิจการบางลักษณะหรือบางประเภทที่เป็นนิติบุคคลจะต้องกำหนดข้อห้ามการกระทำที่มีลักษณะเป็นการครอบงำกิจการโดยคนต่างด้าวด้วยก็ได้”

3.3 ประกาศคณะกรรมการกิจการโทรคมนาคมแห่งชาติ

3.3.1 เรื่อง หลักเกณฑ์การขอรับจัดสรรคลื่นความถี่ ประกาศ ณ วันที่ 26 เมษายน พ.ศ. 2548

3.3.2 เรื่อง หลักเกณฑ์ในการจัดสรรและอนุญาตให้ใช้เลขหมายโทรคมนาคมพิเศษ ประกาศ ณ วันที่ 17 พฤษภาคม พ.ศ. 2548

3.3.3 เรื่อง กำหนดลักษณะและประเภทของกิจการโทรคมนาคม ประกาศ ณ วันที่ 20 มิถุนายน พ.ศ. 2548

3.3.4 เรื่อง หลักเกณฑ์และวิธีการขอรับใบอนุญาตการให้บริการอินเทอร์เน็ต ประกาศ ณ วันที่ 20 มิถุนายน พ.ศ. 2548

3.3.5 เรื่อง หลักเกณฑ์และวิธีการใช้หรือเชื่อมต่อโครงข่ายโทรคมนาคมสำหรับผู้รับใบอนุญาตการให้บริการอินเทอร์เน็ต ประกาศ ณ วันที่ 20 มิถุนายน พ.ศ. 2548

3.3.6 เรื่อง ค่าธรรมเนียมใบอนุญาตการให้บริการอินเทอร์เน็ต ประกาศ ณ วันที่ 20 มิถุนายน พ.ศ. 2548

3.3.7 เรื่อง แผนแม่บทกิจการโทรคมนาคม พ.ศ. 2548-2550 ประกาศ ณ วันที่ 2 สิงหาคม พ.ศ. 2548

3.3.8 เรื่อง ลักษณะและประเภทของกิจการโทรคมนาคมที่ต้องได้รับใบอนุญาตประกอบกิจการโทรคมนาคม ประกาศ ณ วันที่ 2 สิงหาคม พ.ศ. 2548

3.3.9 เรื่อง หลักเกณฑ์และวิธีการอนุญาตประกอบกิจการโทรคมนาคมแบบที่หนึ่ง ประกาศ ณ วันที่ 2 สิงหาคม พ.ศ. 2548

3.3.10 เรื่อง หลักเกณฑ์และวิธีการอนุญาตประกอบกิจการโทรคมนาคมแบบที่สอง ประกาศ ณ วันที่ 2 สิงหาคม พ.ศ. 2548

3.3.11 เรื่อง หลักเกณฑ์และวิธีการอนุญาตประกอบกิจการโทรคมนาคมแบบที่สาม ประกาศ ณ วันที่ 2 สิงหาคม พ.ศ. 2548

3.3.12 เรื่อง หลักเกณฑ์ วิธีการและเงื่อนไขในการจัดให้มีบริการโทรคมนาคมพื้นฐานโดยทั่วถึงและบริการเพื่อสังคม ประกาศ ณ วันที่ 2 สิงหาคม พ.ศ. 2548

3.3.13 เรื่อง หลักเกณฑ์ในการจัดสรรเลขหมายโทรคมนาคมชั่วคราว ประกาศ ณ วันที่ 2 สิงหาคม พ.ศ. 2548

3.3.14 เรื่อง ค่าธรรมเนียมใบอนุญาตประกอบกิจการโทรคมนาคมชั่วคราว ประกาศ ณ วันที่ 2 สิงหาคม พ.ศ. 2548

3.3.15 เรื่อง การให้บริการเสียงผ่านการให้บริการอินเทอร์เน็ต ประกาศ ณ วันที่ 29 ธันวาคม พ.ศ. 2548

3.3.16 เรื่อง การขอรับใบอนุญาตการให้บริการอินเทอร์เน็ตเกตเวย์ระหว่างประเทศ และบริการชุมสายอินเทอร์เน็ต ประกาศ ณ วันที่ 29 ธันวาคม พ.ศ. 2548

3.3.17 เรื่อง พื้นที่เป้าหมายในการจัดให้มีบริการโทรคมนาคมพื้นฐานโดยทั่วถึง และเพื่อบริการสังคม ประกาศ ณ วันที่ 24 มีนาคม พ.ศ. 2549

3.3.18 เรื่อง แผนเลขหมายโทรคมนาคม ประกาศ ณ วันที่ 17 เมษายน พ.ศ. 2549

3.3.19 ว่าด้วยการใช้และเชื่อมต่อโครงข่ายโทรคมนาคม ประกาศ ณ วันที่ 18 เมษายน พ.ศ. 2549

3.3.20 เรื่อง มาตรการคุ้มครองสิทธิของผู้ใช้บริการโทรคมนาคมเกี่ยวกับข้อมูลส่วนบุคคล สิทธิในความเป็นส่วนตัว และเสรีภาพในการสื่อสารถึงกันโดยทางโทรคมนาคม ประกาศ ณ วันที่ 18 พฤษภาคม พ.ศ. 2549

3.3.21 ว่าด้วยโครงการนำร่องการออกใบอนุญาตการให้บริการอินเทอร์เน็ตแบบ ที่หนึ่ง พ.ศ. 2549 ประกาศ ณ วันที่ 23 มิถุนายน พ.ศ. 2549

3.3.22 เรื่อง กระบวนการรับเรื่องร้องเรียนและพิจารณาเรื่องร้องเรียนของผู้ใช้บริการ ประกาศ ณ วันที่ 27 กรกฎาคม พ.ศ. 2549

3.3.23 เรื่อง หลักเกณฑ์เพิ่มเติมในการจัดสรรเลขหมายโทรคมนาคมชั่วคราว (ฉบับที่ 2) และการเปลี่ยนแปลงเลขหมายโทรคมนาคมสำหรับบริการโทรศัพท์เคลื่อนที่ จาก 9 หลักเป็น 10 หลัก ประกาศ ณ วันที่ 29 สิงหาคม พ.ศ. 2549

3.3.24 เรื่อง มาตรการเพื่อป้องกันมิให้มีการกระทำอันเป็นการผูกขาดหรือก่อให้เกิดความไม่เป็นธรรมในการแข่งขันในกิจการโทรคมนาคม พ.ศ. 2549 ประกาศ ณ วันที่ 8 กันยายน พ.ศ. 2549

3.3.25 เรื่อง การขอความเห็นชอบสัญญาอันเกี่ยวเนื่องกับการประกอบกิจการโทรคมนาคมที่ทำกับรัฐบาลต่างประเทศ องค์การระหว่างประเทศ หรือบุคคลที่อยู่ในต่างประเทศ พ.ศ. 2549 ประกาศ ณ วันที่ 28 กันยายน พ.ศ. 2549

3.3.26 เรื่อง กระบวนการยื่นขอรับใบอนุญาตการให้บริการอินเทอร์เน็ตเกตเวย์ระหว่างประเทศและบริการชุมสายอินเทอร์เน็ต แบบที่สอง (Automatic License) ประกาศ ณ วันที่ 19 ตุลาคม พ.ศ. 2549

3.3.27 เรื่อง การขอรับใบอนุญาตการให้บริการอินเทอร์เน็ตเกตเวย์ระหว่างประเทศ และบริการชุมสายอินเทอร์เน็ต แบบที่สาม ประกาศ ณ วันที่ 19 ตุลาคม พ.ศ. 2549

3.3.28 เรื่อง การประกอบกิจการโทรคมนาคมประเภทการขายส่งบริการและบริการ ขายเป็นบริการ ประกาศ ณ วันที่ 12 ธันวาคม พ.ศ. 2549

3.3.29 เรื่อง การให้บริการเสียงผ่านอินเทอร์เน็ตแบบใช้หมายเลขโทรศัพท์ในการ ให้บริการ ประกาศ ณ วันที่ 8 มีนาคม พ.ศ. 2550

3.3.30 เรื่อง ลักษณะและประเภทของกิจการโทรคมนาคมที่ต้องได้รับใบอนุญาต ประกอบกิจการโทรคมนาคม (ฉบับที่ 2) ประกาศ ณ วันที่ 16 มีนาคม พ.ศ. 2550

3.3.31 เรื่อง เงื่อนไขมาตรฐานในการอนุญาตประกอบกิจการโทรคมนาคม ประกาศ ณ วันที่ 11 มิถุนายน พ.ศ. 2550

3.4 ระเบียบคณะกรรมการกิจการโทรคมนาคมแห่งชาติ

3.4.1 ว่าด้วยการรับฟังความคิดเห็นสาธารณะ พ.ศ. 2548 ประกาศ ณ วันที่ 31 สิงหาคม พ.ศ. 2548

3.4.2 ว่าด้วยการประเมินผลกระทบจากการกำกับดูแล พ.ศ. 2549 ประกาศ ณ วันที่ 31 มีนาคม พ.ศ. 2549

4. กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการควบรวมกิจการ และการถือหุ้นไว้ในภาคธุรกิจอื่นๆ

ในภาคธุรกิจอื่นๆ โดยเฉพาะธุรกิจที่ต้องใช้ความรู้ความชำนาญเฉพาะด้าน โดย ผู้ประกอบธุรกิจต้องได้รับใบอนุญาตจึงสามารถประกอบธุรกิจดังกล่าวได้ ประเด็นสำคัญ ที่ต้องพิจารณาในการควบรวมกิจการ คือ คุณสมบัติของผู้ประกอบธุรกิจ โดยการควบรวม กิจการในธุรกิจดังกล่าวต้องไม่ทำให้คุณสมบัติในการได้รับใบอนุญาตของผู้ประกอบธุรกิจ หมดไป ตัวอย่างเช่น ธุรกิจการเงิน ธุรกิจประกันภัย เป็นต้น ซึ่งธุรกิจดังกล่าวมีกฎระเบียบ ที่เกี่ยวข้อง ดังต่อไปนี้

4.1 ธุรกิจการเงิน

มีกฎระเบียบที่เกี่ยวข้อง ได้แก่

พระราชบัญญัติการธนาคารพาณิชย์ พ.ศ. 2505

วัตถุประสงค์การประกาศใช้ เนื่องจากในปัจจุบันการธนาคารและการเศรษฐกิจได้ขยายตัวขึ้นเป็นลำดับ จึงสมควรได้ปรับปรุงกฎหมายว่าด้วยการธนาคารพาณิชย์ให้เหมาะสม เพื่อประโยชน์แก่การเศรษฐกิจและการเงินของประเทศ ตลอดจนให้ความคุ้มครองแก่ผู้ฝากเงินกับธนาคาร

ประเด็นทางกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการควบรวมกิจการสามารถแบ่งพิจารณาได้ดังนี้

1. **กรณีของการควบรวมกิจการของธนาคารพาณิชย์ สามารถแบ่งออกได้เป็น 2 กรณี คือ**

(1) การควบรวมในกรณีปกติ

การควบรวมกิจการของธนาคารพาณิชย์ ในกรณีนี้เป็นกรณีที่เป็นการสมควรใจของธนาคารพาณิชย์นั่นเอง เพื่อเพิ่มความสามารถในการแข่งขันให้มากขึ้น โดยการควบรวมกิจการในลักษณะนี้จะต้องนับความเห็นชอบจากรัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลัง

(2) การควบรวมในกรณีที่มีความจำเป็นเร่งด่วน

ในกรณีที่มีความจำเป็นเร่งด่วนนั้น การควบรวมกิจการของธนาคารพาณิชย์อาจถูกนำมาใช้เพื่อเสริมสร้างความมั่นคงของระบบสถาบันการเงิน ซึ่งในกรณีนี้คณะกรรมการของธนาคารพาณิชย์ต้องจัดทำโครงการเสนอต่อรัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลัง ถ้าหากรัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลังและธนาคารแห่งประเทศไทยเห็นชอบกับการควบรวมกิจการของธนาคารพาณิชย์ดังกล่าว ก็จะมีการประกาศความเห็นชอบในราชกิจจานุเบกษา โดยในการให้ความเห็นชอบนั้น กระทรวงการคลังและธนาคารแห่งประเทศไทยอาจมีเงื่อนไขใดๆ ก็ได้

เมื่อรัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลังได้ประกาศความเห็นชอบในการควบรวมกิจการแล้ว ให้ธนาคารพาณิชย์และสถาบันการเงินที่จะควบรวมกิจการกันจัดให้มีการประชุมผู้ถือหุ้นเพื่อพิจารณาการควบรวมกิจการโดยธนาคารพาณิชย์และสถาบันการเงินนั้นๆ โดยไม่ต้องนำกฎหมายทั่วไปเกี่ยวกับการควบรวมกิจการ ซึ่งใช้บังคับกับธนาคารพาณิชย์หรือสถาบันการเงินนั้นๆ มาใช้บังคับ และให้ธนาคารพาณิชย์และสถาบันการเงินนั้นๆ

ลงทะเบียนการโอนหุ้นเมื่อพ้น 7 วันนับแต่วันที่มีการประกาศให้ความเห็นชอบของรัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลังจนถึงวันประชุมผู้ถือหุ้นและเรียกประชุมผู้ถือหุ้นโดยจัดหนังสือนัดให้ผู้ถือหุ้นทราบล่วงหน้าไม่น้อยกว่า 7 วันแต่ต้องไม่เกิน 14 วัน ทั้งนี้ให้โฆษณาคำบอกกล่าวนัดประชุมในระบบเครือข่ายคอมพิวเตอร์และโฆษณาในหนังสือพิมพ์รายวันที่แพร่หลายอย่างน้อยหนึ่งฉบับเป็นระยะเวลาไม่น้อยกว่า 3 วันก่อนวันประชุมด้วย ในการประชุมถ้ามีคะแนนเสียงเห็นชอบด้วยไม่น้อยกว่าสามในสี่ของจำนวนเสียงของผู้ถือหุ้นซึ่งมาประชุม ให้ถือว่าการรวบรวมกิจการนั้นเป็นการชอบด้วยกฎหมาย

2. สิทธิประโยชน์ภายใต้พระราชบัญญัติการธนาคารพาณิชย์

(1) ในกรณีที่หน่วยงานของรัฐหรือรัฐวิสาหกิจมีหุ้นในธนาคารพาณิชย์หรือสถาบันการเงินใดไม่ต่ำกว่าร้อยละ 90 เมื่อได้มีการประกาศการให้ความเห็นชอบของรัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลังในราชกิจจานุเบกษาแล้วให้ถือว่าการให้ความเห็นชอบของรัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลังเป็นมติของที่ประชุมผู้ถือหุ้น และการรวบรวมกิจการนั้นเป็นการชอบด้วยกฎหมายโดยไม่ต้องดำเนินการให้มีการประชุมผู้ถือหุ้น

(2) ห้ามมิให้บุคคลใดฟ้องธนาคารพาณิชย์หรือสถาบันการเงินที่ดำเนินการรวบรวมกิจการเป็นคดีล้มละลายในระหว่างดำเนินการเพื่อรวบรวมกิจการตามที่ได้มีการประกาศการให้ความเห็นชอบของรัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลัง

(3) การรวบรวมกิจการของธนาคารพาณิชย์ในกรณีนี้ ได้รับยกเว้นไม่ต้องปฏิบัติตามบทบัญญัติในกฎหมายต่างๆ ดังนี้ เช่น บทบัญญัติในประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ในเรื่องเกี่ยวกับการเพิกถอนการฉ้อฉล (มาตรา 237) การกำหนดมูลค่าหุ้น (มาตรา 1117) การลงมติโดยผู้ถือหุ้นที่มีส่วนได้เสีย (มาตรา 1185) การเพิ่มและลดหุ้น (มาตรา 1222 มาตรา 1224 มาตรา 1225 และมาตรา 1226) และการโฆษณาในหนังสือพิมพ์ (มาตรา 1240) บทบัญญัติในพระราชบัญญัติบริษัทมหาชนจำกัด พ.ศ. 2535 ในเรื่องมูลค่าหุ้น (มาตรา 50) การเสนอขายหุ้นต่ำกว่ามูลค่าที่จดทะเบียน (มาตรา 52) การมอบฉันทะ (มาตรา 102 ประกอบมาตรา 33 วรรค 2) การเพิ่มทุน (มาตรา 137 วรรค 1 มาตรา 140 มาตรา 141) การแจ้งมติการควบกันต่อเจ้าหนี้ (มาตรา 147) และการประชุมผู้ถือหุ้น (มาตรา 148) บทบัญญัติในพระราชบัญญัติล้มละลาย พ.ศ. 2483 เฉพาะที่เกี่ยวกับการโอนทรัพย์สินหรือการกระทำใดๆ เกี่ยวกับทรัพย์สินเนื่องในการควบคุมกิจการ มาตรา 94(2) มาตรา 114 และมาตรา 115

รวมทั้งห้ามมิให้บุคคลใดฟ้องธนาคารพาณิชย์และสถาบันการเงินที่กำลังรวบรวมกิจการตามมาตรา 38 จัตวา เป็นคดีล้มละลายในระหว่างการดำเนินการเพื่อควบกิจการหรือโอนกิจการที่ได้รับความเห็นชอบแล้ว

(4) การโอนสิทธิเรียกร้องใดๆ เนื่องจากการรวบรวมกิจการนี้ไม่ต้องบอกกล่าวการโอนสิทธิเรียกร้องไปยังลูกหนี้ แต่ทั้งนี้ไม่กระทบกระเทือนถึงสิทธิของลูกหนี้ในการที่ยกข้อต่อสู้ดังกล่าวขึ้นต่อสู้ธนาคารพาณิชย์หรือสถาบันการเงินใหม่ที่เกิดการรวบรวมกิจการ หากลูกหนี้มีข้อต่อสู้ใดๆ อยู่กับธนาคารพาณิชย์นั้น

(5) นอกจากนี้หากสิทธิเรียกร้องดังกล่าว มีหลักประกันอย่างอื่นที่มีสิทธิจำนอง สิทธิจำนำ หรือสิทธิอันเกิดขึ้นแต่การค้ำประกัน ให้หลักประกันนั้นตกแก่ธนาคารพาณิชย์หรือสถาบันการเงินที่ควบกันหรือที่รับโอนกิจการแล้วแต่กรณี

(6) ในกรณีที่มีการฟ้องบังคับสิทธิเรียกร้องเป็นคดีอยู่ในศาล ให้ธนาคารพาณิชย์หรือสถาบันการเงินที่ควบรวมกิจการกันหรือที่รับโอนกิจการแล้วแต่กรณี เข้าสวมสิทธิเป็นคู่ความแทนในคดีดังกล่าวและอาจนำพยานหลักฐานใหม่มาแสดงคัดค้านเอกสารที่ยื่นไว้แล้วถามค้นพยานที่สืบมาแล้ว และคัดค้านพยานหลักฐานที่ได้สืบไปแล้วและในกรณีที่ศาลได้มีคำพิพากษาบังคับตามสิทธิเรียกร้องนั้นแล้วก็ให้เข้าร่วมสิทธิเป็นเจ้าหนี้ตามคำพิพากษานั้น

อย่างไรก็ตาม ถึงแม้ว่าพระราชกำหนดจะยกเว้นให้ธนาคารพาณิชย์ไม่ต้องปฏิบัติตามบัญญัติในกฎหมายดังกล่าว แต่ไม่ให้ยกเว้นความรับผิดชอบของธนาคารพาณิชย์ในกรณีที่การรวบรวมกิจการดังกล่าวก่อให้เกิดความเสียหายแก่บุคคลใดๆ โดยธนาคารพาณิชย์และสถาบันการเงินที่ควบรวมกิจการกัน ต้องรับผิดชอบค่าใช้จ่ายที่เกิขึ้นนั้น

3. การโอนใบอนุญาต

การควบรวมกิจการไม่มีผลเป็นการโอนใบอนุญาตจากธนาคารพาณิชย์เดิมไปยังสถาบันการเงินที่เกิดจากการควบรวมกิจการ

หลักเกณฑ์ที่เกี่ยวข้องกับการควบรวมกิจการและการถือหุ้นไขว้ ได้แก่ มาตรา 38 ทวิ - 38 สัตต

4.1.2 พระราชบัญญัติการประกอบธุรกิจเงินทุน ธุรกิจหลักทรัพย์และธุรกิจ เครดิตฟองซิเอร์ พ.ศ. 2522

วัตถุประสงค์การประกาศใช้ เพื่อคุ้มครองประโยชน์ของประชาชนและรักษาเสถียรภาพทางการเงินของประเทศ และขณะนี้สถาบันการเงินหลายแห่งกำลังประสบปัญหาอย่างรุนแรงซึ่งต้องได้รับการควบคุมกำกับเป็นกรณีเร่งด่วน และโดยที่เป็นกรณีฉุกเฉินที่มีความจำเป็นรีบด่วนในอันที่จะรักษาความมั่นคงในทางเศรษฐกิจของประเทศ

บทบัญญัติในพระราชบัญญัติการประกอบธุรกิจเงินทุนในส่วนที่เกี่ยวข้องกับการควบคุมกิจการของบริษัทเงินทุนและบริษัทเครดิตฟองซิเอร์ได้มีการเพิ่มเติมโดยพระราชกำหนดแก้ไขเพิ่มเติมพระราชบัญญัติการประกอบธุรกิจเงินทุน ธุรกิจหลักทรัพย์และธุรกิจเครดิตฟองซิเอร์ พ.ศ. 2522 (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2528 และพระราชกำหนดแก้ไขเพิ่มเติมพระราชบัญญัติการประกอบธุรกิจเงินทุน ธุรกิจหลักทรัพย์และธุรกิจเครดิตฟองซิเอร์ พ.ศ. 2522 (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2540 ทั้งนี้ เนื่องจากบทบัญญัติในพระราชบัญญัติการประกอบธุรกิจเงินทุนไม่มีมาตรการอย่างเพียงพอในการช่วยแก้ไขปัญหของสถาบันการเงินที่เกี่ยวข้องในกรณีฉุกเฉินซึ่งมีความจำเป็นอย่างเร่งด่วนในการรักษาความมั่นคงทางเศรษฐกิจของประเทศ และไม่มีมาตรการส่งเสริมสนับสนุนให้สถาบันการเงินดำเนินการควบกิจการหรือโอนกิจการ

1. การควบคุมกิจการของบริษัทเงินทุน

พระราชกำหนดแก้ไขเพิ่มเติมพระราชบัญญัติการประกอบธุรกิจเงินทุน ธุรกิจหลักทรัพย์ และธุรกิจเครดิตฟองซิเอร์ พ.ศ. 2522 (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2540 ยังได้เพิ่มเติมหมวด 5 ทวิ ในพระราชบัญญัติการประกอบธุรกิจเงินทุน เพื่อช่วยให้การควบคุมกิจการของบริษัทเงินทุนมีความเป็นไปได้มากขึ้น โดยมีสาระสำคัญดังนี้

การควบคุมกิจการของบริษัทเงินทุนสามารถแบ่งออกได้เป็น 2 กรณีด้วยกัน คือ

(ก) การควบคุมในกรณีปกติ

การควบคุมกิจการของบริษัทเงินทุน ในกรณีนี้เป็นกรณีที่เป็นการเพิ่มความแข็งแกร่ง หรือความสามารถในการแข่งขันให้มากขึ้น โดยการควบคุมกิจการในลักษณะนี้จะต้องได้รับความเห็นชอบจากรัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลัง

(ข) การควบคุมในกรณีที่มีความจำเป็นเร่งด่วน

ในกรณีที่มีความจำเป็นเร่งด่วนเพื่อเสริมสร้างความมั่นคงของระบบสถาบันการเงิน คณะกรรมการของบริษัทเงินทุนต้องจัดทำโครงการเสนอต่อรัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลัง ถ้าหากรัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลังและธนาคารแห่งประเทศไทยเห็นชอบกับการควบคุมกิจการของบริษัทเงินทุนดังกล่าว ก็จะมีการประกาศความเห็นชอบในราชกิจจานุเบกษา ทั้งนี้ในการให้ความเห็นชอบดังกล่าวนั้นอาจมีเงื่อนไขใดๆ ก็ตาม

เมื่อรัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลังได้ประกาศความเห็นชอบในการควบคุมกิจการแล้ว ให้บริษัทเงินทุนและสถาบันการเงินที่จะควบคุมกิจการกันจัดให้มีการประชุมผู้ถือหุ้นเพื่อพิจารณาการควบคุมกิจการโดยบริษัทเงินทุนและสถาบันการเงินนั้นๆ โดยไม่ต้องนำกฎหมายทั่วไปเกี่ยวกับการควบคุมกิจการ ซึ่งใช้บังคับ และให้บริษัทเงินทุนและสถาบันการเงินนั้นขอรับทะเบียนการโอนหุ้นเมื่อพ้น 7 วันนับแต่วันที่มีการประกาศการให้ความเห็นชอบของรัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลังจนถึงวันประชุมผู้ถือหุ้น และเรียกประชุมผู้ถือหุ้นโดยจัดส่งหนังสือนัดให้ผู้ถือหุ้นทราบล่วงหน้าไม่น้อยกว่า 7 วัน แต่ต้องไม่เกิน 14 วัน ทั้งนี้ ให้โฆษณาคำบอกกล่าวนัดประชุมในระบบเครือข่ายคอมพิวเตอร์ และโฆษณาในหนังสือพิมพ์รายวันที่แพร่หลายอย่างน้อยหนึ่งฉบับเป็นระยะเวลาไม่น้อยกว่า 3 วันก่อนวันประชุมด้วย ในการประชุมถ้ามีคะแนนเสียงเห็นชอบด้วยไม่น้อยกว่าสามในสี่ของจำนวนเสียงของผู้ถือหุ้นซึ่งมาประชุม ให้ถือว่าการควบคุมกิจการนั้นเป็นการชอบด้วยกฎหมาย

2. สิทธิประโยชน์ภายใต้พระราชบัญญัติการประกอบธุรกิจเงินทุน

(1) ในกรณีที่หน่วยงานของรัฐหรือรัฐวิสาหกิจมีหุ้นในบริษัทเงินทุน หรือสถาบันการเงินใดไม่ต่ำกว่าร้อยละ 90 เมื่อได้มีประกาศการให้ความเห็นชอบของรัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลังในราชกิจจานุเบกษาแล้ว ให้ถือว่าให้ความเห็นชอบของรัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลังเป็นมติของที่ประชุมผู้ถือหุ้น และการควบคุมกิจการนั้นเป็นการชอบด้วยกฎหมายโดยไม่ต้องดำเนินการให้มีการประชุมผู้ถือหุ้น

(2) ห้ามมิให้บุคคลใดฟ้องบริษัทเงินทุนหรือสถาบันการเงินที่ดำเนินการควบคุมกิจการเป็นคดีล้มละลายในระหว่างดำเนินกิจการ ตามที่ได้มีการประกาศการให้ความเห็นชอบของรัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลัง

(3) การรวบรวมกิจการของธนาคารพาณิชย์ในกรณีนี้ ได้รับยกเว้นไม่ต้องปฏิบัติตามบทบัญญัติในกฎหมายต่างๆ ดังนี้ คือ บทบัญญัติแห่งพระราชบัญญัติบริษัทเงินทุนเกี่ยวกับการบังคับให้เป็นบริษัทมหาชนจำกัด และการกำหนดจำนวนขั้นต่ำของทุนจดทะเบียนขาดทุนซึ่งชำระแล้วของบริษัทเงินทุน ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์เกี่ยวกับการโฆษณาและส่งคำบอกกล่าวไปยังเจ้าหนี้ (มาตรา 1240) บทบัญญัติในพระราชบัญญัติบริษัทมหาชนจำกัด พ.ศ. 2535 ที่เกี่ยวกับการเสนอขายหุ้นต่ำกว่ามูลค่าหุ้นที่จดทะเบียน (มาตรา 52) การมอบฉันทะ (มาตรา 102 ประกอบ มาตรา 33 วรรค 2) การแจ้งมติการควบคุมกันต่อเจ้าหน้าที่ (มาตรา 147) และการประชุมผู้ถือหุ้น (มาตรา 147) บทบัญญัติในพระราชบัญญัติล้มละลาย พ.ศ. 2483 เฉพาะที่เกี่ยวกับการโอนทรัพย์สินหรือการกระทำใดๆ เกี่ยวกับทรัพย์สินเนื่องในการรวบรวมกิจการ (มาตรา 114)

(4) นอกจากนี้ มาตรา 67 ตรี ยังกำหนดว่า กรณีที่บริษัทเงินทุนเข้าไปถือหุ้นในบริษัทอื่นเพื่อโอนกิจการ ให้ธนาคารแห่งประเทศไทยมีอำนาจผ่อนผันได้โดยนำ มาตรา 22(4) มาใช้บังคับเป็นเวลาไม่เกิน 5 ปี และห้ามมิให้บุคคลใดฟ้องบริษัทเงินทุนและสถาบันการเงินที่อยู่ระหว่างการรวบรวมกิจการเป็นคดีล้มละลาย

อย่างไรก็ตาม ถึงแม้ว่าพระราชกำหนดจะยกเว้นให้บริษัทเงินทุนไม่ต้องปฏิบัติตามบทบัญญัติในกฎหมายดังกล่าว แต่ไม่ให้ยกเว้นความรับผิดชอบของบริษัทเงินทุนในกรณีที่การรวบรวมกิจการดังกล่าวก่อให้เกิดความเสียหายแก่บุคคลใดๆ โดยบริษัทเงินทุนและสถาบันการเงินที่รวบรวมกิจการกันต้องรับผิดชอบค่าใช้จ่ายที่เกิดขึ้นนั้น

(5) การโอนสิทธิเรียกร้องใดๆ เนื่องจากการรวบรวมกิจการนี้ไม่ต้องบอกกล่าวโอนสิทธิเรียกร้องไปยังลูกหนี้ แต่ทั้งนี้ไม่กระทบกระเทือนถึงสิทธิของลูกหนี้กรณีจะยกข้อต่อสู้ดังกล่าวขึ้นต่อผู้ธนาคารพาณิชย์ หรือสถาบันการเงินใหม่ที่เกิดจากการรวบรวมกิจการ หากลูกหนี้มีข้อต่อสู้ใดๆ อยู่กับธนาคารพาณิชย์นั้น

(6) ให้บริษัทเงินทุนและสถาบันการเงินที่ทำการรวบรวมกิจการได้รับยกเว้นค่าธรรมเนียมและภาษีอากรต่างๆ ที่เกิดจากการดำเนินการเพื่อควบกิจการหรือโอนกิจการที่ได้รับความเห็นชอบทั้งหมดหรือบางส่วน

3. การรวบรวมกิจการของบริษัทเครดิตฟองซิเอร์

การรวบรวมกิจการของบริษัทเครดิตฟองซิเอร์นั้นใช้หลักเกณฑ์เดียวกันกับการรวบรวมกิจการของบริษัทเงินทุน

4. ใบอนุญาต

การรวบรวมกิจการไม่มีผลเป็นการโอนใบอนุญาตจากบริษัทเงินทุนเดิมไปยังสถาบันการเงินที่เกิดจากการรวบรวมกิจการ

หลักเกณฑ์ที่เกี่ยวข้องกับการรวบรวมกิจการและการถือหุ้นไขว้ ได้แก่ หมวด 5 ทวิ การควบกิจการและการโอนกิจการ (มาตรา 67 ทวิ- 67 เบญจ)

4.2 ธุรกิจประกันภัย

มีกฎระเบียบที่เกี่ยวข้อง ได้แก่

4.2.1 พระราชบัญญัติประกันวินาศภัย พ.ศ. 2535

วัตถุประสงค์การประกาศใช้ เพื่อคุ้มครองประชาชนและผู้เอาประกันภัย และพัฒนาการประกอบธุรกิจประกันวินาศภัยให้มั่นคงและมีเสถียรภาพ

การประกอบธุรกิจประกันภัยนั้นสามารถกระทำได้เมื่อมีการจัดตั้งเป็นบริษัท จำกัดหรือบริษัทมหาชนจำกัดเท่านั้น และต้องได้รับใบอนุญาตสำหรับการประกอบธุรกิจประกันภัย ทั้งนี้บริษัทประกันภัยจะควบกิจการได้เฉพาะแต่การควบกิจการกับบริษัทประกันภัยด้วยกันที่ได้รับใบอนุญาตประเภทเดียวกันเท่านั้น สำหรับการรวบรวมกิจการด้วยวิธีการซื้อหุ้นนั้น มีข้อพิจารณาเกี่ยวกับสัดส่วนการถือหุ้นของผู้ถือหุ้นไทยกับผู้ถือหุ้นต่างชาติ คือ ผู้ถือหุ้นไทยต้องถือหุ้นไม่น้อยกว่าสามในสี่ของทุนจดทะเบียนของบริษัทประกันภัยนั้น สำหรับการรวบรวมกิจการด้วยวิธีการโอนสินทรัพย์ของบริษัทประกันภัยไปยังบริษัทอื่นที่ไม่ใช่บริษัทประกันภัยนั้นไม่สามารถทำได้ เนื่องจากใบอนุญาตประกอบธุรกิจประกันภัยนั้นไม่สามารถโอนให้แก่กันได้

หลักเกณฑ์ที่เกี่ยวข้องกับการรวบรวมกิจการและการถือหุ้นไขว้ ได้แก่ หมวด 2 การควบคุมบริษัท มาตรา 28-58 และหมวด 3 การเพิกถอนใบอนุญาตประกอบธุรกิจประกันวินาศภัย มาตรา 59-62

4.2.2 พระราชบัญญัติประกันวินาศภัย (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2551

วัตถุประสงค์การประกาศใช้เพื่อแก้ไขเพิ่มเติมพระราชบัญญัติประกันวินาศภัย พ.ศ. 2551 ให้เหมาะสมยิ่งขึ้นเพื่อคุ้มครองประชาชนและผู้เอาประกันภัย และพัฒนาการประกอบธุรกิจประกันวินาศภัยให้มั่นคงและมีเสถียรภาพ

หลักเกณฑ์ที่เกี่ยวข้องกับการรวบรวมกิจการและการถือหุ้นไขว้ ได้แก่ มาตรา 58

5. กฎหมายพิเศษอื่นๆ

นอกจากกฎระเบียบที่เกี่ยวข้องโดยตรงกับการรวบรวมกิจการและการถือหุ้นไขว้ ที่เกี่ยวข้องกับกิจการโทรคมนาคมและเกี่ยวข้องกับกิจการอื่นๆ ยังมีกฎระเบียบในกฎหมาย พิเศษที่เกี่ยวข้องโดยทางอ้อมซึ่งต้องนำมาพิจารณาคำด้วย ดังต่อไปนี้

5.1 พระราชบัญญัติการแข่งขันทางการค้า พ.ศ. 2542

วัตถุประสงค์การประกาศใช้ เพื่อปรับปรุงหลักเกณฑ์เกี่ยวกับการป้องกันการผูกขาด และตราเป็นกฎหมายว่าด้วยการแข่งขันทางการค้าขึ้นไว้โดยเฉพาะเพื่อให้มีบทบัญญัติ เกี่ยวกับการป้องกันการกระทำอันเป็นการผูกขาด ลด หรือจำกัดการแข่งขันในการ ประกอบธุรกิจอย่างเป็นระบบ อันจะเป็นการส่งเสริมให้การประกอบธุรกิจเป็นไปอย่างเสรี และป้องกันมิให้เกิดการกระทำอันไม่เป็นธรรมในการประกอบธุรกิจ

พระราชบัญญัติการแข่งขันทางการค้า พ.ศ. 2542 เป็นกฎหมายหลักที่กำหนด หลักเกณฑ์เกี่ยวกับการป้องกันการผูกขาดเพื่อมิให้ผู้ประกอบธุรกิจกระทำการใดอันเป็น การผูกขาดหรือจำกัดการแข่งขันทางการค้าและมีผลเป็นการจำกัดการประกอบธุรกิจของ ผู้ประกอบธุรกิจอื่น พระราชบัญญัตินี้ได้ห้ามการรวมธุรกิจในกรณีที่การรวมธุรกิจนั้น อาจก่อให้เกิดการผูกขาดหรือความไม่เป็นธรรมในการแข่งขันตามที่หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ประกาศกำหนด โดยอาศัยข้อพิสูจน์ เช่น ส่วนแบ่งตลาด ยอดเงินขาย เป็นต้นว่า การรวมธุรกิจแบบใดมีลักษณะต้องห้าม หรือต้องขออนุญาต อย่างไรก็ตาม คณะกรรมการ แข่งขันทางการค้ายังไม่เคยมีประกาศกำหนดหลักเกณฑ์ดังกล่าว นอกจากนี้กฎหมาย ยังกำหนดให้ผู้มีอำนาจเหนือตลาดเป็นการกระทำผิดพระราชบัญญัติการแข่งขันทางการค้า หากว่ามีการก่อให้เกิดการกระทำในลักษณะที่เป็นการละเมิดสิทธิตามกฎหมายของผู้อื่น

อันเป็นเหตุให้เกิดความไม่เป็นธรรมในการแข่งขันทางการค้า หรือแทรกแซงการประกอบธุรกิจของผู้อื่นโดยไม่มีเหตุผลอันสมควร

หลักเกณฑ์ที่เกี่ยวข้องกับการควบคุมกิจการและการถือหุ้นซ้ำ ได้แก่
หมวด 3 การป้องกันการผูกขาด (ม. 25-34)

มาตราที่สำคัญ

มาตรา 25 ห้ามมิให้ผู้ประกอบธุรกิจซึ่งมีอำนาจเหนือตลาดกระทำการในลักษณะอย่างใดอย่างหนึ่ง ดังต่อไปนี้

- (1) กำหนดหรือรักษาระดับราคาซื้อหรือขายสินค้าหรือค่าบริการอย่างไม่เป็นธรรม
- (2) กำหนดเงื่อนไขในลักษณะที่เป็นการบังคับโดยทางตรงหรือโดยทางอ้อมอย่างไม่เป็นธรรมให้ผู้ประกอบธุรกิจอื่นซึ่งเป็นลูกค้าของตนต้องจำกัดการบริการ การผลิต การซื้อ หรือการจำหน่ายสินค้าหรือต้องจำกัดโอกาสในการเลือกซื้อหรือขายสินค้า การได้รับหรือให้บริการ หรือในการจัดหาสินค้าจากผู้ประกอบธุรกิจอื่น
- (3) ระบุ ลด หรือจำกัดการบริการ การผลิต การซื้อ การจำหน่าย การส่งมอบ การนำเข้ามาในราชอาณาจักร โดยไม่มีเหตุผลอันสมควร ทำลายหรือทำให้เสียหายซึ่งสินค้าเพื่อลดปริมาณให้ต่ำกว่าความต้องการของตลาด

- (4) แทรกแซงการประกอบธุรกิจของผู้อื่นโดยไม่มีเหตุผลอันสมควร

มาตรา 26 ห้ามมิให้ผู้ประกอบธุรกิจกระทำการรวมธุรกิจอันอาจก่อให้เกิดการผูกขาดหรือความไม่เป็นธรรมในการแข่งขัน ตามที่คณะกรรมการประกาศกำหนดในราชกิจจานุเบกษา เว้นแต่จะได้รับอนุญาตจากคณะกรรมการ

การประกาศกำหนดของคณะกรรมการตามวรรคหนึ่ง ให้ระบุว่าให้บังคับแก่การรวมธุรกิจที่มีผลให้มีส่วนแบ่งตลาด ยอดเงินขาย จำนวนทุน จำนวนหุ้น หรือจำนวนสินทรัพย์ไม่น้อยกว่าจำนวนเท่าใด

การรวมธุรกิจตามวรรคหนึ่งให้หมายความรวมถึง

- (1) การที่ผู้ผลิตรวมกับผู้ผลิต ผู้จำหน่ายรวมกับผู้จำหน่าย ผู้ผลิตรวมกับผู้จำหน่าย หรือผู้บริกรรวมกับผู้บริกร อันจะมีผลให้สถานะของธุรกิจหนึ่งคงอยู่และธุรกิจหนึ่งสิ้นสุดลงหรือเกิดเป็นธุรกิจใหม่ขึ้น
- (2) การเข้าซื้อสินทรัพย์ทั้งหมดหรือบางส่วนของผู้ประกอบธุรกิจอื่นเพื่อควบคุมนโยบายการบริหารธุรกิจการอำนวยความสะดวก หรือการจัดการ

(3) การเข้าซื้อหุ้นทั้งหมดหรือบางส่วนของบริษัทอื่นเพื่อควบคุมนโยบายการบริหารธุรกิจ การอำนวยการ หรือการจัดการ การขออนุญาตตามวรรคหนึ่งให้ผู้ประกอบธุรกิจยื่นคำขอต่อคณะกรรมการตามมาตรา 35

มาตรา 27 ห้ามมิให้ผู้ประกอบธุรกิจได้ร่วมกับผู้ประกอบธุรกิจอื่น กระทำการใดๆ อันเป็นการผูกขาด หรือลดการแข่งขัน หรือจำกัดการแข่งขันในตลาดสินค้าใดสินค้าหนึ่ง หรือบริการใดบริการหนึ่งในลักษณะอย่างใดอย่างหนึ่ง ดังต่อไปนี้

(1) กำหนดราคาขายสินค้าหรือบริการเป็นราคาเดียวกัน หรือตามที่ตกลงกัน หรือจำกัดปริมาณการขายสินค้าหรือบริการ

(2) กำหนดราคาซื้อสินค้าหรือบริการเป็นราคาเดียวกัน หรือตามที่ตกลงกัน หรือจำกัดปริมาณการรับซื้อสินค้าหรือบริการ

(3) ทำความตกลงร่วมกันเพื่อเข้าครอบครองตลาดหรือควบคุมตลาด

(4) กำหนดข้อตกลงหรือเงื่อนไขในลักษณะสมรู้กัน เพื่อให้ฝ่ายหนึ่งได้รับการประมูล หรือประกวดราคาสินค้าหรือบริการ หรือเพื่อให้ฝ่ายหนึ่งเข้าแข่งขันราคาในการประมูล หรือประกวดราคาสินค้าหรือบริการ

(5) กำหนดแบ่งท้องที่ที่ผู้ประกอบธุรกิจแต่ละรายจะจำหน่ายหรือลดการจำหน่ายสินค้าหรือบริการได้ในท้องที่นั้น หรือกำหนดลูกค้าที่ผู้ประกอบธุรกิจแต่ละรายจะจำหน่ายสินค้าหรือบริการให้ได้โดยผู้ประกอบธุรกิจอื่นจะไม่จำหน่ายสินค้าหรือบริการนั้นแข่งขัน

(6) กำหนดแบ่งท้องที่ที่ผู้ประกอบธุรกิจแต่ละรายจะซื้อสินค้าหรือบริการได้ หรือกำหนดตัวผู้ซึ่งผู้ประกอบธุรกิจจะซื้อสินค้าหรือบริการได้

(7) กำหนดปริมาณของสินค้าหรือบริการที่ผู้ประกอบธุรกิจแต่ละรายจะผลิต ซื้อ จำหน่าย หรือบริการ เพื่อจำกัดปริมาณให้ต่ำกว่าความต้องการของตลาด

(8) ลดคุณภาพของสินค้าหรือบริการให้ต่ำกว่าที่เคยผลิต จำหน่าย หรือให้บริการ โดยจำหน่ายในราคาเดิมหรือสูงขึ้น

(9) แต่งตั้งหรือมอบหมายให้บุคคลใดแต่ผู้เดียวเป็นผู้จำหน่ายสินค้า หรือให้บริการอย่างเดียวกันหรือประเภทเดียวกัน

(10) กำหนดเงื่อนไขหรือวิธีปฏิบัติเกี่ยวกับการซื้อหรือการจำหน่ายสินค้าหรือการบริการ เพื่อให้ปฏิบัติเป็นแบบเดียวกันหรือตามที่ตกลงกัน

ในกรณีที่มีความจำเป็นทางธุรกิจที่ต้องกระทำการตาม (5) (6) (7) (8) (9) หรือ (10) ในระยะเวลาใดระยะเวลาหนึ่ง ให้ผู้ประกอบการธุรกิจยื่นคำขออนุญาตต่อคณะกรรมการ ตามมาตรา 35

มาตรา 28 ห้ามมิให้ผู้ประกอบธุรกิจซึ่งมีความสัมพันธ์ทางธุรกิจกับผู้ประกอบธุรกิจ ซึ่งอยู่นอกราชอาณาจักร ไม่ว่าความสัมพันธ์นั้นจะเป็นโดยทางสัญญา นโยบาย ความเป็น หุ้นส่วน การถือหุ้นหรือมีความสัมพันธ์ในลักษณะอื่นใดทำนองเดียวกัน ดำเนินการใดๆ เพื่อให้บุคคลซึ่งอยู่ในราชอาณาจักรที่ประสงค์จะซื้อสินค้าหรือบริการมาใช้เอง ต้องถูก จำกัดโอกาสในการเลือกซื้อสินค้าหรือบริการจากผู้ประกอบธุรกิจซึ่งอยู่นอกราชอาณาจักร โดยตรง

มาตรา 29 ห้ามมิให้ผู้ประกอบธุรกิจกระทำการใดๆ อันมิใช่การแข่งขันโดยเสรี อย่างเป็นธรรมและมีผลเป็นการทำลาย ทำให้เสียหาย ขัดขวาง กีดขวาง กีดกัน หรือจำกัด การประกอบธุรกิจของผู้ประกอบธุรกิจอื่นหรือเพื่อมิให้ผู้อื่นประกอบธุรกิจ หรือต้องล้มเลิก การประกอบธุรกิจ

มาตรา 30 ให้คณะกรรมการมีอำนาจสั่งเป็นหนังสือให้ผู้ประกอบธุรกิจซึ่งมีอำนาจ เหนือตลาดที่มีส่วนแบ่งตลาดเกินกว่าร้อยละเจ็ดสิบห้า ระบุ รับ หยุต หรือเปลี่ยนแปลง การมีส่วนแบ่งตลาด ในการนี้คณะกรรมการอาจกำหนดหลักเกณฑ์ วิธีการ เงื่อนไข และ ระยะเวลาในการปฏิบัติไว้ได้ด้วยก็ได้

5.2 พระราชบัญญัติการประกอบธุรกิจของคนต่างด้าว พ.ศ. 2542

วัตถุประสงค์การประกาศใช้ เพื่อส่งเสริมให้มีการแข่งขันในการประกอบธุรกิจทั้งใน ประเทศและต่างประเทศ ซึ่งจะเป็นประโยชน์กับประเทศไทยโดยรวม ทั้งยังเป็นการ ดำเนินการให้สอดคล้องกับพันธกรณีตามสนธิสัญญาระหว่างประเทศด้วย

ในการควบคุมกิจการโดยวิธีการซื้อขายหุ้น เมื่อการซื้อหุ้นทำให้สัดส่วนการถือหุ้น ของระหว่างชาวไทยและชาวต่างชาติเปลี่ยนไป โดยปรากฏว่าสัดส่วนของชาวต่างชาติ มีเกินกว่ากึ่งหนึ่งแล้วนั้น การประกอบกิจกรรมของบริษัทที่ได้เข้าถือหุ้นจากต่างด้าวจะถือ เป็นการประกอบธุรกิจของคนต่างด้าวทันที ในการประกอบกิจการนั้นๆ ก็อาจจะต้อง ขออนุญาตจากรัฐมนตรีว่าการกระทรวงพาณิชย์ หรืออธิบดีกรมพัฒนาธุรกิจแล้วแต่กรณี

หลักเกณฑ์ที่เกี่ยวข้องกับการรวบรวมกิจการและการถือหุ้นไว้ ได้แก่ มาตรา 4-46 และบัญชีท้ายพระราชบัญญัติการประกอบธุรกิจของคนต่างด้าว พ.ศ. 2542

มาตราที่สำคัญ

มาตรา 4 ในพระราชบัญญัตินี้

“คนต่างด้าว” หมายความว่า

- (1) บุคคลธรรมดาซึ่งไม่มีสัญชาติไทย
- (2) นิติบุคคลซึ่งไม่ได้จดทะเบียนในประเทศไทย
- (3) นิติบุคคลซึ่งจดทะเบียนในประเทศไทย และมีลักษณะ ดังต่อไปนี้
 - (ก) นิติบุคคลซึ่งมีหุ้นอันเป็นทุนตั้งแต่กึ่งหนึ่งของนิติบุคคลนั้นถือโดยบุคคลตาม (1) หรือ (2) หรือนิติบุคคลซึ่งมีบุคคลตาม (1) หรือ (2) ลงทุนมีมูลค่าตั้งแต่กึ่งหนึ่งของทุนทั้งหมดในนิติบุคคลนั้น
 - (ข) ห้างหุ้นส่วนจำกัดหรือห้างหุ้นส่วนสามัญที่จดทะเบียน ซึ่งหุ้นส่วนผู้จัดการหรือผู้จัดการเป็นบุคคลตาม (1)
- (4) นิติบุคคลซึ่งจดทะเบียนในประเทศไทย ซึ่งมีหุ้นอันเป็นทุนตั้งแต่กึ่งหนึ่งของนิติบุคคลนั้นถือโดยบุคคลตาม (1) (2) หรือ (3) หรือนิติบุคคลซึ่งมีบุคคลตาม (1) (2) หรือ (3) ลงทุนมีมูลค่าตั้งแต่กึ่งหนึ่งของทุนทั้งหมดในนิติบุคคลนั้น

เพื่อประโยชน์แห่งคำนิยามนี้ให้ถือว่าหุ้นของบริษัทจำกัดที่มีใบหุ้นชนิคมออกให้แก่ผู้ถือเป็นหุ้นของคนต่างด้าว เว้นแต่จะได้มีกฎกระทรวงกำหนดไว้เป็นอย่างอื่น

มาตรา 8 ภายใต้บังคับมาตรา 6 มาตรา 7 มาตรา 10 และมาตรา 12

- (1) ห้ามมิให้คนต่างด้าวประกอบธุรกิจที่ไม่อนุญาตให้คนต่างด้าวประกอบกิจการด้วยเหตุผลพิเศษตามที่กำหนดไว้ในบัญชีหนึ่ง
- (2) ห้ามมิให้คนต่างด้าวประกอบธุรกิจที่เกี่ยวกับความปลอดภัยหรือความมั่นคงของประเทศธุรกิจที่มีผลกระทบต่อศิลปวัฒนธรรม จารีตประเพณี และหัตถกรรมพื้นบ้าน หรือธุรกิจที่มีผลกระทบต่อทรัพยากรธรรมชาติหรือสิ่งแวดล้อมตามที่กำหนดไว้ในบัญชีสอง เว้นแต่จะได้รับอนุญาตจากรัฐมนตรีโดยการอนุมัติของคณะรัฐมนตรี
- (3) ห้ามมิให้คนต่างด้าวประกอบธุรกิจที่คนไทยยังไม่มีความพร้อมที่จะแข่งขันในการประกอบกิจการกับคนต่างด้าวตามที่กำหนดไว้ในบัญชีสาม เว้นแต่จะได้รับอนุญาตจากอธิบดีโดยความเห็นชอบของคณะกรรมการ

บัญชีท้ายพระราชบัญญัติการประกอบธุรกิจของคนต่างด้าว พ.ศ. 2542

บัญชีหนึ่ง

ธุรกิจที่ไม่อนุญาตให้คนต่างด้าวประกอบกิจการด้วยเหตุผลพิเศษ

- (1) การทำกิจการหนังสือพิมพ์ การทำกิจการสถานีวิทยุกระจายเสียงหรือสถานีวิทยุโทรทัศน์
- (2) การทำนา ทำไร่ หรือทำสวน
- (3) การเลี้ยงสัตว์
- (4) การทำป่าไม้และการแปรรูปไม้จากป่าธรรมชาติ
- (5) การทำการประมงเฉพาะการจับสัตว์น้ำในน่านน้ำไทยและในเขตเศรษฐกิจจำเพาะของประเทศไทย
- (6) การสกัดสมุนไพรไทย
- (7) การค้าและการขายทอดตลาดโบราณวัตถุของไทย หรือที่มีคุณค่าประวัติศาสตร์ของประเทศ
- (8) การทำหรือหล่อพระพุทธรูป และการทำบาตร
- (9) การค้าที่ดิน

บัญชีสอง

ธุรกิจที่เกี่ยวกับความปลอดภัยหรือความมั่นคงของประเทศหรือมีผลกระทบต่อศิลปวัฒนธรรม จารีตประเพณี หัตถกรรมพื้นบ้าน หรือทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม หมวด 1 ธุรกิจที่เกี่ยวกับความปลอดภัยหรือความมั่นคงของประเทศ

- (1) การผลิต การจำหน่าย และการซ่อมบำรุง
 - (ก) อาวุธปืน เครื่องกระสุนปืน ดินปืน วัตถุระเบิด
 - (ข) ส่วนประกอบของอาวุธปืน เครื่องกระสุนปืน และวัตถุระเบิด
 - (ค) อาวุธยุทโธปกรณ์ เรือ อากาศยาน หรือยานพาหนะทางการทหาร
 - (ง) อุปกรณ์หรือส่วนประกอบของอุปกรณ์สงครามทุกประเภท
- (2) การขนส่งทางบก ทางน้ำ หรือทางอากาศในประเทศ รวมถึงกิจการการบินในประเทศ

หมวด 2 ธุรกิจที่มีผลกระทบต่อศิลปวัฒนธรรม จารีตประเพณี และหัตถกรรมพื้นบ้าน

- (1) การค้าของเก่า หรือศิลปวัตถุ ซึ่งเป็นงานศิลปกรรม หัตถกรรมของไทย
- (2) การผลิตเครื่องไม้แกะสลัก
- (3) การเลี้ยงไหม การผลิตเส้นไหมไทย การทอผ้าไหมไทย หรือการพิมพ์ลวดลายผ้าไหมไทย

- (4) การผลิตเครื่องดนตรีไทย
- (5) การผลิตเครื่องทอง เครื่องเงิน เครื่องถม เครื่องทองลงหิน หรือเครื่องเงิน
- (6) การผลิตถ้วยชามหรือเครื่องปั้นดินเผาที่เป็นศิลปวัฒนธรรมไทย

หมวด 3 ธุรกิจที่มีผลกระทบต่อทรัพยากรธรรมชาติหรือสิ่งแวดล้อม

- (1) การผลิตน้ำตาลจากอ้อย
- (2) การทำนาเกลือ รวมทั้งการทำเกลือสินเธาว์
- (3) การทำเกลือหิน
- (4) การทำเหมือง รวมทั้งการระเบิดหรือย่อยหิน
- (5) การแปรรูปไม้เพื่อทำเครื่องเรือนและเครื่องใช้สอย

บัญชีสาม

ธุรกิจที่คนไทยยังไม่มีความพร้อมที่จะแข่งขันในการประกอบกิจการกับคนต่างด้าว

- (1) การสีข้าว และการผลิตแป้งจากข้าวและพืชไร่
- (2) การทำการประมง เฉพาะการเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำ
- (3) การทำป่าไม้จากป่าปลูก
- (4) การผลิตไม้อัด แผ่นไม้วีเนียร์ ชิปบอร์ด หรือฮาร์ดบอร์ด
- (5) การผลิตปูนขาว
- (6) การทำกิจการบริการทางบัญชี
- (7) การทำกิจการบริการทางกฎหมาย
- (8) การทำกิจการบริการทางสถาปัตยกรรม
- (9) การทำกิจการบริการทางวิศวกรรม
- (10) การก่อสร้าง ยกเว้น

- (ก) การก่อสร้างสิ่งซึ่งเป็นการให้บริการพื้นฐานแก่ประชาชนด้านการสาธารณูปโภคหรือการคมนาคมที่ต้องใช้เครื่องมือ เครื่องจักร เทคโนโลยี หรือความชำนาญในการก่อสร้างเป็นพิเศษ โดยมีทุนขั้นต่ำของคนต่างด้าวตั้งแต่ห้าร้อยล้านบาทขึ้นไป
 - (ข) การก่อสร้างประเภทอื่นตามที่กำหนดในกฎกระทรวง
- (11) การทำกิจการนายหน้าหรือตัวแทน ยกเว้น
- (ก) การเป็นนายหน้าหรือตัวแทนซื้อขายหลักทรัพย์หรือการบริการที่เกี่ยวข้องกับการซื้อขายล่วงหน้าซึ่งสินค้าเกษตรหรือตราสารทางการเงินหรือหลักทรัพย์
 - (ข) การเป็นนายหน้าหรือตัวแทนซื้อขายหรือจัดหาสินค้าหรือบริการที่จำเป็นต่อการผลิตหรือการให้บริการของวิสาหกิจในเครือเดียวกัน
 - (ค) การเป็นนายหน้าหรือตัวแทนซื้อขาย จัดซื้อหรือจัดจำหน่ายหรือจัดหาตลาดทั้งในประเทศและต่างประเทศเพื่อการจำหน่ายซึ่งสินค้าที่ผลิตในประเทศ หรือนำเข้ามาจากต่างประเทศอันมีลักษณะเป็นการประกอบธุรกิจระหว่างประเทศ โดยมีทุนขั้นต่ำของคนต่างด้าวตั้งแต่หนึ่งร้อยล้านบาทขึ้นไป
 - (ง) การเป็นนายหน้าหรือตัวแทนประเภทอื่นตามที่กำหนดในกฎกระทรวง
- (12) การขายทอดตลาด ยกเว้น
- (ก) การขายทอดตลาดที่มีลักษณะเป็นการประมูลซื้อขายระหว่างประเทศที่มีใช่ การประมูลซื้อขายของเก่า วัตถุโบราณ หรือศิลปวัตถุซึ่งเป็นงานศิลปกรรม หัตถกรรม หรือโบราณวัตถุของไทย หรือที่มีคุณค่าทางประวัติศาสตร์ของประเทศ
 - (ข) การขายทอดตลาดประเภทอื่นตามที่กำหนดในกฎกระทรวง
- (13) การค้าภายในเกี่ยวกับผลิตภัณฑ์หรือผลิตผลทางการเกษตรพื้นเมืองที่ยังไม่มีกฎหมายห้ามไว้
- (14) การค้าปลีกสินค้าทุกประเภทที่มีทุนขั้นต่ำ รวมทั้งสิ้นน้อยกว่าหนึ่งร้อยล้านบาท หรือที่มีทุนขั้นต่ำของแต่ละร้านค้าน้อยกว่าสี่สิบล้านบาท
- (15) การค้าส่งสินค้าทุกประเภทที่มีทุนขั้นต่ำของแต่ละร้านค้าน้อยกว่าหนึ่งร้อยล้านบาท
- (16) การทำกิจการโฆษณา
- (17) การทำกิจการโรงแรม เว้นแต่บริการจัดการโรงแรม
- (18) การนำเที่ยว

- (19) การขายอาหารหรือเครื่องดื่ม
- (20) การทำกิจการเพาะขยายหรือปรับปรุงพันธุ์พืช
- (21) การทำธุรกิจบริการอื่น ยกเว้นธุรกิจบริการที่กำหนดในกฎกระทรวง

5.3 พระราชบัญญัติส่งเสริมการลงทุน พ.ศ. 2520

วัตถุประสงค์การประกาศใช้เพื่อให้ความมั่นใจแก่ผู้ลงทุนโดยการกำหนดระบบการให้สิทธิและประโยชน์ที่เหมาะสมสำหรับการจูงใจให้มีการลงทุนในกิจการที่รัฐให้ความสำคัญ และประสงค์จะส่งเสริมให้มีการคุ้มครองกิจการที่รัฐให้การส่งเสริมที่ทันต่อเหตุการณ์และให้มีกลไกการบริหารงานส่งเสริมการลงทุนของรัฐที่สามารถอำนวยความสะดวกและจัดอุปสรรคในการลงทุน

บริษัทที่ได้รับการส่งเสริมการลงทุนภายใต้พระราชบัญญัติฉบับนี้จะถูกคณะกรรมการส่งเสริมการลงทุนกำหนดสัดส่วนการถือหุ้นในบริษัทที่ได้รับการส่งเสริมไม่ว่าจะเป็นสัดส่วนผู้ถือหุ้นชาวไทยต่อผู้ถือหุ้นชาวต่างชาติหรือกำหนดให้เป็นผู้ถือหุ้นชาวต่างชาติทั้งร้อยเปอร์เซ็นต์ก็ได้ ดังนั้น เมื่อมีการซื้อขายหุ้นกัน在公司แล้วทำให้สัดส่วนของชาวต่างชาติเปลี่ยนไปจากที่กำหนดไว้ในบัตรส่งเสริม ผู้ที่ได้รับบัตรส่งเสริมจะต้องยื่นแบบคำขออนุญาตแก้ไขอัตราส่วนผู้ถือหุ้นต่อคณะกรรมการส่งเสริมการลงทุนเสียก่อน

หลักเกณฑ์ที่เกี่ยวข้องกับการควบคุมกิจการและการถือหุ้นไว้ ได้แก่
หมวด 6 การเพิกถอนสิทธิและประโยชน์ (มาตรา 54-56)

มาตราที่สำคัญ

มาตรา 56 ในกรณีที่ผู้ได้รับการส่งเสริมเลิกกิจการ รวมกิจการกับผู้อื่น หรือโอนกิจการให้แก่ผู้อื่น ให้บัตรเสริมนั้นใช้ได้ต่อไปอีกไม่เกินสามเดือนนับแต่วันเลิก รวมหรือโอนกิจการ

ในกรณีที่ผู้ซึ่งดำเนินกิจการที่รวมกันขึ้นใหม่หรือรับโอนกิจการประสงค์จะขอรับช่วงดำเนินกิจการที่ได้รับการส่งเสริมตามเงื่อนไขที่กำหนดไว้ในบัตรส่งเสริมต่อไป ให้ยื่นคำขอรับการส่งเสริมภายในเวลาที่กำหนดไว้ในวรรคหนึ่ง ถ้าคณะกรรมการพิจารณาเห็นสมควรให้การส่งเสริม ให้ออกบัตรส่งเสริมโดยให้ได้รับสิทธิและประโยชน์ตามพระราชบัญญัตินี้เพียงเท่าที่ผู้ได้รับการส่งเสริมเดิมยังเหลืออยู่ ถ้าคณะกรรมการเห็นว่าไม่สมควรให้การส่งเสริม ให้สั่งเพิกถอนสิทธิและประโยชน์ทั้งหมด

5.4 พระราชบัญญัติส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม พ.ศ. 2543

วัตถุประสงค์การประกาศใช้ เพื่อให้วิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมสามารถพัฒนากิจการให้เกิดความเข้มแข็ง มีประสิทธิภาพ และเป็นตัวจักรสำคัญในการพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศ จึงสมควรจัดให้มีกระบวนการช่วยเหลือ ส่งเสริมและสนับสนุน และมาตรการด้านสิทธิและประโยชน์ที่เหมาะสม นอกจากนี้ สมควรจัดตั้งสำนักงานส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมเป็นศูนย์กลางประสานระบบการทำงานของส่วนราชการองค์กรของรัฐ หรือรัฐวิสาหกิจที่มีหน้าที่ส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมเพื่อให้เกิดความต่อเนื่องและสอดคล้องในทิศทางเดียวกัน

ในกรณีที่บริษัทซึ่งจะถูกควรรวมกิจการนั้นเป็นบริษัทที่ได้รับการส่งเสริมตามพระราชบัญญัติฉบับนี้ เมื่อมีการควรรวมกิจการแล้ว อาจมีผลต่อคุณสมบัติของวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมที่จะได้รับการช่วยเหลือ ส่งเสริม หรือ สนับสนุนได้

หลักเกณฑ์ที่เกี่ยวข้องกับการควรรวมกิจการและการถือหุ้นไว้ ได้แก่ หมวด 5 การส่งเสริมและการสนับสนุนของรัฐ (มาตรา 42-44) และหมวด 6 การเพิกถอนการส่งเสริมและการสนับสนุนของรัฐ (มาตรา 45-47)

มาตราที่สำคัญ

มาตรา 44 เพื่อประโยชน์ในการพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศ และเพื่อส่งเสริม และพัฒนาวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมให้มีความสามารถในการประกอบกิจการและแข่งขันกิจการอื่น ให้คณะกรรมการมีอำนาจกำหนดประเภทและขนาดของวิสาหกิจที่คณะกรรมการเห็นว่า สมควรได้รับสิทธิและประโยชน์ เพื่อเสนอแนะให้ส่วนราชการหน่วยงานของรัฐ หรือรัฐวิสาหกิจ ที่มีอำนาจหน้าที่ในเรื่องสิทธิและประโยชน์ดังกล่าว พิจารณาดำเนินการตามอำนาจหน้าที่ของส่วนราชการ หน่วยงานของรัฐ หรือรัฐวิสาหกิจนั้น

ในการเสนอแนะตามวรรคหนึ่ง ให้ระบุรายละเอียดของสิทธิและประโยชน์ที่จะให้ เพื่อเป็นการจูงใจในการประกอบกิจการ รวมตลอดถึงหลักเกณฑ์ เงื่อนไข และระยะเวลา ในการรับสิทธิและประโยชน์ของวิสาหกิจนั้นไว้ด้วย

มาตรา 45 ในกรณีที่ปรากฏว่าผู้ประกอบการวิสาหกิจ กลุ่มวิสาหกิจ หรือองค์การเอกชนใดกระทำการโดยไม่สุจริต เพื่อให้วิสาหกิจ กลุ่มวิสาหกิจ หรือองค์การเอกชนของตน มีสิทธิได้รับการช่วยเหลือส่งเสริม หรือสนับสนุนตามมาตรา 42 หรือได้รับสิทธิและประโยชน์ที่ส่วนราชการ หน่วยงานของรัฐ หรือรัฐวิสาหกิจที่มีอำนาจกำหนดตามข้อเสนอแนะของคณะกรรมการตามมาตรา 44 ให้คณะกรรมการมีอำนาจสั่งเพิกถอนการช่วยเหลือ ส่งเสริมหรือสนับสนุน รวมถึงให้สิทธิและประโยชน์ที่วิสาหกิจ กลุ่มวิสาหกิจ หรือองค์การเอกชนได้รับ ตามบทบัญญัติดังกล่าวได้ไม่เกินห้าปีนับแต่วันที่คณะกรรมการพิจารณาสั่งเพิกถอนการช่วยเหลือ ส่งเสริม หรือสนับสนุน และให้สิทธิและประโยชน์ดังกล่าว

5.5 พระราชบัญญัติล้มละลาย พ.ศ. 2483 (แก้ไขเพิ่มเติมถึงฉบับที่ 6 พ.ศ. 2543)

วัตถุประสงค์การประกาศใช้ เพื่อปรับปรุงกฎหมายว่าด้วยลักษณะล้มละลายเสียใหม่ เพื่อให้เหมาะสมแก่กาลสมัยยิ่งขึ้น

สำหรับข้อพิจารณาในกรณีที่มีการรวบรวมกิจการในลักษณะการได้มาซึ่งหุ้น คือ ถ้าบริษัทผู้ซื้อเป็นบริษัทที่ประสบปัญหาทางการเงินนั้นย่อมมีผลกระทบกับกฎหมายล้มละลายเนื่องจากการกระทำที่สินทรัพย์ของบริษัทผู้ซื้อเปลี่ยนแปลงไป คือเปลี่ยนจากเงินสดเป็นหุ้นของบริษัทเป้าหมาย หรือก่อให้เกิดภาวะที่บริษัทผู้ซื้อต้องจ่ายค่าหุ้นในกรณีเช่นนี้ อาจตกอยู่ภายใต้การเพิกถอนนิติกรรมตามกฎหมายล้มละลาย สำหรับข้อพิจารณาในกรณีที่มีการรวบรวมกิจการในลักษณะการได้มาซึ่งสินทรัพย์ของกิจการ คือ การรวบรวมกิจการในลักษณะนี้นั้นไม่ว่าผู้ที่มีหนี้สินล้มละลายจะเป็นบริษัทผู้ซื้อหรือเป็นบริษัทผู้ถูกซื้อ นิติกรรมดังกล่าวหากเกิดขึ้นโดยทำให้เจ้าหนี้เสียเปรียบได้ อาจถูกเพิกถอนได้

หลักเกณฑ์ที่เกี่ยวข้องกับการรวบรวมกิจการและการถือหุ้นไขว้ ได้แก่ ส่วนที่ 3 ผลของการล้มละลายเกี่ยวกับกิจการที่ได้กระทำไปแล้ว (มาตรา 110-116)

มาตราที่สำคัญ

มาตรา 113 การขอให้ศาลเพิกถอนการฉ้อฉลตามประมวลกฎหมายแพ่ง และพาณิชย์นั้น ให้เจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์ขอได้โดยทำเป็นคำร้อง

มาตรา 114 ถ้านิติกรรมที่ขอเพิกถอนการฉ้อฉลตามมาตรา 113 นั้น เกิดขึ้นภายในระยะเวลาหนึ่งปีก่อนมีการขอให้ล้มละลายและภายหลังนั้น หรือเป็นการทำให้โดยเสนาหา หรือเป็นการที่ลูกหนี้ได้รับคำตอบแทนน้อยเกินสมควร ให้สันนิษฐานไว้ก่อนว่าเป็นการกระทำที่ลูกหนี้และผู้ที่ได้ลาภนอกแต่การนั้นรู้อยู่ว่าเป็นทางให้เจ้าหนี้ต้องเสียเปรียบ

มาตรา 115 การโอนทรัพย์สินหรือการกระทำใดๆ ซึ่งลูกหนี้ได้กระทำ หรือยินยอมให้กระทำในระหว่างระยะเวลาสามเดือนก่อนมีการขอให้ล้มละลาย และภายหลังนั้น โดยมุ่งหมายให้เจ้าหนี้คนหนึ่งคนใดได้เปรียบแก่เจ้าหนี้อื่น ถ้าเจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์มีคำขอโดยทำเป็นคำร้อง ศาลมีอำนาจสั่งเพิกถอนการโอนหรือการกระทำนั้นได้

ถ้าเจ้าหนี้ผู้ได้เปรียบเป็นบุคคลภายในของลูกหนี้ศาลมีอำนาจสั่งเพิกถอน การโอนหรือการกระทำตามวรรคหนึ่งที่ได้กระทำขึ้นระหว่างระยะเวลาหนึ่งปีก่อนมีการขอให้ล้มละลาย และภายหลังนั้น

มาตรา 116 บทบัญญัติใน มาตรา 115 ไม่กระทบถึงสิทธิของบุคคลภายนอกอันได้มาโดยสุจริตและมีคำตอบแทนก่อนมีการขอให้ล้มละลาย

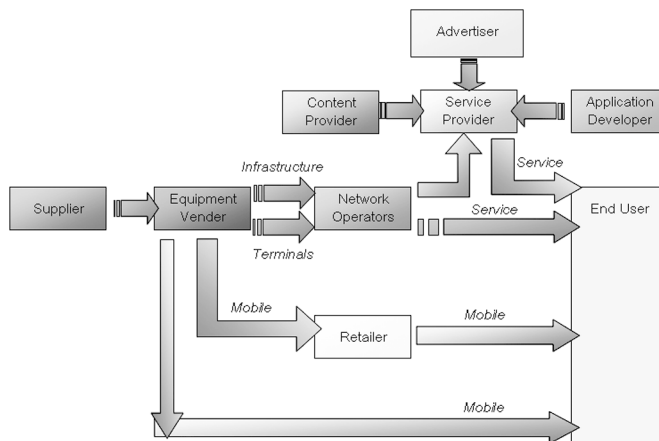

บทที่ 5

กรณีศึกษาการควบคุมและการถือหุ้นไขว้ ในกิจการโทรคมนาคมของต่างประเทศ

1. บทนำ

1.1 ประวัติและพัฒนาการของกิจการโทรคมนาคมในโลก

รูปที่ 13 ห่วงโซ่คุณค่าของธุรกิจโทรคมนาคม

ที่มา : การจัดการธุรกิจโทรคมนาคม - TMB NEWS กุมภาพันธ์ 2549

อุตสาหกรรมโทรคมนาคม จะประกอบไปด้วยโครงสร้างหลัก 3 ส่วน คือ 1) อุปกรณ์และเครื่องมือที่ใช้ในการสื่อสาร ยกตัวอย่าง โทรศัพท์เคลื่อนที่มีบริษัทผู้ผลิตที่เกี่ยวข้องในระดับโลก เช่น Nokia, Motorola เป็นต้น 2) โครงสร้างและเครือข่ายระบบ ยกตัวอย่างเช่น โทรศัพท์เคลื่อนที่ในยุคปัจจุบันมีระบบ GSM กับ CDMA และ 3) การให้บริการ ซึ่งสามารถแยกได้เป็น 2 ส่วน คือ ด้านเนื้อหาและการประยุกต์ เช่น การให้บริการเพลง Online จะต้องประกอบไปด้วยเนื้อหาและการบริการผ่าน Application ระบบ WEB 2.0 เป็นต้น

ในโลกปัจจุบัน ตลาดโทรคมนาคมมีความซับซ้อนและเชื่อมโยงระหว่างกันมากขึ้นกว่าในอดีต โครงสร้างของตลาดที่เปลี่ยนแปลงไปเกิดขึ้นจากทั้งแรงดึงดูดจากอุปสงค์และแรงผลักดันจากอุปทานควบคู่กันไป ซึ่งแรงดึงดูดและผลดังกล่าวทำให้อัตราการเติบโตของอุตสาหกรรมนี้มีการขยายตัวอย่างรวดเร็ว และเป็นกิจกรรมส่วนหนึ่งที่สำคัญ ทั้งในด้านเศรษฐกิจ และสังคม วัฒนธรรมของโลก โดยที่ตลาดโทรคมนาคมมีส่วนต่างๆ ที่เกี่ยวข้องมากมาย ทั้งในส่วนของผู้บริโภค เทคนิค และเครื่องมือ การดำเนินธุรกิจและการแข่งขันในอุตสาหกรรมโทรคมนาคมที่เป็นเสรีมากขึ้น รวมถึงการกำกับดูแลเพื่อให้เกิดความเป็นธรรมและกฎหมายที่เกี่ยวข้อง

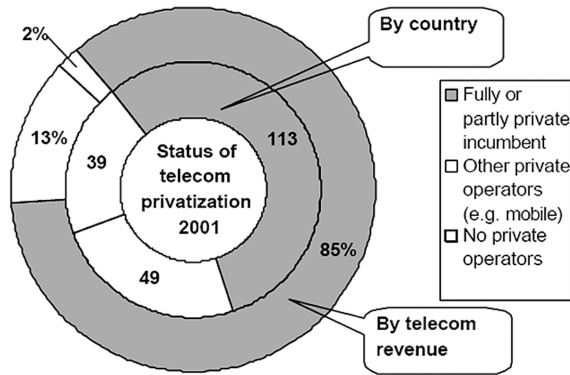
องค์การการค้าโลก หรือ World Trade Organization (WTO) ได้ให้ความสำคัญในเรื่องนี้ โดย WTO ได้มีการจัดทำข้อตกลงเปิดเสรีทางการค้าการให้บริการในด้านโทรคมนาคมครั้งแรกในปี 1997 มีประเทศผู้เข้าร่วม 97 ประเทศ มูลค่าตลาดโดยรวมมากกว่า 90% ของโลก ปัจจุบันมีการลงนามในสัญญาะหว่างกันมากกว่า 60 ฉบับ ซึ่งข้อตกลงดังกล่าวได้ครอบคลุมถึงเรื่องการควบคุมดูแลกิจการ (Regulation) การเชื่อมต่อระบบ (Interconnection) ความโปร่งใสในการดำเนินธุรกิจ (Transparency) และข้อกีดกันทางการแข่งขันต่างๆ (Anti-competitive safeguards)

จากปรากฏการณ์ของการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วดังกล่าว ทั้งในส่วนของ การนำเสนอเทคโนโลยีที่แตกต่างไปจากเดิม สถาปัตยกรรมในด้านโครงข่ายและระบบการเชื่อมโยงมาตรฐานระบบและอุปกรณ์รับส่งต่างๆ ส่งผลต่อการแข่งขันในอุตสาหกรรมโทรคมนาคมของประเทศต่างๆ ที่ต้องปรับตัวให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้น ทั้งการพัฒนากระบวนการธุรกิจ เช่น การควบรวมกิจการในรูปแบบต่างๆ หรือ Merger & Acquisition (M&A) และการควบคุมดูแลกิจการและผู้ดูแลภาครัฐและผู้ที่เกี่ยวข้องต้องมีประสิทธิภาพมากขึ้น

1.1.1 โครงสร้างกิจการโทรคมนาคมในปัจจุบัน

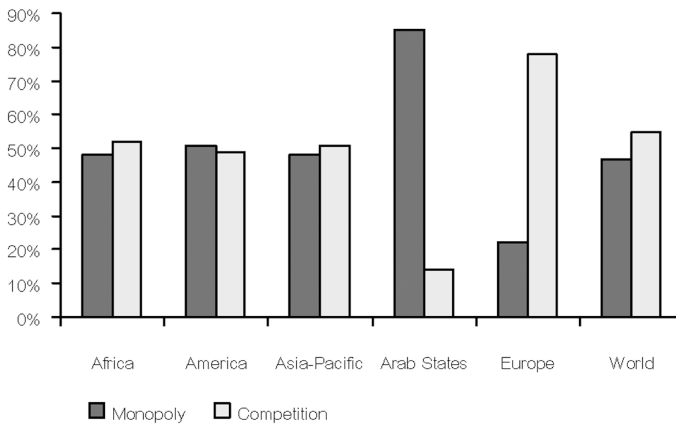
ตลาดโทรคมนาคมในทศวรรษที่ 20 มีลักษณะโครงสร้างที่สำคัญใน 4 เรื่องหลักๆ คือ Privatization Competitive Mobile และ Globalize

- Privatization - ปัจจุบันจำนวนประเทศในโลกนี้มากกว่าครึ่งหนึ่งมีการเปลี่ยนความเป็นเจ้าของในกิจการโทรคมนาคมจากภาครัฐมาเป็นภาคเอกชน ทั้งในลักษณะสมบูรณ์และบางส่วน

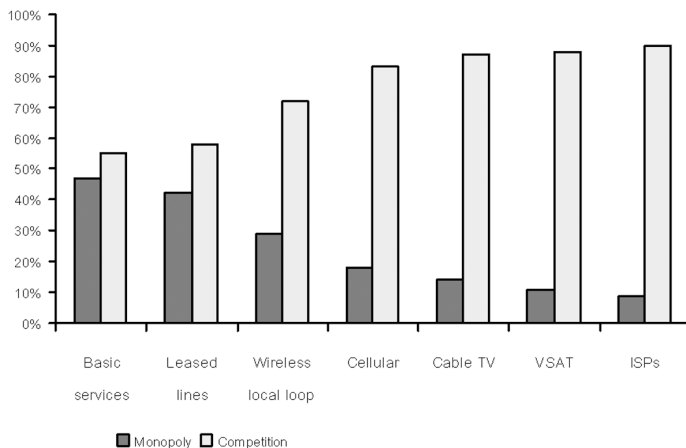
รูปที่ 14 แผนภูมิแสดงส่วนลักษณะการแปรรูปของกิจการโทรคมนาคมแต่ละประเทศในโลก
ที่มา : World Telecommunication Development Report 2002, ITU

• Competition - ประเทศต่างๆ ในโลกยังคงสัดส่วนการบริการโทรศัพท์พื้นฐานที่มีลักษณะเป็นตลาดผูกขาด (Monopoly) เป็นส่วนใหญ่ แต่ในตลาดโทรศัพท์เคลื่อนที่และการให้บริการอินเทอร์เน็ตมีการแข่งขันในจำนวนรายที่สูงขึ้น

รูปที่ 15 แผนภูมิแสดงส่วนลักษณะการแข่งขันในตลาดของกิจการโทรคมนาคมในการให้บริการโทรศัพท์พื้นฐาน

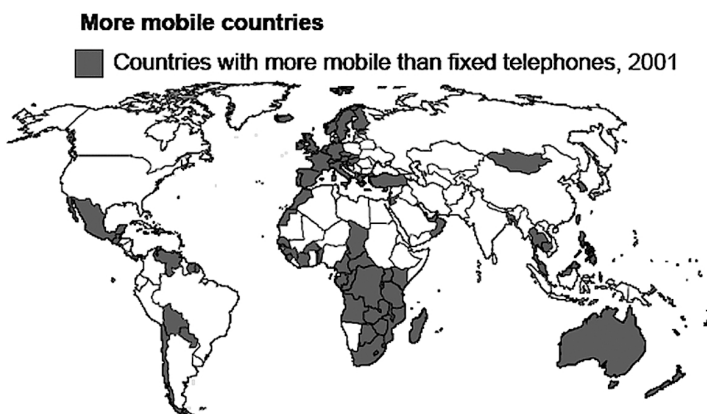
ที่มา : ITU 2004

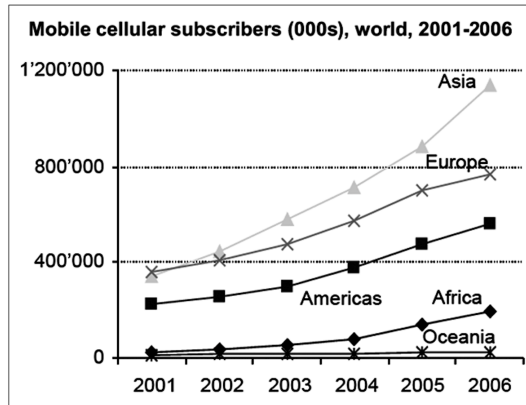
รูปที่ 16 แผนภูมิสัดส่วนลักษณะการแข่งขันในตลาดของกิจการโทรคมนาคม
ในประเภทการให้บริการอื่นๆ

ที่มา : ITU 2004

- Mobile - ในโลกปัจจุบันโทรศัพท์เคลื่อนที่มีอัตราการเติบโตที่สูงกว่าระบบโทรศัพท์พื้นฐาน เนื่องจากอุปกรณ์มือถือมีความสะดวกและสามารถรับ-ส่งข้อมูลได้ทันที (Real Time)

รูปที่ 17 ประเทศที่มีอัตราการเติบโตของโทรศัพท์เคลื่อนที่มากกว่าโทรศัพท์พื้นฐาน (ข้อมูลปี 2544)
ที่มา : ITU 2002

รูปที่ 18 กราฟแสดงจำนวนผู้ใช้บริการโทรศัพท์เคลื่อนที่ในทวีปต่างๆ ปี ค.ศ. 2001 - 2006
ที่มา : ITU 2004

• Globalization - เกิดโลกาภิวัตน์⁴ ของอุตสาหกรรมโทรคมนาคมใน 3 ลักษณะ คือ

1) Global Operation โดยผู้ประกอบการในอุตสาหกรรมโทรคมนาคมหลักๆ ในโลกมีการถือครองกิจการในประเทศมากขึ้น

2) Liberalizing จากสนธิสัญญาระหว่างประเทศที่เพิ่มขึ้น ทั้งในส่วนของท้องถิ่นและพหุภาคี ทำให้รัฐบาลของประเทศต่างๆ ต้องเปิดเสรีในอุตสาหกรรมโทรคมนาคมมากขึ้น

3) New Global Service ทั้งในส่วนของ Mobile Roaming ระบบดาวเทียม เชื่อมสัญญาณและการบริการระหว่างประเทศต่างๆ เพิ่มมากขึ้น ทำให้วิวัฒนาการของระบบโทรศัพท์เคลื่อนที่ใน third-generation (3G) ต้องมีการพัฒนาการให้บริการเพื่อการใช้งานในระดับสากลมากขึ้นกว่าการตอบสนองในระดับท้องถิ่นทั่วไป

⁴ โลกที่เชื่อมโยงส่วนต่างๆ เข้าใกล้ชิดกัน

1.1.2 แนวโน้มการให้บริการด้านโทรคมนาคมในทวีปเอเชีย

IDC⁵ พบว่าตลาดของการให้บริการด้านโทรคมนาคมในภูมิภาคเอเชียแปซิฟิก ไม่รวมประเทศญี่ปุ่น มีมูลค่ามากกว่า 215 พันล้านเหรียญสหรัฐ ในปี พ.ศ. 2550 เมื่อมองในด้านโครงสร้างพื้นฐานพบว่าการใช้สายด้านอุปกรณ์เครือข่ายมีอัตราการเติบโตร้อยละ 13 หรือคิดเป็นมูลค่าราว 6.6 พันล้านเหรียญสหรัฐ ขณะที่การลงทุนด้านโครงข่ายของผู้ให้บริการโทรคมนาคมมีมูลค่าไม่แตกต่างจากปี 2549 อยู่ที่ราว 32 พันล้านเหรียญสหรัฐ คาดว่าแนวโน้มการเปลี่ยนแปลงของอุตสาหกรรมโทรคมนาคมในทวีปเอเชียจะมุ่งเน้นในเรื่องการให้บริการบรอดแบนด์ การบริการผ่านโครงข่ายไอพีและบริการ 3G และความต้องการใช้โซลูชันโทรคมนาคมแบบครบวงจรจะเป็นตัวขับเคลื่อนตลาดบริการและอุปกรณ์โทรคมนาคม

1. WLAN 802.11 n ปัญหาการเชื่อมโยงของเครือข่ายที่ใช้ระบบสายเคเบิลกับเครือข่ายไร้สายก็สามารถแก้ไขด้วยเทคโนโลยีนี้ การใช้ WLAN ในระดับองค์กรจะเริ่มเป็นรูปร่างและสมจริงมากยิ่งขึ้น เมื่อเทคโนโลยี 802.11n ได้รับการอนุมัติให้เป็นมาตรฐานในการรับส่งข้อมูลสำหรับการติดต่อสื่อสารไร้สายในปี พ.ศ. 2551 เช่น การประชุมทางไกลผ่านระบบ Video conferences และบริการเสียงผ่านเครือข่ายไร้สาย (Voice over WLAN)

2. DATA Streaming การมาใหม่ของเทคโนโลยี HSDPA จะช่วยให้การรับฟังเพลงหรือการรับชมวิดีโอระบบ Streaming ทำได้ด้วยความเร็วรับส่งข้อมูล 3.6 เมกะบิตต่อวินาที หรือมากกว่านั้น ซึ่งเทคโนโลยี Data Streaming เป็นระบบที่มีการให้บริการมาระยะหนึ่งแล้ว แต่ทว่าการแสดงผลของมันผ่านโครงข่าย GPRS และระบบ 3G นั้นยังช้ามากและไม่มีประสิทธิภาพเท่าใดนัก

3. IP Network สำหรับผู้ให้บริการโทรศัพท์เคลื่อนที่ GSM ที่ไม่มีใบอนุญาตประกอบกิจการ 3G และกำลังมองหาการให้บริการเกี่ยวกับการรับส่งข้อมูลผ่านเครือข่ายไร้สายใหม่ๆ คาดว่าผู้ให้บริการเหล่านี้จะเคลื่อนย้ายโครงข่ายหรือบริการของตนเองไม่ว่าจะเป็น Mobile Switching Center Base-station Controllers ระบบการให้บริการลูกค้า

⁵ IDC เป็นบริษัทวิจัยและจัดหาข้อมูลทางการตลาดรวมถึงเป็นที่ปรึกษา ในอุตสาหกรรมโทรคมนาคมและด้านเทคโนโลยีสารสนเทศในระดับ Worldwide

และระบบ Billing ของ SMS (Short Messaging Service) และบริการเสริมด้านเสียงประเภทอื่นๆ ไปใช้เทคโนโลยี IP ทั้งหมดในปี พ.ศ. 2551 ซึ่งจะช่วยเพิ่มความยืดหยุ่นให้กับผู้ประกอบการในการที่จะเพิ่มแบนด์วิธให้แก่ Application ใหม่ ๆ ขณะเดียวกันผู้ประกอบการก็ยังสามารถเตรียมการเพื่อรองรับเครือข่าย 4G พร้อมกันอีกด้วย

4. WEB 2.0 การกำเนิด HSDPA ประกอบกับความนิยมของ Blogging การใช้ Video Sharing หรือการสร้างสังคมในเครือข่าย เช่น YouTube และ Facebook จะช่วยสร้างโอกาสให้กับผู้ให้บริการโทรศัพท์เคลื่อนที่รุ่นใหม่ที่มีแอปพลิเคชันที่สามารถใช้ WEB 2.0 ได้จะทำให้ผู้ใช้งานสามารถใช้โทรศัพท์เคลื่อนที่เป็นอุปกรณ์สื่อสารสำหรับสังคมเครือข่ายของเขาได้ เมื่อผู้ใช้งานเริ่มรู้สึกสะดวกสบายและถูกกระตุ้นให้ใช้โทรศัพท์เคลื่อนที่เป็นตัวเชื่อมต่ออินเทอร์เน็ต ผู้ให้บริการก็จะได้รับประโยชน์จากปริมาณการใช้งานด้านการรับส่งข้อมูลของลูกค้าที่เพิ่มมากขึ้น

5. การตลาดตลาดโซลูชันโทรศัพท์เคลื่อนที่เฉพาะกลุ่ม ในอีก 2 - 3 ปีข้างหน้า ธุรกิจเกี่ยวกับเกมส์ ศูนย์ดูแลสุขภาพ โรงพยาบาล บริการ Outsource ต่างๆ และธุรกิจค้าปลีก ในภูมิภาคเอเชียแปซิฟิกจะเป็นธุรกิจที่มีศักยภาพในการใช้จ่ายสำหรับผู้ให้บริการทางโทรคมนาคม

6. Green IT องค์กรต่างๆ จะถูกกดดันมากขึ้นจากหุ้นส่วนธุรกิจหรือผู้ค้าที่จะต้องนำเสนอโซลูชันที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม ซึ่งไม่ใช่เฉพาะแค่มีวัตถุประสงค์ให้บรรลุในข้อตกลงหรือสัญญาต่างๆ เกี่ยวกับการรักษาสิ่งแวดล้อม แต่ยังรวมไปถึงการตระหนักถึงปัญหาด้านสิ่งแวดล้อมอย่างแท้จริงอีกด้วย ซึ่งทำให้มีความคิดริเริ่มเกี่ยวกับการพัฒนาผลิตภัณฑ์โทรคมนาคมที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมมากขึ้นตั้งแต่ปี 2551 เป็นต้นไป

7. บริการโทรศัพท์พื้นฐานไร้สาย (WLL) จากสัดส่วนการให้บริการโทรศัพท์พื้นฐานที่ยังคงต่ำในแถบประเทศที่ยังมีประชากรหนาแน่น เช่น บังคลาเทศ กัมพูชา อินเดีย อินโดนีเซีย ฟิลิปปินส์ และเวียดนาม ทั้งๆ ที่ประเทศเหล่านี้ก็ประสบความสำเร็จของการให้บริการโทรศัพท์เคลื่อนที่ระบบจีเอสเอ็ม (GSM) แต่ก็ยังคงมีความต้องการจากประชาชนอีกจำนวนมากที่จะขอใช้บริการโทรศัพท์พื้นฐานไร้สาย (Wireless Local Loop - WLL) เนื่องจากอัตราค่าบริการสำหรับโทรศัพท์เคลื่อนที่นั้นโดยปกติ มีราคาแพงเกินกว่าที่พวกเขาเหล่านั้นจะสามารถใช้บริการได้

8. Webcam ตรวจการณ์ผ่านโทรศัพท์เคลื่อนที่ การติดตั้งระบบรักษาความปลอดภัยผ่านเครือข่ายไอพี ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งสำหรับแผนรักษาความปลอดภัยในโอลิมปิกเกมส์ที่กรุงปักกิ่ง ทำให้ปี พ.ศ. 2551 กลายเป็นปีที่ประสบความสำเร็จสำหรับตลาดระบบรักษาความปลอดภัยผ่านเครือข่ายไอพี IDC คาดว่าในไม่ช้าระบบดังกล่าวจะเป็นที่ยอมรับจากอุตสาหกรรมหรือธุรกิจประเภทอื่นๆ มากขึ้น

9. WEB 2.0 การประสานกันของสองเทคโนโลยี Unified Communications (UC) และ WEB 2.0 จะช่วยเร่งให้เกิดการใช้งานด้านการติดต่อสื่อสารให้แก่องค์กรมากขึ้น องค์กรต่างๆ จะใช้แอปพลิเคชัน UC ก้าวหน้าไปมากกว่าปัจจุบัน และเริ่มที่จะนำเทคโนโลยี WEB 2.0 มาเป็นส่วนหนึ่งของแอปพลิเคชันนี้ รวมไปถึงการเพิ่มแอปพลิเคชันด้านการวิเคราะห์กลุ่มลูกค้า หรือการค้นหากลุ่มลูกค้าเป้าหมายใหม่ๆ เป็นต้น

10. WiMAX & HSDPA⁶ ไอดีซีคาดว่า เทคโนโลยี WiMAX และ HSDPA จะทำงานร่วมกันและจะแข่งขันกันเพื่อสร้างส่วนแบ่งทางการตลาด โดยเฉพาะตลาดบรอดแบนด์ทั้งประเภทสายและประเภทโทรศัพท์เคลื่อนที่ เนื่องจากตลาดโทรคมนาคมในภูมิภาคเอเชียแปซิฟิกไม่รวมประเทศญี่ปุ่นนี้ ประกอบไปด้วย ประเทศที่มีอัตราการใช้บริการอินเทอร์เน็ตบรอดแบนด์ในครัวเรือนตั้งแต่ระดับกลางจนถึงสูง แต่ก็ยังคงมีครัวเรือนส่วนใหญ่ที่ถูกตัดขาด ไม่สามารถเข้าถึงอินเทอร์เน็ตหรือแม้แต่การเชื่อมต่อผ่านสายโทรศัพท์แบบเดิม (POTS) ก็ยังไม่ได้ เทคโนโลยีบรอดแบนด์แบบไร้สายเป็นวิธีแก้ไขปัญหาคู่แข่งต่อการลงทุน โดยคาดว่าเทคโนโลยี HSDPA จะเป็นเทคโนโลยีที่ใช้ในกลุ่มผู้ให้บริการโทรศัพท์เคลื่อนที่ประเภท 3G ขณะที่เทคโนโลยี WiMAX คาดว่าจะสามารถเป็นผู้นำในกลุ่มผู้ให้บริการโทรศัพท์เคลื่อนที่ประเภท 2G สำหรับบรอดแบนด์ผ่านโทรศัพท์เคลื่อนที่ และการให้บริการบรอดแบนด์ประจำที่สำหรับผู้ให้บริการโทรศัพท์พื้นฐาน

⁶ High-Speed Downlink Packet Access หรือ HSDPA เป็นระบบเครือข่ายโทรศัพท์เคลื่อนที่ในระบบ UMTS ซึ่งเป็นเครือข่ายโทรศัพท์เคลื่อนที่รุ่นที่สาม (3G) ซึ่ง HSDPA พัฒนาความเร็วในการดาวน์โหลด รองรับความสามารถในการส่งผ่านข้อมูลถึง 1.8 เมกะบิตต่อวินาที 3.6 เมกะบิตต่อวินาที 7.2 เมกะบิตต่อวินาที และ 14.4 เมกะบิตต่อวินาที เมื่อเปรียบเทียบกับความเร็วของการสื่อสารจะสูงกว่า EDGE ถึง 36 เท่า หรือเร็วกว่า GPRS ถึง 100 เท่า

1.1.3 การควบรวมกิจการในรูปแบบต่างๆ หรือ Merger & Acquisition (M&A) ในธุรกิจโทรคมนาคม

การควบรวมกิจการ Merger & Acquisition หรือ M&A มีความสำคัญต่ออุตสาหกรรมโทรคมนาคมตั้งแต่ประเทศต่างๆ มีการปรับเปลี่ยนการควบคุมโดยกฎเกณฑ์ของรัฐ (Deregulate) เปิดเสรีในธุรกิจโทรคมนาคมเมื่อประมาณปลายทศวรรษ 1990 โดยการเปลี่ยนแปลงในครั้งนั้นทำให้ปรากฏการณ์ในเรื่องการลงทุนมูลค่าสูงแต่ผลตอบแทนต่ำเกิดขึ้นในอุตสาหกรรมนี้ ซึ่งเป็นจุดเริ่มต้นของแนวความคิดในการแยกกิจการที่มีลักษณะการผลิตหรือการบริการที่แตกต่างกันหรือไม่เกี่ยวข้องกันออกจากกัน แล้วขายทอดในตลาดเพื่อลดสินทรัพย์ที่ไม่เกิดมูลค่า แล้วมุ่งสู่การผลิตหรือการให้บริการที่เกิดผลกำไรสูงสุด และขณะเดียวกันแนวความคิดในเรื่องของการพัฒนาขีดความสามารถโดยการพัฒนาเทคโนโลยีเฉพาะทางหรือการขายตลาดที่มีศักยภาพ โดยการซื้อขายแลกเปลี่ยนและควบรวมกับองค์กรอื่นๆ ที่มีศักยภาพก็เกิดขึ้นตามมาด้วยกัน

จากแนวโน้มการเปลี่ยนแปลงของอุตสาหกรรมโทรคมนาคมดังกล่าวรวมถึงข้อตกลง WTO มีส่วนอย่างมากที่ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในเรื่องของการขยายความต้องการของเทคโนโลยี ระบบ อุปกรณ์ การเชื่อมโยงเครือข่าย และการให้บริการของอุตสาหกรรมจากระดับท้องถิ่นสู่ระดับโลก และส่งผลทำให้เกิดกระบวนการเปลี่ยนแปลงความเป็นเจ้าของกิจการจากภาครัฐสู่เอกชนและการเปิดเสรีในอุตสาหกรรมนี้อย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ ซึ่งแน่นอนสิ่งที่ตามมาคือเรื่องการแข่งขันที่มากขึ้น และความสามารถในการทำกำไรของบริษัทต่างๆ จะต้องลดลง

สิ่งต่างๆ เหล่านี้ทำให้ M&A เกิดขึ้นในอุตสาหกรรมโทรคมนาคมอย่างมากมายทั้งในสหรัฐอเมริกาและยุโรป ยกตัวอย่างเช่น การทบทวนบทบาทหน้าที่ของ American Telecommunications ในปี 1996 และการรวมกันเป็นหนึ่งเดียวของ European Union ในปี 1998

ประเทศสหรัฐอเมริกาเริ่มใช้ M&A เป็นเครื่องมืออย่างจริงจังในอุตสาหกรรมโทรคมนาคม เมื่อปี 1996 โดยมีเป้าหมายหลักเพื่อเพิ่มการแข่งขันในตลาดบริการโทรศัพท์ท้องถิ่นโดยการยอมให้ผู้ให้บริการโทรศัพท์ระยะไกล (long-distance telephone service providers) สามารถเข้ามาในตลาดท้องถิ่นได้ ซึ่งทำให้บริษัท WorldCom กับบริษัท MCI ควบรวมอย่างสมบูรณ์กับบริษัท AT&T เพื่อให้บริการในตลาดการให้บริการโทรศัพท์ระยะไกลจากผลดังกล่าวทำให้อุตสาหกรรมโทรคมนาคมในประเทศสหรัฐอเมริกามีผู้จัดหาให้บริการ

(service provider) ครอบคลุมทั้งการให้บริการโทรศัพท์ระยะใกล้และระยะไกล ทั้งระบบมีสายและไร้สาย และการให้บริการด้านอินเทอร์เน็ต

ในกลุ่มประเทศยุโรป การเปิดเสรีในอุตสาหกรรมโทรคมนาคมของโลกส่งผลให้เกิดการเปลี่ยนแปลงกฎเกณฑ์การควบคุม (Regulation) และเกิดการแข่งขันที่เสรีมากขึ้น ส่วนหนึ่งมาจากแรงกระตุ้นในเรื่องการเปิดเสรีในอุตสาหกรรมของประเทศสหรัฐอเมริกาด้วย ซึ่งก่อนหน้านี้จะเปิดเสรีอุตสาหกรรมโทรคมนาคมในประเทศยุโรปเป็นระบบตลาดผูกขาด (Monopoly) โดยรัฐเป็นผู้ควบคุมและให้บริการรายใหญ่ ซึ่งผลจากการรวมตัวของสหภาพยุโรป ในปี 1998 ทำให้เกิดการขยายตัวของ M&A ภายในกลุ่มประเทศยุโรปอย่างรวดเร็ว ยกตัวอย่างเช่น Telia (Sweden) and Telenor (Norway) เป็นตัวอย่าง M&A แรกระหว่างกิจการของรัฐกับรัฐ หรือ Mannesmann (Germany) and Orange (UK) เป็นการควบรวมที่เกิดขึ้น หลังจากบริษัท Mannesmann ของเยอรมันได้ขยายฐานการบริการไปยังประเทศอังกฤษ โดยที่ M&A ในกลุ่มประเทศยุโรปเกิดขึ้นครั้งแรกในกลุ่มประเทศแถบสแกนดิเนเวียก่อนแล้ว ต่อมาขยายตัวไปสู่อังกฤษและฝรั่งเศส

ส่วนตลาดในภูมิภาคเอเชียไม่เหมือนตลาดในกลุ่มประเทศยุโรปและสหรัฐอเมริกา เนื่องจากไม่มีกิจกรรม M&A และการลงทุนข้ามชาติ แต่อย่างไรก็ดี ในอุตสาหกรรมโทรคมนาคมมีแนวโน้มในเรื่องการขยายการลงทุนสู่ภูมิภาคที่มีศักยภาพ เช่น ประเทศจีน มากขึ้น

จากการผลการศึกษาของผู้เชี่ยวชาญ พบว่าการทำ M&A จะส่งผลดีต่ออุตสาหกรรมโทรคมนาคมมากขึ้น โดยกิจกรรม M&A จะประสบความสำเร็จในกลุ่มกิจการที่มีความใกล้ชิดกันโดยลักษณะกายภาพทางภูมิประเทศหรือมีลักษณะเศรษฐกิจที่ใกล้ชิดกัน โดยผลดีดังกล่าวมี 4 ประเด็นหลักคือ

- สินค้าและการให้บริการในตลาดมีการกระจายตัวมากขึ้น (Trade Diversify) โดยที่ผลดังกล่าวเป็นการเพิ่มมูลค่าให้กับองค์กรใน 3 ลักษณะ คือ

- 1) เพิ่มขนาดตลาดให้กับกิจการ รวมถึงสามารถช่วยจัดสรรทรัพยากรให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น

- 2) เพิ่มประโยชน์จากการรวมกันของสินทรัพย์ที่มีมากขึ้น มีเงินทุนหมุนเวียนที่เพิ่มขึ้น และยังช่วยลดภาษีจ่ายจากการหักภาษีซื้อและภาษีขายได้มากขึ้น

3) องค์การที่ควรรวมมีความสามารถในการชดเชยส่วนของกำไรขาดทุนที่ไขว้กันภายในกิจการได้มากขึ้น แต่ในทางตรงกันข้ามสิ่งดังกล่าวจะทำให้เกิดความไม่เท่าเทียมกันของกิจการอื่นๆ ในตลาด

การรวบรวมทำให้เกิดการกระจายสินค้าและการให้บริการดังกล่าวจะมี 2 ลักษณะ คือ การกระจายตัวในแนวดิ่ง โดยเป็นการควบรวมกิจการในลักษณะห่วงโซ่อุปทานที่เกี่ยวข้องและต่อเนื่องกัน ยกตัวอย่างเช่น การควบรวมกิจการของบริษัทให้บริการด้านโทรคมนาคมกับกลุ่มบริษัทผู้ผลิตเครื่องมือและอุปกรณ์ในด้านโทรคมนาคม และการกระจายตัวในแนวนอน ยกตัวอย่างเช่น การควบรวมของบริษัทผู้ให้บริการ E-commerce กับผู้ให้บริการด้าน Business Solution

- สินค้าและการให้บริการในตลาดมีความใกล้ชิดสอดคล้องกับกลุ่มเป้าหมายในพื้นที่นั้นๆ มากขึ้น ข้อจำกัดอย่างหนึ่งของการทำ M&A จะส่งผลดีก็ต่อเมื่อกิจการเหล่านั้นมีความใกล้ชิดกันโดยลักษณะกายภาพทางภูมิประเทศ ถ้าพื้นที่อยู่ห่างไกลกันหรือลักษณะเศรษฐกิจของประเทศที่แตกต่างกันมากๆ จะมีปัญหาในเรื่องของการบริหารจัดการ แต่ในขณะเดียวกันการควบรวมกันกับกิจการในท้องถิ่นจะทำให้ผู้บริการหรือผู้สร้างเทคโนโลยีมีความเข้าใจในความต้องการและวัฒนธรรมของประชาชนในท้องถิ่นนั้นได้เร็วกว่าคู่แข่งอื่น ซึ่งส่วนหนึ่งที่เป็นปัญหาสำหรับผู้ให้บริการข้ามถิ่นคือเรื่องของภาษาในท้องถิ่นนั้นๆ ด้วย

- การขยายขนาดของกิจการ การควบรวมของกิจการนั้นไม่เพียงส่งผลต่อขนาดของตลาดภายในประเทศเท่านั้น แต่ยังส่งผลต่อโอกาสการขยายตลาดในระดับนานาชาติ ระดับภูมิภาค และระดับโลกอีกด้วย จากการศึกษาพบว่า การขยายตลาดของกิจการไปสู่ระดับที่มีความหลากหลายของประเทศหรือภูมิภาคอื่นๆ (Multiple National Market) จะทำให้กิจการดังกล่าวมีการพัฒนาในเรื่องกลยุทธ์การแข่งขันได้ดีกว่าคู่แข่งในท้องถิ่นในระดับเดียวกัน ซึ่งผลดังกล่าวทำให้เกิดการควบรวมของบริษัทต่างๆ ในภูมิภาคต่างๆ มากขึ้น เพื่อกิจการในระดับท้องถิ่นจะสามารถปรับตัวเองเพื่อให้แข่งขันได้มากขึ้น ยกตัวอย่างเช่น ปรากฏการณ์ควบรวมบริษัทโทรคมนาคมใหญ่อันดับ 1 ของประเทศสิงคโปร์ SingTel กับ Optus บริษัทโทรคมนาคมใหญ่อันดับ 2 ของประเทศออสเตรเลีย ทำให้เกิดการควบรวม Telstar บริษัทโทรคมนาคมใหญ่อันดับ 1 ของประเทศออสเตรเลีย กับ M1 บริษัทโทรคมนาคมใหญ่อันดับ 2 ของประเทศสิงคโปร์ ต่อเนื่องกันมา

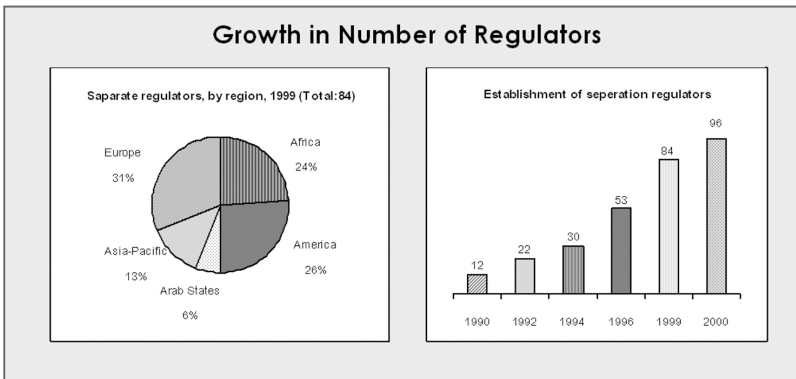
- เชื่อมระดับการค้าระหว่างประเทศ การให้บริการโทรคมนาคมเป็นปัจจัยพื้นฐานที่สำคัญต่อการค้าระหว่างประเทศ การให้บริการโทรคมนาคมระหว่างประเทศเป็นการเพิ่มขนาดการค้าระหว่างประเทศ และในขณะเดียวกันเป็นการสร้างโครงสร้างพื้นฐานที่จำเป็นสำหรับประเทศนั้นๆ ด้วย ยกตัวอย่างเช่น เกิด M&A ระหว่างกิจการประเทศ A ซึ่งมีการให้บริการโทรคมนาคมหนาแน่น กับประเทศที่กำลังพัฒนา B จะพบว่า M&A มีส่วนช่วยเพิ่มความหนาแน่นการให้บริการกับผู้ให้บริการในประเทศกำลังพัฒนา B โดย M&A ทำให้เกิดการพัฒนานวัตกรรมใหม่ๆ ให้เกิดขึ้น และขณะเดียวกันมีส่วนช่วยพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานในประเทศ A ให้ดีขึ้นด้วย โดยไปช่วยเฉลี่ยต้นทุนการให้บริการให้ถูกลง การพัฒนาคุณภาพและการให้บริการที่ดีขึ้น

1.2 รูปแบบการกำกับดูแลกิจการโทรคมนาคม

ในช่วงตั้งแต่ปี ค.ศ. 1990 อุตสาหกรรมโทรคมนาคมในหลายประเทศทั่วโลกได้เกิดการเปลี่ยนแปลงที่สำคัญในหลายด้าน เช่น นโยบายการแปรรูป (Privatization) ของกิจการโทรคมนาคมจากภาครัฐให้ภาคเอกชนมีส่วนร่วม การเปลี่ยนแปลงนโยบายและรูปแบบการกำกับดูแลเพื่อส่งเสริมให้เกิดการแข่งขัน (Pro-competition) และผ่อนคลายการกำกับดูแล (Deregulation) ที่รัฐบาลได้เคยมีบทบาทอย่างมากในอดีตเพื่อให้ภาคเอกชนสามารถเข้าสู่ตลาดและแข่งขันได้อย่างเป็นธรรมได้มากขึ้น ทั้งนี้ การเปิดเสรีกิจการโทรคมนาคมในประเทศต่างๆ ทั่วโลกมีปัจจัยผลักดันต่างๆ ดังนี้

1. การเปิดเสรีตลาดกิจการโทรคมนาคมทำให้อุตสาหกรรมมีการขยายตัวและก่อให้เกิดนวัตกรรมใหม่ และช่วยให้สามารถให้บริการได้อย่างมีประสิทธิภาพมากขึ้น
2. ความจำเป็นที่ต้องใช้เงินทุนจำนวนมากจากภาคเอกชนในการขยายเครือข่ายระบบโทรคมนาคมและให้บริการในรูปแบบใหม่
3. เครือข่ายระบบอินเทอร์เน็ตที่ขยายตัวอย่างรวดเร็ว ทำให้รูปแบบของกิจการโทรคมนาคมเปลี่ยนแปลงจากเดิมการให้บริการในลักษณะ Voice Traffic เพียงอย่างเดียวเป็นเข้าสู่ลักษณะ Data Traffic มากขึ้น
4. การเติบโตของเครือข่ายโทรคมนาคมแบบเคลื่อนที่และไร้สาย (Mobile and Wireless Services) ซึ่งถือเป็นการเปลี่ยนแปลงของอุตสาหกรรมโทรคมนาคมและเป็นการเพิ่มสายธุรกิจใหม่ให้อุตสาหกรรม

ดังนั้น เป้าหมายต่างๆ ทำให้บทบาทของหน่วยงานกำกับดูแลจำเป็นต้องคำนึงถึงโครงสร้างของกิจการโทรคมนาคมของประเทศ แม้ว่าในปัจจุบัน ภาครัฐจะมีบทบาทเป็นผู้ให้บริการกิจการโทรคมนาคมน้อยลงกว่าในอดีต และจะให้ภาคเอกชนมีบทบาทมากขึ้น ภาครัฐยังจำเป็นต้องมีบทบาทในการกำกับดูแลให้บริการโทรคมนาคมก่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดต่อสังคม

รูปที่ 19 รูปการเติบโตของหน่วยงานกำกับดูแลกิจการโทรคมนาคม

ที่มา : ITU (1999a) and (2000)

การกำกับดูแลกิจการโทรคมนาคมถือได้ว่าเริ่มต้นอย่างจริงจังในช่วงปี 1990 หลังจากที่ประเทศต่างๆ เริ่มเปิดเสรีกิจการโทรคมนาคม แตกต่างจากการกำกับดูแลกิจการอื่นๆ เช่น ทรัพย์สิน รถไฟ ที่ภาครัฐได้มีกลไกการกำกับดูแลกิจการเหล่านี้มาเป็นเวลายาวนาน หลังจากการแปรรูปรัฐวิสาหกิจทำให้ภาครัฐต้องให้ความสำคัญกับการกำกับดูแลกิจการผูกขาดของภาคเอกชน (Private Monopolies) ขณะที่ในอดีต การผูกขาดของภาครัฐ (Public Monopolies) อาจยังไม่จำเป็นที่จะต้องมีการกำกับดูแล เนื่องจากการกำกับดูแลกิจการผูกขาดของภาครัฐมีความสำคัญ 2 ด้าน คือ (1) ปกป้องผลประโยชน์สาธารณะไม่ให้ถูกเอาเปรียบโดยกิจการผูกขาดของภาคเอกชน และ (2) ปฏิบัติหน้าที่ในฐานะกรรมการที่ดูแลการแข่งขันยุติธรรมระหว่างผู้เล่นเดิม (Incumbents) กับผู้เล่นใหม่ (New Entrants)

ในปัจจุบัน ทิศทางของนโยบายการปฏิรูปกิจการโทรคมนาคม และเป้าหมายของการปฏิรูปกิจการโทรคมนาคมมีดังนี้

1. การแปรรูปของกิจการโทรคมนาคม
2. การให้สัมปทานและสิทธิการดำเนินกิจการแก่กิจการโทรคมนาคม
3. ระบบการกำกับดูแลกิจการโทรคมนาคมที่โปร่งใส
4. การเชื่อมต่อเครือข่ายโทรคมนาคม (Mandatory interconnection)
5. การกำหนดเพดานราคา (Price-cap regulation)
6. การลดการกีดกันทางการค้าบริการโทรคมนาคมระหว่างประเทศ

ในอดีต โครงการของกิจการโทรคมนาคมจะมีลักษณะที่กระทรวงภายใต้รัฐบาลกลางจะเป็นทั้งหน่วยงานที่รับผิดชอบในการกำหนดนโยบาย (Policymaker) กำกับดูแล (Regulator) และเป็นผู้ให้บริการ (Operator) แต่หลังจากการแปรรูปกิจการโทรคมนาคมและเพิ่มบทบาทของภาคเอกชน โครงสร้างของกิจการโทรคมนาคมได้มีการแบ่งแยกออกที่ชัดเจนยิ่งขึ้น โดยรัฐบาลกลาง (Government Ministry) มีหน้าที่ในการกำหนดนโยบาย หน่วยงานกำกับดูแล (Separate Regulatory Authority) มีหน้าที่ในการกำหนดหลักเกณฑ์การประกอบกิจการโทรคมนาคม และผู้ให้บริการโทรคมนาคม (Network Operators) มีหน้าที่ให้บริการโทรคมนาคมที่สอดคล้องกับแนวทางเพิ่มบทบาทของกลไกตลาดมากขึ้น

ตารางที่ 2 มาตรฐานโครงสร้างการทำงานของหน่วยงานกำกับดูแลโทรคมนาคมในประเทศที่กำลังพัฒนา

หน้าที่	หน่วยงานผู้รับผิดชอบ
กำหนดนโยบายและการพัฒนาอุตสาหกรรม	รัฐบาลกลางหรือหน่วยงานสาขาของรัฐบาลกลาง
การกำกับดูแล	หน่วยงานกำกับดูแล
การให้บริการโทรคมนาคม / บริการเสริมอื่นๆ	ผู้ให้บริการทางโทรคมนาคมแบบใช้ในหน่วยงานเฉพาะเจาะจงหรือให้บริการเชิงพาณิชย์

ที่มา : ITU

ทั้งนี้ โครงสร้างกิจการโทรคมนาคมที่แยกออกเป็น 3 ระดับ มีข้อดีในการพัฒนาระบบโทรคมนาคม ดังนี้

1. รัฐบาลสามารถกำหนดนโยบายกิจการโทรคมนาคมโดยไม่มีความขัดแย้งทางผลประโยชน์ (Conflict of Interest) ในกรณีที่ต้องเป็นทั้งผู้กำหนดนโยบาย ผู้กำกับดูแล ผู้ให้บริการ และนโยบายของภาครัฐจะช่วยสนับสนุนให้เกิดการแข่งขันมากกว่าในกรณีที่ภาครัฐเป็นผู้เล่น
2. หน่วยงานกำกับดูแลสามารถปฏิบัติหน้าที่ตามนโยบายของรัฐบาลโดยปราศจากผลประโยชน์ทับซ้อน ในการกำกับดูแลกิจการโทรคมนาคม
3. ความเชื่อมั่นของหน่วยงานกำกับดูแลที่จะดำเนินการอย่างโปร่งใสและยุติธรรม ซึ่งขึ้นอยู่กับความเป็นอิสระ (Degree of independence) ของหน่วยงานกำกับดูแล
4. ผู้ให้บริการโทรคมนาคมสามารถดำเนินธุรกิจได้อย่างอิสระ ไม่ต้องแข่งขันกับภาครัฐในการให้บริการโทรคมนาคม

1.2.1 การกำหนดนโยบายด้านการแข่งขัน (Competition Policy) ในกิจการโทรคมนาคม

บทบาทสำคัญของรัฐบาลและหน่วยงานกำกับดูแลที่มีต่อกิจการโทรคมนาคม คือ การกำหนดหลักเกณฑ์การแข่งขันของผู้เล่นในกิจการโทรคมนาคม เนื่องจากกลไกตลาดของกิจการโทรคมนาคมที่ปราศจากการกำกับดูแลมีลักษณะของการแข่งขันที่ไม่สมบูรณ์ (Imperfect Competition) และอาจเป็นการผูกขาด (Monopoly) เนื่องจากกิจการโทรคมนาคมมีลักษณะที่ต้องลงทุนในการเริ่มกิจการที่สูงมาก (High fixed cost) ทำให้เกิดข้อกีดกันการเข้าสู่ตลาดได้ง่ายกว่ากิจการอื่นๆ

นโยบายการกำกับดูแลครอบคลุมประเด็นต่างๆ เช่น การประกอบธุรกิจของกิจการโทรคมนาคม การควบรวมกิจการ (Mergers and Acquisitions) ของกิจการโทรคมนาคม เป็นต้น ซึ่งเป้าหมายของนโยบายด้านการแข่งขันในกิจการโทรคมนาคมเพื่อแก้ไขปัญหาความล้มเหลวของตลาด (Market Failures) สร้างประสิทธิภาพการดำเนินกิจการ และปกป้องผลประโยชน์ของผู้รับบริการ ทั้งนี้ การแทรกแซงของภาครัฐสามารถแยกออกเป็น 2 ประเภทดังนี้ (1) การแทรกแซงเชิงพฤติกรรม (Behavioral) ซึ่งหน่วยงานกำกับดูแลใช้หลักเกณฑ์ที่กำหนดในการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของผู้เล่นในกิจการโทรคมนาคม (2) การแทรกแซงเชิงโครงสร้าง (Structural) ที่มีผลกระทบต่อโครงสร้างของตลาดกิจการโทรคมนาคม เช่น การกำหนดห้ามการควบรวมกิจการของบริษัทโทรคมนาคมที่มีขนาดใหญ่และจะมีผลกระทบต่อการแข่งขัน และการกำหนดให้บริษัทที่มีขนาดใหญ่จะต้องแยกกิจการ เช่น ในกรณีของบริษัท AT&T ในปี 1984 ที่ต้องแยกกิจการ (Divestiture) ออกจากกัน

ในแต่ละประเทศ การดำเนินนโยบายการแข่งขันมีความแตกต่างกัน โดยหลายประเทศมีหน่วยงานดูแลการแข่งขัน (General Competition Authority) ที่ดูแลและกำหนดหลักเกณฑ์การแข่งขันในภาพรวมและในทุกสาขาเศรษฐกิจ ซึ่งอาจจะมีการแบ่งโครงสร้างองค์กรภายในที่กำกับดูแลแต่ละสาขาเฉพาะด้าน เช่น ประเทศนิวซีแลนด์ที่มีหลักเกณฑ์กำหนดการแข่งขันทั่วไป และไม่มีหลักเกณฑ์สำหรับเฉพาะรายอุตสาหกรรม ประเทศฟินแลนด์ที่มีหน่วยงาน The Finnish Competition Authority เพื่อดูแลกฎหมายการแข่งขันของประเทศฟินแลนด์ และหน่วยงานที่ดูแลการแข่งขันเฉพาะด้าน (Specific-sector Competition Regulator) เช่น ประเทศสิงคโปร์ที่มีหน่วยงานกำกับดูแลด้านกิจการโทรคมนาคม Infocomm Development Authority of Singapore (IDA) และหน่วยงานกำกับดูแลด้านการเงิน (Financial Regulator)

1.2.2 บทบาทของหลักเกณฑ์กำหนดการแข่งขันเฉพาะรายอุตสาหกรรม
และหลักเกณฑ์ทั่วไป

บทบาทของหลักเกณฑ์กำหนดการแข่งขันเฉพาะรายอุตสาหกรรม และ
หลักเกณฑ์ทั่วไปมีความเหมือนและแตกต่าง โดยหลักเกณฑ์กำหนดการแข่งขันเฉพาะราย
อุตสาหกรรมมีทั้งในส่วนของ Prospective (Forwarding-looking) และ Retrospective
(Backward-looking)

ตารางที่ 3 ความแตกต่างโดยทั่วไปของหลักเกณฑ์ทั่วไปและหลักเกณฑ์กำหนด
การแข่งขันรายอุตสาหกรรม

หลักเกณฑ์	หลักเกณฑ์ทั่วไป	หลักเกณฑ์กำหนดการแข่งขัน รายอุตสาหกรรม
ระยะเวลา / ขั้นตอนการ ดำเนินงาน	• โดยมากเป็นการดำเนินการ แก้ไขตามเหตุการณ์หรือ สถานการณ์ที่เกิดขึ้น ไปแล้ว • ดำเนินเรื่องจากการ ร้องเรียน หรือเป็นการ สืบสวนในกรณีพิเศษ • มีการตรวจสอบอย่าง เป็นทางการ หรือใช้ขั้นตอนอื่นๆ • ทำการแทรกแซงตลาดได้ ในวงจำกัด	• มีทั้งมาตรการป้องกันและมาตรการแก้ไข • มีขั้นตอนการพิจารณาและการดำเนินงาน ตามปกติทั่วไป และมีการติดตาม ดำเนินงานสำหรับกรณีที่ต้องพิจารณา เป็นพิเศษ • มีหลายกระบวนการตรวจสอบทั้งแบบ เป็นทางการ แบบไม่เป็นทางการ และการตรวจสอบแบบที่มีทั้งสองแบบ พร้อมๆ กัน • สามารถเข้าแทรกแซงตลาดได้ในวงกว้าง

หลักเกณฑ์	หลักเกณฑ์ทั่วไป	หลักเกณฑ์กำหนดการแข่งขัน รายอุตสาหกรรม
นโยบายที่สำคัญ	• มีวัตถุประสงค์เพื่อลดการกระทำอันเป็นการขัดขวางการแข่งขันทางการค้า • มุ่งเน้นที่การกระจายอำนาจควบคุมตลาดและป้องกันการใช้อำนาจควบคุมตลาดหรือการใช้การกระทำอันมีขอบต่างๆ	• ส่วนมากมักมีหลายวัตถุประสงค์ • การกำกับดูแลแบบดั้งเดิม (แบบมีผู้ครองตลาดรายเดียว) มักเป็นการกำกับดูแลเพื่อประโยชน์ทางสังคมมากกว่าเป็นการกำกับดูแลเพื่อกระจายอำนาจในการควบคุมตลาด เช่น บังคับให้มีการบริการที่หลากหลาย เป็นต้น • การกำกับดูแลมีการเปลี่ยนแปลงไปเป็นรูปแบบของการป้องกันพฤติกรรมอันเป็นการต่อต้านมิให้เกิดการแข่งขัน เมื่อตลาดมีการแข่งขันกันเพิ่มขึ้น (ในที่สุดแล้วการอยู่ภายใต้การกำกับดูแลของหน่วยงานอาจเป็นเพียงการดำเนินการตามนโยบายหลักๆ เท่านั้น หากตลาดมีการแข่งขันกันอย่างเพียงพอ)
ขอบเขตงาน	• ใช้กับทุกอุตสาหกรรมในระบบเศรษฐกิจ • ขอบเขตของอำนาจในการเข้าแทรกแซงและแก้ไขมีอยู่อย่างจำกัด	• โดยมากจะระบุอุตสาหกรรมที่กำกับดูแลไว้อย่างชัดเจน (มักเป็นอุตสาหกรรมที่ต้องใช้ความรู้ความชำนาญเป็นพิเศษ) • ขอบเขตของอำนาจมีกว้างกว่าเพื่อให้สอดคล้องกับนโยบายที่วางไว้อย่างกว้างๆ และขั้นตอนการดำเนินงานที่มีมากมาย

ที่มา : ITU

ในการควบรวมกิจการของบริษัทโทรคมนาคม (M&A) กระบวนการพิจารณาการอนุญาตให้มีการควบรวมกิจการ ประเทศส่วนใหญ่จะให้หน่วยงานที่มีหน้าที่กำกับดูแลนโยบายการแข่งขัน (Competition Authority) เป็นผู้พิจารณามากกว่าจะให้หน่วยงานกำกับดูแลกิจการโทรคมนาคมเป็นผู้พิจารณา ซึ่งถือเป็นปัจจัยสำคัญที่จะมีผลกระทบต่อเปลี่ยนแปลงของอุตสาหกรรมโทรคมนาคมในอนาคต ทั้งนี้ การควบรวมกิจการส่วนใหญ่ไม่มีผลกระทบต่อการแข่งขัน และในบางกรณีการควบรวมกิจการถือว่ามีส่วนช่วยสนับสนุนการแข่งขันด้วย เช่น การควบรวมกิจการที่ส่งเสริมประสิทธิภาพการผลิต (Production Efficiency) ที่เกิดจากการประหยัดโดยขนาด (Economies of Scale or Scope) การควบรวมกิจการที่ช่วยให้เกิดประสิทธิภาพ (Synergy) ผ่านการใช้ทรัพยากรและเครือข่ายการผลิต และกระจายสินค้าและบริการของบริษัท

อย่างไรก็ตาม การควบรวมกิจการอาจจะก่อให้เกิดปัญหาด้านการแข่งขัน (Anti-competitive Behavior) อันเกิดจากการที่บริษัทที่ควบรวมกิจการที่มีอำนาจผูกขาดทางตลาด ซึ่งหากบริษัทสามารถมีอำนาจทางการตลาดมากขึ้น มักจะมีโอกาสที่จะดำเนินกิจกรรมที่ขัดแย้งต่อการแข่งขันเสรี ดังนั้น การกำกับดูแลการควบรวมกิจการจึงเป็นสิ่งที่จำเป็นที่จะปกป้องมิให้บริษัทใช้อำนาจทางการตลาดเพื่อกีดกันการแข่งขันเสรี และสร้างผลเสียต่อผู้เล่นอื่นๆ และผู้บริโภค ทั้งนี้ หลักการของการกำกับดูแลการควบรวมกิจการ (Merger Control) มีเพื่อปกป้องมิให้บริษัทสามารถมีอำนาจทางการตลาดมากเกินไป และกำกับดูแลในกรณีที่บริษัทมีอำนาจการตลาดหลังจากการควบรวมกิจการ ซึ่งการทบทวนการควบรวมกิจการ (Merger Reviews) และหลักเกณฑ์ที่กำหนดโดยหน่วยงานกำกับดูแลการแข่งขันจะวิเคราะห์ถึงผลกระทบทางการแข่งขันที่จะเกิดขึ้นจากการควบรวมกิจการ

1.2.3 ประเภทของการควบรวมกิจการ

การควบรวมกิจการสามารถแยกออกได้เป็น 3 ประเภท ดังนี้

1. การควบรวมกิจการแบบแนวนอน หรือ Horizontal Mergers ที่เกิดขึ้นระหว่างบริษัทที่เป็นคู่แข่ง หรืออยู่ในตลาดสินค้าและบริการเดียวกัน อยู่ในกระบวนการผลิตเดียวกัน (Chain of Production)

2. การควบรวมกิจการแบบแนวตั้ง หรือ Vertical Mergers ที่เกิดขึ้นระหว่างบริษัทที่อยู่กระบวนการผลิตที่แตกต่างกัน เช่น ผู้ผลิตและผู้จัดจำหน่าย

3. การควบรวมกิจการแบบอื่นๆ ที่เกิดขึ้นระหว่างบริษัทไม่เกี่ยวข้องกัน และอยู่ในตลาดหรืออุตสาหกรรมที่แตกต่างกัน

ทั้งนี้ การกำกับดูแลการควบรวมกิจการมักจะเกิดขึ้นในกรณีของการควบรวมกิจการแบบ Horizontal Mergers เนื่องจากถือเป็นการควบรวมที่ลดจำนวนผู้เล่นในตลาด และสร้างอำนาจทางการตลาด สำหรับในกรณีของ Vertical Mergers ของกิจการโทรคมนาคมถือได้ว่ามีความสำคัญเช่นกัน โดยเฉพาะในกรณีของบริษัทที่ผลิตปัจจัยการผลิต (Inputs) ที่สำคัญให้กับบริษัทต่างๆ ซึ่งหากมีการควบรวมกิจการจะทำให้บริษัทอื่นๆ อาจจะได้รับผลกระทบ เช่น การควบรวมของบริษัทให้บริการโทรศัพท์ท้องถิ่น (Local access provider) กับบริษัทให้บริการอินเทอร์เน็ต (Internet Service Providers) ซึ่งอาจทำให้เกิดปัญหาว่าบริษัท ISP อื่นๆ จะสามารถให้บริการร่วมกับบริษัทให้บริการ Local access services ได้ภายใต้เงื่อนไขการให้บริการที่ยุติธรรม และไม่เลือกปฏิบัติ ซึ่งการควบรวมกิจการในกรณีนี้อาจต้องมีการกำกับดูแลให้มีหลักเกณฑ์เพื่อปกป้องบริษัท ISP อื่นๆ

1.2.4 การวิเคราะห์การควบรวมกิจการ (Merger Analysis)

การควบรวมกิจการของบริษัทขนาดใหญ่จำเป็นต้องได้รับการกำกับดูแลจากภาครัฐ โดยหน่วยงานกำกับดูแลการแข่งขันอาจจะห้ามการควบรวมกิจการหรือกำหนดหลักเกณฑ์เงื่อนไขให้บริษัทที่จะควบรวมกิจการต้องปฏิบัติตาม ทั้งนี้ การควบรวมกิจการจะถูกห้ามเมื่อหน่วยงานกำกับดูแลการแข่งขันเห็นว่าก่อให้เกิดผลเสียต่อการแข่งขันอย่างมีนัยสำคัญ ซึ่งหน่วยงานกำกับดูแลการแข่งขันในประเทศต่างๆ มักจะกำหนดหลักเกณฑ์การควบรวมกิจการ เช่น ประเทศสหรัฐอเมริกามีการกำหนดหลักเกณฑ์การควบรวมกิจการในปี ค.ศ. 1997 ดังนี้

1. นิยามตลาด (Market Definition)
2. การวิเคราะห์บริษัทที่อยู่ในตลาดการแข่งขัน
3. การวิเคราะห์ผลกระทบที่เกิดขึ้นจากการควบรวมกิจการ
4. การวิเคราะห์การกีดกันการเข้าสู่ตลาด (Barrier to Entry) หลังจากการควบรวมกิจการ
5. การประเมินประสิทธิภาพที่เพิ่มขึ้นหลังจากการควบรวมกิจการ

ทั้งนี้ การกำหนดนิยามตลาด (Market definition) ถือได้ว่ามีความสำคัญมาก สำหรับการทบทวนการควบรวมกิจการและเพื่อประเมินผลของการควบรวมกิจการว่า จะก่อให้เกิดอุปสรรคต่อการแข่งขันหรือไม่ (Anti-competitive) เนื่องจากหากกำหนดนิยาม ของตลาดแบบแคบ (Narrow) จะทำให้บริษัทที่จะควบรวมกิจการอาจแสดงถึงความเป็นไปได้ ในการกีดกันการแข่งขัน และแสดงถึงบริษัทหลังควบรวมกิจการมีอำนาจทางการตลาดมากเกินไป ความเหมาะสมมากกว่าในกรณีที่นิยามตลาดมีลักษณะแบบกว้าง (Broad)

ในการวิเคราะห์ลำดับต่อไป จำเป็นต้องประเมินสถานะของบริษัทที่อยู่ใน ตลาดแข่งขัน เพื่อวิเคราะห์บริษัทที่อยู่ในตลาดและส่วนแบ่งการตลาดและประเมินโอกาส ของการกีดกันการแข่งขันในกรณีที่บริษัทมีการควบรวมกิจการ ทั้งนี้ การประเมินผู้เล่น ในตลาดจำเป็นต้องคำนึงถึงทั้งบริษัทที่อยู่ในตลาดในปัจจุบันและบริษัทที่มีโอกาสเข้าสู่ ตลาดในอนาคต หากการควบรวมกิจการทำให้จำนวนบริษัทน้อยลงอาจถือเป็นปัจจัยที่ ทำให้การแข่งขันในตลาดลดลงเช่นกัน อย่างไรก็ตาม หากอุตสาหกรรมมีการกีดกันการเข้าสู่ ตลาดในระดับที่ต่ำอาจถือได้ว่าการควบรวมกิจการอาจไม่สร้างปัญหาต่อการแข่งขัน และ ต้องมีการพิจารณาถึงประโยชน์ด้านประสิทธิภาพ (Efficiency gain) ของการควบรวมกิจการด้วย ดังนั้น จึงจะเห็นได้ว่า การทบทวนการควบรวมกิจการ (Merger Review) ควรจะต้อง ประกอบด้วย 3 ขั้นตอนนี้

ในกรณีที่การควบรวมกิจการได้รับการอนุมัติ หน่วยงานกำกับดูแลสามารถ แก้ไขผลกระทบของการควบรวมกิจการได้ดังนี้

1. การห้ามควบรวมกิจการ (Prohibition/Dissolution) หน่วยงานกำกับดูแล สามารถห้ามการควบรวมกิจการในกรณีที่เห็นว่าจะมีผลกระทบต่อการแข่งขันในตลาด อย่างมีนัยสำคัญ
2. การบังคับขายกิจการบางส่วน (Partial Divestiture) โดยบริษัทที่ควบรวม กิจการอาจถูกกำหนดให้ขายกิจการของบริษัทบางส่วนที่เห็นว่าจะสร้างผลกระทบต่อการแข่งขัน
3. การควบรวมกิจการแบบมีเงื่อนไข (Regulation/Conditional Approval) โดย หน่วยงานกำกับดูแลอาจมีการกำหนดหลักเกณฑ์และเงื่อนไขบางประการ

1.2.5 กรณีศึกษาของการควบรวมกิจการของกิจการโทรคมนาคมในต่างประเทศ

การควบรวมกิจการโทรคมนาคมครั้งสำคัญของประเทศสหรัฐ คือ การควบรวมกิจการระหว่างบริษัท Verizon และบริษัท MCI ในปี ค.ศ. 2006 โดยมีมูลค่ากว่า 8.5 พันล้านเหรียญสหรัฐ ทั้งนี้ บริษัท Verizon ก่อตั้งมาจากการแยกกิจการของ AT&T ในช่วงปี ค.ศ.1974 และจัดตั้งในปี ค.ศ. 1983 ภายใต้ชื่อ Bell Atlantic Corporation ซึ่งมีบริษัทย่อยดังนี้

- The Bell Telephone Company of Pennsylvania
- New Jersey Bell Telephone Company
- The Diamond State Telephone Company
- The Chesapeake and Potomac Telephone Company
- The Chesapeake and Potomac Telephone Company of Maryland
- The Chesapeake and Potomac Telephone Company of Virginia
- The Chesapeake and Potomac Telephone Company of West Virginia

ทั้งนี้ บริษัท Bell Atlantic ประกอบธุรกิจในมลรัฐต่างๆ ในฝั่งตะวันออกของสหรัฐ ดังนี้ New Jersey, Pennsylvania, Delaware, Maryland, West Virginia, Virginia, และ Washington, D.C. และภายหลังการเข้าซื้อกิจการของบริษัท GTE ในปี ค.ศ. 2000 จึงได้เปลี่ยนแปลงชื่อบริษัทเป็นบริษัท Verizon Communications Inc.

บริษัท MCI ได้เริ่มก่อตั้งภายใต้ชื่อ Microwave Communications, Inc. ในเดือนตุลาคม ค.ศ. 1963 ซึ่งเป็นบริษัทที่มีบทบาทสำคัญในการเรียกร้องให้เกิดการแยกกิจการของบริษัท AT&T และทำให้บริษัทพัฒนาเป็นบริษัทให้บริการโทรศัพท์ระยะไกล (Long distance) ขนาดใหญ่อันดับที่ 2 ของสหรัฐ ทั้งนี้ บริษัท MCI ได้ควบรวมกิจการกับบริษัท Worldcom ในปี ค.ศ. 1998 เปลี่ยนชื่อเป็น Worldcom อย่างไรก็ตาม ภายหลังปัญหาทางการเงินของบริษัท Worldcom ทำให้บริษัทต้องยุติกิจการทำให้บริษัทเปลี่ยนชื่อกลับมาเป็นบริษัท MCI อีกครั้งในปี ค.ศ. 2003

การควบรวมกิจการระหว่างบริษัท Verizon และบริษัท MCI ได้เริ่มมีการเจรจาในช่วงกลางปี ค.ศ. 2004 เนื่องจากบริษัทโทรคมนาคมได้มีการควบรวมกิจการเป็นจำนวนมากในช่วงระยะเวลาดังกล่าว ซึ่งผู้บริหารทั้ง 2 ฝ่ายเชื่อว่า การควบรวมกิจการจะทำให้บริษัทสามารถใช้ประโยชน์จาก Synergy ที่เกิดขึ้นจากเครือข่ายฐานลูกค้าของบริษัท MCI และระบบเทคโนโลยีของ Internet Service Provider (ISP) ทั้งนี้ นอกจากบริษัท Verizon ที่สนใจควบรวมกิจการกับ MCI ได้มีบริษัท Qwest ที่เสนอราคาว่า 6.0 พันล้านเหรียญสหรัฐ และได้เพิ่มข้อเสนอราคาเป็น 8.0 พันล้านเหรียญสหรัฐหลังจากที่บริษัท Verizon ได้แสดงความสนใจที่จะเข้าซื้อกิจการของบริษัท MCI

อย่างไรก็ตาม ในเดือนมกราคม 2006 บริษัท Verizon และ MCI ได้ตกลงควบรวมกิจการมูลค่ากว่า 8.5 พันล้านเหรียญสหรัฐ โดยได้รับอนุญาตจากองค์การกำกับดูแลกิจการโทรคมนาคม Federal Communication Commission (FCC) ของสหรัฐ ภายใต้หลักการและเงื่อนไขการควบรวมกิจการ ทั้งนี้ ผู้ถือหุ้นของ MCI ได้รับ 0.5743 หุ้นของ Verizon สำหรับ 1 หุ้นของ MCI พร้อมทั้งเงินสดจำนวน 2.738 เหรียญสหรัฐต่อ 1 หุ้นของ MCI ภายหลังการควบรวมกิจการ Verizon ดำเนินธุรกิจแยก 3 ส่วน ได้แก่ (1) Verizon Business (2) Verizon Wireless ซึ่งเป็น mobile operator และ (3) Verizon Landline operations ซึ่งดำเนินธุรกิจให้บริการ broadband internet

ทั้งนี้ FCC ชี้แจงเหตุผลสำหรับการอนุมัติการควบรวมกิจการของบริษัท Verizon-MCI ดังนี้

- Special access competition : FCC เห็นว่า ข้อตกลงการเปิดเครือข่าย (Open Access) ที่ได้ตกลงระหว่าง U.S. Department of Justice และบริษัท จะช่วยป้องกันปัญหาการเข้าถึงเครือข่ายของบริษัทอื่นๆ ในพื้นที่ให้บริการได้
- Retail enterprise competition : FCC เห็นว่า ฐานลูกค้ามีลักษณะเป็นบริษัทขนาดกลางและขนาดใหญ่ที่จะมีทางเลือกในการใช้บริการของบริษัทอื่นๆ ได้
- Mass market competition : FCC เห็นว่า ทั้ง 2 บริษัทมีส่วนแบ่งการตลาดใน Mass Market ที่ลดลงต่อเนื่อง และเทคโนโลยีที่เปลี่ยนแปลงโดยเฉพาะโทรศัพท์ผ่าน Internet (VoIP) และบริการโทรศัพท์ไร้สายจะช่วยส่งเสริมการแข่งขันในตลาดได้
- Internet backbone competition : FCC เห็นว่า การควบรวมกิจการจะไม่ส่งผลกระทบต่อตลาด Internet อย่างมีนัยสำคัญ

- Wholesale interexchange (long distance) competition : FCC เห็นว่า ตลาดโทรศัพท์ระยะไกลยังคงมีการแข่งขัน เนื่องจากมีหลายบริษัทผู้ให้บริการในตลาดที่ยังมีเครือข่ายและ excess capacity เหลือในปัจจุบัน
- International competition : FCC เห็นว่า ตลาดโทรศัพท์ทางไกลระหว่างประเทศยังคงมีการแข่งขันอยู่และจะไม่กระทบต่อลูกค้าต่างประเทศ
- Public Interest Benefits บริษัทได้แสดงถึงการคำนึงถึงผลประโยชน์สาธารณะตามการปฏิบัติตามข้อกำหนดของ FCC ในเรื่องการเชื่อมต่อกับผู้ให้บริการ interconnected VoIP

1.3 เหตุผลในการคัดเลือกประเทศ สหรัฐอเมริกา อังกฤษ แอฟริกาใต้ และสิงคโปร์

เกณฑ์การคัดเลือกประเทศจะให้ความสำคัญใน 4 เรื่อง คือ 1) ปัจจัยพื้นฐานทางด้านโทรคมนาคม 2) ระดับการแข่งขันของธุรกิจโทรคมนาคม หรือ Market Concentration โดยใช้ค่า Herfindahl-Hirschman Index หรือ HHI ของอุตสาหกรรมโทรคมนาคม 3) การเปลี่ยนแปลงกฎเกณฑ์การควบคุมและบทบาทของรัฐ หรือ Regulation ในเรื่องการเปิดเสรีของอุตสาหกรรมโทรคมนาคม และ 4) ประวัติและกิจกรรม Merger & Acquisition ในธุรกิจโทรคมนาคม

	Infrastructure Index ⁷	Market Concentration ⁸	Deregulate	Merger & Acquisition
1) สหรัฐอเมริกา	High Access	Moderately	✓	✓
2) อังกฤษ	High Access	Oligopoly	✓	✓
3) แอฟริกาใต้	Medium Access	Oligopoly	✓	✓
4) สิงคโปร์	High Access	Monopoly		✓
5) ไทย	Medium Access	Oligopoly		

⁷ Digital Access Index สํารวจโดย ITU ปี 2002

⁸ HHI มีค่าเท่ากับ 10,000 → Monopoly, HHI มีค่ามากกว่า 1,800 แต่ไม่ถึง 10,000 → Oligopoly, HHI มีค่าระหว่าง 1,000 ถึง 1,800 → Moderately และ HHI ต่ำกว่า 1,000 → Perfect Competition

1) ประเทศสหรัฐอเมริกาเป็นประเทศที่มีปัจจัยพื้นฐานในด้านโทรคมนาคมในระดับ High Access มีระดับการแข่งขันของธุรกิจโทรคมนาคมค่อนข้างสูงในกลุ่มผลิตภัณฑ์ Mobile และ Internet โดยตลาดในภาพรวมมีลักษณะการแข่งขันในระดับปานกลางหรือ Moderately ในขณะที่เดียวกันประเทศสหรัฐอเมริกาเป็นประเทศแรกๆ ในโลกที่มีบทบาทในเรื่องการเปิดเสรีในอุตสาหกรรมโทรคมนาคมโดยมีการทบทวนบทบาทหน้าที่ของ American Telecommunications ในปี 1996 ทำให้มีกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับ Merger & Acquisition ในธุรกิจโทรคมนาคมเป็นจำนวนมาก ยกตัวอย่างเช่น การควบรวมกิจการของบริษัท WorldCom บริษัท MCI และบริษัท AT&T ทำให้อุตสาหกรรมโทรคมนาคมในประเทศสหรัฐอเมริกามีการให้บริการโทรคมนาคมครบถ้วน ทั้งด้านการให้บริการโทรศัพท์ระยะไกลและระยะไกลระบบมีสายและไร้สาย และการให้บริการด้านอินเทอร์เน็ต

2) ประเทศอังกฤษ เป็นประเทศในทวีปยุโรปที่มีปัจจัยพื้นฐานในด้านโทรคมนาคมในระดับ High Access ระดับการแข่งขันของธุรกิจโทรคมนาคมโดยรวมในลักษณะผู้ประกอบการน้อยราย ประเทศอังกฤษถือได้ว่าเป็นประเทศในยุโรปประเทศแรกๆ ที่เปิดเสรีในอุตสาหกรรมโทรคมนาคม ซึ่งมีตัวอย่าง Merger & Acquisition แรกของโลกระหว่างกิจการของรัฐกับรัฐ ระหว่าง Mannesmann (Germany) and Orange (UK) เป็นการควบรวมที่เกิดขึ้นหลังจากบริษัท Mannesmann ของเยอรมันได้ขยายฐานการบริการไปยังประเทศอังกฤษ

3) ประเทศแอฟริกาใต้ เป็นประเทศที่มีปัจจัยพื้นฐานในด้านโทรคมนาคมในระดับที่ใกล้เคียงกับประเทศไทย การแข่งขันของธุรกิจโทรคมนาคมในลักษณะผู้ประกอบการน้อยรายใกล้เคียงกับประเทศไทย แต่ประเทศแอฟริกาใต้มีประสบการณ์ในเรื่องการเปลี่ยนแปลงกฎเกณฑ์การควบคุมและบทบาทของรัฐในเรื่องการเปิดเสรีของอุตสาหกรรมโทรคมนาคมกลุ่ม VoIP ในปี 2004

4) ประเทศสิงคโปร์ เป็นประเทศในทวีปเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ที่มีปัจจัยพื้นฐานในด้านโทรคมนาคมในระดับ High Access กิจการโทรคมนาคมดำเนินการโดยภาครัฐเป็นส่วนใหญ่ แต่ประเทศสิงคโปร์มีประสบการณ์ และบทบาทในเรื่อง Merger & Acquisition กับประเทศต่างๆ เช่น การควบรวมบริษัทโทรคมนาคมใหญ่อันดับ 1 ของประเทศสิงคโปร์ คือ บริษัท SingTel กับ Optus บริษัทโทรคมนาคมใหญ่อันดับ 2 ของประเทศออสเตรเลีย เป็นต้น

2. กิจการโทรคมนาคมในประเทศสหรัฐอเมริกา

2.1 อุตสาหกรรมโทรคมนาคมในประเทศสหรัฐอเมริกา

- **จากตลาดผูกขาดรายเดียวสู่การแข่งขันเสรี**

ในอดีตที่ผ่านมา ประเทศสหรัฐอเมริกาแตกต่างกับประเทศอื่นๆ ทั่วโลก คือไม่มีกิจการด้านโทรคมนาคมที่เป็นเจ้าของโดยรัฐบาล จากปี 1876 - 1893 บริษัท American Telephone and Telegraph หรือ AT&T เป็นผู้นำด้านการให้บริการโทรศัพท์และเครือข่าย ซึ่งมีจุดแข็งจากการได้รับความคุ้มครองสิทธิบัตรในด้านการพัฒนาระบบโทรศัพท์จาก Alexander Graham Bell แต่หลังจากปี 1893 เมื่อความคุ้มครองสิทธิบัตรหมดอายุลงไป บริษัทด้านการให้บริการโทรศัพท์ทั้งขนาดเล็กและขนาดใหญ่มีการแข่งขันด้านการให้บริการโทรศัพท์กันอย่างมากมาย แต่ไม่มีผู้กำกับดูแลกิจการด้านโทรคมนาคมในภาพรวมอย่างชัดเจน ซึ่งการขออนุญาตการให้บริการดังกล่าวจะขึ้นอยู่กับอำนาจของผู้ดูแลรัฐต่างๆ เป็นผู้กำหนด

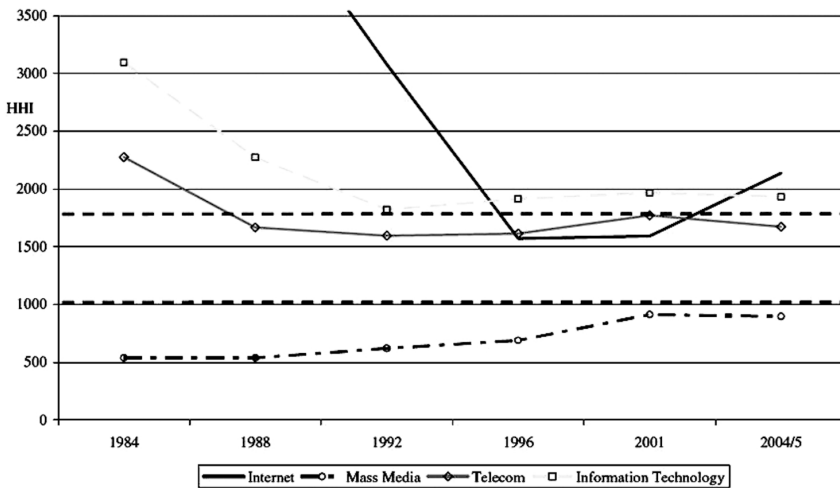
ในปี 1899 บริษัท AT&T ได้ควบรวมกับบริษัท Bell System เพื่อเพิ่มการให้บริการโทรศัพท์ทั้งระยะใกล้ภายในรัฐและการให้บริการข้ามรัฐ ทำให้บริษัทให้บริการโทรศัพท์ขนาดเล็กกว่า 3,000 กิจการแข่งขันไม่ได้ ต่อมาบริษัท Bell System จึงเข้าซื้อกิจการให้บริการโทรศัพท์ขนาดเล็กดังกล่าว และในปี 1910 รัฐสภาของสหรัฐอเมริกาได้ผ่านกฎหมาย Mann-Elkins Act ทำให้เกิดข้อกำหนดการพาณิชย์ระหว่างรัฐ หรือ Interstate Commerce Commission เกิดขึ้น ซึ่งมีผลให้มีบทบาทเข้ามาควบคุมการให้บริการด้านการให้บริการโทรศัพท์และโทรเลขในประเทศสหรัฐอเมริกา

ในปี 1913 ข้อกำหนดที่อยู่ภายใต้กฎหมายต่อต้านการผูกขาดในธุรกิจมีบทบาทเกิดขึ้น และส่งผลให้บริษัท AT&T และบริษัทผู้ให้บริการโทรศัพท์รายย่อยอื่นๆ ต้องได้รับอนุญาตจากหน่วยงานยุติธรรมก่อนดำเนินการเข้าซื้อกิจการเพื่อขยายระบบต่อเชื่อมและให้บริการ แต่ความได้เปรียบในด้านโครงสร้างและเครือข่ายที่มีประสิทธิภาพต่อต้นทุน (cost-effective) สูง ส่งผลให้บริษัท AT&T ได้ประโยชน์และเสมือนว่าได้รับการคุ้มครองจากข้อกำหนดดังกล่าว

ต่อมาในปี 1934 Federal Communications Commission หรือ FCC เกิดขึ้นเพื่อ
ดูแลการแข่งขันของอุตสาหกรรมโทรคมนาคมให้เป็นเสรีมากขึ้นจนถึงปัจจุบัน

ในปี 1893 ถึงปี 1996 อุตสาหกรรมและการให้บริการด้านโทรศัพท์ที่มีการแข่งขันกัน
เป็นวงกว้าง โดยที่ FCC และหน่วยงานกระทรวงยุติธรรมที่เกี่ยวข้องกับการต่อต้านการ
ผูกขาดในธุรกิจมีบทบาทสำคัญในเรื่องดังกล่าว ซึ่งส่งผลให้พระราชบัญญัติโทรคมนาคม
ปี 1996 หรือ Telecom Act ถูกพัฒนาขึ้นเพื่อเป็นนโยบายการแข่งขันในทุกระดับของ
อุตสาหกรรมโทรคมนาคมของประเทศ

• Market Concentration ในกลุ่มอุตสาหกรรมโทรคมนาคมของประเทศ
สหรัฐอเมริกา

รูปที่ 20 Market Concentration ในกลุ่มอุตสาหกรรมโทรคมนาคมของประเทศสหรัฐอเมริกา
ที่มา : Deregulation and Market Concentration: An Analysis of Post - 1996 Consolidations

• การแข่งขันอุตสาหกรรมโทรคมนาคมในปัจจุบัน

จากแผนภาพ Market Concentration ในกลุ่มอุตสาหกรรมโทรคมนาคมของประเทศสหรัฐอเมริกา พบว่า ประเทศสหรัฐอเมริกาถือได้ว่าเป็นประเทศที่มีตลาดแข่งขันด้านโทรคมนาคมในระดับปานกลาง ซึ่งหากย้อนกลับไปดูประวัติศาสตร์การเปลี่ยนแปลงจะพบว่าประเทศสหรัฐอเมริกาใช้เวลาในการปฏิรูประบบมากกว่า 30 ปี และแน่นอนว่า Telecom Act ของ FCC และหน่วยงานกระทรวงยุติธรรมด้านต่อต้านการผูกขาดในธุรกิจ เป็นกลไกสำคัญอันหนึ่งในการพัฒนาเรื่องดังกล่าว

ในปัจจุบันตลาดโทรคมนาคมของประเทศสหรัฐอเมริกามีการแยกส่วนที่ชัดเจนระหว่างระบบการให้บริการที่ใช้สาย (Wireline Service) กับระบบการให้บริการไร้สาย (Terrestrial Wireless Service) ซึ่งระบบการให้บริการที่ใช้สายประกอบไปด้วยการให้บริการโทรศัพท์พื้นฐาน (Wireline Telephony) และการให้บริการอินเทอร์เน็ตความเร็วสูง (Wireline Broadband Service) โดยการให้บริการโทรศัพท์พื้นฐานสามารถแยกออกได้เป็นระบบการให้บริการในพื้นที่ (Local Exchange Service) กับระบบการให้บริการระหว่างพื้นที่ (Long Distance Telephony) ส่วนระบบการให้บริการไร้สายจะประกอบไปด้วยการให้บริการด้านเสียง (Mobile Voice Service) และการให้บริการด้านข้อมูล (Mobile Data Service)

- การให้บริการโทรศัพท์พื้นฐาน (Wireline Telephony)

เป็นตลาดการแข่งขันของผู้ประกอบการในท้องถิ่น (Competitive local exchange carriers หรือ CLECs) โดยอยู่ภายใต้การกำกับของ FCC และการแข่งขันด้านราคาอยู่บนพื้นฐานของต้นทุนการดำเนินการเป็นหลัก

- การให้บริการโทรศัพท์ระหว่างพื้นที่ (Long Distance Telephony)

เป็นตลาดแข่งขันที่มีผู้ประกอบการน้อยราย โดยเมื่อพิจารณาส่วนแบ่งการตลาดในปัจจุบันจะพบว่าอันดับหนึ่งเป็นของบริษัท AT&T รองลงมาเป็นของบริษัท WorldCom (MCI) และบริษัท Sprint เป็นอันดับสามตามลำดับ โดยที่อันดับหนึ่งและอันดับสองมีส่วนแบ่งการตลาดไม่แตกต่างกันมากนัก แต่เมื่อนับรวมได้รวมกัน จะพบว่ามีมากกว่าร้อยละ 80 ของทั้งหมด ซึ่งแตกต่างจากในปี 1984 ที่บริษัท AT&T ครองส่วนแบ่งการตลาดมากกว่าร้อยละ 90

- การให้บริการอินเทอร์เน็ตความเร็วสูง (Wireline Broadband Service)

FCC ได้กำหนดนิยามคำว่า Broadband ไว้ 2 ลักษณะ คือ การให้บริการอินเทอร์เน็ตที่มีความเร็วสูงกว่า 200 กิโลบิต ในระบบ ADSL และระบบเคเบิล ซึ่งในปี 2001 ADSL เป็นสัดส่วนการใช้งานมากที่สุด แต่การพัฒนาของระบบเคเบิลมีสัดส่วนการเติบโตที่สูงกว่า ADSL ซึ่งบริษัท Bell เป็นผู้ครองตลาดส่วนใหญ่ในระบบ ADSL แต่ในระบบเคเบิลผู้ประกอบการส่วนใหญ่เป็น CLECs

- การให้บริการไร้สายด้านเสียง (Mobile Voice Service)

ตลาดด้านการให้บริการไร้สายด้านเสียงของสหรัฐอเมริกาเป็นตลาดที่มีการเติบโตอย่างต่อเนื่อง และยังเป็นตลาดที่มีการแข่งขันสมบูรณ์และหลากหลายมากที่สุดในโลก โดยมีผู้ให้บริการในตลาดรวม 6 ราย⁹ โดยที่หน่วยงานผู้กำกับดูแลมีระบบควบคุมการออกใบอนุญาต 3 ประเภทของการให้บริการคือ 1) เครือข่ายไร้สาย (Cellular) ซึ่งเป็นระบบการใช้งานโดยส่วนใหญ่ 2) การให้บริการส่วนบุคคล (Personal Communications Service หรือ PCS) และ 3) วิทยุสื่อสารเฉพาะทาง (Specialized Mobile Radio หรือ SMR) ซึ่งผู้ประกอบการในตลาดประกอบด้วยกลุ่มบริษัทขนาดใหญ่ที่มีเครือข่ายสาขาธุรกิจอย่าง AT&T Wireless, Sprint PCS และ Nextel และยังประกอบไปด้วยบริษัทขนาดเล็กอีกด้วย

ซึ่งตลาดโทรศัพท์เคลื่อนที่ของสหรัฐอเมริกานี้ถือได้ว่าเป็นตลาดแข่งขันสมบูรณ์ที่เติบโตเต็มที่ ในแต่ละปีอัตราค่าใช้บริการมีแนวโน้มที่จะลดลงเรื่อยๆ อันเป็นผลมาจากการแข่งขันของผู้ประกอบการจำนวนมาก ราย แต่ในขณะที่ผู้ประกอบการก็สามารถสร้างรายได้เพิ่มขึ้นจากผู้ซื้อรายใหม่ได้อย่างต่อเนื่อง

- การให้บริการไร้สายด้านข้อมูล (Mobile Data Service)

ตลาดด้านการให้บริการไร้สายด้านข้อมูลปัจจุบันยังมีขนาดเล็กอยู่มาก แต่อัตราการเติบโตของส่วนแบ่งตลาดเป็นไปอย่างมีศักยภาพ ซึ่งผู้ใช้งานด้านข้อมูลส่วนใหญ่จะพบได้ในกลุ่มของการให้บริการด้านอุปกรณ์ไร้สายและกลุ่มตลาดของ Personal Digital Assistants หรือ PDA โดยที่ตลาดด้านการให้บริการไร้สายนี้มีความน่าสนใจในเรื่องของเทคโนโลยีที่เปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว และมีความหลากหลายของระบบอุปกรณ์เชื่อมต่อ

⁹ AT&T Wireless, Sprint PCS, Verizon Wireless, VoiceStream, Cingular Wireless, and Nextel

2.2 กฎข้อบังคับและข้อกำหนดที่เกี่ยวข้องในธุรกิจ

2.2.1 กฎข้อบังคับและข้อกำหนดด้านโทรคมนาคม

นโยบายด้านการแข่งขันของประเทศสหรัฐอเมริกาต้องมี 3 ส่วนที่สำคัญหลักๆ คือ 1) ต้องไม่เป็นนโยบายเดียว เพราะการดำเนินนโยบายให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลงของอุตสาหกรรมเป็นเรื่องสำคัญ 2) ต้องไม่มีหน่วยงานเดียวที่ดูแลนโยบายด้านการแข่งขัน ซึ่งหมายความว่า นโยบายการแข่งขันที่เกิดขึ้นมีส่วนเกี่ยวข้องกับหน่วยงานทั้งในแนวราบและแนวดิ่ง โดยความสัมพันธ์เชื่อมโยงในแนวราบหมายถึงการเกี่ยวข้องกับผู้เล่นในอุตสาหกรรมต่างๆ เช่น ผู้ผลิตในอุตสาหกรรมเครื่องมือสื่อสาร เครือข่ายเชื่อมต่อ และการให้บริการ ส่วนแนวความสัมพันธ์เชื่อมโยงในแนวดิ่ง จะเป็นความสัมพันธ์ระหว่างรัฐบาลกลางกับรัฐและท้องถิ่น และ 3) นโยบายด้านการแข่งขันต้องเป็นลักษณะครอบคลุมทั้งแนวกว้างและเจาะจง โดยผสมผสานสมดุลกันระหว่างข้อกำหนดเฉพาะของอุตสาหกรรมนั้นๆ กับแนวคิดในเรื่องต่อต้านการผูกขาดในธุรกิจ ซึ่งจะผลักดันให้ตลาดเกิดผลประโยชน์จากการแข่งขันและขณะเดียวกันจะต้องป้องกันและลดทอนไม่ให้ผู้มีอำนาจครอบครองตลาดใช้ประโยชน์จากความได้เปรียบดังกล่าวในทางที่ผิด

ซึ่งกฎข้อบังคับและข้อกำหนดส่วนใหญ่จะอยู่ในส่วนของกฎหมายพื้นฐานด้านการแข่งขันเป็นหลัก ประกอบไปด้วย

(1) พระราชบัญญัติต่อต้านการผูกขาดในธุรกิจ Sherman and Clayton

พระราชบัญญัติต่อต้านการผูกขาดในธุรกิจ Sherman and Clayton เป็นกรอบแนวคิดของกฎหมายต่อต้านการผูกขาดในธุรกิจเบื้องต้นในประเทศสหรัฐอเมริกา ซึ่งเนื้อหาหลักๆ จะกล่าวถึงการป้องกันในเรื่องของการสมรู้ร่วมคิดในเรื่องการจำกัดการค้า หรือการป้องกันการควบรวมและเข้าซื้อกิจการอื่นเพื่อผูกขาดเพื่อเป็นผู้ประกอบการรายเดียวในธุรกิจ ซึ่งเป็นการทำงานร่วมกันระหว่างกระทรวงยุติธรรมกับหน่วยงานคุ้มครองผู้บริโภค

(2) ข้อกำหนดเฉพาะในธุรกิจโทรคมนาคม

- พระราชบัญญัติโทรคมนาคมปี 1934 เป็นข้อกำหนดที่ตั้งอยู่บนสาระของการพัฒนาระบบโครงสร้างพื้นฐานให้พอเพียง เตรียมความพร้อมเพื่อพัฒนาและสนับสนุนการดำเนินการในนโยบายด้านการแข่งขันในอนาคต

• พระราชบัญญัติโทรคมนาคมปี 1996 เป็นข้อกำหนดที่ปรับปรุงจากข้อกำหนดเดิมที่มีช่วงเวลาต่างกันถึง 64 ปี ซึ่งสาระสำคัญหลักที่เปลี่ยนแปลงไปประกอบด้วย 3 ประเด็นหลักๆ คือ

- การดำเนินการนโยบายด้านการแข่งขันในทุกตลาด
- การพัฒนาไปสู่ระบบโครงสร้างโทรคมนาคมที่ซับซ้อน
- การยกระดับหรือเพิ่มมูลค่าของการให้บริการในระดับสากล

โดยที่พระราชบัญญัติโทรคมนาคมนี้มีจุดเด่นที่กล่าวถึงว่าต้องทำอะไรบ้าง และต้องไม่ทำอะไรบ้างเพื่อเพิ่มขีดความสามารถด้านการแข่งขัน แต่อย่างไรก็ตามพระราชบัญญัตินี้ยังกล่าวถึงส่วนย่อยของอุตสาหกรรมได้ไม่ชัดเจนมากนัก ทำให้ทิศทางและนโยบายในการทำงานของ FCC ยังไม่ชัดเจนพอที่จะเจาะจงไปในเรื่องหนึ่งเรื่องใดได้ชัดเจน เช่น ข้อกำหนดในเรื่องของการเข้าถึงอินเทอร์เน็ตกับ Voice over IP ยังไม่มีนโยบายด้านการแข่งขันที่ชัดเจนว่าจะดำเนินการไปในทิศทางใด

(3) ภาระหน้าที่ของสหพันธรัฐกับมลรัฐ (Federal v. State)

แม้ว่ากฎหมายโทรคมนาคมจะเป็นกฎหมายสหพันธรัฐ โดยผ่านจากอำนาจนิติบัญญัติหรือรัฐสภาของรัฐบาลกลาง สามารถครอบคลุมได้ทั้งประเทศสหรัฐอเมริกา แต่ยังมีกรณีพิพาทพิเศษบางกรณีในเรื่องของการบริการระหว่างรัฐกับรัฐเกิดขึ้น ในขณะที่เครือข่ายอยู่ภายในรัฐ ซึ่งจะต้องใช้คณะลูกขุนที่มาจากรัฐและสหพันธรัฐร่วมกัน

(4) มาตรการที่กำหนดขึ้นจากการคาดการณ์ล่วงหน้า / มาตรการที่กำหนดขึ้นจากเรื่องที่เกิดขึ้น (Ex-Ante v. Ex-Post)

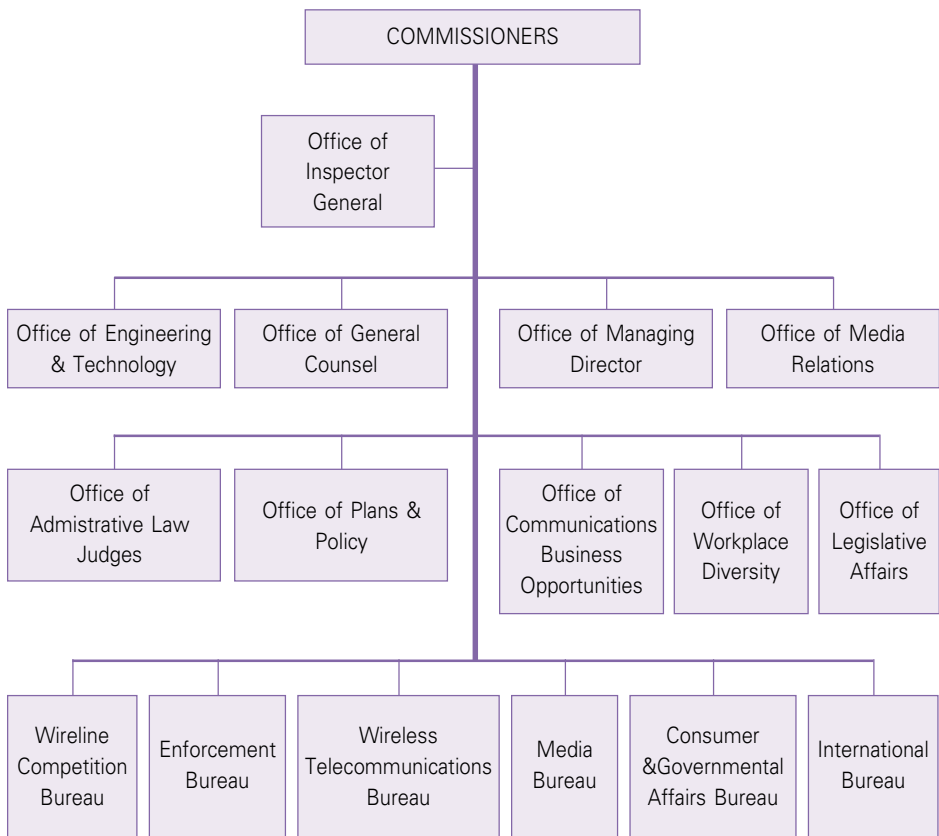
เพราะว่านโยบายด้านการแข่งขันของประเทศสหรัฐอเมริกาประกอบไปด้วย 2 ส่วน คือ เรื่องต่อต้านการผูกขาดในธุรกิจและข้อกำหนดเฉพาะในธุรกิจโทรคมนาคม ดังนั้น จึงเกิดเหตุการณ์ระหว่างสิ่งที่คาดไว้กับสิ่งที่เกิดขึ้นจริง ซึ่ง FCC และผู้กำหนดนโยบายของมลรัฐถือได้ว่าเป็นผู้คาดการณ์ (Ex-Ante) ยกตัวอย่างเช่น การกำหนดนโยบายราคาจากอัตราผลตอบแทน ถือได้ว่าเป็นสิ่งที่กำหนดขึ้นจากการคาดการณ์ของผู้กำหนดนโยบายว่าน่าจะสามารถแข่งขันได้ แต่ยังไม่มีการพิสูจน์ว่าเป็นไปตามนั้นจริง ส่วนหน่วยงานยุติธรรมจะเป็นผู้พิจารณาเรื่องต่างๆ ที่เกิดขึ้นจริง (Ex-Post) โดยใช้พระราชบัญญัติต่อต้านการผูกขาดในธุรกิจ Sherman and Clayton ดำเนินการกับผู้ฝ่าฝืนหรือล่วงละเมิดในข้อกำหนดต่างๆ จาก FCC และผู้กำหนดนโยบายของมลรัฐ

2.2.2 หน่วยงานผู้กำกับดูแลกฎข้อบังคับและข้อกำหนด

- รัฐสภาของประเทศสหรัฐอเมริกา และ FCC

รัฐสภาของประเทศสหรัฐอเมริกาเป็นผู้ร่างนโยบายหลักของธุรกิจโทรคมนาคม ส่วน FCC เป็นตัวแทนอำนาจของฝ่ายนิติบัญญัติหรือรัฐสภานั้นเอง โดยองค์ประกอบหรือโครงสร้างของ FCC จะเป็นดังแผนภาพที่แสดง

FCC ORGANIZATIONAL CHART

รูปที่ 21 แผนผังแสดงโครงสร้างของ FCC

ที่มา : <http://www.fcc.gov>

ซึ่งพบว่า โครงสร้างหลักๆ ของ FCC มี 3 กลุ่มงานหลัก คือ กลุ่มงานที่เป็นสมองของการดำเนินนโยบาย อันได้แก่ ส่วนงานด้านวิศวกรรมและเทคโนโลยี ส่วนงานที่ปรึกษา ส่วนงานบริหาร และส่วนประสานงาน กลุ่มงานที่เป็นหัวใจหลักของการดำเนินนโยบาย เช่น ส่วนงานวางแผนและนโยบาย เป็นต้น และกลุ่มงานที่เป็นกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินนโยบาย เช่น การบังคับใช้ เป็นต้น

- หน่วยงานกลางจากสหพันธรัฐ และหน่วยงานอิสระอื่นๆ

- กระทรวงยุติธรรม เป็นหน่วยงานที่มีหน้าที่เกี่ยวกับการต่อต้านการผูกขาดธุรกิจ โดยดำเนินการในลักษณะผู้ตรวจตราเบื้องต้นของหน่วยงานรัฐบาลกลางในการบังคับใช้กฎหมาย Sherman & Clayton ในธุรกิจโทรคมนาคม

- หน่วยงานคุ้มครองผู้บริโภค (The Federal Trade Commission หรือ FTC) เป็นหน่วยงานอิสระของรัฐบาลกลาง มีหน้าที่ดูแลรักษาและป้องกันมิให้ตลาดเกิดการหลอกลวงและไม่ยุติธรรม ซึ่ง FTC เหมือนกับกระทรวงยุติธรรมในเรื่องการป้องกัน ยับยั้งหรือจำกัด เพื่อให้เกิดความยุติธรรมต่อผู้บริโภค แต่จะแตกต่างกันตรงที่สามารถเพิ่มกฎในการควบคุมกิจการในอนาคตได้ และยังคงครอบคลุมไปถึงกิจกรรมที่กระทำบนระบบอินเทอร์เน็ตด้วย เช่น การโจรกรรมข้อมูลบัตรเครดิตผ่านระบบอินเทอร์เน็ต เป็นต้น

- กระทรวงพาณิชย์ โดยการทำหน้าที่ของหน่วยงานคณะกรรมการโทรคมนาคมและข้อมูลแห่งชาติ (The National Telecommunications and Information Administration หรือ NTIA) เป็นหน่วยงานหลักในการให้คำแนะนำเกี่ยวกับนโยบายด้านโทรคมนาคม

- คณะกรรมการกำกับตลาดหลักทรัพย์ (The Securities and Exchange Commission) เป็นหน่วยงานอิสระที่มีหน้าที่ตั้งกฎและบังคับใช้การซื้อขายหลักทรัพย์และเปิดเผยเอกสารด้านการเงินของบริษัทในตลาดหลักทรัพย์เหล่านั้น ซึ่งครอบคลุมมากกว่าบริษัทในกลุ่มโทรคมนาคม ซึ่งคณะกรรมการกำกับตลาดหลักทรัพย์มีส่วนที่เกี่ยวข้องหลักคือ ควบคุมการบันทึกบัญชีของบริษัทในตลาดหลักทรัพย์และการเปิดเผยข้อมูลเหล่านั้นให้ถูกต้องตามกฎหมายเกณฑ์

- คณะกรรมการควบคุมของมลรัฐ (State Regulation Commissions)

ในการกำกับดูแลการให้บริการของกิจการด้านโทรคมนาคมภายในมลรัฐ จะมีคณะกรรมการที่เป็นตัวแทนจากมลรัฐมีหน้าที่ดูแลและบังคับใช้ให้อุตสาหกรรมโทรคมนาคมของมลรัฐอยู่ในกรอบกฎหมายที่กำหนดขึ้นภายในรัฐ ซึ่งไม่ได้มีเฉพาะอุตสาหกรรมโทรคมนาคม แต่ครอบคลุมไปถึงไฟฟ้า ประปา และกิจการขนส่ง เป็นต้น

2.3 การควบรวมกิจการ

2.3.1 แนวทางซึ่งนำการควบรวมกิจการในกิจการโทรคมนาคมของประเทศสหรัฐอเมริกา

หลักเกณฑ์การควบรวมกิจการของสหรัฐฯ ได้มีการนำออกมาใช้ตั้งแต่ปี 1968 (The 1968 Merger Guidelines) จนมาถึงฉบับปัจจุบัน คือ The 1992 Horizontal Merger Guidelines ซึ่งที่มาของหลักเกณฑ์ฉบับนี้เป็นผลของการรวมกฎหมาย 2 ฉบับ ได้แก่ The 1984 Merger Guidelines ร่างโดย The U.S. Department of Justice และ The 1982 Statement Concerning Horizontal Merger Guidelines โดย Federal Trade Commission เข้าด้วยกันของ 2 หน่วยงานที่เกี่ยวข้องมาเป็นหลักเกณฑ์กลาง ทั้งนี้ แนวทางการปรับปรุงหลักเกณฑ์การควบรวมที่พัฒนาขึ้นอย่างต่อเนื่อง เพื่อให้เหมาะสมกับการเปลี่ยนแปลงบริบททั้งกฎหมายอื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง และการพัฒนาองค์ความรู้เกี่ยวกับเศรษฐศาสตร์ที่มีความทันสมัยมากขึ้น ซึ่งเป้าหมายของหลักเกณฑ์การควบรวมปี 1992 มุ่งหวังที่จะปรับปรุงกฎเกณฑ์ที่ยังคลุมเครือให้ชัดเจน เพื่อลดการตีความที่ไม่ตรงกับเจตนาของหน่วยงานกำกับดูแลและเป็นการวางมาตรฐานการปฏิบัติกลางไว้

หลักเกณฑ์การควบรวมกิจการนี้จะประกอบด้วยกรอบและแนวทางในการใช้ในการวิเคราะห์กรณีการควบรวมต่างๆ โดยมีรายละเอียดที่สำคัญ ดังต่อไปนี้

1) เจตนาของหลักเกณฑ์การควบรวมกิจการ

นโยบายที่ได้อยู่ในหลักเกณฑ์การควบรวมกิจการจะเป็นนโยบายที่วางไว้อย่างกว้างและง่ายต่อการเข้าใจ ขณะเดียวกันมาตรฐานและหลักเกณฑ์สามารถยืดหยุ่นและสามารถเข้าได้กับกรณีต่างๆ ตามแต่ละกรณี ข้อเท็จจริง และข้อมูลที่มี โดยหลักเกณฑ์การควบรวมกิจการได้มีการกำหนดถึงแนวทางในการวิเคราะห์ว่าการควบรวมกิจการได้ส่งผลทำให้ระดับของการแข่งขันลดลงหรือไม่ อย่างไรก็ตาม แนวทางการ

วิเคราะห์ไม่ได้เน้นการนำข้อมูลมาหักล้างและพิสูจน์ แต่จะเน้นการใช้หลักเกณฑ์การวิเคราะห์ที่กำหนดมาใช้วิเคราะห์ข้อมูลที่มีอยู่เป็นหลัก

ทั้งนี้ ในหลักเกณฑ์การควบคุมกิจการจะให้ความสำคัญของการวิเคราะห์กำไรแบบกำไรทางเศรษฐศาสตร์ (Economic profit) มากกว่ากำไรทางบัญชี (Accounting profit) ซึ่งกำไรทางเศรษฐกิจจะถูกกำหนดจากรายได้หักค่าใช้จ่าย ซึ่งรวมต้นทุนค่าเสียโอกาสของต้นทุนทางการเงินของเงินทุนที่ใช้ (Opportunity cost of invested capital) โดยกำไรที่ได้จากการควบคุมกิจการนั้นมาจากอำนาจควบคุมตลาด (Market power) โดยหลักเกณฑ์การควบคุมกิจการจะให้ความสำคัญกับการวิเคราะห์อำนาจการควบคุมตลาดจากการควบคุมกิจการว่าจะส่งผลให้การแข่งขันลดลงหรือไม่

อำนาจควบคุมตลาด (Market power) จากการควบคุมกิจการมาจากการขาดสินค้าทดแทน (Substitute product) การผูกขาด (Monopoly) หรือการร่วมมือกำหนดราคาของกลุ่มผู้ขาย (Coordinating group) ทำให้สามารถกำหนดราคาขายได้สูงกว่าราคาที่จะเป็นในกรณีที่มีการแข่งขัน

ลำดับขั้นตอนการวิเคราะห์ที่หลักเกณฑ์การควบคุมกิจการที่หน่วยงานกำกับดูแลต้องพิจารณา ได้แก่

- 1.1 การควบคุมกิจการทำให้ตลาดมีความเข้มข้นสูง (Concentrated market) ขึ้นหรือไม่
- 1.2 ตลาดที่มีความเข้มข้นขึ้นนี้ส่งผลให้การแข่งขัน (Competition) ลดลงหรือไม่
- 1.3 ตลาดเปิดโอกาสให้ผู้ขายรายใหม่ (New entry) เข้ามาได้อย่างทันท่วงทีและมีประสิทธิภาพหรือไม่
- 1.4 การควบคุมกิจการก่อให้เกิดประสิทธิภาพที่ไม่สามารถทำได้โดยวิธีอื่นจริงหรือไม่
- 1.5 หากไม่มีการควบคุมกิจการ สิทธิประโยชน์ของกิจการถูกควบคุมกิจการจำเป็นต้องขายออกไปหรือไม่

2) นิยามของตลาดและความเข้มข้นของตลาด

2.1) ความหมายของตลาด

กรณีของการรวบรวมกิจการที่ไม่ก่อให้เกิดตลาดที่มีความเข้มข้นมากขึ้นนั้น หน่วยงานกำกับดูแลไม่จำเป็นต้องดำเนินการพิจารณาต่อไป คำนิยามตลาดที่ใช้ในการพิจารณาของหลักเกณฑ์การรวบรวมกิจการ จะเน้นที่ปัจจัยทดแทนความต้องการบริโภค (Demand substitution factor) อาทิเช่น การตอบสนองของผู้บริโภคหากผู้ประกอบการเปลี่ยนแปลงราคา และปัจจัยทดแทนการผลิต (Supply substitute factor) อาทิเช่น การเปลี่ยนแปลงปัจจัยการผลิตที่อาจจะเกิดขึ้น และขอบเขตของตลาดที่ใช้จะครอบคลุมถึงสินค้า กลุ่มของสินค้า และพื้นที่การจัดจำหน่าย ทั้งนี้ จะรวมถึงผู้ผลิตสินค้าในปัจจุบันและผู้ผลิตที่จะเกิดขึ้นในอนาคตด้วย กรณีผู้ผลิตที่จะเกิดขึ้นในอนาคตจะครอบคลุมถึงผู้ผลิตที่วางแผนตั้งใจจะเข้าสู่ตลาด และยังไม่มีความตั้งใจจะเข้าสู่ตลาด (Uncommitted entrant)

สำหรับวิธีการวิเคราะห์อำนาจการควบคุมตลาดจะพิจารณาจากผลกระทบของการตอบสนองของทั้งผู้ผลิตและผู้บริโภค หากผู้รวบรวมกิจการเพิ่มราคาสินค้าแบบ Small but significant and non-transitory แต่ทั้งนี้ การวิเคราะห์จะไม่รวมถึงการปรับราคาเพิ่มขึ้นที่สามารถดำเนินได้ยาวนานแค่ไหน กรณีที่สินค้ามีการตั้งราคาหลายระดับสำหรับลูกค้าแต่ละประเภท ก็จำเป็นต้องพิจารณาผลกระทบของลูกค้าแต่ละกลุ่มแต่ละตลาดแยกออกจากกัน

ทั้งนี้ สมมติฐานที่ให้กับผู้ผลิตในการวิเคราะห์ ตั้งสมมติฐานไว้ว่าผู้ผลิตจะเป็นผู้ที่หากำไรสูงสุด (Hypothetical profit-maximizing firm)

สำหรับแนวทางในการวิเคราะห์ผลกระทบของผู้บริโภคต่อการปรับราคาเพิ่มขึ้นของบริษัทที่รวบรวมกิจการ ประกอบไปด้วย

- การเปลี่ยนพฤติกรรมของผู้บริโภคที่จะพิจารณาว่าจะเปลี่ยนไปใช้สินค้าอื่นๆ ซึ่งเป็นผลกระทบจากการปรับเพิ่มราคาของบริษัทที่รวบรวมกิจการ
- พฤติกรรมการตัดสินใจทางธุรกิจของผู้ประกอบการว่ามีการนำพฤติกรรมของผู้บริโภคที่จะเปลี่ยนหรือพิจารณาว่าจะเปลี่ยนไปใช้สินค้าอื่นๆ จากการเปลี่ยนแปลงราคาเข้ามาใช้ประกอบการตัดสินใจในระดับไหน
- ระดับการแข่งขันในตลาด

- ต้นทุนและระยะเวลาการปรับเปลี่ยนสินค้าที่ใช้ (Switching cost)

ทั้งนี้ ระดับราคาที่ใช้เป็นข้อมูลประกอบการพิจารณาจะใช้ราคาทั่วไปที่ตั้งโดยบริษัทที่จะควบรวมกิจการมาเป็นพื้นฐานการพิจารณา ยกเว้นแต่ราคาดังกล่าวจะเป็นราคาที่เกิดจากการรวมกลุ่มของผู้ประกอบการตั้งราคาไว้ จำเป็นจะต้องใช้ราคาอื่นที่สามารถสะท้อนการแข่งขัน

2.2) ความหมายของผู้ผลิต

เนื่องจากความหมายของตลาดในที่นี้ จะมีความหมายกว้าง กล่าวคือ ตลาดที่ใช้ในการวิเคราะห์ได้แก่ตลาดสินค้าดังกล่าว และสินค้าที่เกี่ยวข้องเพื่อพิจารณาถึงการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมกรรมการบริโภคและการผลิตแล้ว ยังรวมถึงผู้ผลิตรายใหม่ที่กำลังจะเข้าจะเอาเพิ่มขึ้นด้วย อย่างไรก็ตาม การพิจารณาถึงการแข่งขันของผู้เข้ามารายใหม่ที่จะเพิ่มให้เกิดการแข่งขันเพิ่มขึ้นนั้น จำเป็นจะต้องพิจารณาถึงต้นทุนจม (Sunk cost) ของการเข้าและออกจากตลาด

สำหรับกรณีวิเคราะห์เกี่ยวกับด้านผู้ผลิตในการควบรวมกิจการนั้น แนวทางที่หน่วยงานกำกับดูแลจะต้องเน้นในการควบรวมกิจการ คือ การพิจารณาจากด้านความสามารถทดแทนการผลิต (Production substitution) คือ การที่ผู้ผลิตสามารถใช้สินทรัพย์ที่มีเปลี่ยนจากการผลิตสินค้าหนึ่งไปอีกสินค้า และความสามารถขยายการผลิต (Production extension) ซึ่งจะเป็นปัจจัยสำคัญในการวิเคราะห์ในด้านการทดแทนและอำนาจการควบคุมตลาด

2.3) การวัดส่วนแบ่งตลาด (Market share)

การวัดขนาดของตลาดจะรวมเอาผู้ประกอบการทุกราย ซึ่งขนาดของตลาดสามารถแบ่งได้ตามยอดขาย (Total sales) หรือกำลังการผลิต (Capacity) ในตลาดที่เกี่ยวข้อง ซึ่งตลาดที่เกี่ยวข้องจะครอบคลุมขนาดไหนนั้น หลักเกณฑ์การควบกิจการจะรวมตลาดที่เกี่ยวข้อง (Relevant market) เข้าไปด้วย ซึ่งขนาดของตลาดที่เกี่ยวข้อง คือ ตลาดและสินค้าที่ได้รับผลกระทบของการผลิตและการบริโภคจากการปรับเปลี่ยนราคาแบบ Small but significant and non-transitory

2.4) การวัดความเข้มข้นของตลาด

ความเข้มข้นของตลาด (Market concentration) จะมากหรือน้อยขึ้นอยู่กับ 2 ปัจจัยหลัก คือ จำนวนผู้ประกอบการที่อยู่ในตลาด และขนาดของส่วนแบ่งทางการตลาดที่ผู้ประกอบการแต่ละรายมี สำหรับการวัดความเข้มข้นของตลาดนั้น หลักเกณฑ์การรวบรวมกิจการได้วางมาตรฐานการวัดโดยการอิงกับค่า Herfindahl-Hirschman index (HHI) ซึ่งคำนวณจากผลรวมของการยกกำลังสัดส่วนการตลาดของผู้ประกอบการแต่ละราย ทั้งนี้ หลักเกณฑ์การควบกิจการได้แบ่งความเข้มข้นของตลาดออกเป็น 3 ระดับ ได้แก่

- ระดับ HHI น้อยกว่า 1,000 ภายหลังการควบรวมกิจการ ซึ่งกรณีนี้ถือได้ว่าการควบรวมกิจการไม่ส่งผลต่อการแข่งขันไม่จำเป็นต้องทำการพิจารณา

- ระดับ HHI อยู่ระหว่าง 1,000 ถึง 1,800 ภายหลังการควบรวมกิจการ กรณีนี้ถือได้ว่าการควบรวมกิจการ ส่งผลต่อความเข้มข้นของตลาดปานกลาง อย่างไรก็ตาม หากการควบรวมกิจการเพิ่มค่า HHI ต่ำกว่า 100 ถือว่าการควบรวมกิจการไม่ส่งผลต่อความเข้มข้นของตลาดอย่างมีนัยสำคัญ แต่หากการควบรวมกิจการเพิ่มค่า HHI มากกว่า 100 ถือว่าการควบรวมกิจการส่งผลต่อความเข้มข้นของตลาด ซึ่งจำเป็นที่หน่วยงานกำกับดูแลต้องพิจารณาปัจจัยอย่างอื่นๆ ประกอบการอนุมัติ

- ระดับ HHI มากกว่า 1,800 ภายหลังการควบรวมกิจการ กรณีนี้ถือได้ว่าการควบรวมกิจการ ส่งผลต่อความเข้มข้นของตลาดสูง อย่างไรก็ตาม หากการควบรวมกิจการเพิ่มค่า HHI ต่ำกว่า 50 ถือว่าการควบรวมกิจการไม่ส่งผลต่อความเข้มข้นของตลาดอย่างมีนัยสำคัญ แต่หากการควบรวมกิจการเพิ่มค่า HHI มากกว่า 50 ถือว่าการควบรวมกิจการส่งผลต่อความเข้มข้นของตลาด ซึ่งจำเป็นที่หน่วยงานกำกับดูแลต้องพิจารณาปัจจัยอย่างอื่นๆ ประกอบการอนุมัติ

ทั้งนี้สำหรับข้อมูลที่ใช้ในการพิจารณาตัดสินใจของหน่วยงานกำกับดูแลจะเน้นใช้ข้อมูลในอดีต (Historical evidences) เป็นหลัก ประกอบกับนำข้อมูลเกี่ยวกับผลกระทบภายหลังการควบรวมกิจการที่สามารถเชื่อถือได้มาประกอบการตัดสินใจได้

3) ปัจจัยที่ส่งผลต่อการแข่งขันภายหลังจากการควบรวมกิจการ

ปัจจัยที่จะส่งผลต่อการแข่งขัน คือ การควบรวมกิจการแล้วนำไปสู่การร่วมมือกัน (Cooperation) ของผู้ประกอบการในตลาดเพื่อขึ้นราคาสินค้า ดังนั้นหน่วยงานที่กำกับดูแลจะต้องพิจารณาลักษณะและความเป็นไปได้ที่จะเกิดการร่วมมือกันของผู้ประกอบการภายหลังที่เกิดการควบรวมขึ้น ซึ่งข้อมูลที่ต้องใช้ในการพิจารณา ได้แก่ สภาพตลาดที่จะนำไปสู่การร่วมมือ ประโยชน์และการลงโทษหากผู้ประกอบการต่างๆ ให้ความร่วมมือและไม่ให้ความร่วมมือ และโอกาสที่ถูกจับได้หากผู้ประกอบการจะไม่ร่วมมือ รวมถึงสภาพตลาดของผู้ประกอบการแต่ละราย ความแตกต่างของสินค้าของผู้ประกอบการ (Product heterogeneity) พฤติกรรมการตั้งราคา (Pricing) และลักษณะของผู้บริโภคและผู้ผลิต (Characteristics of buyers and sellers) เป็นต้น

บางกรณี การร่วมมือกันของผู้ประกอบการจะไม่มีประสิทธิภาพ เนื่องจากมีผู้ประกอบการที่ชอบแยกตัวออกจากกลุ่ม (Maverick firms) ดังนั้น การควบรวมกิจการกับผู้ประกอบการที่ชอบแยกตัวออกจากกลุ่มจะทำให้อำนาจในการควบคุมตลาดเพิ่มขึ้น และลดระดับของการแข่งขันอย่างมีนัยสำคัญ

ทั้งนี้ สัดส่วนตลาดของบริษัทที่จะควบรวมกิจการที่จัดได้ว่ามีอำนาจควบคุมตลาดสูงซึ่งสูงกว่าระดับปกติ คือ ครอบครองสัดส่วนการตลาดมากกว่าร้อยละ 35 ของทั้งตลาด ซึ่งหน่วยงานกำกับดูแลการควบรวมกิจการ จะต้องพิจารณาว่าการควบรวมกิจการจะส่งผลกระทบต่อผู้บริโภคหรือสัดส่วนการตลาดอย่างมีนัยสำคัญหรือไม่

กรณีที่ตลาดมีความยากที่ผู้บริโภคจะสามารถแยกคุณภาพของสินค้าของแต่ละผู้ประกอบการ ผู้บริโภคจะเลือกซื้อสินค้าจากจำนวนผู้ประกอบการที่จำกัดและเฉพาะเจาะจง รวมทั้งบริษัทที่ควบรวมและถูกควบรวม ซึ่งการที่ผู้บริโภคไม่ได้พิจารณาว่าผู้ประกอบการสามารถแข่งขันอย่างเท่าเทียมกัน จะไม่ถือว่าการปรับราคาเพิ่มขึ้นของบริษัทที่ควบรวมกิจการอยู่ในรูปแบบราคาที่เพิ่มขึ้นโดยฝ่ายเดียว (Unilateral elevation of prices)

สำหรับกรณีที่สินค้าไม่ได้มีความแตกต่าง (Undifferentiated product) กำลังการผลิตจะเป็นปัจจัยสำคัญในการกำหนดสัดส่วนในตลาด ดังนั้น บริษัทที่ควบรวมกิจการอาจจะเลือกที่จะเพิ่มราคาและลดกำลังการผลิตเพื่อปริมาณสินค้าในตลาดลง โดยเฉพาะในกรณีที่บริษัทครอบครองสัดส่วนในตลาดมากกว่าร้อยละ 35 ซึ่งการกระทำดังกล่าวถือว่าเป็นรูปแบบราคาที่เพิ่มขึ้นโดยฝ่ายเดียว

4) การวิเคราะห์การเข้าสู่ตลาด

การควบคุมกิจการอาจจะไม่ส่งผลต่อการแข่งขันหรือมีอำนาจควบคุมตลาด หากผู้ประกอบการรายใหม่สามารถเข้าสู่ตลาดได้โดยสะดวก อย่างไรก็ตาม ความหมายของการเข้าสู่ตลาดของหลักเกณฑ์การควบคุมกิจการที่ใช้วิเคราะห์อำนาจการควบคุมตลาดได้กำหนดรูปแบบการวิเคราะห์ไว้ ดังนี้

4.1) การเข้าสู่ตลาดของผู้ประกอบการรายใหม่จะต้องสามารถสร้างผลกระทบต่อตลาดดังกล่าวอย่างทันทั่วทั้งที่

4.2) การเข้าสู่ตลาดของผู้ประกอบการรายใหม่จะต้องมีกำไรเพียงพอที่จะอยู่ได้

4.3) การเข้าสู่ตลาดของผู้ประกอบการรายใหม่จะต้องมีอำนาจเพียงพอที่จะสามารถนำราคาสินค้าในตลาดลงมาสู่ระดับก่อนการควบคุมกิจการในระยะเวลาที่ทันทั่วทั้งที่

หน่วยงานที่กำกับดูแลจะต้องตรวจสอบองค์ประกอบของผู้ประกอบการรายใหม่ที่จะเข้าสู่ตลาดทั้ง 3 โดยไม่จำเป็นต้องระบุว่า ใครจะเป็นผู้ที่มีศักยภาพเป็นผู้ประกอบการรายใหม่ได้ สำหรับระยะเวลาที่เหมาะสมที่จะต้องส่งผลกระทบต่อตลาดของผู้ประกอบการรายใหม่หลักเกณฑ์การควบคุมกิจการได้กำหนดไว้เป็นระยะเวลาภายใน 2 ปี นับตั้งแต่เมื่อเริ่มวางแผนเข้าสู่ตลาด สำหรับการพิจารณาความเป็นไปได้ของการเข้ามาของผู้ประกอบการรายใหม่ จะพิจารณาจากระดับการผลิตขั้นต่ำต่อปี (Minimum viable) ที่จะสามารถมีกำไรและส่งผลให้ราคาสินค้าลดลงกลับไปสู่ระดับก่อนการควบคุมกิจการ อย่างไรก็ตาม ระดับการผลิตขั้นต่ำดังกล่าวต้องเป็นระดับที่สามารถเป็นไปได้ในทางปฏิบัติด้วย ทั้งนี้ องค์ประกอบที่ต้องวิเคราะห์ประกอบสำหรับการเข้ามาของผู้ประกอบการรายใหม่ คือ การมีจำนวนผู้ประกอบการรายใหม่ที่เพียงพอที่จะส่งต่อตลาด และกดดันให้ราคากลับมาอยู่ในระดับปกติก่อนการควบคุมกิจการได้ อย่างไรก็ตาม สิ่งที่ต้องพิจารณาสำหรับการมีผู้ประกอบการรายใหม่ที่เป็นไปได้ คือ การมีทรัพยากรที่เพียงพอสำหรับผู้ประกอบการรายใหม่ที่จะเข้ามาใหม่ อาทิ ทรัพยากรบุคคล และเครื่องมือเครื่องจักร เป็นต้น

5) ความมีประสิทธิภาพ

โดยปกติแล้ว การแข่งขันจะก่อให้เกิดประสิทธิภาพขึ้น แต่การควบรวมกิจการในบางกรณีสามารถก่อให้เกิดประสิทธิภาพการแข่งขันขององค์กร จากการใช้ทรัพยากรที่มีประสิทธิภาพเพิ่มขึ้น ต้นทุนการผลิตที่ลดลง หรือการพัฒนาผลิตภัณฑ์ใหม่ที่ดียิ่งขึ้น เป็นต้น อย่างไรก็ตาม หน่วยงานกำกับดูแลในการพิจารณาความมีประสิทธิภาพ ในกรณีการควบรวมกิจการนั้น จะเน้นเฉพาะประสิทธิภาพที่เกิดขึ้นได้จากการควบรวมเท่านั้น หากประสิทธิภาพเกิดขึ้นได้โดยกรณีอื่นๆ ที่ไม่มีการควบรวมกิจการจะไม่รวมเข้าในการพิจารณา ทั้งนี้ บริษัทที่ควบรวมกิจการมีหน้าที่ในการให้ข้อมูลเพื่อพิสูจน์ประสิทธิภาพที่ได้จากการควบรวมกิจการและการควบรวมกิจการจะต้องไม่ทำให้เกิดการแข่งขันที่ลดลงด้วย ทั้งนี้ ประสิทธิภาพจากการจัดซื้อ (Procurement) การบริหาร (Management) และต้นทุนการเงิน (Cost of capital) ไม่ถือว่าเป็นประสิทธิภาพที่ได้จากการควบรวมกิจการ

6) การเลิกกิจการและการออกจากตลาด

การควบรวมกิจการจะถือว่าไม่เป็นการเพิ่มอำนาจการควบคุมตลาด หากการควบรวมกิจการดังกล่าวไปควบรวมธุรกิจหรือกิจการที่กำลังจะเลิกหรือออกจากตลาดอยู่แล้ว ซึ่งกรณีที่จะถือว่าเป็นการรวมธุรกิจหรือกิจการที่กำลังจะเลิกหรือออกจากตลาด ได้แก่

กรณีการเลิกกิจการ (Failing firm)

- ต้องเป็นกิจการที่จะไม่สามารถจ่ายหนี้หรือภาระทางการเงินได้ในอนาคตอันใกล้

- เป็นกิจการที่ไม่สามารถยื่นขอล้มละลายได้จากบทที่ 11 ของกฎหมายล้มละลาย

- เป็นกิจการที่ไม่ประสบความสำเร็จในการหาผู้ซื้อกิจการหรือสินทรัพย์ที่ได้ประโยชน์สูงกว่านี้ และ

- หากไม่มีการควบรวมกิจการ กิจการดังกล่าวจะต้องล้มเลิกไป

กรณีการยุบหน่วยธุรกิจ (Failing division)

- หน่วยธุรกิจดังกล่าวจะต้องมีกระแสเงินสดเป็นลบ

- หากไม่มีการควบรวม หน่วยธุรกิจดังกล่าวจะต้องถูกยุบ

2.3.2 แนวโน้มการควบรวมกิจการในประเทศสหรัฐอเมริกา

ข้อตกลงการควบรวมกิจการของกิจการสัญชาติสหรัฐอเมริกามีสัดส่วนสูงที่สุดประมาณ 74% รองลงมาเป็นการเข้าซื้อกิจการโทรคมนาคมในต่างประเทศของกิจการสัญชาติสหรัฐอเมริกา ซึ่งมูลค่ารวมเฉลี่ยประมาณปีละ 75,000 ล้านดอลลาร์สหรัฐ

ตารางที่ 4 แนวโน้มการควบรวมกิจการในประเทศสหรัฐอเมริกา

		2001	2002	2003	2004	รวม
จำนวน ข้อตกลง	การควบรวมกิจการ ของกิจการสัญชาติ สหรัฐอเมริกา	106	83	84	109	382
		68%	77%	78%	76%	74%
	ต่างชาติเข้ามาซื้อ กิจการในประเทศ สหรัฐอเมริกา	17	10	9	11	47
		11%	9%	8%	8%	9%
	กิจการในประเทศ สหรัฐอเมริกาซื้อ กิจการต่างประเทศ	33	15	15	23	86
		21%	14%	14%	16%	17%
	รวม	156	108	108	143	515
มูลค่า (ล้าน ดอลลาร์ สหรัฐ)	การควบรวมกิจการ ของกิจการสัญชาติ สหรัฐอเมริกา	\$47,482.70	\$92,751.40	\$17,379.50	\$63,033.35	\$220,646.95
		49%	86%	67%	90%	73%
	ต่างชาติเข้ามา ซื้อกิจการในประเทศ สหรัฐอเมริกา	\$44,378.20	\$12,621.50	\$6,944.20	\$1,523.90	\$65,467.80
		46%	12%	27%	2%	22%
	กิจการในประเทศ สหรัฐอเมริกาซื้อ กิจการต่างประเทศ	\$5,377.90	\$1,946.90	\$1,612.70	\$5,625.10	\$14,562.60
		6%	2%	6%	8%	5%
	รวม	\$97,238.80	\$107,319.80	\$25,936.40	\$70,182.35	\$300,677.35

ที่มา : Merger Control and Remedies Policy in Telecommunications Mergers in the E.U and U.S

2.3.3 ตัวอย่างการควบรวมกิจการ

ตารางที่ 5 ตัวอย่างการควบรวมกิจการ

ผู้ครอบครอง	เป้าหมาย	ข้อตกลง	วันที่
1. Comcast Corp. Philadelphia, PA	AT&T Corp. (AT&T Broadband & Internet Services) Englewood, CO	\$72.00	Nov-02
2. Cingular Wireless Atlanta, GA	AT&T Wireless Services Inc. Redmond, WA	\$41.00	Oct-04
3. Deutsche Telekom AG, Bonn, Germany	VoiceStream Wireless Corp. Bellevue, WA	\$30.00	May-01
4. Viacom Inc. New York, NY	Infinity Broadcasting Corp. (35.7%) New York, NY	\$13.65	Feb-01
5. Vivendi Universal SA Paris, France	USA Networks Inc. (TV entertainment assets) New York, NY	\$10.75	May-02

ที่มา : Merger Control and Remedies Policy in Telecommunications Mergers in the E.U and U.S

3. กิจการโทรคมนาคมในประเทศแอฟริกาใต้

3.1 อุตสาหกรรมโทรคมนาคมในประเทศแอฟริกาใต้

3.1.1 รูปแบบการค้าระหว่างประเทศของอุตสาหกรรมโทรคมนาคม

ภายใต้กฎและระเบียบองค์การการค้าโลก (WTO) การค้าของอุตสาหกรรมโทรคมนาคมสามารถเกิดขึ้นได้ใน 4 ลักษณะ ได้แก่ การให้บริการข้ามประเทศ (Cross-border supply) การบริโภคในต่างประเทศ (Consumption abroad) การจัดตั้งบริษัทให้บริการในต่างประเทศ (Commercial presence) และการส่งเจ้าหน้าที่ให้บริการในต่างประเทศ (Presence of natural persons) โดยมีรายละเอียด ดังนี้

3.1.2 การจัดหาโครงสร้างเครือข่าย (Provision of network infrastructure)

การให้บริการระหว่างประเทศในอุตสาหกรรมโทรคมนาคมส่วนใหญ่จะอยู่ในรูปแบบการให้บริการข้ามประเทศ (Cross-border supply) ผ่านระบบเครือข่ายเชื่อมโยงระหว่างประเทศ เช่น บริการโทรศัพท์ระหว่างประเทศ ซึ่งกรณีนี้รวมถึงการที่บุคคลที่สามในต่างประเทศ (Third party) มาใช้บริการผ่านเครือข่ายด้วย เช่น ผู้ใช้บริการจากประเทศซิมบับเว มาใช้บริการผ่านเครือข่ายของแอฟริกา เป็นต้น จะถือว่าการไปใช้บริการเครือข่ายของประเทศอื่นเป็นการนำเข้า (Import) ขณะที่ประเทศอื่นมาใช้บริการเครือข่ายของเราเป็นการส่งออก ดังนั้น ระดับของการแข่งขันจะขึ้นอยู่กับระดับความสามารถของระบบเครือข่ายของต่างประเทศในการให้บริการแก่ประเทศแอฟริกา อาทิ แม้ว่าจะมีการวางระบบ Fiber optic ผ่านประเทศต่างๆ รวมถึงแอฟริกาทำให้การส่งข้อมูลต้องผ่านระบบเครือข่ายของแอฟริกาด้วย แต่การใช้บริการผ่านดาวเทียม (Satellite) สามารถส่งข้อมูลโดยไม่ได้ผ่านเครือข่ายของแอฟริกาเลย

ขณะที่การแข่งขันอุตสาหกรรมโทรคมนาคมมีความเสรีมากขึ้น สามารถให้บริการโทรคมนาคมในต่างประเทศได้ง่ายขึ้น ผู้ให้บริการโทรคมนาคมสามารถออกไปให้บริการในต่างประเทศง่ายขึ้น จึงมีการจัดตั้งหน่วยงานหรือบริษัทในต่างประเทศ (Commercial presence) เพื่อดูแลและให้บริการในต่างประเทศเพิ่มขึ้น ขณะที่การจัดส่งเจ้าหน้าที่ไปให้บริการในต่างประเทศแทนที่การจัดตั้งบริษัทนั้น จะทำหน้าที่เพียงเป็นผู้ดูแลระบบเครือข่ายของบริษัทในต่างประเทศ (Intra-corporate transferee) เท่านั้น

3.1.3 การจัดหาบริการ (Provision of services)

สำหรับเครือข่ายการส่งข้อมูล อาทิ Email หรือ Web-hosting จะเป็นการเชื่อมโยงระหว่างเครือข่าย (Interconnection of network) ระหว่างประเทศซึ่งตัว Serve หลักไม่จำเป็นต้องอยู่ในประเทศเพื่อให้บริการ ดังนั้น ผู้ให้บริการท้องถิ่นจำเป็นต้องแข่งขันแบบเปิดกับผู้ให้บริการในต่างประเทศ ขณะที่การให้บริการสื่อสารในรูปแบบเสียง (Voice product) ระหว่างประเทศจะเป็นการแข่งขันจำกัดเพียงผู้ให้บริการโทรศัพท์ข้ามประเทศเท่านั้น ขณะที่ธุรกิจสื่อสารไร้สาย (Mobile telephony) ก็จะมีสัญญาของระบบ Roaming ในการแบ่งปันรายได้ระหว่างผู้ให้บริการในประเทศกับต่างประเทศ ทั้งนี้ สำหรับผู้ให้บริการโทรศัพท์ในประเทศ ระดับของการแข่งขันจากต่างประเทศก็ถูกจำกัดจากความลำบากในการแข่งขันกับบริษัทเดิมที่จัดตั้งมานานและระเบียบการกำหนดสัดส่วนของผู้ถือหุ้นต่างชาติ (Foreign ownership limit)

3.1.4 การเปิดเสรีอุตสาหกรรมเครือข่าย (Liberalizing Network Industries)

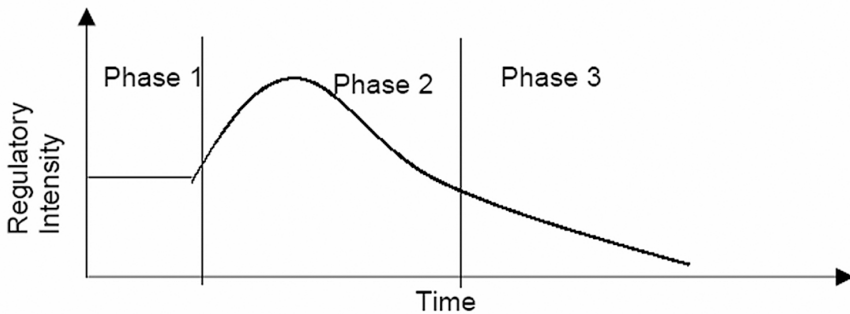
จะเห็นว่าอุตสาหกรรมโทรคมนาคมในยุโรปนั้น ถือได้ว่าเป็นหนึ่งในอุตสาหกรรมที่มีการเปิดเสรีในระดับที่สูงถึงสูงมาก

ตารางที่ 6 ระดับการเปิดเสรีของประเทศต่างๆ ในยุโรปในปี 1998

	Germany	France	Italy	Spain	Sweden	UK
Air transport	High	Medium	High	Medium [↑]	High	High
Electricity	Medium [↑]	Low [↑]	Low [↑]	Medium ^{↑↑}	High [↑]	Very High
Postal services	Medium ^{↑↑}	Low [↑]	Very Low [↑]	High [↑]	Very High	Medium [↑]
Rail	Low [↑]	Low [↑]	Very Low [↑]	Very Low [↑]	High	Very High
Telecoms	Very High	High [↑]	Medium ^{↑↑}	High [↑]	High [↑]	Very High

ที่มา : Competition and Regulation in the Telecommunications Industry in South Africa

ขั้นตอนของวิวัฒนาการการเปิดเสรีอุตสาหกรรมสามารถแบ่งได้ 3 ช่วง ดังนี้ ช่วงที่ 1 ช่วงโครงสร้างการผูกขาด (Monopoly) ช่วงที่ 2 ช่วงโครงสร้างผูกขาดบางส่วนและบางส่วนมีการแข่งขัน (Monopoly and Competition in some markets) และช่วงที่ 3 ช่วงสุดท้ายเป็นช่วงที่โครงสร้างทั้งหมดเป็นแบบแข่งขัน (Competition)

รูปที่ 22 วิวัฒนาการเปิดเสรีอุตสาหกรรมโทรคมนาคม

ที่มา : *Competition and Regulation in the Telecommunications Industry in South Africa*

ช่วงที่ 1 ช่วงโครงสร้างการผูกขาด (Monopoly)

ช่วงนี้เป็นช่วงที่ผู้ประกอบการเป็นผู้ผูกขาดตลาด ดังนั้น หน่วยงานกำกับดูแลจะต้องกำหนดระเบียบที่เข้มงวด เพื่อดูแลให้ผู้ผูกขาดสามารถให้บริการอย่างมีประสิทธิภาพ ระเบียบที่นิยมนำมาใช้ในช่วงนี้ ได้แก่ Ramsey pricing under perfect information แต่ก็มีพบว่าในทางปฏิบัติการเข้าถึงข้อมูลแบบสมบูรณ์มีโอกาสเป็นไปได้ยาก ขณะที่การนำระเบียบแบบ Rate of Return (ROR) มาใช้จะไม่จูงใจให้ผู้ประกอบการประกอบกิจการอย่างมีประสิทธิภาพ หรือการนำระเบียบแบบ Price cap regulation (PCR) มาใช้สามารถแก้ปัญหาเกี่ยวกับประสิทธิภาพการผลิตได้ แต่ต้องเผชิญกับปัญหาพฤติกรรมเชิงกลยุทธ์ (Strategic behavior) และประสิทธิภาพในการจัดสรร (Allocative efficiency)

ช่วงที่ 2 ช่วงโครงสร้างผูกขาดบางส่วนและบางส่วนมีการแข่งขัน (Monopoly and Competition in some markets)

ในช่วงนี้จะมีการเปิดเสรีบางส่วนและสร้างให้เกิดการแข่งขันขึ้น ซึ่งในช่วงที่ 2 มีขั้นตอนของการเปิดเสรีที่เกี่ยวข้อง 3 ขั้นตอน ได้แก่

- การแยกหน่วยงานกำกับดูแลออกจากผู้ประกอบการอย่างเป็นทางการ (Separation of the regulator)
- จัดตั้งกฎระเบียบเกี่ยวกับการตั้งราคาของผู้ประกอบการที่มีอยู่ (Regulation of incumbent pricing)
- จัดตั้งกฎระเบียบเกี่ยวกับการเชื่อมโยงระหว่างกัน (Regulation of interconnection)

สิ่งที่สำคัญของกฎระเบียบในการเปิดเสรีนั้น จะเกี่ยวข้องกับการกำหนดราคาที่เหมาะสม เนื่องจากผู้ประกอบการรายเดิม (Incumbent) มีโอกาสที่จะใช้ประโยชน์จากการที่ครองตลาดเดิมที่มีอยู่มีอำนาจเหนือผู้แข่งขันที่เข้ามาใหม่ได้ ดังนั้น สิ่งที่จะต้องให้ความสำคัญในการพิจารณากฎระเบียบ คือ ต้องเข้าใจและสามารถวิเคราะห์โครงสร้างราคาของผู้ประกอบการที่ผูกขาดได้ โดยเฉพาะหากกำหนดราคาไว้ต่ำจนเกินไป แม้ว่าจะไม่จูงใจให้ผู้ประกอบการรายใหม่เข้าสู่ตลาดแม้ว่าจะมีประสิทธิภาพในการให้บริการดีกว่าผู้ประกอบการรายเดิม หรือการตั้งราคาไว้สูงเกินไปก็จะจูงใจให้มีผู้ประกอบการเข้ามาเป็นจำนวนมาก จนอาจทำให้เกิดประสิทธิภาพในการให้บริการ

สำหรับวิธีการตั้งราคาการเชื่อมโยงในระบบเครือข่าย (Interconnecting network pricing) พบว่าสามารถตั้งได้หลายวิธี ดังมีรายละเอียดดังนี้

- Efficient Component Pricing Rule (ECPR) เป็นเครื่องมือที่ช่วยให้ผู้ประกอบการรายใหม่ซึ่งมีประสิทธิภาพเทียบเท่ากับผู้ประกอบการรายเดิมเข้าสู่ตลาดได้ โดยราคาที่ตั้งจะเป็นราคาคงที่ (Fixed price) ทำให้ไม่มีการได้เปรียบเสียเปรียบเกิดขึ้น โดยสูตรการตั้งราคาจะเท่ากับ $a = b + [p - (b + c)]$ โดย a = access price, b = average incremental cost of access, c = average incremental cost of providing the competitive part of service, และ p = retail price of service อย่างไรก็ตาม จุดอ่อนของ ECPR คือ การไม่ให้ความสำคัญของประสิทธิภาพในการจัดสรรทรัพยากร (Allocative efficient) เนื่องจากสมมติฐานภายใต้การตั้งราคาแบบ ECPR นั้น กำหนดให้สินค้าและบริการที่ลักษณะเหมือนกัน (Homogenous product) มีเทคโนโลยีคงที่ (Fixed technology) และผู้ประกอบการใหม่ไม่สามารถที่จะส่งข้อมูลผ่านเครือข่ายของผู้ประกอบการรายเดิมได้ (Inability to bypass)

- Ramsey access pricing เป็นการตั้งราคา access price ที่คำนึงถึงประสิทธิภาพของการจัดสรร (Allocative efficient) ที่ ECPR ไม่มี โดยมีสูตรการตั้งราคาดังนี้ $a = b + \sigma [p - (b + c)]$ โดย σ คือ ค่า displacement ratio หรือคำนวณจากผลหารของการเปลี่ยนแปลงของ incumbent's retail price ต่อการเปลี่ยนแปลงของ incumbent's sale ของ access services ดังนั้น หากการคำนวณ access price โดยใช้สมมติฐาน 3 ข้อเหมือนกับ ECPR ก็จะทำให้ค่า $\sigma = 1$ หากเป็นกรณีอื่นๆ $\sigma < 1$ อย่างไรก็ตาม อุปสรรคสำคัญของการตั้งราคา Ramsey access pricing คือ การเข้าถึงข้อมูลที่แท้จริงที่จะใช้ในการคำนวณ อาทิ ข้อมูลเกี่ยวกับการ bypass หรือความยืดหยุ่นของอุปสงค์และอุปทานของบริการ

- Global price caps เป็นการตั้งราคาที่พัฒนาโดย Laffont and Tirole ที่กำหนดให้ผู้ประกอบการสามารถเลือกราคาตั้งได้แต่ต้องอยู่ภายในกรอบของ global cap และ retail price ที่มาจาก $W1 \cdot p + W2 \cdot a \leq p$ ข้อดีของการตั้งราคาแบบ Global price caps คือไม่จำเป็นต้องอาศัยข้อมูลโดยละเอียดเหมือนกรณี Ramsey access pricing แต่ก็พบว่าข้อจำกัดเกี่ยวกับน้ำหนัก ($W1, W2$) ที่เหมาะสมที่จะใช้ในการคำนวณ ปัจจุบันยังไม่มีหน่วยงานกำกับดูแลใดใช้สูตรนี้ในการตั้งราคา

- Accounting method เป็นวิธีที่ใช้กันแพร่หลายในการตั้ง access price ซึ่งการคำนวณราคามาจากต้นทุนโดยตรงในการให้บริการ (Direct costs for providing the access) และส่วนแบ่งที่เป็นธรรมที่ได้รับจาก access price แม้ว่าวิธีนี้จะเป็นวิธีที่นิยมใช้ แต่มีข้อวิจารณ์เกี่ยวกับความสามารถในการกำหนดราคา access price ที่เหมาะสม ซึ่งขึ้นอยู่กับข้อมูลต้นทุนและตัวเลขทางบัญชีที่หน่วยงานกำกับดูแลจะได้รับ รวมถึงความสามารถในการเจรจาตกลงผลประโยชน์ระหว่าง 3 ส่วน คือ ผู้ประกอบการรายเดิม (Incumbent) ผู้ประกอบการรายใหม่ (New Entrant) และหน่วยงานกำกับดูแล (Regulator)

การตั้งราคา access price จัดเป็นขั้นตอนที่สำคัญในช่วงที่ 2 ซึ่งเริ่มมีการแข่งขันมากขึ้น ซึ่งจากประสบการณ์ที่พบในหลายประเทศ รวมทั้งประเทศในยุโรปพบว่า เป็นหนึ่งในขั้นตอนที่มีความยุ่งยากและลำบากมากที่สุด เนื่องจากเป็นขั้นตอนที่ต้องเจรจาและตกลงกับหลายหน่วยงานที่เกี่ยวข้องที่มีผลประโยชน์ขัดแย้งกันเอง

ช่วงที่ 3 ช่วงสุดท้าย เป็นช่วงที่โครงสร้างทั้งหมดเป็นแบบแข่งขัน (Competition)

ในช่วงนี้ถือได้ว่าระบบการแข่งขันมีความยั่งยืน เป็นธรรมและสามารถคงอยู่ได้ ไม่มีใครได้เปรียบเสียเปรียบกัน อย่างไรก็ตาม ในโลกแห่งความเป็นจริงพบว่าในบางตลาด บางเครือข่าย จะมีลักษณะที่ผูกขาดโดยธรรมชาติ จึงจำเป็นที่หน่วยงานกำกับดูแลต้องเข้ามาดูแล สำหรับในช่วงที่ 3 ระดับความเข้มข้นของกฎหมายและระเบียบจะอยู่ในระดับต่ำ และมีหน้าที่เพียงรักษาให้เกิดการแข่งขันที่เป็นธรรมให้เกิดขึ้นในตลาด รวมถึงการสร้างให้เกิดการให้บริการในทุกๆ ตลาดแก่ทุกผู้บริโภคอย่างเท่าเทียม แม้ว่าจะไม่มีความคุ้มทุน (Universal service regulation)

ทั้งนี้ หากพิจารณารายละเอียดในแต่ละช่วงจะพบว่าในแต่ละช่วงจะมีความท้าทายที่หน่วยงานกำกับดูแลจะต้องเข้าไปบริหารจัดการให้เกิดประสิทธิภาพ ดังรายละเอียดต่อไปนี้

ช่วงที่ 1 มีแต่ผู้ประกอบการที่ผูกขาด ความทำลายของกฎระเบียบ คือ การสร้างให้เกิดประสิทธิภาพของการให้บริการ การจัดสรรทรัพยากร และต้นทุนของผู้ประกอบการ

ช่วงที่ 2 มีการแข่งขันจากผู้ประกอบการใหม่เข้ามา ความทำลายของกฎระเบียบ คือ ต้องสร้างการแข่งขันที่เป็นธรรมให้เกิดขึ้น ไม่ให้เกิดการได้เปรียบเสียเปรียบระหว่างผู้ประกอบการรายเดิม และผู้ประกอบการที่เข้ามาใหม่

ช่วงที่ 3 การแข่งขันสามารถดำรงอยู่ได้ ความทำลายของกฎระเบียบ คือ จะต้องรักษาให้เกิดการแข่งขันที่เป็นธรรม และดูแลให้ผู้ประกอบการให้บริการแก่ทุกตลาดและผู้บริโภคทุกรายอย่างทั่วถึงและมีประสิทธิภาพ

3.1.5 การบรรจบของอุตสาหกรรมโทรคมนาคม

(Convergence in Telecommunication)

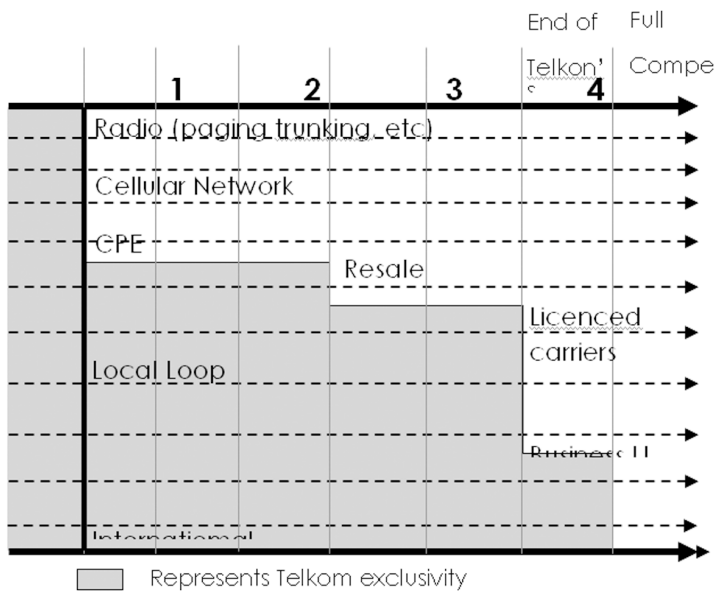
ความทำลายที่สำคัญของอุตสาหกรรมโทรคมนาคม คือ การเปลี่ยนแปลงของเทคโนโลยี ซึ่งส่งผลโดยตรงต่อโครงสร้างอุตสาหกรรม ปัจจุบันจะพบว่า ขอบเขตของอุตสาหกรรมโทรคมนาคมในแต่ละประเภทมีความซับซ้อนกันอยู่ ซึ่งยากที่จะแยกออกจากกันอย่างชัดเจน และได้ส่งผลต่อวิวัฒนาการของกฎระเบียบโดยตรง ในอดีตการออกกฎระเบียบจะคำนึงถึงการสร้างให้เกิดประสิทธิภาพ ขณะเดียวกันก็พยายามขจัดปัญหาเกี่ยวกับความไม่สมบูรณ์ของข้อมูล (Imperfect information) ซึ่งสร้างให้เกิดปัญหา Principal - Agent แต่ในปัจจุบัน ความทำลายได้เปลี่ยนไป การเปิดเสรีและการแข่งขันทำให้ผู้ประกอบการเพิ่มประสิทธิภาพ แต่กลับให้ความสำคัญกับการสร้างให้เกิดการแข่งขันที่เป็นธรรมทั้งแก่ผู้ประกอบการรายเดิมและผู้ประกอบการรายใหม่ที่เข้าสู่ตลาด ภายใต้ข้อจำกัดที่ยังคงเข้าถึงข้อมูลได้ไม่สมบูรณ์ (Imperfect information) เหมือนในอดีต

3.1.6 เครือข่ายโทรศัพท์พื้นฐาน (Fixed line network)

Local Access

การบรรลุวัตถุประสงค์ทางสังคมเป็นเป้าหมายสำคัญในการออกระเบียบสำหรับเครือข่ายโทรศัพท์พื้นฐาน โดยเฉพาะการพัฒนาเครือข่ายให้เข้าถึงบริเวณที่ยังไม่ได้รับการพัฒนา รวมถึงการสนับสนุนให้มีการบริการอย่างทั่วถึง (Universal service) แก่ผู้บริโภค โดยเฉพาะในบางตลาด เช่น ตลาดผู้มีรายได้น้อยหรือในชนบทที่ห่างไกล การสนับสนุนให้เกิดการแข่งขันอาจไม่เป็นวิธีที่มีประสิทธิภาพ เนื่องจาก

- ผู้ประกอบการรายใหม่สนใจที่จะลงทุนในตลาดที่มีโอกาส เช่น ตลาดสำหรับภาคธุรกิจหรือโทรระหว่างประเทศมากกว่าการลงทุนในบริเวณที่ยังไม่ได้รับการพัฒนา
- การแข่งขันเป็นการันทนกำไรของ Telkom ซึ่งจะลดความสามารถของ Telkom ที่จะขยายบริการไปสู่บริเวณที่ยังไม่ได้รับการพัฒนา
- การให้บริการอย่างทั่วถึง (Universal service) อาจจะยังไม่เป็นที่ต้องการของตลาดในบางบริเวณจนกว่าจะมีการวางเครือข่ายเข้าถึงที่จะช่วยให้ผู้บริโภคได้รับบริการในราคาที่เหมาะสม

รูปที่ 23 แผนการเปิดเสรีโทรคมนาคมของประเทศแอฟริกาใต้

ที่มา : White paper on Telecommunications

จากรูปที่ 23 ประเทศแอฟริกาใต้ได้วางนโยบายด้านโทรคมนาคมไว้อย่างเป็นระบบและมีขั้นตอน ผลจากการมุ่งเน้นที่จะบรรลุเป้าหมายทางสังคมเป็นหลัก ระเบียบโทรคมนาคม (Telecommunication Act) จึงได้มีการให้สิทธิผูกขาดแก่ Telkom เป็นเวลา 5 ปี และสามารถขยายระยะเวลาเป็น 6 ปีได้สำหรับการให้บริการ local access market แต่สิทธิผูกขาดที่ได้รับนั้น มีข้อตกลงที่ Telkom ต้องปฏิบัติอื่นๆ อาทิ ต้องขยายคู่สายใหม่

เพิ่มอีก 2.81 ล้านคู่สาย ตลอดระยะเวลาที่ได้รับใบอนุญาต และ 2 ใน 3 ของคู่สายใหม่ จะต้องเป็นการขยายตัวบริเวณที่ยังไม่ได้รับการพัฒนา (Under-served areas) และเป็นกลุ่มเป้าหมายที่ควรได้รับการช่วยเหลือก่อน (Priority customers) ซึ่งในการขยายเครือข่ายครั้งนี้ จำเป็นต้องใช้เงินลงทุนกว่า 53 พันล้านแรน (Billion Rand) และสิทธิผูกขาดนี้สามารถขยายเพิ่มได้อีก 1 ปี หาก Telkom สามารถดำเนินการได้ไปตามเป้าหมาย 5 ปี โดยเพิ่มคู่สายใหม่ได้มากกว่าร้อยละ 90 และสามารถขยายคู่สายใหม่ได้ร้อยละ 80 ของเป้าหมายที่ยังไม่ได้รับการพัฒนา ภายในปีที่ 4 หาก Telkom ไม่สามารถดำเนินการได้ตามแผนที่ตกลงกันไว้ จะมีค่าปรับตามเป้าหมายที่ไม่สามารถดำเนินการได้ คือ 450 แรนต่อ 1 คู่สายสำหรับเป้าหมาย 100,000 คู่สายแรก และ 900 แรนต่อสายสำหรับส่วนที่เหลือ โดยเฉพาะหากไม่สามารถติดตั้งคู่สายในกลุ่มลูกค้าเป้าหมาย ค่าปรับก็จะเพิ่มขึ้น อาทิ 4,500 แรน สำหรับ Priority customers, 900 แรนสำหรับโรงเรียน, 2,250 แรน สำหรับโทรศัพท์สาธารณะ, และ 1,125 แรน สำหรับหมู่บ้าน

นอกจาก Telkom มีเป้าหมายที่ต้องวางคู่สายเพิ่มขึ้นแล้ว ยังถูกกำหนดให้ต้องมีการพัฒนาระบบให้ดีขึ้น ได้แก่ ต้องพัฒนาเครือข่ายให้เป็นระบบ Digital ภายในปี 2000 ลดระยะเวลาการติดตั้งคู่สาย ลดระยะเวลาการซ่อม และลดจำนวนคู่สายที่เสียหายลง ขณะเดียวกันก็มีการควบคุมราคาค่าบริการ โดยในช่วง 3 ปีแรก ค่าบริการจะอิงกับ CPI 1.5% และหลังจากนั้น SATRA จะเป็นผู้กำหนดราคา ทั้งนี้ ใน White paper ซึ่งเป็นแนวทางในการปฏิรูปอุตสาหกรรมโทรคมนาคมได้เสนอแนะว่าภายหลังจากที่พ้นจากช่วงการผูกขาดของ Telkom ควรจะมีการเปิดให้ผู้ประกอบการรายใหม่เข้ามาให้บริการและสามารถเชื่อมต่อกับ PSTN ของ Telkom ได้

Long-distance

การให้บริการ Long-distance นั้น เริ่มแรกได้รวมเข้าไปกับใบอนุญาตการให้บริการของ Telkom ซึ่งในแนวความคิดของ White paper นั้น เสนอแนะให้นำใบอนุญาตในส่วนของ Long-distance ที่ Telkom ให้บริการอยู่ขายต่อในภายหลัง แต่ก็ได้ดำเนินการตามที่วางแผนไว้ แต่ในปี 2003 มีการออกใบอนุญาตการให้บริการแบบเต็มรูปแบบของ PSTN ซึ่งผู้ที่ได้รับใบอนุญาตมีหน้าที่ต้องนำเงินส่ง Universal Service Fund Contribution, Human resource contribution, และค่าใบอนุญาตจำนวนร้อยละ 1 ของรายได้ อย่างไรก็ตาม ภาระที่ผู้ประกอบการรายใหม่ต้องจ่ายจะไม่มากกว่าที่ Telkom เคยแบกภาระ

Value-added Network Services (VANS)

สำหรับ Value-added Network Services (VANS) เริ่มต้นมีตั้งแต่ปี 1993 และโครงสร้างของผู้ประกอบการ VANS ไม่สามารถมีโครงข่ายเป็นของตัวเอง แต่เช่าจากของโครงข่ายมาให้บริการ ซึ่งในที่นี้ คือ Telkom และใบอนุญาตไม่สามารถเปลี่ยนมือได้ ซึ่งใน White paper ได้กำหนดว่าภายหลังจากที่หมดช่วงการผูกขาด จะมีการดำเนินการอนุญาตให้มีการขายใบอนุญาตต่อไปได้ ซึ่งในความเป็นจริงยังไม่ได้มีการดำเนินการในส่วนนี้อย่างเป็นรูปธรรม ทั้งนี้ ผู้ที่ได้รับใบอนุญาตมีหน้าที่ต้องนำเงินส่ง Universal Service Fund Contribution และ Human resource contribution

Private Network (Voice)

Eskom และ Transnet ทั้งสองรายเป็นเจ้าของ Private network ขนาดใหญ่ที่สามารถแข่งกับ Telkom ได้ แต่ก็มีผู้ประกอบการอีกหลายรายที่มี Private network อยู่ภายในบริษัทหรือให้เช่าเครือข่ายอยู่ ทั้งนี้ ตามแผนที่วางไว้ตาม White paper จะจัดให้มีการขายใบอนุญาตต่อไปที่ 4 แต่ก็ไม่ได้มีการดำเนินการตามแผน

Mobile Communication

(1) Cellular

ภายใต้กฎหมายโทรคมนาคม (Telecommunication Act) ได้มีการให้ใบอนุญาตผู้ประกอบการโทรศัพท์ไร้สายแก่ Vodacom และ MTN และกำหนดให้ SATRA ศึกษาความเป็นไปได้ที่จะให้ใบอนุญาตเพิ่มแก่ผู้ประกอบการรายใหม่ ซึ่งปัจจุบันยังไม่มี การดำเนินการ ทั้งนี้ ภายใต้กฎหมายโทรคมนาคม SATRA มีอำนาจที่จะกำหนดข้อกำหนดต่างๆ ในการออกใบอนุญาตแก่ผู้ประกอบการ อาทิ สัดส่วนของผู้ถือหุ้นต่างชาติ Black empowerment partner การซื้อวัตถุดิบภายในประเทศ การบังคับให้บริการแบบเต็มรูปแบบ ที่มากกว่า USF contribution หรือการพัฒนาทรัพยากรบุคคล สำหรับข้อกำหนดที่ได้นำมาใช้ ในการออกใบอนุญาตแก่ Vodacom และ MTN ได้แก่

- MTN และ Vodacom จะต้องติดตั้งโทรศัพท์ให้แก่พื้นที่ที่ยังไม่พัฒนา จำนวน 7,500 และ 20,000 คู่สายตามลำดับ ในระยะเวลา 5 ปี
- ทำให้ระบบสื่อสารเข้าถึงประชากรร้อยละ 60 ภายใน 2 ปี และ ร้อยละ 70 ภายใน 4 ปี
- ราคาค่าบริการถูกกำหนดให้ไม่เกิน CPI

อย่างไรก็ตาม ผู้ประกอบการรายใหม่อาจจะมีข้อกำหนดที่น้อยกว่าที่เคยใช้บังคับแก่ Vodacom และ MTN เนื่องจากต้องการสนับสนุนให้มีผู้ประกอบการเพิ่มขึ้น นอกจากนี้ ในกฎหมายยังอนุญาตให้ผู้ให้บริการโทรศัพท์ไร้สายสามารถให้บริการ Long-distance และ International services ได้ อย่างไรก็ตาม เพื่อคุ้มครองการให้บริการของ Telkom หากผู้ให้บริการโทรศัพท์มือถือจะให้บริการผ่านโครงข่ายพื้นฐานจะต้องใช้เครือข่ายของ Telkom เท่านั้น และการให้บริการ International services จะต้องใช้เครือข่ายผ่าน Telkom ด้วย ทั้งนี้ ปัญหาที่สำคัญของโครงข่ายโทรศัพท์มือถือ คือ การแยกระบบเครือข่ายและผู้ให้บริการออกจากกัน โดยผู้ดูแลเครือข่ายจะเป็นผู้ขาย Airtime ให้แก่ผู้ให้บริการไปขายต่อแก่ผู้บริโภค ซึ่งวิธีนี้เป็นแนวทางที่ประเทศอังกฤษนำไปใช้และพบว่าง่ายต่อการควบคุมและดูแล

(2) Satellite

โครงข่าย Satellite ถูกใช้ในการสื่อสาร Long-distance, International traffic และ Global Mobile Personal Communication ซึ่ง Telkom ไม่ได้มีโครงข่าย Satellite ในระบบ ดังนั้น โครงข่าย Satellite จึงไม่ได้มีการผูกขาดและมีการแข่งขันเกิดขึ้น แต่เพื่อปกป้องสิทธิการผูกขาดของ Telkom เกี่ยวกับ International Traffic จึงกำหนดให้การส่งผ่านข้อมูลทั้งหมดทั้งขาเข้าและขาออกที่ผ่านสถานีภาคพื้นดินจะต้องทำการส่งผ่านจากโครงข่ายของ Telkom เท่านั้น

3.1.7 ตลาดที่เกี่ยวข้อง

Fixed Local Access

แม้ว่าโดยทั่วไป เราสามารถแยกตลาดระหว่าง local access กับ long-distance ออกจากกันได้อย่างชัดเจน อย่างไรก็ตาม ในภาวะที่เทคโนโลยีพัฒนาอย่างรวดเร็ว ทำให้มีบริการใหม่เกิดขึ้น ทำให้มีความยากลำบากมากขึ้นในการแยกตลาดของแต่ละบริการแต่ละประเภท พบว่ายิ่งเทคโนโลยีพัฒนามากขึ้นเท่าไร ยิ่งทำให้ความแตกต่างของบริการแต่ละประเภทลดลง และบริการแต่ละประเภทกลับมีความสามารถที่จะทดแทนกันได้เพิ่มขึ้น เช่น คำถามเกี่ยวกับ cable, fixed wireless, และ mobile อยู่ในตลาดเดียวกันและมีความสามารถในการทดแทน fixed line PSTN ได้หรือไม่ แม้ว่าในปัจจุบันบริการดังกล่าวยังไม่สามารถทดแทนกันได้อย่างดี และสามารถชี้ได้ว่ามีความแตกต่างและสามารถแยกออกจากกันได้ แต่หากสามารถพัฒนาเทคโนโลยีให้ดีขึ้น บริการต่างๆ สามารถทดแทนกันได้และตลาดของบริการดังกล่าวก็จะทับซ้อนเสมือนตลาดเดียวกัน ดังนั้น จึงต้องมีการประเมินและพิจารณาความสามารถของบริการอย่างสม่ำเสมอ

ทั้งนี้ ในการแยกตลาดและบริการ Fixed access สามารถมองได้จากหลายมุมมอง อาทิเช่น ในแง่ของ Bandwidth ทำให้การให้บริการ VANS และ PSTN มีความทับซ้อนกัน หรืออาจจะมองในแนวราบเกี่ยวกับผู้ใช้บริการ ซึ่งก็สามารถแยกตลาดออกได้เป็นภาคธุรกิจ และผู้บริโภคทั่วไป ซึ่งการให้บริการในภาคธุรกิจมีความน่าสนใจกว่าภาคประชาชน เนื่องจากมีผลตอบแทนต่อการลงทุนที่สูงกว่า

ก. โครงสร้างตลาด (Market Structure)

Fixed local access ทั้งหมดอยู่ภายใต้การบริหารของ Telkom ซึ่งได้รับสิทธิผูกขาดจนถึงปี 2002 และสามารถต่ออายุได้หากปฏิบัติได้ตามข้อกำหนดที่ตกลงไว้กับหน่วยงานกำกับดูแล

ข. ระดับการแข่งขัน (Contestability)

อุปสรรคของการเข้าสู่ตลาดของผู้ประกอบการรายใหม่มีอยู่ในระดับสูง เนื่องจากการกำหนดระเบียบให้สิทธิพิเศษผูกขาดแก่ผู้ประกอบการ

ค. อุปสรรคการเข้าสู่ตลาด (Entry Barrier)

- High sunk infrastructure cost เนื่องจากการให้บริการดังกล่าวจำเป็นต้องมีการลงทุนเครือข่ายให้ครอบคลุมพื้นที่บริเวณกว้างจึงจำเป็นต้องลงทุนสูง และการเพิ่มผู้ประกอบการอาจจะส่งผลให้เกิดอุปทานส่วนเกินซึ่งจะทำให้ต้นทุนสูงขึ้นได้ ดังนั้นโอกาสที่ผู้ประกอบการรายใหม่จะเข้าสู่ตลาดจึงทำได้ยาก อย่างไรก็ตาม หากต้องการให้มีผู้ประกอบการรายใหม่เข้าสู่ตลาด อาจจะได้โดยการให้ใบอนุญาตผู้ให้บริการแบบเต็มรูปแบบเพิ่มขึ้นอีก 1 รายและให้สิทธิพิเศษผูกขาดคุ้มครองว่าจะไม่ให้ผู้ประกอบการรายใหม่เพิ่ม ซึ่งอาจจะจูงใจให้ผู้ประกอบการรายใหม่กล้าเข้ามาลงทุนซึ่งต้องใช้เงินจำนวนมากในการวางเครือข่าย อย่างไรก็ตาม การให้สิทธิพิเศษผูกขาดแก่ผู้ประกอบการรายใหม่ ผู้ที่ได้ประโยชน์อาจจะตกอยู่กับผู้ประกอบการรายเดิมแทนที่จะตกแก่ผู้ประกอบการรายใหม่ เนื่องจากผู้ประกอบการรายเดิมมีสัดส่วนการตลาดที่มากกว่าในการหากำไรพิเศษเพิ่มขึ้นได้ ขณะปัญหาอีกส่วนก็มาจากการขาดความจูงใจให้ผู้ประกอบการรายใหม่จะลงทุนเข้าสู่ตลาดที่มีผลตอบแทนไม่คุ้มต่อการลงทุน เหมือนกรณีเป็นผู้ประกอบการผูกขาดแต่เพียงผู้เดียว

- Customer switching costs ต้นทุนของกรณีนี้คือต้นทุนจากการเปลี่ยนเบอร์เท่านั้น ซึ่งต้นทุนในส่วนนี้อาจจะสูงสำหรับภาคธุรกิจมากกว่าผู้บริโภคทั่วไป ต้นทุนในส่วนนี้ทำให้ผู้ประกอบการรายเดิมได้ประโยชน์

- Interconnection pricing เนื่องจากการติดต่อสื่อสารจำเป็นต้องติดต่อผ่านจากเครือข่ายหนึ่งสู่อีกเครือข่ายหนึ่ง ดังนั้น จึงมีต้นทุนค่าบริการเชื่อมโยงระหว่างเครือข่ายเกิดขึ้น ซึ่งต้นทุนของเชื่อมโยงนี้จะเป็นปัจจัยที่สำคัญที่ไปกำหนดอัตราค่าบริการ ดังนั้น ค่าเชื่อมโยงนี้อาจจะถูกใช้เป็นเครื่องมือในการหาประโยชน์และส่งผลต่อการแข่งขันจากผู้ประกอบการรายเดิมได้ อาทิเช่น

- กรณีมีการกำหนดอัตรากลางค่า interconnection ผู้ที่ได้ประโยชน์คือ ผู้ประกอบการรายเดิม เนื่องจากมีจำนวนผู้ใช้บริการมากกว่า ดังนั้น โดยสุทธิแล้วจะมีผู้โทรเข้าหาเครือข่ายของผู้ประกอบการรายเดิมมากกว่า ทำให้ต้นทุนของผู้ประกอบการรายใหม่โดยเฉลี่ยสูงกว่า เนื่องจากต้องจ่ายค่า Interconnection มากกว่า
- กรณีมีการกำหนดอัตราค่า Interconnection ในแต่ละเครือข่าย ผู้ได้ประโยชน์ก็ยังคงตกแก่ผู้ประกอบการรายเดิมเนื่องจากมีขนาดเครือข่ายและอำนาจต่อรองที่มากกว่า
- หรือผู้ประกอบการรายเดิมอาจจะโยกการตกลงอัตราค่า Interconnection ซึ่งจะส่งผลต่อการให้บริการของผู้ประกอบการรายใหม่

ทางออกของปัญหา คือ หน่วยงานกำกับดูแลอาจจะเป็นผู้กำหนดราคาขึ้นเพื่อให้เกิดความเป็นธรรม อย่างไรก็ตาม ปัญหาเกี่ยวกับการคำนวณหาต้นทุนที่แท้จริงเพื่อกำหนดราคาที่เหมาะสมยังคงเป็นสิ่งที่ท้าทายแก่หน่วยงานกำกับดูแล ทั้งนี้ หน่วยงานกำกับดูแลอาจจะกำหนดอัตราค่า Interconnection ให้ต่ำเพื่อจูงใจผู้ประกอบการรายใหม่สู่ตลาดก็เป็นทางเลือกหนึ่งที่สามารถทำได้

- Current network coverage and universal service subsidies เนื่องจากอุปสรรคที่สำคัญของการเข้าสู่ local access คือ มูลค่าการลงทุนที่สูง หากต้องให้บริการอย่างครบถ้วน (Universal service) แก่พื้นที่ที่ผู้ใช้บริการในระดับที่ไม่สูงด้วยแล้ว ยิ่งทำให้ความน่าสนใจที่จะดึงดูดให้ผู้ประกอบการใหม่เข้าสู่ตลาดมีน้อย ซึ่งหากภาครัฐมีการอุดหนุนแก่บริการ (Universal service subsidies) อาจจะช่วยจูงใจให้ผู้ประกอบการรายใหญ่เข้ามาสู่ตลาดมากขึ้น โดยเฉพาะหากขนาดของผู้ที่ยังเข้าไม่ถึงบริการยังมีอีกมากประกอบกับการอุดหนุนจากภาครัฐ จะเป็นตัวดึงดูดการเข้ามาของผู้เล่นได้เร็วขึ้น

จ. ความเป็นไปได้ของการเข้าสู่ตลาด (Likelihood of Entry)

แม้ว่าลักษณะของตลาด Local access เป็นลักษณะของการผูกขาดโดยธรรมชาติ แต่การเข้าถึงระบบการสื่อสารของประชาชนยังอยู่ในระดับต่ำ น่าจะเป็นแรงจูงใจให้ผู้ประกอบการเข้ามาลงทุน แต่ในความเป็นจริงพบว่าปัจจัยสำคัญที่ทำให้ยังมีบริเวณอีกมากที่ยังไม่สามารถเข้าถึงบริการได้ เนื่องจากเป็นบริเวณที่ไม่คุ้มต่อการลงทุน อาทิ ผู้บริโภคมีกำลังซื้อน้อย หรือบริเวณดังกล่าวมีความหนาแน่นของผู้บริโภคน้อย ดังนั้นการจูงใจในระดับที่สูงเพื่อดึงดูดผู้ประกอบการรายใหม่เข้ามาลงทุน จึงเป็นสิ่งที่สำคัญ อาทิ เช่น การอุดหนุนจากภาครัฐ (Universal service subsidies) การคิดอัตราค่า Interconnection ที่ให้ประโยชน์ หรือการให้ออกใบอนุญาตที่เข้าสู่ตลาดที่มีผลตอบแทนสูงเพื่อชดเชย (Cross-subsidies services) เป็นต้น

Long Distance

การให้บริการโทรศัพท์ทางไกล (Long distance) สามารถแยกตลาดออกได้ชัดเจนเป็นสองส่วนได้แก่ โครงข่ายในประเทศ (National network) กับโครงข่ายระหว่างประเทศ (International network) หรืออาจจะแยกตลาดระหว่างตลาดของผู้ให้บริการโครงข่าย (Network provider) กับผู้ให้บริการ (Service provider)

• โครงสร้างตลาด (Market Structure)

โครงข่ายโดยส่วนใหญ่สำหรับการให้บริการอยู่ภายใต้การดูแลของ Telkom แต่ยังมีผู้ประกอบการรายอื่นๆ ที่มีโครงข่ายให้บริการ อาทิ Transtel และ Esitel ซึ่งมีโครงข่ายให้บริการส่วนตัว ซึ่ง Telkom อาจจะเข้ามาใช้ในการให้บริการแก่สาธารณะได้ ปัจจัยสำคัญที่ทำให้โครงข่ายสำหรับบริการ Long distance ไม่ได้ผูกขาดเหมือนโครงข่ายประเภทอื่นๆ ก็เนื่องจากในอดีตการให้บริการ International long distance จะเป็นผู้ประกอบการจากต่างประเทศ ซึ่งใช้โครงข่าย Fiber optic หรือ Satellite ในการสื่อสารและบางส่วนของโครงข่ายไม่ได้อยู่ในประเทศแอฟริกาใต้ ทำให้ระเบียบต่างๆ ไม่สามารถเข้าไปควบคุมได้ถึงอย่างไรก็ตาม แม้ว่าจะมีผู้ประกอบการอื่นๆ เป็นเจ้าของโครงข่ายเพื่อให้บริการ Long distance ได้ แต่ Telkom ก็ได้รับสิทธิพิเศษในการให้บริการโครงข่าย Long distance แต่เพียงผู้เดียว ทำให้ผู้ประกอบการอื่นๆ หากต้องการจะให้บริการแก่สาธารณชนทั่วไป จำเป็นต้องเช่าเครือข่ายของ Telkom เพื่อให้บริการ ดังนั้น สิทธิพิเศษผูกขาดที่ Telkom ได้รับ ก็ทำให้ Telkom เป็นผู้มีอำนาจในการตั้งราคาบริการอื่นๆ ที่จำเป็นต้องส่งผ่านระบบโครงข่าย Long distance เช่น Mobile, Internet และ VANS ตามไปด้วย

- อุปสรรคการเข้าสู่ตลาด (Entry Barrier)

- Sunk cost สำหรับการลงทุนในโครงข่าย Long distance นั้นพบว่า มีขนาดเล็กกว่าการลงทุนในโครงข่าย Local access มาก ทำให้โครงข่ายโดยพื้นฐานของ Long distance ไม่ได้มีลักษณะผูกขาด นอกจากนี้ ยังมีทางเลือกการลงทุนหลายวิธี ซึ่งจะเป็นการช่วยลดขนาดของการลงทุนได้ เช่น การพัฒนาโครงข่าย Long distance ให้สามารถให้บริการประเภทอื่นๆ พ่วงไปได้เพื่อลดต้นทุน หรือการใช้ Satellite มาเสริมการให้บริการ หากระบบโครงข่ายเต็ม (Full capacity) ทำให้ลดความจำเป็นจะต้องลงทุนสูงได้ นอกจากนี้ ต้นทุนการลงทุนของผู้ประกอบการรายใหม่ยังสามารถลดลงอีกวิธี หากสามารถเช่า โครงข่ายที่มีการติดตั้งไว้อยู่แล้ว ทำให้ผู้ประกอบการไม่จำเป็นต้องไปลงทุนสร้างโครงข่าย ขึ้นมาเอง

- Customer switching cost ทั้งนี้ หากผู้บริโภคไม่ได้เลือกผู้ประกอบการ ที่ต้องการใช้บริการไว้แล้ว ระบบจะเลือกผู้ประกอบการที่ให้บริการโดยอัตโนมัติ ก็คือ ผู้ประกอบการรายเดิม (Incumbent) ซึ่งเป็นผู้นำตลาด โดยรูปแบบนี้ทำให้ผู้ประกอบการ รายเดิมได้เปรียบ หากผู้บริโภคไม่ต้องการที่จะใช้บริการผ่านผู้ประกอบการรายเดิม ก็จะมี Customer switching costs เพิ่มขึ้นจากจำนวนตัวเลขหมายเลขโทรศัพท์ที่ต้องยาวขึ้นจากการเพิ่มเลข Access code ผ่านโครงข่ายที่เราต้องการใช้บริการ

- Interconnection pricing เนื่องจากการให้บริการ Long distance จะมี ต้นทางและปลายทางในระบบ Local access network ดังนั้น ผู้ประกอบการที่มีโครงข่าย Local access จะมีอำนาจต่อรองในการกำหนดราคาอัตราค่า Interconnection ซึ่งอาจจะถูก ใช้หาประโยชน์จากการตั้งอัตราค่า Interconnection สูง และทำให้ต้นทุนของผู้ให้บริการ Long distance สูงตามไปด้วย ถือว่าเป็นการกีดกันคู่แข่งออกจากการแข่งขัน รวมถึง เจ้าของเครือข่าย Local access อาจจะใช้วิธีให้บริการเชื่อมโยงคุณภาพต่ำ ทำให้ผู้ให้บริการ Long distance เสียชื่อเสียงและลูกค้าได้

- Facilities leasing หากผู้ให้บริการ Long distance ไม่มีโครงข่ายเป็นของตัวเองหรือไม่ครอบคลุม ก็จำเป็นต้องเช่าโครงข่ายจากผู้ประกอบการรายเดิมหรือผู้ที่มี โครงข่ายสมบูรณ์เพื่อให้บริการ ซึ่งการกำหนดราคาเช่าโครงข่าย (Lease fee) ที่ไม่เป็นธรรม ก็เป็นวิธีการอีกวิธีที่จะสามารถกีดกันผู้ประกอบการรายใหม่ได้

- ความเป็นไปได้ของการเข้าสู่ตลาด (Likelihood of Entry)

ในปัจจุบันสภาพตลาด Long distance ในประเทศแอฟริกาใต้ พบว่าโอกาสเข้าสู่ตลาดของผู้ประกอบการรายใหม่มีความเป็นไปได้สูงทั้งจากผู้ให้บริการโครงข่ายให้เลือกหลายราย ได้แก่ Transtel และ Esitel สำหรับโครงข่ายในประเทศ และมีให้บริการโครงข่ายอีกมากมายสำหรับโครงข่ายระหว่างประเทศ (International network) ขณะที่การแข่งขันพบว่ามีการแข่งขันสูง เนื่องจากมีความง่ายที่จะเข้าสู่ตลาดของผู้ให้บริการรายใหม่ อย่างไรก็ตาม การเปลี่ยนกฎเกณฑ์และระเบียบในอนาคต ก็มีความเป็นไปได้ที่จะทำให้สภาพการแข่งขัน และความง่ายในการเข้าสู่ตลาดการให้บริการ Long distance เปลี่ยนไปได้

Mobile

ในปัจจุบันตลาดของ Fixed local access ยังถือว่าแยกจากกัน เนื่องจากพิจารณาว่าโทรศัพท์ไร้สายยังไม่สามารถทดแทนโทรศัพท์พื้นฐานได้อย่างสมบูรณ์ แต่ในอนาคตอาจจะมีการเปลี่ยนแปลงได้ ทั้งนี้ หากพิจารณาตลาดโทรศัพท์มือถือภายในก็ยังมี การแบ่งแยกตลาดออกจากกัน อาทิเช่น 2nd Generation GSM network และ 3rd Generation cellular services (UMTS) ซึ่งแตกต่างกันในความสามารถในการบริการโดยเฉพาะ Bandwidth ทำให้มีการแยกตลาดและลูกค้าออกจากกัน

ก. โครงสร้างตลาด (Market Structure)

ปัจจุบันมีผู้ให้บริการเครือข่ายโทรศัพท์ไร้สาย (Network provider) อยู่ 2 ราย ได้แก่ 1. MTN ซึ่งถือหุ้นใหญ่โดย M-cell 2. Vodacom ซึ่งถือหุ้นใหญ่โดย Vodafone และ Telkom จากการที่ Telkom เป็นผู้เล่นในตลาดโทรศัพท์ไร้สาย สร้างให้เกิดความกังวลขึ้นว่า Telkom อาจจะใช้อำนาจเหนือตลาดและผู้ประกอบการรายอื่นๆ ในการกำหนดราคาให้บริษัทได้รับประโยชน์สูงสุดในตลาดที่มีการแข่งขันและไม่มีการแข่งขันได้ ในปี 2001 พบว่า สัดส่วนของตลาดร้อยละ 61 เป็นของ Vodacom และอีกร้อยละ 39 คือ MTN อย่างไรก็ตาม เพื่อให้เกิดมีการแข่งขันมากขึ้น หน่วยงานกำกับดูแลได้มีการออกใบอนุญาตแก่ผู้ประกอบการรายที่ 3 คือ Cell C และกฎหมายโทรคมนาคมก็กำหนดให้หน่วยงานกำกับดูแลศึกษาความเป็นไปได้ที่จะออกใบอนุญาตใบที่ 4 ออกมา

แม้ว่าผู้ให้บริการในโครงข่ายโทรศัพท์ไร้สายจะมีจำนวนน้อย เพียง 2 ราย แต่ก็พบว่าการแข่งขันในการให้บริการแก่ผู้บริโภคและภาคธุรกิจมีการแข่งขันกันสูง เนื่องจากมีผู้ให้บริการที่เข้าโครงข่ายเพื่อให้บริการต่อมีเป็นจำนวนมาก ได้แก่

- MTN Network : Autopage Cellular, M-Tel, Nashua, Nettel, Plessey Cellular, Radiospoor Cellular, Sebcom, Supercell, Transtel, และ TTC

- Vodacom Network : Afritel, Autopage Cellular, Cellphones Direct, GSM Cellular, Nashua, Nettel, Plessey Cellular, Radiospoor Cellular, Supercall, Teljoy, และ Vodac

ข. ระดับการแข่งขัน (Contestability)

ปัจจัยที่กำหนดระดับของการแข่งขันในตลาดโทรศัพท์ไร้สายที่สำคัญมาจากกฎระเบียบ ซึ่งในระดับผู้ให้บริการโครงข่ายจำกัดให้มีผู้ให้บริการเพียง 3 ราย ขณะที่ข้อจำกัดในระดับผู้ให้บริการแก่ประชาชน แม้กฎระเบียบจะไม่มีการจำกัดหรือควบคุมอย่างเข้มงวด แต่ในทางปฏิบัติการเพิ่มจำนวนผู้ประกอบการในตลาดเพิ่มขึ้น จะถูกข้อจำกัดจากความสามารถของการให้บริการที่มีประสิทธิภาพของผู้ให้บริการโครงข่าย

ค. อุปสรรคการเข้าสู่ตลาด (Entry Barrier)

- Sunk cost หากผู้ให้บริการเครือข่าย (Network provider) ต้องวางเครือข่ายทั่วประเทศ จะทำให้เกิด Sunk cost ที่สูงเกิดขึ้นแก่ผู้ให้บริการเครือข่าย อย่างไรก็ตาม ลักษณะของการวางเครือข่ายของ Fixed line กับ Mobile มีความแตกต่างกัน กล่าวคือการวางเครือข่ายของ Mobile สามารถวางเท่าที่จำเป็นต่อการใช้งาน หากบริเวณใดมีความต้องการใช้งานมากก็จะมีวางเครือข่ายมากตามไปด้วย และหากเป็นบริเวณใช้น้อยก็วางเครือข่ายน้อยตามไปด้วย ดังนั้น การวางโครงข่ายจะมี Sunk cost น้อย เนื่องจากการลงทุนจะสัมพันธ์กับการใช้งานที่เกิดขึ้นจริง นอกจากนี้ หากกฎระเบียบมีการอนุญาตให้ผู้ให้บริการเครือข่ายสามารถเชื่อมโยงให้บริการร่วมกันได้ ก็จะทำให้ความจำเป็นของการลงทุน และ sunk cost ลดลงตามไปด้วย

- Interconnection pricing เนื่องจากการติดต่อจากโทรศัพท์มือถือ จำเป็นต้องเชื่อมโยงกับเครือข่ายอื่นๆ เพื่อให้สามารถติดต่อหากันได้ เช่น Fixed line และ Long distance ดังนั้น ประเด็นสำคัญที่จะสร้างให้เกิดความได้เปรียบเสียเปรียบเกิดขึ้นได้ คือ การคิดอัตราค่า Interconnection ซึ่งราคาค่า Interconnection ที่สูงก็จะนำมาซึ่งต้นทุนการให้บริการที่สูงตามมาด้วย

- Facilities leasing เนื่องจากผู้ให้บริการจำเป็นต้องเช่าเครือข่ายจากผู้ให้บริการเครือข่าย ดังนั้น สัญญาที่ทำระหว่างผู้เช่าและผู้ให้เช่าก็จะเป็นตัวกำหนดความสามารถในการแข่งขัน

- Customer switching ต้นทุนการเปลี่ยนผู้ให้บริการของผู้บริโภคมาจากการเปลี่ยนเบอร์ (Number switching issue) เมื่อผู้บริโภคได้ทำการเปลี่ยนแปลง และหากผู้บริโภคมีการเลือกผู้ให้บริการ Long distance ไปด้วยก็จะเป็นการเพิ่มต้นทุน Customer switching เข้าไปด้วย

ง. ความเป็นไปได้ของการเข้าสู่ตลาด (Likelihood of Entry)

จะเห็นได้ว่าการเข้าสู่ตลาดของผู้ให้บริการรายใหม่ (New service provider) สามารถทำได้ง่ายต้นทุนที่ผู้ให้บริการจะต้องลงทุนและเกิด Sunk cost มีเพียงระบบการบริหารจัดการเท่านั้น เช่น ระบบการตลาด (Retail system) และระบบการเก็บเงิน (Billing system) ดังนั้น ระดับการเข้าสู่ตลาดได้ง่ายนี้ ส่งผลให้การแข่งขันของการให้บริการโทรศัพท์ไร้สายมีความเข้มข้นมาก แต่สิ่งที่พึงตระหนักเกี่ยวกับตลาดโทรศัพท์ไร้สาย คือ การแข่งขันที่รุนแรง ราคาค่าบริการที่ลดลง จะส่งผลให้บริการที่ผู้บริโภคได้รับนั้นยังดีอยู่หรือไม่

Value-Added Network Services (VANS)

สำหรับตลาด VANS จะแยกตลาดอย่างชัดเจนจากผู้ให้บริการด้านเสียง (Voice) อย่างไรก็ตาม ตลาด VANS สามารถแบ่งแบบคร่าวๆ ได้เป็น 2 กลุ่ม ได้แก่ Public data services (Internet Provision) และ Private data services แม้ว่าการต่อ Internet สามารถเชื่อมโยงได้หลายวิธี เช่น Wireless หรือ 3G แต่รูปแบบการให้บริการก็ยังมีลักษณะและคุณสมบัติที่แตกต่างกันอยู่

ก. โครงสร้างตลาด (Market Structure)

- Public data network (Internet) การเข้าถึง Internet จะครอบคลุมทั้งประเภท Leased line และ Dial-up ประเทศแอฟริกาเป็นประเทศที่มีจำนวน Internet site มากเป็นลำดับที่ 25 ของโลก และมีผู้ใช้งาน Internet ประมาณ 2.5 ล้านคนในปี 2000 ซึ่งปัจจุบันคาดว่าจำนวนจะมากกว่านี้อีกมาก ผู้เป็นเจ้าของเครือข่ายและให้บริการเครือข่าย (Backbone) ได้แก่ Telkom ซึ่งก็เป็นผู้ที่ผูกขาดระบบโครงข่ายไว้ อีกทั้ง มีผู้เช่าโครงข่ายจาก Telkom เพื่อไปให้บริการต่ออีกหลายราย เช่น The Internet Solution, Pipex Internet Africa, Sprint SA, SAIX, OpenNet, และ UUNet โดยเฉพาะ SAIX เป็นบริษัทลูกของ Telkom ซึ่งให้บริการ Internet แบบเต็มรูปแบบ และจำนวน Internet service providers (ISPs) หากนับในปัจจุบันก็พบว่ามากกว่า 100 บริษัท อย่างไรก็ตาม การเปลี่ยนแปลงของเทคโนโลยีที่รวดเร็วเป็นตัวส่งผลต่อโครงสร้างตลาด Internet อย่างมาก

- Private data services มีใบอนุญาตผู้ให้บริการ VANS ในส่วนของ Private data service ครั้งแรกในปี 1991 ปัจจุบันมีผู้ได้รับใบอนุญาตมากกว่า 60 ราย มีรายได้รวมกันประมาณ 200 ล้านดอลลาร์ อย่างไรก็ตาม มี 3 บริษัทเท่านั้นที่เป็นผู้นำตลาด โดยมีการครอบครองตลาดรวมกันถึงร้อยละ 75 ของตลาดทั้งหมด คือ Trafix, EDS/Vanco และ FirstNet

ข. ความเป็นไปได้ของการเข้าสู่ตลาด (Likelihood of Entry)

แม้ว่าการเข้าสู่ตลาด VANS จะมี Sunk cost และจำเป็นที่ต้องมีการประหยัดของขนาด (Economics of scale) ร่วมด้วย แต่ขนาดของการลงทุนก็ไม่มากเท่ากรณี PSTN และ Mobile network แต่ความรุนแรงของการแข่งขันก็พบว่ามีอยู่ในระดับสูง เนื่องจากมีจำนวนผู้ให้บริการอยู่เป็นจำนวนมาก อย่างไรก็ตาม สิ่งที่เป็นกังวลเกี่ยวกับตลาดของ VANS นี้ คือ การที่ Telkom เป็นเจ้าของโครงข่ายพื้นฐานอยู่เพียงเจ้าเดียว ซึ่งอาจให้คุณให้โทษแก่ผู้เช่าโครงข่ายหรือผู้ให้บริการ (Service provider) รายใดรายหนึ่งได้

3.2 กฎข้อบังคับและข้อกำหนดที่เกี่ยวข้องในธุรกิจ

3.2.1 การแข่งขันและกฎระเบียบอุตสาหกรรมโทรคมนาคมของประเทศแอฟริกาใต้

การค้าระหว่างประเทศของอุตสาหกรรมโทรคมนาคม

ภายใต้กฎและระเบียบองค์การการค้าโลก (WTO) การค้าของอุตสาหกรรมโทรคมนาคมสามารถเกิดขึ้นได้ใน 4 ลักษณะ ได้แก่ การให้บริการข้ามประเทศ (Cross-border supply) การบริโภคในต่างประเทศ (Consumption abroad) การจัดตั้งบริษัทให้บริการในต่างประเทศ (Commercial presence) และการส่งเจ้าหน้าที่ให้บริการในต่างประเทศ (Presence of natural persons) โดยมีรายละเอียด ดังที่ได้กล่าวไว้ในข้อ 3.1.2 การจัดหาโครงสร้างเครือข่าย (Provision of network Infrastructure) และข้อ 3.1.3 การจัดหาบริการ (Provision of services)

3.2.2 การปฏิรูประหว่างประเทศในระเบียบอุตสาหกรรมโทรคมนาคม

แนวคิดในการจัดทำระเบียบ

ระเบียบที่กำหนดขึ้นมานั้น เป็นเครื่องมือของภาครัฐในการควบคุมราคา การเข้าถึงสินค้า และลักษณะสินค้า ซึ่งในประเทศแอฟริกันนั้น มีระเบียบในอุตสาหกรรมโทรคมนาคมที่นำมาใช้ทั้งการควบคุมราคา (Price control) เช่น ราคาค่าบริการต้องได้รับการอนุมัติจาก ICASA ที่เป็นหน่วยงานกำกับดูแล (Regulator) และการเข้าถึงสินค้า (Access control) เช่น การออกใบอนุญาตการสื่อสารประเภทต่างๆ ทั้งนี้ แนวคิดเกี่ยวกับการจัดทำระเบียบเพื่อควบคุมอุตสาหกรรมโทรคมนาคม แบ่งได้ 2 ประเภท คือ แนวคิดแบบ Normative และแนวคิด Positive ดังมีรายละเอียดดังนี้

(1) แนวคิดหลักเกณฑ์มาตรฐาน (Normative)

ในแนวคิด Normative นี้ ระเบียบมีความจำเป็นต้องนำมาใช้เพื่อจัดการกับปัญหาความล้มเหลวของตลาด (Market failure) เพื่อให้เกิดประสิทธิภาพใน 4 ด้าน ได้แก่

- Allocative efficiency จะเกิดขึ้นเมื่อราคาค่าสินค้าและบริการเท่ากับต้นทุนส่วนเพิ่ม (Marginal cost) เพื่อไม่ให้ผู้ประกอบการหากำไรเกินควร (Rent)
- Cost efficiency จะเกิดขึ้นเมื่อต้นทุนของผู้ประกอบการมีต้นทุนต่ำสุด
- Dynamic efficiency จะเกิดขึ้นเมื่อมีการบริการต้นทุนมีประสิทธิภาพและมีการพัฒนาและปรับปรุงสินค้าบริการรวมถึงการนำเสนอสินค้าและบริการใหม่แก่ผู้บริโภคอย่างต่อเนื่อง
- Distributional efficiency จะเกิดขึ้นจากการกระจายผลประโยชน์ระหว่างผู้บริโภคและผู้ประกอบการอย่างมีประสิทธิภาพ

ทั้งนี้ปัจจัยสำคัญที่ทำให้เกิดความล้มเหลวของตลาดและเกิดประสิทธิภาพในระบบเศรษฐกิจขึ้นมีสาเหตุมาจาก

- Externalities เป็นผลมาจากต้นทุนและประโยชน์ที่ไม่เท่าเทียมกันระหว่างผู้บริโภคและผู้ประกอบการ อาทิเช่น ผู้ประกอบการรายแรกได้ลงทุนพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานไปแล้ว ขณะที่ผู้ประกอบการอื่นๆ ที่มาทีหลังได้รับประโยชน์จากการลงทุนและพัฒนาดังกล่าวโดยไม่มีต้นทุน ทำให้การจัดสรรทรัพยากรไม่เท่าเทียมและไม่มีประสิทธิภาพ ซึ่งการแทรกแซงจากภาครัฐ เช่น ภาษีสามารถเป็นเครื่องแทรกแซงทำให้เกิดความมีประสิทธิภาพเกิดขึ้นได้

- โครงสร้างอุตสาหกรรมแบบผูกขาด (Natural monopoly) เป็นผลจากการที่ลักษณะโดยทั่วไปของอุตสาหกรรม หากมีผู้ประกอบการหลายราย จะทำให้ต้นทุนของผู้ประกอบการไม่สามารถได้รับประโยชน์จากการประหยัดของขนาด (Economies of scale) จึงทำให้อุตสาหกรรมดังกล่าวเหมาะกับการมีผู้ประกอบการรายใหญ่เพียงรายเดียว
- การลงทุนมีขนาดใหญ่ (Large specific investment) เป็นผลจากโครงการที่มีการลงทุนขนาดใหญ่ ซึ่งบังคับให้ผู้บริโภคมีความจำกัดในทางเลือกของสินค้าและบริการ ช่วยผู้ประกอบการสามารถคิดราคาสินค้าและบริการได้สูงกว่าที่ควรได้ (Rent)

ในฐานะของหน่วยงานกำกับดูแลจะต้องดูแลภาคเศรษฐกิจที่เกิดความล้มเหลวของตลาดตามสาเหตุที่กล่าวมาข้างต้น โดยใช้เครื่องมือระเบียบและกฎหมายให้เกิดประสิทธิภาพขึ้น

(2) แนวคิดส่งเสริมด้านการแข่งขัน (Positive)

แนวคิดส่งเสริมด้านการแข่งขันนี้เชื่อว่าระเบียบและกฎหมายไม่ใช่มีเพียงการแก้ปัญหาความล้มเหลว (Market failure) ของตลาด แต่ต้องจัดการและดูแลการกระจายประโยชน์ให้ทั่วถึงในสังคม (Redistribute wealth in society) ตัวอย่างที่เห็นชัดเจนเกี่ยวกับภาคโทรคมนาคม คือ ความแตกต่างของการเข้าถึงและราคาของโทรศัพท์ระหว่างเมืองกับชนบท ซึ่งภาครัฐจำเป็นต้องบริการจัดการรวมถึงการชดเชยระหว่างทั้ง 2 กลุ่ม (Cross subsidization) ระหว่างผู้ใช้นในเมืองและผู้ใช้ในชนบทเพื่อให้เกิดการกระจายประโยชน์เกิดขึ้น

3.2.3 กฎระเบียบประเภทต่างๆ

ระเบียบออกโดยหน่วยงานกำกับดูแล จะแตกต่างกันตามลักษณะข้อมูลที่หน่วยงานกำกับดูแลสามารถเข้าถึงได้ ดังนี้

(1) กฎระเบียบภายใต้การรับรู้ข้อมูลแบบสมบูรณ์ (Regulation under perfect information)

- การตั้งราคาตามต้นทุนส่วนเพิ่ม (Marginal cost pricing - MC pricing) ซึ่งสามารถทำได้หากเป็นกรณีอุตสาหกรรมแบบผูกขาดในระดับต่ำและต้นทุนเฉลี่ยของผู้ประกอบการเป็นลักษณะแบบ Upward sloping

- การตั้งราคาแบบ Ramsey (Ramsey pricing) ใช้ในกรณีที่อุตสาหกรรมแบบผูกขาดสูง โดยเฉพาะต้นทุนเฉลี่ยของผู้ผลิตมีลักษณะแบบ Downward sloping ซึ่งสะท้อนการมีต้นทุนคงที่ (Fixed costs) สูง และต้นทุนส่วนเพิ่มต่ำ (Marginal costs) ทำให้การตั้งราคาแบบ MC pricing อาจทำให้ผู้ประกอบการขาดทุนและไม่ยั่งยืนได้ กรณี Ramsey pricing สามารถทำได้ 2 วิธี

- Single Product Ramsey Pricing คือ การตั้งราคาเท่ากับต้นทุนเฉลี่ย (Average cost) ซึ่งทำให้รายได้ช่วยครอบคลุมต้นทุนของผู้ประกอบการได้
- Multi-Product Ramsey Pricing คือ การตั้งราคาตามลักษณะความยืดหยุ่นของอุปสงค์ของแต่ละสินค้าในแต่ละตลาด เพราะการตั้งราคาสินค้าเท่ากันทุกตลาดไม่ใช่ราคาที่เหมาะสมที่สุด ซึ่งวิธีการที่เหมาะสมคือ หากอุปสงค์มีความยืดหยุ่นสูง ราคาที่ตั้งควรจะมีราคาต่ำ และราคาสูงในกรณีอุปสงค์มีความยืดหยุ่นต่ำ

อย่างไรก็ตาม ในทางปฏิบัตินั้น โอกาสที่หน่วยงานกำกับดูแลจะเข้าถึงข้อมูลได้สมบูรณ์จนตั้งราคาแบบ MC pricing หรือ Ramsey pricing เป็นไปได้น้อย ดังนั้น การตั้งราคาของหน่วยงานกำกับดูแลจึงเป็นในรูปแบบมีข้อมูลไม่สมบูรณ์ (Asymmetric information)

(2) กฎระเบียบภายใต้การรับรู้ข้อมูลแบบไม่สมบูรณ์ (Regulation under asymmetric information)

- Rate of Return regulation เป็นการตั้งราคาที่คำนวณจากต้นทุนของผู้ประกอบการและผลตอบแทนของทุนที่เป็นธรรม (Fair rate of return on capital) แก่ผู้ประกอบการ อย่างไรก็ตาม จุดอ่อนที่สำคัญของวิธีนี้ คือ จะไม่เป็นการจูงใจผู้ประกอบการให้บริหารงานอย่างมีประสิทธิภาพเพื่อลดต้นทุนเพราะราคาได้รับการประกันต้นทุนไว้แล้ว (Cost inflating)

- Incentive regulation เป็นการตั้งราคาเพื่อแก้ปัญหากรณี Rate of Return regulation ซึ่งมี 2 ประเภท ได้แก่

- Price - cap regulation เป็นการตั้งเพดานราคาของสินค้าโดยอิงกับสูตรการกำหนดราคา เช่น เงินเฟ้อ (CPI) และประสิทธิภาพการผลิตที่ตั้งไว้ (X) โดยมีสูตรการคำนวณ ดังนี้ $CPI-X$ ปัญหาที่อาจจะเกิดขึ้นกับการตั้งราคาดังกล่าว คือ ความไม่แน่นอนเกี่ยวกับต้นทุนที่แท้จริง ผลกระทบจากการเปลี่ยนแปลงราคาที่เกิดขึ้นอาจจะสร้างกำไรหรือขาดทุนที่ผิดปกติ หรือความต้องการที่ลดต้นทุนอาจจะทำให้ผู้ประกอบการลดคุณภาพแทนที่จะเพิ่มประสิทธิภาพการผลิต

- Earning Sharing เป็นการตั้งราคาโดยการสร้างความสมดุลระหว่างต้นทุนและประสิทธิภาพ ผ่านการแบ่งปันผลประโยชน์ระหว่างผู้ประกอบการและผู้บริโภค สูตรของ Earning Sharing จะคำนวณจาก Adjusted rate of return (Ra) ซึ่งกำหนดจากสูตร $Ra = R_p + h(R_t - R_p)$ โดย $0 < h < 1$ และ R_p เป็น rate of return at prevailing price และ R_t เป็น target rate of return ซึ่งในกรณีเน้นความสำคัญของผลตอบแทนของผู้ประกอบการ (Rate of return regulation) $h=1$ แต่หากเน้นการควบคุมราคา (Price cap regulation) สามารถกำหนดให้ $h=0$ ซึ่งวิธีการตั้งราคาแบบ Earning sharing เป็นวิธีการที่นิยมใช้ในสหรัฐฯ เนื่องจากเป็นการตั้งราคาที่เป็นธรรมและสามารถจูงใจให้ผู้ประกอบการสามารถลงทุนและพัฒนาสินค้าและบริการให้ดีขึ้นได้

3.2.4 แนวโน้มของกฎระเบียบอุตสาหกรรมโทรคมนาคมระหว่างประเทศ

การเปลี่ยนแปลงไปสู่ Incentive regulation

ทิศทางของระเบียบอุตสาหกรรมโทรคมนาคมของทั้งสหรัฐฯ และอังกฤษ มีแนวโน้มที่จะปรับจาก Rate of return (ROR) และ Price cap regulation (PCR) ไปสู่ระเบียบ Incentive regulation (IR) ปัจจัยสำคัญที่ส่งผลให้ทั้ง 2 ประเทศปรับเปลี่ยนระเบียบเป็นแบบ Incentive regulation เนื่องจากอุตสาหกรรมโทรคมนาคมมีลักษณะที่แข่งขันเสรีมากขึ้น ดังนั้น บทบาทของหน่วยงานกำกับดูแลจะปรับเปลี่ยนหน้าที่จากการควบคุมอย่างเข้มงวด เป็นบทบาทของการส่งเสริมให้เกิดการแข่งขันระหว่างผู้ประกอบการให้มากขึ้น อย่างไรก็ตาม หากมีตลาดที่ยังไม่มีการแข่งขันมากหรือยังคงผูกขาดอยู่ การนำกฎระเบียบที่เข้มงวดมาใช้ก็ยังเป็นสิ่งที่จำเป็น ในปี 1988 มีเพียง 6 รายจากผู้ประกอบการ 36 ราย ในสหรัฐฯ ที่ใช้ระเบียบแบบ IR ขณะที่ ในปี 1994 มีจำนวนเพิ่มเป็น 23 ราย อย่างไรก็ตาม พบว่ามีบางกรณีที่มีการปรับจากระเบียบ IR ไปสู่ ROR

สำหรับระเบียบทางด้านยุโรป พบว่า ส่วนใหญ่ประเทศในยุโรปเริ่มต้นจากการนำระเบียบแบบ PCR มาใช้ เริ่มจากประเทศอังกฤษในปี 1988 มากกว่าที่จะใช้ระเบียบแบบ ROR ซึ่งมีจุดอ่อนที่จะนำไปสู่การผลิตที่ไม่มีประสิทธิภาพได้ อย่างไรก็ตาม แม้ว่าจะมีระเบียบแบบ PCR จะดีกว่าระเบียบแบบ IR ในส่วนการจูงใจให้ผู้ประกอบการเพิ่มประสิทธิภาพของการผลิต แต่ก็ยังมีข้อวิจารณ์เกี่ยวกับพฤติกรรมเชิงกลยุทธ์ (Strategic behavior) และประสิทธิภาพในการจัดสรร (Allocative efficiency) กรณีพฤติกรรมเชิงกลยุทธ์ของผู้ประกอบการ (Strategic behavior) ที่จะหาประโยชน์จากหน่วยงานกำกับดูแล กล่าวคือผู้ประกอบการดำเนินการผลิตที่ไม่มีประสิทธิภาพและส่งสัญญาณต่อหน่วยงานกำกับดูแลเพื่อที่จะได้รับสิทธิพิเศษในการเพิ่มประสิทธิภาพในการผลิตเพิ่มขึ้น ซึ่งเมื่อได้รับสิทธิประโยชน์ตามที่ต้องการก็จะหันกลับมาผลิตที่มีประสิทธิภาพ ขณะที่ปัญหาเกี่ยวกับประสิทธิภาพในการจัดสรร (Allocative efficiency) จะมาจากการคำนวณค่า X-factor ซึ่งเป็นค่าที่สะท้อนประสิทธิภาพการผลิต ซึ่งส่วนใหญ่จะถูกกำหนดจากผลงานในอดีตที่ผ่านมา มากกว่าจะพิจารณาจากผลงานที่เกิดขึ้นในอนาคตของผู้ประกอบการ ซึ่งข้อมูลในส่วนนี้ผู้ประกอบการจะมีข้อมูลมากกว่าหน่วยงานกำกับดูแลและสามารถใช้ประโยชน์ส่วนนี้ในการต่อรองค่า X-factor เพื่อให้ได้ประโยชน์เพิ่มขึ้นเป็นพิเศษ

ทั้งนี้ ในกลุ่มประเทศยุโรป ไม่ว่าปัจจุบันจะใช้ระเบียบแบบใดก็ตาม แนวนโยบายที่นำมาใช้ทั้งในปัจจุบันและอนาคต คือ การส่งเสริมให้เกิดการแข่งขันอย่างเสรีและเป็นธรรม และลดการนำระเบียบเข้าไปควบคุมอย่างเข้มงวด เพื่อให้ได้ประโยชน์ต่อทั้งผู้ประกอบการและผู้บริโภคสูงสุด

3.3 การรวบรวมกิจการ

พื้นฐานของกฎหมายที่เกี่ยวข้องในการพิจารณาคดีที่เกี่ยวข้องกับการรวบรวมกิจการ นั้นอยู่ภายใต้กฎหมายการแข่งขัน (Competitive Act) คำถามแรกที่จะต้องพิจารณา คือ การรวบรวมกิจการจะนำไปสู่การแข่งขันที่น้อยลงหรือการผูกขาดที่เพิ่มขึ้นหรือไม่ ซึ่งเครื่องมือในการวิเคราะห์จะอยู่ในรูปแบบที่เรียกว่า Multi-factor analysis ซึ่งพิจารณาจากหลายมุมมอง เช่น ปัจจัยเกี่ยวกับการแข่งขันของสินค้านำเข้า ความง่ายในการเข้าสู่ตลาดของผู้เล่นรายใหม่ ข้อกำหนดหรือข้อบังคับของกฎระเบียบที่ใช้อยู่ในปัจจุบัน พฤติกรรมในอดีต อำนาจและความสามารถของคู่แข่ง และปัจจัยอื่นๆ อีกมากมาย อาทิ

ความสามารถในการพัฒนาสินค้าและบริการ และอัตราการขยายตัวของตลาด เป็นต้น (Sec.12A (1)) หากการวิเคราะห์พบว่า การควบรวมกิจการจะนำไปสู่การแข่งขันที่น้อยลง ลำดับต่อไปของการพิจารณาจะดูจากว่ามีประสิทธิภาพ ความก้าวหน้าทางเทคโนโลยี หรือประโยชน์อื่นๆ ที่จะได้รับที่จะสามารถชดเชยกับผลที่หายไปจากการแข่งขันที่ลดลง (Sec.12A(1)(a)(ii)) นอกเหนือจากการพิจารณาปัจจัยต่างๆ ข้างต้นแล้ว การควบรวมกิจการ อาจได้รับการอนุมัติหรือไม่ ยังขึ้นอยู่กับประโยชน์ที่สังคม (Public interest) จะได้รับอีกด้วย แม้ว่านิยามดังกล่าวจะครอบคลุมกว้าง แต่หลักที่กฎหมายจะพิจารณาที่สำคัญจะจำกัดอยู่ที่ ผลกระทบต่อเศรษฐกิจในภาคอื่นๆ การจ้างงาน ความสามารถในการแข่งขันกับต่างประเทศ และผลกระทบต่อภาครัฐกิจที่เคยเสียประโยชน์ในอดีตจะได้รับประโยชน์เพิ่มขึ้นหรือไม่ เป็นต้น (Sec.12A(1)(a)(iii)) อย่างไรก็ตาม กฎหมายการแข่งขัน (Competition Act) จะไม่ครอบคลุมถึง ธุรกิจหรือภาคเศรษฐกิจที่มีกฎหมายเฉพาะตัว เช่น ภาคนาการ ซึ่งมีกฎหมายเกี่ยวกับธนาคาร (Banking Act) กำกับดูแลอยู่

สำหรับขนาดของการเข้าไปมีอำนาจในการควบรวมกิจการที่จำเป็นจะต้อง มีการแจ้งและพิจารณาสำหรับการควบรวมกิจการจะขึ้นอยู่กับระดับของอำนาจควบคุม (Control) ที่ได้รับการควบรวม ลักษณะของอำนาจควบคุมในที่นี้ สามารถแบ่งออกเป็น 2 ความหมาย ความหมายแรก เป็นความหมายที่เป็นทางการ (Formal term) คือ การที่ เข้าไปถือหุ้นหรือส่วนของความเป็นเจ้าของโดยส่วนใหญ่ หรือมีอำนาจควบคุมผู้ถือหุ้นใหญ่ จนสามารถไปกำหนด แต่งตั้ง หรือเปลี่ยนแปลงผู้บริหารบริษัทหรือเทียบเท่า ขณะที่ ความหมายที่ 2 เป็นความหมายเชิงจัดการ (Functional term) คือ ความสามารถในการ โน้มน้าวและเปลี่ยนแปลงนโยบายของบริษัทได้เสมือนเป็นผู้บริหารจัดการบริษัท (Sec.12(2)) อย่างไรก็ตาม Commission ไม่ได้ให้แนวทางในการพิจารณาความหมายของอำนาจใน รายละเอียด

สำหรับวิธีการยื่นเรื่องและระยะเวลาในการยื่นขออนุมัติการควบรวมกิจการ นั้นจะแตกต่างกันไปตามขนาดของการควบรวม แบ่งเป็นขนาดเล็ก (Small) ขนาดกลาง (Medium) และขนาดใหญ่ (Large) โดยเกณฑ์ที่ใช้วัดจะขึ้นอยู่กับขนาดของรายได้และสินทรัพย์ของ การควบรวมกิจการ หากการควบรวมกิจการมีรายได้หรือสินทรัพย์รวมกันมากกว่า 3.5 พันล้านแรน และบริษัทที่ถูกรวมกิจการต้องมีขนาดใหญ่กว่า 100 ล้านแรน จัดเป็น

กรณีขนาดใหญ่ สำหรับขนาดเล็ก คือ ขนาดของการรวบรวมกิจการมีมูลค่ารายได้หรือสินทรัพย์น้อยกว่า 2 ร้อยล้านแรน และบริษัทที่ถูกรวมกิจการต้องมีขนาดเล็กกว่า 30 ล้านแรนกรณีอื่นๆ จะเข้าอยู่ในกลุ่มขนาดกลาง ทั้งนี้ ค่าธรรมเนียมในการขอยื่นเรื่องจะคิด 2.5 แสนแรนสำหรับกรณีขนาดใหญ่ และ 7.5 หมื่นแรนสำหรับกรณีขนาดกลาง

โดยทั่วไปหากเป็นกรณีขนาดเล็กไม่จำเป็นต้องมีการยื่นเรื่องเพื่อขออนุมัติจาก Commission ยกเว้นแต่ว่าการรวบรวมกิจการนั้นอาจทำให้เกิดความเสียหายต่อการแข่งขันของตลาดหรือส่งผลกระทบต่อประโยชน์โดยส่วนรวม Commission มีสิทธิที่จะนำเรื่องไปพิจารณาภายใน 6 เดือนนับจากวันที่ทำการรวบรวมกิจการ และหลังจากที่ Commission ได้นำเรื่องเพื่อพิจารณาแล้วจะต้องหยุดการดำเนินการรวบรวมกิจการจนกว่าการพิจารณาจะเสร็จสิ้น สำหรับกรณีการรวบรวมกิจการขนาดกลางและขนาดใหญ่จะต้องยื่นเรื่องต่อ Commission และแจ้งต่อลูกจ้างของบริษัทเป้าหมายการรวบรวมกิจการให้ทราบด้วย ทั้งนี้ เอกสารหลักฐานประกอบการยื่นเรื่องจะประกอบด้วย สัญญาการรวบรวมกิจการ ซึ่งมีรายละเอียดเกี่ยวกับการประเมินผลกระทบของการรวบรวมกิจการ อาทิ ผลต่อการแข่งขันในตลาด รายงานประจำปี แผนธุรกิจ และรายงานที่ยื่นต่อคณะกรรมการหลักทรัพย์ และหากเอกสารข้อมูลที่ยื่นต่อ Commission พิจารณายังไม่สมบูรณ์ก็จะหยุดการนับช่วงเวลาระหว่างรอรับเอกสารเพิ่มในเวลากการพิจารณาอนุมัติการรวบรวมกิจการ ทั้งนี้ หากผู้ยื่นเรื่องไม่ปฏิบัติตามระเบียบข้อบังคับที่กำหนดในการยื่นขออนุมัติรวบรวมกิจการ อาจทำให้ไม่ได้รับการอนุมัติการรวบรวมกิจการพร้อมถูกปรับเป็นเงินสูงถึงร้อยละ 10 ของรายได้

กรณีการรวบรวมกิจการขนาดเล็กและขนาดกลาง ผู้ที่พิจารณาอนุมัติว่าสมควรให้รวบรวมกิจการหรือไม่ คือ Commission ซึ่งจะต้องพิจารณาให้เสร็จสิ้นภายใน 20 วันทำการ และสามารถขยายเวลาการพิจารณาได้ถึง 40 วันทำการ ทั้งนี้ หากภายใน 40 วันยังไม่ได้รับการพิจารณาให้ถือว่า Commission อนุมัติการรวบรวมกิจการดังกล่าว สำหรับกรณีการรวบรวมกิจการขนาดใหญ่ หลังจากที่ Commission ได้รับเรื่องต้องส่งให้ศาลและรัฐมนตรีกระทรวงการค้าและอุตสาหกรรมพร้อมความเห็น ภายใน 40 วันทำการ หลังจากที่ได้รับเรื่อง ซึ่งศาลสามารถขยายระยะเวลาเพิ่มได้อีก 15 วันทำการ ซึ่งหากพ้นกำหนด ผู้ขอยื่นเรื่องสามารถยื่นเรื่องต่อศาลได้โดยตรง (Sec.14A)

สำหรับกรณีการควบรวมกิจการขนาดเล็กและขนาดกลางที่ Commission ได้ตัดสินและไม่เป็นที่พอใจแก่ผู้ที่เกี่ยวข้องทั้งผู้ควบรวม หรือพนักงานบริษัทควบรวม สามารถยื่นเรื่องให้ศาลพิจารณาต่อได้ ทั้งนี้ หากมีการยื่นเรื่องต่อศาล โดยศาลยังไม่พิจารณาถึงที่สุดและมีคำพิพากษา ให้ถือว่ายังไม่มี การอนุมัติควบรวม

สำหรับการพิจารณาตัดสินในแง่ของผลประโยชน์ส่วนรวมนั้นเป็นประเด็นเกี่ยวกับการแข่งขันของตลาดนั้น จะขึ้นอยู่กับดุลยพินิจของ Commission และศาล ซึ่งเริ่มแรกในการร่างกฎหมายการแข่งขัน ได้พิจารณาขอบอำนาจการตัดสินให้กับรัฐมนตรี แต่ภายหลังรัฐมนตรีปฏิเสธอำนาจดังกล่าว สำหรับขอบเขตของกฎหมายการแข่งขันนั้น เนื่องจากเกี่ยวพันถึงประโยชน์ของสังคมส่วนรวม ดังนั้น แม้กระทำการแปรรูปรัฐวิสาหกิจ หากมีการควบรวมกิจการก็ต้องผ่านการพิจารณาตามกฎหมายการแข่งขันด้วย โดยไม่มีข้อยกเว้น และหากศาลมีคำตัดสินออกมา ผู้ที่เกี่ยวข้องไม่พอใจสามารถยื่นเรื่องให้ศาลอุทธรณ์ (Competition Appeal Court - CAC) พิจารณาในลำดับต่อไปได้

เพื่อให้การพิจารณาเกี่ยวกับการอนุมัติควบรวมกิจการเป็นไปด้วยความรวดเร็ว Commission ได้ออกขั้นตอน Fast track ในเดือนธันวาคม 2001 ขึ้นมา โดยกรณีการควบรวมที่จะได้รับการพิจารณาแบบ Fast track จะต้องเป็นกรณีที่ไม่มีความเกี่ยวข้องกับประเด็นการแข่งขันมาเกี่ยวข้อง อาทิ การโอนอสังหาริมทรัพย์ (Property transfer) หรือการเปลี่ยนแปลงผู้บริหาร (Management Buy-out) นอกจากนี้ Commission จะพิจารณาเรื่องได้เร็วขึ้นหากบริษัทที่ไปควบรวมกิจการเป็นบริษัทใหม่เพิ่งจัดตั้ง หรือกรณีที่สินค้าหรือบริการไม่มีการทับซ้อนกับตลาดหรือสินค้าอื่นๆ ทั้งนี้ ผู้ที่ยื่นเรื่องขออนุมัติจะต้องให้ข้อมูลเกี่ยวกับความพึงพอใจของตลาดจากการควบรวม ผลเกี่ยวกับความมีประสิทธิภาพ และความเห็นชอบจากแรงงาน (Comfort letter) ซึ่งหากการควบรวมผ่านการพิจารณาให้อยู่ใน Fast track การพิจารณาจะดำเนินการให้เสร็จสิ้นภายใน 20 วัน

สำหรับการพิจารณาในแง่ของประโยชน์สาธารณะ (Public interest) จะถูกพิจารณาแยกจากการพิจารณาเกี่ยวกับแง่ของประสิทธิภาพ (Efficiency) และการแข่งขัน (Competition) ออกจากกัน ซึ่งมีบางกรณีที่ถูกต้องตัดสินไม่ให้มีการควบรวมกิจการขึ้น แม้ว่าไม่มีข้อขัดแย้งเกี่ยวกับการแข่งขัน แต่เนื่องจากปัญหาประโยชน์ของส่วนรวม นอกจากนี้ การใช้อำนาจควบคุมเกี่ยวกับการควบรวมกิจการของภาครัฐบางครั้งใช้เพื่อการสนับสนุนประโยชน์โดยทั่วไปของส่วนรวม อาทิ การปกป้องประโยชน์กลุ่มเศรษฐกิจที่ด้อยโอกาสในสังคม เช่น กลุ่มคนผิวดำ เป็นต้น

สำหรับขบวนการตัดสินใจเกี่ยวกับการรวบรวมกิจการได้ให้ความสำคัญเกี่ยวกับผลประโยชน์ด้านแรงงานอย่างเด่นชัด เนื่องจากเป็นผู้ได้รับผลกระทบโดยตรง ซึ่งในกรณีการรวบรวมขนาดกลางและขนาดใหญ่ การรวบรวมกิจการจะต้องแจ้งให้แรงงานทราบ ซึ่งแรงงานสามารถตกลงขอเข้าไปมีส่วนร่วมในการพิจารณาได้ ในกฎหมายการแข่งขันที่ออกในปี 1998 ได้เพิ่มการมีส่วนร่วมของแรงงานในการพิจารณาคดีเพิ่มเติมเข้าไปจากกฎหมายฉบับเดิมที่ออกในปี 1979 ขณะที่ข้อพิจารณาเชิงรัฐศาสตร์ (Political economy) ไม่ได้รับการพิจารณารวมเข้าไปในการตัดสินใจของทั้งในระดับศาล และ Commission แต่จะให้ความสำคัญในแง่มุมมองเกี่ยวกับนโยบายของการแข่งขัน (Competition policy) ในการตัดสินใจ อย่างไรก็ตาม หากพิจารณาโดยละเอียดก็จะพบว่ากฎหมายการแข่งขันของประเทศแอฟริกาใต้จะเกี่ยวข้องกับนโยบายการรวบรวมกิจการเป็นหลัก

4. กิจการโทรคมนาคมในประเทศอังกฤษ

4.1 อุตสาหกรรมโทรคมนาคมในประเทศอังกฤษ

การเปิดเสรีตลาดโทรคมนาคมในยุค 1990

การเริ่มต้นของกิจการโทรคมนาคมของประเทศอังกฤษเกิดขึ้นในยุคปี ค.ศ. 1660 หลังจากที่ King Charles II ได้จัดตั้งบริษัทผูกขาดด้านไปรษณีย์ (General Post Office: GPO) เพื่อดำเนินการให้บริการประชาชนในเรื่องการจัดส่ง “จดหมาย” ระหว่างบุคคลหนึ่งไปยังอีกบุคคลหนึ่ง ซึ่งได้มีการดำเนินงานต่อเนื่องกว่า 300 ปี จนกระทั่งมีนวัตกรรมด้านการสื่อสารใหม่ที่เรียกว่า “โทรเลข (Telegraph)” ทำให้มีการกำกับดูแลภายใต้กฎหมาย The Telegraph Act 1863 ที่ยังให้อำนาจผูกขาดตลาดยังคงอยู่กับ GPO โดยบุคคลหรือบริษัทอื่นไม่สามารถให้บริการสาธารณะสำหรับกิจการโทรเลขได้ นอกจากนี้ ประเทศอังกฤษเริ่มมีบทกฎหมายเฉพาะด้านที่เกี่ยวข้องกับการกำหนดสิทธิในการก่อสร้างเสาโทรเลข การเวนคืนที่ดิน การขุดเจาะพื้นถนน เป็นต้น ในช่วงระยะเวลาเดียวกัน การเริ่มต้นของโทรศัพท์ที่คิดค้นในปี 1876 โดย Alexander Graham Bell ถือเป็นจุดเปลี่ยนที่สำคัญอีกครั้งของอุตสาหกรรมโทรคมนาคม ซึ่ง GPO ยังไม่ค่อยให้ความสำคัญในช่วงแรก และให้สิทธิแก่บริษัทเอกชนในการให้บริการกิจการโทรศัพท์ อย่างไรก็ตาม ในช่วงต้นยุคปี 1900 รัฐบาล

อังกฤษได้เห็นความสำคัญของระบบโทรศัพท์ต่อการบริหารจัดการประเทศและความมั่นคง และประโยชน์ของ Economies of Scale ของกิจการในลักษณะนี้ จึงได้มีการครอบครองกิจการโดยรัฐ (Nationalization) โดยที่ GPO ไม่ต่ออายุสัมปทานแก่บริษัทผู้ให้บริการโทรศัพท์ และเริ่มให้บริการแทนในฐานะบริษัทผู้ผูกขาดทางการตลาด

ในปี 1969 ได้มีการเปลี่ยนแปลงชื่อของ GPO เป็น Post Office ภายใต้กฎหมาย The Post Office Act และถือเป็นจุดเริ่มต้นของการเปิดเสรี (Liberalization) ของกิจการสื่อสารของประเทศอังกฤษ โดยที่กฎหมายให้สิทธิแก่ Post Office ในการดำเนินการกิจการโทรคมนาคม (Running of telecommunication system) ซึ่งแนวคิดดังกล่าวถือเป็นจุดเริ่มต้นของการกำกับดูแลกิจการโทรคมนาคมของอังกฤษ และในเดือนกรกฎาคม 1980 รัฐบาลได้ประกาศที่จะเริ่มการเปิดเสรีกิจการโทรคมนาคมและออกกฎหมาย The British Telecommunication Act 1981 ที่แยกกิจการของ Post Office ทำให้เกิดบริษัท British Telecommunication (BT) เริ่มให้สิทธิแก่ผู้ประกอบการใหม่แก่บริษัท Mercury Communications เพื่อดำเนินกิจการโทรศัพท์แบบ Fixed line ทั้งนี้ ยุคเริ่มต้นของโทรศัพท์ไร้สาย (Cellular technology) รัฐได้ให้สัมปทานแก่บริษัท Cellnet (ร่วมทุนโดย BT และ Securicor) และบริษัท Racal Vodaphone ในเดือนพฤษภาคม 1983 แต่บริษัททั้ง 2 แห่งนี้มิได้เริ่มกิจการโทรศัพท์ไร้สายแบบอนาล็อก จนกระทั่งปี 1985 ในลักษณะกิจการแบบ Duopoly

การเปิดเสรีกิจการโทรคมนาคมของประเทศไทยมีทิศทางการเปลี่ยนแปลงอีกครั้งในการแปรรูป BT ภายใต้กฎหมาย The Telecommunications Act 1984 เนื่องจากโครงสร้างพื้นฐานของกิจการโทรคมนาคมต้องมีการลงทุนเพิ่มเติมและ BT ต้องการเงินทุนในการพัฒนาระบบโทรคมนาคมให้ทันสมัย โดยกฎหมายให้ต้องจัดตั้งบริษัทมหาชนจำกัด (Public Limited Company) ทั้งนี้ รายละเอียดสำคัญของกฎหมาย The Telecommunications Act 1984 มีดังนี้

- 1.1 กำหนดแนวทางการลดอำนาจการตลาดของ BT ผ่านกลไกการแปรรูป
- 1.2 ให้สิทธิประโยชน์แก่บริษัท Mercury มากกว่ากฎหมายเดิม (1981) เช่น สิทธิในการขุดเจาะถนนเพื่อวางเครือข่ายระบบสื่อสาร การเข้าถึงเครือข่ายของ BT เป็นต้น
- 1.3 ควบคุมราคาค่าบริการของ BT เพื่อป้องกันกำไรจากการผูกขาด
- 1.4 ควบคุมพฤติกรรมการแข่งขันของ BT โดยเฉพาะสิทธิในการ Interconnection กับเครือข่ายของ BT

นอกจากนี้ กฎหมายจัดตั้งผู้กำกับดูแลชื่อ The Director-General of Telecommunications (DGT) ซึ่งมีความเป็นอิสระคล้ายตุลาการชั้นสูง (High Court judge) โดยเป็นตำแหน่งสูงสุดของหน่วยงานกำกับดูแล Office of Telecommunication (OFTEL) อยู่ภายใต้การกำกับดูแลของรัฐสภาอังกฤษ ทั้งนี้ บทบาทหน้าที่สำคัญของ DGT คือ (1) การออกใบอนุญาตประกอบกิจการโทรคมนาคม (Licensing) และ (2) ดูแลผลประโยชน์ของผู้บริโภค และการดำเนินกิจการของบริษัทกิจการโทรคมนาคมให้มีประสิทธิภาพในช่วงต่อระหว่างกฎหมาย The Telecommunications Act 1984 และ The Communications Act 2003 ได้มีการเปลี่ยนแปลงสำคัญจากผลของการรวมตัวของประเทศในยุโรปภายใต้กฎหมาย European Union และได้มีการทบทวนกิจการโทรคมนาคมภายใต้ Duopoly Review ในปี 1990 ทำให้มี White Paper ชื่อ Competition and Choice: Telecommunication Policy for 1990s ซึ่งสะท้อนแนวคิดการเปิดเสรีกิจการโทรคมนาคมอย่างชัดเจนที่บริษัทเอกชนที่มีความพร้อมสามารถขอดำเนินกิจการโทรคมนาคมได้อย่างเสรีทำให้ในปัจจุบันประเทศอังกฤษมีตลาดเสรีของกิจการโทรคมนาคมประกอบด้วย National Carriers 5 แห่ง Mobile Carriers 4 แห่ง และ International Operating Facilities จำนวนกว่า 60 แห่ง

การแข่งขันอุตสาหกรรมโทรคมนาคมในปัจจุบัน

ในปี 2002 หน่วยงานกำกับดูแลกิจการโทรคมนาคมได้เปลี่ยนชื่อเป็น Office of Communication หรือ Ofcom โดยได้ก่อตั้งขึ้นโดยกฎหมายว่าด้วยการสื่อสาร ปี 2002 Ofcom ประกอบด้วย 5 หน่วยงานกำกับดูแลเดิม ดังนี้

- the Broadcasting Standards Commission
- the Independent Television Commission
- the Office of Telecommunications (OfTel)
- the Radio Authority และ
- the Radiocommunications Agency

ในการนี้ Ofcom จึงเป็นองค์กรควบคุมอุตสาหกรรมโทรคมนาคมของประเทศไทย ซึ่งมีหน้าที่รับผิดชอบเกี่ยวกับ โทรทัศน์ วิทยุ โทรคมนาคม และให้บริการการสื่อสารไร้สาย ทั้งนี้ หน้าที่ทางกฎหมายของ Ofcom ภายใต้กฎระเบียบของกฎหมายว่าด้วยการสื่อสาร ปี 2002 ได้ระบุหน้าที่หลักของ Ofcom ควรจะต้องมีการดำเนินการในเรื่องการดูแลผลประโยชน์ของประชาชนที่เกี่ยวข้องกับการสื่อสารและดูแลผลประโยชน์ของผู้บริโภคในตลาดที่เกี่ยวข้องและสนับสนุนการแข่งขันให้มีความเหมาะสม

ในปัจจุบัน (2007) กิจการโทรคมนาคมยังคงมีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วและต่อเนื่อง โดยเฉพาะอย่างยิ่งอัตราการใช้โทรศัพท์แบบ Fixed line ลดลงร้อยละ 12 ต่อปี และอัตราการใช้โทรศัพท์แบบ Mobile Line เพิ่มขึ้นร้อยละ 20 ต่อปีสะท้อนการทดแทน (Substitution) ระหว่างโทรศัพท์ทั้ง 2 ประเภท ส่วนแบ่งตลาดโทรศัพท์ของบริษัท BT ในช่วงที่ผ่านมาไม่เปลี่ยนแปลงมากนักและคงอยู่ที่ร้อยละ 47 ในด้านโทรศัพท์มือถือ รายได้ของ 4 บริษัทยังคงเพิ่มขึ้นเฉลี่ยร้อยละ 5 ต่อปี และจำนวนลูกค้าใหม่เพิ่มขึ้นร้อยละ 1.5 ต่อปี

4.2 กฎข้อบังคับและข้อกำหนดที่เกี่ยวข้องในธุรกิจ

กฎข้อบังคับและข้อกำหนดด้านโทรคมนาคม

ภายใต้บทที่ 7 ของกฎหมาย The Telecommunication Act ผู้ดำรงตำแหน่ง Secretary of State of Department of Trade and Industry มีอำนาจในการให้สัมปทานที่เกี่ยวข้องกับกิจการโทรคมนาคม โดยที่อำนาจนี้มอบหมายให้แก่ผู้ดำรงตำแหน่ง Director General of Ofcom นอกจากนี้ ผู้ดำรงตำแหน่ง Director General of Ofcom มีอำนาจเพิ่มเติมดังนี้

- พิจารณาการร้องเรียน
- ปฏิบัติหน้าที่ในฐานะของ Director General of Fair Trading in the Telecommunication Sector
- จัดทำรายงานประจำปีเกี่ยวกับกิจการโทรคมนาคม
- พิจารณาพัฒนาการของกิจการโทรคมนาคมในอังกฤษ
- จัดเก็บรวบรวมข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับกิจการโทรคมนาคม
- จัดหาข้อมูลเพื่อสนับสนุนการทำงานของ Competition Commission

ทั้งนี้ หน่วยงาน Office of Fair Trading (OFT) มีบทบาทสำคัญในการส่งเสริมการแข่งขันเสรีและปกป้องผลประโยชน์ของผู้บริโภคอังกฤษ โดยเป็นหน่วยงานอิสระภายใต้กฎหมาย The Competition Act 1998 และทำหน้าที่แทน The Monopolies and Mergers Commission (MMC) เริ่มต้นในวันที่ 1 เมษายน 1999 โดยมีบทบาท 2 ด้านหลัก คือ ทำหน้าที่แทน MMC ในการดูแลการควบรวมกิจการ และรับการร้องเรียนเรื่องเกี่ยวกับการแข่งขันและการกีดกันและกิจการสาธารณูปโภคต่างๆ ทั้งนี้ ในประเทศอังกฤษมีกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการแข่งขัน ดังนี้

พระราชบัญญัติ The Competition Act 1998

กฎหมายนี้เริ่มต้นบังคับใช้ในวันที่ 1 มีนาคม 2000 ซึ่งก่อนหน้านี้ OFT และ Ofel มีบทบาทอำนาจเหมือนกันภายใต้กฎหมาย The Fair Trading Act ที่จะหาหรือเรื่องการควบรวมกิจการกับ MMC ในทางปฏิบัติ ทั้ง 2 หน่วยงาน (OFT และ Ofcom) จะทำงานร่วมกันโดยอาศัยความเชี่ยวชาญในกิจการโทรคมนาคมของ Ofel ในขณะที่ OFT มีอำนาจในการพิจารณาเรื่องการควบรวมเสนอต่อ Competition Commission พิจารณาต่อไป

ข้อกำหนดเฉพาะในธุรกิจโทรคมนาคม

พระราชบัญญัติ The Telecommunication Act เป็นข้อกำหนดที่ตั้งอยู่บนสาระของการพัฒนาระบบโครงสร้างพื้นฐานให้พอเพียง เตรียมความพร้อมเพื่อพัฒนาและสนับสนุนการดำเนินการในนโยบายด้านการแข่งขันในอนาคต โดยมีสาระหลักที่เปลี่ยนแปลงไปประกอบด้วย 3 ประเด็นหลักๆ คือ

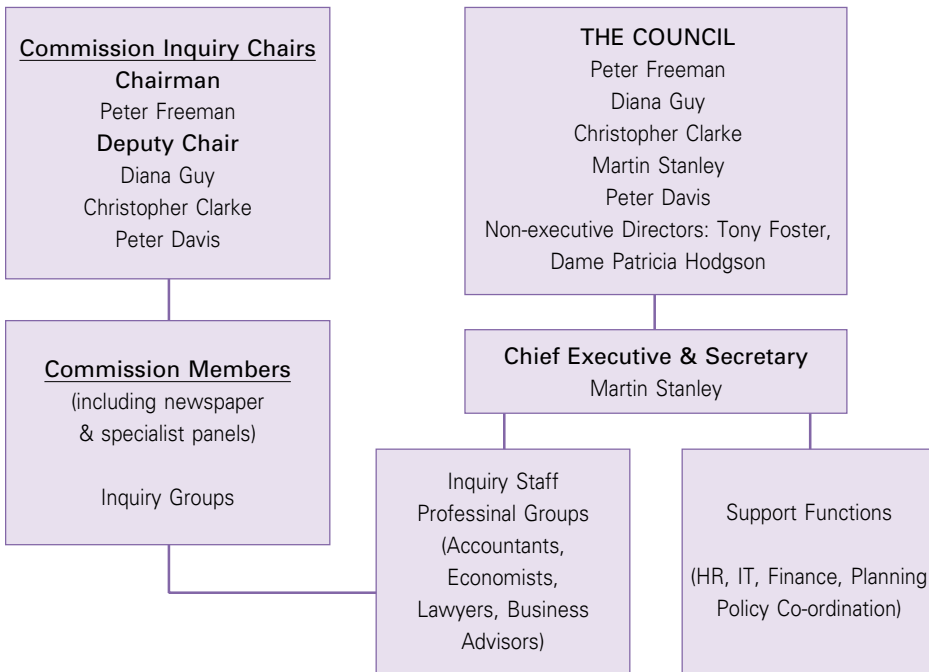
- การดำเนินการในนโยบายด้านการแข่งขันในทุกตลาด
- การพัฒนาไปสู่ระบบโครงสร้างโทรคมนาคมที่ซับซ้อน
- การยกระดับหรือเพิ่มมูลค่าของการให้บริการในระดับสากล

มาตรการที่กำหนดขึ้นจากการคาดการณ์ล่วงหน้า / มาตรการที่กำหนดขึ้นจากเรื่องที่เกิดขึ้น (Ex-Ante v. Ex-Post)

บริษัทโทรคมนาคมอังกฤษมีการร้องเรียน Ofcom ในการบังคับใช้กฎหมาย Competition Act โดยกล่าวว่า เจ้าหน้าที่ Ofcom ขาดความรู้ความสามารถในการบังคับใช้กฎหมาย นอกจากนี้มีการกล่าวว่า Director General of Ofcom มักจะเลือกไม่ใช้กฎหมาย Competition Act แต่ใช้กฎหมาย Telecommunication Act มากกว่าเนื่องจากให้อำนาจการตัดสินใจ (Discretion) มากกว่า และบริษัทไม่สามารถดำเนินการร้องเรียน (Appeal) ได้เหมือนกฎหมาย Competition Act ทำให้อำนาจของ Ofcom มีมากกว่าหากจะเลือกใช้กฎหมาย Telecommunications Act นอกจากนี้ เงื่อนไขการให้ใบอนุญาต (License) มีความซับซ้อนและแตกต่างระหว่างกฎหมายทั้ง 2 ทำให้เกิดปรากฏการณ์ Forum Shopping โดยที่อำนาจตัดสินใจขึ้นอยู่กับ Director General of Ofcom

หน่วยงานอิสระอื่นๆ

- The Office of Fair Trading หรือ OFT เป็นหน่วยงานอิสระของรัฐบาลภายใต้กฎหมาย The Fair Trading Act 1976 และกฎหมาย The Enterprises Act 2002 มีหน้าที่ดูแลปกป้องผลประโยชน์ผู้บริโภค และดูแลการแข่งขัน ซึ่ง OFT จะรายงานต่อ Competition Commission ซึ่งเหมือนกับกระทรวงยุติธรรมในกรณีของสหรัฐในเรื่องการป้องกัน ยับยั้ง หรือจำกัดการควบรวมกิจการ เพื่อให้เกิดความยุติธรรมต่อผู้บริโภค
- Competition Commission จัดตั้งภายใต้ Department of Trade and Industry แทน Monopolies and Mergers Commission เมื่อปี 1999 โดยที่จะพิจารณาเมื่อมีการควบรวมกิจการที่ทำให้บริษัทมีส่วนแบ่งตลาดสูงกว่าร้อยละ 25 ทำให้เกิด Monopoly Position โดยที่ต้องได้รับเรื่องจาก OFT หรือรัฐมนตรีว่าการกระทรวงการค้าและอุตสาหกรรม (Secretary of State for Department of Trade and Industry)

รูปที่ 24 โครงสร้างการกำกับดูแลกิจการโทรคมนาคมของอังกฤษ

ที่มา : www.of.gov.uk

- Financial Service Authorities ทำหน้าที่เป็นหน่วยงานอิสระในฐานะ UK Listing Authority ที่มีหน้าที่ตั้งกฎและบังคับใช้การซื้อขายหลักทรัพย์และเปิดเผยเอกสารด้านการเงินของบริษัทในตลาดหลักทรัพย์เหล่านั้น ซึ่งครอบคลุมมากกว่าบริษัทในกลุ่มโทรคมนาคม ซึ่ง FSA มีส่วนเกี่ยวข้องหลักคือควบคุมการบันทึกบัญชีของบริษัทในตลาดหลักทรัพย์และการเปิดเผยข้อมูลเหล่านั้นให้ถูกต้องตามกฎหมาย

4.3 การควบรวมกิจการ

แนวคิดเรื่องการควบรวมกิจการในธุรกิจ

ในทางปฏิบัติ การควบรวมกิจการส่วนใหญ่ไม่ได้เข้าถึงการพิจารณาโดย Competition Commission เช่น ในปี 2005 มีกรณีการควบรวมกิจการกว่า 186 เรื่อง แต่ได้รับการพิจารณาโดย Competition Commission เพียง 10 เรื่อง ซึ่งส่วนใหญ่จะได้รับการห้ามหรือมีเงื่อนไขในการควบรวมกิจการ ซึ่งอาจเป็นไปได้ว่า Ofcom ทำหน้าที่ก่อนหน้าในการพิจารณาเสนอต่อ Competition Commission ทั้งนี้ แนวคิดเรื่องการควบรวมกิจการของ Ofcom มีดังนี้

แนวคิดเรื่องต้นทุนที่อาจเกิดขึ้นจากการควบรวมกิจการ

- การมีอำนาจควบคุมตลาดเพิ่มขึ้นทำให้มีแนวโน้มของการลดกำลังการผลิตและเพิ่มราคาสินค้า และยังมีความเป็นไปได้ที่ผู้ควบรวมกิจการจะทำการกีดกันทางการค้าผ่านกลไกราคา หรือกลไกอื่นๆ ที่ยากต่อการตรวจสอบ
- ในกรณีที่ผู้ควบรวมกิจการยังขาดการประหยัดจากการขยายขนาดการผลิต (economies of scale) การขึ้นราคาสินค้าและบริการจะทำให้ความไม่มีประสิทธิภาพในกลไกตลาดกระจายไปในตลาดสินค้าและบริการ การจำกัดการผลิตจะทำให้เทคนิคในการผลิตเกิดความไม่มีประสิทธิภาพซึ่งอาจส่งผลกระทบต่อการทำงานของ
- การควบรวมกิจการทำให้จำนวนกิจการลดลงซึ่งอาจส่งผลให้จำนวนสินค้าและบริการที่มีให้แก่ผู้บริโภคมีจำนวนน้อยลง ทำให้ผู้บริโภคมีทางเลือกในสินค้าและบริการน้อยลง
- กิจการที่เกิดจากการควบรวมกิจการอาจใช้อำนาจทางตลาดที่เพิ่มขึ้นในการกีดกันมิให้มีคู่แข่งเพิ่มขึ้นในอนาคต เช่น การเพิ่มความช่วยเหลือให้แก่บริษัทลูก เป็นต้น

แนวคิดเรื่องประโยชน์ที่อาจเกิดขึ้นจากการควบรวมกิจการ

- เกิดการประหยัดจากการขยายขนาดการผลิต (economies of scale) ของกิจการที่ทำการควบรวม ซึ่งอาจเกิดจากการใช้เหตุผลที่หลากหลายมาประกอบการตัดสินใจ การประสานงาน การใช้แหล่งวัตถุดิบร่วมกัน การทำงานที่มีความหลากหลายครอบคลุมได้มากขึ้น อย่างไรก็ตาม การประหยัดจากการขยายขนาดการผลิตนี้อาจเปลี่ยนเป็นการกีดกันทางการค้าได้
- การมีอำนาจเหนือตลาดภายในประเทศอังกฤษอาจมีความจำเป็นในกรณีที่เป็นการปกป้องธุรกิจจากบริษัทข้ามชาติขนาดใหญ่ ซึ่งส่งผลดีต่อการจ้างงาน และหากคนงานสามารถหางานอื่นที่ทำได้อย่างมีประสิทธิภาพมากขึ้น ก็จะส่งผลดีต่อขั้นตอนการทำงานที่มีความซ้ำซ้อนกัน
- การควบรวมกิจการอาจทำให้มีรายจ่ายด้านการลงทุนและด้านการวิจัยและพัฒนาเพิ่มขึ้น ซึ่งจะทำให้เกิดนวัตกรรมใหม่ๆ มาเสนอให้แก่ผู้บริโภค

แนวโน้มการควบรวมกิจการในประเทศอังกฤษ

ในปัจจุบัน บริษัทผู้เล่นในกิจการโทรคมนาคมแบบ Fixed line ประกอบด้วย BT และ Virgin Media และแบบ Mobile ประกอบด้วย 4 บริษัท ได้แก่ (1) Vodafone (2) O2 (3) T-Mobile และ (4) Orange

ตารางที่ 7 ตารางสรุป network access และรายได้ค่าโทรศัพท์ แยกตามผู้ประกอบการ (หน่วย : ล้านยูโร)

	All Operators	BT	Virgin Media	Other	BT Share
Access & Calls ¹					
2005	10,282	6,841	1,354	2,088	66.5%
2006	9,712	6,182	1,270	2,260	63.6%
2006 Q3	2,378	1,497	329	552	62.9%
2006 Q4	2,387	1,521	291	574	63.7%
2007 Q1	2,359	1,484	309	566	62.9%
2007 Q2	2,345	1,467	305	570	62.7%
2007 Q3	2,343	1,468	304	572	62.6%

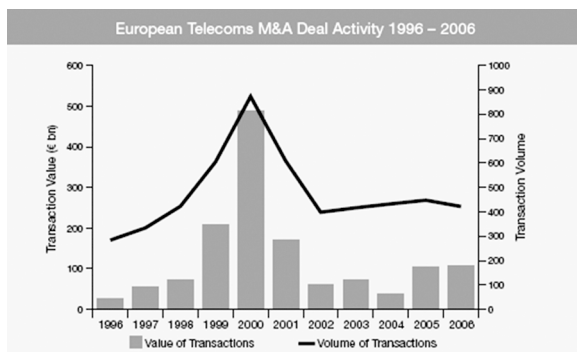
ที่มา : www.oftel.gov.uk

ตารางที่ 8 ประมาณการยอดขายปลีกจากระบบโทรศัพท์เคลื่อนที่ (หน่วย : ล้านบาท)

	Vodafone	O2 ²	T-Mobile	Orange
Calls and other charges				
2006 Q3	802	689	573	641
2006 Q4	787	683	543	633
2007 Q1	805	646	523	633
2007 Q2	793	685	548	654
2007 Q3	853	731	577	676
SMS and MMS				
2006 Q3	149	253	101	114
2006 Q4	153	262	95	111
2007 Q1	166	269	95	124
2007 Q2	174	271	92	123
2007 Q3	190	272	97	118
Total				
2006 Q3	951	942	674	755
2006 Q4	940	944	638	743
2007 Q1	971	915	619	757
2007 Q2	967	956	639	776
2007 Q3	1,043	1,004	674	794

ที่มา : www.oftel.gov.uk

ในอนาคต แนวโน้มการควบรวมกิจการในอนาคตอาจเกิดขึ้นในลักษณะของบริษัทข้ามชาติของประเทศในกลุ่ม EU ซึ่งจะต้องอยู่ภายใต้การกำกับดูแลของทั้ง UK Competition Commission และ EU Competition Commission ทั้งนี้ แนวโน้มการควบรวมกิจการคาดว่าจะการเข้าซื้อกิจการโดยกลุ่ม Private Equity Investors และกลุ่ม Middle east Investors ในกิจการโทรคมนาคมอังกฤษจะมีมากขึ้นในอนาคต

รูปที่ 25 กิจกรรมการควบรวมกิจการของกิจการโทรคมนาคมในกลุ่มประเทศสหภาพยุโรป ในปี 1996 - 2006

ที่มา : Thomson Fiancial, การควบรวมกิจการในกรณีที่บริษัทเป้าหมายหรือผู้ควบรวมกิจการอยู่ในธุรกิจโทรศัพท์เคลื่อนที่ การให้บริการโทรคมนาคม ธุรกิจอุปกรณ์โทรคมนาคมทางอากาศและผ่านดาวเทียม ธุรกิจโทรคมนาคมอื่นๆ และโครงข่ายเคเบิล (ที่มีใช้การบริหารช่องโทรทัศน์) ในทวีปยุโรป (ยุโรปตะวันตกและยุโรปกลาง) ระหว่างวันที่ 1 มกราคม 1996 ถึงวันที่ 31 ธันวาคม 2006

ตารางที่ 9 การควบรวมกิจการของบริษัทในกิจการโทรคมนาคมในประเทศในกลุ่มสหภาพยุโรป ที่มีมูลค่าสูงสุดในปี 2005 และปี 2006

วันที่	มูลค่า (ล้านยูโร)	บริษัทเป้าหมาย	ประเทศบริษัท เป้าหมาย	ผู้ควบรวมกิจการ	ประเทศผู้ควบรวม กิจการ
ม.ค. 06	25,293	O2 PLC	อังกฤษ	Telefonica SA	สเปน
มิ.ย. 05	23,187	Telecom Italia Mobile SpA	อิตาลี	Telecom Italia SpA	อิตาลี
พ.ย. 06	10,858	Lucent Technologies Inc	สหรัฐอเมริกา	Alcatel SA	ฝรั่งเศส
ส.ค. 05	10,297	Wind Telecomunicazioni SpA	อิตาลี	Weather Investments Srl	อียิปต์
ม.ค. 06	8,483	TDC A/S	เดนมาร์ก	Nordic Telephone Co ApS	สหรัฐอเมริกา/ยุโรป
พ.ย. 05	6,215	Amena	สเปน	Orange SA	ฝรั่งเศส
พ.ค. 05	5,678	Snecma SA	ฝรั่งเศส	Sagem Communication SA	ฝรั่งเศส
พ.ย. 05	5,270	Turk Telekomunikasyon AS	ตุรกี	Oger Telecom	ตุรกี
มี.ค. 06	4,757	Telewest Global Inc	อังกฤษ	NTL Inc	อังกฤษ
ม.ค. 05	4,023	Intelsat Ltd	เบอรินนาดา	Investor Group	อังกฤษ
พ.ค. 06	3,640	TEKSIM Mobil Telekomunikasyon	ตุรกี	Vodafone Group PLC	อังกฤษ
พ.ค. 05	3,540	Oskar Mobil as	สาธารณรัฐเชค	Vodafone Group PLC	อังกฤษ
ก.ค. 06	3,367	Telefonica Moviles SA	สเปน	Telefonica SA	สเปน
มิ.ย. 06	2,844	T-Online International AG	เยอรมัน	Deutsche Telekom AG	เยอรมัน

ที่มา : Thomson Fiancial, การควบรวมกิจการในกรณีที่บริษัทเป้าหมายหรือผู้ควบรวมกิจการอยู่ในธุรกิจโทรศัพท์เคลื่อนที่ การให้บริการโทรคมนาคม ธุรกิจอุปกรณ์โทรคมนาคมทางอากาศและผ่านดาวเทียม ธุรกิจโทรคมนาคมอื่นๆ และโครงข่ายเคเบิล (ที่มีใช้การบริหารช่องโทรทัศน์) ในทวีปยุโรป (ยุโรปตะวันตกและยุโรปกลาง) ระหว่างวันที่ 1 มกราคม 2005 ถึงวันที่ 31 ธันวาคม 2006

5. กิจการโทรคมนาคมในประเทศสิงคโปร์

5.1 อุตสาหกรรมโทรคมนาคมในประเทศสิงคโปร์

ในปี 1879 หรือ 3 ปีหลังจากที่ Alexander Graham Bell ได้จดสิทธิบัตรโทรศัพท์ นาย Bennet Pell ได้เริ่มก่อตั้งบริษัทให้บริการโทรศัพท์เป็นครั้งแรกในเกาะสิงคโปร์ โดยมีโทรศัพท์ 50 คู่สาย และทำให้สิงคโปร์เป็นเมืองแรกในภูมิภาคเอเชียที่มีการใช้โทรศัพท์

บริษัท Singtel ได้ก่อตั้งในเดือนมีนาคม 1992 และเป็นบริษัทมหาชนในเดือนตุลาคม 1993 โดยจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์สิงคโปร์ในเดือนพฤศจิกายน 1993 และตลาดหลักทรัพย์ออสเตรเลีย (Australian Stock Exchange) ในเดือนกันยายน 2001 และในปัจจุบันเป็นบริษัทหลักที่ให้บริการด้านโทรคมนาคมและมีมูลค่าตลาดสูงถึงกว่า 24 พันล้านเหรียญสหรัฐ และมีการขยายการลงทุนในหลายประเทศ เช่น อินเดีย ไทย บังกลาเทศ

5.2 รายชื่อบริษัทโทรคมนาคมที่ Singtel มีส่วนถือครองหุ้นในปัจจุบัน

ตารางที่ 10 รายชื่อบริษัทโทรคมนาคมที่ Singtel มีส่วนถือครองหุ้นในปัจจุบัน

บริษัทโทรคมนาคม	ประเทศ	สัดส่วน การถือหุ้น	จำนวน ผู้ให้บริการทั้ง ประเทศ (คน)	จำนวน ผู้ให้บริการของ บริษัท (คน)	ส่วนแบ่งทาง การตลาด ภายในประเทศ
Advance Info Service	ไทย	21.4%	24 ล้าน	5.136 ล้าน	52%
Bharti Group	อินเดีย	30.6%	60 ล้าน	18.36 ล้าน	29%
Globe Telecom	ฟิลิปปินส์	44.6%	20.3 ล้าน	9.0538 ล้าน	37%
Optus	ออสเตรเลีย	100.0%	7 ล้าน	7 ล้าน	32.5%
Pacific Bangladeshe Telecom Limited	บังกลาเทศ	45.0%	1.3 ล้าน	0.585 ล้าน	4.7%
Singtel Mobile	สิงคโปร์	100.0%	2.33 ล้าน	2.33 ล้าน	38.7%
Telkomsel	อินโดนีเซีย	35.0%	47.89 ล้าน	16.7615 ล้าน	55%
Warid Telecom	ปากีสถาน	30.0%	13.21 ล้าน	3.963 ล้าน	N/A
รวม			176.03 ล้าน	63.1893 ล้าน	

ที่มา : www.singtel.com

5.3 การเปิดเสรีตลาดโทรคมนาคมในยุคปี 2000

กิจการโทรคมนาคมของประเทศประเทศสิงคโปร์เริ่มมีการเปิดเสรีในปี 2000 ผ่านการจัดทำ Code of Practice for Competition on the Provision of Telecom Services หรือ Telecom Competition Code โดยหน่วยงานกำกับดูแล Infocomm Development Authority of Singapore (IDA) ทั้งนี้ Telecom Competition Code มีเป้าหมายในการกำหนดหลักเกณฑ์การแข่งขันเพื่อส่งเสริมการพัฒนาของอุตสาหกรรม และสนับสนุนให้ผู้เล่นใหม่สามารถเข้าถึงตลาดโทรคมนาคมในสิงคโปร์ เพื่อให้เป็นไปตามกฎหมาย The Telecommunication Act 1999

วัตถุประสงค์ของ Telecom Competition Code นี้เพื่อ

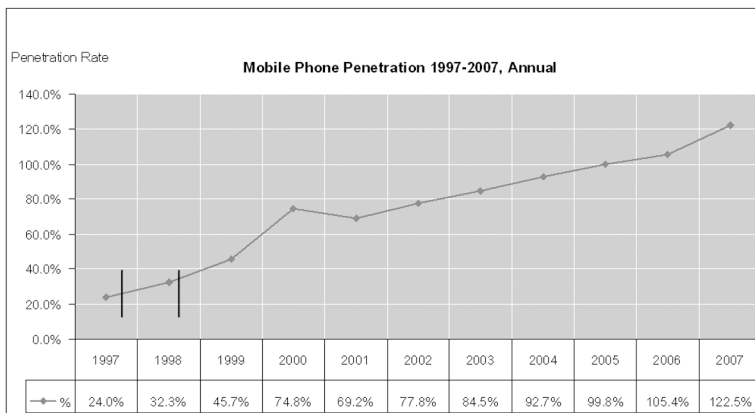
1. ส่งเสริมประสิทธิภาพและความสามารถในการแข่งขันของกิจการโทรคมนาคมในสิงคโปร์
2. ทำให้บริการโทรคมนาคมของสิงคโปร์สามารถเข้าถึงได้ (Accessible) โดยประชาชนและผู้บริโภคอย่างทั่วถึง และมีราคาและคุณภาพบริการที่เหมาะสมและยุติธรรม
3. ส่งเสริมการดำเนินธุรกิจที่ยุติธรรมและมีประสิทธิภาพในกิจการโทรคมนาคม
4. สนับสนุนให้ทุกภาคเศรษฐกิจในสิงคโปร์สามารถมีส่วนร่วมในการพัฒนากิจการโทรคมนาคม
5. ส่งเสริมการกำกับดูแลแบบ Self-regulation หากเป็นไปได้
6. สนับสนุนการลงทุนในกิจการโทรคมนาคมของสิงคโปร์

ทั้งนี้ หลักเกณฑ์การกำกับดูแลการควบรวมกิจการปรากฏในหมวดที่ 9 ของกฎหมาย The Telecommunication Act โดยที่ผู้ได้รับอนุญาตประกอบกิจการโทรคมนาคม (Licensee) จำเป็นต้องขออนุญาตจาก IDA ในการเปลี่ยนแปลงโครงสร้างผู้ถือหุ้นและผู้บริหาร โดยที่ IDA จะสามารถเริ่มกระบวนการ Consolidation Review เพื่อพิจารณาการควบรวมกิจการ นอกจากนี้ บริษัทที่จะได้มีการควบรวมกิจการจะต้องปฏิบัติตามหลักเกณฑ์ใน Tender Offer Guidelines และ Code for Take-over and Mergers

5.4 การแข่งขันอุตสาหกรรมโทรคมนาคมในปัจจุบัน

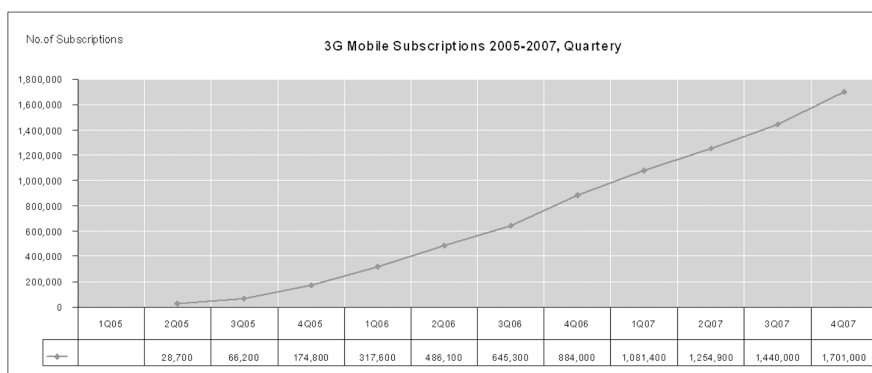
กิจการโทรคมนาคมของสิงคโปร์ในปัจจุบันยังคงขยายตัวได้อย่างต่อเนื่อง โดยกิจการโทรคมนาคมมีรายได้ขยายตัวร้อยละ 19.9 ในปี 2006 หรือมีรายได้ 45.5 พันล้านเหรียญสิงคโปร์ ทั้งนี้ ปัจจัยสำคัญที่ทำให้กิจการโทรคมนาคมสามารถเติบโตได้สูงมาจากการขยายบริการในตลาดต่างประเทศ (External Market) ในขณะที่ตลาดภายในประเทศเริ่มชะลอตัว โดยส่วนแบ่งรายได้ตลาดต่างประเทศ ซึ่งส่วนใหญ่เป็นประเทศในภูมิภาคเอเชีย คิดเป็นกว่าร้อยละ 64.0 ของรายได้รวม

ทั้งนี้ จำนวนผู้จดทะเบียนโทรศัพท์แบบไร้สายต่อจำนวนประชากร (Penetration Rate) ณ ปี 2007 มีสูงถึงกว่าร้อยละ 120 เพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่องในช่วงที่ผ่านมา ในช่วง 10 ปีที่ผ่านมา จำนวนผู้จดทะเบียนโทรศัพท์ไร้สายต่อจำนวนประชากรในสิงคโปร์มีการเพิ่มขึ้นต่อเนื่อง จากร้อยละ 24.0 ของประชากรในปี ค.ศ. 1997 เป็นร้อยละ 122.5 ของประชากรในปี ค.ศ. 2007 ทั้งนี้ ปัจจัยสำคัญที่สนับสนุนให้มีผู้ใช้โทรศัพท์ไร้สายมากขึ้นได้แก่ ราคาการใช้โทรศัพท์ไร้สายที่ปรับตัวลดลงอย่างต่อเนื่องทั้งในด้านอุปกรณ์และค่าธรรมเนียมการใช้โทรศัพท์ไร้สาย และผลจากเครือข่าย (Network Effect) ของกลุ่มผู้ใช้โทรศัพท์ไร้สายที่มีมากขึ้นทำให้สร้างแรงจูงใจให้มีผู้ใช้เพิ่มขึ้นตามลำดับ

รูปที่ 26 กราฟแสดงจำนวนผู้จดทะเบียนโทรศัพท์ไร้สายในสิงคโปร์ต่อจำนวนประชากร
ที่มา : IDA POI.

ในปัจจุบัน พัฒนาการของเทคโนโลยีของโทรศัพท์ไร้สายกำลังเข้าสู่ระบบ 3G ซึ่งเป็นมาตรฐานโทรศัพท์มือถือในยุคที่ 3 พัฒนาต่อจาก 2G ซึ่ง 3G นั้นพัฒนามาบนพื้นฐานของมาตรฐาน ITU และ IMT-2000 เทคโนโลยี 3G ได้มีการเริ่มใช้ในประเทศสิงคโปร์ตั้งแต่ปี ค.ศ. 2005 ซึ่งได้มีการเพิ่มขึ้นของผู้ใช้โทรศัพท์แบบ 3G เป็นอย่างมาก (Exponential Growth) จนมีผู้ใช้โทรศัพท์แบบ 3G กว่า 1.7 ล้านผู้จดทะเบียน ณ ปี ค.ศ. 2007 จากจำนวนผู้ใช้โทรศัพท์ไร้สายรวมทั้งสิ้น 5.7 ล้านผู้จดทะเบียน

รูปที่ 27 กราฟแสดงจำนวนผู้จดทะเบียนโทรศัพท์แบบ 3G ในสิงคโปร์

ที่มา : IDA POI.

ในช่วงระหว่างตั้งแต่ปี ค.ศ. 1998 - 2008 พบว่า การเติบโตของผู้ใช้โทรศัพท์คงที่ (Fixed Line) ของสิงคโปร์ไม่สูงมากนัก โดยขยายตัวเพียงร้อยละ 1.2 ต่อปี ทำให้ ณ เดือน มกราคม ค.ศ. 2008 มีจำนวนผู้ใช้โทรศัพท์คงที่ (Fixed Line) ประมาณ 1.86 ล้านผู้จดทะเบียน ในขณะที่จำนวนผู้ใช้โทรศัพท์ไร้สายมีจำนวนเพิ่มขึ้นกว่าร้อยละ 74.6 ต่อปี ทำให้มีจำนวนผู้ใช้โทรศัพท์ไร้สายกว่า 5.7 ล้านผู้จดทะเบียนในปัจจุบัน

ตารางที่ 11 จำนวนผู้ให้บริการกิจการโทรคมนาคมประเภทต่างๆ ในสิงคโปร์

Statics on Telecom Services for Jan 2008	
CATEGORY	JAN 2008
Fixed Line (Direct Exchange Lines)	
Total Fixed Line Subscriptions	1,860,700
Total Residential Line Line Subscriptions	1,086,800
Total Corporate Line Subscriptions	773,900
Fixed Line Population Penetration	40.6%
Fixed Line Household Penetration ¹	95.3%
Mobile Market	
Total Mobile Subscriptions (2G+3G) ²	5,765,100
Total Post-paid Subscriptions (2G)	1,255,700
Total Pre-paid Subscriptions (2G)	2,733,400
Total 3G Subscriptions ³	1,776,000
Total SMS Messages (2G+3G)	989.91 m
Mobile Penetration	125.6%

ที่มา : www.ida.gov.sg

ในปัจจุบันจำนวนผู้ให้บริการกิจการโทรคมนาคมในสิงคโปร์ประกอบด้วยผู้ให้บริการแบบ Fixed Line จำนวน 2 ราย ได้แก่ Singtel และ Starhub ในขณะที่ผู้ให้บริการแบบ Mobile Telephone จำนวน 3 ราย ได้แก่ (1) Starhub (2) Mobile One และ (3) Singapore Telecom

ตารางที่ 12 จำนวนผู้ให้บริการกิจการโทรคมนาคมในสิงคโปร์

Key Telecom Market Statistics		
1.	Fixed Line Telephony Providers	2
2.	Mobile Telephony Providers	3
3.	Internet Service Providers	87
4.	Voice Service Providers ¹	379
5.	IP Telephony Providers ²	37

ที่มา : www.ida.gov.sg

ในปี 1999 หน่วยงานกำกับดูแลกิจการโทรคมนาคมของสิงคโปร์ได้จัดตั้งขึ้นภายใต้ชื่อ Infocomm Development Authority of Singapore (IDA) โดยได้ก่อตั้งขึ้นโดยกฎหมายว่าด้วยการสื่อสารปี 1999 ภายใต้ Ministry of Information, Communications and the Arts (MICA) โดยเป็นการรวมของ 2 หน่วยงาน คือ the National Computer Board (NCB) และ Telecommunication Authority of Singapore (TAS) ซึ่ง TAS ได้ถูกก่อตั้งเมื่อปี 1982 โดยเป็นการรวมตัวระหว่าง Telecommunication Authority of Singapore และ the Postal Services Department

ในการนี้ IDA จึงเป็นองค์กรควบคุมอุตสาหกรรมโทรคมนาคมของประเทศสิงคโปร์ ซึ่งมีหน้าที่รับผิดชอบเกี่ยวกับการกำกับดูแลกิจการโทรคมนาคม และการให้บริการการสื่อสารไร้สาย ทั้งนี้ หน้าที่ทางกฎหมายของ IDA ภายใต้กฎระเบียบของกฎหมายว่าด้วยการสื่อสารปี 1999 ได้ระบุหน้าที่หลักของ IDA ควรจะต้องมีการดำเนินการในเรื่องการดูแลผลประโยชน์ของประชาชนที่เกี่ยวกับด้านการสื่อสารและดูแลผลประโยชน์ของผู้บริโภคในตลาดที่เกี่ยวข้องและสนับสนุนการแข่งขันให้มีความเหมาะสม โดยทำหน้าที่เป็น Industry Champion และรับผิดชอบในแผนพัฒนา 10 ปีภายใต้ชื่อ Intelligent Nation 2015 (iN 2015) รวมทั้งเป็นตำแหน่ง Chief Information Officer ให้รัฐบาลสิงคโปร์

5.5 กฎข้อบังคับและข้อกำหนดที่เกี่ยวข้องในธุรกิจ

สำหรับกฎข้อบังคับและข้อกำหนดด้านโทรคมนาคม พบว่า ภายใต้อำนาจที่ 9 ของกฎหมาย The Telecommunication Act หน่วยงานกำกับดูแล IDA มีอำนาจในการให้สัมปทานที่เกี่ยวข้องกับกิจการโทรคมนาคม และพิจารณาทบทวนการควบรวมกิจการ (Consolidation Review) ภายใต้อำนาจที่ “CONSOLIDATIONS BY FACILITIES-BASED LICENSEES THAT ARE LIKELY TO UNREASONABLY RESTRICT COMPETITION” ซึ่งกำหนดให้บริษัทที่ได้รับใบอนุญาตจาก IDA ต้องขออนุญาต IDA ก่อนการเปลี่ยนแปลงโครงสร้างผู้ถือหุ้นและผู้บริหาร ซึ่งกำหนดไว้ชัดเจนว่า IDA จะไม่อนุญาตการควบรวมกิจการที่มีผลกระทบต่อการแข่งขัน

ทั้งนี้ บริษัทที่ควบรวมกิจการจะต้องเป็นผู้จัดหาหลักฐาน (Burden of Proof) ว่าการควบรวมกิจการจะไม่กระทบต่อการแข่งขันในตลาดกิจการโทรคมนาคม โดยที่ IDA มี 3 ทางเลือกในการตัดสินการควบรวมกิจการ ดังนี้

- (ก) อนุญาตให้ทำการควบรวมได้โดยไม่มีเงื่อนไข
- (ข) ไม่อนุญาตให้ทำการควบรวมโดยที่ IDA จะให้เหตุผลการปฏิเสธคำขอเป็นลายลักษณ์อักษรอย่างชัดเจน
- (ค) อนุญาตให้ทำการควบรวมแบบมีเงื่อนไข โดย IDA จะแจ้งให้แก่ผู้ยื่นคำขอทำการควบรวมกิจการถึงเงื่อนไขดังกล่าว และผู้ยื่นคำขอทำการควบรวมกิจการมีเวลา 14 วันหลังจากได้รับทราบถึงเงื่อนไขในการควบรวมกิจการเพื่อแจ้งให้ IDA ทราบถึงการตัดสินใจว่าจะยังคงต้องการทำการควบรวมกิจการภายใต้เงื่อนไขที่ IDA เสนอหรือไม่ ทั้งนี้ เงื่อนไขในการควบรวมกิจการที่ IDA สามารถเสนอให้ผู้ยื่นคำขอได้มีดังต่อไปนี้
- (1) อนุญาตให้ควบรวมกิจการได้แต่จะต้องเปิดให้ผู้รับใบอนุญาตรายอื่นๆ สามารถเข้าใช้ระบบสาธารณูปโภคของกิจการที่ควบรวมได้โดยไม่มีการแบ่งแยก
- ทั้งนี้ IDA อาจมีคำขอให้ผู้ควบรวมกิจการแต่งตั้งผู้ตรวจสอบอิสระเพื่อทำการตรวจสอบระบบควบคุมภายในหรือรับรองว่าผู้ควบรวมกิจการได้ทำตามเงื่อนไขที่ IDA ได้ตั้งไว้โดยครบถ้วน

- (2) อนุญาตให้ทำการควบรวมกิจการได้แต่กิจการที่ทำการควบรวมจะต้องแยกส่วนบัญชีในส่วนของรายได้จากกิจการที่อาจมีผลต่อการแข่งขันในตลาดโทรคมนาคม ออกจากรายได้จากส่วนที่ไม่มีผลต่อการแข่งขันในตลาดโทรคมนาคม โดยรวมไปถึงการแสดงรายการค่าใช้จ่ายที่เกี่ยวข้องและรายการระหว่างบริษัทที่เกี่ยวข้องกันทั้งหมด ให้เด่นชัดเพื่อติดตามว่าได้มีการช่วยเหลือในรูปแบบของการส่งผ่านราคาสินค้า (Transfer Pricing) หรือไม่ ทั้งนี้ IDA อาจมีคำขอให้ผู้ควบรวมกิจการแต่งตั้งผู้ตรวจสอบอิสระเพื่อทำการตรวจสอบระบบควบคุมภายในหรือรับรองว่าผู้ควบรวมกิจการได้ทำตามเงื่อนไขที่ IDA ได้ตั้งไว้โดยครบถ้วน
- (3) อนุญาตให้ทำการควบรวมกิจการได้แต่กิจการใหม่ที่เกิดขึ้นจะต้องมีการแยกระบบออกมาอย่างเด่นชัด โดยอาจมีการแยกการบันทึกบัญชี แยกสำนักงาน และของใช้ในกิจการ แยกบุคลากร ระบบการเงิน และระบบอื่นๆ ที่ IDA เห็นว่าสมควร
- (4) อนุญาตให้ทำการควบรวมกิจการได้แต่ผู้ทำการควบรวมกิจการอาจต้องแยกสินทรัพย์บางส่วนออกไปยังกิจการที่เกี่ยวข้องอื่นๆ
- (5) อนุญาตให้ทำการควบรวมกิจการภายใต้เงื่อนไขอื่นๆ ที่ออกแบบมาเพื่อเพิ่มการแข่งขันในตลาดโทรคมนาคม เช่น เพิ่มโอกาสในการเข้าสู่ธุรกิจโทรคมนาคมที่ยังมีการแข่งขันไม่มากนัก เป็นต้น

5.6 เกณฑ์การตัดสินใจการควบรวมกิจการของบริษัทโทรคมนาคมในประเทศสิงคโปร์

5.6.1 IDA

กิจการโทรคมนาคมของสิงคโปร์ชื่อ Infocomm Development Authority of Singapore (IDA) ซึ่งมีหน้าที่ในการทบทวนและพิจารณาอนุมัติการควบรวมกิจการของบริษัทผู้ได้รับใบอนุญาตประกอบกิจการโทรคมนาคม โดยหลักเกณฑ์การควบรวมกิจการโทรคมนาคมจะใช้ในกรณีที่บริษัทโทรคมนาคมที่ได้รับใบอนุญาตประกอบกิจการโทรคมนาคมจาก IDA ซึ่งกระทำการใดที่ก่อให้เกิดเหตุการณ์ที่เข้าข่าย “การควบรวมกิจการ” ดังต่อไปนี้

- (1) การเปลี่ยนแปลงของโครงสร้างผู้ถือหุ้นของบริษัทที่ทำให้ผู้เข้าถือครองหุ้นรายใหม่มีสัดส่วนการถือครองหุ้นอย่างน้อยร้อยละ 30 ของบริษัท
 - (2) การเปลี่ยนแปลงอำนาจการบริหารจัดการอย่างมีนัยสำคัญ (effective control) ของบริษัท แม้ว่าจะไม่มีการเข้าถือครองหุ้นถึงอย่างน้อยร้อยละ 30 ของบริษัท
 - (3) การเข้าครอบงำกิจการของบริษัทโทรคมนาคมที่ได้รับใบอนุญาต
ซึ่ง IDA มีอำนาจในการพิจารณาการควบรวมกิจการ การห้ามการควบรวมกิจการ หรือการกำหนดเงื่อนไขใดๆ ของการควบรวมกิจการในกรณีที่ IDA พิจารณาแล้วเห็นว่า การควบรวมกิจการของบริษัทจะก่อให้เกิดผลกระทบต่อการแข่งขันในตลาด และสร้างความสูญเสียต่อผลประโยชน์สาธารณะ (Public Interest)
- ในด้านหลักเกณฑ์การทบทวนการควบรวมกิจการ (Consolidation Review) มีเป้าหมายเพื่อ

- การส่งเสริมและการรักษาการแข่งขันในตลาดการแข่งขัน ธุรกิจตามความสมัครใจ (Voluntary transactions) จะทำให้เกิดการผลิตสินค้าและบริการในปริมาณที่เหมาะสม (Optimal) ทำให้ราคาใกล้เคียงต้นทุนการผลิตและส่งเสริมการผลิตที่มีประสิทธิภาพ ดังนั้น IDA จะให้ส่งเสริมให้เกิดการแข่งขันในตลาดกิจการโทรคมนาคม
- ความกังวลด้านการแข่งขันที่เกิดจากการควบรวมกิจการ โดยทั่วไปการควบรวมกิจการตามความสมัครใจ (Voluntary Consolidation) จะทำให้เกิดการจัดสรรทรัพยากรที่มีประสิทธิภาพสูงสุด อย่างไรก็ตาม ในบางกรณี การควบรวมกิจการจะทำให้เกิดผลเสียให้ลดการแข่งขันในตลาด

ทั้งนี้ IDA จำเป็นต้องทบทวนการควบรวมกิจการแบบขนาน (Horizontal Consolidations) เป็นพิเศษ โดยการควบรวมกิจการแบบขนานสามารถสร้างผลกระทบต่อการแข่งขันในหลายด้าน ดังนี้

- 5.6.1.1 การสร้าง การรักษา และการเพิ่มอำนาจทางการตลาดอย่างมีนัยสำคัญ
การควบรวมกิจการแบบขนานมีผลกระทบต่อการแข่งขันผ่านการสร้างการรักษา และการเพิ่มความสามารถของบริษัทผู้ให้บริการโทรคมนาคมในการใช้อำนาจการตลาดอย่างมีนัยสำคัญ (Significant Market Power) ทั้งนี้ บริษัทที่มีอำนาจการตลาดสามารถลดปริมาณผลผลิต เพิ่มราคา ลดคุณภาพ

หรือกระทำการอื่นๆ ที่อยู่เหนือกลไกตลาดแข่งขันเสรี ซึ่งจะก่อให้เกิดผลกระทบต่อผู้รับบริการโทรคมนาคม (Downstream Markets)

5.6.1.2 ส่งเสริมกิจกรรมต่างๆ ที่มีผลกระทบต่อการแข่งขัน

การควบรวมกิจการแบบขนานมีผลกระทบต่อการแข่งขันทำให้ผู้ประกอบการที่มีจำนวนลดลงในตลาดสามารถร่วมมือ ตกลงในการลดปริมาณผลผลิต เพิ่มราคา ลดคุณภาพ หรือกระทำการอื่นๆ ที่อยู่เหนือกลไกตลาดแข่งขันเสรีซึ่งมีผลเสมือนการมีบริษัทผู้ให้บริการโทรคมนาคมที่มีอำนาจการตลาดอย่างมีนัยสำคัญ (Significant Market Power) เพียงรายเดียว

การควบรวมกิจการที่มีใช่แบบขนาน (Non Horizontal Consolidations) หมายถึง การควบรวมกิจการของบริษัทที่มีคู่แข่งกันในปัจจุบัน (Current competitors) และมักจะก่อให้เกิดผลกระทบต่อการแข่งขัน นอกจากนี้การควบรวมกิจการในลักษณะนี้มักจะเพิ่มประสิทธิภาพทำให้บริษัทผู้ให้บริการสามารถดำเนินธุรกิจได้อย่างมีประสิทธิภาพมากขึ้น อย่างไรก็ตาม การควบรวมกิจการที่มีใช่แบบขนาน สามารถมีผลกระทบต่อการแข่งขันในกรณีที่มีบริษัทผู้ให้บริการในตลาดโทรคมนาคมมีอำนาจการตลาด หรือมีบริษัทน้อยรายซึ่งมีหลายทางที่อาจเกิดกรณีนี้ได้

5.6.1.3 การกีดกันหรือการกำจัดบริษัทคู่แข่งรายอื่นๆ

การควบรวมกิจการที่มีใช่แบบขนานสามารถทำให้เกิดการกีดกันการเข้าสู่ตลาดกิจการโทรคมนาคมของบริษัทคู่แข่งอื่นๆ ได้ในอนาคต โดยเฉพาะในกรณีที่จำนวนบริษัทในตลาดกิจการโทรคมนาคมที่จำกัดเช่นในปัจจุบัน ทั้งนี้ ความสามารถของบริษัทกิจการโทรคมนาคมในการปรับลดผลผลิต และเพิ่มราคาจะถูกจำกัดในกรณีที่มีโอกาสที่บริษัทอื่นๆ มีโอกาสและความสามารถเข้าสู่ตลาดโทรคมนาคมได้ (Contestable market) ดังนั้น การควบรวมกิจการที่มีใช่แบบขนานอาจจะจำกัดการแข่งขันในอนาคตได้

5.6.1.4 การกีดกันการเข้าถึงปัจจัยการผลิต (Upstream inputs) และเครือข่ายโทรคมนาคม (Downstream facilities)

การรวบรวมกิจการแบบมีใช้คู่ขนานทำให้จำกัดการแข่งขันโดยกีดกันความสามารถของบริษัทคู่แข่งในการเข้าถึงปัจจัยการผลิต (Upstream inputs) และเครือข่ายโทรคมนาคม (Downstream facilities) ที่จำเป็นสำหรับการให้บริการโทรคมนาคม ทั้งนี้ การกีดกันอาจเกิดขึ้นได้ในลักษณะของการกำหนดราคาขายที่สูงทำให้กระทบต่อต้นทุนของบริษัทคู่แข่ง หรือการห้ามใช้ปัจจัยการผลิต (Upstream inputs) และเครือข่ายโทรคมนาคม (Downstream facilities) อย่างเต็มรูปแบบ

5.6.1.5 การบิดเบือนตลาด

การรวบรวมกิจการแบบมีใช้คู่ขนานทำให้จำกัดการแข่งขันโดยให้บริษัทที่มีอำนาจการตลาด (Significant Market Power) สามารถบิดเบือนการแข่งขันในตลาดกิจการโทรคมนาคม เช่น การกำหนดราคาปัจจัยการผลิต (Upstream inputs) ที่สูงกว่าต้นทุนมาก หรือขายเครือข่ายโทรคมนาคม (Downstream facilities) ให้แก่บริษัทในเครือที่ต่ำกว่าต้นทุนจริง

5.6.2 เป้าหมายของการทบทวนการรวบรวมกิจการ

เป้าหมายของการทบทวนการรวบรวมกิจการเพื่อประเมินผลกระทบของการรวบรวมกิจการที่อาจจะลดการแข่งขันในตลาดโทรคมนาคมในประเทศไทย โดย IDA มีแนวทางดำเนินการ ดังนี้

5.6.2.1 การป้องกันการรวบรวมกิจการที่จำกัดการแข่งขัน

IDA จะดำเนินการเพื่อป้องกันการรวบรวมกิจการที่ก่อให้เกิดปัญหาการแข่งขัน ซึ่งการกำกับดูแลการแข่งขันหลังการรวบรวมกิจการ (Post merger regulation) มักจะมีประสิทธิภาพน้อยกว่าการป้องกันการรวบรวมกิจการตั้งก่อนการรวบรวมกิจการ และอาจทำให้ต้องมีการแก้ไขปัญหการแข่งขันในภายหลัง

5.6.2.2 ให้อนุญาตการรวบรวมกิจการแบบมีเงื่อนไข

IDA จะให้อนุญาตการรวบรวมกิจการแบบมีเงื่อนไขในกรณีที่能够使การแข่งขันภายหลังจากการรวบรวมกิจการไม่ได้รับผลกระทบอย่างมีนัยสำคัญ

5.6.2.3 ให้อนุญาตการควบรวมกิจการแบบไม่มีเงื่อนไข

IDA จะให้อนุญาตการควบรวมกิจการแบบไม่มีเงื่อนไขในกรณีที่ไม่มีผลกระทบต่อการแข่งขันจากการควบรวมกิจการ

5.6.3 การยื่นแบบขออนุมัติการควบรวมกิจการ (Consolidation Application)

IDA ได้กำหนดขั้นตอนและกระบวนการที่บริษัทกิจการโทรคมนาคมที่มีความประสงค์จะควบรวมกิจการสามารถดำเนินการขออนุมัติการควบรวมกิจการได้ ดังนี้

5.6.3.1 กระบวนการยื่นขออนุมัติการควบรวมกิจการ

บริษัทกิจการโทรคมนาคมใดๆ ที่มีความประสงค์จะควบรวมกิจการ ต้องดำเนินการขออนุมัติการควบรวมกิจการจาก IDA และต้องได้รับการอนุญาตจาก IDA เป็นลายลักษณ์อักษร (Written Approval)

- (1) บริษัทที่มีความประสงค์จะควบรวมกิจการจำเป็นต้องยื่นแบบขออนุมัติควบรวมกิจการ และยื่นข้อมูลอื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง

แบบขออนุมัติการควบรวมกิจการ (Consolidation Application) จะต้องยื่นรวมกันระหว่างบริษัทที่จะเข้าครอบงำกิจการ อย่างไรก็ตาม ในกรณี ฝ่ายหนึ่งฝ่ายใดยังไม่ต้องการเปิดเผยข้อมูลรายละเอียดการควบรวมกิจการ หรือมีข้อมูลที่ยังเป็นความลับ สามารถขอยื่นคำร้องแยกจากอีกฝ่ายหนึ่งได้ นอกจากนี้ ในกรณีที่ฝ่ายเข้าถือครองกิจการเห็นว่าฝ่ายถูกถือครองกิจการอาจต่อต้านการควบรวมกิจการ สามารถดำเนินการยื่นคำร้องต่อ IDA เพื่อขอยื่นคำร้องการควบรวมกิจการแยกจากกัน โดยที่ IDA จะได้แจ้งให้ทั้งสองฝ่ายทราบถึงผลการพิจารณา และหาก IDA ให้อนุญาตดังกล่าว ทั้งสองฝ่ายจึงสามารถยื่นคำร้องขอควบรวมกิจการแยกกันได้

- (2) ธุรกรรมที่ถือเป็นการควบรวมกิจการ

การควบรวมกิจการโดยทั่วไปจะเกิดขึ้นในกรณีที่มีการยุบรวมกิจการ และเปลี่ยนแปลงสถานะเป็นหน่วยงานหรือองค์กรใหม่ หรือต้องมีการโอนสิทธิ์ใบอนุญาตประกอบกิจการโทรคมนาคมให้แก่หน่วยงานหรือองค์กรใหม่ ทั้งนี้ การควบรวมกิจการเกิดขึ้นในกรณีต่างๆ ดังนี้

- ก. ฝ่ายเข้าถือครองสามารถเข้าครอบครองหุ้นของบริษัทโดยตรง
โดยการทำสัญญากับผู้ถือหุ้นเดิม
 - ข. ฝ่ายเข้าถือครองสามารถเข้าครอบครองหุ้นของบริษัทผ่านการ
ซื้อหุ้นในตลาดเปิดทั้งธุรกรรมระหว่างผู้ถือหุ้นหรือการประกาศ
ราคารับซื้อ (Tender offer)
 - ค. ฝ่ายเข้าถือครองสามารถเข้าครอบครองหุ้นของบริษัททางอ้อม
โดยการเข้าถือครองหุ้นของบริษัทแม่หรือบริษัทที่ถือครองหุ้น
ในบริษัทกิจการโทรคมนาคมนั้นอยู่
 - ง. ฝ่ายเข้าถือครองสามารถเข้าครอบครองสินทรัพย์ของบริษัท
ที่มีผลทางเศรษฐกิจในเชิงเดียวกันกับการถือครองหุ้นของ
บริษัทกิจการโทรคมนาคม
 - จ. ฝ่ายเข้าถือครองสามารถเข้าครอบครองหุ้นของบริษัทจากการ
ซื้อหุ้นคืน (Share Buyback) ของบริษัทกิจการโทรคมนาคม
- (3) ธุรกรรมที่เกี่ยวข้องกับการโอนสิทธิ์ครอบครองกิจการ (Ownership Interest)

IDA จะถือว่า เข้าข่ายเป็นการควบรวมกิจการ (Consolidation) ในกรณี
ที่ฝ่ายเข้าถือครองเข้าครอบครองหุ้นของบริษัทกิจการโทรคมนาคม
มากกว่าร้อยละ 30 นอกจากนี้ IDA สามารถพิจารณาเจตนารมณ์
ของฝ่ายเข้าถือครองเช่นกันถึงความต้องการในการควบคุมกิจการ
ของบริษัท เช่น ในกรณีที่แม้ว่าจะครอบครองหุ้นน้อยกว่าร้อยละ 30
แต่มีอำนาจสามารถแต่งตั้งคณะกรรมการบริษัท หรือมีอำนาจ
ในการตัดสินใจการบริหารของบริษัทอย่างมีนัยสำคัญ ซึ่ง IDA
สามารถกำหนดให้ถือว่าเป็นการควบรวมกิจการได้เช่นกัน หรือ
การเข้าควบคุมธุรกิจในลักษณะ Going Concern ของบริษัท
แม้ว่าจะไม่ใช่การเข้าถือครองหุ้น IDA ก็สามารถกำหนดให้ถือว่า
เป็นการควบรวมกิจการได้เช่นเดียวกัน ในทางกลับกัน ในกรณีที่
ฝ่ายเข้าถือครองเข้าครอบครองหุ้นของบริษัทมากกว่าร้อยละ 30
แต่เป็นการครอบครองกิจการในลักษณะการลงทุนทางการเงิน
(Passive Investment) และไม่ต้องการควบคุมนโยบายการบริหาร

ของบริษัท IDA สามารถกำหนดให้ไม่ถือว่าเป็นการควบรวมกิจการได้

(4) กระบวนการและขั้นตอนการควบรวมกิจการ

บริษัทจำเป็นต้องยื่นคำร้องขออนุญาตการควบรวมกิจการ เพื่อเสนอต่อ IDA ตามขั้นตอนและกระบวนการ ดังนี้

- การควบรวมกิจการที่เป็นข้อตกลงระหว่างสองฝ่าย (Privately Negotiated agreement) การควบรวมกิจการที่เป็นข้อตกลงระหว่างสองฝ่าย (Privately Negotiated agreement) จะต้องยื่นแบบขออนุญาตการควบรวมกิจการต่อ IDA ภายในระยะเวลา 30 วัน หลังจากที่ได้มีข้อตกลงอย่างเป็นทางการและผูกพันตามกฎหมายระหว่างทั้งสองฝ่าย

- การควบรวมกิจการในลักษณะอื่นๆ ในกรณีอื่นๆ ที่นอกเหนือจากการควบรวมกิจการที่เป็นข้อตกลงระหว่างสองฝ่าย (Privately Negotiated agreement)

1) ในกรณีที่ฝ่ายเข้าครอบครองกิจการ (Acquiring Party) แจ้งให้ฝ่ายที่ถูกครอบครองกิจการที่ได้รับใบอนุญาตประกอบกิจการโทรคมนาคม (Licensee Party) ทราบในความประสงค์ที่จะเข้าถือครองหุ้น ทั้งสองฝ่ายที่เข้าถือครองกิจการต้องยื่นคำร้องขอควบรวมกิจการต่อ IDA ภายในระยะเวลา 30 วัน

2) ในกรณีที่ฝ่ายเข้าครอบครองกิจการ (Acquiring Party) มิได้มีการแจ้งให้ฝ่ายที่ถูกครอบครองกิจการที่ได้รับใบอนุญาตประกอบกิจการโทรคมนาคม (Licensee Party) ทราบในความประสงค์ที่จะเข้าถือครองหุ้น กำหนดให้ฝ่ายที่ถูกครอบครองกิจการที่ได้รับใบอนุญาตประกอบกิจการโทรคมนาคม (Licensee Party) ต้องยื่นคำร้องขอควบรวมกิจการต่อ IDA ภายในระยะเวลา 30 วัน หลังจากที่ได้รับแจ้งถึงความประสงค์การเข้าถือครองหุ้นและต้องแจ้งให้ฝ่ายเข้าครอบครองกิจการ (Acquiring Party) ทราบถึง

ความจำเป็นในการขออนุญาตควบรวมกิจการจาก IDA เพื่อยื่นแบบขออนุมัติการควบรวมกิจการร่วมกัน ทั้งนี้ฝ่ายที่ถูกครอบครองกิจการที่ได้รับใบอนุญาตประกอบกิจการโทรคมนาคม (Licensee Party) จะต้องยื่นแบบขออนุมัติการควบรวมกิจการต่อ IDA ไม่ว่าจะเห็นด้วยหรือไม่เห็นด้วยกับการควบรวมกิจการ แต่สามารถขออนุญาต IDA เพื่อดำเนินการยื่นแบบขออนุมัติการควบรวมกิจการแยกจากฝ่ายเข้าครอบครองกิจการ (Acquiring Party) ได้

5.6.4 กรณีที่ไม่ต้องมีการยื่นแบบขออนุมัติการควบรวมกิจการ

การยื่นแบบขออนุมัติการควบรวมกิจการอาจไม่จำเป็นในกรณีที่ธุรกรรมถือว่าการไม่เป็นการควบรวมกิจการ อย่างไรก็ตาม ฝ่ายที่ถูกครอบครองกิจการที่ได้รับใบอนุญาตประกอบกิจการโทรคมนาคม (Licensee Party) อาจต้องดำเนินการรายงานต่อ IDA ในส่วนอื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง (Required Filings) เช่น ในกรณีที่ฝ่ายเข้าครอบครองกิจการ (Acquiring Party) ได้มีการเข้าถือครองหุ้นสัดส่วนอย่างน้อยร้อยละ 12 ทั้งสองฝ่ายจะต้องมีการรายงานให้แก่ IDA เพื่อทราบ ทั้งนี้ ในกรณีที่มีการรายงานต่อ IDA ในส่วนอื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง หาก IDA เห็นว่าเป็นการควบรวมกิจการ IDA สามารถกำหนดให้มีการยื่นแบบขออนุมัติการควบรวมกิจการได้

5.6.5 การเปลี่ยนแปลงการถือครองหุ้นที่ไม่ถือเป็นการควบรวมกิจการ

การเปลี่ยนแปลงการถือครองหุ้นที่ไม่ถือเป็นการควบรวมกิจการเกิดขึ้นในกรณีที่ฝ่ายเข้าครอบครองกิจการ (Acquiring Party) ได้มีการเข้าถือครองหุ้นของฝ่ายที่ถูกครอบครองกิจการที่ได้รับใบอนุญาตประกอบกิจการโทรคมนาคม (Licensee Party) แต่ฝ่ายที่ถูกครอบครองกิจการที่ได้รับใบอนุญาตประกอบกิจการโทรคมนาคม (Licensee Party) สามารถแสดงได้ว่าฝ่ายเข้าครอบครองกิจการ (Acquiring Party) ไม่มีอำนาจบริหารจัดการ (Effective Control)เหนือฝ่ายที่ถูกครอบครองกิจการที่ได้รับใบอนุญาตประกอบกิจการโทรคมนาคม (Licensee Party)

นอกจากนี้ ธุรกรรมแบบ Pro Forma Transaction ไม่ถือเป็นการควบรวมกิจการ เช่น บริษัท A และบริษัท B ถือครองหุ้นบริษัท Corporation One ที่ได้รับใบอนุญาตประกอบกิจการโทรคมนาคม (Licensee) ในสัดส่วนร้อยละ 60 และร้อยละ 40 ตามลำดับ และต้องการจัดตั้งบริษัท Corporation Two โดยให้บริษัท Corporation One ต้องมีการโอนสิทธิ์ใบอนุญาตประกอบกิจการโทรคมนาคมให้แก่บริษัท Corporation Two ทั้งนี้ ธุรกรรมดังกล่าวนี้ไม่ต้องยื่นแบบขออนุญาตการควบรวมกิจการ แต่ต้องขอความเห็นชอบจาก IDA

5.6.6 ข้อกำหนดข้อมูลขั้นต่ำ (Minimum Information Requirements)

การยื่นแบบขออนุญาตการควบรวมกิจการเสนอต่อ IDA ต้องมีการยื่นแบบ Long Form Consolidation Application พร้อมด้วยเอกสารต่างๆ ดังนี้

- 5.6.6.1 สำเนาข้อตกลงการควบรวมกิจการ (Consolidation Agreement)
- 5.6.6.2 เอกสารอื่นๆ ที่เกี่ยวข้องกับธุรกรรมควบรวมกิจการ
- 5.6.6.3 เอกสารชี้แจงเหตุผลการควบรวมกิจการ ผลกระทบของการควบรวมกิจการต่อตลาดโทรคมนาคม และผลกระทบต่อการแข่งขัน (Competitive Assessment) ซึ่งต้องมีการประเมินถึง
 - (1) สถานะตลาดโทรคมนาคม
 - (2) ผู้เล่นในตลาดโทรคมนาคม
 - (3) ส่วนแบ่งตลาด (Market Share) และความเข้มข้นของตลาด (Concentration)
 - (4) โครงสร้างตลาด
 - (5) โอกาสที่ปริมาณการให้บริการโทรคมนาคมเพิ่มขึ้นหลังจากการให้บริการโทรคมนาคมเพิ่มขึ้น
 - (6) โอกาสที่ผู้รับบริการจะสามารถเปลี่ยนผู้ให้บริการหลังจากที่ราคาบริการโทรคมนาคมเพิ่มขึ้น และ
 - (7) ประสิทธิภาพที่เพิ่มขึ้นจากการควบรวมกิจการ ทั้งนี้ บริษัทจะต้องคาดการณ์ว่า IDA จะเปิดเผยข้อมูลนี้ให้แก่สาธารณชน
- 5.6.6.4 ข้อมูลสนับสนุน (Supporting Documents) บริษัทจะต้องเสนอข้อมูลสนับสนุนอื่นๆ ดังนี้
 - (1) รายงานประจำปีและงบการเงิน
 - (2) แผนการดำเนินธุรกิจปัจจุบันและอนาคต
 - (3) รายงานสำหรับผู้ถือหุ้นผู้บริหารสำหรับประเมินผลของการควบรวมกิจการ
 - (4) โครงสร้างองค์กร
- 5.6.6.5 ข้อเสนอเงื่อนไขเพื่อแก้ไขปัญหาการแข่งขัน โดยบริษัทสามารถเสนอเงื่อนไขต่อ IDA เพื่อพิจารณา

5.6.7 กระบวนการพิจารณาการควบรวมกิจการเบื้องต้นของ IDA

IDA จะเริ่มต้นกระบวนการพิจารณาแบบขออนุญาตการควบรวมกิจการ (Consolidation Application) ภายในระยะเวลา 5 วันหลังจากได้รับจากบริษัท ทั้งนี้ กระบวนการพิจารณาการควบรวมกิจการเบื้องต้นของ IDA จะมีวัตถุประสงค์เพื่อการพิจารณาว่า บริษัทที่จะควบรวมกิจการได้ส่งข้อมูลขั้นต่ำตามที่ได้กำหนดไว้ (Minimum Information Requirements)

5.6.7.1 การยอมรับแบบขออนุญาตการควบรวมกิจการที่สมบูรณ์

หลังจากที่ IDA ได้ดำเนินการพิจารณาควบรวมกิจการเบื้องต้นแล้ว และปรากฏว่า บริษัทที่จะควบรวมกิจการได้ส่งข้อมูลขั้นต่ำตามที่ได้กำหนดไว้ (Minimum Information Requirements) IDA จะได้แจ้งบริษัทถึงการยอมรับแบบขออนุญาตการควบรวมกิจการ และวันเริ่มต้นกระบวนการพิจารณาแบบขออนุญาตการควบรวมกิจการจะเริ่มนับจากวันที่ IDA ได้รับแบบขออนุญาตการควบรวมกิจการ อย่างไรก็ตาม IDA ยังสามารถดำเนินการขอข้อมูลเพิ่มเติมได้จากบริษัท แม้ว่าจะได้มีการยอมรับแบบขออนุญาตการควบรวมกิจการที่สมบูรณ์แล้ว

5.6.7.2 แบบขออนุญาตการควบรวมกิจการที่ไม่สมบูรณ์จะไม่ได้รับการพิจารณา

IDA จะปฏิเสธการพิจารณาการควบรวมกิจการ ในกรณีที่ภายหลังจากที่ IDA ได้ดำเนินการพิจารณาการควบรวมกิจการเบื้องต้นแล้ว ปรากฏว่า บริษัทมิได้ส่งข้อมูลขั้นต่ำตามที่ได้กำหนดไว้ (Minimum Information Requirements) ซึ่ง IDA จะได้แจ้งบริษัทถึงการไม่ยอมรับแบบขออนุญาตการควบรวมกิจการดังกล่าว

5.6.8 การยกเว้นการยื่นแบบขออนุญาตการควบรวมกิจการ

การยกเว้นการยื่นแบบขออนุญาตการควบรวมกิจการสามารถกระทำได้ โดยบริษัทจะต้องแสดงหลักฐาน ในกรณีดังนี้

- (1) การปฏิบัติตามหลักเกณฑ์ไม่สามารถดำเนินการได้
 - (2) การปฏิบัติตามหลักเกณฑ์เป็นภาระต่อบริษัท (Unreasonably Burdensome) หรือ
 - (3) การควบรวมกิจการจะไม่สร้างผลกระทบต่อการแข่งขันในตลาดโทรคมนาคม
- ทั้งนี้ การขอการยกเว้นการยื่นแบบขออนุญาตการควบรวมกิจการต้องดำเนินการก่อนวันที่บริษัทได้มีการยื่นแบบขออนุญาตการควบรวมกิจการ

5.6.9 หน้าที่ในการให้ข้อมูลเพิ่มเติม (Update) สำหรับแบบขออนุญาต การควบรวมกิจการ

จากวันที่บริษัทได้ยื่นแบบขออนุญาตการควบรวมกิจการ จนถึงวันที่ IDA ได้ดำเนินการพิจารณาควบรวมกิจการเบื้องต้นแล้ว บริษัทมีหน้าที่ในการแจ้งต่อ IDA และให้ข้อมูลที่เกี่ยวข้องเพิ่มเติม (Update) ในกรณีที่มีการเปลี่ยนแปลงอย่างมีนัยสำคัญต่อการควบรวมกิจการ และมีผลกระทบต่อการศึกษาของ IDA ทั้งนี้ ในกรณีที่ IDA เห็นว่ามีการเปลี่ยนแปลงอย่างมีนัยสำคัญต่อการควบรวมกิจการ IDA สามารถขอให้บริษัท ถอนแบบขออนุญาตการควบรวมกิจการ และยื่นแบบขออนุญาตการควบรวมกิจการใหม่ได้ และบริษัทจะต้องชำระค่าธรรมเนียมในการยื่นแบบขออนุญาต การควบรวมกิจการครั้งใหม่

5.6.10 ประโยค (Statement) ที่แสดงว่าแบบขออนุญาตการควบรวมกิจการ อยู่ระหว่างการพิจารณาอนุมัติโดย IDA

ในข้อตกลงการควบรวมกิจการ (Consolidation Agreement) ของทั้งสองฝ่าย จะต้องมีการบัญญัติว่า การควบรวมกิจการจะต้องได้รับการอนุมัติจาก IDA อย่างเป็นทางการ และการควบรวมกิจการจะถือว่าไม่สมบูรณ์หาก IDA ยังไม่อนุมัติการรวมกิจการนั้น และ บริษัทจะต้องมีคำแถลงในลักษณะนี้ เปิดเผยต่อสาธารณชน

5.6.11 การทบทวนการควบรวมกิจการ (Consolidation Review Period)

IDA ยอมรับว่า ความล่าช้าของกระบวนการการกำกับดูแลการควบรวมกิจการ ของ IDA อาจเพิ่มความเสี่ยงทางธุรกิจ และอาจส่งผลกระทบต่อควบรวมกิจการของ บริษัททำให้ไม่สามารถเพิ่มประสิทธิภาพจากการควบรวมกิจการได้ ดังนั้น IDA จะได้ ดำเนินการพิจารณาการควบรวมกิจการภายในระยะเวลาที่สมควร

5.6.12 การทบทวนการควบรวมกิจการ (Consolidation Review) ยังไม่ถือว่า เริ่มต้นจนกว่าบริษัทได้นำเสนอข้อมูลเพื่อขออนุญาตควบรวมกิจการต่อ IDA ได้ ครบถ้วนตามที่กำหนด

การทบทวนการควบรวมกิจการ (Consolidation Review) ยังไม่ถือว่าเริ่มต้น จนกว่าจะได้นำเสนอข้อมูลเพื่อขออนุญาตควบรวมกิจการต่อ IDA ได้ครบถ้วนตามที่กำหนด เช่น หากบริษัทยื่นข้อมูลครบถ้วนในวันที่ 1 กรกฎาคม และ IDA มีหนังสือแจ้งกลับวันที่ 5 กรกฎาคม ให้ถือว่าวันที่ 1 กรกฎาคม เป็นวันเริ่มต้นของกระบวนการพิจารณาการ ควบรวมกิจการ

5.6.13 ระยะเวลาการทบทวนการควบรวมกิจการ (Consolidation Review)

IDA จะดำเนินการพิจารณาการควบรวมกิจการภายในระยะเวลา 30 วัน นับจากวันที่เริ่มกระบวนการทบทวนการควบรวมกิจการ (Consolidation Review Period) ทั้งนี้ IDA จะได้มีการเร่งพิจารณาในกรณีที่การควบรวมกิจการมีรูปแบบการซื้อ-ขายกิจการในตลาดหลักทรัพย์ (Open Market Transactions) อย่างไรก็ตาม หากการควบรวมกิจการมีความซับซ้อน IDA สามารถขอให้ขยายระยะเวลาการพิจารณาเป็น 90 วัน แต่ต้องไม่เกิน 120 วัน

5.6.14 การยุติการทบทวนการควบรวมกิจการ (Consolidation Review) ชั่วคราว เนื่องจากบริษัทไม่สามารถจัดหาข้อมูลตามที่ IDA ขอเพิ่มเติม

ในระหว่างการทบทวนการควบรวมกิจการ (Consolidation Review) IDA สามารถขอข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับการควบรวมกิจการจากบริษัทเพิ่มเติมได้ เพื่อช่วยการประเมินผลกระทบต่อการแข่งขันจากการควบรวมกิจการของบริษัท ซึ่ง IDA จะได้กำหนดระยะเวลาที่เหมาะสมที่บริษัทจะต้องให้ข้อมูลแก่ IDA ทั้งนี้ หากบริษัทจะต้องใช้เวลาเพิ่มเติมในการจัดหาข้อมูลหรือไม่สามารถจัดหาข้อมูลได้ IDA จะสามารถดำเนินการยุติการทบทวนการควบรวมกิจการ (Consolidation Review) ชั่วคราวจนกว่าบริษัทจะสามารถจัดหาข้อมูลเพิ่มเติมนี้ได้

5.6.15 การรวบรวมข้อมูล (Information Gathering)

เพื่อให้สมาชิกวิเคราะห์ผลกระทบของการควบรวมกิจการ IDA จำเป็นต้องได้รับข้อมูลจากบริษัทฯ และผู้ที่เกี่ยวข้องในประเด็นต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับตลาดกิจการโทรคมนาคม

การขอข้อมูลเพิ่มเติมจากบริษัทฯ

ในกรณีที่จำเป็นเพื่อการวิเคราะห์ผลกระทบของการควบรวมกิจการ IDA จะสามารถขอข้อมูลจากบริษัท นอกเหนือจากข้อมูลที่บริษัทฯ ได้ยื่นมาพร้อมกับแบบขอควบรวมกิจการ (Consolidation Application)

5.6.15.1 การขอให้ตอบคำถามที่เกี่ยวข้อง

IDA สามารถยื่นคำถามให้บริษัทฯ ซึ่งบริษัทฯ จะต้องดำเนินการตอบคำถามอย่างถูกต้อง และรวดเร็วเป็นลายลักษณ์อักษร ทั้งนี้ บริษัทฯ จะต้องมียุติการยืนยัน (Certifying Statement) การปฏิบัติตามคำขอของ IDA

5.6.15.2 การขอเอกสารที่เกี่ยวข้อง

IDA สามารถขอให้บริษัทฯ จัดทำเอกสารที่เกี่ยวข้องและบริษัท จะต้องพยายามจัดทำเอกสารดังกล่าว ทั้งนี้ บริษัทจะต้องมีเอกสารยืนยัน (Certifying Statement) การปฏิบัติตามคำขอของ IDA และเอกสารสามารถส่งตัวจริงหรือสำเนา

5.6.15.3 การขอสัมภาษณ์ IDA

สามารถขอสัมภาษณ์ผู้ถือหุ้น ผู้บริหาร หรือพนักงานบริษัท และหลังจากการสัมภาษณ์ IDA สามารถขอให้ผู้ถือหุ้น ผู้บริหาร หรือพนักงานที่ร่วมสัมภาษณ์จัดทำคำตอบเป็นลายลักษณ์อักษร ทั้งนี้ ผู้ถือหุ้น ผู้บริหาร หรือพนักงานที่ร่วมการสัมภาษณ์จะต้องสามารถให้คำตอบที่ถูกต้องและสมบูรณ์

5.6.15.4 การขอตรวจสอบบริษัท IDA สามารถขอตรวจสอบการดำเนินธุรกิจของบริษัท โดยตรวจสอบบัญชี หลักฐาน และการปฏิบัติงาน โดย IDA จะแจ้งล่วงหน้าอย่างน้อย 3 วันทำการ

5.6.15.5 การขอให้ทบทวนการพิจารณา (Reconsideration)

หากบริษัทฯ เชื่อว่าข้อมูลที่ขอโดย IDA นั้น ไม่มีความจำเป็นหรือกว้างเกินไป สามารถดำเนินการแจ้งต่อ IDA เพื่อขอให้ทบทวนการขอข้อมูลภายในระยะเวลา 5 วันทำการหลังจากได้รับคำขอจาก IDA ทั้งนี้ การขอให้ทบทวนคำขอของ IDA บริษัทฯ จะต้องอธิบายเหตุผลของบริษัท และเสนอทางเลือกให้ IDA ในการหาข้อมูลเพื่อวิเคราะห์ผลกระทบต่อการแข่งขันของการควบรวมกิจการ ในกรณีที่บริษัทฯ ขอให้ทบทวนคำขอของ IDA นั้น IDA จะระงับระยะเวลาการทบทวนการควบรวมกิจการ (Consolidation Review Period) นับจากวันที่ IDA ได้ส่งคำขอข้อมูล ทั้งนี้ ระยะเวลาการทบทวนการควบรวมกิจการจะเริ่มนับอีกครั้ง หลังจากที่ IDA อนุญาตตามคำขอของบริษัท หรือวันที่บริษัทนำส่งข้อมูลตามที่ IDA ขอ

5.6.15.6 ผลจากการไม่ปฏิบัติตามคำขอข้อมูลของ IDA

ในกรณีที่บริษัทไม่ปฏิบัติตามคำขอของ IDA ภายในระยะเวลาที่เหมาะสม IDA สามารถยกเลิกแบบขอการควบรวมกิจการ (Consolidation Application) ได้

5.6.16 กระบวนการจัดหาข้อมูลจากบุคคล/ฝ่ายอื่นๆ

ในบางกรณี IDA อาจจำเป็นต้องขอข้อมูลจากบุคคล/ฝ่ายอื่นๆ เช่น ผู้ผลิต (Suppliers) คู่แข่ง และลูกค้าของบริษัท และผู้ที่เกี่ยวข้อง ทั้งนี้ IDA สามารถดำเนินการผ่านวิธีดังนี้

5.6.16.1 การปรึกษาหารือแบบ Public Consultation

ในกรณีที่เหมาะสม IDA อาจเปิดโอกาสให้สาธารณชนสามารถให้ความเห็นต่อการควบคุมกิจการ

5.6.16.2 การปรึกษาหารือแบบ Private Consultation

ในกรณีที่ IDA ไม่ได้มีการปรึกษาหารือแบบ Public Consultation IDA อาจสามารถขอความเห็นจากภาคเอกชนที่เกี่ยวข้อง

5.6.16.3 ความร่วมมือกับรัฐบาล/IDA ต่างประเทศ

ในกรณีที่เหมาะสมและสอดคล้องกับข้อตกลงระหว่างประเทศ IDA จะพยายามร่วมมือกับรัฐบาล/IDA ของต่างประเทศเพื่อรวบรวมข้อมูลที่เกี่ยวข้อง

5.6.17 ความลับ

แม้ว่า IDA จะดำเนินกระบวนการทบทวนการควบคุมกิจการอย่างโปร่งใส IDA จะดำเนินการรักษาข้อมูลที่เป็นความลับเชิงพาณิชย์ของบริษัท ที่ได้จัดส่งให้ IDA

5.6.18 กรอบการวิเคราะห์ (Analytical Framework)

IDA จะไม่อนุญาตการควบคุมกิจการ ในกรณีที่ IDA เห็นว่าการควบคุมกิจการ จะมีผลกระทบต่อการแข่งขันในตลาดกิจการโทรคมนาคม หรือมีผลเสียต่อผลประโยชน์สาธารณะ ในการพิจารณาว่าการควบคุมกิจการจะลดการแข่งขันอย่างมีนัยสำคัญ (Substantially lessen competition) ในตลาดกิจการโทรคมนาคม ซึ่ง IDA จะวิเคราะห์ผลกระทบในเชิงเศรษฐศาสตร์ในประเด็นการควบคุมกิจการและคุณลักษณะของตลาดกิจการโทรคมนาคม

5.6.19 แนวทางทั่วไปของการพิจารณาการควบรวมกิจการ

5.6.19.1 มาตรฐานการลดการแข่งขันอย่างมีนัยสำคัญ (Substantially lessening of competition)

IDA จะมีความเห็นว่าการควบรวมกิจการจะลดการแข่งขันอย่างมีนัยสำคัญในกรณี

- (1) ทำให้การแข่งขันในตลาดกิจการโทรคมนาคมของประเทศไทยลดลงอย่างมีนัยสำคัญ หรือ
- (2) กีดขวางการพัฒนาตลาดแข่งขันของตลาดกิจการโทรคมนาคมในอนาคต

5.6.19.2 การวิเคราะห์ความสามารถในการแข่งขันของบริษัท

ในการวิเคราะห์ส่วนแบ่งของบริษัทในตลาดกิจการโทรคมนาคม หรือวิเคราะห์ความสามารถในการแข่งขันของบริษัทฯ IDA จะได้ประเมินส่วนแบ่งทางการตลาด (Market share) ของบริษัท และองค์การใดที่มีอำนาจควบคุม (Effective Control) บริษัท

5.6.20 การควบรวมกิจการแบบขนาน (Horizontal Consolidations)

การควบรวมกิจการแบบขนานทำให้เกิดผลกระทบต่อการแข่งขันมากที่สุด ซึ่ง IDA จะให้ความสำคัญกับการพิจารณาการควบรวมกิจการแบบขนานเพื่อป้องกันผลกระทบที่เกิดต่อการแข่งขัน ดังนี้

5.6.20.1 การวิเคราะห์ส่วนแบ่งการตลาด

IDA เริ่มต้นการพิจารณาการควบรวมกิจการโดยพิจารณาส่วนแบ่งการตลาดของบริษัทฯ ในตลาดกิจการโทรคมนาคมที่บริษัทแข่งขันอยู่ในทางปฏิบัติ IDA จะกำหนดนิยามและขอบเขตของตลาดกิจการโทรคมนาคม และจะได้ประเมินส่วนแบ่งการตลาดของบริษัทฯ

5.6.20.2 การกำหนดขอบเขตตลาด

IDA จะได้กำหนดขอบเขตตลาดกิจการโทรคมนาคมในประเทศที่บริษัทแข่งขันอยู่ในปัจจุบัน

5.6.20.3 ตลาดสินค้าและบริการ

ตลาดที่เกี่ยวข้องกับการให้บริการโทรคมนาคมของบริษัทฯ จะรวมถึงการให้บริการโทรคมนาคมและสินค้าโทรคมนาคม และการให้บริการโทรคมนาคมและสินค้าโทรคมนาคมอื่นๆ ที่ผู้ซื้อเห็นว่าเป็นสินค้าทดแทน (Substitutes) หรือแลกเปลี่ยน (Interchangeable) กันได้ ทั้งนี้ เพื่อกำหนดนิยามของตลาดสินค้าและบริการโทรคมนาคม IDA จะพิจารณาได้จากข้อมูลที่เกี่ยวข้อง ซึ่งอาจพิจารณาจากสินค้าและบริการโทรคมนาคมที่มีลักษณะการใช้งานและฐานลูกค้าเหมือนกับสินค้าและบริการโทรคมนาคมของบริษัทฯ นอกจากนี้ IDA อาจพิจารณาสินค้าและบริการอื่นๆ ที่ผู้ซื้ออาจเปลี่ยนไปใช้ในกรณีที่บริษัทภายหลังจากที่ได้ควบรวมกิจการแล้ว (Post-consolidation Entity) ได้ปรับเปลี่ยนราคาอย่างมีนัยสำคัญ

5.6.20.4 ตลาดเชิงภูมิศาสตร์ (Geographical Markets)

ตลาดเชิงภูมิศาสตร์ของบริการกิจการโทรคมนาคมของบริษัทฯ หมายถึง พื้นที่เชิงภูมิศาสตร์ที่บริษัทฯ ให้บริการอยู่ และพื้นที่ที่ผู้ซื้อสามารถใช้บริการโทรคมนาคมของบริษัทฯ ได้

5.6.20.5 การกำหนดผู้เล่นในตลาด (Market Participants)

ในแต่ละตลาดโทรคมนาคมที่บริษัทฯ ดำเนินธุรกิจอยู่ IDA จะพยายามกำหนดผู้เล่นต่างๆ ในตลาดโทรคมนาคม ซึ่ง IDA จะรวมเฉพาะผู้เล่นที่เป็นคู่แข่งโดยตรง หรือผลิตสินค้าและบริการทดแทนกับสินค้าและบริการของบริษัทฯ

5.6.20.6 การกำหนดส่วนแบ่งการตลาด (Market Share)

IDA จะกำหนดหน่วยการวัด (Unit of Measurement) เพื่อประเมินส่วนแบ่งการตลาดของผู้เล่นต่างๆ ในตลาดโทรคมนาคม ซึ่งอาจรวมถึงยอดขาย รายได้ จำนวนลูกค้าและความสามารถในการผลิต โดยในการพิจารณาหน่วยการวัด IDA จะพิจารณาจากข้อมูลที่สามารถเชื่อถือได้ และความเหมาะสมที่จะสะท้อนสถานะการแข่งขันของผู้เล่นต่างๆ ในตลาด และเมื่อ IDA ได้กำหนดหน่วยการวัดแล้ว จะได้คำนวณหาส่วนแบ่งการตลาดของแต่ละผู้เล่นในตลาดที่อยู่ในตลาดโทรคมนาคมในปัจจุบัน IDA จะได้กำหนดส่วนแบ่งการตลาดของบริษัทฯ ภายหลังการควบรวมกิจการ

5.6.21 การประเมินความเสี่ยงจากผลกระทบที่เกิดจากการแข่งขันที่ลดลง

ส่วนแบ่งการตลาดของบริษัทภายหลังจากการควบรวมกิจการที่ใหญ่มักจะหมายถึง ผลกระทบจากการแข่งขัน (Anti - competition) อย่างไรก็ตาม ข้อมูลส่วนแบ่งการตลาดของบริษัทภายหลังจากควบรวมกิจการถือเป็นเพียงปัจจัยหนึ่งที่ IDA พิจารณาผลกระทบการแข่งขัน IDA จะได้พิจารณาถึงปัจจัยต่างๆ ที่จะเพิ่มหรือลดความสามารถของบริษัทภายหลังจากควบรวมกิจการที่จะมีพฤติกรรมต่อต้านการแข่งขัน ซึ่งปัจจัยเหล่านี้มีดังนี้

5.6.21.1 ปัจจัยที่อาจทำให้เพิ่มความเสี่ยงของพฤติกรรมต่อต้านการแข่งขันฝ่ายเดียว (Unilateral Anti - Competitive Conduct)

IDA จะพิจารณาความเป็นไปได้ที่โครงสร้างของตลาดโทรคมนาคมภายหลังจากการควบรวมกิจการของบริษัทจะมีความเสี่ยงที่บริษัทจะมีอำนาจการตลาดอย่างมีนัยสำคัญ (Significant Market Power) โดยการประเมินต่างๆ ที่จะพิจารณา ได้แก่

- (1) บริษัทฯ ก่อนการควบรวมกิจการมีส่วนแบ่งการตลาดที่สูงอยู่แล้ว และการควบรวมกิจการจะเพิ่มความเข้มข้นในตลาด
- (2) การควบรวมกิจการจะทำให้บริษัทภายหลังจากการควบรวมกิจการมีส่วนแบ่งการตลาดสูงกว่าร้อยละ 40 ในตลาดโทรคมนาคม
- (3) ก่อนการควบรวมกิจการ บริษัทที่จะควบรวมกิจการมีสินค้าและบริการที่คล้ายกันในมุมมองของผู้บริโภค
- (4) ตลาดโทรคมนาคมไม่มีผู้บริโภคมที่มีอำนาจต่อรองกับบริษัทภายหลังจากการควบรวมกิจการที่จะเพิ่มราคา
- (5) ลูกค้าของบริษัทฯ ในปัจจุบันมีอุปสรรคสำคัญในการที่จะเปลี่ยนแปลงผู้ให้บริการภายหลังจากที่บริษัทฯ ได้ควบรวมกิจการแล้ว

ในการวิเคราะห์ผลกระทบต่อการแข่งขัน IDA จะพิจารณาประเด็นปัจจัยที่ทำให้เกิดพฤติกรรมต่อต้านการแข่งขัน (Anti-Competitive Conduct) เช่น บริษัทที่มีส่วนแบ่งตลาดที่สูงในปัจจุบัน การควบรวมกิจการทำให้ส่วนแบ่งตลาดสูงกว่าร้อยละ 40 ของตลาดกิจการโทรคมนาคมในประเทศ ตลาดกิจการโทรคมนาคมไม่มีผู้รับบริการ “Strong customers” ที่สามารถต่อต้านการปรับขึ้นราคาของบริษัทได้

5.6.22 แนวทางการพิจารณาการควบรวมกิจการของ IDA

IDA สามารถพิจารณาคำร้องขอควบรวมกิจการ โดยมีผลการพิจารณา ดังนี้

1. การให้อนุญาตการควบรวมกิจการ
2. การห้ามการควบรวมกิจการ
3. การให้อนุญาตการควบรวมกิจการแบบมีเงื่อนไข เช่น การกำหนด

เงื่อนไขการปรับโครงสร้างองค์กรทำให้ต้องแยกกิจการ (Divestiture) บางประเภทออกจากบริษัทหลังการควบรวมกิจการ การป้องกันพฤติกรรมต่อต้านการแข่งขัน (Behavioral Safeguards) หรือเงื่อนไขอื่นใดที่ IDA กำหนดเพื่อให้ตลาดกิจการโทรคมนาคมยังสามารถแข่งขันได้

ทั้งนี้ IDA จะดำเนินการแจ้งผลการพิจารณาต่อบริษัทอย่างเป็นทางการ และในกรณีที่บริษัทได้รับผลกระทบจากการตัดสินใจของ IDA บริษัทสามารถดำเนินการยื่นอุทธรณ์ต่อ IDA หรือต่อรัฐมนตรีว่าการกระทรวงที่ IDA สังกัดได้

5.6.23 ปัจจัยที่อาจทำให้เพิ่มความเสี่ยงของการร่วมมือเพื่อต่อต้านการแข่งขัน (Concerted Anticompetitive Action)

IDA จะพิจารณาความเป็นไปได้ของโครงสร้างของตลาดโทรคมนาคมภายหลังการควบรวมกิจการของบริษัท จะมีความเสี่ยงเพิ่มขึ้นที่จะทำให้ผู้เล่นในตลาดทำความตกลงและรักษาพฤติกรรมต่อต้านการแข่งขันร่วมกันได้ ทั้งนี้ ประเด็นที่ IDA จะพิจารณาได้แก่

1. ตลาดโทรคมนาคมมีความเข้มข้น (Concentration) ที่มีจำนวนผู้เล่นในตลาดที่จำกัด
2. ข้อมูลเกี่ยวข้องกับราคาสินค้าและบริการและกระบวนการตัดสินใจการผลิตของแต่ละบริษัทโทรคมนาคมมีการเปิดเผยต่อภาคสาธารณะ

3. ข้อแตกต่างของสินค้าและบริการ (Product Differentiation) อยู่ในระดับต่ำ
4. ผู้เล่นในตลาดกิจการโทรคมนาคมมักจะมีราคามาตรฐาน
5. ไม่มีผู้เล่นที่มีลักษณะ Maverick ในตลาดกิจการโทรคมนาคม

5.6.24 การกำจัดบริษัทที่มีอำนาจการตลาดอย่างมีนัยสำคัญ

IDA จะพิจารณาว่าการควบรวมกิจการจะทำให้เกิดนวัตกรรมใหม่และการแข่งขันด้านราคาที่จะทำให้บริษัทในตลาดที่มีอำนาจการตลาดอย่างมีนัยสำคัญถูกกำจัดได้

5.6.25 การควบรวมกิจการที่มีใช่แบบขนาน (Non-horizontal Consolidations)

การควบรวมกิจการที่มีใช่แบบขนานอาจส่งผลกระทบต่อการแข่งขัน ดังนั้น IDA จะพิจารณาไม่อนุญาตหรือกำหนดเงื่อนไขการควบรวมกิจการในการสร้าง เห็นว่าการควบรวมกิจการอาจส่งผลกระทบต่อการแข่งขัน

5.6.25.1 การกำหนดนิยามอำนาจทางตลาดที่มีนัยสำคัญและความเข้มข้น ของตลาด

ในการประเมินการควบรวมกิจการที่มีใช่แบบขนาน IDA จะเริ่มการพิจารณาว่าบริษัทที่จะควบรวมกิจการมีอำนาจการตลาดอย่างมีนัยสำคัญหรือไม่ โดยที่จะได้พิจารณาประเด็นต่างๆ ดังนี้

- (1) เป็นบริษัทที่ได้รับใบอนุญาตประกอบกิจการโทรคมนาคมที่มีขนาดใหญ่ (Aminart Licensee)
- (2) เป็นบริษัทที่ได้สิทธิประโยชน์พิเศษจากรัฐบาลในการให้บริการหรือมีอำนาจควบคุมเครือข่ายสำคัญของระบบให้บริการโทรคมนาคม
- (3) มีส่วนแบ่งการตลาดสูงถึงร้อยละ 40 ของตลาดโทรคมนาคม
- (4) บริษัทสามารถลดการผลิต การให้บริการเพิ่มราคาได้ฝ่ายเดียวโดยอิสระโดยไม่ต้องคำนึงถึงคู่แข่ง ทั้งนี้ IDA จะได้พิจารณาประเด็นอื่นๆ เพื่อโต้แย้งข้อสมมุติฐานว่าบริษัทมีอำนาจทางการตลาด

5.6.25.2 การประเมินความเป็นไปได้ของผลกระทบการต่อต้านการแข่งขัน

ในกรณีที่ IDA เห็นว่าบริษัทที่จะควบรวมกิจการมีอำนาจทางการตลาดอย่างมีนัยสำคัญ IDA จะได้พิจารณาปัจจัยทางการตลาดอื่นๆ ที่จะเพิ่มโอกาสที่การควบรวมกิจการที่ลดการแข่งขัน

5.6.25.3 การจำกัดโอกาสที่จะมีคู่แข่งในอนาคต

IDA จะพิจารณาว่าการควบรวมกิจการจะกีดกันการพัฒนาการแข่งขันในตลาดโทรคมนาคม โดยการจำกัดโอกาสที่จะมีบริษัทคู่แข่งในอนาคต ซึ่งมีโอกาสที่จะเกิดปัญหานี้ มักจะเกิดขึ้นในกรณีของ (1) การควบรวมกิจการแบบแนวดิ่ง (Vertical Consolidation) หรือ (2) บริษัทที่จะควบรวมกิจการจะต้องเข้าสู่ตลาดของอีกบริษัทในอนาคต ตามข้อกำหนดในใบอนุญาตประกอบกิจการโทรคมนาคม

ประเด็นเพิ่มความจำเป็นในการเข้าตลาดสองชั้น (Dual - Level) ของบริษัทคู่แข่งในอนาคต

ในกรณีของการควบรวมกิจการแบบแนวดิ่ง IDA จะพิจารณาว่าการควบรวมกิจการจะลดการแข่งขันหรือกีดกันการพัฒนาของการแข่งขันในตลาดโทรคมนาคม โดยการจำกัดความสามารถของคู่แข่งในการเข้าถึง (1) วัตถุดิบ (upstream input) ที่ใช้ในการผลิตสินค้าและบริการโทรคมนาคม (2) ระบบเครือข่าย (Downstream facilities) ที่จำเป็นสำหรับการผลิตสินค้าและบริการโทรคมนาคม ทั้งนี้ ข้อจำกัดเหล่านี้สามารถเพิ่มต้นทุนของบริษัทคู่แข่งและทำให้บริษัทคู่แข่งใหม่จำเป็นต้องเข้าสู่ตลาดทั้งในด้านวัตถุดิบและระบบเครือข่ายพร้อมกัน

5.6.25.4 การปิดเบือนตลาด

IDA จะได้พิจารณาว่าการควบรวมกิจการจะสามารถทำให้บริษัทที่มีอำนาจทางการตลาดปิดเบือนการแข่งขันในตลาดโทรคมนาคมได้ ทั้งนี้ ในกระบวนการพิจารณาการควบรวมกิจการ IDA จะได้พิจารณาถึงหลักเกณฑ์การกำกับดูแลต่างๆ ที่จะสามารถลดความเสี่ยงจากพฤติกรรม การปิดเบือนการตลาด

5.6.26 ประเด็นพิจารณาที่เกี่ยวข้องกับการควบรวมกิจการ

ในกรณีของการควบรวมกิจการทั้งแบบขนานและที่มีใช้แบบขนาน IDA จะได้พิจารณาถึงประเด็นอื่นๆ ที่จะกระทบต่อการแข่งขัน ดังนี้

5.6.26.1 ความเป็นไปได้ของการเข้าสู่ตลาดของบริษัทใหม่

ความสามารถของบริษัทภายหลังการควบรวมกิจการในการลดผลผลิตหรือเพิ่มราคา ทั้งฝ่ายเดียวหรือร่วมมือกับบริษัทอื่นๆ ในตลาด ไทโรคมណမอาจจะเป็นไปได้ยากในกรณีที่บริษัทใหม่สามารถเข้าสู่ตลาดได้โดยง่ายหรือบริษัทในตลาดสามารถเพิ่มผลผลิตได้ภายในระยะเวลาอันสั้นที่จะกดผลผลิตที่ลดลงหรือราคาที่เพิ่มขึ้น หาก IDA เห็นว่า การเข้าสู่ตลาดและการเพิ่มผลผลิตสามารถดำเนินการได้ง่าย IDA จะให้อนุญาตการควบรวมกิจการ ทั้งนี้ ในการพิจารณาการเข้าสู่ตลาดและการขยายกำลังการผลิต IDA จะพิจารณาว่าในอดีตมีการเข้าสู่ตลาดไทโรคมណမหรือขยายกำลังการผลิตหรือไม่ และพิจารณาในปัจจุบันอื่นๆ ที่เกี่ยวข้องจากปัจจัยด้านเทคนิค ปัจจัยการเข้าถึงระบบเครือข่าย ปัจจัยการเงิน ปัจจัยเชิงพาณิชย์ และปัจจัยการกำกับดูแล

5.6.26.2 ประสิทธิภาพ

แม้ว่าการควบรวมกิจการอาจทำให้เกิดผลกระทบของพฤติกรรมต่อต้านการแข่งขันในตลาด IDA จะอนุญาตการควบรวมกิจการในกรณีที่ (1) ธุรกรรมก่อให้เกิดประสิทธิภาพที่ไม่ได้เกิดจากพฤติกรรมต่อต้านการแข่งขันแต่เกิดจากผลของการควบรวมกิจการที่ไม่สามารถเกิดขึ้นได้ หากไม่มีการควบรวมกิจการ และ (2) บริษัทหลังควบรวมกิจการสามารถที่จะส่งผ่านผลประโยชน์ของประสิทธิภาพที่เพิ่มขึ้นให้แก่ผู้บริโภค และลูกค้า หากเป็นการควบรวมกิจการที่มีใช้แบบเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพ และอาจไม่กระทบต่อการแข่งขัน ดังนี้ IDA จะให้ความสำคัญกับประสิทธิภาพที่เพิ่มขึ้นในกระบวนการทบทวนการควบรวมกิจการที่มีใช้แบบขนานมากกว่าในกรณีของการควบรวมกิจการแบบขนาน อย่างไรก็ตาม ประเด็นการเพิ่มประสิทธิภาพไม่ควรเป็นเหตุผลทำให้เกิดบริษัทที่มีอำนาจผูกขาดในตลาดไทโรคมណမ ทั้งนี้ IDA จะให้ความสำคัญกับการเพิ่มประสิทธิภาพใน

กรณีที่บริษัทแสดงได้ถึงความสามารถในการลดราคาของสินค้าและบริการ
ภายหลังการควบรวมกิจการ

5.6.27 หน่วยงานภายในที่ประสบภาวะขาดทุน

IDA จะพิจารณาการควบรวมกิจการในกรณีที่มีลักษณะการแก้ไขปัญหา
การขาดทุน (Failing Unitertaking) หรือต้องการขยายหน่วยงานภายในที่ประสบปัญหาขาดทุน
(Failing Division)

5.6.27.1 บริษัทที่มีปัญหาขาดทุน

นิยามของบริษัทที่กำลังมีปัญหาขาดทุน ได้แก่

- (1) บริษัทไม่สามารถรองรับภาระทางการเงินในระยะสั้นได้
- (2) ไม่สามารถแก้ไขปัญหาของบริษัทผ่านกระบวนการ insolvency Proceeding
- (3) ไม่สามารถหาผู้ซื้อรายอื่นๆ ในทรัพย์สินของบริษัทตามราคาตลาดที่เหมาะสมได้ และ
- (4) อาจจะต้องออกจากตลาดโทรทัศน์ภาค หากไม่มีการควบรวมกิจการ

5.6.27.2 หน่วยงานภายในบริษัทที่มีปัญหาขาดทุน

หน่วยงานภายในบริษัทที่มีปัญหาขาดทุนในกรณีนี้

- (1) หน่วยงานมีกระแสเงินสดติดลบ (Negetive cashflow)
- (2) ไม่สามารถขายให้ผู้ซื้อรายอื่นๆ ในราคาตลาดที่เหมาะสมได้ และ
- (3) อาจจะต้องออกจากตลาดโทรทัศน์ภาค หากไม่มีการควบรวมกิจการ

5.6.27.3 ปัจจัยอื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง

ในกระบวนการพิจารณาการควบรวมกิจการ IDA จะพิจารณา
ปัจจัยอื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง ที่จะกระทบต่อการแข่งขันในตลาดโทรทัศน์ภาค
ซึ่งจะรวมถึงโอกาสการเปลี่ยนแปลงของสภาพแวดล้อมของการกำกับดูแล
โอกาสการเปลี่ยนแปลงของเทคโนโลยีในอุตสาหกรรม และโอกาสการ
เปลี่ยนแปลงของพฤติกรรมผู้บริโภค

5.6.28 ประเด็นพิจารณาเรื่องผลประโยชน์สาธารณะ

ในกระบวนการพิจารณาการควบรวมกิจการ IDA จะให้ความสำคัญสูงสุดสำหรับผลประโยชน์สาธารณะ (Public Interest) ที่จะเกิดขึ้นทั้งในกรณีที่มีการควบรวมกิจการและกรณีที่ไม่มีการควบรวมกิจการ ซึ่ง IDA จะได้ชี้แจงเหตุผลของการตัดสินใจต่อสาธารณชนต่อไป

5.6.29 กรณีพิเศษ

IDA จะพิจารณาบทวนการควบรวมกิจการภายใต้กรณีพิเศษต่างๆ

5.6.29.1 การควบรวมกิจการของบริษัทที่มีอำนาจทางการตลาดอย่างมีนัยสำคัญในตลาดที่มีได้อยู่ภายใต้การกำกับดูแลของ IDA

IDA ยอมรับว่าในบางกรณี การควบรวมกิจการอาจเกิดขึ้นระหว่างบริษัทที่มีอำนาจทางการตลาดอย่างมีนัยสำคัญในตลาดโทรคมนาคมที่มีได้อยู่ภายใต้การกำกับดูแลของ IDA เช่น บริษัทโทรคมนาคมต่างประเทศที่ดำเนินธุรกิจในประเทศ (home country) หรือบริษัทของประเทศที่มีได้ อยู่ในอุตสาหกรรมโทรคมนาคม อย่างไรก็ตาม ในการประเมินการควบรวมกิจการ IDA จะให้ความสำคัญกับผลกระทบต่อการแข่งขันที่เกิดขึ้นกับตลาดโทรคมนาคมในประเทศเป็นสำคัญ

5.6.29.2 การควบรวมกิจการที่บริษัทที่จะควบรวมกิจการมีผู้ถือหุ้นกลุ่มเดียวกันก่อนการควบรวมกิจการ

ในบางกรณี ก่อนการควบรวมกิจการ บริษัทฯ อาจมีโครงสร้างผู้ถือหุ้นกลุ่มเดียวกัน ซึ่ง IDA จะได้พิจารณาว่าก่อนการยื่นขออนุญาตควบรวมกิจการ บริษัทที่จะควบรวมกิจการถือเป็นกลุ่มธุรกิจเดียวกัน (Single Economic entity) อยู่แล้วหรือไม่ ซึ่งจะได้พิจารณาถึงความสามารถของบริษัทแม้ในการควบคุมการดำเนินงานของบริษัทที่จะขออนุญาตควบรวมกิจการ หาก IDA เห็นว่าบริษัทที่จะควบรวมกิจการเป็นกลุ่มธุรกิจเดียวกันอยู่แล้ว ก่อนการควบรวมกิจการ IDA จะยกเลิกกระบวนการทบทวนการควบรวมกิจการ

5.6.30 ผลการพิจารณาการทบทวนการควบรวมกิจการ

IDA จะได้กำหนดผลการพิจารณาการทบทวนการควบรวมกิจการออกเป็น 3 ลักษณะ ดังนี้

(1) การอนุญาตการควบรวมกิจการ

IDA สามารถอนุมัติการควบรวมกิจการได้โดยไม่มีเงื่อนไข

(2) การไม่อนุญาตการควบรวมกิจการ

IDA สามารถปฏิบัติการขอควบรวมกิจการได้

(3) การอนุญาตการควบรวมกิจการโดยมีเงื่อนไข

IDA สามารถให้ความเห็นชอบในการขอควบรวมกิจการของบริษัทฯ โดยมีเงื่อนไขที่กำหนดให้บริษัทต้องดำเนินการ เพื่อลดผลกระทบต่อการแข่งขัน ทั้งนี้ เงื่อนไขอาจมีได้ตามข้อ 5.6.31 เงื่อนไขเชิงโครงสร้าง

5.6.31 เงื่อนไขเชิงโครงสร้าง

เงื่อนไขเชิงโครงสร้างอาจรวมถึงการบังคับให้แยก (Divestiture) ธุรกิจบางส่วนของบริษัทฯ หรือให้แยกหน่วยงานที่บริษัทฯ มีอำนาจควบคุมกิจการ รายละเอียดดังนี้

5.6.31.1 การให้แยกทรัพย์สินบางส่วนให้ผู้ซื้อรายใหม่

ในบางกรณี การควบรวมกิจการอาจช่วยส่งเสริมการแข่งขัน แต่อาจทำให้เกิดปัญหาการแข่งขันในตลาดโทรคมนาคมแห่งใดแห่งหนึ่ง เช่น บริษัท License one มีธุรกิจในตลาดโทรคมนาคม A ตลาดโทรคมนาคม B และตลาดโทรคมนาคม C ในขณะที่บริษัท License Two มีธุรกิจในตลาดโทรคมนาคม C ตลาดโทรคมนาคม D และตลาดโทรคมนาคม E ทั้งนี้ การควบรวมกิจการของทั้งสองบริษัทอาจกระทบต่อตลาดโทรคมนาคม C ในขณะที่อาจไม่มีผลกระทบด้านการแข่งขันในตลาดโทรคมนาคมอื่นๆ

ดังนั้น เพื่อเป็นการแก้ไขปัญหาการแข่งขัน IDA อาจกำหนดให้บริษัท ต้องแยกกิจการในตลาดโทรคมนาคม C ให้แก่ผู้ซื้อรายใหม่ เพื่อรักษาการแข่งขันในตลาดโทรคมนาคม

5.6.31.2 ข้อกำหนดขั้นต่ำ

เพื่อให้การแยกกิจการตามข้อกำหนดของ IDA บริษัทจะต้องดำเนินการขายทรัพย์สินที่เพียงพอต่อการกำจัดความเสี่ยงต่อการแข่งขันอันเนื่องมาจากการควบรวมกิจการ และผู้ซื้อทรัพย์สินนั้นจะต้องมีความสามารถและแรงจูงใจในการบริหารจัดการทรัพย์สินให้เป็นธุรกิจที่สามารถแข่งขันได้ภายใต้ความเห็นของ IDA

5.6.31.3 ระยะเวลาและขั้นตอนกระบวนการ

ในกรณีที่ IDA กำหนดให้บริษัทต้องดำเนินการแยกกิจการโดยเป็นเงื่อนไขการควบรวมกิจการ บริษัทจะต้องดำเนินการแยกกิจการตามที่ตกลงไว้ ภายในระยะเวลาที่กำหนด หลังจากการควบรวมกิจการโดยทั่วไประยะเวลาการแยกกิจการต้องไม่เกิน 1 ปี ทั้งนี้ IDA สามารถกำหนดเงื่อนไขเพิ่มเติมได้ดังนี้ (1) ในช่วงระหว่างการควบรวมกิจการและการแยกกิจการ การดำเนินกิจการของหน่วยธุรกิจที่จะแยกจะต้องดำเนินธุรกิจอื่นๆ และ (2) หากภายหลังจากระยะเวลาที่กำหนด การแยกกิจการยังไม่สามารถดำเนินการได้ บริษัทฯ จะต้องดำเนินการจัดหาคณะที่ปรึกษาที่มีคุณลักษณะตามที่ IDA ยอมรับได้เพื่อดำเนินการเจรจาขายทรัพย์สินโดยบริษัทฯ ต้องรับผิดชอบค่าใช้จ่ายทั้งหมด

5.6.31.4 สิทธิของ IDA ในการอนุมัติการซื้อขายกิจการ

ในกรณีที่ IDA กำหนดเงื่อนไขให้บริษัทฯ ต้องดำเนินการแยกกิจการ IDA ยังสามารถมีสิทธิในการพิจารณาเห็นชอบผู้ซื้อกิจการที่บริษัทแยกออกมา ซึ่ง IDA จะไม่อนุมัติผู้ซื้อที่ไม่มีศักยภาพและแรงจูงใจในการบริหารจัดการทรัพย์สินที่ซื้อให้เกิดผลประโยชน์ได้ ทั้งนี้ บริษัทฯ จะต้องชี้แจงว่าผู้ซื้อกิจการสามารถดำเนินการได้ดังนี้ (1) จะต้องดำเนินธุรกิจที่เป็นอิสระและแยกออกจากบริษัท (2) มีประสบการณ์ในการประกอบธุรกิจ และมีเงินทุนเพียงพอ ซึ่ง IDA อาจสามารถกำหนดให้บริษัทฯ ต้องดำเนินการว่าจ้างคณะที่ปรึกษาเพื่อประเมินความสามารถในการบริหารจัดการของผู้ซื้อ ในกรณีที่การซื้อกิจการของกิจการที่แยกออกจากบริษัท ถือเป็นการควบรวมกิจการ บริษัทฯ จะต้องดำเนินการยื่นคำขอควบรวมกิจการแยกอีกต่างหาก

5.6.31.5 การแยกเชิงโครงสร้าง

ภายใต้เงื่อนไขการควบรวมกิจการ IDA อาจกำหนดให้บริษัท หลังจากควบรวมกิจการแล้วต้องดำเนินธุรกิจบางประเภท แยกออกจากบริษัท (Structurally Separate identity) โดยต้องมีการแยกบัญชี แยกเครือข่าย แยกสำนักงาน แยกพนักงาน แยกวงเงินสินเชื่อ หรือแยกการดำเนินธุรกรรมอื่นๆ การแยกเชิงโครงสร้าง (Structural Separation) ที่บริษัทถือว่าเป็นอำนาจการตลาดอย่างมีนัยสำคัญ ทั้งนี้ การแยกเชิงโครงสร้างสามารถทำให้บริษัท มีประสิทธิภาพจากการควบรวมกิจการ ในขณะที่ป้องกัน การกีดกันการแข่งขันผ่านการกีดกันการเข้าถึงระบบเครือข่าย (access discrimination) และการให้การอุดหนุนระหว่างกัน (cross - subsidization)

5.6.31.6 การควบคุมพฤติกรรม (Behavioral Safeguards)

การควบคุมพฤติกรรมถือเป็นเงื่อนไขที่กำหนดภายหลังจาก การควบรวมกิจการ ทั้งนี้ การควบคุมพฤติกรรมจะเหมาะสมในกรณีที่ การควบรวมกิจการส่งเสริมการแข่งขัน แต่อาจมีบางประเด็นที่ต้องพิจารณา เรื่องการแข่งขันในบางประเด็น ซึ่งอาจไม่ถึงกับต้องห้ามการควบรวมกิจการ หรือกำหนดให้แยกโครงสร้างการบริหารจัดการ ตัวอย่างของการควบคุม พฤติกรรมมีดังนี้

(1) การแยกบัญชี

ภายใต้เงื่อนไขการควบรวมกิจการ IDA อาจกำหนดให้บริษัท ต้องแยกการจัดทำบัญชี สำหรับรายได้ที่มาจากธุรกรรมที่มีการแข่งขันเสรี กับธุรกรรมที่มีได้เกิดจากการแข่งขันสมบูรณ์และต้องปฏิบัติตามกฎเกณฑ์ ที่กำหนดการจัดสรรต้นทุน และธุรกรรมต่างๆ ที่เกิดขึ้นระหว่างธุรกรรม ที่เกิดจากการแข่งขันและการแข่งขันที่ไม่สมบูรณ์ เพื่อที่จะปิดกั้นการ อุดหนุนระหว่างกัน IDA อาจกำหนดให้บริษัท ต้องว่าจ้างหน่วยงาน ตรวจสอบบัญชีเพื่อยืนยันการปฏิบัติตามหลักเกณฑ์นี้

(2) ข้อกำหนดการไม่เลือกปฏิบัติ

ภายใต้เงื่อนไขการอนุญาตการควบรวมกิจการ IDA อาจกำหนดให้บริษัท ต้องดำเนินการภายหลังควบรวมกิจการ ดังนี้

- 1) ให้โอกาสการเข้าถึงระบบเครือข่าย โครงสร้างพื้นฐานแก่บริษัทที่ได้รับใบอนุญาตอื่นๆ หรือ
- 2) ห้ามการให้สิทธิพิเศษในการเข้าถึงระบบเครือข่าย โครงสร้างพื้นฐาน ข้อมูลและบริการแก่บริษัทใดเป็นพิเศษ ทั้งนี้ IDA อาจกำหนดให้บริษัท ต้องว่าจ้างหน่วยงาน ตรวจสอบเพื่อประเมินการปฏิบัติตามหลักเกณฑ์ข้างต้น

(3) ข้อจำกัดสำหรับการมีกรรมกร และผู้บริหารร่วมกัน

การควบรวมกิจการอาจทำให้บริษัทภายหลังการควบรวมกิจการมีการถือครองหุ้นในบริษัท 2 แห่งหรือมากกว่าที่ให้บริการโทรคมนาคม ในกรณีดังกล่าวเพื่อเป็นเงื่อนไขการควบรวมกิจการ IDA อาจกำหนดบริษัท ภายหลังการควบรวมกิจการต้องมีให้บุคคลคนเดียวกันดำรงตำแหน่ง กรรมกร หรือผู้บริหารในบริษัทเหล่านี้ที่แข่งขันกันในตลาดโทรคมนาคม

(4) ข้อจำกัดในการแลกเปลี่ยนข้อมูล

ในการควบรวมกิจการที่ทำให้มีบริษัทโทรคมนาคม 2 แห่ง หรือมากกว่าที่ถือครองหุ้นบางส่วนหรือทั้งหมดโดยองค์กรหนึ่ง IDA อาจ กำหนดเงื่อนไขมิให้บริษัทเหล่านี้มีการแลกเปลี่ยนข้อมูลที่มีใช้ข้อมูล สาธารณะระหว่างกัน ทั้งทางตรงและทางอ้อม

(5) การยกเลิกหรือเปลี่ยนแปลงข้อตกลงที่จำกัดการแข่งขัน

ภายใต้เงื่อนไขการควบรวมกิจการ IDA อาจกำหนดให้ บริษัทฯ ต้องยกเลิกหรือเปลี่ยนแปลงข้อตกลงต่างๆ ที่มีอยู่ในปัจจุบัน หลังจากการควบรวมกิจการที่จะกระทบต่อการแข่งขันในตลาดโทรคมนาคม ทั้งนี้ IDA อาจกำหนดการยกเลิกหรือเปลี่ยนแปลงข้อตกลงในกรณีดังนี้

- 1) กำหนดการลงโทษสำหรับลูกค้าที่ขอยกเลิกบริการ โทรคมนาคมหรือลูกค้าที่ต้องการเปลี่ยนแปลงผู้ให้บริการ ไปสู่บริษัทคู่แข่ง
- 2) ข้อกำหนดให้ลูกค้าต้องซื้อบริการทั้งหมดหรือส่วนหนึ่ง จากบริษัท หรือ

3) ข้อกำหนดให้ผู้ขาย (Suppliers) ต้องขายสินค้าและบริการ
ส่วนหนึ่งหรือทั้งหมดให้แก่บริษัทฯ

(6) เงื่อนไขส่งเสริมการแข่งขันอื่นๆ

IDA อาจกำหนดให้บริษัทฯ ต้องยอมรับเงื่อนไขอื่นๆ ที่จะ
เพิ่มการแข่งขัน โดยอาจเป็นเงื่อนไขที่กำหนดเพื่อเพิ่มโอกาสการเข้าสู่ตลาด
โทรคมนาคมเพื่อส่งเสริมการแข่งขันมากขึ้น

5.6.32 การแจ้งผลการพิจารณาของ IDA

IDA จะได้แจ้งต่อบริษัทฯ เป็นลายลักษณ์อักษรถึงผลการพิจารณาการ
ควบคุมกิจการว่าเห็นชอบ ไม่เห็นชอบ หรือเห็นชอบภายใต้เงื่อนไขที่กำหนด ซึ่งในกรณีที่
IDA ไม่เห็นชอบหรือเห็นชอบภายใต้เงื่อนไขที่กำหนด IDA จะได้ชี้แจงเหตุผลผลการพิจารณา
ในเอกสารแจ้งผลการพิจารณา

5.6.33 การตอบรับผลการพิจารณาของบริษัทฯ

ในกรณีที่ IDA อนุมัติการควบคุมกิจการ โดยมีเงื่อนไขที่กำหนดบริษัทฯ
มีระยะเวลาไม่เกิน 14 วัน นับจากวันที่ IDA ได้แจ้งผลการพิจารณาว่าบริษัทยอมรับเงื่อนไข
หรือต้องการขอถอนการขออนุญาตควบคุมกิจการ

5.6.34 บทลงโทษสำหรับการไม่ปฏิบัติตามเงื่อนไขที่กำหนดภายหลังการ ควบคุมกิจการ

การไม่ปฏิบัติตามเงื่อนไขที่ IDA กำหนด สำหรับการควบคุมกิจการจะถือว่า
ผิดหลักเกณฑ์ที่กำหนดไว้ และ IDA สามารถดำเนินการเพื่อแก้ไขกรณีดังกล่าวได้

5.6.35 กระบวนการพิเศษสำหรับการควบคุมกิจการที่ดำเนินการโดยมิได้ รับอนุญาตจาก IDA

IDA ยอมรับว่าในบางกรณี บริษัทอาจมีการควบคุมกิจการก่อนได้รับการ
อนุญาตเป็นลายลักษณ์อักษรจาก IDA ซึ่งในกรณีดังกล่าว บริษัทฯ จะต้องดำเนินการยื่นแบบ
ขออนุญาตการควบคุมกิจการภายในระยะเวลา 30 วัน นับจากที่บริษัทฯ ได้รับทราบถึงการ
ควบคุมกิจการที่เกิดขึ้น โดยที่บริษัทฯ จะต้องดำเนินการยื่นแบบขออนุญาตการควบคุมกิจการ
ไม่ว่าบริษัทฯ จะเห็นชอบด้วยกับการควบคุมกิจการหรือไม่ ซึ่งในบางกรณีบริษัทที่จะควบคุม
กิจการอาจต้องการยื่นแบบขออนุญาตควบคุมกิจการแยกกัน ทั้งนี้ หาก IDA พิจารณาการ
ควบคุมกิจการสามารถตัดสินใจเห็นชอบ ไม่เห็นชอบหรือเห็นชอบโดยมีเงื่อนไข ซึ่งหาก IDA
ไม่เห็นชอบการควบคุมกิจการ บริษัทฯ จะต้องดำเนินการแก้ไขการควบคุมกิจการ ดังนี้

5.6.36 การแยกกิจการที่บริษัทถือครองหุ้น

ในกรณีที่ฝ่ายหนึ่งฝ่ายใดได้เข้าถือครองหุ้นของบริษัทกิจการโทรคมนาคมที่มีการควบรวมกิจการ และหาก IDA เห็นว่าการเข้าถือครองหุ้นดังกล่าวมีผลกระทบต่อการแข่งขันหรือส่งผลเสียต่อประโยชน์สาธารณะ และได้มีการแจ้งต่อบริษัทฯ แล้ว IDA สามารถกำหนดให้บริษัทผู้เข้าครอบงำกิจการ (Acquiring Party) ต้องขายหุ้นทั้งหมดหรือบางส่วนในบริษัทฯ ซึ่ง IDA จะให้เวลาที่เหมาะสมในการดำเนินการดังกล่าว ในกรณีที่บริษัทที่เข้าครอบงำกิจการไม่สามารถปฏิบัติตามข้อกำหนดให้ขายหุ้นของ IDA ตามเวลาที่เหมาะสมได้ IDA จะกำหนดให้บริษัทฯ ต้องจำกัดสิทธิการออกเสียงในหุ้นที่ IDA กำหนดให้ต้องขาย และ IDA อาจให้จำกัดการจ่ายเงินปันผลในสัดส่วนหุ้นที่กำหนดให้ขาย

5.6.37 การจัดการถือครองหุ้นในทางอ้อม

ในกรณีที่ฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งเข้าถือครองหุ้นในทางอ้อมของบริษัทกิจการโทรคมนาคมที่ถือเป็นการควบรวมกิจการ และหาก IDA เห็นว่าการถือครองหุ้นดังกล่าวมีผลกระทบกับการแข่งขันหรือส่งผลเสียต่อประโยชน์สาธารณะ IDA จะสามารถดำเนินการตามกระบวนการต่อไปนี้

IDA จะขอให้บริษัทที่เข้าครอบงำกิจการขายหุ้นที่ถือครองทางอ้อมในบริษัทฯ และหากบริษัทที่เข้าครอบงำกิจการไม่สามารถดำเนินการได้ตามระยะเวลาที่เหมาะสม IDA จะสามารถกำหนดให้บริษัทฯ จำกัดสิทธิประโยชน์ผู้ถือหุ้น ในส่วนที่บริษัทที่เข้าครอบงำกิจการถือครองหุ้นทางอ้อมอยู่ตามที่ IDA กำหนด

ตัวอย่างเช่น บริษัท A ถือครองหุ้นร้อยละ 80 ในบริษัทกิจการโทรคมนาคม และบริษัท B ได้เข้าถือครองหุ้นร้อยละ 50 ของบริษัท A โดยมีได้ขออนุญาตจาก IDA และภายหลัง IDA เห็นว่า การเข้าถือครองหุ้นทางอ้อมร้อยละ 40 ของบริษัท B จะส่งผลกระทบต่อการแข่งขันอย่างมีนัยสำคัญ IDA อาจกำหนดให้บริษัทฯ ต้องไม่จ่ายเงินปันผลร้อยละ 50 ที่บริษัท A ควรได้รับจนกว่าบริษัท B ได้แก้ไขการถือครองหุ้นทางอ้อมในบริษัทฯ ในกรณีที่บริษัทที่เข้าครอบงำกิจการ (บริษัท B) ยังไม่สามารถยกเลิกการถือครองหุ้นทางอ้อมในบริษัทฯ ได้ IDA อาจกำหนดให้บริษัทลูกภายใต้บริษัทที่เข้าครอบงำกิจการ (บริษัท A) ต้องดำเนินการขายหุ้นที่ถือครองในบริษัทฯ ออกไป

5.6.38 ความโปร่งใส

ความมีส่วนร่วมของภาคสาธารณะ (Public participation) ในกระบวนการพิจารณาการควบรวมกิจการ เป็นสิ่งสำคัญที่จะช่วยให้ IDA สามารถเข้าใจถึงสถานการณ์ตลาดในปัจจุบัน และผลกระทบของการควบรวมกิจการต่อการแข่งขันในตลาดโทรคมนาคม ดังนั้น IDA จะได้แจ้งต่อสาธารณชน และรับฟังความเห็นจากภาคสาธารณะตามความเหมาะสม

5.6.39 การแจ้งต่อสาธารณชนในช่วงเริ่มต้นการทบทวนการควบรวมกิจการ

IDA จะได้แจ้งต่อสาธารณชนผ่าน Website ของ IDA สำหรับการยื่นขออนุญาตการควบรวมกิจการที่ IDA ได้รับ โดยจะแจ้งในวันเดียวกับที่ IDA แจ้งต่อบริษัทฯ

5.6.40 การรับฟังความเห็นสาธารณะโดย IDA

ในกรณีที่เหมาะสม IDA จะจัดทำเอกสารประกอบการปรึกษาหารือ (Consultation Document) และเปิดโอกาสให้ภาคสาธารณะสามารถให้ความเห็นได้ โดยจะต้องเปิดเผยข้อมูลของการควบรวมกิจการที่มีได้เป็นความลับ และให้เวลารับฟังความคิดเห็นจากภาคสาธารณะอย่างน้อย 7 ถึง 15 วัน ทั้งนี้ ความคิดเห็นสาธารณะจะต้องเกี่ยวข้องกับผลกระทบด้านการแข่งขันที่เกิดขึ้น จากการควบรวมกิจการและสามารถนำเสนอข้อเท็จจริงที่เกี่ยวข้อง ข้อกล่าวหาต่อบริษัทที่ไม่มีหลักฐานสนับสนุนจะมิได้รับการพิจารณา นอกจากนี้ ภาคสาธารณะสามารถแจ้งต่อ IDA ถึงสถานะความลับของข้อมูลที่เกี่ยวข้อง โดยต้องมีการอธิบายเหตุผลด้านสถานะความลับของข้อมูล

5.6.41 การเปิดเผยผลการพิจารณา

หลังจากสิ้นสุดกระบวนการทบทวนการควบรวมกิจการ IDA จะได้ประกาศผลการตัดสินใจต่อการควบรวมกิจการ เงื่อนไขที่กำหนด โดย IDA และเหตุผลของ IDA ทั้งนี้ IDA จะได้เปิดเผยข้อมูลผลการพิจารณาต่อสาธารณชนใน website ของ IDA

5.6.42 การขออุทธรณ์

บุคคลใดที่ได้รับผลกระทบจากการตัดสินใจของ IDA ในเรื่องการควบรวมกิจการ สามารถร้องเรียนขอให้มีการทบทวนผลการพิจารณาของ IDA

6. กรณีศึกษาผลการตัดสินของ Communications Commission หรือ FCC ในการควบรวมกิจการของบริษัท Bell Atlantic และบริษัท GTE

การควบรวมกิจการโทรคมนาคมครั้งสำคัญของประเทศสหรัฐอเมริกา คือ การควบรวมกิจการระหว่างบริษัท Bell Atlantic และบริษัท General Telephone Electric (GTE) ในวันที่ 30 มิถุนายน ค.ศ. 2000 โดยได้จัดตั้งเป็นบริษัทใหม่ภายใต้ชื่อบริษัท Verizon Communications ที่มีสำนักงานใหญ่ที่นครนิวยอร์ก และเป็นบริษัทโทรคมนาคมขนาดใหญ่เป็นอันดับสองของสหรัฐอเมริกา รองจากบริษัท AT&T และเป็นบริษัทโทรคมนาคมที่มีขนาดใหญ่เป็นอันดับหนึ่งของบริษัทให้บริการด้านโทรศัพท์ไร้สายในสหรัฐฯ บริษัทใหม่มีจำนวนพนักงานกว่า 260,000 คน และมูลค่าทางการตลาด (Market Capitalization) กว่า 125 พันล้านเหรียญสหรัฐ ทั้งนี้ จุดเริ่มต้นของการควบรวมกิจการของบริษัท Bell Atlantic (ตั้งอยู่ที่นครนิวยอร์ก) และบริษัท GTE (ตั้งอยู่ที่มลรัฐเท็กซัส) ได้มีการประกาศขึ้นเมื่อวันที่ 28 กรกฎาคม ค.ศ. 1998 ซึ่งระยะเวลากว่า 2 ปีหลังจากนั้น บริษัทที่มีการขออนุมัติจากผู้ถือหุ้นจากทั้งบริษัท Bell Atlantic และบริษัท GTE ขออนุมัติจาก IDA ในระดับรัฐจำนวน 27 แห่ง และผ่านกระบวนการขออนุมัติจากหน่วยงานกำกับดูแลกิจการโทรคมนาคมของรัฐบาลกลาง (The Federal Communications Commission: FCC) และกระทรวงยุติธรรมของสหรัฐฯ

ภายใต้กระบวนการอนุมัติการควบรวมกิจการ FCC ได้กำหนดการโอนใบอนุญาตประกอบกิจการโทรคมนาคมของบริษัท GTE Corp ให้แก่บริษัท Bell Atlantic โดยมีเงื่อนไขข้อกำหนดสำคัญให้บริษัท GTE ต้องแยกกิจการให้บริการ Internet ออกจากบริษัทที่จะจัดตั้งใหม่ ภายใต้ชื่อบริษัท Genuity และ FCC ยังได้มีข้อกำหนดเงื่อนไข 8 ด้าน ที่จะส่งเสริมการแข่งขันในการให้บริการโทรศัพท์ในพื้นที่ (Local telephone service)

ทั้งนี้ สาเหตุที่ต้องมีการแยกกิจการ Internet (Internet Assets Spin-off) เพื่อให้เป็นไปตามข้อ 271 ของกฎหมายโทรคมนาคม (the Telecommunication Act) ที่ห้ามมิให้บริษัทโทรคมนาคมได้รับอนุญาตให้บริการโทรศัพท์ทางไกล (Long distance services) หากไม่สามารถแสดงได้ว่าตลาดบริการโทรศัพท์ในพื้นที่ (Local distance services) มีการแข่งขันในตลาดที่เพียงพอ นอกจากนี้ FCC ได้กำหนดหลักเกณฑ์การควบรวมกิจการโดยมีเป้าหมายดังนี้

1. ส่งเสริมการให้บริการโทรคมนาคมที่มีประสิทธิภาพ
2. ส่งเสริมการแข่งขันแบบเสรีสำหรับระหว่างพื้นที่ตลาดที่บริษัทประกอบธุรกิจอยู่
3. พัฒนาการให้บริการโทรศัพท์ในพื้นที่อยู่อาศัย (residential phone service)
4. กำกับดูแลการปฏิบัติตามการควบรวมกิจการ

หากไม่มีการกำหนดหลักเกณฑ์ การควบรวมกิจการจะก่อให้เกิดปัญหาต่างๆ เช่น

(1) การควบรวมกิจการจะทำให้มีบริษัทขนาดใหญ่ (significant potential participant) ให้ตลาดให้บริการโทรศัพท์ในพื้นที่

(2) การควบรวมกิจการจะทำให้ FCC ไม่สามารถดำเนินการกำกับดูแลในเชิงเปรียบเทียบและกำหนดมาตรฐานได้ (comparative practice oversight (benchmarking) methods).

(3) การควบรวมกิจการเปิดช่องทางให้บริษัทสามารถกีดกันคู่แข่งรายอื่นๆ ในการให้บริการโทรคมนาคมต่างๆ

ในกรณีของ Bell Atlantic และ GTE นั้น FCC ได้กำหนดเงื่อนไขสำหรับการควบรวมกิจการ ดังนี้

1. ส่งเสริมการให้บริการโทรคมนาคมที่มีความก้าวหน้า (ADVANCED SERVICES)

1.1 แยกกิจการที่มีการให้บริการโทรคมนาคมที่มีความก้าวหน้า

- Bell Atlantic/GTE จะได้จัดตั้งบริษัทใหม่ (Separate affiliates) ที่แยกออกจากกิจการเดิมเพื่อที่จะให้บริการกิจการโทรคมนาคมที่มีความก้าวหน้าในพื้นที่ของ Bell Atlantic/GTE
- บริษัทใหม่จะใช้กระบวนการผลิตเดียวกับบริษัทคู่แข่งต่างๆ และจ่ายราคาปัจจัยการผลิตเดียวกันกับบริษัทคู่แข่งสำหรับการใช้โครงข่ายและบริการจากบริษัทแม่ (Bell Atlantic/GTE)
- บริษัทใหม่จะต้องได้รับการตรวจสอบทางบัญชีรายปี
- เงื่อนไขนี้จะช่วยสนับสนุนให้เกิดการแข่งขันในการให้บริการโทรคมนาคมที่มีความก้าวหน้าต่างๆ โดยทำให้เกิดความเสมอภาค (level playing field) ระหว่าง Bell Atlantic/GTE และบริษัทคู่แข่งที่ให้บริการโทรคมนาคม

1.2 การจัดเก็บค่าธรรมเนียม และการศึกษาต้นทุน

- Bell Atlantic/GTE จะให้ข้อมูลต้นทุนการดำเนินการตามนโยบายของ FCC ในเรื่อง unbundled network element (UNE) และหลักเกณฑ์การคิดราคา สำหรับการให้บริการ conditioning loops.
- เงื่อนไขนี้เพื่อป้องกันมิให้ Bell Atlantic/GTE กีดกันการให้บริการ โทรคมนาคมที่มีความก้าวหน้า โดยการกำหนดค่าธรรมเนียมที่สูงสำหรับ Loop conditioning.

1.3 การไม่เลือกปฏิบัติสำหรับการให้บริการ xDSL

- เงื่อนไขกำหนดให้อย่างน้อยร้อยละ 10 ของโครงข่าย xDSL สำหรับ เขตชุมชนเมือง/ชนบทจะต้องจัดสรรเพื่อเขตชุมชนเมือง/ชนบทที่มี ผู้มีรายได้น้อย
- Bell Atlantic/GTE จะมีการรายงานข้อมูลรายได้ไตรมาสของสถานะการให้ บริการ xDSL ของบริษัทเสนอต่อ FCC
- เงื่อนไขนี้เพื่อให้บริการโทรคมนาคมที่มีความก้าวหน้าจะต้องมีขึ้นสำหรับ เขตตลาดที่มีการแข่งขันต่ำ และผู้ใช้บริการที่มีรายได้น้อย

2. การเปิดเสรีตลาดโทรคมนาคมในพื้นที่ (Local Markets) กับการแข่งขัน

2.1 ผลการปฏิบัติงานของบริษัทผู้ให้บริการต่อบริษัทผู้ให้บริการ (Carrier-to-Carrier Performance Plan)

- Bell Atlantic/GTE จะให้ข้อมูลการวัดผลการปฏิบัติงานตามตัวชี้วัดที่ได้ กำหนด รายงานต่อ FCC เป็นรายเดือน ซึ่งจะมีข้อมูลการตอบสนองต่อการ เชื่อมโยงโครงข่ายโทรคมนาคม (Interconnection) กับบริษัทอื่น
- Bell Atlantic/GTE จะต้องสามารถปฏิบัติตามเป้าหมายการดำเนินงาน หรือต้องจ่ายค่าปรับต่อกระทรวงการคลังสหรัฐไม่เกิน 1.164 พันล้าน เหรียญสหรัฐในช่วงระยะเวลา 3 ปี
- เงื่อนไขนี้เพื่อรักษาการแข่งขันในตลาดโทรคมนาคมจากการให้บริการ ของ Bell Atlantic/GTE ให้แก่บริษัทคู่แข่ง

3. การส่งเสริมการแข่งขันในตลาดนอกพื้นที่ (Out-of-Territory)

ภายหลัง 3 ปีหลังจากการควบรวมกิจการ Bell Atlantic/GTE จะลงทุนอย่างน้อย 500 ล้านดอลลาร์สหรัฐ เพื่อให้บริการโทรคมนาคมนอกพื้นที่ และให้บริการอย่างน้อย 25,000 คู่สายที่อยู่นอกพื้นที่

Bell Atlantic/GTE จะต้องชำระค่าปรับไม่เกิน 750 ล้านดอลลาร์สหรัฐในกรณีที่ไม่สามารถดำเนินการได้ตามเป้าหมาย

เงื่อนไขนี้ เพื่อให้ผู้รับบริการนอกพื้นที่ของ Bell Atlantic/GTE สามารถได้รับประโยชน์จากการให้บริการกิจการโทรคมนาคม

4. การให้บริการโทรศัพท์บ้าน (Residential Service)

4.1 การกำหนดราคาค่าใช้บริการโทรศัพท์ทางไกล (Long Distance Service)

- Bell Atlantic/GTE จะไม่กำหนดราคาค่าใช้บริการโทรศัพท์บ้านทางไกลขั้นต่ำรายเดือน (monthly flat charge for long distance service)
- เงื่อนไขนี้เพื่อให้ประโยชน์แก่ผู้ใช้บริการที่มีรายได้น้อยและมีปริมาณการใช้บริการโทรศัพท์ทางไกลน้อย

4.2 การกำหนดราคาค่าใช้บริการสำหรับผู้มีรายได้น้อย

- Bell Atlantic/GTE จะให้บริการแก่ผู้ใช้บริการที่มีรายได้น้อยผ่าน Lifeline universal service plan
- เงื่อนไขนี้เพื่อให้ประโยชน์แก่ผู้ใช้บริการที่มีรายได้น้อยในพื้นที่ของ Bell Atlantic/GTE

5. การรายงานคุณภาพการให้บริการ

5.1 Bell Atlantic/GTE จะรายงานรายไตรมาสเรื่องคุณภาพการให้บริการโทรคมนาคมตามที่กำหนดใน Service Quality White Paper ของ NARUC Technology Policy Subgroup

5.2 เงื่อนไขนี้เพื่อป้องกันการลดคุณภาพการให้บริการโทรคมนาคมภายหลังจากควบรวมกิจการของบริษัท

6. การปฏิบัติตามเงื่อนไข (Compliance and Enforcement)

6.1 การปฏิบัติตามเงื่อนไขภายในองค์กร (Internal Compliance Program)

- ก่อนการควบรวมกิจการ Bell Atlantic/GTE จะแต่งตั้ง Internal Corporate Compliance Officer เพื่อรายงานการปฏิบัติตามเงื่อนไขต่อ FCC
- เงื่อนไขนี้เพื่อให้ Bell Atlantic/GTE มีกลไกภายในองค์กรในการติดตามการปฏิบัติตามเงื่อนไข

6.2 ผู้ตรวจสอบอิสระ (Independent Auditor)

- Bell Atlantic/GTE จะว่าจ้างผู้ตรวจสอบอิสระที่ได้รับความเห็นชอบโดย FCC เพื่อประเมินการปฏิบัติตามเงื่อนไข ซึ่งจะเปิดเผยรายงานต่อสาธารณะ
- เงื่อนไขนี้เพื่อให้ Bell Atlantic/GTE ได้รับการประเมินการปฏิบัติตามเงื่อนไข

7. กลไกการบังคับใช้เงื่อนไข (Enforcement Mechanisms)

7.1 FCC สามารถติดตามและตรวจสอบการปฏิบัติตามเงื่อนไขได้อย่างอิสระ

7.2 FCC สามารถขยายกรอบระยะเวลาบังคับใช้เงื่อนไขได้

8. ผลการใช้บังคับของเงื่อนไข

เงื่อนไขต่างๆ เพื่อเป็นข้อกำหนดขั้นต่ำ ซึ่งไม่จำกัดการกำกับดูแลของ FCC และหน่วยงานกำกับดูแลในระดับรัฐ (State Commissions) ซึ่งจะสามารถกำหนดเงื่อนไขเพิ่มเติมได้ตามความเหมาะสม

การควบรวมกิจการของบริษัท Bell Atlantic และบริษัท GTE เป็นกรณีตัวอย่างการควบรวมกิจการแบบมีเงื่อนไขดังที่ได้ระบุไว้ข้างต้น อย่างไรก็ตาม ยังมีกิจการที่ได้ทำการยื่นคำขออนุญาตควบรวมกิจการกับหน่วยงานกำกับดูแลของแต่ละประเทศ หากแต่ไม่ได้รับอนุญาตให้ทำการควบรวมในกิจการโทรคมนาคมนั้นอีกหลายกรณี แต่หน่วยงานกำกับดูแลต่างๆ ไม่สามารถเปิดเผยข้อมูลรายละเอียดเกี่ยวกับการตัดสินใจปฏิเสธคำขอดังกล่าวได้ เนื่องจากอาจส่งผลกระทบต่อผู้ยื่นคำขออนุญาตโดยตรง จึงไม่สามารถนำข้อมูลรายละเอียดของกรณีศึกษาที่ไม่ได้รับอนุญาตให้ทำการควบรวมในกิจการโทรคมนาคมมาแสดงในการศึกษาหลักเกณฑ์และวิธีการควบรวมและการกีดกันในวันนี้ได้

7. การศึกษาเปรียบเทียบการจัดทำหลักเกณฑ์และวิธีการรวบรวมกิจการของกรณีศึกษาต่างประเทศ

สหรัฐอเมริกา	แอฟริกาใต้	อังกฤษ	สิงคโปร์
1. Market History - อุตสาหกรรมและการให้บริการด้านโทรศัพท์มีการแข่งขันกันเป็นวงกว้าง โดย Federal Communications Commission (FCC) และหน่วยงานกระทรวงยุติธรรม ที่เกี่ยวข้องกับการต่อต้านการผูกขาดในธุรกิจ มีบทบาทสำคัญ ส่งผลให้พระราชบัญญัติโทรคมนาคมปี 1996 หรือ Telecom Act ถูกพัฒนาขึ้นเพื่อเป็นนโยบายการแข่งขันในทุกระดับของอุตสาหกรรมโทรคมนาคมของประเทศ - จนถึงปัจจุบัน ประเทศสหรัฐอเมริกาใช้เวลาในการปฏิรูปอุตสาหกรรมโทรคมนาคมมากกว่า 30 ปี - ในปัจจุบันตลาดโทรคมนาคม	1. Market History - ภายใต้กฎและระเบียบของการค้าโลก (WTO) การค้าของอุตสาหกรรมโทรคมนาคมของประเทศแอฟริกาใต้มี 4 ลักษณะ ได้แก่ การให้บริการข้ามประเทศ การบริการในต่างประเทศ การจัดตั้งบริษัทให้บริการในต่างประเทศ และการส่งเจ้าหน้าที่ให้บริการในต่างประเทศ - วิวัฒนาการของการเปิดเสรีอุตสาหกรรมสามารถแบ่งได้เป็น 3 ช่วง ได้แก่ - ช่วงที่ 1 ช่วงโครงสร้างการผูกขาด (Monopoly) - ช่วงที่ 2 ช่วงโครงสร้างผูกขาดบางส่วนและบางส่วนมีการแข่งขัน (Monopoly and Competition in some markets) - ช่วงที่ 3 ช่วงสุดท้าย เป็นช่วง	1. Market History - อังกฤษมีอุตสาหกรรมและการให้บริการด้านโทรศัพท์ยาวนาน และเริ่มการเปิดเสรีอย่างจริงจัง โดยมีโครงสร้างการกำกับดูแลการแข่งขันที่ชัดเจน ผ่านการประสานงานของ Office of Communications (Ofcom) และ Office of Fair Trading (OFT) เป็นหน่วยงานที่รวมกำกับดูแลด้านการแข่งขันในตลาด และการแข่งขันในตลาด และ Competition Commission ที่มีอำนาจสุดท้ายในการตัดสินด้าน การแข่งขัน และการต่อต้านการผูกขาดในธุรกิจ - ในปัจจุบัน ประเทศอังกฤษเริ่มให้สิทธิในการดำเนินกิจการโทรคมนาคมแก่ผู้ที่มีความพร้อมมากขึ้น - ในปัจจุบันตลาดโทรคมนาคมของ	1. Market History - สิงคโปร์มีการโทรคมนาคมก่อนหลายประเทศในเอเชีย และมีการเปิดเสรีกิจการโทรคมนาคมในปี 2000 โดยมีหน่วยงานรับผิดชอบการกำกับดูแลกิจการโทรคมนาคมโดย Infocomm Development Authority of Singapore (IDA) ก่อตั้งขึ้นโดยกฎหมายว่าด้วยการสื่อสารปี 1999 ภายใต้ Ministry of Information, Communications and the Arts (MICA) - ในปัจจุบัน ประเทศสิงคโปร์ยังคงมีบริษัทที่มีอำนาจการตลาดโดยบริษัท Singtel และได้เริ่มให้สิทธิในการดำเนินการโทรคมนาคมแก่ภาคเอกชนในช่วงที่ผ่านมา - ในปัจจุบันตลาดโทรคมนาคมของ ประเทศสิงคโปร์ เริ่มกระจายสู่

สหรัฐอเมริกา	แอฟริกาใต้	อังกฤษ	สิงคโปร์
ของประเทศสหรัฐอเมริกาที่มีการแยกส่วนที่ชัดเจนระหว่างบริการให้บริการที่ใช้สาย (Wireline Service) กับการให้บริการไร้สาย (Wireless Service)	ที่โครงสร้างทั้งหมดเป็นแบบแข่งขัน (Competition) ระบบเครือข่ายหลักมี 4 กลุ่มคือ Fixed Local Access, Long Distance, Mobile, และ Value-Added Network Services	ประเทศอังกฤษมีการแยกส่วนที่ชัดเจนระหว่างบริการให้บริการที่ใช้สาย (Fixed line Service) กับการให้บริการไร้สาย (Wireless Service) ซึ่งตลาด Fixed line เริ่มมีแนวโน้มเติบโตที่ลดลง	ระดับภูมิภาคมากขึ้นหลังจากที่เกิด Saturation ในตลาดในประเทศที่เริ่มมีแนวโน้มเติบโตที่ลดลง
2. Regulatory 2.1 Regulator - หน่วยงานผู้กำกับดูแลกฎข้อบังคับและข้อกำหนดคือรัฐสภาของประเทศสหรัฐอเมริกา และ FCC - หน่วยงานที่มีหน้าที่เกี่ยวกับการต่อต้านการผูกขาดธุรกิจของกระทรวงยุติธรรม และสำนักงานที่มีหน้าที่เกี่ยวกับการต่อต้านการผูกขาดธุรกิจ	2. Regulatory 2.1 Regulator - หน่วยงาน ICASA ทำหน้าที่เป็นผู้กำกับดูแล และการเข้าถึงสินค้า (Access control) 2.2 Regulation - แนวคิดหลักเกณฑ์มาตรฐานระเบียบมีความจำเป็นต้องนำมาใช้เพื่อจัดการกับปัญหาความล้มเหลวของตลาด (Market failure) เพื่อให้เกิดประสิทธิภาพใน 4 ด้าน คือ การจัดสรร ต้นทุน การพัฒนาอย่างต่อเนื่อง และการกระจายผลประโยชน์ - แนวคิดส่งเสริมด้านการแข่งขัน โดยถือว่าระเบียบ	2. Regulatory 2.1 Regulator - หน่วยงานผู้กำกับดูแลกฎข้อบังคับและข้อกำหนดคือ IDA ที่ก่อตั้งในปี 1999 2.2 Regulation - นโยบายด้านการแข่งขันของกิจการโทรคมนาคมในประเทศสิงคโปร์อยู่ภายใต้กฎหมายสำคัญ คือ 1) The Telecommunication Act 1999 2) Code of Practice for Competition on the Provision of Telecom Services และ 3) Code for Take-over and Mergers โดยมีหน่วยงาน	

สหรัฐอเมริกา	แอฟริกาใต้	อังกฤษ	สิงคโปร์
ด้านโทรคมนาคมภายในสหรัฐ 2.2 Regulation นโยบายด้านการแข่งขันของ ประเทศสหรัฐอเมริกา มี 3 ส่วน ที่สำคัญหลักๆ คือ 1) ต้องไม่มีนโยบายเดียว 2) ต้องไม่มีหน่วยงานเดียวที่กำกับดูแล และ 3) สมดุลกันระหว่างข้อกำหนดเฉพาะของอุตสาหกรรมนั้นๆ กับแนวคิดในเรื่องต่อต้านการผูกขาดในธุรกิจ	และกฎหมายอย่างเดียว ไม่สามารถแก้ปัญหา ความล้มเหลวของตลาดได้ ต้องจัดการและดูแลการ กระจายประโยชน์ให้ทั่วถึง ในสังคมด้วย	ประเทศตั้งอยู่ภายใต้ กฎหมายสำคัญ คือ 1) The Telecommunication Act 1984 2) The Communication Act 2003 3) The Competition Act 1998 โดยหน่วยงานกำกับดูแล สามารถใช้ทั้ง 3 กฎหมาย ในการกำกับดูแล	กำกับดูแลสามารถ บังคับใช้กฎหมาย
3. M&A Practice • กระทรวงยุติธรรมสหรัฐ และ FTC ได้ร่วมกันออกหลักเกณฑ์การควบรวมกิจการใน ปี 1982 และล่าสุดได้มีการแก้ไขเมื่อวันที่ 8 เมษายน 2550 เพื่อใช้เป็นแนวทางซึ่งนำไปเป็นมาตรฐานการปฏิบัติของธุรกิจโทรคมนาคมในการควบรวมกิจการ • หลักเกณฑ์การควบรวมกิจการมีวัตถุประสงค์หลักเพื่อวิเคราะห์	3. M&A Practice • พื้นฐานของกฎหมายที่เกี่ยวข้องในการพิจารณาคดีที่เกี่ยวข้องกับการควบรวมกิจการนั้นตั้งอยู่ภายใต้กฎหมายการแข่งขัน (Competitive Act) • เครื่องมือในการวิเคราะห์การควบรวมกิจการ จะอยู่ในรูปแบบที่เรียกว่า Multi-factor analysis - ปัจจัยเกี่ยวกับการแข่งขันของสินค้าเข้า	3. M&A Practice กระทรวงการค้าและอุตสาหกรรม และ OFT มีส่วนร่วมในการกำกับดูแลการควบรวมกิจการ ซึ่งต้องเสนอต่อ Competition Commission เพื่อพิจารณาในเรื่องที่จะมีผลกระทบอย่างมีนัยสำคัญต่อการแข่งขัน (โดยเฉพาะการควบรวมกิจการที่ทำให้ส่วนแบ่งตลาดสูงกว่าร้อยละ 25)	3. M&A Practice • IDA สามารถกำกับดูแลการควบรวมกิจการ และกำหนดผลของการควบรวมกิจการ

สหรัฐอเมริกา	แอฟริกาใต้	อังกฤษ	สิงคโปร์
ว่าการรวบรวมกิจการเป็นการลดทอนการแข่งขันกันหรือไม่ โดยมีหลักเกณฑ์การพิจารณาหลักๆ คือ - ให้ความสำคัญของการวิเคราะห์กำไรแบบกำไรทางเศรษฐกิจ (Economic profit) มากกว่ากำไรทางบัญชี (Accounting profit) - ให้ความสำคัญกับกรณีวิเคราะห์อำนาจการควบคุมตลาดจากการรวบรวมกิจการว่าจะส่งผลให้การแข่งขันลดลงหรือไม่ โดยพิจารณาจากอำนาจการควบคุมตลาด (Market power) ซึ่งมีผลมาจากการรวบรวมกิจการ โดยที่ส่งผลให้ 1. ขาดสินค้าทดแทน (Substitute product) 2. เกิดการผูกขาด (Monopoly) 3. เกิดการร่วมมือกำหนดราคาของกลุ่มผู้ขาย (Coordinating group)	ความง่ายในการเข้าสู่ตลาดของผู้เล่นรายใหม่ - อำนาจและความสามารถของผู้แข่งขัน - และปัจจัยสำคัญอื่นๆ เช่น ความสามารถในการพัฒนาสินค้าและบริการ และอัตราการขายด้วยตัวของตลาด เป็นต้น • การเข้าไปมีอำนาจในของรวบรวมกิจการ สามารถแบ่งออกเป็น 2 ลักษณะคือ (1) การเข้าไปมีอำนาจอย่างเป็นทางการ (Formal term) คือ การที่เข้าไปมีถือหุ้นหรือส่วนของความเป็นเจ้าของโดยส่วนใหญ่ หรือมีอำนาจควบคุมผู้ถือหุ้นใหญ่ (2) การเข้าไปมีอำนาจเชิงจัดการ (Functional term) คือ ความสามารถในการโน้มน้าวและเปลี่ยนแปลงนโยบายของบริษัทได้เสมือนเป็นผู้บริหารจัดการบริษัท		

สหรัฐอเมริกา	แอฟริกาใต้	อังกฤษ	สิงคโปร์
ทำให้สามารถกำหนดราคาขายได้สูงกว่าราคาที่ควรหรือไม่ - ปัจจัยที่สำคัญในการวิเคราะห์การควบรวมกิจการ - การควบรวมกิจการทำให้ตลาดมีความเข้มข้นสูงขึ้นหรือไม่ (Concentrated market) ขึ้นหรือไม่ - ตลาดที่มีความเข้มข้นขึ้นนี้จะส่งผลให้การแข่งขัน (Competition) ลดลงหรือไม่ - ตลาดมีเปิดโอกาสที่จะสามารถดึงดูดผู้ขายรายใหม่ (New entry) เข้ามาได้หรือไม่ ทั้งวงที่จะมีประสิทธิภาพหรือไม่ - การควบรวมกิจการก่อให้เกิดประสิทธิภาพที่ไม่สามารถทำได้โดยวิธีอื่นหรือไม่ หากไม่มีการควบรวมกิจการสินทรัพย์ของกิจการถูกควบรวมกิจการจำเป็นต้องขายออกไปหรือไม่	วิธีการยื่นเรื่องและระยะเวลาในการยื่นขออนุมัติการควบรวมกิจการนั้น ก็จะแตกต่างกันไปตามขนาดของการควบรวม ซึ่งแบ่งเป็นขนาดเล็ก (Small) ขนาดกลาง (Medium) และขนาดใหญ่ (Large) โดยเกณฑ์ที่ใช้วัดจะขึ้นอยู่กับขนาดของรายได้และสินทรัพย์ของการควบรวมกิจการ ซึ่งกรณีขนาดเล็กไม่จำเป็นต้องมีการยื่นเรื่องเพื่อขออนุมัติจาก Commission		

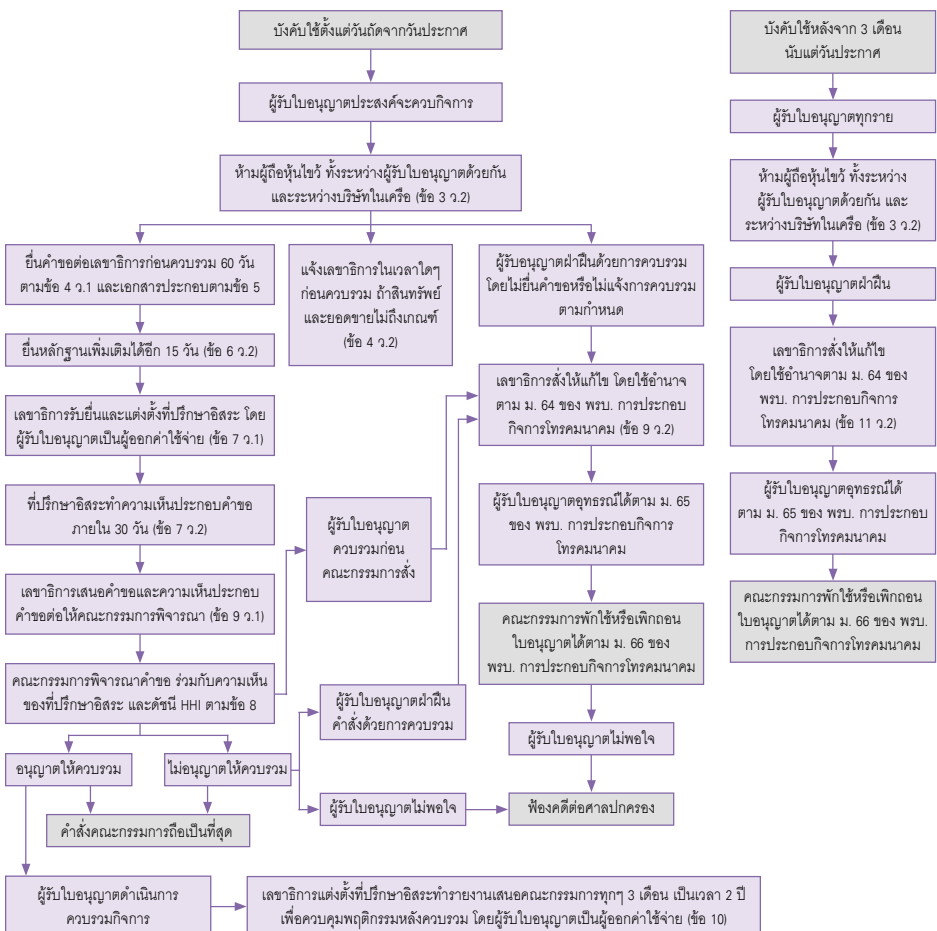

MONITORING

บทที่ 6

เครื่องมือและกลไกในการตรวจสอบ (Monitoring)

1. แผนผังการใช้บังคับ

รูปที่ 28 แผนผังแสดงขั้นตอนการใช้บังคับ

2. เครื่องมือและกลไกในการตรวจสอบ (Monitoring) การแข่งขันในกิจการโทรคมนาคมในส่วนของการเข้าถือหุ้นในกิจการโทรคมนาคมโดยผ่านการควบรวมกิจการและการถือหุ้นไขว้

2.1 เครื่องมือและกลไกในการตรวจสอบ (Monitoring) ก่อนการควบรวมกิจการ

2.1.1 วิธีการตรวจสอบ

(1) กำหนดให้แต่งตั้งที่ปรึกษาอิสระและยื่นคำขออนุญาตควบรวมกิจการต่อเลขาธิการ

ตามข้อ 4 วรรคหนึ่งของประกาศ กทช. เรื่อง หลักเกณฑ์และวิธีการการควบรวมและการถือหุ้นไขว้ในกิจการโทรคมนาคม กำหนดให้ผู้รับใบอนุญาตหรือผู้มีอำนาจควบคุมของผู้รับใบอนุญาตที่ประสงค์จะควบรวมกิจการกับผู้รับใบอนุญาตรายอื่นมีหน้าที่ต้องยื่นคำขออนุญาตควบรวมกิจการพร้อมเอกสารหลักฐานประกอบคำขออนุญาตจนเป็นที่พอใจภายในระยะเวลาไม่น้อยกว่า 60 วันก่อนการดำเนินการควบรวมกิจการ แล้วให้เลขาธิการแต่งตั้งที่ปรึกษาอิสระเพื่อทำความเข้าใจประกอบคำขออนุญาตควบรวมกิจการภายในระยะเวลา 30 วัน นับแต่วันที่ได้รับการแต่งตั้ง โดยผู้รับใบอนุญาตหรือผู้มีอำนาจควบคุมของผู้รับใบอนุญาตที่ยื่นคำขอดังกล่าวเป็นผู้รับผิดชอบค่าใช้จ่าย เพื่อพิจารณาว่าการควบรวมกิจการทำให้เกิดการครอบงำตลาดหรือไม่ตามข้อ 7 ของประกาศ กทช. เรื่อง หลักเกณฑ์และวิธีการการควบรวมและการถือหุ้นไขว้ในกิจการโทรคมนาคม พ.ศ. 2553

(2) กำหนดให้แจ้งการควบรวมกิจการต่อเลขาธิการ กรณีที่ไม่เข้าเกณฑ์ที่ต้องยื่นคำขออนุญาตควบรวมกิจการต่อเลขาธิการ

ตามข้อ 4 วรรคสองของประกาศ กทช. เรื่อง หลักเกณฑ์และวิธีการการควบรวมและการถือหุ้นไขว้ในกิจการโทรคมนาคม พ.ศ. 2553 กำหนดให้ผู้รับใบอนุญาตหรือผู้มีอำนาจควบคุมของผู้รับใบอนุญาตมีหน้าที่ต้องแจ้งการควบรวมกิจการต่อเลขาธิการภายในระยะเวลาใดๆ ก่อนการควบรวมกิจการ โดยไม่ต้องแต่งตั้งที่ปรึกษาอิสระและไม่ต้องยื่นคำขออนุญาต หากสามารถแสดงเหตุผลได้ว่าภายหลังการควบรวมกิจการสินทรัพย์ของผู้รับใบอนุญาตหรือผู้มีอำนาจควบคุมของผู้รับใบอนุญาตจะไม่เกิน 800 ล้านบาท หรือจะได้รับสินทรัพย์จากผู้รับใบอนุญาตรายอื่นที่มีมูลค่าไม่เกิน 50 ล้านบาท หรือรายได้ต่อปีของผู้รับใบอนุญาตหรือผู้มีอำนาจควบคุมของผู้รับใบอนุญาตจะไม่เกิน 120 ล้านบาท

2.1.2 เนื้อหาในการตรวจสอบ (กรณีที่ยื่นคำขออนุญาตควบรวมกิจการต่อ เลขาธิการ) รายงานของที่ปรึกษาอิสระก่อนการควบรวมกิจการ

ตามข้อ 7 ของประกาศ กทช. เรื่อง หลักเกณฑ์และวิธีการการควบรวมและ
การถือหุ้นไขว้ในกิจการโทรคมนาคม พ.ศ. 2553 กำหนดให้ที่ปรึกษาอิสระต้องแสดง
ความเห็นประกอบคำขออนุญาตควบรวมกิจการ ภายใต้แนวทางการวิเคราะห์ ดังต่อไปนี้

- (1) การวิเคราะห์โครงสร้างผู้ถือหุ้นและสิทธิออกเสียงเฉพาะกิจการโทรคมนาคม
ทั้งก่อนและหลังควบรวมกิจการ
- (2) การวิเคราะห์ปริมาณตลาดและสินค้าหรือบริการโทรคมนาคม
- (3) การวิเคราะห์ผู้รับใบอนุญาตรายอื่นซึ่งเป็นผู้แข่งขันในตลาด
- (4) การวิเคราะห์ผลกระทบที่เกิดขึ้นจากการควบรวมกิจการแบบแนวนอน
 - (ก) วิเคราะห์ว่าผลของการควบรวมกิจการจะเพิ่มส่วนแบ่งตลาดหรือ
อำนาจในการกำหนดทิศทางตลาดอันส่งผลให้เกิดการผูกขาดตลาด
หรือไม่ ซึ่งต้องสามารถอธิบายและวัดผลที่เกิดขึ้นนั้นได้
 - (ข) วิเคราะห์ว่าผลของการควบรวมกิจการจะก่อให้เกิดผลลบต่อการแข่งขัน
ของผู้รับใบอนุญาตรายอื่นซึ่งเป็นผู้แข่งขันในตลาดนั้นหรือไม่
 - (ค) วิเคราะห์ว่าผลของการควบรวมกิจการจะก่อให้เกิดกำไรส่วนเกินทาง
เศรษฐกิจส่วนเกิน (excess profit) ซึ่งทำให้เกิดการผูกขาดทางเศรษฐกิจส่วนเกิน
หรือไม่
- (5) การวิเคราะห์ผลกระทบที่เกิดขึ้นจากการควบรวมกิจการแบบแนวตั้ง
 - (ก) วิเคราะห์ว่าผลของการควบรวมกิจการจะทำให้มีอำนาจเหนือตลาด
อย่างมีนัยสำคัญหรือไม่โดยพิจารณาจากระดับความเข้มข้นของตลาด
ที่แสดงด้วยระดับสัดส่วน หรือจำนวนยอดขายของสินค้าหรือบริการ
โทรคมนาคม
 - (ข) วิเคราะห์ว่าผลของการควบรวมกิจการมีความเป็นไปได้ที่จะขัดขวาง
การแข่งขันของผู้รับใบอนุญาตรายอื่นซึ่งเป็นผู้แข่งขันในตลาดนั้นหรือไม่
 - (ค) วิเคราะห์ว่าผลของการควบรวมกิจการเป็นการกีดกันคู่แข่งที่จะเข้าสู่
ตลาดในอนาคตหรือไม่

(ง) วิเคราะห์ว่าผลของการควบรวมกิจการเป็นการลดหรือขัดขวางการพัฒนาประสิทธิภาพในการแข่งขัน โดยจำกัดไม่ให้ผู้รับใบอนุญาตรายอื่นซึ่งเป็นคู่แข่งได้เข้าถึงปัจจัยการผลิตสินค้าหรือบริการโทรคมนาคมที่จำเป็นต้องใช้ในขั้นตอนก่อนการผลิต (Upstream) หรือขั้นตอนหลังการผลิต (Downstream) หรือไม่

(จ) วิเคราะห์ว่าผลของการควบรวมกิจการทำให้กลไกตลาดบิดเบือนหรือไม่

(6) การวิเคราะห์อุปสรรคการเข้าสู่ตลาดหลังจากการควบรวมกิจการ

(7) การประเมินประสิทธิภาพภายหลังจากการควบรวมกิจการ

2.1.3 เครื่องมือในการตรวจสอบ (กรณีที่ยื่นคำขออนุญาตควบรวมกิจการต่อเลขาธิการ)

ดัชนิเฮอร์ฟินดาห์ล-เฮิร์ชแมน (HHI)

ตามข้อ 8 ของประกาศ กทช. เรื่อง หลักเกณฑ์และวิธีการการควบรวมและการถือหุ้นไขว้ในกิจการโทรคมนาคม พ.ศ. 2553 กำหนดให้ใช้ HHI ซึ่งแสดงถึงระดับการรวมตัวกันของตลาด ในการพิจารณาว่าการควบรวมกิจการส่งผลให้เกิดการครอบงำตลาดหรือไม่ โดยมีเกณฑ์ในการพิจารณาดังนี้

(1) กรณีที่ใช้ HHI พิจารณาสัดส่วนแบ่งตลาดของจำนวนยอดขาย หากตลาดก่อนควบรวมกิจการมี HHI น้อยกว่าหรือเท่ากับ 1,800 แล้วหลังควบรวมกิจการส่งผลให้ตลาดมี HHI มากกว่า 1800 และเปลี่ยนแปลงเพิ่มขึ้นจากเดิมมากกว่า 50 แสดงว่าตลาดมีการรวมตัวกันหนาแน่น ให้ถือว่าการควบรวมดังกล่าวส่งผลด้านลบต่อการแข่งขันอันถือว่าการครอบงำตลาด

(2) กรณีที่ใช้ HHI พิจารณาสัดส่วนแบ่งตลาดของจำนวนยอดขาย หากตลาดก่อนควบรวมกิจการมี HHI มากกว่า 1,800 แล้วหลังควบรวมกิจการส่งผลให้ตลาดมี HHI มากกว่า 1800 และเปลี่ยนแปลงเพิ่มขึ้นจากเดิมมากกว่า 100 แสดงว่าตลาดมีการรวมตัวกันหนาแน่น ให้ถือว่าการควบรวมดังกล่าวส่งผลด้านลบต่อการแข่งขันอันถือว่าการครอบงำตลาด

2.2 เครื่องมือและกลไกในการตรวจสอบ (Monitoring) ภายหลังการควบรวมกิจการ

2.2.1 วิธีการตรวจสอบ

การกำหนดให้ผู้ที่ได้รับอนุญาตให้ควบรวมกิจการแต่งตั้งที่ปรึกษาอิสระเพื่อทำรายงานการประเมินส่งคณะกรรมการ

ตามข้อ 10 ของประกาศ กทช. เรื่อง หลักเกณฑ์และวิธีการการควบรวมและการถือหุ้นไขว้ในกิจการโทรคมนาคม พ.ศ. 2553 กำหนดให้เลขาธิการแต่งตั้งที่ปรึกษาอิสระเพื่อทำหน้าที่ประเมินพฤติกรรมของผู้รับใบอนุญาตหรือผู้มีอำนาจควบคุมของผู้รับใบอนุญาตที่ได้รับอนุญาตให้ควบรวมกิจการที่อาจส่งผลกระทบต่อตลาดภายหลังการควบรวมกิจการและให้ที่ปรึกษาอิสระรายงานพฤติกรรมและผลกระทบดังกล่าวต่อคณะกรรมการทุก 3 เดือนเป็นระยะเวลาอย่างน้อย 2 ปีนับแต่วันที่ดำเนินการควบรวมกิจการโดยผู้รับใบอนุญาตหรือผู้มีอำนาจควบคุมของผู้รับใบอนุญาตที่ควบรวมกิจการเป็นผู้รับผิดชอบค่าใช้จ่าย

2.2.2 เนื้อหาในการตรวจสอบ

รายงานของที่ปรึกษาอิสระภายหลังการควบรวมกิจการ

ที่ปรึกษาอิสระที่ได้รับการแต่งตั้งให้ทำหน้าที่ประเมินพฤติกรรมของผู้รับใบอนุญาตหรือผู้มีอำนาจควบคุมของผู้รับใบอนุญาตที่อาจส่งผลกระทบต่อตลาดภายหลังการควบรวมกิจการ ต้องทำรายงานภายใต้การประเมิน ดังต่อไปนี้

(1) การประเมินการรวมตัวกันของตลาดแต่ละช่วงเวลาภายในระยะเวลา 2 ปี ภายหลังการควบรวมกิจการของผู้รับใบอนุญาตหรือผู้มีอำนาจควบคุมของผู้รับใบอนุญาต โดยใช้ HHI พิจารณาการรวมตัวกันของตลาดภายหลังควบรวมกิจการที่เปลี่ยนแปลงไปในทุกๆ 3 เดือน

(2) การประเมินว่าภายหลังการควบรวมกิจการ ผู้รับใบอนุญาตหรือผู้มีอำนาจควบคุมของผู้รับใบอนุญาตได้ดำเนินการควบรวมกิจการกับผู้รับใบอนุญาตรายอื่นอีกหรือไม่ หากมีการดำเนินการดังกล่าว ผู้รับใบอนุญาตหรือผู้มีอำนาจควบคุมของผู้รับใบอนุญาตได้ปฏิบัติตามถูกต้องตามประกาศ กทช. เรื่อง หลักเกณฑ์และวิธีการการควบรวมและการถือหุ้นไขว้ในกิจการโทรคมนาคม พ.ศ. 2553 หรือไม่

(3) ประเมินพฤติกรรมที่ส่งผลกระทบต่อตลาดของผู้รับใบอนุญาตหรือผู้มีอำนาจควบคุมของผู้รับใบอนุญาตภายหลังการควบรวมกิจการ ภายใต้การวิเคราะห์ดังต่อไปนี้

- (ก) กำหนดตลาดที่เกี่ยวข้อง โดยการใช้หลักการทางเศรษฐศาสตร์ในการพิจารณา โดยอาจนำหลักเกณฑ์ทดสอบผู้มีอำนาจผูกขาดโดยสมมติ (Hypothetical Monopolist Test) มาใช้
- (ข) พิจารณาโครงสร้างตลาดและระดับการแข่งขันในตลาดที่เกี่ยวข้อง
- (ค) พิจารณาผลกระทบของการกระทำหรือพฤติกรรมของผู้รับใบอนุญาตหรือผู้มีอำนาจควบคุมของผู้รับใบอนุญาตที่มีต่อการแข่งขันในตลาดที่เกี่ยวข้อง
- (ง) พิจารณาผลกระทบของการกระทำหรือพฤติกรรมของผู้รับใบอนุญาตหรือผู้มีอำนาจควบคุมของผู้รับใบอนุญาตที่มีต่อการเข้าสู่ตลาดของผู้ประกอบการรายใหม่
- (จ) พิจารณาผลกระทบของการกระทำหรือพฤติกรรมของผู้รับใบอนุญาตหรือผู้มีอำนาจควบคุมของผู้รับใบอนุญาตที่มีต่อผู้ใช้บริการ รวมทั้งการให้บริการและอัตราค่าบริการ
- (ฉ) พิจารณาปัจจัยหรือเงื่อนไขอื่นตามหลักกฎหมายว่าด้วยการแข่งขันทางการค้าและกฎหมายอื่นที่เกี่ยวข้อง โดยจะต้องคำนึงถึงประโยชน์สาธารณะ การคุ้มครองผู้ใช้บริการและการแข่งขันในตลาดเป็นหลัก

(4) ประเมินว่าภายหลังการควบคุมกิจการ ผู้รับใบอนุญาตหรือผู้มีอำนาจควบคุมของผู้รับใบอนุญาตมีพฤติกรรมที่ถือว่าเป็นการใช้อำนาจทางการตลาดที่ไม่เป็นธรรมหรือไม่ โดยพฤติกรรมที่ถือว่าเป็นการใช้อำนาจทางการตลาดที่ไม่เป็นธรรมอันมีลักษณะเป็นการผูกขาด หรือลด หรือจำกัดการแข่งขันในการให้บริการกิจการโทรคมนาคมมีดังต่อไปนี้

- (ก) เลือกปฏิบัติทางด้านอัตราค่าบริการอย่างไม่เป็นธรรม
- (ข) กำหนดหรือรักษาระดับอัตราค่าบริการอย่างไม่เป็นธรรม
- (ค) กำหนดอัตราค่าบริการหรือสินค้าต่ำกว่าทุน เพื่อทำให้คู่แข่งไม่สามารถแข่งขันได้ หรือเพื่อให้บริษัทลูกหรือบริษัทในเครือได้เปรียบในการแข่งขัน
- (ง) กำหนดเงื่อนไขในลักษณะที่เป็นการบังคับโดยตรงหรือโดยอ้อมอย่างไม่เป็นธรรมให้ผู้รับใบอนุญาตรายอื่นต้องจำกัดทางเลือกในการให้บริการหรือรับบริการ

- (จ) ระบุ ลด หรือจำกัดการบริการและจำหน่ายสินค้าหรือบริการโดยไม่มีเหตุผลอันสมควร
- (ฉ) กำหนดเงื่อนไขของการให้บริการโทรคมนาคมแก่ผู้รับใบอนุญาตรายอื่นโดยเลือกปฏิบัติอย่างไม่เป็นธรรม
- (ช) จัดบริการแบบฟ่วงขายบริการและสินค้าแก่ผู้รับใบอนุญาตรายอื่นโดยเลือกปฏิบัติอย่างไม่เป็นธรรม
- (ซ) จัดบริการแบบฟ่วงขายบริการและสินค้าแก่ผู้รับใบอนุญาตรายอื่นโดยเลือกปฏิบัติอย่างไม่เป็นธรรม
- (ณ) ปกปิดข้อมูลที่สำคัญสำหรับการให้บริการหรือให้บริการโดยเลือกปฏิบัติอย่างไม่เป็นธรรม
- (ญ) ใช้ข้อมูลที่ได้รับจากผู้รับใบอนุญาตรายอื่นเพื่อให้ได้เปรียบในการแข่งขันอย่างไม่เป็นธรรม
- (ฎ) ใช้ข้อกำหนดทางเทคนิคของโครงข่ายโทรคมนาคมหรือระบบเพื่อกีดกันการให้บริการของผู้รับใบอนุญาตรายอื่น
- (ฏ) ทำข้อตกลงหรือเงื่อนไขในลักษณะสมรู้ร่วมกับผู้รับใบอนุญาตรายอื่นหรือบุคคลอื่น ในลักษณะที่เป็นการผูกขาด ลด หรือจำกัดการแข่งขัน
- (ฐ) การกระทำหรือพฤติกรรมอื่นใดที่คณะกรรมการประกาศเพิ่มเติม

(หมายเหตุ: ข้อ (3) และ (4) ใช้หลักเกณฑ์ตามข้อ 5 และ 9 ของประกาศ กทช. เรื่อง มาตรการเพื่อป้องกันมิให้มีการกระทำอันเป็นการผูกขาดหรือก่อให้เกิดความไม่เป็นธรรมในการแข่งขันในกิจการโทรคมนาคม พ.ศ. 2549)

2.2.3 เครื่องมือในการตรวจสอบ

ดัชนีเฮอร์ฟินดาห์ล-เฮิร์ชแมน (HHI)

ใช้ HHI ซึ่งแสดงถึงระดับการรวมตัวกันของตลาด ในการพิจารณาว่าการควบรวมกิจการส่งผลให้เกิดการครอบงำตลาดภายหลังการควบรวมกิจการหรือไม่ โดยใช้หลักเกณฑ์การตรวจสอบเช่นเดียวกับข้อ 8 ของประกาศ กทช. เรื่อง หลักเกณฑ์และวิธีการการควบรวมและการถือหุ้นไขว้ในกิจการโทรคมนาคม พ.ศ. 2553

ประกาศคณะกรรมการกิจการโทรคมนาคมแห่งชาติ

เรื่อง หลักเกณฑ์และวิธีการการควบคุมและการถือหุ้นไว้ในกิจการโทรคมนาคม

พ.ศ. ๒๕๕๓

โดยที่เป็นการสมควรกำหนดหลักเกณฑ์และวิธีการการควบคุมและการถือหุ้นไว้ในกิจการโทรคมนาคม เพื่อป้องกันมิให้มีการควบคุมกิจการระหว่างผู้รับใบอนุญาตประกอบกิจการโทรคมนาคมอันส่งผลให้เกิดการครอบงำตลาดโทรคมนาคม ทั้งนี้ เพื่อให้สอดคล้องกับหลักการแข่งขันโดยเสรีและอย่างเป็นธรรม เพื่อส่งเสริมและสนับสนุนการแข่งขันและการพัฒนาอุตสาหกรรมโทรคมนาคมให้เป็นอย่างยั่งยืนและมีประสิทธิภาพ

อาศัยอำนาจตามความในมาตรา ๕๑ (๑๒) (๑๓) และ (๑๔) แห่งพระราชบัญญัติองค์กรจัดสรรคลื่นความถี่และกำกับการวิทยุกระจายเสียง วิทยุโทรทัศน์ และกิจการโทรคมนาคม พ.ศ. ๒๕๔๓ อันเป็นพระราชบัญญัติที่มีบทบัญญัติบางประการเกี่ยวกับการจำกัดสิทธิและเสรีภาพของบุคคล ซึ่งมาตรา ๒๕ ประกอบกับมาตรา ๓๕ มาตรา ๓๖ มาตรา ๔๓ มาตรา ๔๕ มาตรา ๔๖ มาตรา ๔๗ มาตรา ๖๑ และมาตรา ๖๔ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย บัญญัติให้กระทำได้โดยอาศัยอำนาจตามบทบัญญัติแห่งกฎหมาย ประกอบกับมาตรา ๒๑ และมาตรา ๒๒ แห่งพระราชบัญญัติการประกอบกิจการโทรคมนาคม พ.ศ. ๒๕๔๔ อันเป็นพระราชบัญญัติที่มีบทบัญญัติบางประการเกี่ยวกับการจำกัดสิทธิและเสรีภาพของบุคคล ซึ่งมาตรา ๒๕ ประกอบกับมาตรา ๓๕ มาตรา ๓๖ มาตรา ๔๑ มาตรา ๔๓ และมาตรา ๔๕ ของรัฐธรรมนูญ แห่งราชอาณาจักรไทย บัญญัติให้กระทำได้โดยอาศัยอำนาจตามบทบัญญัติแห่งกฎหมาย คณะกรรมการกิจการโทรคมนาคมแห่งชาติจึงออกประกาศไว้ ดังต่อไปนี้

ข้อ ๑ ประกาศนี้ให้ใช้บังคับตั้งแต่วันถัดจากวันประกาศในราชกิจจานุเบกษาเป็นต้นไป

ข้อ ๒ ในประกาศนี้

(๑) “ผู้รับใบอนุญาต” หมายความว่า ผู้รับใบอนุญาตประกอบกิจการโทรคมนาคมตามกฎหมายว่าด้วยการประกอบกิจการโทรคมนาคม และให้หมายความรวมถึง ผู้ได้รับอนุญาตสัมปทาน หรือสัญญาให้ประกอบกิจการโทรคมนาคมจากบริษัท ทีโอที จำกัด (มหาชน) หรือบริษัท กสท โทรคมนาคม จำกัด (มหาชน) อยู่ก่อนวันที่พระราชบัญญัติการประกอบกิจการโทรคมนาคม พ.ศ. ๒๕๔๔ ใช้บังคับ

(๒) “คณะกรรมการ” หมายความว่า คณะกรรมการกิจการโทรคมนาคมแห่งชาติ

(๓) “เลขาธิการ” หมายความว่า เลขาธิการคณะกรรมการกิจการโทรคมนาคมแห่งชาติ

(๔) “ตลาดที่เกี่ยวข้อง” หมายความว่า ตลาดที่เกี่ยวข้อง ตามความในประกาศคณะกรรมการกิจการโทรคมนาคมแห่งชาติ เรื่อง นิยามของตลาดและขอบเขตตลาดโทรคมนาคมที่เกี่ยวข้อง พ.ศ. ๒๕๕๑ หรือตามที่ได้มีประกาศแก้ไขเพิ่มเติมในภายหลัง เว้นแต่จะได้มีการกำหนดความหมายเป็นอย่างอื่น

(๕) “การควบรวมกิจการ” ให้หมายความรวมถึง

(๕.๑) การที่ผู้รับใบอนุญาตหรือผู้มีอำนาจควบคุมของผู้รับใบอนุญาตรวมกับผู้รับใบอนุญาตรายอื่นอันส่งผลให้สถานะของผู้รับใบอนุญาตรายหนึ่งคงอยู่และผู้รับใบอนุญาตอีกรายหนึ่งสิ้นสุดลงหรือเกิดเป็นนิติบุคคลใหม่ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์หรือตามสัญญาร่วมค้า หรือ

(๕.๒) การที่ผู้รับใบอนุญาตหรือผู้มีอำนาจควบคุมของผู้รับใบอนุญาตเข้าซื้อสินทรัพย์ทั้งหมดหรือบางส่วนของผู้รับใบอนุญาตรายอื่น หรือ

(๕.๓) การที่ผู้รับใบอนุญาตหรือผู้มีอำนาจควบคุมของผู้รับใบอนุญาตเข้าซื้อหุ้นทั้งหมดหรือบางส่วนของผู้รับใบอนุญาตรายอื่น เพื่อควบคุมนโยบาย การบริหารจัดการ การอำนวยการ หรือการจัดการ โดยผลของการเข้าซื้อหุ้นต่อไปนี้ให้ถือเป็นการควบรวมกิจการ

(๕.๓.๑) ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงโครงสร้างผู้ถือหุ้นของผู้รับใบอนุญาตรายอื่น โดยผู้รับใบอนุญาตหรือผู้มีอำนาจควบคุมของผู้รับใบอนุญาตมีสัดส่วนการถือครองหุ้นอย่างน้อยร้อยละ ๓๐ ของจำนวนหุ้นทั้งหมดของผู้รับใบอนุญาตรายอื่น โดยการนับจำนวนหุ้นที่ถือครองให้รวมจำนวนหุ้นที่ถือโดยทางตรง โดยผู้รับใบอนุญาตหรือผู้มีอำนาจควบคุมของผู้รับใบอนุญาตและจำนวนหุ้นที่ถือโดยทางอ้อมผ่านนิติบุคคลอื่นที่ถูกถือหุ้นต่อกันเป็นทอด ๆ โดยผู้รับใบอนุญาตหรือผู้มีอำนาจควบคุมของผู้รับใบอนุญาต โดยการถือหุ้นในแต่ละทอดตั้งแต่ร้อยละ ๕๐ ขึ้นไปของจำนวนหุ้นทั้งหมดของนิติบุคคลที่ถูกถือหุ้นในทอดนั้น ๆ การถือหุ้นดังกล่าวให้นับรวมจำนวนหุ้นที่ถือโดยผู้ที่เกี่ยวข้องด้วย หรือ

(๕.๓.๒) ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงอำนาจควบคุมอย่างมีนัยสำคัญของผู้รับใบอนุญาตรายอื่น แม้ว่าผู้รับใบอนุญาตหรือผู้มีอำนาจควบคุมของผู้รับใบอนุญาตจะไม่ได้เข้าถือครองหุ้น อย่างน้อยร้อยละ ๓๐ ของจำนวนหุ้นทั้งหมดของผู้รับใบอนุญาตรายอื่น แต่ผู้รับใบอนุญาตหรือผู้มีอำนาจควบคุมของผู้รับใบอนุญาตได้เข้ามามีอำนาจควบคุมอย่างมีนัยสำคัญในนิติบุคคลที่เป็นผู้ถือหุ้นของผู้รับใบอนุญาตรายอื่น โดยอำนาจควบคุมดังกล่าว อาจเกิดขึ้นโดยทางตรงหรือโดยทางอ้อมผ่านการถือหุ้นหรือการควบคุมในนิติบุคคลอื่นเป็นทอด ๆ จนถึงนิติบุคคลที่เป็นผู้ถือหุ้นของผู้รับใบอนุญาตรายอื่น

การที่ผู้รับใบอนุญาตหรือผู้มีอำนาจควบคุมของผู้รับใบอนุญาตเข้ามามีอำนาจควบคุมในนิติบุคคลที่เป็นผู้ถือหุ้นของผู้รับใบอนุญาตรายอื่นนั้น ให้รวมถึง

(ก) การที่ผู้รับใบอนุญาตหรือผู้มีอำนาจควบคุมของผู้รับใบอนุญาตถือหุ้นและมีสิทธิออกเสียงตั้งแต่ร้อยละ ๕๐ ขึ้นไปของสิทธิออกเสียงทั้งหมดของผู้รับใบอนุญาตรายอื่นในกรณีที่เป็นอำนาจควบคุมทางตรง หรือของนิติบุคคลที่ถูกถือหุ้นต่อกัน ในแต่ละทอดทุกทอดตลอดสาย จนถึงนิติบุคคลที่เป็นผู้ถือหุ้นในผู้รับใบอนุญาตรายอื่น ในกรณีที่เป็นอำนาจควบคุมทางอ้อม หรือ

(ข) การที่ผู้รับใบอนุญาตหรือผู้มีอำนาจควบคุมของผู้รับใบอนุญาตส่งบุคคล หรือมีพฤติกรรมในการส่งบุคคลเข้าเป็นกรรมการในจำนวนที่มีนัยสำคัญเพื่อควบคุมการบริหารงาน หรือการดำเนินงานของผู้รับใบอนุญาตรายอื่น หรือของนิติบุคคลที่ถูกถือหุ้นต่อกัน ในแต่ละทอดทุกทอดตลอดสายจนถึงนิติบุคคลที่เป็นผู้ถือหุ้นในผู้รับใบอนุญาตรายอื่น

(๖) “การรวบรวมกิจการแบบแนวนอน” หมายความว่า การรวบรวมกิจการที่เกิดขึ้นระหว่างผู้รับใบอนุญาตที่ผลิตสินค้าหรือบริการโทรคมนาคมที่สามารถใช้งานได้เหมือนกัน และ/หรือผู้รับใบอนุญาตที่ผลิตสินค้าหรือบริการโทรคมนาคมที่สามารถใช้งานประกอบกัน

(๗) “การรวบรวมกิจการแบบแนวตั้ง” หมายความว่า การรวบรวมกิจการระหว่างผู้รับใบอนุญาตที่มีลักษณะการประกอบกิจการที่ผลิตสินค้าหรือบริการโทรคมนาคมที่เป็นปัจจัยการผลิตให้แก่ผู้รับใบอนุญาตอีกรายหนึ่งกับผู้รับใบอนุญาตที่ซื้อสินค้าและบริการโทรคมนาคมนั้น

(๘) “การถือหุ้นไขว้กัน” หมายความว่า การที่บริษัท ห้างหุ้นส่วน หรือนิติบุคคลอื่นใด ตั้งแต่สองรายขึ้นไปถือหุ้นซึ่งกันและกัน โดยมีผลเป็นการเกาะกลุ่มทางธุรกิจ หรือเพื่อการสร้างโครงสร้างของกลุ่มบริษัท ห้างหุ้นส่วน หรือนิติบุคคลนั้น โดยเฉพาะโครงสร้างในลักษณะที่มีบริษัทหนึ่งถือหุ้นส่วนใหญ่ในบริษัทอื่น หรือการทำธุรกรรมแบบเครือข่ายที่มีบริษัท ห้างหุ้นส่วน หรือนิติบุคคลหนึ่ง ทำหน้าที่ควบคุมนโยบายการบริหาร การเงิน การจัดการ

โดยการถือหุ้นไขว้กันตามวรรคหนึ่ง ต้องเป็นการถือหุ้นอันก่อให้เกิดอำนาจควบคุมเหนือบริษัทอื่น ไม่ว่าจำนวนหุ้นที่ถือไขว้กันนั้นจะมากน้อยเพียงใดก็ตาม โดยอำนาจควบคุมดังกล่าวอาจเกิดขึ้นโดยตรงหรือโดยทางอ้อมผ่านการถือหุ้นหรือการควบคุมในนิติบุคคลอื่นเป็นทอด ๆ จนถึงนิติบุคคลที่เป็นผู้ถือหุ้นของนิติบุคคลอื่นที่ถูกควบคุม การที่นิติบุคคลหนึ่งมีอำนาจควบคุมเหนืออีกนิติบุคคลอื่นนั้น ให้รวมถึง

(๘.๑) การที่นิติบุคคลหนึ่งมีสิทธิออกเสียงตั้งแต่ร้อยละ ๕๐ ขึ้นไป ของสิทธิออกเสียงทั้งหมดของนิติบุคคลอื่นที่ถูกควบคุมในกรณีที่เป็นอำนาจควบคุมทางตรง หรือของนิติบุคคลที่ถูกถือหุ้นต่อกัน ในแต่ละทอดทุกทอดตลอดสายจนถึงนิติบุคคลที่เป็นผู้ถือหุ้น ในนิติบุคคลอื่นที่ถูกควบคุม ในกรณีที่เป็นอำนาจควบคุมทางอ้อม หรือ

(๘.๒) การที่นิติบุคคลหนึ่งส่งบุคคลหรือมีพฤติกรรมในการส่งบุคคลเข้าเป็นกรรมการในจำนวนที่มีนัยสำคัญเพื่อควบคุมการบริหารงานหรือการดำเนินงานของนิติบุคคลอื่นที่ถูกควบคุมหรือของนิติบุคคลที่ถูกถือหุ้นต่อกันในแต่ละทอดทุกทอดตลอดสายจนถึงนิติบุคคลที่เป็นผู้ถือหุ้น ในนิติบุคคลอื่นที่ถูกควบคุม

(๘) “บริษัทย่อยของผู้รับใบอนุญาต” หมายความว่า

(๘.๑) บริษัทที่ผู้รับใบอนุญาตถือหุ้นตั้งแต่ร้อยละ ๕๐ ขึ้นไป ของจำนวนหุ้นที่มีสิทธิออกเสียงทั้งหมดของบริษัทนั้น

(๘.๒) บริษัทที่บริษัทตาม (๘.๑) ถือหุ้นตั้งแต่ร้อยละ ๕๐ ขึ้นไป ของจำนวนหุ้นที่มีสิทธิออกเสียงทั้งหมดของบริษัทนั้น

(๘.๓) บริษัทที่ถูกถือหุ้นต่อไปเป็นทอด ๆ โดยเริ่มจากการถือหุ้นของบริษัทตาม (๘.๒) ในบริษัทที่ถูกถือหุ้น โดยการถือหุ้นของบริษัทดังกล่าวในแต่ละทอดมีจำนวนตั้งแต่ร้อยละ ๕๐ ขึ้นไปของจำนวนหุ้นที่มีสิทธิออกเสียงทั้งหมดของบริษัทที่ถูกถือหุ้นนั้น

(๘.๔) บริษัทที่ผู้รับใบอนุญาตหรือบริษัทตาม (๘.๑) (๘.๒) หรือ (๘.๓) ถือหุ้น ไม่ว่าโดยทางตรงหรือทางอ้อมรวมกันตั้งแต่ร้อยละ ๕๐ ขึ้นไปของจำนวนหุ้นที่มีสิทธิออกเสียงทั้งหมดของบริษัทที่ถูกถือหุ้นนั้น

(๘.๕) บริษัทที่ผู้รับใบอนุญาตหรือบริษัทตาม (๘.๑) (๘.๒) (๘.๓) หรือ (๘.๔) มีอำนาจควบคุมในเรื่องการกำหนดนโยบายทางการเงินและการดำเนินงานของบริษัทเพื่อให้ได้มาซึ่งประโยชน์จากกิจกรรมต่าง ๆ ของบริษัทนั้น

การถือหุ้นของผู้รับใบอนุญาตหรือของบริษัทตาม (๘.๑) (๘.๒) (๘.๓) หรือ (๘.๔) ให้นับรวมหุ้นที่ถือโดยผู้ที่เกี่ยวข้องด้วย

(๑๐) “บริษัทร่วมของผู้รับใบอนุญาต” หมายความว่า

(๑๐.๑) บริษัทที่ผู้รับใบอนุญาตหรือบริษัทย่อยถือหุ้นรวมกันตั้งแต่ร้อยละ ๒๐ แต่ไม่เกินร้อยละ ๕๐ ของจำนวนหุ้นที่มีสิทธิออกเสียงทั้งหมดของบริษัทที่ถูกถือหุ้นนั้น

หน้า ๑๘

เล่ม ๑๒๓ ตอนพิเศษ ๖๓ ง

ราชกิจจานุเบกษา

๒๓ พฤษภาคม ๒๕๕๓

(๑๐.๒) บริษัทที่ผู้รับใบอนุญาตหรือบริษัทย่อยมีอำนาจในการมีส่วนร่วมตัดสินใจเกี่ยวกับนโยบายทางการเงินและการดำเนินงานของบริษัท แต่ไม่ถึงระดับที่จะควบคุมนโยบายดังกล่าว และไม่ถือเป็นบริษัทย่อยหรือกิจการร่วมค้า

การถือหุ้นของผู้รับใบอนุญาตหรือบริษัทย่อยให้นับรวมหุ้นที่ถือโดยผู้ที่เกี่ยวข้องด้วย

(๑๑) “ผู้ถือหุ้นรายใหญ่ของผู้รับใบอนุญาต” หมายความว่า ผู้ถือหุ้นในผู้รับใบอนุญาต ตั้งแต่ร้อยละ ๑๐ ขึ้นไปของจำนวนหุ้นที่มีสิทธิออกเสียงทั้งหมดของผู้รับใบอนุญาต การถือหุ้นดังกล่าวให้นับรวมหุ้นที่ถือโดยผู้ที่เกี่ยวข้องกับผู้รับใบอนุญาตด้วย

(๑๒) “ผู้ที่เกี่ยวข้องกับผู้รับใบอนุญาต” หมายความว่า บุคคลหรือ ห้างหุ้นส่วนที่เกี่ยวข้องกับผู้ถือหุ้นของผู้รับใบอนุญาต ดังต่อไปนี้

(๑๒.๑) คู่สมรสของผู้ถือหุ้นดังกล่าว หรือ

(๑๒.๒) บุตรที่ยังไม่บรรลุนิติภาวะของผู้ถือหุ้นดังกล่าว หรือ

(๑๒.๓) ห้างหุ้นส่วนสามัญที่ผู้ถือหุ้นดังกล่าวหรือบุคคลตาม (๑๒.๑) หรือ (๑๒.๒) เป็นหุ้นส่วน หรือ

(๑๒.๔) ห้างหุ้นส่วนจำกัดที่ผู้ถือหุ้นดังกล่าวหรือบุคคลตาม (๑๒.๑) หรือ (๑๒.๒) เป็นหุ้นส่วน จำพวกไม่จำกัดความผิดหรือเป็นหุ้นส่วนจำพวกจำกัดความรับผิดที่มีหุ้นรวมกันตั้งแต่ร้อยละ ๓๐ ขึ้นไปของหุ้นทั้งหมดของห้างหุ้นส่วนจำกัด หรือ

(๑๒.๕) บริษัทจำกัดหรือบริษัทมหาชนจำกัดที่ผู้ถือหุ้นดังกล่าว หรือบุคคลตาม (๑๒.๑) หรือ (๑๒.๒) หรือห้างหุ้นส่วนตาม (๑๒.๓) หรือ (๑๒.๔) ถือหุ้นรวมกันตั้งแต่ร้อยละ ๓๐ ขึ้นไปของจำนวนหุ้นที่จำหน่ายได้แล้วทั้งหมดของบริษัทนั้น หรือ

(๑๒.๖) บริษัทจำกัดหรือบริษัทมหาชนจำกัดที่ผู้ถือหุ้นดังกล่าว หรือบุคคลตาม (๑๒.๑) หรือ (๑๒.๒) หรือห้างหุ้นส่วนตาม (๑๒.๓) หรือ (๑๒.๔) หรือบริษัทตาม (๑๒.๕) ถือหุ้นรวมกันตั้งแต่ร้อยละ ๓๐ ขึ้นไปของจำนวนหุ้นที่จำหน่ายได้แล้วทั้งหมดของบริษัทนั้น หรือ

(๑๒.๗) นิติบุคคลที่ผู้ถือหุ้นดังกล่าวสามารถมีอำนาจในการจัดการในฐานะเป็นผู้แทนนิติบุคคล

(๑๓) “ผู้มีอำนาจควบคุมของผู้รับใบอนุญาต” หมายความว่า ผู้ถือหุ้น หรือบุคคลอื่นซึ่งโดยพฤติกรรมมีอิทธิพลต่อการกำหนดนโยบาย การจัดการ หรือการดำเนินงานของผู้รับใบอนุญาต อย่างมีนัยสำคัญ ไม่ว่าอิทธิพลดังกล่าวจะสืบเนื่องจากการเป็นผู้ถือหุ้น หรือได้รับมอบอำนาจตามสัญญา หรือการอื่นใดก็ตาม โดยเฉพาะอย่างยิ่งคือบุคคลที่เข้าลักษณะ ข้อใดข้อหนึ่ง ดังนี้

หน้า ๑๕

เล่ม ๑๒๖ ตอนพิเศษ ๖๗ ง

ราชกิจจานุเบกษา

๒๖ พฤษภาคม ๒๕๕๓

(๑๓.๑) บุคคลที่มีสิทธิออกเสียงไม่ว่าโดยทางตรงหรือทางอ้อมตั้งแต่ร้อยละ ๒๕ ขึ้นไปของจำนวนหุ้นที่มีสิทธิออกเสียงทั้งหมดของผู้รับใบอนุญาต

(๑๓.๒) บุคคลที่ตามพฤติกรรมสามารถควบคุมการแต่งตั้งหรือ ถอดถอนกรรมการของผู้รับใบอนุญาตได้

(๑๓.๓) บุคคลที่ตามพฤติกรรมสามารถควบคุมผู้ซึ่งรับผิดชอบในการกำหนดนโยบายผู้บริหารจัดการหรือการดำเนินงานของผู้รับใบอนุญาตให้ปฏิบัติตามคำสั่ง ของตนในการกำหนดนโยบายการจัดการหรือการดำเนินงานของผู้รับใบอนุญาต

(๑๓.๔) บุคคลที่ตามพฤติกรรมมีการดำเนินงานในผู้รับใบอนุญาตหรือมีความรับผิดชอบในการดำเนินงานของผู้รับใบอนุญาตเกี่ยวผู้บริหาร รวมทั้งบุคคลที่มีตำแหน่งซึ่งมีอำนาจหน้าที่เช่นเดียวกับบุคคลดังกล่าวของผู้รับใบอนุญาตนั้น

หมวด ๑

วิธีการและขั้นตอนการขออนุญาตควบรวมกิจการ

ข้อ ๓ วิธีการและขั้นตอนการควบรวมกิจการให้เป็นไปตามกฎหมายที่บังคับตามสถานภาพของผู้รับใบอนุญาตหรือผู้มีอำนาจควบคุมของผู้รับใบอนุญาต

ผู้รับใบอนุญาตหรือผู้มีอำนาจควบคุมของผู้รับใบอนุญาตที่ประสงค์จะขึ้น คำขออนุญาตควบรวมกิจการตามข้อ ๔ วรรคหนึ่ง หรือแจ้งการควบรวมกิจการตามข้อ ๔ วรรคสอง ต้องมีโครงสร้างการถือหุ้นที่ชัดเจน เป็นธรรม สะท้อนอำนาจในการควบคุมและส่วนได้เสียของ ผู้ถือหุ้นอย่างชัดเจน และต้องไม่มีการถือหุ้นไขว้กันระหว่างผู้รับใบอนุญาต ผู้รับใบอนุญาตรายอื่น ที่อยู่ในตลาดที่เกี่ยวข้อง ผู้ถือหุ้นรายใหญ่ของผู้รับใบอนุญาต บริษัทย่อยของผู้รับใบอนุญาต บริษัทร่วมของผู้รับใบอนุญาต

ข้อ ๔ ผู้รับใบอนุญาตหรือผู้มีอำนาจควบคุมของผู้รับใบอนุญาตที่ประสงค์จะ ควบรวมกิจการกับผู้รับใบอนุญาตรายอื่นต้องยื่นคำขออนุญาตควบรวมกิจการต่อเลขาธิการ เพื่อพิจารณาว่าการควบรวมกิจการทำให้เกิดการครอบงำตลาดที่เกี่ยวข้องหรือไม่ ภายในระยะเวลาไม่น้อยกว่า ๖๐ วัน ก่อนการดำเนินการ ดังต่อไปนี้

หน้า ๒๐

เล่ม ๑๒๗ ตอนพิเศษ ๖๗ ง

ราชกิจจานุเบกษา

๒๗ พฤษภาคม ๒๕๕๓

(๑) จัดทะเบียนนิติบุคคล ในกรณีที่ควรวรรณกิจการระหว่างผู้รับใบอนุญาตหรือผู้มีอำนาจควบคุมของผู้รับใบอนุญาตกับผู้รับใบอนุญาตรายอื่น ทำให้เกิดนิติบุคคลใหม่ขึ้นตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์หรือตามสัญญาร่วมค้า หรือ

(๒) ทำสัญญาซื้อขายสินทรัพย์ ในกรณีที่ควรวรรณกิจการโดยผู้รับใบอนุญาตหรือผู้มีอำนาจควบคุมของผู้รับใบอนุญาตเข้าซื้อสินทรัพย์ทั้งหมดหรือบางส่วนของผู้รับใบอนุญาตรายอื่น หรือ

(๓) ทำสัญญาซื้อขายหุ้น ในกรณีที่ควรวรรณกิจการโดยผู้รับใบอนุญาต หรือผู้มีอำนาจควบคุมของผู้รับใบอนุญาตเข้าซื้อหุ้นทั้งหมดหรือบางส่วนของผู้รับใบอนุญาตรายอื่น เพื่อควบคุมนโยบายการบริหารกิจการ การอำนวยการหรือการจัดการ

เว้นแต่กรณีที่ผู้รับใบอนุญาตหรือผู้มีอำนาจควบคุมของผู้รับใบอนุญาตสามารถแสดงได้ว่า ภายหลังการควรวรรณกิจการ สินทรัพย์ของผู้รับใบอนุญาตหรือผู้มีอำนาจควบคุมของผู้รับใบอนุญาตจะไม่เกิน ๘๐๐ ล้านบาทหรือจะได้รับสินทรัพย์จากผู้รับใบอนุญาต รายอื่นที่มีมูลค่าไม่เกิน ๕๐ ล้านบาท หรือรายได้ต่อปีของผู้รับใบอนุญาตหรือผู้มีอำนาจควบคุมของผู้รับใบอนุญาตจะไม่เกิน ๑๒๐ ล้านบาท กรณีดังกล่าวให้ผู้รับใบอนุญาตหรือผู้มีอำนาจควบคุม ของผู้รับใบอนุญาตแจ้งการควรวรรณกิจการต่อเลขาธิการพร้อมแสดงเหตุผลประกอบ ภายในระยะเวลาใด ๆ ก่อนการดำเนินการตามวรรคหนึ่ง (๑) หรือ (๒) หรือ (๓) โดยไม่ต้องแต่งตั้ง ที่ปรึกษาอิสระและไม่ต้องยื่นคำขออนุญาตตามวรรคหนึ่ง

กรณีที่ผู้รับใบอนุญาตหรือผู้มีอำนาจควบคุมของผู้รับใบอนุญาตเข้าซื้อหุ้นเกินกว่าร้อยละ ๑๐ ของจำนวนหุ้นทั้งหมดของผู้รับใบอนุญาตรายอื่น หรือเข้าซื้อสินทรัพย์ทั้งหมดหรือบางส่วน เพื่อควบคุมนโยบายหรือการบริหารธุรกิจของผู้รับใบอนุญาตรายอื่น และการเข้าซื้อหุ้นหรือสินทรัพย์ดังกล่าวถือเป็นการควรวรรณกิจการตามข้อ ๒ (๕) ให้ผู้รับใบอนุญาตหรือผู้มีอำนาจควบคุมของผู้รับใบอนุญาตยื่นคำขออนุญาตควรวรรณกิจการตามวรรคหนึ่งหรือแจ้งการควรวรรณกิจการตามวรรคสอง โดยไม่ต้องขออนุญาตจากคณะกรรมการตามข้อ ๘ ของประกาศคณะกรรมการ เรื่อง มาตรการป้องกันมิให้มีการกระทำอันเป็นการผูกขาดหรือก่อให้เกิดความไม่เป็นธรรมในการแข่งขันในกิจการโทรคมนาคม พ.ศ. ๒๕๔๘ อีก

ข้อ ๕ คำขออนุญาตควรวรรณกิจการที่ยื่นต่อเลขาธิการตามข้อ ๔ วรรคหนึ่ง ต้องประกอบด้วยเนื้อหาดังต่อไปนี้เป็นอย่างน้อย

(๑) ระบุถึงเหตุผล ความจำเป็นและความเหมาะสมในการควรวรรณกิจการ

หน้า ๒๑

เล่ม ๑๒๑ ตอนพิเศษ ๖๗ ง

ราชกิจจานุเบกษา

๒๑ พฤษภาคม ๒๕๕๓

(๒) แผนการรวบรวมกิจการ

(๓) รายละเอียดเกี่ยวกับผู้รับใบอนุญาตหรือผู้มีอำนาจควบคุมของผู้รับใบอนุญาตที่ประสงค์จะรวบรวมกิจการ และผู้รับใบอนุญาตรายอื่นที่ถูกรวบรวมกิจการ โดยรายละเอียดดังกล่าวอย่างน้อยต้องประกอบด้วย โครงสร้างผู้ถือหุ้นและสิทธิออกเสียง ขอดขาย ส่วนแบ่งตลาดที่เกี่ยวข้อง

(๔) การกำหนดตลาดที่เกี่ยวข้อง ตามประกาศคณะกรรมการกิจการโทรคมนาคมแห่งชาติ เรื่อง นิยามของตลาดและขอบเขตตลาดโทรคมนาคมที่เกี่ยวข้อง พ.ศ. ๒๕๕๑

(๕) รายละเอียดเกี่ยวกับสภาพและขนาดของตลาดที่เกี่ยวข้อง

(๖) รายละเอียดเกี่ยวกับคู่แข่งในตลาดที่เกี่ยวข้อง

(๗) เอกสารหรือรายละเอียดอื่นตามที่คณะกรรมการเห็นสมควร

ข้อ ๖ เลขานุการอาจเรียกให้ผู้รับใบอนุญาตหรือผู้มีอำนาจควบคุมของผู้รับใบอนุญาตมาชี้แจงหรือแสดงเอกสารหลักฐานเพิ่มเติมได้ในเวลาใด ๆ นับแต่ได้รับคำขออนุญาต รวบรวมกิจการตามข้อ ๔ วรรคหนึ่ง

ผู้รับใบอนุญาตหรือผู้มีอำนาจควบคุมของผู้รับใบอนุญาตอาจยื่นแสดงเอกสารหลักฐานเพิ่มเติมเพื่อประกอบการพิจารณาคำขออนุญาตรวบรวมกิจการต่อเลขานุการได้ภายในระยะเวลา ๑๕ วันนับแต่วันที่ยื่นคำขออนุญาตรวบรวมกิจการตามข้อ ๔ วรรคหนึ่ง

ข้อ ๗ หลังจากเลขานุการได้รับคำขออนุญาตรวบรวมกิจการตามข้อ ๔ วรรคหนึ่ง พร้อมเอกสารหลักฐานประกอบคำขออนุญาตครบถ้วนจนเป็นที่พอใจแล้ว ให้เลขานุการแต่งตั้งที่ปรึกษาอิสระเพื่อทำความเข้าใจประกอบคำขออนุญาตรวบรวมกิจการ โดยผู้รับใบอนุญาตหรือผู้มีอำนาจควบคุมของผู้รับใบอนุญาตที่ยื่นคำขอดังกล่าวเป็นผู้รับผิดชอบค่าใช้จ่าย

ที่ปรึกษาอิสระที่ได้รับการแต่งตั้งตามวรรคหนึ่งต้องทำความเข้าใจประกอบ คำขออนุญาตรวบรวมกิจการภายในระยะเวลา ๓๐ วัน นับแต่วันที่ได้รับแต่งตั้ง ภายใต้นโยบาย การวิเคราะห์ดังต่อไปนี้

(๑) การวิเคราะห์โครงสร้างผู้ถือหุ้นและสิทธิออกเสียงเฉพาะกิจการโทรคมนาคมทั้งก่อนและหลังรวบรวมกิจการ

(๒) การวิเคราะห์ตลาดที่เกี่ยวข้อง

(๓) การวิเคราะห์ผู้รับใบอนุญาตรายอื่นซึ่งเป็นผู้แข่งขันในตลาดที่เกี่ยวข้อง

(๔) การวิเคราะห์ผลกระทบที่เกิดขึ้นจากการรวบรวมกิจการแบบแนวนอน

หน้า ๒๒

เล่ม ๑๒๗ ตอนพิเศษ ๖๗ ง

ราชกิจจานุเบกษา

๒๗ พฤษภาคม ๒๕๕๓

(๔.๑) วิเคราะห์ว่าผลของการควบรวมกิจการจะเพิ่มส่วนแบ่งตลาด ที่เกี่ยวข้อง หรืออำนาจในการกำหนดทิศทางตลาดที่เกี่ยวข้องอันส่งผลให้เกิดการผูกขาดตลาด ที่เกี่ยวข้องหรือไม่ ซึ่งต้องสามารถอธิบายและวัดผลที่เกิดขึ้นนั้นได้

(๔.๒) วิเคราะห์ว่าผลของการควบรวมกิจการจะก่อให้เกิดผลลบต่อการแข่งขันของผู้รับใบอนุญาตรายอื่นซึ่งเป็นผู้แข่งขันในตลาดที่เกี่ยวข้องนั้นหรือไม่

(๔.๓) วิเคราะห์ว่าผลของการควบรวมกิจการจะก่อให้เกิดกำไรส่วนเกินทางเศรษฐกิจ (Excess profit) ซึ่งทำให้เกิดการผูกขาดทางเศรษฐกิจในตลาดที่เกี่ยวข้องหรือไม่

(๕) การวิเคราะห์ผลกระทบที่เกิดขึ้นจากการควบรวมกิจการแบบแนวดิ่ง

(๕.๑) วิเคราะห์ว่าผลของการควบรวมกิจการจะทำให้มีอำนาจเหนือตลาดที่เกี่ยวข้องอย่างมีนัยสำคัญหรือไม่ โดยพิจารณาจากระดับการกระจุกตัวของตลาดที่เกี่ยวข้อง ที่แสดงด้วยระดับสัดส่วน หรือจำนวนยอดขายของสินค้าหรือบริการโทรคมนาคม

(๕.๒) วิเคราะห์ว่าผลของการควบรวมกิจการมีความเป็นไปได้ที่จะขัดขวางการแข่งขันของผู้รับใบอนุญาตรายอื่นซึ่งเป็นผู้แข่งขันในตลาดที่เกี่ยวข้องนั้นหรือไม่

(๕.๓) วิเคราะห์ว่าผลของการควบรวมกิจการเป็นการกีดกันคู่แข่งที่จะเข้าสู่ตลาดที่เกี่ยวข้องในอนาคตหรือไม่

(๕.๔) วิเคราะห์ว่าผลของการควบรวมกิจการเป็นการลดหรือขัดขวาง การพัฒนาประสิทธิภาพของการแข่งขันในตลาดที่เกี่ยวข้อง โดยจำกัดไม่ให้ผู้รับใบอนุญาตรายอื่นซึ่งเป็นผู้แข่งขันได้เข้าถึงปัจจัยการผลิตสินค้าหรือบริการโทรคมนาคมที่จำเป็นต้องใช้ขึ้นต้นก่อนการผลิต (Upstream) หรือขั้นตอนหลังการผลิต (Downstream) หรือไม่

(๕.๕) วิเคราะห์ว่าผลของการควบรวมกิจการทำให้กลไกตลาดที่เกี่ยวข้องบิดเบือนหรือไม่

(๖) การวิเคราะห์อุปสรรคการเข้าสู่ตลาดที่เกี่ยวข้องหลังจากการควบรวมกิจการ

(๗) การประเมินประสิทธิภาพของตลาดที่เกี่ยวข้องภายหลังจากการควบรวมกิจการ

หมวด ๒

การควบรวมกิจการอันส่งผลให้เกิดการครอบงำตลาดที่เกี่ยวข้อง

ข้อ ๘ นอกจากต้องอยู่ในบังคับของกฎหมายว่าด้วยการแข่งขันทางการค้าแล้ว ห้ามมิให้ผู้รับใบอนุญาตหรือผู้มีอำนาจควบคุมของผู้รับใบอนุญาตกระทำการควบรวมกิจการ อันส่งผลให้เกิดการครอบงำตลาดที่เกี่ยวข้อง

การพิจารณาว่าการควบรวมกิจการส่งผลให้เกิดการครอบงำตลาดที่เกี่ยวข้องหรือไม่ตามวรรคหนึ่ง ให้พิจารณาด้วยดัชนีเฮอร์ฟินดาห์-เฮิร์ชแมน (HHI) ซึ่งแสดงถึงระดับ การกระจุกตัวของตลาดที่เกี่ยวข้อง โดยนำตัวเลขที่แสดงอัตราส่วนร้อยละของส่วนแบ่งตลาดของผู้รับใบอนุญาตแต่ละรายในตลาดที่เกี่ยวข้องนั้น มายกกำลังสองแล้วบวกกันเพื่อหาระดับการกระจุกตัวของตลาดที่เกี่ยวข้อง

ภายใต้การพิจารณา HHI หากปรากฏข้อเท็จจริงต่อไปนี้ ให้ถือว่าการควบรวมกิจการส่งผลให้เกิดการครอบงำตลาดที่เกี่ยวข้อง

(๑) กรณีที่ใช้ HHI พิจารณาส่วนแบ่งตลาดของจำนวนยอดขาย หากตลาด ที่เกี่ยวข้อง ก่อนควบรวมกิจการมี HHI น้อยกว่าหรือเท่ากับ ๑,๘๐๐ แล้วหลังควบรวมกิจการ ส่งผลให้ตลาดที่เกี่ยวข้องมี HHI มากกว่า ๑,๘๐๐ และเปลี่ยนแปลงเพิ่มขึ้นจากเดิมมากกว่า ๕๐ แสดงว่าการควบรวมกิจการทำให้ตลาดที่เกี่ยวข้องมีการกระจุกตัวสูง ให้ถือว่าการควบรวมดังกล่าวส่งผลด้านลบต่อการแข่งขันอันถือว่าการครอบงำตลาดที่เกี่ยวข้อง

(๒) กรณีที่ใช้ HHI พิจารณาส่วนแบ่งตลาดของจำนวนยอดขาย หากตลาด ที่เกี่ยวข้อง ก่อนควบรวมกิจการมี HHI มากกว่า ๑,๘๐๐ แล้วหลังควบรวมกิจการส่งผลให้ตลาด ที่เกี่ยวข้องมี HHI มากกว่า ๑,๘๐๐ และเปลี่ยนแปลงเพิ่มขึ้นจากเดิมมากกว่า ๑๐๐ แสดงว่า การควบรวมกิจการทำให้ตลาดที่เกี่ยวข้องมีการกระจุกตัวสูง ให้ถือว่าการควบรวมดังกล่าว ส่งผลด้านลบต่อการแข่งขันอันถือว่าการครอบงำตลาดที่เกี่ยวข้อง

ข้อ ๕ ให้เลขาธิการเสนอคำขออนุญาตควบรวมกิจการที่ได้รับยื่นตามข้อ ๔ วรรคหนึ่ง พร้อมความเห็นประกอบคำขออนุญาตควบรวมกิจการตามข้อ ๗ วรรคสอง ต่อคณะกรรมการเพื่อพิจารณาคำขอดังกล่าว และทำคำสั่งภายในระยะเวลา ๑๕ วัน นับแต่วันที่ได้รับความเห็นประกอบคำขออนุญาตควบรวมกิจการจากที่ปรึกษาอิสระ ในกรณีที่คณะกรรมการเห็นว่า การควบรวมกิจการไม่ทำให้เกิดการครอบงำตลาดที่เกี่ยวข้อง ให้คณะกรรมการสั่งอนุญาตให้ควบรวมกิจการได้ แต่ในกรณีที่คณะกรรมการเห็นว่าการควบรวมกิจการอาจทำให้เกิดการครอบงำตลาดที่เกี่ยวข้อง ให้คณะกรรมการสั่งห้ามควบรวมกิจการ เว้นแต่เพื่อประโยชน์ทางด้านเศรษฐกิจหรือความมั่นคงของประเทศ หรือเพื่อส่งเสริมให้มีการลงทุนและสนับสนุนการพัฒนาอุตสาหกรรมโทรคมนาคม หรือเพื่อประโยชน์สาธารณะ คณะกรรมการอาจสั่งอนุญาตให้ควบรวมกิจการได้ โดยคำสั่งของคณะกรรมการให้ถือเป็นที่สุด

หน้า ๒๔

เล่ม ๑๒๗ ตอนพิเศษ ๖๗ ง

ราชกิจจานุเบกษา

๒๗ พฤษภาคม ๒๕๕๓

กรณีที่ผู้รับใบอนุญาตหรือผู้มีอำนาจควบคุมของผู้รับใบอนุญาตฝ่าฝืนข้อบังคับด้วยการควบรวมกิจการโดยไม่มีโครงสร้างการถือหุ้นตามข้อ ๓ หรือไม่ได้ยื่นคำขออนุญาตควบรวมกิจการตามข้อ ๔ วรรคหนึ่ง หรือไม่ได้แจ้งการควบรวมกิจการตามข้อ ๔ วรรคสอง หรือยื่นคำขออนุญาตตามข้อ ๔ วรรคหนึ่งแล้วแต่ดำเนินการควบรวมกิจการก่อนที่คณะกรรมการ จะทำคำสั่งและต่อมา คณะกรรมการ ได้สั่งห้ามควบรวมกิจการ หรือดำเนินการควบรวมกิจการหลังจากคณะกรรมการ ได้สั่งห้ามควบรวมกิจการ ให้เลขานุการมีอำนาจสั่งผู้รับใบอนุญาตหรือ ผู้มีอำนาจควบคุมของผู้รับใบอนุญาตที่ฝ่าฝืนดังกล่าวได้ตามมาตรา ๖๔ ของพระราชบัญญัติการประกอบกิจการโทรคมนาคม พ.ศ. ๒๕๔๔

กรณีตามวรรคสองไม่ถือเป็นการฝ่าฝืนข้อบังคับ หากว่าการควบรวมกิจการเกิดจากการที่ผู้รับใบอนุญาตหรือผู้มีอำนาจควบคุมของผู้รับใบอนุญาตเข้าซื้อหุ้นของผู้รับใบอนุญาตรายอื่นโดยไม่มีเจตนาจะควบรวมกิจการ และผู้รับใบอนุญาตหรือผู้มีอำนาจควบคุมของ ผู้รับใบอนุญาตได้แก้ไขสัดส่วนการถือครองหุ้นให้น้อยกว่าร้อยละ ๓๐ ของจำนวนหุ้นทั้งหมด ของผู้รับใบอนุญาตรายอื่นหรือไม่เกินสัดส่วนหุ้นที่ผู้รับใบอนุญาตหรือผู้มีอำนาจควบคุมของ ผู้รับใบอนุญาตเคยถือครองอยู่เดิมภายในระยะเวลา ๓๐ วัน นับแต่ผู้รับใบอนุญาตหรือผู้มีอำนาจควบคุมของผู้รับใบอนุญาตได้เข้าซื้อหุ้นอันถือเป็นการควบรวมกิจการ

ผู้รับใบอนุญาตหรือผู้มีอำนาจควบคุมของผู้รับใบอนุญาตไม่อาจอ้างว่า เข้าซื้อหุ้นของผู้รับใบอนุญาตรายอื่นโดยไม่มีเจตนาจะควบรวมกิจการตามวรรคสามได้ หากผู้รับใบอนุญาตหรือผู้มีอำนาจควบคุมของผู้รับใบอนุญาตได้ใช้สิทธิในฐานะผู้ถือหุ้นแล้วหลังจากการเข้าซื้อหุ้นดังกล่าว เว้นแต่กรณีใช้สิทธิเพื่อรับเงินปันผล

หมวด ๓

การตรวจสอบภายหลังควบรวมกิจการ

ข้อ ๑๐ หลังจากผู้รับใบอนุญาตหรือผู้มีอำนาจควบคุมของผู้รับใบอนุญาตได้รับอนุญาตให้ควบรวมกิจการตามข้อ ๕ วรรคหนึ่งแล้ว ให้เลขานุการแต่งตั้งที่ปรึกษาอิสระเพื่อทำหน้าที่ประเมินพฤติกรรมของผู้รับใบอนุญาตหรือผู้มีอำนาจควบคุมของผู้รับใบอนุญาตที่อาจส่งผลกระทบต่อตลาดที่เกี่ยวข้องภายหลังการควบรวมกิจการ และให้ที่ปรึกษาอิสระรายงานพฤติกรรม และผลกระทบดังกล่าวต่อคณะกรรมการทุก ๓ เดือน เป็นระยะเวลาอย่างน้อย ๒ ปี นับแต่วันที่ดำเนินการตามข้อ ๔ (๑) หรือ (๒) หรือ (๓) โดยผู้รับใบอนุญาตหรือผู้มีอำนาจควบคุมของ ผู้รับใบอนุญาตที่ควบรวมกิจการเป็นผู้รับผิดชอบค่าใช้จ่าย

หน้า ๒๕

เล่ม ๑๒๖ ตอนพิเศษ ๖๗ ง

ราชกิจจานุเบกษา

๒๖ พฤษภาคม ๒๕๕๓

คณะกรรมการมีอำนาจกำหนดมาตรการเฉพาะตามลักษณะการประกอบกิจการโทรคมนาคม เพื่อควบคุมไม่ให้ผู้รับใบอนุญาตหรือผู้มีอำนาจควบคุมของผู้รับใบอนุญาตกระทำการอย่างใดอันเป็นการผูกขาด หรือลด หรือจำกัดการแข่งขันในการให้บริการกิจการโทรคมนาคมได้ตลอดระยะเวลาที่ได้รับรายงานดังกล่าว

ทั้งนี้ หลักเกณฑ์ที่นำมาใช้บังคับภายหลังการอนุญาตให้ควบรวมกิจการ ให้เป็นไปตามประกาศคณะกรรมการ เรื่อง มาตรการป้องกันมิให้มีการกระทำอันเป็นการผูกขาด หรือก่อให้เกิดความไม่เป็นธรรมในการแข่งขันในกิจการโทรคมนาคม พ.ศ. ๒๕๔๕

ข้อ ๑๑ ให้ผู้รับใบอนุญาตหรือผู้มีอำนาจควบคุมของผู้รับใบอนุญาตที่ได้รับอนุญาตให้ควบรวมกิจการตามข้อ ๕ วรรคหนึ่ง ที่จำหน่ายหรือได้มาซึ่งหุ้นในลักษณะที่ทำให้ตนหรือบุคคลอื่นเป็นผู้ถือหุ้นเพิ่มขึ้นหรือลดลงเมื่อรวมกันแล้วมีจำนวนทุกร้อยละห้าของจำนวนหุ้นที่จำหน่ายได้แล้วทั้งหมด ไม่ว่าจะมีการลงทะเบียนการโอนหุ้นนั้นหรือไม่ และไม่ว่าการเพิ่มขึ้นหรือลดลงของจำนวนหุ้นนั้นจะมีจำนวนเท่าใดในแต่ละครั้งบุคคลนั้นต้องรายงานถึงจำนวนหุ้นในทุกร้อยละห้าดังกล่าวต่อเลขาธิการทุกครั้งที่ได้มาหรือจำหน่ายหุ้น เว้นแต่ในกรณีที่มีการจำหน่ายที่ไม่มีผลทำให้มีการเปลี่ยนแปลงผู้บริหารหรือธุรกิจ โดยให้จัดส่งเป็นรายงานพร้อมรับรองความถูกต้องและยื่นต่อเลขาธิการภายใน ๓๐ วันนับแต่วันที่มีได้มาหรือจำหน่ายหุ้น

ข้อ ๑๒ ให้เลขาธิการมีหน้าที่จัดทำหนังสือทางวิชาการเรื่องการควบรวมและการถือหุ้นไขว้ในกิจการโทรคมนาคมและเสนอต่อคณะกรรมการ ภายใน ๓๐ วัน นับแต่ประกาศฉบับนี้มีผลใช้บังคับ

ภายหลังจากที่เลขาธิการจัดทำรายงานตามวรรคหนึ่งแล้วเสร็จ ให้จัดทำแนวทางการพิจารณาอนุญาตการควบรวมและการถือหุ้นไขว้ในกิจการโทรคมนาคมให้แล้ว และนำเสนอต่อคณะกรรมการ ภายใน ๑๘๐ วัน

บทเฉพาะกาล

ข้อ ๑๓ เว้นแต่ได้รับการยกเว้นจากคณะกรรมการผู้รับใบอนุญาตทุกราย ไม่ว่าจะควบรวมกิจการระหว่างกันหรือไม่ก็ตาม ต้องไม่มีการถือหุ้นไขว้กันระหว่างผู้รับใบอนุญาต ผู้รับใบอนุญาตรายอื่นที่อยู่ในตลาดที่เกี่ยวข้อง ผู้ถือหุ้นรายใหญ่ของผู้รับใบอนุญาต บริษัทย่อยของผู้รับใบอนุญาต บริษัทร่วมของผู้รับใบอนุญาต

หน้า ๒๖

เล่ม ๑๒๗ ตอนพิเศษ ๖๗ ง

ราชกิจจานุเบกษา

๒๗ พฤษภาคม ๒๕๕๓

การพิจารณาขออนุญาตให้ผู้รับใบอนุญาตสามารถถือหุ้นไขว้ตามวรรคหนึ่ง ได้นั้น ผู้รับใบอนุญาตจะต้องพิสูจน์ได้ว่าการถือหุ้นไขว้ดังกล่าว จะไม่ส่งผลให้เกิดการครอบงำ และไม่ส่งผลกระทบต่อการแข่งขัน หรือเป็นการบิดเบือนตลาดแต่อย่างใด ภายใน ๓ เดือน นับแต่วันประกาศใช้ประกาศฉบับนี้ ให้ผู้รับใบอนุญาตที่มีการถือหุ้นไขว้ตามวรรคหนึ่ง แจ้งการถือหุ้นไขว้ดังกล่าวต่อเลขาธิการ และให้เลขาธิการเสนอกรณีการถือหุ้นไขว้ดังกล่าวต่อคณะกรรมการ พร้อมด้วยความเห็น ข้อเสนอแนะ และผลรายงานการวิเคราะห์ผลกระทบ (Regulatory Impact Assessment : RIA) เพื่อให้คณะกรรมการพิจารณาว่าจะยกเว้นให้ผู้รับใบอนุญาตสามารถถือหุ้นไขว้ได้หรือไม่

หากผู้รับใบอนุญาตรายใดฝ่าฝืน ไม่แจ้งการถือหุ้นไขว้ตามวรรคสองหรือยังดำเนินการถือหุ้นไขว้ภายหลังจากที่คณะกรรมการพิจารณาแล้วเห็นว่าไม่สมควรยกเว้นให้กรณีดังกล่าว ให้เลขาธิการมีอำนาจสั่งผู้รับใบอนุญาตหรือผู้มีอำนาจควบคุมของผู้รับใบอนุญาตที่ฝ่าฝืนดังกล่าวได้ตามมาตรา ๖๔ ของพระราชบัญญัติการประกอบกิจการโทรคมนาคม พ.ศ. ๒๕๔๔

ประกาศ ณ วันที่ ๑๔ พฤษภาคม พ.ศ. ๒๕๕๓

ศาสตราจารย์ประสิทธิ์ ประพัฒมงคลการ

ประธานกรรมการกิจการโทรคมนาคมแห่งชาติ

ภาคผนวก ก

คุณสมบัติของที่ปรึกษาอิสระ

ที่ปรึกษาอิสระตามประกาศฉบับนี้ต้องมีคุณสมบัติ ดังต่อไปนี้

(๑) เป็นสถาบันการเงิน หรือนิติบุคคลที่จัดตั้งขึ้นตามกฎหมายไทยซึ่งมีวัตถุประสงค์หลักในการประกอบธุรกิจเป็นที่ปรึกษาทางด้านการเงิน ด้านบัญชี หรือด้านกฎหมาย

(๒) มีความเป็นอิสระ ไม่มีความเกี่ยวข้องหรือส่วนได้เสียกับผู้รับใบอนุญาตหรือผู้มีอำนาจควบคุมของผู้รับใบอนุญาตหรือผู้รับใบอนุญาตรายอื่นที่ควบรวมกับผู้รับใบอนุญาตหรือผู้มีอำนาจควบคุมของผู้รับใบอนุญาตดังกล่าว พร้อมทั้งมีความสามารถและประสบการณ์ที่เพียงพอในการให้ความเห็น ภายใต้ลักษณะดังต่อไปนี้

(๒.๑) ไม่ได้ถือหุ้นของผู้รับใบอนุญาตหรือผู้มีอำนาจควบคุมของผู้รับใบอนุญาต หรือผู้ถือหุ้นรายใหญ่ของผู้รับใบอนุญาต หรือบริษัทย่อยของผู้รับใบอนุญาต หรือบริษัทร่วมของผู้รับใบอนุญาต หรือนิติบุคคลที่อาจมีความขัดแย้งกับผู้รับใบอนุญาตหรือผู้มีอำนาจควบคุมของผู้รับใบอนุญาต

(๒.๒) ไม่ได้ถูกถือหุ้นโดยผู้รับใบอนุญาตหรือผู้มีอำนาจควบคุมของผู้รับใบอนุญาต หรือผู้ถือหุ้นรายใหญ่ของผู้รับใบอนุญาต หรือบริษัทย่อยของผู้รับใบอนุญาต หรือบริษัทร่วมของผู้รับใบอนุญาต หรือนิติบุคคลที่อาจมีความขัดแย้งกับผู้รับใบอนุญาตหรือผู้มีอำนาจควบคุมของผู้รับใบอนุญาต

(๒.๓) ไม่เป็นลูกจ้าง พนักงาน ที่ปรึกษาที่ได้เงินเดือนประจำ หรือผู้มีอำนาจควบคุมของผู้รับใบอนุญาตหรือผู้มีอำนาจควบคุมของผู้รับใบอนุญาต หรือผู้ถือหุ้นรายใหญ่ของผู้รับใบอนุญาต หรือบริษัทย่อยของผู้รับใบอนุญาต หรือบริษัทร่วมของผู้รับใบอนุญาต หรือนิติบุคคลที่อาจมีความขัดแย้งกับผู้รับใบอนุญาตหรือผู้มีอำนาจควบคุมของผู้รับใบอนุญาต

(๒.๔) ไม่มีความสัมพันธ์ทางธุรกิจกับผู้รับใบอนุญาตหรือผู้มีอำนาจควบคุมของผู้รับใบอนุญาต หรือผู้ถือหุ้นรายใหญ่ของผู้รับใบอนุญาต หรือบริษัทย่อยของผู้รับใบอนุญาต หรือบริษัทร่วมของผู้รับใบอนุญาต หรือนิติบุคคลที่อาจมีความขัดแย้งกับผู้รับใบอนุญาตหรือผู้มีอำนาจควบคุมของผู้รับใบอนุญาต ในลักษณะที่อาจเป็นการขัดขวางการใช้วิจารณญาณอย่างอิสระของตน และไม่มีลักษณะอื่นใดที่ทำให้ไม่สามารถให้ความเห็นอย่างเป็นอิสระเกี่ยวกับการดำเนินงานของผู้รับใบอนุญาตหรือผู้มีอำนาจควบคุมของผู้รับใบอนุญาต

(๒.๕) กรรมการ ผู้จัดการ ผู้ดำรงตำแหน่งผู้อำนวยการฝ่ายของที่ปรึกษาอิสระ หรือเทียบเท่าขึ้นไป ต้องไม่มีความสัมพันธ์ทางสายโลหิต หรือโดยการจดทะเบียนตามกฎหมาย ในลักษณะที่เป็น บิดามารดา คู่สมรส พี่น้อง และบุตร รวมทั้งคู่สมรสของบุตรของผู้บริหาร

- ๒ -

ผู้ถือหุ้นรายใหญ่ ผู้มีอำนาจควบคุม หรือบุคคลที่จะได้รับการเสนอให้เป็นผู้บริหารหรือผู้มีอำนาจควบคุมของผู้รับใบอนุญาตหรือผู้มีอำนาจควบคุมของผู้รับใบอนุญาต หรือผู้ถือหุ้นรายใหญ่ของผู้รับใบอนุญาต หรือบริษัทย่อยของผู้รับใบอนุญาต หรือบริษัทร่วมของผู้รับใบอนุญาต

(๓) มีหลักเกณฑ์และแนวทางการปฏิบัติงานเป็นที่ปรึกษาทางการเงิน ด้านบัญชี หรือด้านกฎหมายที่ชัดเจน รัดกุมและเพียงพอ ทำให้เชื่อถือได้ว่าสามารถควบคุมให้การปฏิบัติงานเป็นที่ปรึกษาทางการเงิน ด้านบัญชี หรือด้านกฎหมายเป็นไปตามมาตรฐานและจรรยาบรรณในการประกอบวิชาชีพและไม่ก่อให้เกิดความขัดแย้งทางผลประโยชน์

(๔) ไม่มีพฤติกรรมหรือเหตุอันควรเชื่อได้ว่ามีหรือเคยมีพฤติกรรมที่เป็นการขาดจรรยาบรรณหรือมาตรฐานในการปฏิบัติงานเป็นที่ปรึกษาทางการเงิน ด้านบัญชี หรือด้านกฎหมายหรือในการเป็นที่ปรึกษาในลักษณะอื่นใดที่ต้องใช้ความรู้และความรับผิดชอบในตนเองเกี่ยวกับการเป็นที่ปรึกษาทางการเงิน ด้านบัญชี หรือด้านกฎหมายหรือมีหรือเคยมีส่วนร่วมหรือสนับสนุนการกระทำความผิดกล่าวของบุคคลอื่น

(๕) กรรมการ ผู้จัดการ ผู้ดำรงตำแหน่งผู้อำนวยการฝ่ายของที่ปรึกษาอิสระหรือเทียบเท่าขึ้นไปต้องไม่มีลักษณะต้องห้าม ดังต่อไปนี้

(๕.๑) เป็นบุคคลที่ถูกศาลสั่งพิทักษ์ทรัพย์ บุคคลล้มละลาย คนไร้ความสามารถหรือคนเสมือนไร้ความสามารถ

(๕.๒) อยู่ระหว่างถูกกล่าวโทษหรือถูกดำเนินคดีอาญาที่มีลักษณะเป็นการหลอกลวง ฉ้อฉล หรือทุจริต หรือเคยต้องคำพิพากษาถึงที่สุดว่ากระทำความผิดคดีอาญาที่มีลักษณะดังกล่าว

(๕.๓) อยู่ระหว่างต้องห้ามมิให้เป็นหรือปฏิบัติหน้าที่เป็นกรรมการ ผู้จัดการ บุคคลผู้มีอำนาจในการจัดการ หรือที่ปรึกษาของที่ปรึกษาอิสระ

(๕.๔) มีพฤติกรรมหรือเหตุอันควรเชื่อว่ามีหรือเคยมีพฤติกรรมที่เป็นการขาดจรรยาบรรณหรือมาตรฐานในการปฏิบัติงานเป็นที่ปรึกษาทางการเงิน ด้านบัญชี หรือด้านกฎหมาย หรือในการเป็นที่ปรึกษาในลักษณะอื่นใดที่ต้องใช้ความรู้และความรับผิดชอบในตนเองเกี่ยวกับการเป็นที่ปรึกษาทางการเงิน ด้านบัญชี หรือด้านกฎหมาย หรือมีหรือเคยมีส่วนร่วมหรือสนับสนุนการกระทำความผิดกล่าวของบุคคลอื่น

(๕.๕) มีพฤติกรรมหรือเหตุอันควรเชื่อว่ามีหรือเคยมีพฤติกรรมที่ส่อไปในทางไม่สุจริตหรือฉ้อฉลต่อผู้อื่น หรือมีหรือเคยมีส่วนร่วมหรือสนับสนุนการกระทำความผิดกล่าวของบุคคลอื่น

ภาคผนวก ข

ตัวอย่างการคำนวณดัชนีเฮอร์ฟิנדาล-เฮอร์ชแมน (HHI)

ดัชนีเฮอร์ฟิנדาล-เฮอร์ชแมน (HHI) สามารถคำนวณได้ ดังตัวอย่างต่อไปนี้

ในกรณีที่มีผู้รับใบอนุญาตจำนวน ๓ ราย ในตลาดสินค้าประเภท ก โดยแต่ละรายมีส่วนแบ่งตลาดเป็นตัวเลขแทนด้วย A B และ C สามารถคำนวณหา HHI ของตลาดสินค้าประเภท ก ทั้งตลาดได้ คือ $A^2+B^2+C^2$ หากผู้รับใบอนุญาตรายที่หนึ่งและรายที่สองในตลาดสินค้าประเภท ก ควบรวมกันจะส่งผลให้ HHI เปลี่ยนแปลงคือ $(A+B)^2+C^2$ ซึ่งสามารถคำนวณได้ดังนี้ $(A+B)^2+C^2 = (A^2+2AB+B^2)+C^2$ เมื่อเทียบกับ HHI ของตลาดเดิมก่อนการควบรวมกิจการ คือ $A^2+B^2+C^2$ จะเห็นว่า ภายหลังการควบรวมกิจการเกิดส่วนเพิ่มซึ่งถือเป็นการเปลี่ยนแปลงของตลาดระหว่างก่อนและหลังควบรวมกิจการ คือ 2AB

เมื่อพิจารณา HHI ของทั้งตลาด ตัวเลข HHI แสดงความหมาย ดังนี้

HHI น้อยกว่า ๑,๐๐๐ แสดงว่า ตลาดกระจายตัว ไม่รวมตัวกัน

HHI อยู่ระหว่าง ๑,๐๐๐ ถึง ๑,๘๐๐ แสดงว่า ตลาดรวมตัวกันปานกลาง

HHI มากกว่า ๑,๘๐๐ แสดงว่า ตลาดรวมตัวหนาแน่น

บรรณานุกรม

กิตติพงศ์ อรุณพัฒน์พงศ์, 2549. การควบรวมกิจการ โอกาสของธุรกิจไทย. ตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย. บริษัท เจเอสที พับลิชชิ่ง จำกัด.

โสภณ รัตนกร, 2545. คำอธิบายประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ ว่าด้วย หุ้นส่วนและบริษัท. สำนักพิมพ์นิติบรรณาการ.

การกำหนดราคาโอน (Transfer Pricing). [ออนไลน์]. เข้าถึงได้จาก: <http://www.rd.go.th> (วันที่ค้นข้อมูล : 28 กุมภาพันธ์ 2551).

แบบแสดงรายการข้อมูลประจำปี (แบบ 56-1) สิ้นสุดวันที่ 31 ธันวาคม 2550 บริษัท แอดวานซ์ อินโฟร์ เซอร์วิส จำกัด (มหาชน), www.sec.or.th

แบบแสดงรายการข้อมูลประจำปี 2550 (แบบ 56-1) ประจำปี 2550 บริษัท ทู คอร์ปอเรชั่น จำกัด (มหาชน), www.sec.or.th

แบบแสดงรายการข้อมูลประจำปี 2550 (แบบ 56-1) บริษัท โทเทิล แอ็คเซ็ส คอมมูนิเคชั่น จำกัด (มหาชน), www.sec.or.th

แบบแสดงรายการข้อมูลประจำปี (แบบ 56-1) สิ้นสุดวันที่ 31 ธันวาคม 2550 บริษัท ทีทีเอ็นดีที จำกัด (มหาชน), www.sec.or.th

แบบแสดงรายการข้อมูลประจำปี (แบบ 56-1) สิ้นสุดวันที่ 31 ธันวาคม 2550 บริษัท ล็อกซ์เลย์ จำกัด (มหาชน), www.sec.or.th

แบบแสดงรายการข้อมูลประจำปี (แบบ 56-1) สิ้นสุดวันที่ 31 ธันวาคม 2550 บริษัท ซี เอส ล็อกซ์อินโฟ จำกัด (มหาชน), www.sec.or.th

แบบแสดงรายการข้อมูลประจำปี (แบบ 56-1) ณ สิ้นบัญชี 2550 บริษัท จัสมิน อินเตอร์ เนชั่นแนล จำกัด (มหาชน), www.sec.or.th

แบบแสดงรายการข้อมูลประจำปี (แบบ 56-1) สิ้นสุดวันที่ 31 ธันวาคม 2550 บริษัท จัสมิน เทเลคอม ซิสเต็มส์ จำกัด (มหาชน), www.sec.or.th

ภัทรวรรณ ตันสกุล และรัฐไกร ลิ้มศิริตระกูล. รายงานวิจัย เรื่อง การถือหุ้นไขว้ของบริษัท, บริษัทกฎหมายซีเมนต์ไทย จำกัด, 2547.

ภัทรวรรณ ศรีสุข. การถือหุ้นไขว้: ศึกษาเฉพาะกรณีผลกระทบต่อทางกฎหมายและการควบคุม, (วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์), 2540.

REFERENCES

- Akira Goto. Competition Policy in the Global Economy, Taylor & Francis, 2007
- Hank Intven, Jeramy Oliver, & Edgardo Sepulveda. 2000. Telecommunication Regulation Handbook. International Telecommunication Union. InfoDev. U.S.A.
- International Telecommunication Union. Geneva Switzerland, 2007. TELECOMMUNICATION/ ICT MARKETS AND TRENDS IN AFRICA.
- Jin Ki Kim. 2005. Telecommunications Merger Trends in the Context of the Convergence - Using the U.S. Merger Cases. Paper to be presented at the 33rd Telecommunications Policy Research Conference (TPRC). U.S.A.
- John Alden. 2002. COMPETITION POLICY IN TELECOMMUNICATIONS: THE CASE OF THE UNITED STATES OF AMERICA. International Telecommunication Union. U.S.A.
- John Buckley. Telecommunications Regulation (Telecommunications), IEE Telecommunications Series, 2003
- Olivier Boylaud and Giuseppe Nicoletti. 2001. REGULATION, MARKET STRUCTURE AND PERFORMANCE IN TELECOMMUNICATIONS. OECD Economic Studies.
- Organization for Economic Cooperation and Development, 2002. Regulatory Reform in the Telecommunications Industry: Regulatory Reform in UK.
- Paul de Bijl, Martin Peitz. Regulation and Entry into Telecommunications Markets, Cambridge University Press, 2002
- The Infocomm Development Authority of Singapore (IDA), 2004. Competition Framework for the Telecommunication Industry in Singapore

ชื่อหนังสือ

การรวบรวมและการถือหุ้นไว้ในกิจการโทรคมนาคม

ISBN

978-616-7305-23-3

เจ้าของ

สำนักงานคณะกรรมการกิจการโทรคมนาคมแห่งชาติ

ที่ปรึกษา

ศูนย์บริการวิชาการ สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์

บรรณาธิการบริหาร

นายพิทยาพล จันทนะसार

กองบรรณาธิการ

นางรมิดา จรินทร์พิทักษ์

นายประถมพงศ์ ศรีนวล

นายรัฐธีร์ รังสีกมลวัฒน์

นางสาวธัญธารีย์ สุธีวราสิทธิ์

นางสาวกมลดา วงศ์ไชยา

สำนักงาน

สำนักงานคณะกรรมการกิจการโทรคมนาคมแห่งชาติ

เลขที่ 87 ถนนพหลโยธิน ซอย 8 (สายลม)

แขวงสามเสนใน เขตพญาไท กรุงเทพมหานคร 10400

โทรศัพท์ 0 2271 0151-60 โทรสาร 0 2278 5316

www.ntc.or.th

ออกแบบและจัดพิมพ์

บริษัท ฮีชี จำกัด

32/580 โพธิ์หวัดล้า ซอยทับเจริญ ถนนนวมินทร์

แขวงคลองกุ่ม เขตบึงกุ่ม กรุงเทพมหานคร 10230

โทรศัพท์ 0 2948 8165-6 โทรสาร 0 2948 8145

สำนักงานคณะกรรมการกิจการโทรคมนาคมแห่งชาติ

87 ถนนพหลโยธิน ซอย 8 (สายลม) แขวงสามเสนใน

เขตพญาไท กรุงเทพมหานคร 10400

โทรศัพท์ 0 2271 0151-60 โทรสาร 0 2271 3514

www.ntc.or.th